

ΕΡΡΙΚΟΥ Α. ΣΚΑΣΣΗ

ΤΑΚΤΙΚΟΥ ΚΑΘΗΓΗΤΟΥ ΤΗΣ ΛΑΤΙΝΙΚΗΣ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑΣ ΕΝ ΤΩ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΩΙ ΑΘΗΝΩΝ

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ ΤΗΣ ΛΑΤΙΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ

ΔΙΑ ΤΑΣ ΑΝΩΤΕΡΑΣ ΤΑΞΕΙΣ ΤΩΝ ΓΥΜΝΑΣΙΩΝ ΝΕΟΥ ΤΥΠΟΥ

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ
ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
1940

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ
ΤΗΣ
ΛΑΤΙΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ

Η ΕΤΑΙΡΕΙΑ
ΕΛΛΗΝΙΚΗ
ΕΚΔΟΣΕΙΣ

ΕΡΡΙΚΟΥ Α. ΣΚΑΣΣΗ

ΤΑΚΤΙΚΟΥ ΚΑΘΗΓΗΤΟΥ ΤΗΣ ΛΑΤΙΝΙΚΗΣ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑΣ ΕΝ ΤΩ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΩ ΑΘΗΝΩΝ

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ ΤΗΣ ΛΑΤΙΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ

ΔΙΑ ΤΑΣ ΑΝΩΤΕΡΑΣ ΤΑΞΕΙΣ ΤΩΝ ΓΥΜΝΑΣΙΩΝ ΝΕΟΥ ΤΥΠΟΥ

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

1940

ΕΠΙΤΑΓΗ
ΤΗΣ
ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

110

ΠΡΟΛΟΓΟΣ(*)

Ἡ λατινικὴ γλῶσσα. Αὕτη κατ' ἀρχάς ἦτο τὸ ἰδίωμα μικροῦ περὶ τὴν Ρώμην πληθυσμοῦ ἐν τῷ Λατίῳ. Ἀλλὰ διὰ τῆς ἐπεκτάσεως τῆς πολιτικῆς δυναμείας τῶν Ρωμαίων, οἵτινες ἔγιναν κύριοι ὄχι μόνον ὅλης τῆς Ἰταλίας ἀλλὰ καὶ μεγίστου μέρους ἐκτὸς αὐτῆς—τοῦ γνωστοῦ τότε κόσμου τῶν ἀρχαίων—ἡ λατινικὴ γλῶσσα κατέστη γλῶσσα τῶν περισσοτέρων εἰς αὐτοὺς ὑποτεταγμένων λαῶν.

Ἡ δημώδης αὕτη λατινικὴ γλῶσσα, ὅχι μόνον τῆς Ἰταλίας ἀλλὰ καὶ τῶν ρωμαϊκῶν ἐπαρχιῶν, τόσον ἠδδοκίμησεν, ἰδίᾳ διὰ τῆς βαθμυδῶν ἀυξήσεως τῆς αὐτοτελείας τῶν ἐπαρχιακῶν λαῶν, ὥστε, μὲ τὴν πάροδον τοῦ μεσαίωνα, ἐσηματίσθησαν ἐξ αὐτῆς αἱ λεγόμεναι ρωμανικαὶ γλῶσσαι (ἰταλική, γαλλική, ἰσπανική, πορτογαλική, ρουμανική).

Ἐν Ρώμῃ, ἐκτὸς τῆς καθωμυλημένης γλώσσης, ἀπὸ τοῦ Β' περίπου αἰῶνος π. Χ., ὑπὸ τὴν ἰσχυρὰν ἐπίδρασιν τῆς ἑλληνικῆς φιλολογικῆς γλώσσης, ἦτις ὄχι μόνον ἀντέστη εἰς τὴν ὑποταγὴν ἀλλὰ τοῦναντίον ὑπέταξε τὸν κατακτητὴν, ἀνεπτύχθη ὁμοιόμορφος ἔντεχνος γραπτὴ λατινικὴ γλῶσσα, ἥς ἡ ὑψίστη ἀκμὴ ἐκδηλοῦται περὶ τὰ μέσα τοῦ τελευταίου π. Χ. αἰῶνος (κλασσικὴ λατινικὴ γλῶσσα).

(*) Ἡ λατινικὴ γλῶσσα εἶναι ἐκ τῶν ἰταλικῶν γλωσσῶν (λατινικῆς, ὁμβρικῆς, ὀσκιανῆς) καὶ ἀνήκει εἰς τὴν ἰνδοευρωπαϊκὴν γλωσσικὴν ὁμοειδίαν. Τὸ λεξιλόγιον τῆς λατινικῆς γλώσσης σύγκειται ἐκ βάσεως ἰταλικῆς (λέξεων δηλ. καθαρῶς λατινικῶν, τύπων διαλεκτικῶν ἢ στοιχείων ὀσκο-ὁμβρικῶν), ἐκ μικροῦ ἀριθμοῦ λέξεων ἑτρουσκικῶν, ἐκ πολυαριθμῶν ἑλληνικῶν καὶ ἐκ τινῶν ἄλλων παραληφθεισῶν ἀπὸ βαρβαρικῶν γλωσσῶν (γαλατικῆς, γερμανικῆς, καρρηδονιακῆς).

Τὰ διάφορα εἶδη τῆς λατινικῆς γλώσσης. Ἡ ὁμυλημένη λατινικὴ γλῶσσα διηρεῖτο εἰς γλῶσσαν τῆς ἀστικῆς τάξεως (sermo urbanus) καὶ εἰς γλῶσσαν τοῦ λαοῦ καὶ τῶν ἀγροτῶν (sermo plebeius). Ἀμφότερα τὰ εἶδη ταῦτα ἀπέφυγον κατὰ τὸ πλεῖστον οἱ κλασσικοὶ συγγραφεῖς.

Ὁ ποιητικὸς λόγος διέφερε γραμματικῶς τοῦ πεζοῦ, διότι ἐχρησιμοποιοῖ ἀρχαϊσμούς, ἑλληνισμούς καὶ φράσεις τῆς καθημερινῆς γλώσσης, ἀλλὰ καὶ διότι εἶχε μεγάλην ἐλευθερίαν ὡς πρὸς τὴν θέσιν καὶ τὴν σύνταξιν τῶν λέξεων, τὴν χρῆσιν τῶν πτώσεων κτλ.

Ἱστορικὴ διαίρεσις. Ἡ ἱστορία τῆς λατινικῆς γλώσσης διαιρεῖται εἰς τρεῖς μεγάλας περιόδους:

1) Περίοδος ἀρχαία (753-81 π. Χ.). Τὴν περίοδον ταύτην χαρακτηρίζει γλωσσικὴ στασιμότης εἰς τὴν ἀρχικὴν στοιχειώδη μορφήν μέχρι τῆς εἰσαγωγῆς τοῦ Ἑλληνισμοῦ εἰς τὴν Ρώμην (240 π. Χ.). Ἀπὸ τῶν χρόνων τούτων ἡ γλῶσσα, ὑπὸ τὴν ἐπιρροὴν τῶν Ἑλλήνων καὶ τοῦ φιλολογικοῦ κύκλου τῶν Σκιπίωνων, πλουτίζεται, καθαίρεται καὶ γίνεται εὐκαμπτος, οὐχ ἥττον ὅμως διατηρεῖ εἰς τὰ ἔργα τῶν συγγραφέων ἀρκετοὺς ἀρχαϊσμούς (λέξεων, τύπων, ἐκφράσεων) καὶ δημώδεις ἐκφράσεις. Συγγραφεῖς τῶν χρόνων τούτων εἶναι οἱ ποιηταὶ Naevius καὶ Ennius (ἐπικοὶ καὶ τραγικοί), ὁ σατιρικὸς Lucilius, οἱ κωμικοὶ Plautus καὶ Terentius καὶ ὁ πεζογράφος Cato ὁ Πρεσβύτερος.

2) Περίοδος κλασσικὴ (ἡτοι τὸν χρυσοῦν αἰῶνα). Αὕτη ὑποδιαιρεῖται: Α) Εἰς τοὺς χρόνους τοῦ Κικέρωνος (81-43 π. Χ.). Κατὰ τοὺς χρόνους τούτους ὁ πεζὸς λόγος ἐφθασεν εἰς

Ἡ γραφομένη αὕτη λατινικὴ γλῶσσα διετήρησεν ἐπὶ πέντε καὶ ἑξ αἰῶνας, ὁμοῦ μετὰ τῆς ἑλληνικῆς, τὴν κυριαρχίαν τῆς ὡς γλῶσσα πολιτισμοῦ τῆς Δύσεως. Μετὰ τὴν καταστροφὴν δὲ τοῦ Δυτικοῦ Ρωμαϊκοῦ κράτους (476 μ. Χ.) παρέμεινεν ἡ γραφομένη λατινικὴ καθ' ὅλον τὸν Μεσαίωνα μέχρι τῶν ἐσχάτων νεωτέρων χρόνων μοναδικὴ γλῶσσα τῆς ἐπιστήμης.

Κατὰ τὸν Ι' αἰῶνα, ὑπὸ τοὺς Ὅθωνας, ἡ λατινικὴ γλῶσσα ἦτο ἡ γλῶσσα τῆς Αὐλῆς καὶ τοῦ Κράτους. Ἐκ τῆς Ἰταλίας, περὶ τὸ τέλος τοῦ Μεσαίωνα, ἐξεπήδησεν ὑπὲρ τῆς λατινικῆς γλώσσης μέγας ἐνθουσιασμός, ὅστις κατέλαβε τοὺς λογίους κύκλους τῆς Δύσεως (*χρόνοι τοῦ humanismus*). Τὸ κατὰ Κικέρωνα λατινιστὶ γράφειν καὶ ὁμιλεῖν ἐθεωρεῖτο ἐπὶ πολὺ τὸ ἰδεώδες τῆς μορφώσεως. Ἐκτοτε ὁμως διὰ τῆς βαθμιαίας ἐπικρατήσεως τοῦ νεωτέρου πολιτισμοῦ καὶ τῶν νεωτέρων γλωσσῶν ἤρχισεν ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον νὰ παραγκωνίζετο ἡ χρῆσις τῆς Λατινικῆς ὡς γλώσσης συνεννοήσεως τῶν λογίων. Παρὰ ταῦτα ἐξακολουθεῖ μέχρι σήμερον νὰ εἶναι ἡ γλῶσσα τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας.

Σπουδαιότης τῆς Λατινικῆς. Ἡ σπουδὴ καὶ ἡ γνῶσις αὐτῆς εἶναι ἀπαραίτητον στοιχεῖον ἀνωτέρας πνευματικῆς γενικῆς μορφώσεως τῶν πεπολιτισμένων λαῶν. Ἡ λατινικὴ γλῶσσα δὲν εἶναι σήμερον ἀναγκαία ὡς ὄργανον γραπτῆς ἀνταλλαγῆς ἰδεῶν, πολὺ δὲ ὀλιγώτερον προφορικῆς συνεννοήσεως (διότι εἶναι σχεδὸν νεκρά), ὡς μορφωτικῆς ὁμως δύναμις εἶναι σπουδαιότατη, διότι διὰ τῆς σαφηνείας αὐτῆς, τῆς κατασκευῆς τῶν περιόδων καὶ τοῦ τρόπου τῆς διατυπώ-

τὴν ὑφίστην αὐτοῦ τελειότητα. Διὰ τῶν μεγάλων συγγραφέων καθωρίσθη ἡ φιλολογικὴ γλῶσσα, ἀφ' ἑνὸς μὲν καθαρθεῖσα ἀπὸ τῶν ἀρχαϊσμῶν, τῶν δημεδῶν καὶ τῶν ἐπαρχιακῶν ἢ ξένων ἐκφράσεων, ἀφ' ἑτέρου δὲ πλουτισθεῖσα διὰ σώφρονος εἰσαγωγῆς νέων λέξεων ἢ τέλος διὰ τῆς χρησιμοποίησεως ἐν τῷ λόγῳ νέων μεταφορῶν, τρόπων καὶ σχημάτων καὶ ῥυθμῶν. Ἡ ποίησις τῶν χρόνων τούτων καθυστέρει παρὰ τὴν ἀνακαινιστικὴν προσπάθειαν τῶν Ἀλεξανδρινῶν. Συγγραφεῖς κυριώτεροι εἶναι οἱ πεζογράφοι Cicero, Caesar, Sallustius (ἀρχαῖζων), Cornelius Nepos καὶ οἱ ποιηταὶ Lucretius (ἀρχαῖζων) καὶ Catullus (μιμητὴς τῶν Ἀλεξανδρινῶν). Β) Εἰς τοὺς χρόνους τοῦ Ἀγούστου (43 π. Χ. - 14 μ. Χ.). Κατὰ τοὺς χρόνους τούτους ἡ μὲν ποίησις ἐφθασεν εἰς τὸν κολοφῶνα, ἀλλ' ὁ πεζὸς λόγος ἀπέβαλε μέρος τῆς τῆς κομψότητος καὶ καθαρότητος τῆς προγενεστέρως περιόδου ἕνεκα τῆς παρεισδύσεως εἰς αὐτὴν ποιητικῶν ἐκφράσεων, συντάξεων καὶ λέξεων δηλωδῶν ὡς καὶ ἄλλων ἰδιωτικῶν ἐκ τῶν ἐπαρχιῶν. Συγγραφεῖς ἐκπρόσωποι τῆς περιόδου ταύτης εἶναι οἱ ποιηταὶ Vergilius, Horatius, Tibullus, Propertius, Ovidius καὶ ὁ πεζογράφος Livius.

3) Περίοδος τῶν αὐτοκρατορικῶν χρόνων (Α' - 5' μ. Χ. αἰῶνα). Τὴν περίοδον ταύτην (ἀργυρὰν περίοδον) διακρίνει ἡ κατὰ τὸν πρῶτον αἰῶνα ἀρκούντως ἀλλὰ καὶ κατὰ τοὺς ἑπτα χρόνους μετ' αὐξήσεως ταχύτητος ἐπισπευσθεῖσα διαφθορὰ τοῦ πεζοῦ λόγου. Ἡ γλῶσσα τοῦ λαοῦ ταχέως ἐξελλίσσεται, οὕτω δὲ ἡ λατινικὴ κατευθύνεται μικρὸν κατὰ μικρὸν πρὸς τὸ ἴδιωμα τῶν ρομανικῶν γλωσσῶν. Ἡ ποίησις ὁμως διατελοῦσα ὑπὸ τὴν ἐπιρροὴν τῆς αἰγλῆς τοῦ Βεργίλιου ὑφίσταται ἐλαφρὰς τινὰς τροποποιήσεις.

Συγγραφεῖς κυριώτεροι τῶν χρόνων τοῦ μὲν Α' αἰῶνος εἶναι οἱ ποιηταὶ Lucanus, Statius, Martialis καὶ Iuvenalis, οἱ πεζογράφοι Seneca, Quintilianus, οἱ δύο Plinii καὶ ὁ Tacitus, τοῦ δὲ Β' καὶ Γ' αἰῶνος ὁ μυθιστοριογράφος Apuleius καὶ ὁ χριστιανὸς ἀπολογητὴς Tertullianus, τοῦ δὲ Δ' αἰῶνος εἶναι οἱ ποιηταὶ Claudianus, Ausonius καὶ οἱ χριστιανοὶ πεζογράφοι Hieronymus καὶ Augustinus.

σεως τῶν ἰδεῶν ἐξεπαίδευσε τοὺς λαοὺς τῆς Εὐρώπης ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὴν πνευματικὴν καὶ γλωσσικὴν διάπλασιν αὐτῶν. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ γλωσσικὸς λατινικὸς θησαυρὸς ζῇ εἰς τὰς σημερινὰς νεωτέρας γλώσσας εἰς πολὺν μεγάλον βαθμὸν ὑπὸ τὴν μορφὴν δανείων ξένων λέξεων διαρκῶς χρησιμοποιούμενος ἐκ παραλήλου προὗς τὴν Ἑλληνικὴν πρὸς σχηματισμὸν νέων ἐπιστημονικῶν καὶ τεχνικῶν εἰδικῶν ὄρων.

Ὅθεν ἀνάγκη ἀπόλυτος νὰ σπουδάζωμεν τὴν λατινικὴν γλῶσσαν, διότι αὕτη ὄχι μόνον παρέχει τὴν κλεῖδα τῶν σπουδαιότερων εὐρωπαϊκῶν γλωσσῶν, ἀλλ' εἶναι καὶ τὸ ἀσφαλέστερον μέσον πρὸς κατανόησιν ἀφ' ἐνὸς μὲν τοῦ ρωμαϊκοῦ δικαίου, πηγῆς τῶν νεωτέρων νομοθεσιῶν, ἀφ' ἑτέρου δὲ τῆς πλουσίας λατινικῆς γραμματείας (ἥτις, ὡς γνωστόν, πολὺ ἐπέδρασεν εἰς πολλοὺς καὶ ὀνομαστοὺς συγγραφεῖς τῆς Εὐρώπης) καὶ δι' αὐτῆς τοῦ ρωμαϊκοῦ πολιτισμοῦ. Εἶναι δὲ ἡ φιλολογία αὕτη μεγίστης τιμῆς ἄξια, διότι ὑπὲρ πᾶσαν ἄλλην, ὡς μεσάζουσα τῆς ἑλληνικῆς ἐπιστήμης καὶ τέχνης, ὄχι μόνον οὐσιαστικῶς ἐθεμελίωσε τὸν καθόλου δυτικὸν πνευματικὸν πολιτισμὸν, ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ περαιτέρῳ αὐτῆς ἀναπτύξει ἤσκησεν ἀποτελεσματικὴν ἐπίδρασιν καθ' ὅλους τοὺς χρόνους μέχρι τῆς σήμερον.

Γενικῶς εἰπεῖν, ἡ λατινικὴ γλῶσσα ὡς ὄργανον τοῦ ἐκχριστιανισμοῦ, τῆς ἐξημερώσεως καὶ τοῦ ἐκπολιτισμοῦ προσήνεγκε καὶ προσφέρει ἔτι εἰς τὴν ἀνθρωπότητα, καθὼς ἡ ἀρχαία ἑλληνικὴ, ὑψίστας καὶ ἀνεκτιμήτους ὑπηρεσίας.

Τέλος ἡ **γραμματικὴ**, οὕσα ἡ ἐπιστήμη τῶν εἰδῶν τοῦ λόγου καὶ τῆς συντάξεως, ὑπὸ Ἑλλήνων λογίων κατ' ἀρχὰς ἐπινοηθεῖσα καὶ ὑπὸ Ῥωμαίων γραμματικῶν χάριν τῆς λατινικῆς γλώσσης μελετηθεῖσα, κατέστη ὑπὸ λατινικὸν περιβλεπόμενον κοινὸν κτῆμα ὅλων τῶν λαῶν τοῦ πεπολιτισμένου κόσμου.

Ὁ μηχανισμὸς ἄρα καὶ τῆς λατινικῆς γλώσσης ἀπαιτεῖ τὴν σταθερὰν τῆς παρατηρήσεως καὶ τῆς ἀναλύσεως προσπάθειαν, ἥτις ἀναπτύσσει, κρατύνει καὶ ἐκλεπτύνει τὴν διάνοιαν τοῦ μελετητοῦ.

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ

ΦΘΟΓΓΟΛΟΓΙΚΟΝ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

§ 1. Φθόγγοι καὶ γράμματα. Τὸ λατινικὸν ἀλφάβητον⁽¹⁾ ἐπὶ τῶν χρόνων τοῦ Αὐγούστου ἀπετελεῖτο ἀπὸ 23 μεγάλα γράμματα (*litterae maiusculae*)⁽²⁾:

A B C D E F G H I (K) L M N O P Q R S T V X Y Z⁽³⁾

ἀπὸ τὰ ὅποια βραδύτερον ἐσχηματίσθησαν τὰ μικρὰ γράμματα (*litterae minusculae*):

a b c d e f g h i (k) l m n o p q r s t^u_v x y z⁽³⁾

(1) Τοῦτο παρέλαβον οἱ Ρωμαῖοι παρὰ τῶν Κυμαίων τῆς Καμπανίας, ἀποίκων τῶν Χαλκιδέων, ἀπετελεῖτο δὲ κατ' ἀρχὰς ἀπὸ 21 μόνων γράμματα:

A B C D E F Z H I K L M N O P Q R S T V X

Τὸ ἐλληνικὸν Γ (Γ < C) παρίστατο διὰ τοῦ C, τὸ Δ διὰ τοῦ D, τὸ Λ διὰ τοῦ L, τὸ κόππα (Ϙ) διὰ τοῦ Q, τὸ Ρ διὰ τοῦ R, τὸ Σ διὰ τοῦ S, τὸ Υ διὰ τοῦ V καὶ τὸ Ξ διὰ τοῦ X. Τὰ ἐλληνικὰ Θ Φ ἀπεδίδοντο διὰ τῶν ἀντιστοιχῶν ψιλῶν T P: θύος—tus, πορφύρα—purpura, ὡσαύτως χάλις—calx. Βραδύτερον ὅμως προσέθεσαν τὸ Η μετὰ τὰ T P C (th, ph, ch=tenūes aspiratae). Ἐπειδὴ τὸ C ἐχρησιμοποιήθη πρὸς δήλωσιν τοῦ ἀήχου κάππα, τὸ γράμμα K περιωρίσθη βραχυγραφικῶς εἰς ὀλίγας μόνον λέξεις (K.=Kaeso, Kal.=Calendae, Karthāgo, Karthāginiensis=Carthāgo, Carthāginiensis). Τὸ Z, ὅπερ οἱ Ρωμαῖοι προέφερον σχεδὸν ὡς τζ, ἠχρηστεύθη καὶ τὴν θέσιν του κατέλαβε τὸ G (ἐκ τροποποιήσεως μικρᾶς τοῦ C), διὰ τοῦ ὁποῦ παρεστάθη τὸ ἠχηρὸν οὐρανικὸν g. Βραδύτερον ἐπανήλθε τὸ Z καὶ ἐτάχθη τελευταῖον εἰς τὸ ἀλφάβητον διὰ τῆς χρησιμοποίησεώς του ὑπὸ τῶν λογίων, ὅπως καὶ τὸ Y (=ü), πρὸς δήλωσιν τῶν οἰκείων φθόγγων δανείων ἐλληνικῶν λέξεων.

(2) Μὲ μεγάλα γράμματα γράφονται, ὡς καὶ εἰς τὴν Ἑλληνικὴν, αἱ ἀρχικαὶ λέξεις τῆς περιόδου, τὰ κύρια ὀνόματα (καὶ κατὰ προτίμησιν τὰ ἀπὸ τούτων παραγόμενα ἐπίθετα καὶ ἐπιρρήματα): Graecia, homo Graecus, Latīne loqui, Alexander Magnus (Magnus, διότι εἶναι ἐπίθετον χρησιμοποίηθῃ ὡς προσηγορικόν).

(3) Κατὰ τοὺς λατίνους γραμματικούς: a, be, ce, de, e, ef, ge, ha, i, ka, el, em, en, o, pe, qu, er, es, te, u, ex, y Graecum, zeta.

Σημ. Τὸ jJ (γῶτα [iōta]), σήμερον γενικῶς εἰς ἀχρησίαν, καὶ τὸ u (ὄπερ προφέρεται ὡς v) εἶναι γράμματα νεωτερικὰ πρὸς διάκρισιν τοῦ συμφωνοειδοῦς i (i consōnans) ἀπὸ τὸ i vocālis (π. χ. iam [=jam γιάμ], ἀλλὰ etiam [έτιαμ]) καὶ τοῦ συμφωνοειδοῦς u (v) ἀπὸ τὸ u φωνῆεν (π. χ. uos=vos, suāvis καὶ svāvis, uiuo=vivo, ἀλλὰ tuos).

§ 2. Διαίρεσις τῶν συμφώνων. Τὰ σύμφωνα (littērae consonantes καὶ ἀπλῶς consonantes) εἶναι δέκα ἕξ καὶ διαιροῦνται εἰς ἄφωνα (mūtae), εἰς ἡμίφωνα (sēmivocāles) καὶ εἰς διπλᾶ (duplīces).

	Mūtae (ἄφωνα)		Sēmivocāles (ἡμίφωνα)		
	tenūes φιλά (ἄηχα)	medīae μέσα (ἡχηρά)	spīrantes (δασέα)	nāsāles (ἔνρινα)	liquīdae (ῥυρά)
gutturāles (οὐρανικά)	c, q	g	h, (i [iōta])	(n g)	
labiāles (χειλικά)	p	b	f, (v)	m	
dentāles (ὀδοντικά)	t	d	s, z	n	l, r

Σημ. Τὸ x εἶναι διπλοῦν προερχόμενον ἐκ τοῦ cs ἢ gs (qs, hs) ⁽⁴⁾.

§ 3. Φωνήεντα. Τὰ φωνήεντα (littērae vocāles καὶ ἀπλῶς vocāles) εἶναι ἕξ: a, e, i, o, u, y.

Σημ. α'. Τὸ i δύναται, ὡς εἵπομεν, νὰ εἶναι καὶ σύμφωνον ὅταν εὑρίσκεται εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς αὐτῆς συλλαβῆς: iam (=jam γιάμ), a-io (=ajo ἀ-γιό), ie-iū-nus (γιε-γιού-νους), ἀλλὰ capīo (διότι ca-pi-o=κά-πι-ο).

Τὰ φωνήεντα εἶναι μακρὰ ⁽⁵⁾ (vocāles longae) ἢ βραχέα ⁽⁵⁾ (vocāles breves): mātēr, διχρόνα δὲ φωνήεντα εἶναι ὅσα δύνανται νὰ προφερθοῦν ἄλλοτε ὡς βραχέα καὶ ἄλλοτε ὡς μακρὰ: mihī ⁽⁵⁾.

Σημ. β'. Ἡ λατινικὴ γλῶσσα στερεῖται πνευμάτων.

⁽⁴⁾ Διπλοῦν θεωρεῖται καὶ τὸ z (ἐκ τοῦ ds ἢ ts).

⁽⁵⁾ Τὸ μακρὸν ἢ βραχὺ τῶν φωνηέντων διακρίνομεν διὰ τῶν σημείων (–) καὶ (·), ἅτινα γράφονται ὑπεράνω αὐτῶν. Τῶν διχρόνων σημείων εἶναι: (=).

§ 4. Δίφθογγοι (diphthongi).⁽⁶⁾ Αἱ δίφθογγοι εἶναι τρεῖς καὶ εἶναι πάντοτε μακράι, ὡς καὶ εἰς τὴν Ἑλληνικὴν: ae (σχεδὸν ὡς αι), au (AV, AU [άου]), oe (μεταξὺ ο καὶ ε, σχεδὸν ὡς ἡ γαλλικὴ λέξις je u): Musae, náutae, poena.

Σημ. α'. Σπανία εἶναι ἡ δίφθογγος eu (EV, πρόφ. έου), σπανιώταται δὲ αἱ δίφθογγοι ei (έι) καὶ ui (ού): Eurus, hei, hui.

Σημ. β'. Ὅταν τὸ ae καὶ τὸ oe δὲν ἀποτελοῦν δίφθογγον, δύνανται νὰ διακρίνονται ὡς ἐξῆς: aēr, poēta ἢ aēr, poēta.

Σημ. γ'. Αἱ δίφθογγοι ae, au, eu, oe ἀντιστοιχοῦν πρὸς τὰς ἑλληνικὰς αι, αυ, ευ, οι ἢ ω: Aegīna, áura, Euterpe, oecus, tragoedia.

§ 5. Προφορὰ⁽⁷⁾ τῶν γραμμάτων. 1. Τὰ γράμματα a c e i o y f l m n p r t x προφέρονται ὡς τὰ α κ ε ι ο υ φ λ μ ν π ρ τ ξ: nōmen (νό-μεν), prāta (πρά-τα), Ciccero (Κί-κε-ρο), natīo (νά-τι-ο), flāmen (φλά-μεν), xylon (ξύ-λον).

2. Τὸ b καὶ τὸ d προφέρονται ὡς τὸ b καὶ d τῆς γαλλικῆς γλώσσης· τὸ g ὡς γγ, γκ (π. χ. ἄγγελος, ἀγκών): Burgondīones (Μπουονγκον-ντιόνες)· τὸ u ὡς ου: ūna (ούβα), ūnus (ούνους)· τὸ i (=j) ἐπομένου φωνήεντος τῆς αὐτῆς συλλαβῆς ὡς γι: ie-iū-nus (γιε-γιού-νους).

Σημ. Aio (ά-γιο), ἀλλὰ capīo (κά-πι-ο), διότι ca-pi-o. Ἴδὲ καὶ § 1, σημ.

3. Τὸ s εἰς τὴν ἀρχὴν καὶ εἰς τὸ τέλος τῶν λέξεων ἐκφωνεῖται ὡς σ, ς: spes (σπές). Μεταξὺ δύο φωνηέντων τὸ s προφέρεται συνήθως ὡς ζ⁽⁸⁾: rōsa, cāusa, cāsus, dīnīsīo (ρόζα, κάουζα, κάζους, ντιβίζιο).

⁽⁶⁾ Αἱ ἀρχικαὶ δίφθογγοι ἦσαν ἡ ai συνεχισθεῖσα διὰ τῆς ae (π. χ. aidīlis—aedīlis), ἡ ei διὰ τοῦ i (π. χ. preīmus—prīmus), ἡ oi διὰ τοῦ oe καὶ εἴτα διὰ τοῦ u (π. χ. coīravērunt—coeravērunt—curavērunt), ἡ ou διὰ τοῦ u (π. χ. Loucīus—Lucīus), τέλος ἡ au, ἥτις εἰς τὴν δημώδη γλῶσσαν ἔγινεν ο (π. χ. Clāudīus—Clodīus).

⁽⁷⁾ Ὁ καθόλου μετ' ἀκριβείας καθορισμὸς τῆς γνησίας προφορᾶς τῶν Ῥωμαίων εἶναι, ὡς καὶ ὁ τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων, πολὺ δύσκολος, ἂν μὴ ἀκατόρθωτος.

⁽⁸⁾ Καὶ εἰς τὸ μέσον τῆς λέξεως ἡ ἀκριβὴς προφορὰ τοῦ s ἦτο ὡς τὸ ἡμέτερον σ (ς), ἐὰν προήρχετο ἐκ διπλοῦ -ss- καὶ προηγεῖτο δίφθογγος ἢ μακρὸν φωνῆεν: cāussa—cāusa (κάουσα), cassus—cāsus (κάσους) ἀλλὰ rōsa (ρόζα). Σήμερον οὐδεμία γίνεται διάκρισις, ὅθεν cāusa (κάου-ζα), cāsus (κά-ζους).

4. Τὸ q, οὐδέποτε μόνον ἀλλὰ πάντοτε qu (qv), προφέρεται ὡς κβ: aqua (ἀ-κβα). Τὸ u πρσφέρεται ὡς β ὅταν εὐρίσκεται μεταξὺ τοῦ ng καὶ φωνήεντος ἢ ὅταν ὡς su- εἶναι πρὸ φωνήεντος τῆς αὐτῆς συλλαβῆς: anguis (ἄν-γκβις), suā-vis (σβά-βις), ἀλλὰ suus (σοῦους), διότι εἶναι su-us.

5. Τὸ h, πνεῦμα ὃν μᾶλλον γράμματός τινος καὶ οὐχὶ σύμφωνον, ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὴν δασεῖαν τῶν Ἑλλήνων καὶ πρέπει νὰ προφέρεται ὡς χ, ἀλλὰ πολὺ ἐλαφρῶς (μὲ ἀνοικτὸν τὸ στόμα): Homērus (χομέρους), charta (χάρτα), sulphur (σοῦλφουρ), thesaurus (θεζάουρους), rhētor (ρηέτορ).

§ 6. **Συλλαβαὶ** (syllābae). Ἐκάστη λέξις σύγκειται ἐκ μιᾶς ἢ περισσοτέρων συλλαβῶν. Ἡ λήγουσα λέγεται ultīma, ἡ παραλήγουσα praenultīma καὶ ἡ προπαραλήγουσα antepaenultīma.

§ 7. **Συλλαβισμός**. 1. Ὁ συλλαβισμὸς τῶν λατινικῶν λέξεων γίνεται σχεδὸν ὡς καὶ τῆς ἀρχαίας ἐλληνικῆς⁽⁹⁾: a-nī-mus (πρβλ. ἄ-νε-μος), pa-tris (πρβλ. πα-τρός), ve-spē-rī (πρβλ. ἐ-σπέ-ρας), Hor-ten-si-us (πρβλ. Ὁρ-τὴν-σι-ος), Cin-na (πρβλ. Κίν-νας), ce-iē-bris (πρβλ. ἀ-βρός), di-sci-pū-lus (πρβλ. δι-δά-σκα-λος).

Σημ. α'. Ἐὰν τρία σύμφωνα εἶναι μεταξὺ δύο φωνηέντων, μόνον τὸ τελευταῖον σύμφωνον ἀνήκει εἰς τὴν ἐπομένην συλλαβὴν, ἔκτος ἔαν τὸ δεύτερον σύμφωνον εἶναι ἄφωνον μὲ ὕγρὸν (inīta cum liquīdā), ὅποτε μόνον τὸ πρῶτον ἐκ τῶν τριῶν ἀνήκει εἰς τὴν προηγουμένην συλλαβὴν: sanc-tus, ins-tar, temp-to, dex-ter (decs-ter), ἀλλὰ spec-trum, cas-tra, tem-plum. Ἐπὶ τεσσάρων συμφώνων, ἔαν τὸ πρῶτον εἶναι ὕγρὸν ἢ ἔνρινον, μόνον τοῦτο (τὸ π ρ ω τ ο ν) ἀνήκει εἰς τὴν προηγουμένην συλλαβὴν: mul-ctrum, mon-strum.

Σημ. β'. Αἱ σύνθετοι λέξεις χωρίζονται εἰς τὰ συνθετικὰ αὐτῶν μέρη, ἔαν κατὰ τὴν σύνθεσιν δὲν ἔχη ἐπέλθει ἔκθλιψις ἢ ἀπώλεια γράμματος τοῦ πρώτου συνθετικοῦ: ad-ēo (ad+eo), post-ēā (post+eā), prod-est (prod+est), red-ītus (red+ītus, haru-spex (haru [ἐτροσκ. λέξις]+spex), ἀλλὰ pae-ninsūla (ὄχι paen-insūla), διότι paen(e)+insūla, su-stīnēo, διότι su(b)s+tīnēo, a-sporto (ὄχι as-porto), διότι a(b)s+porto.

⁽⁹⁾ Σύμφωνα ὅμως ἔξ ὧν δὲν ἀρχίζει λέξις λατινικὴ χωρίζονται: om-nis (ἀλλὰ ἔλλ. ὁ-μνύω, διότι ἔχομεν μνεῖα), doc-tor (ἀλλὰ δι-δά-κτωρ, διότι ἔχομεν κτήτωρ).

§ 8. Ποσότης τῶν συλλαβῶν (*quantitas syllabarum*). 1. Μία συλλαβή εἶναι φύσει βραχεῖα (*natūra brevis*) ἐὰν ἔχη βραχὺ φωνήεν: *lēgo*. Γενικῶς δὲ βραχὺ εἶναι πᾶν φωνήεν πρὸ ἐτέρου φωνήεντος ἄνευ μεσολαβήσεως συμφώνου (ιδ. κατωτ. 5): *ěā, dĕ-a, dĕ-us, vĕ-ho* (τὸ *h* δὲν θεωρεῖται γράμμα).

2. Μία συλλαβή εἶναι φύσει μακρά (*natūra longa*) ἐὰν ἔχη μακρὸν φωνήεν ἢ δίφθογγον: *māter, theātrum, dēlūbrum, Rōma, Caesar*.

3. Μία συλλαβή εἶναι θέσει μακρά (*positiōne longa*) ἐὰν ἔχη βραχὺ φωνήεν ἀκολουθούμενον ἀμέσως ἀπὸ σύμφωνοι (ἐπίσης ἀπὸ *x* ἢ *z*) ἢ ἀπὸ *i* (*i* σύμφωνον): *procēlla, exēmplum, ārma, dūx, māior* (= *maiior*), *profēssor* (ἀντὶ *procēlla, exēmplum, ārma, dūx, māior, profēssor*).

Σημ. Φωνήεν βραχὺ ἀκολουθούμενον ἀπὸ ἄφωνον καὶ ὕγρον (*mūta cum liquīdā*) καθιστᾷ τὴν συλλαβὴν κοινὴν (*syllābā anceps*), ἥτις εἶναι κατὰ κανόνα εἰς τὸν πεζὸν λόγον βραχεῖα (*pātris, tenēbrae, mediocris, latēbrae*)· εἰς τὴν κλασσικὴν ὁμῶς ποιήσιν ἡ προσφῶδια ταύτης ἐναλλάσσεται, ἐὰν μάλιστα εἰς τὸν αὐτὸν στίχον ἀπαντᾷ δις ἢ αὐτὴ λέξις: *pātrem* καὶ *pā-trem* (πρβλ. ὁμοίως εἰς τὴν ἑλλην. ποιήσιν: *νέκ-ρὸς* καὶ *νέ-κρὸς* εἰς τὸν αὐτὸν στίχον) ⁽¹⁰⁾.

4. Τὰ ἐκ συναιρέσεως (§ 11) προκύπτοντα φωνήεντα εἶναι μακρά: *nīl* ἐκ τοῦ *nī(h)īl*, *lātrīna* ἀντὶ *lā(v)ātrīna*, *amō* ἀντὶ *ama-ō*, *cōgo* ἀντὶ *cō-āgō*.

5. Μακρὸν φωνήεν βραχύνεται πρὸ φωνήεντος (*vocalis ante vocālem brevis est*): *audīmus* ἀλλὰ *audīunt*, *delēbo* ἀλλὰ *delēo*.

§ 9. Τονισμός (*accentus*) ⁽¹¹⁾. Αἱ δισύλλαβοι λέξεις τονί-

(10) Πρβλ. Σοφ. Ἀντ. 1240: κεῖται δὲ *νέκρὸς* περὶ *νέκρῳ*.

(11) *Accentus*, ἐκ μεταφράσεως τοῦ ἑλληνικοῦ «προσφῶδια». Ὡς οἱ παλαιοὶ Ἕλληνες οὕτω καὶ οἱ Λατίνοι εἶχον κυρίως δύο τόνους: τὸν ὀξύον (*accentus acūtus*) καὶ τὸν κεκλασμένον ἢ περισπώμενον (*accentus circumflexus*, ἐξ ὀξέος καὶ βαρέος, ὡς *κλάσμενος*), ἀλλὰ καὶ δευτερεύοντα τόνον, τὸν βαρύον (*accentus gravis*). Διάφοροι ὁμῶς εἶναι οἱ κανόνες τοῦ τονισμοῦ τῆς ἑλληνικῆς καὶ τῆς λατινικῆς γλώσσης, πλὴν ὅτι ὁ τόνος εἰς ἀμφοτέρας δὲν τίθεται πρὸ τῆς προπαραληγούσης. Αἱ πολυσύλλαβοι ἑλληνικαὶ λέξεις δύνανται νὰ τονίζωνται ἐπὶ τῆς ληγούσης, αἱ λατινικαὶ ὁμῶς οὐδέποτε. Ἐκτὸς τούτου ὁ λατινικὸς τονισμὸς ὑπόκειται εἰς κανόνας ἀπλοῦς καὶ ἀμεταβλήτους, ὁ ἑλληνικὸς τούναντίον. Τέλος, ἐνῶ ὁ λατινικὸς τονισμὸς βασιζέται ἐπὶ τῆς ποσότητος

ζονται πάντοτε ἐπὶ τῆς παραληγούσης⁽¹²⁾, αἱ δὲ τρισύλλαβοι ἐπὶ τῆς παραληγούσης μὲν, ἐὰν αὕτη εἶναι (φύσει ἢ θέσει) μακρά, ἐπὶ τῆς προπαραληγούσης δέ, ἐὰν ἡ παραλήγουσα εἶναι βραχεῖα: Rōma, rōsa, Romānus, theātrum, dōmīnus (κύριος), tēnēbrae (σκότος), Hēlēna (§ 8, 2 καὶ 3 Σημ.)⁽¹³⁾.

Σημ. α'. Ἐξαίρεσεις: Αἱ γενικαὶ Vergīli (=Vergīlii), consīli (=consīlii), ingēni (=ingēni) κ.τ.τ. τονίζονται φαινομενικῶς ἐπὶ τῆς παραληγούσης, ἥτις κατ' οὐσίαν εἶναι προπαραλήγουσα⁽¹⁴⁾.

Σημ. β'. Ὄταν ἔν τῶν τριῶν ἐγκλιτικῶν μορίων -qūe, nē καὶ -nē προσαρτᾶται εἰς τὸ τέλος λέξεως, ὁ τόνος τῆς λέξεως καταβιβάζεται εἰς τὴν λήγουσαν: mensāque (ὄνομ. ἢ ἀφαιρ.). Ἀλλὰ ὀρθότερον εἶναι νὰ θεωρῶνται αἱ δύο λέξεις ὡς μία καὶ νὰ ἰσχύῃ ὁ περὶ τονισμοῦ γενικὸς κανὼν, δηλ. mensāque (ἀφαιρ.), mēnsāque (ὄνομ.).

§ 10. **Σημεῖα στίξεως** (signa interpunctiōnis). Ταῦτα εἶναι ἡ τελεῖα στιγμὴ (· punctum), ἡ ἄνω ἢ μέση στιγμὴ (; semicōlon ἢ punctum et virgūla), τὸ κόμμα ἢ ὑποδιαστολὴ (, comma ἢ virgūla).

Σημ. Ἀλλὰ σημεῖα νεωτερικὰ χρησιμεύοντα διὰ τὴν στίξιν τῶν κειμένων εἶναι τὰ ἑξῆς: αἱ ἀγκύλαι [...], τὰ εἰσαγωγικὰ «...», τὰ ἀποσιωπητικὰ ..., αἱ δύο στιγμαί :, τὸ ἔρωτηματικὸν ?, τὸ θαυμαστικὸν !, ἡ κεραία ἢ παῦλα —, αἱ παρενθέσεις (...), ἡ παράγραφος §, τὸ ὕφέν ~.

ΦΘΟΓΓΙΚΑ ΠΑΘΗ

1. Φωνήεντα

§ 11. α) Τὸ φωνήεν ο ἐν τέλει λέξεως τρέπεται πάντοτε εἰς u: genos (πρβλ. γένος)—genus, corpus—corpus, dōnom (πρβλ. δῶρον)—donum, anīmos (πρβλ. ἄνεμος)—anīmus.

(quantitas) τῆς παραληγούσης, ὁ ἑλληνικὸς στηρίζεται ἐπὶ τῆς ποσότητος τῆς ληγούσης (π. χ. ἄνθρωπος, ἀνθρώπου). Τονικὰ σημεῖα, δηλ. τόνους (·, ~), ἡ Λατινικὴ δὲν ἔχει.

⁽¹²⁾ Ἐν τούτοις τονίζονται φαινομενικῶς ἐπὶ τῆς ληγούσης λέξεις ὡς: vidēn, satīn, edpīc. Ἰδ. § 121, 3 καὶ ὕπ. 429.

⁽¹³⁾ Τὰ ρήμ. cāle-fācio (θερμαίνω), cāle-fīo (θερμαίνομαι), pāte-fācio (ἀναπειάννυμι), pāte-fīo (φανερῶμαι) εἰς τὸν τονισμόν λαμβάνονται ὡς δύο λέξεις χωρισταί (ἰδ. καὶ § 130).

⁽¹⁴⁾ Εἰς τοὺς προϊστορικοὺς χρόνους αἱ λέξεις τῆς λατινικῆς γλώσσης ἐτονίζοντο εἰς τὴν πρώτην συλλαβήν. Ὁ τονισμὸς ἐπέδρασε μεγάλως εἰς τὰς γλωσσικὰς καὶ ἰδίᾳ εἰς τὰς φωνητικὰς ἀλλοιώσεις.

β) Τὰ φωνήεντα *ǎ, ě, ů* ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τοῦ τονισμοῦ (ἰδ. ὑπ. 14) τρέπονται εἰς τὸ μέσον λέξεως εἰς *ĩ* ὅταν ἀκολουθῇ σύμφωνον (ἰδ. καὶ § 174): *cǎpio*—*ac-cĩpio*, *rĕgo*—*cor-rĩgo*, *milĕs*—*milĩtis*, *nomĕn*—*nomĩnis*, *capŭt*—*capĩtis*, ἀλλὰ *aptus*—*ine-ptus*, *dǎre*—*edĕre*, *pǎrio*—*perpĕri*, διότι ἀκολουθοῦν δύο σύμφωνα ἢ *r*.

γ) Ἡ ἑτεροίωσις, ἥτοι ἡ μεταβολὴ τοῦ ριζικοῦ φωνήεντος ποσοτικῶς, π. χ. *lĕgo*—*lĕgi*, ἢ ποιοτικῶς, π. χ. *nĕco*—*nŏceo*. Πρβλ. καὶ *tĕgo*—*tŏga*—*tĕgŭla*, (*feidus*=) *fidus*—*foedus*, *rĕgo*—*rŏgo*—*rĕx*, (ἐλλ. λέγω—λόγος κττ.).

δ) Βραχὺ φωνήεν πρὸ τοῦ *-ns* ἢ *-nf* ἐκτείνεται: *mĕns* (ἐκ τοῦ *mĕntis*), *cŏnferre* (ἀλλὰ *cŏndŭcere*), *infāns*. Ἐὰν ἀποβληθῇ τὸ *n* πρὸ τοῦ *s* γίνεται ἀναπληρωματικὴ ἑκτασις: *equŏs* (ἀντὶ *equonŏs*), *sanguĩs* (ἀντὶ *sanguinŏs*, ἰδ. ὑπ. 32). Ἐπίσης τὸ αὐτὸ συμβαίνει ὅταν ἐκπίπτῃ τὸ *-s*: *dīvidĕre*, *dīligĕre* (ἀντὶ *dis-vidĕre*, *dis-ligĕre*).

ε) Αἱ δίφθογγοι *au* καὶ *ae* εἰς τὸ μέσον συλλαβῆς τρέπονται, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, ἢ πρώτη εἰς *ū* καὶ ἡ δευτέρα εἰς *ĩ*: *cāusa*—*accūso*, *clāudo*—*inclūdo*, *plāudo*—*explōdo*, *caedo*—*occīdo*, *caedo*—*cecīdi*.

ς) Ἡ συναίρεσις ὁμοίων φωνηέντων, π. χ. *cŏrřia* (ἐκ τοῦ *cŏ-ŏria*, [ἀντίθ. *in-ŏria*]), *nĕmo* (ἐκ τοῦ *nĕ(h)ĕmo*), ἢ ἀνομοίων, π. χ. *prŏmŏ* (ἀντὶ *pro-ĕmŏ*). Ἰδ. § 8, 5.

ζ) Ἡ βράχυνσις φωνήεντος (κυρίως εἰς τὴν κλίσιν τοῦ ρήματος). Ἰδ. § 8, 5.

2. Σ ύ μ φ ω ν α

§ 11^α. α) Ἡ ἀφομοίωσις (*assimilatĩo*): α) Ὁ συμπενευματισμὸς πρὸ ὀδοντικοῦ: *scrĩp-tus* (ἀντὶ *scrib-tus* τοῦ *p. scribo*), *ac-tus* (ἀντὶ *ag-tus* τοῦ *p. ago*). Πρβλ. λεκτὸς ἀντὶ λεγ-τός, σεπτὸς ἀντὶ σεβ-τός.

β) Ἡ προσέγγισις τοῦ ἐνρίνου *n* εἰς τὸ ἔνρινον *m* πρὸ χειλικοῦ καὶ τάνάπαλιν πρὸ ὀδοντικοῦ ἢ οὐρανικοῦ: *im-primĕre* (ἀλλὰ καὶ *in-primĕre*), *con-ducĕre* (ἀντὶ *com-ducĕre*), *eun-dem* (ἀντὶ *eum-dem*), *prin-ceps* (ἀντὶ *prim-ceps*)· ἐπίσης ἡ προσέγγισις τοῦ *d* εἰς *c* πρὸ τοῦ *q*: *quic-quam* (ἀλλὰ καὶ *quid-quam*).

γ) 'Η πλήρης ἀφομοίωσις τοῦ συμφώνου **d** τῆς *ad*, π. χ.: *ac-cedēre* (*ad-cedēre*), *af-ferre*, *ag-gerēre*, *al-lōqui*, *ap-pellēre*, *ar-rīpēre*, *at-trahēre*, *an-nectēre* κτλ. 'Ιδιαίτέρως συχνῇ εἶναι ἡ ἀφομοίωσις τοῦ ὀδοντικοῦ **d** ἢ **t** εἰς **-s**: *as-sēqui* (*ad-sēqui*), *concus-si* (ἀντὶ *concut-si*)⁽¹⁵⁾.

δ) 'Επειδὴ ἀντὶ **-ss-** συχνάκις μόνον ἀπλοῦν **-s-** ἐγράφετο (εἰς τὸ μέσον λέξεως κατόπιν μακροῦ φωνήεντος ἢ συμφώνων ὥς καὶ εἰς τὸ τέλος λέξεως), φαίνονται τὸ **d** καὶ **t** τρόπον τινὰ ἐξαφανισθέντα: *divī-si* (*dīvidēre*), *ār-si* (*ardēre*), *sēn-si* (*sentīre*), *pēs* (γεν. *pēdis*), *aetā-s* (γεν. *aetāt-is*), *virtū-s* (γεν. *virtūt-is*), *mile-s* (ἀντὶ *milets-miless* κτλ.). Πρβλ. ἐρείδω — ἤρειδ-σα — ἤρεισα, νυκτ- — νύξ. 'Ενίοτε ἀφομοιοῦται ἐπίσης τὸ δεύτερον σύμφωνον πρὸς τὸ πρῶτον: *fer-re* (ἀντὶ *fer-se*), *vel-le* (ἀντὶ *vel-se*), *celer-rīmus* (ἀντὶ *celer-sīmus*), *facil-līmus* (ἀντὶ *facil-sīmus*), *tol-lēre* (ἀντὶ *tol-n-ēre*).

ε) Περὶ τῆς μεταβολῆς τοῦ **-dt -tt** εἰς **-ss-**, π. χ. *cessum* (ἀντὶ *ced-tum*, *cet-tum*), *fassus* (ἀντὶ *fat-tus*) ἰδὲ § 117. 'Αντὶ τοῦ **-ss-** μένει καὶ ἀπλοῦν **-s-** (πρβλ. ἄνωτ. 11^α γ): *ūsus*, *rīsus*, *versus*.

β) 'Η ἀνομοίωσις (*dissimilatio*). 'Ομοια σύμφωνα (ἰδίᾳ **r-r** καὶ **l-l**) εἰς γειτονικὰς συλλαβὰς ἀνομοιοῦνται: *plurā-lis* ἀλλὰ *singulā-ris*, *navā-lis* ἀλλὰ *militā-ris*, *orac(ū)lum* ἀλλὰ *sepulcrum*, *caerulēus* (ἀντὶ *caelulēus*). 'Ομοίως *merīdīēs* ἐκ τοῦ *medīdīē* (τοπ. πτώσεως τοῦ *medīus diēs*) διὰ τροπῆς τοῦ **d** εἰς **-r** διὰ τὸ ἐπόμενον **d**. 'Ιδ. καὶ § 166 β.

γ) 'Η ἀνάπτυξις συμφώνου μεταξὺ τοῦ **m** ἀφ' ἐνὸς καὶ τοῦ **s, t, l** ἀφ' ἑτέρου πρὸς εὐχερεστέραν προφοράν: *sūm-p-si*, *sum-p-tum*, *exem-p-lum*, *hiem-p-s*.

δ) 'Ο ρωτακισμός. Τὸ **s** μεταξὺ δύο φωνηέντων γίνεται **r**: *iūs* (γεν. *iūris* ἀντὶ *ius-is*), *nefarīus* (ἀντὶ *nefasīus*), *eram*, *ero* (τοῦ **p**. *sum*, ἀντὶ *esam*, *eso*), *corpōris* (ἀντὶ *corpōsis*). Εἰς τὴν 'Ελληνικὴν ὁμοῦς τὸ **-s-** μεταξὺ δύο φωνηέντων ἀποβάλλεται: γένεσ-ος — γένεος — γένους (ἀλλὰ *genēr-is* ἀντὶ *genēs-is*).

(15) Κυρίως γίνεται ἀφομοίωσις τῶν ὀδοντικῶν **d, t** πρὸς τὸ ἐπόμενον **-s-** καὶ ἔπειτα ἐκπίπτει τὸ ἕτερον **-s**: *virtūts* — *virtuss* — *virtūs*, *evādsi* — *evassi* — *evāsi*.

ε) Ἡ **ἐξαφάνισις** συμφώνου εἰς τὴν ἀρχήν, τὸ μέσον καὶ τὸ τέλος τῆς λέξεως: nōsco ἀλλὰ cō gnōsco, nātus ἀλλὰ cōgnātus, a-spectus καὶ ad-spectus, su-spīcēre (ἀντὶ sub-spīcēre), dī (ἐκ τοῦ dī[v]ī) καὶ dīvī, sī-do (ἀντὶ sī-sdo), īdem (ἀντὶ isdem), trē-dēcim (ἀντὶ trēs-decim), natīo, cor, lac (ἀντὶ natīon, cord, [g]lact), ven-īre (ἐκ τοῦ vēr[um]-īre).

ς) Ἡ **ἀναλογία**. Οὐχὶ σπανίως γίνονται ἀποκλίσεις ἀπὸ τοὺς φωνητικοὺς νόμους, π.χ. ἀπὸ τῆς γενικῆς ho-nōris, δοτικῆς honōrī κλπ. ἐσχηματίσθη κατ' ἀναλογίαν ὀνομαστικὴ hono**r** (ἀντὶ honōs), ἀπὸ τοῦ ἀπαρεμφάτου fer-re ἐσχηματίσθη τὸ ἀπαρέμφατον τοῦ παθητικοῦ (ferrī ἀντὶ ferī), κατὰ τὸ μοῖον ἐκλίθη τὸ οῖον εἰς τινὰς τύπους τῆς ἰ=συζυγίας (§ 156), ἀπὸ τοῦ συνωνύμου rēnsus (§ 145) ἐσχηματίσθη τὸ mēnsus (§ 156) [ἀντὶ τοῦ μὴ εἰς χρῆσιν mētītus]. Τὸ ἐνεστωτικὸν πρόσφυμα -n- εἰς τὸ iu-n-go (πρβλ. iug-um ζυγ-ός) ἐχρησιμοποιήθη πρὸς σχηματισμὸν τοῦ παρακειμένου iū-n-xi καὶ τῆς μετοχῆς τοῦ παθητικοῦ iu-n-ctus (§ 115, 2 καὶ 148). Κατὰ τὴν γενικὴν τοῦ πληθυντικοῦ rosā-rum ἐκανονίσθη καὶ ἡ γενικὴ τοῦ πληθυντικοῦ τῶν δευτεροκλίτων, π.χ. populō-rum. Περὶ τοῦ cursum, mānsu**m** κ.τ.τ. ἰδὲ ὑπ. 202.

ζ) Ἡ **ἀπλοποίησης** δύο ὁμοίων συμφώνων (ἀπλογραφία), 1) ἐὰν προηγῇται τῆς τονιζομένης μακρᾶς (φύσει ἢ θέσει) συλλαβῆς βραχὺ φωνῆεν: cūrrus ἀλλὰ cūrūlis, fār γεν. farris ἀλλὰ fārīna, 2) ἐὰν ἀκολουθῇ σύμφωνον: pergo (ἀντὶ perrgo [ἐκ τοῦ per+rēgo, perr(ē)go]), 3) ἐὰν προηγῇται σύμφωνον: concīdi (ἀντὶ conccīdi [ἐκ τοῦ conc(ē)cīdi], § 116 Σημ.), πρβλ. arsi (ἀντὶ arssi), sensi (ἀντὶ senssi), 4) ἐν τέλει λέξεως: es (εἶσαι) ἀντὶ ess (ἐκ τοῦ es-s [ὑπ. 192], πρβλ. amā-s), ἰδ. σελ. 16,δ.

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

ΤΥΠΟΛΟΓΙΚΟΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'

ΓΕΝΙΚΟΙ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΟΙ ΟΡΟΙ

§ 12. Μέρη τοῦ λόγου (partes oratiōnis). Τὰ μέρη τοῦ λόγου, ἤτοι τὰ εἶδη τῶν λέξεων, εἶναι τὰ ἀκόλουθα: οὐσιαστικὸν (substantivum), ἐπίθετον (adiectivum), ἀριθμητικὸν (numerāle), ἄντωνυμία (pronomen), ρῆμα (verbum), ἐπίρρημα (adverbium), πρόθεσις (praepositio), σύνδεσμος (coniunctio), ἐπιφώνημα (interiectio).

I. Declinabilia (κλίτά)	declinatio (κλίσις ὀνομάτων)	nomen (ὄνομα)	1) substantivum (οὐσιαστικὸν) 2) adiectivum (ἐπίθετον) 3) numerāle (ἀριθμητικὸν) 4) pronomen (ἄντωνυμία)
	coniugatio (κλίσις ῥημάτων ἢ συζυγία) verbum (ῥῆμα)		5) verbum (ῥῆμα)
I. Indeclinabilia (ἀκλίτα)	particulae (μέμρα)		6) adverbium (ἐπίρρημα) 7) praepositio (πρόθεσις) 8) coniunctio (σύνδεσμος) 9) interiectio (ἐπιφώνημα)

Σημ. α'. Ἄρθρον (articulus) ἡ λατινικὴ γλῶσσα δὲν ἔχει: poëta= (εἷς) ποιητὴς ἢ ὁ ποιητής. Πῶς ἀναπληροῦται τὸ ἄρθρον, ἰδὲ ὑπ. 343.

Σημ. β'. Τὰ οὐσιαστικά (substantīva) διαιρούνται εἰς συγκεκριμένα (concretēta) καὶ εἰς ἀφηρημένα (abstracta), π.χ. amicitīa. Τὰ συγκεκριμένα διακρίνονται εἰς κύρια (propriā): Marcus, καὶ εἰς προσηγορικά (appellatīva): arbor (δένδρον). Εἰς τὰ προσηγορικά καταλέγονται τὰ περιληπτικά (collectīva), π.χ. p̄p̄ulus (λαός), multitūdo (πληθός), καὶ τὰ δηλοῦντα ὑλην (materiālīa), π.χ. ferrum (σίδηρος), lignum (ξύλον)⁽¹⁶⁾.

§ 13. Παρεπόμενα τῶν πτωτικῶν. Τὸ οὐσιαστικόν, τὸ ἐπίθετον (τὰ ἀριθμητικά ἐπίθετα, ἡ μετοχή) καὶ ἡ ἀντωνυμία λέγονται, ὥς καὶ εἰς τὴν Ἑλληνικὴν, πτωτικά (causalīa), διότι ἔχουν πτώσεις (cāsūs).

Αἱ πτώσεις τῆς Λατινικῆς, δι' ὧν δηλοῦνται αἱ διάφοροι καταλήξεις τοῦ ὀνόματος ἀναλόγως τῆς σχέσεως αὐτοῦ εἰς τὴν πρότασιν, εἶναι ἑξ(17), δηλ. μία ἐπὶ πλέον τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς, ἡ ἀφαιρετικὴ (casūs ablātīvus), ἥς οἱ Ἕλληνες ἐστερήθησαν πολὺ ἐνωρίς.

Σημ. Ἐκτὸς τῶν ἑξ πτώσεων ὑπῆρχεν, ὥς καὶ εἰς τὴν ἀρχαίαν Ἑλληνικὴν, ἡ τοπικὴ (locatīvus), ἥς διετηρήθησαν ὀλίγα λείψανα (domī, humī, κ.ά.).

§ 14. Γένος, ἀριθμὸς καὶ κλίσις. α) Τὰ γένη (genēra)⁽¹⁸⁾ τῶν πτωτικῶν εἶναι τρία: ἀρσενικὸν ([genus]

(16) Ἐκάστη λέξις ἔχει τὸ ἀρχικὸν στοιχεῖον τῆς γενικῆς ἐννοίας, ὅπερ καλεῖται ἔτυμον ἢ ρίζα (radix). Τὸ πρὸς τὴν ἀρχὴν ἀμετάβλητον μέρος τῆς κλιτῆς λέξεως λέγεται θέμα (thema), ὁ τελευταῖος δὲ φθόγγος τοῦ θέματος ὀνομάζεται χαρακτὴρ (character).

(17) Ἡ ὀνομαστικὴ λέγεται casūs nominatīvus καὶ ἀπλῶς nominatīvus, ἡ γενικὴ genētīvus, ἡ δοτικὴ dātīvus, ἡ αἰτιατικὴ accūsātīvus, ἡ κλητικὴ vocātīvus καὶ ἡ ἀφαιρετικὴ ablātīvus. Ἡ τελευταία αὕτη (ἐκ τοῦ ρ. aufēro [abstūli, ablātum, auferre]=ἀφαιρῶ, ἀποφέρω) δηλοῖ κυρίως χωρισμὸν καὶ ἀπαλλαγὴν (ablātīvus sēparātīvus) ἢ σημαίνει σχέσιν τόπου (abl. locatīvus), χρόνου (abl. temporālīs), ὀργάνου (abl. instrūmentālīs). Ἡ ὀνομαστικὴ καὶ ἡ κλητικὴ (ἥτις τελευταία κατ' ἀκριβείαν δὲν εἶναι πτώσις) λέγονται πτώσεις ὀρθαὶ ἢ εὐθεῖαι ἢ ἀνεξάρτητοι (cāsūs recti), αἱ δὲ λοιπαὶ πλάγιοι ἢ ἐξηρημένα (cāsūs obliqui).

(18) Πρὸς δῆλωσιν τοῦ φυσικοῦ γένους (genus naturālē) εἰς τὰ πλεῖστα τῶν οὐσιαστικῶν ὑπάρχει εἰς μόνος τύπος καὶ ἓν μόνον γένος: vir (ἄνθρωπος)—femīna (γυνή), tāurus (ταῦρος, ὁ βοῦς)—vacca (ἡ βοῦς, ἀγελάς), hircus (τράγος, ὁ αἰξίς)—capra (ἡ κάπρα, ἡ αἰξίς), haedus (ὁ ἔριφος)—capella (ἡ μικρὰ αἰξίς), καὶ λέγονται μονογενῆ καὶ μονοκατάληκτα. Ὑπάρχουν ὁμοῦς ὀνόματα ἐμψύχων ὄντων, τὰ ὁποῖα μὲν ἓνα μόνον τύπον

masculīnum), θηλυκόν (fēminīnum) καὶ οὐδέτερον (néutrum δηλ. οὔτε ἀρσενικόν οὔτε θηλυκόν).

β) Οἱ ἀριθμοὶ (numēri) εἶναι δύο, ὁ ἐνικός (singulāris) καὶ ὁ πληθυντικός (plūrālis).

Σημ. Ἡ Λατινικὴ διετήρησε λείψανα τοῦ δυϊκοῦ ἀριθμοῦ (numērus dūālis) π.χ. ambō (=ἄμφω), duō (δύο καὶ μτγν. duō, δύο) ἰδ. καὶ ὕπ. 172.

γ) Αἱ κλίσεις (dēclīnātīōnes) εἶναι πέντε⁽¹⁹⁾, διακρινόμεναι ἀπὸ τὸν χαρακτηῖρα :

πρώτη ἢ ἄ=κλίσις	poētā-rum (χαρακτήρ ἄ)
δευτέρα ἢ ὅ=κλίσις	hortō-rum (» ὅ)
τρίτη { ἢ ἱ=κλίσις	navī-um (» ἱ)
{ ἢ συμφωνόληκτος	rēg-um (» σύμφ.)
τετάρτη ἢ ὕ=κλίσις	fructū-um (» ὕ)
πέμπτη ἢ ἑ=κλίσις	diē-rum (» ἑ)

Ἡ πρώτη, δευτέρα, τετάρτη, πέμπτη καὶ ἐν μέρει ἡ τρίτη εἶναι κλίσεις φωνηεντόληκτοι. Τὰ θέματα τούτων εἶναι: poeta-, horto-, navi-, reg-, fructu-, die-.

Σημ. Τὸ θέμα τῶν κλιτῶν ὀνομάτων εὐρίσκεται ἀφοῦ ἀποκοπῇ ἢ κατάληξις -rum καὶ -um. Κατάληξις δὲ εἶναι τὸ πρὸς τὸ τέλος τῆς κλιτῆς λέξεως μεταβλητὸν μέρος αὐτῆς.

δηλοῦν ἀμφότερα τὰ γένη (commūnīa, ἥτοι κοινοῦ γένους ἢ **μονοκατάληκτα καὶ διγενῆ**): cīvis (ὁ πολίτης καὶ ἡ πολίτις), sacerdos (ὁ ἱερεὺς καὶ ἡ ἱέρεια), infāns (ὁ μικρὸς παῖς καὶ ἡ μικρά παῖς), bos (ὁ, ἡ βοῦς), καὶ ἀντιθέτως ἄλλα, τὰ ὅποια πρὸς δῆλωσιν τοῦ γένους μεταβάλλουν τὴν κατάληξιν (mobīlīa, **δικατάληκτα καὶ διγενῆ**): filiū (υἱός) — filiā (θυγάτηρ), rex (βασιλεὺς) — regīna (βασίλισσα), magister (διδάσκαλος) — magistra (διδασκάλισσα). Τὰ μονογενῆ καὶ μονοκατάληκτα ὅταν πρόκειται περὶ ὀνομάτων ζώων λέγονται ἐπίκοινα (epicoena ἢ promiseūa), ἥτοι κοινὰ εἰς ἑκάτερον γένος: vulpes θ. (ἡ ἀλώπηξ), mūs ἄ. (ὁ μῦς). Ἐξ ἀνάγκης πρὸς διάκρισιν προστίθεται, ὡς εἰς τὴν ἀρχαίαν οὕτω καὶ εἰς τὴν νέαν Ἑλληνικὴν, ἡ λέξις māś ἢ mascūlus, mascūla (ἀρσενικός, ἀρσενική) ἢ fēmīna (θηλὺς, θήλεια): vulpēs māś ἢ mascūla (=ἡ ἄρρην ἀλώπηξ), mūs fēmīna (ὁ θῆλυς μῦς), cornix (θ.) mascūla ἢ māś (κορώνη ἀρσενική), pāvo (ἄ.) mascūlus (ὁ τῶς [παῶν]).

(¹⁹) Αἱ κλίσεις κυρίως εἶναι τρεῖς, ὡς εἰς τὴν Ἑλληνικὴν, διότι ἡ μὲν τετάρτη ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὰ ἑλληνικά τριτόκλιτα εἰς -υς (γεν. -υος), ἡ δὲ πέμπτη πρὸς πτώσεις τινὰς τῶν πρωτοκλιτῶν καὶ δευτεροκλιτῶν τῆς Λατινικῆς.

ΓΕΝΙΚΑ ΤΙΝΑ ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΚΛΙΣΕΩΝ ΚΑΙ ΤΟΥ ΓΕΝΟΥΣ

Α) Κλίσις. 1. Ἡ κλητική εἶναι ὁμοία μὲ τὴν ὀνομαστικὴν (ἐκτὸς τῆς κλητικῆς τοῦ ἐνικοῦ τῶν εἰς -us δευτεροκλίτων, π. χ. domīne). Ἰδ. § 20.

2. Τὰ οὐδέτερα (τῆς δευτέρας, τρίτης καὶ τετάρτης κλίσεως) ἔχουν τὴν ὀνομαστικὴν (κλητικὴν) καὶ τὴν αἰτιατικὴν τοῦ ἐνικοῦ καὶ τοῦ πληθυντικοῦ ὁμοίως: signum, cornu, mare, carmen, signa, cornūa, marīa, carmīna.

3. Ἡ δοτικὴ καὶ ἡ ἀφαιρετικὴ τοῦ πληθυντικοῦ εἶναι αἱ αὐταὶ πάντοτε: domīnīs, signīs, rosīs, rebus, fructībus, cornībus, cīvībus, consulībus, marībus.

4. Ἡ πρώτη κλίσις, ὡς καὶ εἰς τὴν Ἑλληνικὴν, καὶ ἡ πέμπτη κλίσις δὲν ἔχουν οὐδέτερα ὀνόματα. Δὲν ἔχει ἐπίσης ἐπίθετα ἡ τετάρτη καὶ ἡ πέμπτη κλίσις.

Β) Γένος: Τὰ ἄψυχα λατινικὰ⁽²⁰⁾ ὀνόματα διακρίνονται ὡς πρὸς τὸ γένος ἀναλόγως τῆς σημασίας εἰς ἀρσενικά, θηλυκὰ καὶ οὐδέτερα.

Ἀρσενικοῦ γένους εἶναι τὰ ὀνόματα τῶν ἀνέμων⁽²¹⁾, ποταμῶν⁽²¹⁾, ἐθνῶν, μηνῶν.

Θηλυκοῦ γένους εἶναι τὰ ὀνόματα τῶν δένδρων (ὑπ. 18), νήσων, πόλεων (ὑπ. 35), χωρῶν, θάμνων καὶ φυτῶν, ὡς καὶ ἡ λ. arbor (δένδρον).

Οὐδετέρου τέλος γένους εἶναι τὰ ὀνόματα τῶν καρπῶν (τῶν δένδρων), μετάλλων, ὡς καὶ πάντα τὰ ἄκλιτα (nīhil, fās, nefās, frūgī, o longum κλπ.).

(²⁰) Τὰ ἐκ τῆς Ἑλληνικῆς εἰλημμένα φυλάττουν τὸ γένος: Lēthē θ., etēsīae ἄ. (=οἱ ἐτησαί), Bospōrus ἄ., Orēus ἄ. (ὁ Ὀρεός), Aegyptus θ., Styx θ. (§ 51). Περὶ τῆς διακρίσεως τοῦ γραμματικοῦ γένους ἐκ τῆς καταλήξεως θὰ γίνῃ ὁ προσήκων λόγος εἰς ἐκὰς τὴν κλίσιν.

(²¹) Εἰς τὴν μυθολογίαν τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων καὶ Ῥωμαίων ἐπροσωποποιήθησαν οἱ ἄνεμοι καὶ οἱ ποταμοὶ ὡς θεοὶ καὶ τὰ δένδρα ὡς νύμφαι.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'

ΚΛΙΣΙΣ ΤΩΝ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΩΝ

§ 15. $\bar{a}$ = κλίσις (πρώτη κλίσις).

rosā θ. ρόδον

Cāsus	Singulāris	Plūrālis
Nom.	rosā ^(22.1)	rosā-e ^(22.7)
Gen.	rosā-e ^(22.6)	rosā-rum ^(22.5)
Dat.	rosā-e ^(22.7)	ros-īs ^(22.8)
Acc.	rosā-m ^(22.2)	rosā-s ^(22.9)
Voc. ⁽¹⁷⁾	rosā ^(22.1)	rosā-e ^(22.7)
Abl.	rosā- ^(22.4)	ros-is ^(22.8)

Καταλήξεις φαινομενικαί: 'Ε(νικός) 'Α(ριθμός): -ā (ὄνομ. κλητ.), -ae (γεν. δοτ.), -ām (αἰτ.), -ā (ἀφαιρ.). Π(ληθυντικός) 'Α(ριθμός): -ae (ὄνομ. κλητ.), -ārum (γεν.), -īs (δοτ. ἀφαιρ.), -ās (αἰτ.).

§ 16. Κατὰ τὰ πρωτόκλιτα οὐσιαστικά εἰς -a κλίνονται καὶ τὰ εἰς -a θηλυκὰ ἐπίθετα (§ 27): cāra (ἀγαπήτή), cārae (ἀγαπηταί). *16. § 21 καὶ 80. (unus κλπ).

§ 17. Κανὼν γένους. Τὰ ὀνόματα τῆς $\bar{a}$ = κλίσεως εἶναι γένους θηλυκοῦ. Ἐξαιροῦνται ὅσα ὀνόματα δηλοῦν πρόσωπα ἄρσενικά⁽²³⁾: terra θ. (γῆ), silva θ. (δάσος), scrība ἄ. (γραμματεὺς), nāuta ἄ. (ναύτης), agricōla ἄ. (γεωργός).

^(22.1) Τὸ μακρὸν $\bar{a}$ ἐβραχύνθη ἔπειτα εἰς $\check{a}$ εἰς τὰς περισσοτέρας πτώσεις τῆς πρώτης κλίσεως. Πρβλ. καὶ ὀνομαστικὴν (κλητ.), αἰτιατικὴν τῶν οὐδετέρων ὀνομάτων τῆς δευτέρας κλίσεως (§ 24).

^(22.2) Τὸ -m (ἑλλ. -v) τῆς αἰτιατικῆς τοῦ ἐνικού ἀπαντᾷ εἰς τὸν ἐνικὸν ἀριθμὸν ὅλων τῶν κλίσεων, προστιθέμενον εἰς τὸ θέμα. Ὁ χαρακτήρ ὁμοῦ μετὰ τὴν κυρίως κατάληξιν (-m) σχηματίζουν τὴν φαινομενικὴν κατάληξιν τοῦ ὀνόματος (-a+m=-am).

^(22.3) Τὸ σημεῖον ~ εἰς τὰς κλίσεις δηλοῖ ὅτι ἔπαθον ἔκπτωσιν (ὕπ. 29) ἢ συνεχωνεύθησαν φωνήεντα ἢ ὅτι ἔγινεν ἀντέκτασις: ros-īs (ἀντὶ rosa-īs), rosā-s (ἀντὶ rosa-ns), πρβλ. τιμάνς—τιμᾶς.

^(22.4) Τὸ ā- δηλοῖ ὅτι ἐξέπεσε τὸ d εἰς τὰ φωνηεντόληκτα ὀνόματα ἔπειτα ἀπὸ μακρὸν φωνήεν· ἀρχικῶς ἦτο rosā-d. Πρβλ. καὶ Gnaivod ἀντὶ Gnaivo- (ἀφαιρ. δευτέρας κλίσεως). *16. ὕπ. 42.

^(22.5) rosā-rum (ἀντὶ rosā-sōm, πρβλ. [θεᾶ'σων]—θεᾶ'ων—θεῶν). Τὸ s μεταξὺ δύο φωνηέντων κατὰ ρωτακισμὸν ἔγινε r (§ 11α, δ. καὶ ὕπ. 33).

^(22.6) Τὸ e προήλθεν ἐκ τοῦ μακροῦ -ī (§ 18, 2): terrae ἐκ τοῦ terrā-ī.

^(22.7) Τὸ e προήλθεν ἐκ τοῦ βραχέος -i (πρβλ. χώρς, χώραι).

§ 18. Τύποι ιδιάζοντες της $\bar{a}$ -κλίσεως: 1) Ἡ γενική τοῦ ἐνικοῦ εἰς -ās (ἀντί ae) εἰς τὴν φράσιν pater (mater, filiūs) familiās⁽²⁴⁾ ἢ familiāe (οἰκοδεσπότης, οἰκοδέσποινα, υἱὸς εὐρισκόμενος ἔτι ὑπὸ τὴν κυριότητα τοῦ πατρὸς) καὶ πληθυντικῶς patres (matres) familiās (ἢ familiārum). Πρβλ. ὠρᾱ-ς, σφαῖρᾱ-ς, οἰκῆᾱ-ς.

2) Ἡ γενική τοῦ ἐνικοῦ ὀλίγων λέξεων εἰς -ā-ī (δισυλλάβως) χρησιμοποιουμένη ἀπὸ ποιητὰς ἀρχαϊκῶν χρόνων ἢ ἀρχαϊζοντας: aulā-ī (αὐλῆς), aurā-ī (αὔρας), aquā-ī (ὕδατος). Ἡ μετὰ βασις ἐκ τοῦ ā-ī εἰς τὸ -ae προήλθεν ἐκ τῆς προφορᾶς τοῦ ā-ī ὡς διφθόγγου (āi—ae μονοσυλλάβως). Ἰδ. ὑπ. 22.6.

3) Τὰ ὀνόματα dea (θεά) καὶ filiā (θυγάτηρ) εἰς τὴν δοτικήν καὶ ἀφαιρετικήν τοῦ πληθυντικοῦ λήγουν εἰς -ā-bus (ἀντί εἰς -is), ὅταν εἶναι ἀνάγκη νὰ διακριθοῦν ἀπὸ τὰ ἀρσενικά (deus καὶ dea, filiūs καὶ filiā): dīs deābusque (τοῖς θεοῖς καὶ ταῖς θεαῖς), filiīs et filiābus⁽²⁵⁾.

4) Τὰ κύρια ἑλληνικά ὀνόματα εἰς -ας (π. χ. Αἰνείας, λατ. -ās ἢ -ā, κλητ. -ā) καὶ -ης (ἀναγνώστης, λατ. -ēs, κλητ. -ē) καὶ τὰ θηλυκά εἰς -η (Νιόβη, λατ. -ē, κλητ. -ē) κλίνονται ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον κατὰ τὸ rosa: Aenēas (γεν. Aenēae, αἰτ. -am καὶ -an, κλητ. -ā), Niōbā καὶ Niōbē (γεν. Niōbae κλπ., ἀφαιρ. Niōbē).

5) Ἡ λ. amphōra (ἀμφορεύς, μὲ τὴν σημασίαν τοῦ μέτρου χωρητικότητος [μεγάλων ἀγγείων καὶ πλοίων]) ἔχει γενικήν τοῦ πληθυντικοῦ amphōrum ἀλλὰ καὶ amphorārum, προηγούμενου ἢ μὴ ἀριθμητικοῦ, ἐπίσης drachmum ἀλλὰ καὶ drachmārum. Αἱ τοιοῦτου εἴδους γενικαὶ εἶναι ἐλληνισμοί.

Σημ. Τὰς γενικάς τοῦ πληθυντικοῦ εἰς -um (ἀντί -rum, ἐκ τοῦ -som [ρωτακισκός] πρβλ. ὠράσωμ—ὠράων—ὠρῶν) ἀπαντῶμεν εἰς ποιητάς: Dardanīdum, Aeneādum, caelicolūm, Grāiugēnum. Ἰδ. ὑπ. 33.

(²³) Οὐσιαστικά δηλοῦντα πρόσωπα οὐχὶ ὑπὸ τὴν ἀρχικήν σημασίαν αὐτῶν ἀκολουθοῦν τὸ γραμματικὸν (ὄχι τὸ φυσικόν) γένος, π. χ. cōriāe θ. (οἱ στρατιῶται, ἡ στρατιά), vigilīae θ. (οἱ νυκτοφύλακες).

(²⁴) Ἐκ τοῦ -a+(e)s ἢ a+is ἢ ā-i=ae. Ἵσως εἶναι γενική τοῦ ἐνικοῦ τὸ Kalendās καὶ τὸ Nōnās (π. χ. pridie Kalendās τῇ προτεραίᾳ τῶν Καλανδῶν), ἅπερ νομισθέντα ὡς αἰτιατική τοῦ πληθυντικοῦ ἐσχημάτισαν πληθυντικὸν ἀριθμὸν Kalendae, Nōnae. Ἰδ. καὶ § 176.

(²⁵) Κατ' ἀρχὰς ἐσχηματίσθησαν οὕτω τὰ ἀριθμητικά duābus, ambābus (ἐκ τῆς αἰτιατικῆς τοῦ πληθυντικοῦ duās, ambās), ἔπειτα καὶ ἄλλαι λέξεις χάριν σαφηνείας: asinābus, equābus κλπ.

§ 19. **Dēfectīva numērō** (ἐλλειπτικά κατ' ἀριθμόν): (ā= κλίσις).

1. **Plūrālia tantum** (εἰς τὸν πληθυντικὸν μόνον): aquae⁽²⁶⁾ (ἱματικά ὕδατα), Calendae ἢ Kalendae καὶ συντόμως Cal. ἢ Kal. (Καλάν-δαι, ἡ πρώτη ἡμέρα ἐκάστου μηνός), Nōnae (Νῶναι, ἡ 5ῃ ἢ ἡ 7ῃ ἡμέρα ἐκάστου μηνός), angustiae (στενὴ ὁδός), corbiae (στρατιά)⁽²⁶⁾, divitiae (πλοῦτος), deliciae (ἐντρυφήμα), epulae (δεῖπνον πολυτελές), excubiae (στρατιωτικὴ φρουρά), exsequiae (ἐκφορά), feriāe (ἐορτή), indutiae (ἀνοκωχή), inimicitiae (ἔχθρα), insidiae (ἐνέδρα), litterae⁽²⁶⁾ (ἐπιστολή), manubiae (ἀκροθίνια, λεία), minae (ἀπειλή), nundinae (ἡμέρα ἀγορᾶς), nuptiae (γάμος), operae (οἱ ἐργάται), reliquiae (λείψανα), scalae (κλίμαξ), tenēbrae (σκοτός) κ. ἄ. (ἰδ. καὶ § 26). Ἐπίσης ὀνόματά τινα πόλεων: Athēnae κλπ. (§ 26,1).

2. **Singulāria tantum** (εἰς τὸν ἐνικὸν μόνον): scientia (αἱ γνώσεις).

§ 20. **ο= κλίσις**⁽²⁷⁾ (δευτέρα κλίσις).

populū^s ἁ. δῆμος, λαός.

Cāsus	Singulāris	Plūrālis
Nom.	populū ^s ⁽²⁸⁾	populī ^{-ī} ⁽³¹⁾
Gen.	populī ^{-ī} ⁽²⁹⁾	populō ^{-rum} ⁽³²⁾
Dat.	populō ⁻ ⁽³⁰⁾	populī ^{-īs} ⁽³¹⁾
Acc.	populū ^{-m} ⁽²⁸⁾	populō ^{-s} ⁽³²⁾
Voc.	populē	populī ^{-ī} ⁽³¹⁾
Abl.	populō ⁻ ^(22.5)	populī ^{-īs} ⁽³¹⁾

⁽²⁶⁾ Τινὰ τῶν ὀνομάτων τούτων ἔχουν εἰς τὸν ἐνικὸν διάφορον σηματούσαν: aqua (ὕδωρ), cōpia (ἀφθονία), littera (γράμμα τοῦ ἀλφαβήτου), litterae (τὰ γράμματα τοῦ ἀλφαβήτου καὶ ἡ ἐπιστολή), opera (τὸ ἔργον, ὁ κόπος).

⁽²⁷⁾ Διὰ τὸ -ο, ὅπερ εἰς πολλὰς πτώσεις ἀπαντᾷ, δευτέρα κλίσις λέγεται ἡ ο=κλίσις.

⁽²⁸⁾ Τὸ -ο τῆς ἀρχαιοτέρας καταλήξεως -os τῆς ὀνομαστικῆς καὶ τῆς αἰτιατικῆς τοῦ ἐνικοῦ ἀριθμοῦ ἔγινεν -u (equos, equom, equus, equum πρβλ. ἵππος, ἵππον). Ἰδ. § 11, α.

⁽²⁹⁾ Εἰς τὴν γενικὴν τοῦ ἐνικοῦ ὁ χαρακτήρ -ō ἢ ἐξέπεσε πρὸ τῆς καταλήξεως -ī ἢ συνεχωνεύθη μὲ αὐτὴν εἰς -ī.

⁽³⁰⁾ Εἰς τὴν δοτικὴν τοῦ ἐνικοῦ ἐξηφανίσθη τὸ -ī (ἀντιθέτως εἰς τὴν Ἑλληνικὴν μένει· πρβλ. ἵππωι, ἵππῳ) κατόπιν τοῦ χαρακτήρος -ō (ὅστις ἔπειτα ἔγινε μακρός) ἢ μάλλον συνηρέθη τὸ -ō καὶ τὸ -ī εἰς -ō. Ἀρχαϊότατα ἡ δοτικὴ ἔληγε κατὰ συναίρεσιν εἰς -ōi: πρβλ. Numasīōi=Numerio.

⁽³¹⁾ Εἰς τὴν ὀνομαστικὴν (κλητικὴν), δοτικὴν καὶ ἀφαιρετικὴν τοῦ πληθυντ. ἀριθμοῦ ὁ χαρακτήρ -ō μὲ τὸ -ī ἢ -īs συνεχωνεύθη εἰς -ī ἢ -īs.

⁽³²⁾ Εἰς τὴν αἰτιατικὴν τοῦ πληθυντικοῦ τὸ n τῆς πάλαιας καταλήξεως -ns (ὄλων τῶν κλίσεων) ἀπεβλήθη μὲ ἀναπληρωματικὴν ἔκτασιν τοῦ πρὸ αὐτοῦ o (πρβλ. καὶ ἀνεμους=άνεμους) ἰδ. § 11 δ.

⁽³³⁾ Ἀρχικῶς ἡ κατάληξις ἦτο -sōm (ὕπ. 22.5), ἔπειτα -om, -um

Καταλήξεις φαινομενικά: 'Ε. 'Α. **-us** (ὄνομ.), **-ī** (γεν.), **-o** (δοτ. ἀφαιρ.), **-ūm** (αἰτ.), **-e** (κλητ.). Π. 'Α. **-ī** (ὄνομ. κλητ.), **-ōrum** (γεν.), **-īs** (δοτ. ἀφαιρ.), **-ōs** (αἰτ.).

§ 21. Κατὰ τὰ δευτερόκλιτα οὐσιαστικά εἰς **-ūs** κλίνονται καὶ τὰ ἄρσενικά ἐπίθετα (§ 27) εἰς **-ūs**: *cārūs* (ἀγαπητός), *cārī* (ἀγαπητοί). 'Ιδ. § 16 καὶ 80.

§ 22. Οὐσιαστικά δευτέρας κλίσεως εἰς **-r**. 'Ονόματα οὐσιαστικά ἄρσενικοῦ γένους λήγοντα εἰς **-r** (*puer παῖς*, *ager ἄγρος*, *vir ἀνὴρ*) ἀπέβαλον τὴν κατάληξιν **-us** (**-os** πρβλ. ὑπ. 28) τῆς ἐνικῆς ὀνομαστικῆς. Ταῦτα ἔχουν μὲν τὰς αὐτὰς καταλήξεις μὲ τὸ *porculus*, ἀλλὰ στεροῦνται ἰδιαιτέρας κλητικῆς (σελ. 21, Α, 1), διὰ τοῦτο ἐπὶ προσφωνήσεως χρησιμοποιοεῖται ἡ ὁμοία πρὸς τὴν κλητικὴν ὀνομαστικὴ.

puēr ἅ. *παῖς*, *ägēr* ἅ. *ἄγρος*, *vīr* ἅ. *ἀνὴρ*.

Cāsus	Singulāris		
Nom.	<i>puēr</i> -	<i>äg^er</i> -	<i>vīr</i> -
Gen.	<i>puēr</i> -ī	<i>ag r</i> -ī	<i>vir</i> -ī
Dat.	<i>puērō</i> -	<i>ag rō</i> -	<i>virō</i> -
Acc.	<i>puēr<u>u</u></i> -m	<i>ag r<u>u</u></i> -m	<i>vir<u>u</u></i> -m
Voc.	<i>puēr</i> -	<i>ag^er</i> -	<i>vīr</i> -
Abl.	<i>puerō</i> -	<i>ag rō</i> -	<i>virō</i> -
Cāsus	Plūrālis		
Nom.	<i>puēr</i> -ī	<i>ag r</i> -ī	<i>vir</i> -ī
Gen.	<i>puerō</i> -rum	<i>ag rō</i> -rum	<i>virō</i> -rum
Dat.	<i>puer</i> -īs	<i>ag r</i> -īs	<i>vir</i> -īs
Acc.	<i>puero</i> -s	<i>ag rō</i> -s	<i>virō</i> -s
Voc.	<i>puer</i> -ī	<i>ag r</i> -ī	<i>vir</i> -ī
Abl.	<i>puer</i> -īs	<i>ag r</i> -īs	<i>vir</i> -īs

(πρβλ. ἑλλ. [-ωμ], -ων), ἐπίσης γενικὴν τοῦ πληθυντικοῦ ὀνομάτων τῆς τρίτης καὶ ὀνομάτων τῆς τετάρτης κλίσεως: *duc* -um, *fructū* -um (ἰδ. καὶ § 18 Σημ.). 'Εκτὸς τῆς χρησιμοποιοήσεως ὑπὸ τῶν ποιητῶν καὶ τῆς καταλήξεως **-om** (κατόπιν τοῦ *u, v*: *dīvom*), **-um** (*deum* = *deōrum*) διετηρήθησαν λείψανα τῆς γενικῆς τοῦ πληθ. εἰς τινὰ ὀνόματα τῆς δευτέρας κλίσεως: *praefectus socīum* (ὁ ἐπὶ τοῦ συμμαχικοῦ), *praefectus fabrum* (ὁ ἐπὶ τῶν

§ 23. Κατὰ τὸ *p u e r* κλίνονται τὰ οὐσιαστικά: *aquilifer* (ὁ ση-
μαιοφόρος *λεγεῶνος*), *gener* (γαμβρός), *socer* (ἐκνός, πενθερός), *vesper* (ἑσπε-
ρος, ἄστρον) ἅ., *signifer* (οὐσ. καὶ ἐπίθετον: *σημαιοφόρος*), *liberi* (τὰ τέκνα)
ἅ. καὶ τὰ ἐπίθετα: *asper* (τραχύς), *liber* (ἐλεύθερος), *miser* (ἄθλιος, δυ-
στηχής), *tener* (τυνφερός), *armifer* καὶ *armiger* (φέρων ὅπλα, πολεμικός), *fru-*
gifer (φέρων καρπούς, εὐφορός).

Κατὰ τὸ *a g e r* κλίνονται τὰ οὐσιαστικά: *arbiter* (ὁ ἀντόπτης,
δαιτητής), *caper* (τράγος), *liber* (βιβλίον), *magister* (διδάσκαλος), *minister*
(ὑπηρέτης) καὶ τὰ ἐπίθετα: *aeger* (ἄσθενής), *dexter* (δεξιός), *niger* (μέλας),
noster (ἁντων. ἡμέτερος), *piger* (νωθρός), *pulcher* (ὠραῖος), *sacer* (ιερός, κα-
τάρατος), *sinister* (ἀριστερός), *vester* καὶ *voster* (ἁντων. ὑμέτερος).

Κατὰ τὸ μοναδικὸν *v i r* κλίνονται τὰ σύνθετα: *triumvir* (εἰς τριάν-
δρος, εἰς ἐκ τῶν τριῶν ἀνδρῶν), *decemvir* (εἰς τῶν δέκα ἀνδρῶν), *centumvir*
(εἰς τῶν ἑκατὸν ἀνδρῶν) καὶ τὸ ἔθνικόν *Trēvir*, πληθυντ. *Trēviri* (Τροῦνίροι).

Σημ. α'. Τὰ οὐσιαστικά καὶ ἐπίθετα εἰς -er, τὰ μὲν κατὰ τὸ *p u e r*
κλινόμενα ἔχουν εἰς τὸ θέμα καθ' ὅλας τὰς πτώσεις βραχὺ ἔ. πρὸ τοῦ
r (*genēri* κλπ.), τὰ δὲ κατὰ τὸ *a g e r* κλινόμενα δὲν ἔχουν ἔ (θέμα *librō-*,
γεν. *librī*), πλὴν μόνον εἰς τὴν ὀνομαστικὴν (κλητικὴν) τοῦ ἐνικοῦ ἀνα-
πτύσσουσιν ⁽³⁴⁾ τὸ φωνήεν ἔ πρὸ τοῦ -r (§ 32 Σημ. καὶ § 38).

Κα ν ὶ ὶ ὶ γ ἑ ν ο υ ς. Τὰ ὀνόματα τῆς ο=κλίσεως τὰ λήγοντα
εἰς -us καὶ -er εἶναι γένους ἀρσενικοῦ, θηλυκὰ δὲ εἶναι τὰ ὀνό-
ματα τῶν χωρῶν, νήσων, πόλεων ⁽³⁵⁾, δένδρων, θάμνων καὶ φυ-
τῶν ⁽³⁶⁾: *pōpulus* ἅ. (δῆμος, λαός), *vesper* ἅ. (ἑσπερος), *Aegyptus*.
θ., *Rhodus* θ., *Corinthus* θ., *pōpulus* θ. (λεύκη), *arbutus* θ. (ἡ κό-
μαρος). Ἐπίσης θηλυκὰ εἶναι τὰ ὀνόματα: *hūmus* [=terra] γῆ,
χῶμα), *vannus* (λίκνον, λιμμός, λιχνιστήρι) καὶ *alvus* (κοιλία).

Σημ. β'. Τὰ ἐκ τῆς Ἑλληνικῆς εἰλημμένα φυλάττουν τὸ γένος:
periōdus θ., *pelāgus* (λ. ποιητ.) οὐ. (ὕπ. 20).

τεχνικῶν), *triumvīrum* (τριάρχος, ὁ ἐκ τῶν τριῶν ἀνδρῶν), *medimnum* (me-
dimnus=μέδιμνος), *modiūm* (modiūs=μόδιος), *sēstertiūm*=*sēstertiōrum*
(*sēstertiūs*=σηστέριος), *nummum* (num-mus=νόμ-ισμα). Περὶ τοῦ *deus* ἰδὲ
§ 25,2. Ἡ κατάληξις -ōrum ἐσχηματίσθη κατὰ τὴν γενικὴν τοῦ πληθυν-
τικοῦ *rosārum* (ὕπ. 25,5).

⁽³⁴⁾ Πρβλ. ἀγρ-ός, λατ. *agr(ol)s*—*agrs*—*agr*—*ager*. Τὸ *r* τοῦτο δηλοῦμε-
νον γλωσσολογικῶς διὰ *r* (=ρῶ φωνήεντος) ἀναπτύσσεται εἰς -er (πρβλ.
καὶ *pulchr-*, *pulch^er* κττ.).

⁽³⁵⁾ Ἀρσενικοῦ γένους (σελ. 21,Β) εἶναι τὰ πληθυντικὰ εἰς -i: *Pu-*
teoli (πληθ. οἱ *Ποτίολοι*, πόλις τῆς Καμπανίας), *Argi* (πληθ. ἡ *Ἀργολίς*
καὶ τὸ *Ἀργος*), πρβλ. καὶ *Coriōli*, *Gabiī*, *Falerī*, *Sōli*, διότι ἀρχικῶς
δι' αὐτῶν ἐδηλοῦντο οἱ κάτοικοι. Ἰδὲ § 26 καὶ 55.

⁽³⁶⁾ Ἀρσενικοῦ γένους: *oleaster* (ἀγρία ἐλαία, κότινος), *dūmus* (βάτος) κ. ἄ.

§ 24. Οὐδέτερα τῆς δευτέρας κλίσεως εἰς **-um**. Εἰς τὴν ο=κλίσιν ἀνήκουν ὀνόματα οὐδέτερα σχηματίζοντα τὴν ὀνομαστικὴν (κλητικὴν) καὶ αἰτιατικὴν εἰς **-um**:

dōnum οὐ. δῶρον

Cāsus	Singulāris	Plūrālis
Nom.	dō <u>n</u> -m	dōn - ă
Gen.	dōn - ī	dōnō - rum
Dat.	dōnō -	dōn - is
Acc.	dō <u>n</u> -m	dōn - ă
Voc.	dō <u>n</u> -m	dōn - ă
Abl.	dōnō -	dōn - īs

Καταλήξεις φαινομενικάι: 'Ε. 'Α. **-um** (ὄνομ. αἰτ. κλητ.), **-ī** (γεν.), **-ō** (δοτ. ἀφαιρ.). Π. 'Α. **-ă** (ὄνομ. αἰτ. κλητ.), **-ōrum** (γεν.), **-is** (δοτ. ἀφαιρ.). 'Ιδ. σελ. 21, Α 2.

Κανὼν γένους. Πάντα τὰ ὀνόματα εἰς **-um** ⁽⁸⁷⁾ (πληθ. **-ă**) εἶναι γένους οὐδετέρου (néutra), προσέτι δὲ τὰ ἄνευ πληθυντικοῦ **vulgus** ⁽⁸⁸⁾ (ὄχλος, ἀρχαιότερος τύπος **vulgus**), αἰτ. **vulgus** καὶ τὸ (κατ' ὀνομαστικὴν καὶ αἰτιατικὴν μόνον ἀπαντῶν) **vīrus** ([**Ἔ**ισ-ός], **ἰός**, **δηλητήριον**).

§ 25. Τύποι ἰδιάζοντες τῆς ο=κλίσεως. 1) Οὐσιαστικά Ρωμαϊκὰ κύρια ὀνόματα εἰς **-īus**, **-ēius**, **-āius** συναιροῦν συχνάκις—καὶ εὐκαιρίας δοθείσης τὰ προσηγορικά εἰς **-īum**—τὸ **-īī** εἰς τὴν γενικὴν τοῦ ἐνικοῦ εἰς **-ī**: **Lucī** (**Λευκίου**, **Λουκίου**), **Pompēī**, **Gāī**, **Vergīlī**, **iudīcī**, **consīlī** (§ 9 Σημ. α'). Τὰ ἀρσενικά σχηματίζουν πάντοτε τὴν κλητικὴν εἰς **-ī** (**-ēī**, **-āī**): **Lūcī** **Pompēī**, **Gāī**. Ὡσαύτως τοῦ **filīus** καὶ τοῦ **meus** (**ἐμὸς**) ἡ κλητικὴ εἶναι πάντοτε **mī** (κυρίως **δοτ.** = **mīhī** μοι): **mī filī** (**ὦ υἱέ μου**).

2) Ἡ λέξις **deus** (= **dīvus** **θεός**) δὲν ἔχει κλητικὴν, ἀντ' αὐτῆς δὲ οἱ μὲν ποιηταὶ χρησιμοποιοῦν τὸ **dīve**, οἱ δὲ Χριστιανοὶ τὴν ὀνομαστικὴν **deus**. Ἀντὶ **dei** (ὄνομ. τοῦ πληθ.) καὶ

⁽⁸⁷⁾ Τὰ κύρια ὀνόματα γυναικῶν εἰς **-um** εἶναι γένους θηλυκοῦ: **mea Glycerīum** (πρβλ. ἑλλ. **ἡ Γλυκερίον**).

⁽⁸⁸⁾ Τὸ **vulgus** σπανιώτατα ἀπαντᾷ ὡς ἀρσενικὸν εἰς τὴν κλασσικὴν γλῶσσαν εἰς τὴν αἰτιατικὴν μόνον τοῦ ἐνικοῦ: **vulgum**.

deis (δοτ. άφαιρ. τοῦ πληθ.) τίθεται ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ dii, [diis], καὶ κατὰ συναίρεσιν dī, dīs (§ 11ς).

Σημ. Ἡ γενικὴ τοῦ πληθυντικοῦ τοῦ deus εἶναι εἰς τὸν πεζὸν λόγον πάντοτε deorum. Ἐξαιροῦνται καθιερωθεῖσαι τυπικαὶ τινες φράσεις: **deum** (ἢ deorum) **clementiā** (θεῶν ἐπιεικεία), **pro** (ἐπιφών.=proh) **deum hominumque fidem!** (πρὸς θεῶν καὶ ἀνθρώπων!).

3) Περί τῆς γενικῆς τοῦ πληθυντικοῦ ὀνομάτων τινῶν εἰς -um (ἀντὶ -ōrum) ἰδὲ ὕπ. 33.

4) Περί τῆς γενικῆς καὶ δοτικῆς τοῦ ἐνικοῦ τῶν ἐπιθέτων ālīus, ūnus, sōlus, tōtus, ūllus, alter, ne-ūter, nūllus ἰδὲ § 80.

Σημ. Κατὰ τὴν ὁγκλίσιν (πλὴν τῆς κλητ.) κλίνονται τὰ ἑλλην. κύρια ὀνόματα εἰς -εύς: Orphēus, -εῖ, -έο, -έum (καὶ Orphēa ποιητ.), κλητ. Orpheu (Ὁρφεύς).

§ 26. **Dēfectīva numērō** (ἐλλειπτικὰ κατ' ἀριθμόν): (ὁγκλίσις).

1. **Plurālia tantum**: arma (τὰ ὅπλα), auxiliā (τὰ ἐπικουρικὰ στρατεύματα), castra (τὸ στρατόπεδον, hiberna (τὸ χειμερινὸν στρατόπεδον, χειμάδια), clāustra (κλειῖθρον), comitīa (ἀρχαιρεσίαι), fasti (ἡμερολόγιον), horti (μέγας κήπος, πάρκο), impedimenta (αἱ ἀποσκευαί, τὰ ὑποζύγια), rostra (οἱ ἔμβολοι, τὸ ῥῆμα τῆς ἐν Ρώμῃ ἀγορᾶς), spoliā (τὰ σκῦλα), libēri (τὰ τέκνα), infēri (ὁ ἔδης), supēri (οἱ οὐρανῖνες), postēri (οἱ μεταγενέστεροι). Ἐπίσης ὀνόματά τινα πόλεων: Delphi, Leuctra (§ 19 τέλ. καὶ ὕπ. 35) (*).

2. **Singulārīa tantum**: lētum (ὁ θάνατος), vulgus καὶ vulgus (ὄχλος), vīrus (δηλητήριο, § 24).

Heterogenēa (ετερογενῆ): iōcus ἄ. (τὸ ἀστεῖον, ἡ παιδιά), πληθ. ioci ἄ. καὶ ioca οὐ., iōcus ἄ. (τόπος), πληθ. iōci ἄ. καὶ σπανιώτατα iōca ἀντὶ loci (τὰ χωρία τῶν βιβλίων), iōca οὐ. (ἐδάφη, τόποι), frēnum οὐ. (χαλινός), πληθ. frēni ἄ. καὶ frēna οὐ. Πρβλ. ὁ δεσμός, οἱ δεσμοὶ καὶ τὰ δεσμά, ὁ χαλινός, οἱ χαλινοὶ καὶ τὰ χαλινά, ὁ ναῦλος, οἱ ναῦλοι καὶ τὰ ναῦλα. Ἰδ. § 58,5.

§ 27. Συγκεφαλαιωτικὸς πίναξ τῶν ἐπιθέτων.

Τὰ ἐπίθετα λήγουν εἰς -us, -a, -um -er, -ērā, -ērūm καὶ -er, -rā, -rūm κατὰ τὴν ὁγκλίσιν καὶ τὴν ἀγκλίσιν (§ 16 § 21 καὶ 23).

(*) Τινὰ τῶν ὀνομάτων τούτων εἰς τὸν ἐνικὸν ἀριθμὸν ἔχουν καὶ ἄλλην σημασίαν: auxiliūm (ἡ βοήθεια), comitūm (κομίτιον καὶ ὁ εἰς τὴν ῥωμαϊκὴν ἀγορὰν τόπος [ἐνθα συνήγετο ἡ ἐκκλησία τοῦ λαοῦ]), rostrum (ράμφος τῶν πτηνῶν καὶ τὸ ἔμβολον τῆς νεώς).

bōnūs, -a, -um καλός, mīser, -era, -erum δυστυχής, pīger, -gra, -grum άνηρός.

Cāsus	Singularis					
	ἀ.	θ.	οὐ.	ἀ.	θ.	οὐ.
Nom.	bōnūs	bōnā	bōnūm	mīser	mīserā	mīserūm
Gen.	bonī	bonae	bonī	miserī	miseræ	miserī
Dat.	bonō	bonae	bonō	miserō	miseræ	miserō
Acc.	bonūm	bonām	bonūm	miserūm	miserām	miserūm
Voc.	bonē	bonā	bonūm	miser	miserā	miserūm
Abl.	bonō	bonā	bonō	miserō	miserā	miserō
Cāsus	Pluralis					
	ἀ.	θ.	οὐ.	ἀ.	θ.	οὐ.
Nom.	bonī	bonae	bōnā	mīserī	mīseræ	mīserā
Gen.	bonōrūm	bonārūm	bonōrūm	miserōrūm	miserārūm	miserōrūm
Dat.	bonīs	bonīs	bonīs	miserīs	miserīs	miserīs
Acc.	bonōs	bonās	bonā	miserōs	miserās	miserā
Voc.	bonī	bonae	bonā	miserī	miseræ	miserā
Abl.	bonīs	bonīs	bonīs	miserīs	miserīs	miserīs

Σημ. Ἡ γενική τοῦ ἐνικοῦ τοῦ dexter ([δεξι(μ)τερ-ός]), δεξιός) κυμαίνεται μεταξύ τοῦ dexteri καὶ τοῦ dextri (συγκεκομμένου). Τὸ μοναδικὸν sātur, satūra, satūrum (μεσογεγμένος, πλήρης, άφθονος) κλίνεται κατὰ τὰ δευτερόκλιτα ἐπίθετα.

§ 28. ē=κλίσις (πέμπτη κλίσις).

rēs θ. *πρᾶγμα*, diēs α. *ἡμέρα*.

Cāsus	Singulāris		Plūrālis	
Nom.	rē- s	dīē-s	rē - s ⁽⁴³⁾	dīē - s ⁽⁴³⁾
Gen.	rē- ī ⁽⁴⁰⁾	diē ī ⁽⁴⁰⁾	rē- rum	diē- rum
Dat.	rē- ī ⁽⁴¹⁾	diē- ī ⁽⁴¹⁾	rē- bus	diē- bus
Acc.	rē- m	diē- m ⁽⁴⁵⁾	rē - s	diē - s
Voc.	rē- s	diē-s	rē - s ⁽⁴⁴⁾	diē - s ⁽⁴⁴⁾
Abl.	rē- ⁽⁴²⁾	diē- ⁽⁴²⁾	rē- bus	diē-bus

Καταλήξεις φαινομενικάι: 'Ε. 'Α. -**ēs** (ὄνομ. κλητ.) -**ēī** (γεν. δοτ.), -**ēm** (αἰτ.), -**ē** (ἀφαιρ.). Π. 'Α. -**ēs** (ὄνομ. αἰτ. κλητ.), -**erum** (γεν.), -**ebus** (δοτ. ἀφαιρ.).

Αἱ λέξεις *res* καὶ *dies* μόναι ἐκ τῶν ὀνομάτων τῆς πέμπτης κλίσεως ἔχουν δοτικὴν καὶ ἀφαιρετικὴν τοῦ πληθυντικοῦ.

Τὸ -e τῆς καταλήξεως -ei εἶναι βραχὺ μὲν, ἔαν προηγῇται αὐτοῦ σύμφωνον (**rēī**, **fidēī**), μακρὸν δέ, ἔαν προηγῇται φωνῆεν (**diēī**, **plāniēī**).

Κανὼν γένους. Πάντα τὰ ὀνόματα τῆς ē=κλίσεως (πλὴν τοῦ *dies* ⁽⁴⁶⁾ καὶ *meridies* (μέση ἡμέρα, μεσημβρία), (§ 11,2,γ), εἶναι γένους θηλυκοῦ: *spēs* θ. (ἐλπίς), *acēs* θ. (παράταξις στρατοῦ). Ἡ λέξις *dies* ὅμως, ὅταν σημαίνῃ *προθεσμίαν*, *τακτὴν ἡμέραν*, εἶναι γένους θηλυκοῦ.

⁽⁴⁰⁾ Ἡ ἀρχαιότερα Λατινικὴ εἰς τὴν γενικὴν τοῦ ἐνικοῦ τῶν ἐχόντων θέμα εἰς -iē- σπανιώτατα ἔληγεν εἰς -ī, (-ē, -ēs, -īi): *plebiscitum* (δήμου ψήφισμα, δημοψήφισμα), *tribūnus plebi* (ὁ δήμαρχος), *aedilis plebi* (δημοτικός ἀγορανόμος), (*fidē*, *diēs*, *rabiēs*, *pernicii*=γενικῆς πτώσεως).

⁽⁴¹⁾ Ἡ κατάληξις -ī τῆς δοτικῆς τοῦ ἐνικοῦ προήλθεν ἐκ τῆς ἀρχικῆς καταλήξεως -ei. Ἡ κατάληξις τῆς δοτικῆς εἰς -e εἶναι σπανιώτατη (*rē*, *diē*, *fidē*, *faciē*).

⁽⁴²⁾ Ἀρχικῶς ἦτο *rēd*, *diēd*, ἐπίσης *magistrātū* (ἀφαιρ. τοῦ ἐνικοῦ τῆς τετάρτης κλίσεως ἀντὶ τοῦ ἀρχικοῦ *magistrātud*). Ἰδ. ὑπ. 22.4.

⁽⁴³⁾ Ἐκ συναϊρέσεως τοῦ *rē-ēs*—*rēs* καὶ κατ' ἀναλογίαν *diēs*.

⁽⁴⁴⁾ Ἐκ τοῦ *diē-ns*, *diēs* (§ 11δ).

⁽⁴⁵⁾ Ἐβραχύνθη τὸ μακρὸν e πρὸ τοῦ m.

⁽⁴⁶⁾ Διότι ἀρχικῶς ἡ λέξις *diēs* ἐσήμαινε τὸν *θεὸν τοῦ φωτός* (τῆς ἡμέρας).

§ 29. ὤ-κλίσεις (τετάρτη κλίσις).

fructūs ἄ. καρπός.

Cāsus	Singulāris	Plūrālis
Nom.	fructū-s	fructū -s
Gen.	fructū-s ⁽⁴⁷⁾	fructū-um
Dat.	fructū-ī	fructī-bus ⁽⁴⁸⁾
Acc.	fructū-m	fructū -s
Voc.	fructū-s	fructū -s
Abl.	fructū- ⁽⁴⁹⁾	fructī-bus ⁽⁴⁸⁾

Καταλήξεις φαινομενικαί 'Ε. 'Α.: -ūs (ὄνομ. κλητ.), -ūs (γεν.), -ūī (δοτ.), -ūm (αἰτ.), -ū (ἄφαιρ.). Π. 'Α.: -ūs (ὄνομ. αἰτ. κλητ.), -ūm (γεν.), -ībus (δοτ. ἄφαιρ.).

Σημ. α'. Ἡ γενική τοῦ ἐνικοῦ ἔχει κατάληξιν νέαν εἰς -s⁽⁴⁷⁾ (ἀντί -ī, πρβλ. familiā-s § 18,1 καὶ ὑποσ. 24) καὶ ἡ γενική τοῦ πληθυντικοῦ -um (ἀντί -rum, πρβλ. ā-, ὄ- καὶ ē-κλίσιν. 'Ιδ. καὶ ὑποσ. 33).

Σημ. β'. Τὸ ὄνομα domūs σχηματίζει κατὰ τὴν ο-κλίσιν τὴν ἀφαιρετικήν τοῦ ἐνικοῦ καὶ τὴν αἰτιατικήν τοῦ πληθυντικοῦ (ἀλλὰ καὶ τὴν γενικήν τοῦ πληθυντικοῦ κατὰ τὸ πλεῖστον): domō⁽⁴⁹⁾ domōs⁽⁴⁹⁾, (domōrum). ᾠξιαὶ σημειώσεως αἱ ἐπιρρηματικαὶ ἐκφράσεις: domī (οἴκοι), domum (οἴκαδε), domō (οἴκοθεν).

§ 30. Οὐδέτερα εἰς -ū τῆς τετάρτης κλίσεως.

cornū οὐ. κέρας, κέρατον.

Cāsus	Singulāris	Plūrālis
Nom.	cornū	cornū-ā
Gen.	cornū-s	cornū-ūm
Dat.	cornū-	cornī-bus
Acc.	cornū	cornū-ā
Voc.	cornū	cornū-ā
Abl.	cornū-	cornī-bus

⁽⁴⁷⁾ Ἡ μακρότης τοῦ ū πρὸ τοῦ s προήλθεν ἐκ τῆς ἀρχαίας διφθόγγου -eu (-ou). 'Ιδ. § 11, ε'.

⁽⁴⁸⁾ Εἰς τὴν δοτικήν καὶ ἀφαιρετικήν τοῦ πληθυντικοῦ τὸ ἱ προήλθεν ἐκ τοῦ ū ('Ιδ. § 11, β), ἀλλὰ πάντοτε ἡ δοτική καὶ ἡ ἀφαιρετική τῶν ἑξῆς ὀνομάτων σχηματίζεται εἰς -ūbus: partūbus (partūs, τοκετός), artūbus (artūs, τὰ μέλη τοῦ σώματος), arcūbus (τόξον), tribūbus (tribūs, τριτὴς, φυλή), καὶ πάντα τὰ δυσόλλαβα εἰς -ūs: lacūs [arcūs καὶ σπανιώτερον lacūbus] (λίμνη), acūs (βελόνη), specūs (σπήλαιον), quercūs (δρῦς).

⁽⁴⁹⁾ Σπανίως domū (ἄφαιρ. τοῦ ἐνικοῦ) καὶ σπανιώτερον domūs (αἰτ. τοῦ πληθυντικοῦ).

Καταλήξεις φαινομενικά: 'Ε. 'Α. -ū (ὄνομ. δοτ. αἰτ. κλητ. ἀφαιρ.), -ūs (γεν.). Π. 'Α. -ūā (ὄνομ. αἰτ. κλητ.), -ūum (γεν.), -ībus (δοτ. ἀφαιρ.).

Σημ. Ἡ δοτική τοῦ ἐνικοῦ τῶν οὐδετέρων (κατὰ τὸ πλεῖστον) λήγει εἰς -ū, ἐνίοτε δὲ καὶ ἡ δοτική τοῦ ἐνικοῦ τῶν ἀρσενικῶν ⁽⁵⁰⁾: cornū senatū, exercitū, ἀντὶ senatūī, exercitūī ἐπίσης currū, metū κ. ἄ. (§ 92,5. καὶ ὅπ. 469).

Κανὼν γένους. Τὰ εἰς -ūs ὀνόματα τῆς ὕ=κλίσεως εἶναι γένους ἀρσενικοῦ, τὰ δὲ εἰς -ū εἶναι γένους οὐδετέρου.

Ἐξαιροῦνται καὶ εἶναι θηλυκὰ τὰ ὀνόματα: mānūs (χείρ, ὁμάς, πλῆθος), domūs (οἰκία, οἶκος πρβλ. δόμ-ος), tribūs (τριπύς), portūcus (στοά), acūs καὶ īdūs (πληθ.), γεν. īdūum (§ 176).

§ 31. Ὀνόματα τῆς ὕ=κλίσεως (τρίτης κλίσεως).

α) Φωνηεντόληκτα οὐσιαστικά.

cīvīs ἄ. πολίτης, ars θ. τέχνη, mārē οὐ. θάλασσα.

	1η ὁμάς.	2α ὁμάς.	3η ὁμάς.
	Ὀνόματα εἰς -īs καὶ -ēs (cīvī-s, clādē-s)	Ὀνόματα εἰς -s μὲ προηγούμενον σύμφωνον ⁽⁵²⁾ (ars)	Οὐδέτερα εἰς -ē ⁽⁵¹⁾ , -āl, -ār (mārē θάλασσα, ānīmāl, -ālis ζῶον, calcār, -āris περιγιστήρ)
Cāsus	Singularis		
Nom.	cīvī-s	ar - s	mārē - ⁽⁵³⁾
Gen.	civī-s	artī-s	marī -s
Dat.	civ- ī	art- ī	mar- ī
Acc.	civ- ěm	art- em	marē -
Voc.	civī-s	ar - s	marē -
Abl.	civ- ě	art- e	marī - ⁽⁵⁴⁾

⁽⁵⁰⁾ Δηλαδή τὸ -ī μὲ τὸ προηγούμενον ὅ συναιρεῖται εἰς ū.

⁽⁵¹⁾ Ταῦτα ἐσχηματίσθησαν ἐκ τοῦ οὐδετέρου τῶν εἰς -ālis, -āle ἐπιθέτων μὲ ἀποβολὴν τοῦ τελικοῦ e, π.χ. animāl ἐκ τοῦ οὐδ. animāl(e).

⁽⁵²⁾ Εἰς τὰ ὀνόματα ταῦτα ἄλλοτε φωνηεντόληκτα (urbis, γεν. urbis), ἡ ὀνομαστική τοῦ ἐνικοῦ δὲν διετήρησε τὸ -i τοῦ θέματος εἰς ὀνόματα μάλιστα, ὡς τὸ ar-s (γεν. artis [art-s]), ἀπεβλήθη τὸ t πρὸ τοῦ s, καθ' ὃν τρόπον καὶ εἰς τὸ gēn-s (γεν. gentis [gent-s]).

⁽⁵³⁾ Τὸ ληκτικὸν -i τῆς ὀνομαστικῆς (κλητικῆς), αἰτιατικῆς τοῦ ἐνικοῦ ἀριθμοῦ τῶν οὐδετέρων γίνεταί ε- π.χ. mārē, brevē (ἐκ τοῦ marī, brevī).

⁽⁵⁴⁾ Ἰδὲ ὅπ. 55.

Cāsus	Plū r ā l i s		
Nom.	civ- ēs	art- ēs	mārī- ā
Gen.	civī- ūm	artī- ūm	marī- ūm
Dat.	civī-bus	artī-bus	marī-bus
Acc.	civ- ēs	art- ēs	marī- ā
Voc.	civ- ēs	art- ēs	marī- ā
Abl.	civī-bus	artī-bus	marī-bus

Καταλήξεις φαινομενικά: 1. 'Ε. 'Α. -**īs** και -**ēs** (ὄνομ. κλητ.), -**īs** (γεν.), -**ī** (δοτ.), -**ēm** (αἰτ.), -**ē** (ἀφαιρ.). Π. 'Α. -**ēs** (ὄνομ. κλητ. αἰτ.), -**ium** (γεν.), -**ibus** (δοτ. ἀφαιρ.).

2. 'Ε. 'Α.: -**s** (ὄνομ. κλητ.), -**īs** (γεν.), -**ī** (δοτ.), -**ēm** (αἰτ.), -**ē** (ἀφαιρ.). Π. 'Α.: -**ēs** (ὄνομ. κλητ. αἰτ.), -**ium** (γεν.), -**ibus** (δοτ. ἀφαιρ.).

3. 'Ε. 'Α.: -**ē** (ὄνομ. κλητ. αἰτ.), -**īs** (γεν.), -**ī** (δοτ. ἀφαιρ.). Π. 'Α.: -**ia** (ὄνομ. κλητ. αἰτ.), -**ium** (γεν.), -**ibus** (δοτ. ἀφαιρ.).

Πολλὰς τῶν καταλήξεων τούτων εἶδομεν εἰς τὴν $\bar{e}$ και $\bar{u}$ (πέμπτην και τετάρτην) κλίσιν. Ὡς νέα κατάληξις εἶναι τὸ - $\bar{e}$ τῆς ἀφαιρετικῆς τοῦ ἐνικοῦ⁽⁵⁵⁾.

§ 32. 1. Κατὰ τὸ cīvīs κλίνονται, διαφέροντα μόνον κατὰ τὴν ὀνομαστικὴν τοῦ ἐνικοῦ, τὰ ὀνόματα: clādēs θ. (και σπανιώτερον clādis *ἡτια*), fāmēs θ. (*πείνα*), caedēs θ. (και σπανιώτ. caedis *φόνος*), sēdēs θ. (και σπανιώτ. sēdis, γεν. τοῦ πληθυντ. sēdum *ἔδρα*), nūbēs θ. (*νεφέλη*), vātēs α. θ. (γεν. τοῦ πληθ. vātum *ὁ, ἡ μάντις*), verrēs α. (*ὁ κάπρος*) κ. ἄ.

2. Κατὰ τὸ ars τὸ ὁποῖον ἔχει πρὸ τῆς καταλήξεως τῆς γενικῆς δύο σύμφωνα) κλίνονται τὰ ὀνόματα: gēns θ. (*γένος*), mōns α. (*ὄρος*), rōns α. (*γέφυρα*), fōns α. (*πηγή*), dēns α. (*ὁδός*), frōns θ. (*μέτωπον*), urbs θ. (*πόλις*), pōx θ. (*γύξ*), arx θ. (*ἀκρόπολις*), cārō, γεν. **carnis** (*κρέας, σὰρξ*) ἐξ ἀρχαίας ὀνομαστικῆς **carnis**⁽⁵⁶⁾ κ. ἄ.

Σημ. Τὰ ὀνόματα lintēr θ. (*λέμβος*), sequestēr (γεν. sequestris και σπανιώτατα sequestrī) α. (*μεσεγγυητής*), imbēr α. (*ὕετός*), ūter (γεν. ūtris) α. (*ἄσκος*) και ventēr α. (*κοιλία*) ἀποβάλλουν εἰς τὴν ὀνομαστικὴν τοῦ

(⁵⁵) Ἀρχικῶς ἡ ἀφαιρετικὴ τοῦ ἐνικοῦ ἔληγεν εἰς -id (πρβλ. -ōd τῆς δευτέρας κλίσεως), ἥτις ὅμως διετήρησε τὸ -ī, α) εἰς τὰ οὐδέτερα ὀνόματα εἰς -ē, -āl (-ālis) και -ār (-āris), β) εἰς τὰ ἔχοντα τὴν αἰτιατικὴν εἰς -im (turrī) και γ) εἰς τὰ ἐπίθετα εἰς -is -er (brevī, acrī) και -ēns (prudentī). Τὸ -i τοῦτο ἀνατρέχει εἰς τὴν τοπικὴν πτώσιν (πρβλ. dom-i, χαμα-i, οἶκο-i, Rōmae [ἐκ τοῦ Rōma-i] ἐν Ρώμῃ).

(⁵⁶) Ἡ ἐκ τοῦ carō-car[ī]nis—carnis (κατὰ τὸ ordō, γεν. ordīnis, § 42).

ένικοῦ τὸ -is, π.χ. ūter (ἐκ τοῦ μὴ εἰς χρῆσιν ūtris⁽⁵⁷⁾, ūtr-, ūter κττ. 'Ιδ. ὑπ. 34 καὶ 61).

3. Κατὰ τὸ mārē κλπ. κλίνονται τὰ οὐδέτερα ὀνόματα: sedīle (ἐδώλιον), onīle (ποιμνιον), cubīle (κοίτη, εὐνή), tribūnāl (βῆμα), lacūnār (φάνωμα), pulvīnār (προσκεφάλαιον) κ. ἄ.

§ 33. Ἐπίθετα: α) κατὰ τὴν 2αν ὁμάδα (ars).

prūdēns συνετός.

Ἐπίθετα τριγενῇ καὶ μονοκατάληκτα				
Cāsus	Singulāris		Plūrālis	
Nom.	{	prūdēns ἄ. θ. οὐ.	{	prudent-ēs ἄ. θ. prudentī-ā οὐ.
Gen.		prudentī-s »		prudentī-ūm ἄ. θ. οὐ.
Dat.		prudent-ī »		prudentī-bus »
Acc.	{	prudent-em ἄ. θ. prūdēns οὐ.	{	prudent-ēs ἄ. θ. prudentī-ā οὐ.
Voc.	{	prūdēns ἄ. θ. οὐ.	{	prudent-ēs ἄ. θ. prudentī-ā οὐ.
Abl.		prudent-ī »		prudentī-bus ἄ. θ. οὐ.

§ 34. Παρατηρήσεις. Τὰ τριγενῇ καὶ μονοκατάληκτα ἐπίθετα ἔχουν πανταχοῦ ἓνα μόνον τύπον, ἀλλὰ τὸ οὐδέτερον ἔχει εἰς τὴν αἰτιατικὴν τοῦ ἐνικοῦ καὶ εἰς τὴν ὀνομαστικὴν (κλητικὴν) καὶ αἰτιατικὴν τοῦ πληθυντικοῦ ἰδιαίτερον τύπον (prūdēns, prudentīā [κατὰ τὸ marīā]). Ἡ ἀφαιρετικὴ τοῦ ἐνικοῦ λήγει, καθὼς ἡ 3η ὁμάς (mārē), εἰς -ī (ὑπ. 55).

Σημ. Τὸ prūdēns⁽⁵⁸⁾ ἀκολουθοῦν εἰς τὴν κλίσιν αἱ μετοχαὶ τοῦ ἐνεργητικοῦ ἐνεστώτος: laudāns (γεν. -antis), dēlēns, audīēns, legēns ('Ιδ. καὶ § 57, 2). Κατὰ τὸ prūdēns ἐπίσης κλίνονται: egēns (ἐνδεής), sapīēns (σοφός), elēgans (κομψός), pār (γεν. pāris ἴσος), ὡς καὶ τὰ λήγοντα εἰς -x (-ūx, -ūx, -āx, -īx, -ōx, γεν. -ūcis, -ūcis, -ācis, -īcis, -ōcis): trūx (ἀγριωπός), redūx (ἐνεργ. σημ.=ἀνασφύζων, παθητ. σημ.=ἀνασωθείς, παλίνστος), audāx (τολμηρός), fūgāx (φυγός), mīpāx (ἀπειλητικός), pernīx (ἐλαφρός, ταχύς), atrōx (σκληρός, ἄγριος), fērōx (αὐθάδης, ἀγέρωχος) κ. ἄ.

(57) Ἐκ τοῦ ἐπίσης μὴ εἰς χρῆσιν udris (πρβλ. ὕδρ-ια).

(58) Ταῦτα ἦσαν ἀρχικῶς συμφωνόληκτα εἰς -nt, ἀλλὰ διὰ τῆς εἰς τὸ τέλος προσαρτήσεως τοῦ φωνήεντος i (prūdent-i-s, ferent-i-s) ἐκλίθησαν εἰς τὴν ἀφαιρετικὴν τοῦ ἐνικοῦ κατὰ τὰ φωνηεντόληκτα. τῆς 3ης ὁμάδος (§ 31), καθ' ἣν ἐκλίθησαν καὶ εἰς ἄλλας πτώσεις (τ.ἔ. εἰς τὴν

§ 35. Ἐπίθετα: β) κατὰ τὴν 1ην (cīnīs) καὶ 3ην (mārē) ὁμάδα.

brēnīs ἄ. καὶ θ., brēvē οὐ. βραχύς.

Ἐπίθετα τριγενῇ καὶ δικατάληκτα					
Cāsus	Singulāris			Plūrālis	
Nom.	brěv ĭ-s	brěvē ⁽⁵⁹⁾		brěv- ēs	brevĭ-ǎ
Gen.	brev ĭ-s			brevĭ- um	
Dat.	brev -ī			brevĭ-bus	
Acc.	brev-ě-m	brěvē		brev- ēs ⁽⁶⁰⁾	brevĭ-ǎ
Voc.	brěv ĭ-s	brěvē		brev- ēs	brevĭ-ǎ
Abl.	brev ī-			brevĭ-bus	

Κατὰ ταῦτα κλίνονται: grānīs, grāvē (βαρύς), fortis, forte (ισχυρός), ũtilis, ũtile (ὠφέλιμος), fācīlis, fācīle (εύκολος), dulcis, dulce (ἡδύς), lēvis, lēve (κοῦφος), lēvis, lēve (λείος, πρβλ. λέϊος, λεϊφος), κ.ἄ.

§ 36. Παρατηρήσεις. Τὰ τριγενῇ καὶ δικατάληκτα ἐπίθετα ἔχουν εἰς ἀμφοτέρας τὰς ὀνομαστικές, αἰτιατικές (κλητικές) κοινούς τύπους διὰ τὸ ἀρσενικὸν καὶ θηλυκὸν γένος καὶ ἰδιαίτερον διὰ τὸ οὐδέτερον. Ἡ ἀφαιρετικὴ τοῦ ἐνικοῦ λήγει εἰς -ī.

§ 37. Ἐπίθετα: γ) τριῶν καταλήξεων.

ācēr, ācrīs, ācrē ὀξύς, cēlēr, cēlērīs, cēlērē ταχύς.

Ἐπίθετα τριγενῇ καὶ τρικατάληκτα						
Cāsus	Singulāris					
Nom.	ācēr (ἄ.)	ācrīs (θ.)	ācrē (οὐ.)	cēlēr-(ἄ.)cēlērīs(θ.)cēlērē(οὐ.)		
Gen.	ācrīs			cēlērīs		
Dat.	ācrī			cēlērī		
Acc.	ācrēm	ācrē		celērēm	celērē	
Voc.	ācēr	ācrīs	ācrē	cēlēr-	cēlērīs	cēlērē
Abl.	ācrī			cēlērī		

γενικήν, ὀνομαστικήν [κλητικήν] καὶ αἰτιατικήν τοῦ πληθυντικοῦ τῶν οὐδετέρων).

⁽⁵⁹⁾ Ἰδ. ὑποσ. 53.

⁽⁶⁰⁾ Ἰδ. ὑποσ. 75.

Cāsus	Plū r ā l i s			
Nom.	ācrēs (ἄ.θ.)	ācriǎ (οὖ.)	celērēs (ἄ.θ.)	celerǎ (οὖ.)
Gen.	ācriūm		celērīum	
Dat.	ācribus		celērībus	
Acc.	ācrēs	ācriǎ	celērēs	celerǎ
Voc.	ācrēs	ācriǎ	celērēs	celerǎ
Abl.	ācribus		celērībus	

§ 38. Παρατηρήσεις. Κλίνονται ὡς τὰ δικατάληκτα, πλὴν ὅμως ἡ ὀνομαστική (κλητική) τοῦ ἐνικοῦ τοῦ ἄρσενικοῦ δὲν ἔχει τὴν κατάληξιν -īs (celēr- ἄ., celēris θ.). Τὸ ācer, ācris, ācre παρεμβάλλει μόνον εἰς τὴν ὀνομαστικὴν (κλητικὴν) τοῦ ἐνικοῦ τοῦ ἄρσενικοῦ -ē⁽⁶¹⁾. Ἡ ἀφαιρετικὴ τοῦ ἐνικοῦ λήγει εἰς -ī.

Κατὰ ταῦτα κλίνονται: alācer, alācris, alācre (πρόθυμος, ζωηρός), celēber (ἐνδοξός), volūcer (περωτός), equester (ἵππικός), pedester (πεζικός) κ.ἄ.

Κοινὰ γνωρίσματα. Τὰ ἐπίθετα τῆς 1ης, 2ας καὶ 3ης ὁμάδος λήγουν εἰς τὴν ἀφαιρετικὴν τοῦ ἐνικοῦ εἰς -ī, εἰς τὴν ὀνομαστικὴν (κλητικὴν) αἰτιατικὴν τοῦ πληθυντικοῦ τῶν οὐδετέρων εἰς -īa, καὶ εἰς τὴν γενικὴν τοῦ πληθυντικοῦ εἰς -īum (ἴδ. καὶ ὑποσ. 76).

§ 39. β) Συμφωνόληκτα οὐσιαστικά τῆς τρίτης κλίσεως.

1η ὁμάς: θέματα λήγοντα εἰς -r καὶ εἰς -l.

āmōr ἄ. ἔρως, cōnsūl ἄ. ὑπάτος.

Cāsus	Singulāris		Plū r ā l i s	
Nom.	āmōr-	cōnsūl-	āmōr-ēs	cōnsūl-ēs
Gen.	āmōr-īs	consūl-īs	āmōr-um	consul-um
Dat.	āmōr-ī	consūl-ī	āmōr-ībus	consul-ībus
Acc.	āmōr-ēm	cōnsūl-em	āmōr-ēs	consul-ēs
Voc.	āmōr-	consūl-	āmōr-ēs	consul-ēs
Abl.	āmōr-ē	consūl-ē	āmōr-ībus	consul-ībus

⁽⁶¹⁾ Τὸ ācer ἔγινεν ἐκ τοῦ acri-s, καθὼς τὸ āger ἐκ τοῦ agro-s. (ἴδ. § 23 Σημ. α' καὶ 32 Σημ.).

§ 40. Παρατηρήσεις. Αί καταλήξεις είναι αί αύται πρὸς τὰς καταλήξεις τῶν ἐχόντων -i χαρακτηῖρα (τῆς 2ας καὶ 3ης ὁμάδος), ἐκτὸς τῆς γενικῆς τοῦ πληθυντικοῦ -um (ὄχι -ī-um).

Ἡ ὀνομαστικὴ τοῦ ἐνικοῦ δὲν ἔχει κατάληξιν, π. χ. γεν. *drā-tōr-is* ὄνομ. *drātōr* - ἄ. (οῤῥτωρ), γεν. *sōl-is*, ὄνομ. *sōl* - ἄ. (ἡλιος), γεν. *sāl-is*, ὄνομ. *sāl* - ἄ. (ἄλ-ς, ἄλας, καλαισθησία, γοῦστο). Ἡ ἀφαιρετικὴ τοῦ ἐνικοῦ λήγει εἰς -ē.

Κατὰ ταῦτα κλίνονται: *mōs*, γεν. *mōris* ἄ. (ἔθος), *rōs*, γεν. *rōris* ἄ. (δ-ρ ὁ σος), *labōr* (ἀρχαιότερ. *labōs*) - *ōris* ἄ. (μόχθος), *honōr* (ἀρχαιότ. *honōs*) - *ōris* ἄ. (τιμή), *flōs*, γεν. *flōris* ἄ. (ἄνθος), *lepōs* (νεώτερ. *lepōr*) - *ōris* ἄ. (ἐντραπέλια, κυρίως: λεπ-τότης), *pāter*, γεν. *pātris* ἄ. (πατήρ), *māter*, γεν. *mātris* θ. (μήτηρ), *frāter*, γεν. *frātris* ἄ. (ἀδελφός, πρβλ. ἑλλην. *φρατῆρ* = μέλος φατρίας), *accipiter*, - *tris* ἄ. (ἰέραξ), *passer*, - *ēris* ἄ. (στρουθίον), *mūgil*, γεν. *mūgilis* ἄ. (μυξίνος, κέφαλος, μουγίλος, [ιχθύς]), *pūgil*, γεν. *pūgilis* ἄ. (πύκ-της, πυγ-μάχος), *tellūs*, γεν. *tellūris* θ. (χθών, γῆ, ἡ [θεὰ] Γῆ) κ. ἄ.

§ 41. 2α ὁμάς: θέματα λήγοντα εἰς -n.

sermō - ἄ. λόγος, γλῶσσα, *nātīō* - θ. ἔθνος.

Cāsus	Singulāris		Plūrālis	
	(α)	(β)	(α)	(β)
Nom.	<i>sermō</i>	<i>nātīō</i>	<i>sermōn-ēs</i>	<i>nātīōn-ēs</i>
Gen.	<i>sermōn-īs</i>	<i>nātīōn-īs</i>	<i>sermōn-um</i>	<i>nātīōn-um</i>
Dat.	<i>sermōn-ī</i>	<i>nātīōn-ī</i>	<i>sermōn-ibus</i>	<i>nātīōn-ibus</i>
Acc.	<i>sermōn-em</i>	<i>nātīōn-em</i>	<i>sermōn-ēs</i>	<i>nātīōn-ēs</i>
Voc.	<i>sermō</i>	<i>nātīō</i>	<i>sermōn-ēs</i>	<i>nātīōn-ēs</i>
Abl.	<i>sermōn-ē</i>	<i>nātīōn-ē</i>	<i>sermōn-ibus</i>	<i>nātīōn-ibus</i>

§ 42. Παρατήρησις α'. Καὶ τὰ μετὰ χαρακτηῖρα -n δὲν ἔχουν⁽⁶²⁾ εἰς τὴν ὀνομαστικὴν τοῦ ἐνικοῦ κατάληξιν -s, π. χ. *sermō*, *leō*, *nātīō*, ἀντὶ *sermō(n)*, *leō(n)*, *nātīō(n)*. Ἐκτὸς τῶν ληγόντων εἰς -ō, -ōnis, π. χ. *actiō*, -ōnis (πραΐσις), ὑπάρχουν καὶ τὰ λήγοντα εἰς -ō, -īnis, π. χ. *hōmō*, *hōmīn-is* ἄ. (ἄνθρωπος), *imāgō*, *imāgīnis* θ. (εἰκὼν). Πρβλ. καὶ *carō* (ὕπ. 56).

§ 43. Παρατήρησις β'. Κατὰ ταῦτα κλίνονται καὶ τὰ ὀνόματα: *sēnex*, γεν. *sēnis* ἄ. (ὁ γέρον), *iūvenis* ἄ. (ὁ νέος), *cānis* ἄ. θ. (ὁ κύων) κ. ἄ. Γεν. τοῦ πληθυντ. *sēnum*⁽⁶³⁾, *iūven-um*⁽⁶³⁾, *cān-um*⁽⁶³⁾.

⁽⁶²⁾ Τὸ *hiems*, μοναδικὸν μετὰ χαρακτηῖρα -m, λαμβάνει -s, π. χ. (*hiēm-is*, *hiēm-s* καὶ *hiēm-p-s*). ὁδ. § 11^α γ.

⁽⁶³⁾ *Sēnum* (ἀντὶ *sen|ic|um* ἐξ ὀνομαστικῆς *sēnex*, γεν. *sen|ic|is*), *iūven-um* ἔκ δευτέρου θέματος συμφωνολήκτου (πρβλ. *iūven-cus*), *cān-um* (ἐξ ἀχρήστου θέματος *cān-*, πρβλ. καὶ κύων, κυν-ός).

§ 44. Παρατήρησις γ'. Ὁ χαρακτήρ **-n** φυλάττεται εἰς τὸ τέλος τῆς ὀνομαστικῆς (κλητικῆς καὶ αἰτιατικῆς) τοῦ ἐνικοῦ τῶν εἰς **-men** (γεν. **-mīnis**) οὐδ' ἐπὶ τῶν ὀνομάτων: **carmen**, γεν. **carm-īnis** οὐ. (*ᾠδή*, πληθ. **carmīna**), **agmen**, **-īnis**, οὐ. (*ἄγμα*, πληθ. **agmīna**). Ἴδὲ καὶ § 11 β'.

§ 45. 3η ὁμάς: θέματα λήγοντα εἰς **-c** (ἢ **-g**), **-p** (ἢ **-b**), **-t** (ἢ **-d**).

salūs θ. *σωτηρία*, **daps** θ. *θόνη*, **eūwchia**, **vōx** θ. *φωνή*.

Cāsus	Singulāris		
	(α)	(β)	(γ)
Nom.	salū -s	dap-s	vōx
Gen.	salūt-īs	dāp-īs	vōc-īs
Dat.	salūt-ī	dap-ī	vōc-ī
Acc.	salūt-ēm	dap-ēm	vōc-ēm
Voc.	salū -s	dap-s	vōx
Abl.	salūt-ē	dap-ē	vōc-ē

Cāsus	Plūralis		
	(α)	(β)	(γ)
Nom.	salūt-ēs	dap-ēs	vōc-ēs
Gen.	salūt- um	dap- um	vōc- um
Dat.	salūt-ībus	dap-ībus	vōc-ībus
Acc.	salūt-ēs	dap-ēs	vōc-ēs
Voc.	salūt-ēs	dap-ēs	vōc-ēs
Abl.	salūt-ībus	dap-ībus	vōc-ībus

§ 46. Τὰ θέματα μὲ χαρακτήρα **c-p** (**-b**), **t** (**-d**) σχηματίζουν τὴν ὀνομαστικὴν τοῦ ἐνικοῦ μὲ τὴν κατάληξιν **-s**, καὶ ὁ μὲν ὁδοντικός χαρακτήρ **t** (ἢ **-d**) φαινομενικῶς ἀποβάλλεται⁽⁶⁴⁾ πρὸ τοῦ **-s**, π.χ. **virtūs**, γεν. **virtūt-is** θ. (*ἀρετή*), **mīlēś**, γεν. **mīlītis** ἄ. (*στρατιώτης*), ὁ δὲ οὐρανικός χαρακτήρ **c** (**-g**) μὲ τὴν κατάληξιν **-s** γίνεται **x**: **vōx** (ἐκ τοῦ **vōc-s** = **vōx**), γεν. **vōcis** θ. *φωνή*, **grēx** (ἐκ τοῦ **grēg-s** = **grēx**), γεν. **grēgis** ἄ. *ἀγέλη*.

⁽⁶⁴⁾ Κυρίως ἀφομοιοῦνται (§ 11 α' δ'): **mīlets** — **mīless** — **mīles**. (Περὶ τοῦ **mīles**, γεν. **mīlītis** ἰδ. § 11 α', δ).

§ 47. Κατὰ ταῦτα κλίνονται: piētas θ. (γεν. pietātis εὐσέβεια), dōs θ. (γεν. dōtis προίξ· πρβλ. δ ω τ-ίνη), cōs θ. (γεν. cōtis ἀκόνη), incūs θ. (γεν. incūdis ἄκμων), eques ἄ. (γεν. equītis ἱππεύς), lāus θ. (γεν. lāudis ἔπαινος), cūstōs ἄ. (γεν. cūstōdis φύλαξ), vās ἄ. (γεν. vādis ἐγγυητής), aetās θ. (γεν. aetātis ἡλικία), pēs ἄ. (γεν. pēdis [πρβλ. π έ δ-ο ν, τοῦ πο δ-ο c] ποὺς), compēs θ. (-ēdis, [συνήθως πληθουντ.] compēdēs [γεν. -īum καὶ -um] ἐξ ἀχρήστου ὀνομαστ. pēdis θ.) πέδη, ποδοκάκη, ἐμπόδιον), āuceps ἄ. (γεν. āucūpis ὀρνιθοθήρας), princeps ἄ. (γεν. princīpis πρωτεύων, ἡγεμών), dūx ἄ. (γεν. dūcis ἡγεμών, ἀρχηγός), cervīx θ. (γεν. cervīcis ἀρχήν), prex θ. (γεν. prēcis, κυρίως πληθ. prēcēs, εὐχή δέησις), merx θ. (γεν. mercis, κυρίως πληθ. [§ 55] mercēs, ἐμπόρευμα, γεν. πληθ. mercīum ἐξ ὀνομ. mercis), lēx θ. (γεν. lēgis νόμος), faex θ. (γεν. faecis τρύζ, σφραγιστός), fāx θ. (γεν. fācis δάς), rēx ἄ. (γεν. rēgis βασιλεύς) κ. ἄ.

§ 48. 4η ὁμάς: οὐδέτερα εἰς -ūs ἢ ūs⁽⁶⁵⁾ (χαρακτήρ -s).
gēnūs γένος, corpūs σῶμα, iūs τὸ δίκαιον.

Cāsus	Singularis		
Nom.	gēnūs- ⁽⁶⁵⁾	corpūs- ⁽⁶⁵⁾	iūs- ⁽⁶⁶⁾
Gen.	genēr-īs ⁽⁶⁶⁾	corpōr-īs ⁽⁶⁶⁾	iūr-īs ⁽⁶⁶⁾
Dat.	genēr-ī	corpōr-ī	iūr-ī
Acc.	genūs-	corpūs-	iūs-
Voc.	genūs-	corpūs-	iūs-
Abl.	genēr-ē	corpōr-ē	iūr-ē
Cāsus	Pluralis		
Nom.	genēr- ā	corpōr- ā	iūr- ā
Gen.	genēr- um	corpōr- um	iūr- um
Dat.	genēr- ībus	corpōr- ībus	iūr- ībus
Acc.	genēr- ā	corpōr- ā	iūr- ā
Voc.	genēr- ā	corpōr- ā	iūr- ā
Abl.	genēr- ībus	corpōr- ībus	iūr- ībus

⁽⁶⁵⁾ *Id. § 11 α, δ.—⁽⁶⁶⁾ *Id. § 11, β. Τὸ iūs (δίκαιον), rūs καὶ tūs (θύ-ος, θυμίαμα [ἦτιον ὀρθῶς thūs]) προήλθον ἐκ συναιρέσεως (ιονος, reynos, tuūs). Τὸ iūs (ζωμός), rūs (πῦ-ον), crūs (κυρίως εἰς τὸν πληθυντ., κνήμη, τὸ κάτω σκέλος) εἶναι λέξεις πρωτότυποι ἄνευ καταλήξεως καὶ προσφύματος.

§ 49. Παρατηρήσεις. Καθώς δεικνύει τὸ -s εἰς τὴν ὀνομαστικὴν τοῦ ἐνικοῦ (ὅπερ δὲν εἶναι ἀπλῶς κατάληξις), ἔχουν τὰ ὀνόματα ταῦτα χαρακτηρὰ -s. Ὁ χαρακτηρ οὗτος μεταξὺ δύο φωνηέντων κατὰ ρωτακισμὸν (§ 11^α δ) ἔγινε παλαιόθεν r (π.χ. genēr-is ἀντὶ genēs-is).

§ 50. Ὅμοιως κλίνονται: τὰ οὐδέτερα vulnūs καὶ volnūs, γεν. vulnēris (τραῦμα), tempūs, γεν. tempōris (χρόνος), decūs, γεν. decōris (κόσμημα, στολισμός), ebūr, γεν. ebōris (ἐλεφαντοστοῦν), aes, γεν. aeris (χαλκός), rūis, γεν. rūris (ἀγρός, χώρα), ōs, γεν. ōris (στόμα, πρόσωπον), aequōr, γεν. aequōris (πέλαγος), fulgūr, γεν. fulgūris (ἀστραπή, κεραυνός, λάμψις), rōbūr, γεν. rōbōris (δρῦς, ρώμη). Ἐπίσης mel, γεν. mellis⁽⁶⁷⁾ (μέλι), fel, γεν. fellis (χολή), far, γεν. farris (τὸ φάρ, εἶδος ζέας), ἔτι δὲ capūt⁽⁶⁸⁾, γεν. capītis (κεφαλή, κεφάλαιον), lac⁽⁶⁹⁾ (μόνον καθ' ἐνικὸν ἀριθμὸν), γεν. lactis (γάλα), cōr⁽⁶⁹⁾ (ἄνευ γενικῆς τοῦ πληθυντικοῦ), γεν. cordis (καρδία), κ. ἄ.

Σημ. Ἡ ὀνομαστικὴ (κλητ. αἰτιατ.) τοῦ ἐνικοῦ τῶν οὐδετέρων (lac, cōr, capūt κλπ.) χαρακτηρίζεται διὰ τῆς μὴ ὑπάρξεως καταλήξεως⁽⁶⁹⁾.

§ 51. Γένος τῶν τριτοκλίτων. Τὰ ἐκ τῆς Ἑλληνικῆς εἰλημμένα σχεδὸν πάντοτε φυλάττουν τὸ γένος (ὑπ. 20): axis ἄ. (ἄξων), ādāmās ἄ. (ὁ πολὺ σκληρὸς σίδηρος, χάλυψ, ὁ ἀδάμας), pecten ἄ. (κτεῖς, κτένι), splēn ἄ. (σπλήν), vēr οὐ. (τὸ ἦρ, ἔαρ), siser οὐ. (σίσαρον, δαῦκος), ripēr οὐ. (πέπερι), scorpiō ἄ. (σκορπίων, σκορπίος), pulmō ἄ. (πνεύμων, καὶ ἰων. πλεῦμων), roēmā οὐ. (ποίημα), κ. ἄ. ἀλλὰ spintēr, -ēris οὐ. (ὁ σφιγκτῆρ, βραχιόλι ἐκ χρυσοῦ φερόμενον ἐπὶ τοῦ ἀριστεροῦ βραχίονος τῶν γυναικῶν).

Α) Ἀρσενικοῦ γένους εἶναι: α') τὰ ὀνόματα τὰ δηλοῦντα ἀρσενικὰ πρόσωπα ἢ ζῷα, ὥς καὶ τινὰ ὀνόματα πόλεων: vās (§ 47), pūgil (πυγμαχός), āugūr (οἰωνοσκόπος), flāmen (ιερεὺς), pāpilō (ψυχή, πεταλοῦδα), vespertilō (νυκτερίς), Sulmō, -ōnis (Σούλμων), Frusipō, -ōnis (Φρουσίνων), β') τὰ ἔχοντα θέμα λῆ-

(⁶⁷) Ἡ γενικὴ mellis ἐσχηματίσθη κατὰ τὴν γεν. fellis τοῦ fel (ἐκ τοῦ fel-n, fell, fel) ἢ ἐκ τοῦ meld-, mell-, mel). Ἰδ. § 11^α ζ 4.

(⁶⁸) Ἀντὶ farr (ἐκ τοῦ fars), ἰδ. § 11^α α, δ. Πρβλ. ter (ἐκ τοῦ tres) τρίς.

(⁶⁹) Capūt (ἀντὶ capit—caput ἰδ. § 11, β), lac ἀντὶ (g)lac(t) [πρβλ. γ[ά]λακτ-ος καὶ ἑλλ. γάλα-ος] δι' ἀποβολῆς τοῦ -t, cōr ἀντὶ cord (πρβλ. γάλακτ.—γάλα, αἷματ.—αἷμα, γέροντ.—γέρον). Ἰδ. § 11^α ε. Μόνο: τὸ capūt διατηρεῖ τὸ ληκτικὸν -t.

γον εις **-ōr** [-ōs], ὡς καὶ τὰ λήγοντα εις **-ē-r**⁽¹⁰⁾ (γεν. -ēris ἡ -ris) ὀνόματα (ὁμάς 1η τῆς συμφωνολήκτου κλισεως § 39 καὶ 40).

Παραδείγματα: α) pāter, dux, miles, stellō καὶ stēlō (ὁ ἀσκάλαβος, σικιτὴ σαύρα, μύθρ. ὁ πανούργος καὶ ἐπωνύμιον ρωμ. Στελλίων), anguis ἄ. καὶ θ. (ὄφης), axīs (ὁ ἀγριος βοῦς) κλπ., ἔτι δὲ sōl⁽¹¹⁾ (ὁ Φοῖβος τῶν Ἑλλήνων, Ἀπόλλων, ἥλιος), β) lābor (θέμα labōr- [labōs-], μόχθος), flōs (θέμα flōr- [flōs-], ἄνθος), mōs (ἔθος, ἡθος), imbēr, (-bris, ὄμβρος), carcēr (-ēris, εἰρκιτή), aggēr (-ēris, πρόχωμα). Διφορεῖται lintēr ἄ. θ. (ὁ λέμβος, ἡ λέμβος). Περί τοῦ arbōr (δένδρον) ἰδὲ σ. 21 Β.

Σημ. Ἀρσενικοῦ γένους εἶναι καὶ πολλὰ οὐσιαστικοποιηθέντα ἐπίθετα καὶ μετοχαὶ διὰ τὸ ἀνέκασθεν ὑπονοοῦμενον ἄρσενικὸν οὐσιαστικόν: nātālis (ἐνν. dies, ἡ γενέθλιος ἡμέρα, τὰ γενέθλια), annālis (ἐνν. līber, χρονικὴ βίβλος, τὰ χρονικά), torrēns (ἐνν. fluviūs, χεῖμαρρος), cōnflūēns (καὶ cōnfluentēs, [πληθ.] σύρροια, συμβολὴ ποταμῶν), oriēns (ἐνν. sōl, ἥλιος ἀνίσχων ἢ ἀνατέλλων, αἱ ἀνατολαί), occidēns (ἐνν. sōl, ἥλιος δύων, αἱ δυσμαὶ τοῦ ἡλίου, ἡ δύσις), rudēns (ἐνν. fūnis, ὁ κάλως, σχοινίον [καὶ σπανιώτατα εἰς τοὺς ποιητὰς εἶναι γένους θηλυκοῦ]).

Κοινοῦ γένους εἶναι τὰ οὐσιαστικοποιηθέντα ἐπίθετα: āles (-ītis, ὁ καὶ ἡ ὄρνις), quadrupes (-pēdis, τὸ τετραπόδι ζῷον).

Β) Θηλυκοῦ γένους εἶναι: α') τὰ ὀνόματα τὰ δηλοῦντα θηλυκά πρόσωπα ἢ ζῷα: māter (μή-τηρ), hīrūdo (-īnis βδέλλα),

β') τὰ λήγοντα εις -ō (-dō, -gō	$\left\{ \begin{array}{l} \S 31 \text{ ὁμάς 1η καὶ 2α τῶν} \\ \text{ἐχόντων χαρακτηρησά -ī,} \\ \S 41 \text{ ὁμάς 2α (β) nātīd καὶ 3η} \\ \text{(α) salūs τῶν συμφωνο-} \\ \text{λήκτων.} \end{array} \right.$
καὶ τὰ ἀφρηρημένα εις -īd)	
ἢ τὰ ἔχοντα κατάληξιν -s	

(¹⁰) Πρός τοῦτοις τὰ εις -is, -ēris: pulvis ἄ. (κόνις), cīnis ἄ. (καὶ ἐνίοτε θηλ. εἰς τοὺς ποιητὰς, κόνις, τέφρα), vōmis ἄ. (καὶ vōmer ἔνις, τὸ ὑπ[ν]ί, ἡ σπάθη τοῦ ἀρότρου), cucūmis (καὶ cucūmer σικυός, ἀγγούρι). Ἰδ. καὶ § 52,1 τέλ.

(¹¹) Πρός τοῦτοις: sāl ἄ. (γεν. sālīs ἄλας, καλαισθησία, γούστο. Πληθ. sāles οἱ ἄλ-εις, τὰ ἀστεῖα), as (γεν. assis ἄσσάριον) ὡς καὶ τὰ σύνθετα καὶ αἱ ὑποδιαίρεσις τούτου, π.χ. bēs γεν. bessis [ἐκ τοῦ dv-ess δύο ἀσσάρια] = $\frac{8}{12}$ ἢ $\frac{2}{3}$ τῆς μονάδος), sēmīis (γεν. sēmīssis ἡμισάριον), dōdrāns, quādrāns, trīēns, sextāns, καὶ ὀνόματα ζῶων εἰς -us καὶ -ūr: mūs (γεν. mūrīs μῦς), lepūs (γεν. lepōris λαγός, λαγῶς [πρβλ. λέπορις] καὶ λαγῶς [ἄστρον καὶ ἰχθύς]), vultūr καὶ voltūr (γεν. vultūris γύψ) ἔτι δὲ τὸ furfūr (πίτυρον τοῦ σίτου). Διφοροῦνται: turtūr (γεν. turtūris τρυγών), grūs (γεν. grūis γέρανος), sūs (γεν. sūis σὺς, ὄς, χοῖρος).

Παραδείγματα: α) *vēnus* (γεν. *venēris* *ἔρωτος*, *Vēnus* ἡ θεὰ τοῦ ἔρωτος, ἡ Ἀφροδίτη), *soror* (ἀδελφή) *glōs* (γεν. *glōris* γάλως, ἀνδραδέλφη), *hirundo* (-īnis *χειλιδών*), *ovis* (προβάτον) κ. ἄ. β) *ars* (τέχνη), *arx* [*arc-s=arx*], ἀκρόπολις), *nix* ([*nigs=nix*] *χιών*), *nūbēs*, (-is *νεφέλη*), *lāus* (-*dis* ἔπαινος), *nāvi-s* (*ναῦς*), *aestās* (θέρος), *pēcus* (-ūdis *κτηνος*, πρόβατον), *hī-em-s* (χειμῶν), *pālūs*, (-ūdis ἔλος, τέλμα), *harundō* (-īnis, *κάλαμος*, δόναξ), *orīgo* (-īnis, ἀρχή, καταγωγή), *orīniō* (γνώμη), ἅλλα εἶναι ἀρσενικά, ὡς συγκεκριμένα, τὰ ἐξῆς: *rugīō* (-ōnis *ξιφίδιον*), *scīpīō* (-ōnis *σκήπτρον*, *βακτηρία*), *septentrīō* (κυρίως πληθ. *septentrīōnes* ἡ μεγάλη Ἀρκτος, τὰ βόρεια, ὁ βορρᾶς).

Γ) Οὐδετέρου γένους εἶναι τὰ λοιπά, π.χ. *aequōr*, -ōris (πέλαγος), *guttūr* -ūris (λάρυγξ, φάρυγξ), *līdā* δὲ τὰ εἰς *ē*-, *āl*-, *ār* καὶ *ūs* (-ūs, ἴδ. ὑπ. 66), γεν. -ris (§ 31 καὶ 48 ὁ μᾶς 3η τῶν ἐχόντων -s- χαρακτηῖρα καὶ ὁ μᾶς 4η τῶν συμφωνολήκτων), ὡς καὶ τὰ εἰς -mēn λήγοντα ὀνόματα (§ 44).

Παραδείγματα: *marmōr* (μάρμαρον), *ādōr* ([μόνον κατ' ὄνομ. καὶ αἰτιατ. τοῦ ἐνικοῦ] *εἶδος ζέας*), *mārē*, *anīmāl*, *calcār*, *genūs*, *corpūs*, ἐπίσης *cōr* γεν. *cordis* καρδ-ία (§ 50), *lāc*, *capūt* ([καὶ τὰ ἐκ τούτου σύνθετα: *occīput* *ὀπισθόκρανον*, *sincīput* *βρέγμα*], διότι ἔληγε καὶ λήγουν εἰς -t ἢ -d ([g]lac[t]), cor[d], caput ὑπ. 69), ὅς (γεν. *ossis*, *ὀστούν*), καὶ ὅς (γεν. *ōris* *στόμα*, *πρόσωπον*), διότι δὲν ἀνήκουν εἰς τὴν 1ην ὁμάδα τῶν συμφωνολήκτων. Τὸ *far*, *fel*, *mel* εἶναι ἐπίσης οὐδέτερα, διότι ἀρχικῶς ἔληγον εἰς δύο σύμφωνα [§ 11αζ 4] *farr*, *fell*, *mell* (ἴδ. ὑπ. 68 καὶ 69), *flāmen* (πνοή, φύσημα), *carmen* (ᾠσμα) κ. ἄ.

§ 52. Ἑξαίρεσεις. 1. Εἶναι ἀρσενικά (ἐκ τῶν ἐχόντων χαρακτηῖρα -i): *collis* (λόφος, πρβλ. *κολωνός*), *piscis* (ἰχθύς), *orbis* (κύκλος), *follis* (φῦσα, φυνσερό), *fūstis* (σκυτάλη, ρόπαλον τὸ ξυλοκόπημα), *postis* (παραστάς, φλιά), *mensis* (μήν), *ēnsis* (ξίφος), *vectis* (μοχλός), *fascēs* ([πληθ.] *δέσμη* *ράβδων*), *canālis* (σωλήν, ὀχετός), ἔτι δὲ *dēns* (ὀδούς), *mōns* (ὄρος), *pōns* (γέφυρα), *fōns* (πηγή), ὡς καὶ τὰ λήγοντα εἰς -guīs καὶ -nīs: *sanguis* (αἷμα), *unguis* (ὄνυξ), *pānis* (ἄρτος), *fīnis* ([εἰς τὸν ἐνικὸν ἀριθμὸν σπανίως *θηλυκοῦ* γένους] *ὄριον*, *τέρμα*, *τέλος*, *σκοπός*), *fūnis* (γάλως, § 51 Σημ.), *crīnis* (κόμη), *amnis* (ποταμός).

Σημ. Τὸ *fūnis*, *crīnis*, *amnis* λίαν σπανιώτατα εἰς τοὺς ποιητὰς εἶναι θηλυκά. Τὸ *callis* (τριβος, ἀτραπός, *προβατόδρομος*) διφορεῖται.

2. Ἐκ τῶν συμφωνολήκτων θεμάτων μὲ -s εἶναι ἀρσενικά:

cālix (-īcis [κά λ υ ξ], κύλιξ, χύτρα πηλίνη), **fornix** (-īcis, ἀψίς, καμάρα), **varix** (-īcis [καί θ.], κισσός [μάλιστα ποδῶν]), **grēx** (ἀγέλη [σπανιώτατα θηλυκὸν εἰς τοὺς ποιητάς]), **lāpis** (λίθος), **pariēs** (τοιχος), **caespēs** (-pītis χορτόπλινθος). **pēs** (πούς), **vertēx** (ἀρχαιοτ. vortex, κορυφή, πόλος), ὡς καὶ π ἄ ν τ α τὰ εἰς -ēx (γεν. -īcis): **silex** (χάλιξ [ἐνίοτε εἰς τοὺς ποιητάς θηλ.]), καὶ ἐκ τῶν ληγόντων εἰς -ō εἶναι ἀρσενικά: **ordō** (-īnis τάξις), **cardō** (-īnis στρόφιγξ), **margō** (-īnis κράσπεδον, περιθώριον), **turbō** (-īnis στρόβιλος, δίνη, ὁ ταραξίας), **sermō** (-ōnis λόγος, γλῶσσα), **carbō** (-ōnis ἄνθραξ), **mucrō** (-ōnis ἀκωκή). Περὶ τοῦ sōl, sāl ἰδ. ὑπ. 71. Θηλυκοῦ γένους εἶναι ἡ λέξις **arbōr** (**arbōs**). ἰδ. σ. 21 Β.

Οὐδέτερα εἶναι ἐκ τῶν εἰς -ēr (§ 51 Α): **ītēr** (ὑπ. 80), **cādāvēr** (πιῶμα), **tūbēr** (ῥυβος, κύφωμα), **ūbēr** (οὐθαρ, μαστός, ἀφθονία), [verbēr, μόνον εἰς τὴν γεν. καὶ ἀφαιρ. τοῦ ἐνικοῦ, συνήθως (§ 55) πληθυντ.] **verbēra** ([ρ α π ῖ ς, ρ ἄ β δ ο ς], μᾶστιξ, μαστίγωσις ἐπιπλήξεις, προσβολαί), **parāver**, (μῆκων, παπαροῦνα), **sūbēr** (φελλόδους), **ācēr** (σφένδαμνος, σφεντάμι), **sīlēr** (λύγος, λυγαριά).

§ 53. Ἀνωμαλῖαι ὀνομάτων τρίτης κλίσεως.

α) Οὐσιαστικά. 1. **-īm, -ī, -ium** ἔχουν τὰ θηλυκά:

sītis, puppis⁽⁷²⁾, tussis, turris⁽⁷³⁾,
πρόσθες vīs, fēbris⁽⁷³⁾, secūris.

Ὡσαύτως τὰ ὀνόματα πόλεων καὶ ποταμῶν εἰς -is: Neā-pōlim⁽⁷³⁾, Neāpōlī, Tibērim (ποιητ. Thybrim), Tibērī, Albim, Albī, Arārim, Arāri (ἡ ὀνομαστική εἶναι Arar καὶ μτγν. Arāris).

Σημ. Συχνάκις διφορεῖται ἡ ἀφαιρετική τοῦ ἐνικοῦ τοῦ nāvis⁽⁷⁴⁾ (αἰτ. -em)⁽⁷⁵⁾, cīvis⁽⁷⁴⁾ (αἰτ. -em), ignis (αἰτ. -em), imber: cīvī καὶ cīvē, nāvī καὶ nāvē, ignī καὶ ignē, imbrī καὶ imbrē, ἀλλὰ πάντοτε ignī

(72) Ἐνίοτε ἡ ἀφαιρ. εἰς ē-.

(73) Ἐχουν ἐπίσης τὴν αἰτιατικήν εἰς -im (-ym) τὰ ἑλληνικὰ ὀνόματα θεῶν, προσώπων, τόπων καὶ ποταμῶν: Serāpim, Osīrim, Isim, Pārim, Alcestim, Charybdim, Sybārim, Othrym, Phāsim, Tigrim, ἀλλὰ καὶ εἰς -in, ἰδίως εἰς τοὺς ποιητάς. ἰδ. καὶ § 54.

(74) Συνηθέστερον ἡ ἀφαιρετική τοῦ ἐνικοῦ εἰς -ē. Πρβλ. ἐπίσης fustē καὶ fustī, postē καὶ postī.

(75) Σπανίως ἡ αἰτιατική τοῦ ἐνικοῦ εἰς -im.

εἰς τὰς φράσεις: ferro ignīque (διὰ σιδήρου καὶ πυρός), aquā et ignī interdīcere alicuī (ἐργεῖν τινὰ ὕδατος καὶ πυρός, ἐξορίζω), ignī cremāre (πυρκαΐειν, ἀποτεφρώνω).

2. Ἀφαιρετικὴν εἰς -ī, ἐκτὸς τῶν μνημονευθέντων ὀνομάτων εἰς -im, ἔχουν καὶ τὰ οὐσιαστικοποιηθέντα ἐπιθετα: Aprilis ἄ. (ἐνν. mensis ὁ Ἀπρίλιος), December ἄ. (ἐνν. mensis ὁ Δεκέμβριος), aequalis ἄ. (ὁ ὁμηλικής), annālis, natālis (§ 51 Σημ.), affīnis ἄ. καὶ θ. (ὁ, ἡ συγγενής), familiāris ἄ. (ἐνν. vir ὁ οἰκεῖος, ὁ ἐπιστήθιος φίλος), cōnsulāris ἄ. (ἐνν. vir ὁ ὑπατικός, ὁ διατελέσας ὑπατος). Τὸυναντίον ā Iuvenāle, ἀλλὰ in continentī (ἐνν. terrā=ἐν τῇ ἡπείρῳ). Ἰδ. § 57,2.

3. Ἡ αἰτιατικὴ τοῦ πληθυντικοῦ τῶν ὀνομάτων τῶν ἐχόντων χαρακτήρα -i ἔχει συχνάκις τὴν ἀρχαιοτέραν κατάληξιν -īs (ἐκ τοῦ -ins, πρβλ. πολινς—πόλις—πόλεις): cīvīs, navīs⁽⁷⁶⁾ κ.ἄ.

4. Τὰ ἀκόλουθα ὀνόματα ταλαντεύονται εἰς τὴν γενικὴν τοῦ πληθυντικοῦ μεταξὺ τῆς καταλήξεως -īum καὶ -um: mensum καὶ mensium⁽⁷⁷⁾ (mēnsis μῆν), sēdum (καὶ sēdium, sēdēs ἔδρα), vātum καὶ vātium (vātēs προφήτης), civitātum καὶ civitātium (civītās πολιτεία)⁽⁷⁸⁾, parēntum (καὶ parēntium, parēntes οἱ τεκόντες, οἱ φύσαντες, οἱ γονεῖς).

Πάντοτε ὁμῶς: lītīum (līs θ. ἔρις), faucīum (faucēs, θ. πληθ. κλεισώρεα).

Iūppīter⁽⁷⁹⁾ (ἀρχαιοτ. Iūpīter [ἐκ τοῦ Djeu—pāter=Ζεῦ πάτερ] Ζεύς), γεν. Iōvis, δοτ. Iōnī, αἰτ. Iōvem, ἀφαιρ. Iōvē. itēr, οὐ. γεν. itinēris⁽⁸⁰⁾, (δόδος, πορεία, ταξίδι).

bōs (ὁ βοῦς, ἡ βοῦς, πρβλ. διαλεκτικῶς: βώς) ἄ. θ., γεν. bōvis καὶ γεν. τοῦ πληθυντικοῦ bōūm [σπανιώτ. bōvum § 11^a ε], δοτ., ἀφαιρ. būbus (ὕπ. 6) καὶ [ἡττον ὀρθῶς] bōbus.

⁽⁷⁶⁾ Κατὰ ταῦτα καὶ αἱ αἰτιατικαὶ τοῦ πληθυντικοῦ οὐσιαστικῶν ὡς civitātīs, urbīs κ.ἄ., μάλιστα δὲ ἐπιθέτων, π.χ. omnīs, brevīs, acris, complūrīs κ.ἄ.

⁽⁷⁷⁾ Ἐξ ἀχρήστου ὀνομαστικῆς mens ([πρβλ. μεις ἐκ τοῦ μὲνς ἀντι μῆν, πρβλ. μῆν]).

⁽⁷⁸⁾ Καὶ πολλὰ ἄλλα ὀνόματα εἰς -tās, π.χ. cupiditās, voluptās, necessitās, hereditās κ.ἄ.

⁽⁷⁹⁾ Ἀρχαϊκὴ ὀνομαστικὴ: Iōvis.

⁽⁸⁰⁾ Ἐξ ἀρχαίας ὀνομαστικῆς it[īn]er.

sūs (σὺς, ὕς), δοτική καὶ ἀφαιρετική τοῦ πληθυντικοῦ **sūbus** (συχνότ. τοῦ **sūibus**).

vīs ⁽⁸¹⁾ (Fίς, ἴς, δύναμις), αἰτιατική **vīm**, ἀφαιρετική **vī**. Πληθυντικός ἀριθμός: **vīrēs** (§ 11^α δ), **virīum**, **virībus**.

§ 54. Σημ. Τὰ ἑλληνικά ὀνόματα ⁽⁸²⁾ ἔχουν: α) εἰς τὴν αἰτιατικήν τοῦ ἐνικοῦ -ā (ἀλλά καὶ -em): **aērā**, **aethērā** (σπανιώτατα **aērem**, **aethērem**), **Hectōra** καὶ **Hectōrem**, **Salāmīnā**.

β) -n ἢ -m (μὲ χαρακτηριστ. γ, κυρίως θηλυκά): **poēsīn**, **Halyn**, **Socrātēn** (καὶ **Socrātēm** πρβλ. Σωκράτην καὶ Σωκράτη). Ἰδ. ὑπ. 73.

γ) Εἰς τὴν γενικήν τοῦ ἐνικοῦ τὰ εἰς -ēs κύρια ἑλληνικά ὀνόματα ἰσοσύλλαβα ἔχουν -īs καὶ ī: **Perīclēs**, γεν. **Perīclīs** καὶ **Perīclī** (κλητ. **Perīclē**).

δ) Εἰς τὴν αἰτιατικήν τοῦ πληθυντικοῦ τὰ ἔθνη ἔχουν -ās (ἀλλά καὶ -ēs): **Macēdōnās**, **Allobrōgās**, **Arābās** (καὶ **Arābēs**).

ε) Τὰ εἰς -ma (γεν. -mātis) σχηματίζουν τὸν πληθυντικὸν κατὰ τὴν δευτέραν κλίσιν: **poēmā** (ποίημα, διαλεκτικῶς: πόημα), γεν. **poemātis**, πληθ. **poēmāta**, **poēmātdrum** (ἀντὶ τοῦ σπανιωτέρου **poemātum**), **poēmātīs** (ἀντὶ τοῦ σπανιωτέρου **poemātibus**).

§ 55. **Dēfectīva numērō** (ἐλλειπτικά κατ' ἀριθμόν): 1. **Plūrālīa tantum**: **cervīces**, -um θ. (αὐχὴν, τράχηλος), **fīnes**, -īum α. (ἡ χώρα), **frūges**, -um θ. (σῖτος), **fāuces** (φάρυγξ, στενὴ δίοδος), **māīdres** α. (οἱ πρόγονοι), **moenīa**, -īum, οὐ. (τείχος, τείχη), **nāres**, -īum θ. (ρίς), **ores**, -um (συνήθ. κατὰ πληθ., πλοῦτος), **partes**, -īum θ. ([πολιτικὴ] μερίς, τὸ πρόσωπον [= ὁ ῥόλος τοῦ ὑποκριτοῦ]), **mercēs**, -īum (§ 47 ἐμπόρευμα), **verbēra**, -um (§ 52 τέλ.) οὐ. (μαστίγους, ἐπίπληξις), **viscēra**, -um οὐ. (ἐξ ἀχρήστου ἐνικοῦ **viscūs**, οὐ. σπλάγχνα, σάρξ). Ἐπίσης τὰ ὀνόματα τῶν ἑορτῶν: **Bacchānālīa** (τὰ Βακχεῖα), **Sāturnālīa** (τὰ Κρόνια), **Olympīa** (Ὁλυμπιακοὶ ἀγῶνες)· ἔτι δὲ ὀνόματά τινα πόλεων: **Sardēs** κλπ. Ἰδ. § 19 καὶ 25 ὡς καὶ ὑπ. 35).

⁽⁸¹⁾ Ἡ γενική καὶ ἡ δοτική τοῦ ἐνικοῦ ἀναπληροῦται διὰ τοῦ **robōris** **robōri**.

⁽⁸²⁾ Ἡ γνώσις τῆς κλίσεως τῶν ἑλληνικῶν λέξεων εἰς τὴν λατινικὴν γλῶσσαν δὲν παρέχει εἰς ἡμᾶς τοὺς Ἕλληνας πολλὰς δυσκολίας.

§ 56. 2. Singulārīa tantum: **aes aliēnum** οὐ. (χρῆς), indōlēs, -īs θ. (φύσις, τὸ ξμφυτον), **iūs iūrandum**, γεν. iūris iūrandi, οὐ. (ὁ [τοῦ πολίτου] ὄρκος), **supellex**, γεν. supellectilis⁽⁸³⁾ θ. (ἐπιπλα, σκεύη), specimen οὐ. (δείγμα), vestis, -is θ. (ἐνδύματα).

§ 57. β) Ἐπίθετα. 1) Κατὰ τὴν συμφωνόληκτον κλίσιν κλίνονται: vētus⁽⁸⁴⁾, γεν. vētēris (παλαιός), dīvēs⁽⁸⁵⁾, γεν. dīvītis (πλούσιος), páupēr γεν. páupēris (πτωχός), superstes, γεν. superstītis (ἐπιζῶν, περιγιγνόμενος), compos, γεν. compōtis (μέτοχος, κοινωνός), princeps, γεν. princīpis (πρίγκιψ, πρῶτος).

Σημ. Τοῦ inops, γεν. inōpis (ἐνδεής), memōr, γεν. memōris (μνήμων) καὶ ūbēr, γεν. ūbēris (ἄφθονος, εὐφορος) artifex, γεν. artificis (ἐντεχνος) αἱ ἀφαιρετικά τοῦ ἐνικοῦ εἶναι inōpī, memōrī, ūbērī, artificī.

2) Αἱ μετοχαὶ εἰς -āns καὶ -ēns σχηματίζουν τὴν ἀφαιρετικήν τοῦ ἐνικοῦ εἰς -ē: α) ὡς κυρίως μετοχαὶ (μετοχή ἁπόλυτο = ablatīvus absolūtus [=γενική ἁπολύτῳ τῆς Ἑλληνικῆς] ἰδ. § 266): ardentē domō (τοῦ οἴκου καιομένου), Tarquinīō regnantē (τοῦ Ταρκυνίου βασιλεύοντος), β) ὡς οὐσιαστικά δηλωτικά προσώπων: ā sapientē (=a sapientī viro), ab adolescentē (ὑπὸ [τοῦ] σοφοῦ, ὑπὸ [τοῦ] νεανίου), ἀλλὰ ā sapientī [ἐπίθ.] viro (ὑπὸ [τοῦ] σοφοῦ ἀνδρός), ardentī [ἐπίθ.] studīō (μετὰ ζήλου διαπύρου). Ἰδ. § 53,2.

§ 58. ΑΝΩΜΑΛΙΑΙ ΤΩΝ ΚΛΙΣΕΩΝ

Α') Ὀνόματα ἄκλιτα (indēclīnābīlīa). Ὀνόματα: Aggar, Theut(=τὸ αἰγυπτ. ὄνομα τοῦ Mercurīus). Ἐπίθετα τινά: frūgī⁽⁸⁶⁾ ([κυρίως δοτ. τοῦ ἀχρήστου εἰς τὴν ὀνομαστικήν frūx λιτός] χρηστός, σώφρων. Ἰδ. Β α), nēquam⁽⁸⁷⁾ (οὐχὶ ὠφέλιμος, οὐτιδανός), necesse (ἀναγκαῖον, ἀνάγκη, πρβλ. τὸ χρεών), praestō esse (παρί-

⁽⁸³⁾ Κυρίως εἶναι γενική τοῦ οὐδετέρου supellectīle (ὅπερ παράγειται ἐκ τοῦ supellex).

⁽⁸⁴⁾ Πρβλ. Ἔτος (πρόφ. βέτος). Σπανιώτατα ἢ ἀφαιρετικὴ εἶναι vetēri.

⁽⁸⁵⁾ Ἀφαιρ. divītē [καὶ σπανιώτατα divītī]. Συγκεκομμένοι τύποι: dīs, γεν. dītis (πάντοτε ἀφαιρ. dītī), γενική τοῦ πληθυντικοῦ dītium. Κύριον ὄνομα Dīs, γεν. Dītis ἄ. (Πλούτων).

⁽⁸⁶⁾ Παρὰ ταῦτα τὰ ἄκλιτα ταῦτα ἐπίθετα ἔχουν τοὺς παραθετικούς βαθμούς: frūgalīor, frūgalissīmus καὶ nēquīor, nēquissīmus.

στασθαι, διακονεῖν), **macte** ([πρβλ. μάκ-αρ], ἐπηννημένος, χαῖρε, ὄναιο), **tōt** (τοσοῦτοι), **quōt** (ὅσοι), **aliquōt** (τινὲς) (§ 81).

Β') Ὀνόματα ἐλλειπτικά. 1. **Dēfectīva casībus** (ἐλλειπτικά κατὰ πτώσεις [δ. καὶ § 53,4 vīs]): α) μονόπτωτα (monoptōta). Γενική: **dīcis** ⁽⁸⁷⁾ εἰς τὴν φράσιν (**dīcis causā** ἢ **gratīā νόμον χάριν, λόγου χάριν, γὰρ τὸν τύπο**), **nāucī** ⁽⁸⁷⁾ εἰς τὴν φράσιν **non nāuci** (οὐτιδανός). Δοτική: **dēspicātūi** ⁽⁸⁸⁾ (πρὸς καταφρόνησιν). Αἰτιατική: **pessum** ⁽⁸⁹⁾. Ἀφαιρετική: **pondō** [ἄφαιρ. τοῦ μὴ εἰς χρῆσιν **pondus** ἢ **pondum**, -i = **pondus**, γεν. **pondēris**] (κατὰ τὸ βάρος), **spontē** ⁽⁹⁰⁾ (ἄφ' ἑαυτοῦ, ἐξ ἰδίων), **hortātū** ⁽⁹¹⁾ (τῇ προτροπῇ), **iussū** ⁽⁹¹⁾ (τῇ διαταγῇ), **nātū** ⁽⁹¹⁾ (κατὰ τὴν ἡλικίαν) κ. ἄ.

β) δίπτωτα (**diptōta**): Ἐνικοῦ ὀνομαστική: **fors** (τύχη). Ἀφαιρετική: **fortē** (κατὰ τύχην). Αἰτιατική: **vēnum**, καὶ δοτική: **vēno** (πρᾶσις, ὦν) ⁽⁹²⁾.

γ) τρίπτωτα (**triptōta**): Ἐνικοῦ ὀνομαστική: **nēmō** (οὐδεὶς), δοτ. **nēmīnī**, αἰτιατ. **nēmīnem**.—γενική: **opīs** (βοήθεια), αἰτιατ. **ōrem**, ἄφαιρ. **ōre** (ὁ πληθυντικός: **ōres**, **ōrum** κλπ.).

δ) τετράπτωτα (**tetraptōta**): Ἐνικοῦ γενική: **diciōnis**, δοτ. **diciōnī**, αἰτιατ. **diciōnem**, ἄφαιρ. **diciōne** (ἐπικράτεια, διαταγή).

Ἐπιθέτων τινῶν δὲν εἶναι εἰς χρῆσιν ἡ ὀνομαστική τοῦ ἐνικοῦ τοῦ ἄρσενικοῦ γένους: [**cētērus**], **cētēra**, **cētērum** [ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ πληθυντικῶς] (ὁ λοιπός, οἱ λοιποὶ) [**lūdīcer**, **lūdīcrus**], **lūdīcra**, **lūdīcrum** (ἀστεῖος, κωμικός).

2. **Defectīva numēro** (ἐλλειπτικά κατ' ἀριθμόν). Ἐκτός

⁽⁸⁷⁾ Εἰς τὴν ὀνομαστικὴν: **dix**, **dīcis** θ. ἢ **-dex**, **-dīcis** ἄ. ὡς β' συνθετικόν μόνον: **iū-dex**, **iū-dīc-is**. Τὸ **nāucus**, γεν. **nāuci**, ἄ. ἢ **nāucum**, -ī, οὐ, πάντοτε εἰς τὰς φράσεις **non nāuci esse** (δὲν ἀξίζει), **non nāuci habēre** (πρὸς ὀλίγον ποιουμαι τινα, δὲν ἐκτιμῶ).

⁽⁸⁸⁾ **Aliquem dēspicātūi sibi habēre** (καταφρονεῖν), **dēspicātui dūci** (καταφρονεῖσθαι).

⁽⁸⁹⁾ Κυρίως αἰτιατική ὑπέρου καὶ δηλοῖ τὸ πίπτειν: **pessum dāre** καὶ **pessumdāre** (§ 139).

⁽⁹⁰⁾ Ἐξ ἀχρήστου ὀνομαστικῆς **spōns**: **meā** (tuā, suā) **sponte** (ἐκουσίως), ἄλλα καὶ **sponte alicūius** (τῇ θέλῃσει, τῇ συγκαταθέσει τινός).

⁽⁹¹⁾ Τὰ τοιαῦτα ὀνόματα λέγονται **substantīva verbālia** (ρηματικά ὀνομαστικά).

⁽⁹²⁾ Ἐξ ὀνομαστικῆς **vēnum**, -ī, π. χ. **vēnum dāre** (= **venundo** = **vendo**) **πωλῶ**, **vēnum ire** (= **venō**) **πωλοῦμαι** καὶ **vēno dāre** (πωλῶ), **vēno exercēre** (συναλλάσσομαι, ἐμπορεύομαι), **vēno pōnī** (ἐκτίθεμαι πρὸς πώλησιν).

των εις τὰς § 19, 26, 55 καὶ 56 καὶ ὑπ. 35 ἀναφερομένων εἶναι καὶ τὰ ἐξῆς: *Īdūs* πληθυντ. (*Εἰδοί*), *Quinquātrūs* πληθυντ. (*τὰ Ἀθήναια, ἑορτὴ τῆς Ἀθηνᾶς εἰς τὴν Ρώμην*), *meridies* ἄνευ πληθυντικοῦ (*μεσημβρία*), ἐπίσης *vēr*, *iustitium* (*ἀργία, διακοπὴ τῶν δικαστηρίων*), *pietas*, *vesper* κ. ἄ.

Ἐπιθέτων τινῶν δὲν εἶναι εἰς χρῆσιν ὁ ἐνικὸς ἀριθμὸς: *pāuci* (*παῦροι, ὀλίγοι*) *plērique* (*οἱ πολλοί*). Ἡ ἐλλείπουσα γενικὴ τοῦ *plērique* ἀναπληροῦται διὰ τῆς γεν. *plūrimūrum* τοῦ *plūrimī*. Ὁ ἐνικὸς *plerusque* χρησιμοποιεῖται μόνον μὲ περιληπτικὰ ὀνόματα, π. χ. *iuventus plerūque* (*ἡ νεολαία ἢ πολλή, τὸ πολὺ τῆς νεολαίας*).

3. *Heteroclīta* (*ἑτερόκλιτα*)⁽⁹³⁾ α) μὲ διπλὴν κλίσιν: Ὄνόματα δένδρων τῆς ὀκλίσεως (*cupressūs*, *fāgūs*, *fīcūs*, *lāurus*, *pīnus* κ. ἄ.) δύνανται νὰ ἔχουν καταλήξεις τινὰς τῆς τετάρτης κλίσεως. Περί τοῦ *domus* ἰδ. § 28 Σημ. β'. Ἐπίσης ὀνόματα τῆς πρώτης κλίσεως συχνάκις ἔχουν καταλήξεις τῆς πέμπτης κλίσεως (ἰδίως εἰς τὴν ὀνομαστικὴν, αἰτιατικὴν καὶ σπανιώτερον εἰς τὴν ἀφαιρετικὴν [*-ies* καὶ *-iem*]): *pīgritīa*, *pīgritīam* καὶ *pīgritīes*, *pīgritīem*, οὕτω *luxuriā*, *mollitīa*, *māterīa*, αἰτιατ. *-īam* καὶ *-iem* κλπ.

Εἰς ταῦτα δύνανται νὰ προστεθοῦν: *iuventūs*, *senectūs* (καὶ *iuventā*, *senectā* κλπ.) ὡσαύτως *Sātūrnālīum* (§ 55) καὶ *Sātūrnālīdrum* (ἰδ. καὶ ὑπ. 33), *vās*, *vāsis* οὐ. *ἀγγεῖον* (τρίτης κλίσεως) ὁ πληθυντικὸς κατὰ τὴν δευτέραν κλίσιν (*vāsa*, *vasōrum* οὐ. *ἀγγεῖα καὶ ἀποσκευαί, πολεμικὰ σκεύη*), *plēbs*, *plēbis* θ. (τρίτης κλίσεως) καὶ *plēbēs*, *plēbēi* (πέμπτης κλίσεως, *πλη-θύς, λαός*), *elēphantus*, *-i* (δευτέρας κλίσεως) καὶ *elēphā(n)s*, *-ntis*, ἄ. (τρίτης κλίσεως, *ἐλέφας*).

β) μὲ διπλοῦν θέμα: *iēcūr* (*iōcur*) οὐ. (*ἦπαρ*), γεν. *iecōris* καὶ *iocīnēr* *-is* *fēmūr* οὐ. (*μηρός*), γενικὴ *femōris* καὶ *femīn-is*.

γ) μὲ διπλὴν σημασίαν: *fīnes* ἄ. (*τὰ σύνορα καὶ ἡ χώρα*), *carcēres* ἄ. (*αἱ φυλακαὶ [κάρακρον] καὶ ἡ ἀφειρηγία, ἱππά-*

⁽⁹³⁾ Πρβλ. τὸ πῦρ—τὰ πυρά, ὁ πρεσβευτὴς—οἱ πρέσβεις, γυνὴ [πρώτης κλίσεως]—γυναικὸς—γυναῖκες [τρίτης κλίσεως].

φεις), littērae θ. (τὰ γράμματα τοῦ ἀλφαβήτου καὶ ἡ ἐπιστολή), castra οὐ. (τὰ φρούρια καὶ τὸ στρατόπεδον). 'Ιδ. § 15 καὶ 26.

4. Heterogenēa (ἐτερογενῆ). "Ὅσα ὀνόματα ἔχουν εἰς τὸν πληθυντικὸν διάφορον γένος: Avernus α. (ἐνν. lacus, ἡ "Αορνὸς λίμνη) καὶ πληθ. Averna οὐ. (ἐνν. loca, ὁ "Αδης), Tartārus α. καὶ Tartāra οὐ. (ὁ Τάρταρος, τὰ Τάρταρα· πρβλ. καὶ ὁ λύχνος, τὰ λύχνα) 'Ιδ. καὶ § 26.

5. Metaplasta (μεταπλαστά). "Ὅσα ἔκ τινος πτώσεως σχηματίζουν τύπον ὀνομαστικῆς κλινόμενον κατὰ τὴν αὐτὴν ἢ ἄλλην κλίσιν: rēte, γεν. rētis (δίκτιον)· ἔκ τῆς γεν. rētis ἐσχηματίσθη ὄνομ. rētis α. καὶ θ., αἰτιατ. rētem, ἀφαιρ. [τῆς ὀνομ. rētis καὶ rēte] rētē καὶ πληθ. rētes. 'Ἐκ τῆς αἰτιατικῆς τοῦ ἐνικοῦ cassīda (τοῦ cassis, γεν. cassīdis, κόρυς, χαλκοῦν κράνος) ἐσχηματίσθη καὶ ὀνομαστικὴ cassīda, ae, θ. (πρβλ. ἡ ἐλπὶς, τὴν ἐλπίδα, νεοελλ. ἡ ἐλπίδα). 'Επίσης ἀφαιρ. Athōne, αἰτ. Athōnem (κατὰ τὴν τρίτην κλίσιν) ἐξ ὀνομαστικῆς Athō(n) πλασθείσης ἔκ τῆς αἰτιατικῆς Athōn (ὄνομ. Athō(s) "Αθως)· πρβλ. Ancōnem (ποιητ. Ancōna, ἐξ ὀνομαστ. Ancōn ἡ "Αγκών) καὶ Ancōna, -am, -ā ἐξ ὀνομαστικῆς Ancōna, ὁμοίως Crōtōnem καὶ Crōtōnam (ὄνομ. Crōtō[n]), Nārōnem καὶ Nārōnam (ὄνομ. Nārō [καὶ Nārōna]), ὀνομαστ. cratēr, γεν. cratēris καὶ ὀνομαστ. cratēra, γεν. cratērae, πάντοτε δὲ ἡ ὀνομαστικὴ εἶναι crepīda, panthēra, statēra (κατὰ τὴν πρώτην κλίσιν, παρὰ τὸ κρηπὶς, πάνθηρ, στατήρ). 'Ιδ. 11^α ς' καὶ § 168.

ΠΑΡΑΘΕΤΙΚΑ

§ 59. Οἱ βαθμοὶ (gradūs) τῶν ἐπιθέτων εἶναι τρεῖς: ὁ θετικὸς ([gradūs] positīvus), ὁ συγκριτικὸς (comparatīvus) καὶ ὁ ὑπερθετικὸς (superlatīvus).

α) Συγκριτικά.

'Η κατάληξις -ior^(*) (α. καὶ θ.) καὶ -ius^(*) (οὐ.) ἀντικαθι-

(*) 'Αρχικῶς ἦτο -iōs (πρβλ. βελτ-ίος-ες—βελτίους—βελτίους καὶ clarior, clariōs-is—clariōr-is [§ 11^α δ καὶ ὑπ. 104]), καὶ ἔγινεν -iōr [καὶ -iēs, πρβλ. maies-tas] κατὰ τὸ genūs (ἀρχικῶς genōs)—genēr-is.

στῆ πρὸς σχηματισμὸν τοῦ συγκριτικοῦ τὴν κατάληξιν τῆς γενικῆς τοῦ ἐνικοῦ τῶν ἐπιθέτων θετικοῦ βαθμοῦ ⁽⁹⁵⁾. :

altus ὑψηλός	γεν. alt-ī	συγκρ.β. alt-	īor, alt-	īus
līber ἐλεύθερος	» lībēr-ī	» līber-	īor, līber-	īus
pulcher ὡραῖος	» pulchr-ī	» pulchr-	īor, pulchr-	īus
sapīēns σοφός	» sapient-īs	» sapient-	īor, sapient-	īus
brēvis βραχύς	» brevī-s	» brev-	īor, brev-	īus
celēr ταχύς	» celēr-īs	» celer-	īor, celer-	īus
celēbēr συγχνός	» celēbr-īs	» celebr-	īor, celebr-	īus
nōbīlis ἐπιφανής	» nōbīl-īs	» nōbil-	īor, nōbil-	īus
fēlīx εὐτυχής	» fēlīc-īs	» fēlīc-	īor, fēlīc-	īus
ācer ὀξύς	» acr-īs	» acr-	īor, acr-	īus

Σημ. α'. Πολλάκις τὸ συγκριτικὸν εἰς συγκρίσεις ἀντιθέσεως ἰσοδυναμεῖ, ὥς καὶ εἰς τὴν Ἑλληνικὴν, μὲ τὸ nimis (λίαν, πολὺ) καὶ τὸ θετικόν, π.χ. altior = nimis altus (πολὺ ὑψηλός) ἢ ἰσοδυναμεῖ μὲ τὸ πὼς [κάπως], ἀρκετὰ ὀλίγον καὶ τὸ θετικόν, π.χ. loquacior (πολυλόγος πὼς, πρβλ. ἔλλην. πολυλογώτερος), antīquior (ἀρκετὰ παλαιός), lēnīor (ὀλίγον ἐπιπόλαιος).

Σημ. β'. Τὰ ἐπίθετα benevōlus (εὖνους), provīdus ⁽⁹⁶⁾ (προνοητικός) σχηματίζουν τὸν συγκριτικὸν βαθμὸν ἐκ θέματος τοῦ ἑτέρου ⁽⁹⁷⁾ τύπου αὐτῶν (benevōlēns, γεν. benevolent-is, provīdēns, γεν. provident-is) : benevolent-īor, provident-īor. Κατὰ ταῦτα καὶ πάντα τὰ εἰς -dīcus καὶ -fīcus ἐπίθετα, π.χ. maledīcent-īor (κακολογῶ-ερος), benefīcent-īor (ἀγαθοεργώτερος), magnīfīcent-īor (μεγαλοπρεπέστερος).

Τὸ vētus (γεν. vētēr-is, [πρβλ. *ἔτεος*], παλαιός) σχηματίζει συγκριτικὸν ἐκ τοῦ vētust-us ⁽⁹⁸⁾, π.χ. vētust-īor (σπανιώτατα veter-īor).

⁽⁹⁵⁾ Στεροῦνται τοῦ ὑπερθετικοῦ βαθμοῦ τὰ ἐπίθετα senex (γέρον, συγκρ. senīor), iūvenis (νέος, συγκρ. iūniōr, alācer (πρόθυμος, γοργός, συγκρ. alacriōr), salūtāris (σωτήριος, συγκρ. salūtārīor), ādūlescens (νέος, συγκρ. ādūlescentīor)· ἐπίσης τὰ ἐκ ρημάτων παραγόμενα ἐπίθετα εἰς -īlis, π.χ. agīlis, crēdībīlis. Τοῦ novus (νέος), sacer (ιερός) τὸ ἐλλείπον (ιδ. καὶ § 60 Σημ. γ') συγκριτικὸν ἀναπληροῦται διὰ τοῦ recentīor (τοῦ recēns πρόσφατος) καὶ sanctīor (τοῦ sanctus ἱερός).

⁽⁹⁶⁾ Ἐπίσης egēnus (=egēns ἐνδεής), συγκρ. egent-īor (ἐκ τοῦ egēns, egent-is).

⁽⁹⁷⁾ Πρβλ. εὐδαίμων—εὐδαιμον-έσ-τερος, ἄσμενος—ἄσμεν-έσ-τερος, πένης—πεν-έσ-τερος.

⁽⁹⁸⁾ Πρβλ. παλαιός—παλαι-τερος [νεοελλ. *παλαιότερος*] ἐκ τοῦ ἐπιρρήματος πάλαι (πρβλ. καὶ σχολαί-τερος, γεραί-τερος, ἰδιαί-τερος).

Τὸ dīves (γεν. dīvīt-is καὶ dīt-is, *πλούσιος*) ἔχει διπλοῦν τύπον συγκριτικοῦ: dīvīt-ior καὶ dīt-ior.

Σημ. γ'. Τὸ συγκριτικὸν ἐπιθέτων μὲ κατάληξιν -us⁽⁹⁹⁾, ἔχουσιν φωνήεν⁽¹⁰⁰⁾ πρὸ αὐτῆς, σχηματίζεται ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον περιφραστικῶς⁽¹⁰¹⁾ διὰ τοῦ **māgis**: māgis rīus (ιδιόθεις *κατάλληλος*, vacūus *κενός*, arduus *ἀνάντης*) εὐσεβέστερος, μᾶλλον εὐσεβής, πῖο εὐσεβής, καταλλήλοτερος κλπ.

Σημ. δ'. Τὸ θετικὸν ἐπιτείνεται⁽¹⁰²⁾ δι' ἐπιρρημάτων, π.χ. valdē, admōdum, oppīdō (*πολύ, κομιδῇ*), imprīmis [καὶ inprīmis], apprīmē (*ἐν πρώτοις, διαφερόντως, κατ' ἐξοχήν*): oppīdō rīdicūlus (*πολὺ γελοῖος*), ἢ συντίθεται διὰ προθέσεως καὶ στερεῖται τῆς συγκρίσεως permāgnus (*πάνν μέγας, παμμέγας*, subdifficilis (*ὕπο τι χαλεποί, ὑποδύσκολοι*), καὶ καθιστῶσης τὸ ἐπίθετον praedīves (*ὑπερπλούσιος, ζάπλουτος*), πρβλ. μάλα σοφός, πάνσοπος, ἀ-τενῶς).

Σημ. ε'. Τοῦ συγκριτικοῦ ἡ ἔννοια πολλάκις ἐπιτείνεται⁽¹⁰³⁾ διὰ τοῦ: etīam (*ἔτι, ἀκόμῃ*), vel (*καὶ δῆ, καὶ μάλιστα*), multō (*πολλῶ, πολύ, κατὰ πολὺ*), aliquantō (*πῶς, κάτι*), ἢ ἐλαττοῦται διὰ τοῦ paulō καὶ paulūlō (*ὀλίγῳ εἴτε μικρῶ [τινι], ὀλίγον*): multō ἢ paulō doctior (*πολὺ ἢ ὀλίγον σοφώτερος, πῖο σοφός, πῖο λίγο σοφός*).

§ 60. β) Ὑπερθετικά.

Ἡ κατάληξις -issīmus (κυρίως -is-sīmus), -issīma, -issīmum ἀντικαθιστᾷ πρὸς σχηματισμὸν τοῦ ὑπερθετικοῦ τὴν κατάληξιν τῆς γενικῆς τοῦ ἐνικοῦ τῶν ἐπιθέτων θετικοῦ βαθμοῦ:

altus, γεν. τοῦ ἐνικοῦ: **alt-(ī)**

alt-is-sīmus, -sīma, -sīmum (*ὕψηλότετος, ὁ πῖο ὑψηλός*)⁽¹⁰³⁾.

sapīēns, γεν. τοῦ ἐνικοῦ: **sapient-(is)**

sapient-is-sīmus, -sīma, -sīmum (*σοφώτατος, ὁ πῖο σοφός*).

⁽⁹⁹⁾ Τὰ εἰς -guus καὶ -nguis κανονικῶς (διότι εἶναι -guus, -nguis): antiquior, pinguior πρβλ. καὶ tenuis, tenior, διουλλάβως).

⁽¹⁰⁰⁾ Κατὰ ταῦτα, συνηθέστερον διὰ περιφράσεως, τὰ ἐπίθετα: rudis (*τραχύς, ἄμουσος*), mīrus (*θαυμαστός, σπανιώτατα mīrior*), vāgus (*πλάνος, ἄστατος*), mutus (*ἄφωνος*). Περὶ τοῦ plūres καὶ complūres ἰδὲ § 62.

⁽¹⁰¹⁾ Πρβλ. τῆς ἑλλην. γλώσσης: μάλλον φίλος (=φίλιτερος), μᾶλλον φιλόγελως, μάλλον διαφέρων, μάλλον εὐελπίς.

⁽¹⁰²⁾ Πρβλ. τὰ ἑλληνικά: ἔτι, πολλῶ, μακρῶ, ὀλίγῳ καὶ τὸ μέγα.

⁽¹⁰³⁾ Τὸ ὑπερθετικὸν δὲν δηλοῖ μόνον τὸν ὑπατον βαθμὸν, ἀλλὰ καὶ βαθμὸν ιδιότητος πολὺ ὑψηλὸν (**gradūs elātivus** [ἐκ τοῦ p. efferre *ἐξαιρεῖν, ἀναβιβάζειν*]) ἄνευ συγκρίσεως πρὸς ἄλλα ἀντικείμενα (§ 61,1).

brevīs, γεν. τοῦ ἐνικοῦ **brev-(is)**

brev-is-**sīmus**, -sīma, -sīmum (*βραχύτατος, ὁ πρὸ βραχύς*).

Τὰ ἐπίθετα εἰς -er (μὲ θέμα λῆγον εἰς: -rō καὶ -rī) σχηματίζονται τὸ ὑπερθετικὸν διὰ τῆς προσαρτήσεως τῆς καταλήξεως **-rīmus** ⁽¹⁰⁴⁾ εἰς τὴν ὀνομαστικὴν τοῦ ἐνικοῦ:

pulcher (θέμα: pulchrō-)

pulcher-**rīmus**, -rīma, -rīmum (*ὠραιότατος, ὁ πρὸ ὠραῖος*).

acer (θέμα: acrī-)

acer-**rīmus**, -rīma, -rīmum.

Ὅμοιως **rigor-rīmus**, **celer-rīmus** καὶ κατ' αὐτὰ τὸ ἐπίθετον **vētus** (γεν. **vetēr-is**), **veter-rīmus** ⁽¹⁰⁵⁾.

Σημ. α'. Τὸ ὑπερθετικὸν τῶν ἐπιθέτων ⁽¹⁰⁵⁾ τῆς § 59 Σημ. γ' σχηματίζεται ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον διὰ περιφράσεως: **maximē** rīus (τὰ μέγιστα εὐσεβής), ἀλλὰ καὶ **maximē diversus** (**finitīmus**, **ferus**, **optabilis**).

Σημ. β'. Τοῦ ὑπερθετικοῦ ἡ ἔννοια συχνάκις ἐπιτείνεται διὰ τοῦ: **longē** (*μακρῶ, κατὰ πολὺ*), **quam**, **vel** (*ὅσον τὸ δυνατόν*, [§ 81]), **maximē** (*μάλιστα*) πρβλ. ἑλλην. γλώσσης: ὡς, ὡς μάλιστα, ὅτι, ὡς ἂν δύνωμαι, ὅσος, οἷος, ὡς οἶόν τε, δῆ, ἐν τοῖς): **longē dītissīmus** (*μακρῶ πλουσιώτατος, κατὰ πολὺ δὲ πλουσιώτερος*).

Σημ. γ'. Στεροῦνται τοῦ συγκριτικοῦ βαθμοῦ: **diversus**, **inclūtus** (**inclītus** *κλυτός*), **falsus** (*ψευδής, πλαστός*).

§ 61. Ἐξαιρέσεις: 1) Τὸ ὑπερθετικὸν τοῦ ἐπιθέτου **mag-nus** εἶναι **māxīmus** (*μέγιστος*) (ὑπ. 104), τοῦ **parvus** εἶναι **mī-**

⁽¹⁰⁴⁾ Ἡ κατάληξις **-līmus** εἶναι (καθὼς ἡ **-rīmus**) ἐκ τοῦ **-sīmus** ἐξ ἀφομοιώσεως (§ 11,2,δ'). Τὸ **-sīmus** προήλθεν ἐκ τῆς λῆαν εἰς χρῆσιν καταλήξεως τοῦ ὑπερθετικοῦ **-īmus** (πρβλ. τὰ ἀριθμητικὰ **septīmus**, **decīmus**), π. χ. **maxīmus** (ἀντὶ **māg[i]s-īmus**—**maxīmus**, πρβλ. **plūrīmus** ἐκ τοῦ μὴ εἰς χρῆσιν **plūs-īmus** [§ 13,2,η']—**plūrīmus** κ. ἄ. ἐξ ἐσφαλμένου χωρισμοῦ. Τὸ **-issīmus** προήλθε κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ἐκ τῆς κατὰ τὸ **māgis** (ἐκ τοῦ **mag-īus**=**ma(i)-īus**) βραχυτέρας μορφῆς τῆς καταλήξεως **-ios** (ὑπ. 94) τοῦ συγκριτικοῦ εἰς **-is**, π. χ. **doctis** (ἐκ τοῦ **doctīus**) διὰ προσθήκης τῆς καταλήξεως τοῦ ὑπερθετικοῦ **-sīmus**, π. χ. **doctis-sīmus** καὶ ἔπειτα **doct-issīmus**.

⁽¹⁰⁵⁾ Τοῦ **mātūrus** (*ὥριμος*) ὑπερθ. **mātūrissīmus** ἀλλὰ καὶ σπανίως **mātūr-rīmus**. Παρὰ ταῦτα ὅμως τὸ ὑπερθ. ἐπίρρημα διφορεῖται (**mātūrissīmē** καὶ **matur-rīmē**).—Εἰς τοὺς κωμικοὺς ποιητὰς εὐρίσκονται χάριν ἀστεϊσμοῦ ὑπερθετικά εἰς **-issīmus** ἐξ οὐσιαστικῶν, π. χ. ἐκ τοῦ **patrūs** (ὁ **πάτερ**-ως, ὁ **θεῖος**) γίνεται **patruissīmus** (ὁ περισσότερον **θεῖος** ἀπὸ τοὺς ἄλλους **θεῖους**, ὁ *πρὸ ἀγαπημένος θεῖος*), ἐκ τοῦ **ocūlus** (*ὀφθαλμός*) γίνεται **oculissīmus** (πολὺ *ἀγαπητός* καὶ πολυτίμητος). Πρβλ. **βασιλεὺς**—**βασιλεύτερος**, **δούλη**—**δουλοτέρη** (=μεγαλύτερα δούλη).

nīmus (ἐλάχιστος), τοῦ bōnus εἶναι **optīmus** (ἄριστος), τοῦ malus εἶναι **pessīmus** (χειρόριστος), τοῦ multī εἶναι **plūrīmi** (ἐπιθετικῶς : πλεῖστοι, οἱ περισσότεροί, ὁ μεγαλύτερος ἀριθμὸς τῶν...) καὶ ὡς ēlātīvum (ὕπ. 103): λίαν πολλοί, π. χ. plurīmis verbis λίαν λεπτομερῶς, λίαν διεξοδικῶς, καὶ τοῦ ἐπιρρήματος multum τὸ ὑπερθετικὸν εἶναι **plūrimum**. Ἴδὲ § 62.

2) Τὰ ἐπιθετὰ **facīlis** (εὐκόλος), **difficīlis** (δύσκολος), **sīmīlis** (ὁμοίος), **dissīmīlis** (ἀνόμοιος), **hūmīlis** (ταπεινός) καὶ (τὸ σπανιώτερον) **grācīlis** (ἰσχνός, λεπτός, εὐμήκης) σχηματίζουν τὸ ὑπερθετικὸν **facil-līmus**, **simil-līmus**, **humil-līmus**, **gracil-līmus** ⁽¹⁰⁰⁾.

§ 62. Κλίσις τῶν συγκριτικῶν.

Τὰ συγκριτικὰ ἀκολουθοῦν εἰς τὴν κλίσιν τὰ οὐσιαστικά, τὰ ἔχοντα θέμα λῆγον εἰς -ōr.

maiōr ἄ. καὶ θ. *μείζων*, maiūs οὐ. *μεῖζον*.

Cāsus	Singulāris	Plūrālis
Nom.	maiōr maiūs	maiōr-ēs maiōr-ā
Gen.	maiōr-is	maiōr-um
Dat.	maiōr-ī	maiōr-ībus
Acc.	maiōr-em maiūs	maiōr-ēs maiōr-ā
Abl.	maiōr-ē	maiōr-ībus

Ἡ ἀφαιρετικὴ τοῦ ἐνικοῦ λήγει εἰς -ē.

Ὅμοίως κατὰ τὸ maiōr (=māiōr), maiūs κλίνονται : **mīnor**, mīnus (ἐλάσσων), **mēlior**, mēlius (ἀμείνων), **peior**, peius [=pēiōr, pēiūs] (χείρων), **plūs** οὐ. (πλέον), πληθουντ. **plūrēs** ἄ. θ., **plūrā** οὐ. (πλείονες), γεν. ὅμως plur **ī u m**. "Ανευ συγκριτικῆς σημασίας **complūrēs** ἄ. θ., **complūra** οὐ. (πλείονες [δμοῦ], ὅχι ὀλίγοι, ἀρκετοί, καμπόσοι).

§ 63. Παραθετικά ἑλλειπτικά: Ἐπιθέτων τινῶν ἑλλεῖπει παντελῶς βαθμός τις, κυρίως ὁ θετικὸς, ἢ ἀπαντᾷ μὲν οὗτος, ἀλλὰ εἴτε εἰς μεμονωμένους τύπους εἴτε ὡς πρόθεσις, ἐπίρρημα :

(100) Ἴδ. ὕπ. 104.

Πίναξ συγκρίσεως ἁτελοῦς

Θετικὸν ἀπαντῶν μόνον εἰς ὀριζήμενους τύπους	Συγκριτικὸν	Ὑπερθετικὸν
(extērae gentēs ἢ na-tiōnēs οἱ ἔξω λαοὶ) (marē īnfērūm τὸ Τυρρη- νικὸν πέλαγος) (īnfērī ὁ Ἄδης) (īnfā) (marē supērūm τὸ Ἀδρι- ατικὸν πέλαγος) (super) (supērī οἱ οὐρανίωνες) (postērī οἱ ἐπιγενομένοι) postērō diē (τῇ ὑστεραίᾳ)	extērīor ἐξώτερος, ὁ ἔξω, ὁ ἐκτός īnfērīor κατώτε- ρος, ἡττημένος supērīor ἀνώτε- ρος, νικητῆς postērīor ὕστερος, ἐλάσσων (pōtīor) pōtīus (κρείσσων) μάλ- λον (ἐπίρρ.)	extrēmus ⁽¹⁰⁷⁾ καὶ ex- tīmus ἔσχατος īnfīmus { κατώτατος καὶ īmus { ὁ τελευταῖος suprēmus ⁽¹⁰⁷⁾ { ἀνώτατος, κ. summus ⁽¹⁰⁷⁾ { ὑψιστος, τελευταῖος, ἀνώτατος, τέλειος postrēmus ⁽¹⁰⁷⁾ τελευταῖος, καὶ postūmus ἔσχατος, ὁ ὀψίγονος υἱός)
pōtis (ιδ. § 101, Σημ.)		potissimum μάλιστα, πρῶτον, κατὰ προτί- μῃσιν (ἐπίρρ.)
(πρβλ. in-trā [μὲ αἰτ.]) (» (susquē dēque [est]=ἀδιαφορῶ) (» prae[εἰς] τὸ pri-dīe τῇ προτεραίᾳ, prīs-cus πα- λαιός, ἀρχαῖος) (πρβλ. prōpē ἑγγύς, pro- pinquus συγγενής) (cīs [μὲ αἰτ.]) (citrā) (ultrā [μὲ αἰτ.])	intērīor ἐνδότερος ἐμπιστότερος dētērīor ⁽¹⁰⁹⁾ χειρόων prīor πρότερος prīus πρότερον propīor ἑγγύτερος (Gallīa), cītērīor ἢ ἐντός ἢ ἐντεῦ- θεν τῶν Ἀλπεων Galatīa (Gallīa) ultērīor ἢ πέραν τῶν Ἀλ- πεων Galatīa	intīmus ⁽¹⁰⁸⁾ ἐνδότατος, οἰκειότατος dētērīmus χειρίσιος prīmus πρῶτος proxīmus ἑγγύτατος ultīmus ἔσχατος

⁽¹⁰⁷⁾ *Εκ τοῦ sup-mus (= ὕπατος, πρβλ. πρό-μος) κατ' ἀφομοίωσιν. Τὸ suprēmus ἐσηματίσθη ὡς τὸ extrēmus, postrēmus.

⁽¹⁰⁸⁾ Τὸ in-tīmus δεικνύει, ὡς καὶ τὸ op-tīmus (ἐκ τοῦ op-s?), τὴν κατάληξιν -tīmus, πρβλ. finitīmus (ὁμορος).

⁽¹⁰⁹⁾ Τὸ dētērīor ἔχει δύο καταλήξεις τὴν -ter (πρβλ. magis-ter, min-is-ter)=ἑλλην. -τερος, καὶ τὴν -ior. Πρβλ. ἐπίσης noster, voster, ἡμέτερος, ὑμέτερος, dex-ter, sinis-ter, δεξιτερός, ἀριστερός, καὶ τὰ εἰς -ter ἐπιπρήματα (§ 66).

§ 64. Ἐπιρρήματα (adverbīa [§ 159]).

Τὰ ἐπιρρήματα εἶναι ἡ π ρ ω τ ό τ υ π α (prīmīitīva), π.χ. cūr (διατί); fērē (σχεδόν), itā, sic (οὕτως), tam (τόσον πολύ), nimis (λίαν, πολύ), crās (αὔριον), iam (ἤδη), mox (μετ' ὀλίγον), vix (μόγισ, μόλις) κλπ. ἡ παρά-
γω γ α (derīvāta [§ 65]).

Τὸ ἐπίρρημα προσδιορίζει ὡς ἐπὶ τὸ π λ ε ῖ σ τ ο ν τὸ ρ ῆ μ α⁽¹¹⁰⁾ (verbum finitum), ὅθεν καὶ τὸ ὄνομα adverbīum (ἥτοι ad[=παρα τῷ]verbum), πλὴν τοῦ esse⁽¹¹¹⁾ καὶ τῶν ἄλλων συγγενῶν πρὸς αὐτὸ⁽¹¹²⁾ ρημάτων καὶ δηλοῖ τὸν τρόπον (ἐρώτησις: πῶς);: rex iūstē impērat (ὁ βασιλεὺς ἄρχει δικαίως, ἄρχει μὲ δικαιουσίνην).

§ 65. Adverbīa dērivāta. Πρὸς σχηματισμὸν ἐπιρρή-
ματος ἐξ ἐπιθέτου ἀντικαθίσταται ἡ κατάληξις τῆς γενικῆς τοῦ
ἐνικοῦ τοῦ ἐπιθέτου τῆς ὁκλίσεως διὰ τῆς καταλήξεως -ē⁽¹¹³⁾:

(iūstus)	γεν. τοῦ ἐν.	iūst-	ī	ἐπίρρ.	iūst-	ē	(δικαίως)
(pulcher)	»	»	pulchr-ī	»	pulchr-	ē	(ὠραίως)
(miser)	»	»	misēr-ī	»	misēr-	ē	(ἀθλίως)

§ 66. Τὰ ἐπιρρήματα ἐξ ἐπιθέτων τῆς ἱκλίσεως (τρίτης κλί-
σεως) σχηματίζονται διὰ τῆς προσαρτήσεως εἰς τὸ θέμα τῆς κα-
ταλήξεως -tēr:

(fortis)	θέμα	fortī-	ἐπίρρημα	fortī-	ter	(ἰσχυρῶς)
(ācer)	»	ācrī-	»	acrī-	ter	(ὀξέως)
(celer)	»	celērī-	»	celerī-	ter	(ταχέως)
(fēlix)	»	fēlīcī-	»	felicī-	ter	(εὖτυχῶς)
(pār)	»	pārī-	»	parī-	ter	(ὁμοίως)

Ἀλλὰ prūdēns [ἐκ θέματος βραχυτέρου δι' ἀπλολογίας
(§ 11^α ζ) prūdent(i)—prūden(t)-ter] ἐπίρρ. prūdentēr (συνετῶς),
cōnstāns [ἐκ θέματος βραχυτέρου cōnstant(i)—cōnstan(t)-ter]
ἐπίρρ. constantēr (σταθερῶς) κατὰ τὸ audācter (τολμηρῶς, θαρ-
ραλέως). Πρβλ. ἐπίσης: nēquīter (φαύλως, ἐπονειδίστως), violentēr
(βιαιῶς), alīter (ἄλλως) τοῦ nēquam (§ 58A) violentus καὶ ālīus
(κυρίως τοῦ viōlēns καὶ ālis, ālid=ālīus, ālīud). Διφοροῦνται (εἰς

⁽¹¹⁰⁾ Ἀλλὰ καὶ τὸ ἐπιθετον καὶ ἄλλο ἐπίρρημα: magis pīus, satis beātē.

⁽¹¹¹⁾ Παρὰ ταῦτα: bēnē est (ἔχει καλῶς).

⁽¹¹²⁾ fiērī, evādēre, existēre, manēre, mōri, nasci, vidēri, appellārī, putārī, creārī, dīcī κλπ. (§ 196).

⁽¹¹³⁾ Ἀλλὰ bēnē, mālē ([~], ἱαμβος) μὲ βραχύ -ē, ὡσαύτως supernē (ποιητ.).

-ē και εἰς -tēr): largē και largīter (δαφιλῶς), firmē και firmīter (σταθερῶς), hūmānē και hūmānīter (φιλανθρωπῶς), nāvē και nāvīter (ἐνεργῶς), dūrē και durīter (σκληρῶς, χαλεπῶς).

§ 67. Τὸ συγκριτικὸν ἐπίρρημα εἶναι τὸ αὐτὸ μὲ τὴν αἰτιατικὴν τοῦ οὐδετέρου τοῦ συγκριτικοῦ τῶν ἐπιθέτων (§ 62), τὸ δὲ ὑπερθετικὸν σχηματίζεται ὡς τὸ ἐπίρρημα τῶν ἐπιθέτων θετικοῦ βαθμοῦ τῆς ὀκλίσεως (§ 65):

iūst-ē (δικαίως), iūst-īus, iūstissim-ē, — purchr-ē (ὠραίως), pulchr-īus, pulcherrim-ē, — misēr-ē (ἀθλίως), miser-īus, miserim-ē, — fortī-ter (ισχυρῶς), fort-īus, fortissim-ē, — celerī-ter (ταχέως), celer-īus, celerrim-ē.

Σημ. α'. Ἐπίρρηματικῶς κεῖνται ὀνόματα α) κατ' ἀφαιρετικὴν τοῦ ἐνικοῦ τῶν οὐδ. τῆς ὀκλίσεως: cōnsultō (ἐξέπιτηδες), merītō (ἐπαξίως, ἀντίθ. immerītō), cītō (ταχέως [ὑπ. 113]), rārō (σπανίως), sērō (ὀργῇ, πολὺ ἀργά), subītō (αἰφνιδίως), και mōdō (μόνον [ὑπ. 113]) (114). β) κατ' αἰτιατικὴν τοῦ ἐνικοῦ τῶν οὐδ. εἰς -um: solum (μόνον), dēmum (τέλος), itērum (πάλιν, διὰ δευτέραν φοράν). γ) κατ' αἰτιατικὴν τοῦ ἐνικοῦ τῆς ὀκλίσεως: bifāriam, multifāriam (ἐνν. partem [πρβλ. ἑλλ. δι-φάσιος] δίχα, πολλὰ, εἰς πολλὰ μέρη), perpēram (ἐσφαμένως, οὕκ ὀρθῶς, πρβλ. και cōram ([ἐκ τοῦ cō-ōre μὲ κατάληξιν -am κατὰ τὸ clam] ἐνώπιον). δ) κατ' ἀφαιρετικὴν τοῦ ἐνικοῦ τῆς ὀκλίσεως: contrā (ἐναντίον), ultrā (πέραν, πέρα), extrā (ἐκτός) και τῆς τρίτης κλίσεως: tēmērē ([ἀφαιρ. τοῦ ἀφρ. temus] εἰκῇ, ἀλογίως).

Σημ. β'. Τὸ οὐδέτερον ἐνίων ἐπιθέτων χρησιμοποιεῖται ὡς ἐπίρρημα: facīlē (εὐκόλως), non facīlē (=vix, aegrē, δυσκόλως [σπανίως difficulter]), imprūnē ([οὐ. τοῦ imprūnis ἀτιμώρητος] ἀτιμωρητῇ). Ὁμοίως repentē (οὐ. τοῦ repēns αἰφνιδίως).

(114) Τὰ ἐπίρρηματα εἰς -im, π.χ. partim [ἐξ ἀχρήστου ὀνομ. partis] (κατὰ μέρος), statim ([αἰτ. τοῦ μὴ εἰς χρῆσιν statim] παραοχήμα) εἶναι παλαιότεραι αἰτιατικά: passim (σοφοδῆν), nominatim (ὀνομαστί), viritum (κατ' ἀνδρά). Τὰ δὲ ἐπίρρηματα εἰς -tus ἦσαν παλαιότερον ὀνομαστικά (ἔχουσαι σημασίαν ἀφαιρετικῆς): dīvinītus (θεόθεν ἀντίθ. hūmānītus ἀνθρωπίνως), antiquītus (ἀρχαίως), penītus (παντελῶς) κατὰ τὸ intus ἐν-τός, πρβλ. και ἐκ-τός.

(115) Εἰς τὰς προσωπικὰς ἀντωνυμίας συγκαταλέγεται ἡ αὐτοπαθῆς ἢ ἀντανακλωμένη (prōn. reflexivum) και ἡ ἀλληλοπαθῆς (prōn. reciprocum). Ἰδὲ § 71.

(116) Ego me laudo (ἐγὼ ἐπαινῶ ἑμαυτόν), tu laudas te (σὺ ἐπαινεῖς σεαυτόν) (ἄμεσος ἢ εὐθεία ἀντανάκλασις).

(117) Ego (ἀντί τοῦ ἀρχαιότερου ἐγὼ, οὐτινος ἢ παλαιὰ προσφῶδια κατὰ τὸ ἐγὼ [-] διετηρήθη εἰς μεταγενεστέρους χρόνους).

(118) Αἱ γενικαὶ τοῦ ἐνικοῦ meī, tuī, suī εἶναι δάνεια ἐκ τῆς γενικῆς τοῦ ἐνικοῦ τοῦ οὐδ. τῆς κητικῆς ἀντωνυμίας meus, tuus, suus. Ἐπί-

§ 68. Prōnōmīna (ἀντωνυμίες).

Αἱ ἀντωνυμίες εἶναι ἕξ εἰδῶν:

α) Prōnōmīna persōnālīa (προσωπικά) (115).

Cāsus	α' πρόσωπον	β' πρόσωπον	Prōnōmen reflexivum γ' προσώπου (§ 70)
	Αἱ πλάγαι (116) πτώσεις εἶναι εἰς χεῖρσιν καὶ ὡς ἀντανακλῶμεναι		
Nom.	egō (117) ἐγὼ	tū (121) σὺ	—
Gen.	mēi (118) ἐμοῦ, μου	tūi (118) σοῦ, σου	sūi (118) οὗ, ἐαυτοῦ, -τῆς
Dat.	mihī (119) ἐμοί, μοι (εἰς ἐ μ ἐ) (121)	tībī σοί, σοι (εἰς σ ἐ)	sībī (123) οἷ, οἶ, ἐαυτῷ, -τῇ
Acc.	mē ἐμέ, με	tē σέ, σε	sē ἐ, ἐαυτόν, -τήν
Abl.	ā mē (124) ὑπ' ἐμοῦ	ā tē (124) ὑπὸ σοῦ	ā sē (124) ὑφ' ἐαυτοῦ, -τῆς
Nom.	nōs ἡμεῖς	vōs ὑμεῖς	—
Gen.	{ nōstri (119) ἡμῶν \ nōstrum (119)	{ vēstri (118) ὑμῶν \ vēstrum (120)	suī ἐαυτῶν, σφῶν αὐτῶν
Dat.	nōbīs (122) ἡμῖν (εἰς ἡμᾶς)	vōbīs (122) ὑμῖν (εἰς ὑμᾶς)	sībī ἐαυτοῖς, σφίσι αὐ- τοῖς, -ταῖς
Acc.	nōs ἡμᾶς	vōs ὑμᾶς	sē ἐαυτούς, σφᾶς αὐ- τούς, -τάς
Abl.	ā nōbīs ὑφ' ἡμῶν	ā vōbīs ὑφ' ὑμῶν	ā sē ὑφ' ἐαυτῶν

σης nōstri, vēstri εἶναι κυρίως γενικά τοῦ ἐνικοῦ τοῦ οὐδετέρου τῶν κτητικῶν ἀντωνυμιῶν nostrum καὶ vestrum, αἱ ὁποῖαι τελευταῖαι εἶναι γενικά τοῦ ἐνικοῦ τοῦ οὐδετέρου τῆς κτητικῆς ἀντωνυμίας με τὴν ἀρχαίαν κατάληξιν -om τῆς γενικῆς τοῦ πληθυντ. τῶν δευτεροκλίτων ὀνομάτων (ὕπ. 33).

(119) Πρὸς ἔμφασιν ἐπισυνάπτεται εἰς τὰς προσωπικὰς ἀντωνυμίας (με ἐξαίρεσιν τῆς ὀνομαστικῆς tū, καὶ τῶν γενικῶν τοῦ πληθ. nōstrum καὶ vēstrum) τὸ -mēt (= -γε): egōmet, mēmet, nōsmet κλπ. ἢ αἱ αἰτιατικά (σπανίως ἀφαιρ.) mē, tē, καὶ ἰδίᾳ ἡ sē, χάριν ἐμφάσεως (§ 70)—ὄχι ὅμως καὶ πάντοτε—διπλασιάζονται: mēmē, tētē, sēsē. Ἡ tū ἐνισχύεται διὰ τοῦ -tē: tūtē σύγε (καὶ tu-tē-met ἢ tu-tī-met ποιητ.).

(120) Παλαιότερος τύπος vōstri καὶ vōstrum.

(121) Εἰς τοὺς ποιητὰς (σπανιώτατα δὲ εἰς τοὺς πεζοὺς) ἀπαντᾷ συνηρημένος τύπος mī. Tō mī (=μοι) τοῦτο προήλθεν ἐκ τῆς δοτικῆς mihī κατὰ συναρῆσιν (πρβλ. nihīl—nīl § 115).

(122) Κστὰ τὸ ist-is, ips-is ἀντὶ τοῦ nō-bus, vō-bus.

(123) Tō mihī, tībī, sībī (mihei, tibeī, sibeī. Ἑβραϊστ.) ἔχουν τὴν λήγουσαν εἰς τοὺς ποιητὰς ἄλλοτε μακρὰν καὶ ἄλλοτε βραχείαν (ī) ἀναλόγως τῆς θέσεως εἰς τὸν στίχον (1δὲ καὶ § 8 Σημ.).

(124) Οἱ παλαιοὶ τύποι τῆς ἀφαιρετικῆς (αἰτιατικῆς) τοῦ ἐνικοῦ mēd, tēd, sēd εὐρίσκονται εἰς τοὺς κωμικοὺς ποιητὰς.

§ 69. Τὸ ἐλλείπον non reflexivum pronomen τοῦ γ' προσώπου (ἰδ. καὶ § 73α) ἀναπληροῦται συνήθως διὰ τῶν πλαγίων πτώσεων τῆς ἀντωνυμίας *īs*, *ēā*, *īd* (ὅδε, οὗτος, ἐκεῖνος, αὐτός, [§ 75]), γεν. *ēius* (αὐτοῦ κλπ.): *amat eum* ἢ *eos* (ἀγαπᾷ αὐτόν ἢ αὐτούς).

§ 70. **Prōnomen reflexivum** (ἀντωνυμία αὐτοπαθῆς ἢ ἀντανεκλωμένη). Ἡ ἀντωνυμία αὕτη τοῦ γ' προσώπου (§ 6υ), ὡς καὶ εἰς τὴν Ἑλληνικὴν, τίθεται ἐπὶ ἀντανεκλάσεως κοί ἔχει μόνον τὰς πλαγίας πτώσεις: *amat sē* (ἀγαπᾷ ἑαυτόν, ἑαυτήν κλπ. [§ 71]).

Σημ. α'. Ἡ πρόθεσις *cum* (= μετὰ, μὲ) εἰς τὴν σύνθεσιν ἐπιτάσσεται τῶν ἀφαιρετικῶν, τῆς μὲν προσωπικῆς ἀντωνυμίας πάντοτε: *mēcum* (μετ' ἐμοῦ), *tēcum* (μετὰ σοῦ), *sēcum* (μεθ' ἑαυτοῦ, -τῶν), *nōbiscum*, *vōbiscum* (μεθ' ἡμῶν, μεθ' ὑμῶν), τῆς δὲ ἀναφορικῆς κατὰ τὸ πλεῖστον: *quibuscum* καὶ *cum* *quibus* (μεθ' ὧν). (Ἰδὲ καὶ § 76).

Σημ. β'. Τὸ *prōn. reflexivum* (ὡς καὶ ἡ κτητικὴ *sūus*, *sūa*, *sūum*) τίθεται ὅταν τὸ ὑπ' αὐτοῦ σημαίνόμενον ἀναφέρεται εἰς τὸ γραμματικὸν ἢ λογικὸν ὑποκείμενον τῆς αὐτῆς προτάσεως (ἄμεσος ἢ εὐθεῖα ἀντανάκλασις), ἢ ὅταν εἰς δευτερεύουσιν πρότασιν εὐρισκόμενον δὲν ἀναφέρεται εἰς τὸ ὑποκείμενον ταύτης, ἀλλ' εἰς τὸ ὑποκείμενον τῆς κυρίας προτάσεως (ἔμμεσος ἢ πλαγία ἀντανάκλασις (Ἰδ. § 259 καὶ 267)). Εἰς τὴν αἰτιατικὴν *sē* χάριν ἐμφάσεως προστίθεται ἐνίοτε τὸ -*pse*, π. χ. *sēpse* = *sē ipsam* (ὑποσ. 119 καὶ § 73 Σημ. α').

§ 71. **Prōnomen reciprōcum** (ἀντωνυμία ἀλληλοπαθῆς). Ὡς καὶ ἀνωτέρω (ὑπ. 115) ἐλέχθη, δὲν ὑπάρχει εἰς τὴν Λατινικὴν τοιαύτη ἀντωνυμία, καὶ ὡς ἐκ τούτου ἀναπληροῦται διὰ τοῦ *inter* (καὶ τοῦ *nōs*, *vōs*, *sē*) ἢ διὰ τῆς ἐπαναλήψεως εἰς ἄλλην πτῶσιν τοῦ *alīus* καὶ *alter*: *inter sē amant* (ἀγαπᾶσιν ἀλλήλους [§ 70]), *alter altērū* (ἐπὶ δύο προσώπων) *vexat* (ἀλλήλους ταλαιπωροῦσιν), *alīus alīī auxiliū fert* (βοηθοῦσιν ἀλλήλοις) *inter nos* (μεταξύ μας, ἐμπιστευτικῶς).

§ 72. β) **Prōnōmīna possessīva** (κτητικαί).

Αἱ κτητικαὶ παράγονται ἐκ τῶν προσωπικῶν.

1^{ον} πρόσωπον. Ἐπὶ ἐνὸς κτήτορος: *mēus*⁽¹²⁵⁾, *mēa*, *mēum* (ἐμός, ἐμή, ἐμόν, ἰδικός μου κλπ.), ἐπὶ πολλῶν κητόρων: *nostēr*, *nostrā*, *nostrum* (ἡμέτερος, -ρα, -ρον, ἰδικός μας).

(¹²⁵) Περί τῆς κλητικῆς τοῦ *meus* ἰδὲ § 25,1.

2^{ον} πρόσωπον. Ἐπὶ ἑνὸς κτήτορος: tūus, tūa, tūum (σός, σή, σόν, ἰδικός σου κλπ. πρβλ. τέος), ἐπὶ πολλῶν κτητόρων: vester (ἀρχαίот. τύπος voster), vestra (vōstra), vestrum (vos-trum) (ὑμέτερος, -ρα, -ρον, ἰδικός σας).

§ 73. 3^{ον} πρόσωπον. α) non reflexivum (§ 69).

Ἐνικὸς ἀριθμὸς (pater) eius (ὁ πατήρ) αὐτοῦ.

Πληθυντ. » (pater) eōrum, eārum, eōrum (ὁ πατήρ) αὐτῶν.

β) reflexivum (§ 70 Σημ. β).

Ἐνικὸς ἀριθμ.	}	sūus, sūa, sūum	[ἐπὶ ἑνὸς κτήτορος] εὖος, εἷ, ἐδν (= εἰαυτοῦ κλπ., ἰδικός του, της) [ἐπὶ πολλῶν κτητόρων] σφέτερος, -ρα, -ρον (= εἰαυτῶν, ἰδικός των.)
Πληθυντ. »			

Σημ. α'. Σχεδὸν μόνον εἰς τὴν ἀφαιρετικὴν τοῦ ἐνικοῦ ἐπισυνάπτεται εἰς τὸ τέλος τὸ -pte (§ 70): meāpte, tuāpte, suōpte: suāpte manū (τῇ ἰδίᾳ αὐτοῦ χειρὶ, τῇ χειρὶ τῇ εἰαυτοῦ).

Σημ. β'. Ἐκ τῆς γενικῆς nōstrum καὶ vēstrum (ὕπ. 118) ἐσχηματίσθησαν αἱ καταγωγὴν δηλοῦσαι ἀντωνυμίαι (prōnōmīna gentilicia). Ἐρῶ-τησις: cūiās? ποδαπός; Ἀπάντησις: nostr-ās (ἡμεδαπός, ἐγγώριος), vestr-ās (ὑμεδαπός) (γενικὴ -ātis, αἰτιατ. -ātem, ὀνομαστικὴ τοῦ πληθυντικοῦ, ἄ. -ēs, γενικὴ -iūm, ὀνομ. αἰτιατικὴ οὐ. -iā).

§ 74. γ) Prōnōmīna dēmōnstrātīva (δεικτικά).

hīc⁽¹²⁶⁾, haec, hōc⁽¹²⁶⁾ οὗτος, αὕτη, τοῦτο (θέμα hō-, hā-. πρβλ. ἐλλ. ἄρθρα ὁ, ἃ [=ή])

(¹²⁶) Τὸ -c(ē) ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὸ δεικτικὸν -ι τῆς ἑλλην. γλώσσης (οὔτος-ι) καὶ τὸ δᾶ τῆς νέας ἑλληνικῆς: αὐτὸς δᾶ. Πρβλ. καὶ nun-c=τώρα δᾶ. Προσαρτᾶται εἰς τὸ τέλος τῶν τύπων τῶν δεικτικῶν ἀντωνυμιῶν: huius-ce, his-ce, illīc, illaec, illūc. Γίνεται -cī τὸ -cē, ἔαν εἰς τὸ τελευταῖον ἐπισυναφθῇ τὸ ἐρωτηματικὸν ἢ βεβαιωτικὸν πῆ: hīcīne, haecīne, hocīne (§ 11 β). Τὸ hoc εἰς τὴν ποίησιν μετρεῖται πάντοτε ὡς μακρὸν (=hōce), τὸ δὲ hic (=hicc) κατ' ἀναλογίαν τοῦ hōc διφορεῖται.

(¹²⁷) Τὸ ληκτικὸν -d δὲν ἐκπίπτει, διότι πρὸ αὐτοῦ ὑπάρχει βραχὺ φωνῆεν, πρβλ. īd, istūd, quōd, quīd, alīquīd, alīūd (πρβλ. ἐπίσης ād, arūd, sēd), ἀλλ' ἐκπίπτει ἀπὸ τὰς ἀφαιρετικὰς τοῦ ἐνικοῦ (īd. κλίσεις ὀνομάτων) ὡς καὶ ἀπὸ τύπους τῆς προστακτικῆς, π.χ. suntō, dātō (ἀντὶ suntōd, dātōd), διότι προηγείται μακρὸν φωνῆεν. Παρὰ ταῦτα hauđ, haut [=hau] διότι εἶναι προκλιτικόν.

(¹²⁸) Εἰς τοὺς ποιητὰς καὶ -iūs (illīūs, istīūs, ipsīūs, πρβλ. unīūs, totīūs alterīūs (§ 80) μάλιστα εἰς δακτυλικὸν μέτρον), ἀλλὰ πάντοτε alīūs (ἐκ τοῦ alī-iūs, alīūs). Ἰδ. ὕπ. 149 καὶ 150.

illē, illā, illūδ *ἐκεῖνος, ἐκεῖνη, ἐκεῖνο* (θέμα illō-, illā-)

Cāsus	Singulāris			Singulāris		
Nom.	hī-c,	hāe-c,	hō-c	illē,	illā,	illū-d ⁽¹²⁷⁾
Gen.		hū- iūs			ill- iūs ⁽¹²⁸⁾	
Dat.		hū-ī-c			ill-ī ⁽¹²⁹⁾	
Acc.	hun-c,	han-c,	hō-c	illu-m,	illa-m,	illū-d ⁽¹²⁷⁾
Abl.	hōc,	hāc,	hōc	illō-,	illā-,	illō-
Cāsus	Plūralis			Plūralis		
Nom.	h-ī,	hāe,	hae-c	ill-ī,	illā-e,	illā
Gen.	hō-rum,	hā-rum,	hō-rum	illō-rum,	illa-rum,	illō-rum
Dat.		h-īs			ill-īs	
Acc.	hō-s,	hā-s,	hae-c	illō-s,	illā-s,	illā
Abl.		h-īs			ill-īs	

Παρατηρήσεις. 1) Ἡ κλίσις ἀμφοτέρων εἶναι κατὰ τὴν ὁ (ā=) κλί-
σιν, μόνον εἰς τὴν γενικὴν τοῦ ἐνικοῦ ὑπάρχει νέα κατάληξις: -iūs καὶ εἰς
τὴν δοτικὴν τοῦ ἐνικοῦ γίνεται χρῆσις τῆς κατάληξεως -ī τῆς ἱ-κλί-
σεως. Αἱ κατάληξεις -iūs⁽¹²⁸⁾ καὶ -ī ἀνήκουν εἰς τὰ τρία γένη:
hīiūs viri (fēmīnae, temp̄li). Ὡδ. καὶ § 80.

2) Ἡ hīc δηλοῖ ὅτι χρονικῶς τοπικῶς ἢ νοερῶς πρόσκειται εἰς
τὸν ὁμιλοῦντα: hīc Laelīus (ὁ ἐνταῦθα παρὼν Λαίλιος), haec causa (ἡ
προκειμένη δίκη), hic diēs (ἡ σημερινὴ ἡμέρα), hic homo (εἰς τὴν καθωμιλη-
μένην)=ego, ἡ iste δηλοῖ τὸ δεύτερον καὶ ἡ ille (ὡς ἡ is) τὸ τρίτον
πρόσωπον: ista verba=οὗτοι οἱ λόγοι σας (ἡ οἱ λόγοι σου), illa nātio=
ἐκεῖνο τὸ ἔθνος.

Ἡ ille ἐνίοτε ἔχει τὴν σημασίαν τοῦ ἑλληνικοῦ ἐκεῖνος (π. χ.
Καλλίστρατος ἐκεῖνος): Socrātēs ille=ὁ περιώνυμος Σωκράτης.

Κατὰ τὴν ille κλίνεται τὸ istē⁽¹³⁰⁾, istā, istūδ⁽¹²⁷⁾ (ὁδε).

⁽¹²⁹⁾ Καὶ εἰς τοὺς ποιητὰς ἐνίοτε olli (ἐξ ἀρχαίας ὀνομαστικῆς
olle ἢ ollus, πρβλ. **oli**-m, **ul**-trā).

⁽¹³⁰⁾ Ἡ ἀντων. hīc (εἰς τοὺς κλασικοὺς χρόνους κατὰ τὸ πλεῖστον
hic) προήλθεν ἐκ τοῦ ἀτόνου hō (πρβλ. ἑλλ. ὁ=οὗτος) καὶ τοῦ -cē:
hō-cē (οὗτος)-hī-c(e)-hīc. Τὸ hōc (=hocc) προήλθεν ἐκ τοῦ hō-d-ce
(§ 11^a, δ καὶ ζ, πρβλ. καὶ illūδ, istūδ)-hō-c-c(e)-hōcc-hōc (ὕπ. 126).
Ἡ iste ἐκ τοῦ is (ὁ ἐκ ριζ. i μὲ κατάληξιν -s) καὶ tē (tō πρβλ. ἡμέτερον
τὸ=τοῦτο) καὶ ἡ ipse [ἐκ τοῦ is καὶ -ipsē] ὁ ἴδιος, μόνος του).

§ 75. Εἰς τὰς δεικτικὰς ⁽¹⁸¹⁾ κατατάσσονται αἱ ἐξῆς ἀντωνυμίαι :

1) ipsē ⁽¹⁸⁰⁾, ipsā, ipsum αὐτὸς (ὁ ἴδιος), αὐτὴ (ἡ ἰδία), αὐτό (τὸ ἴδιον). Κλίνεται κατὰ τὴν ille.

2) is, ea, id (ιδ. § 76 Σημ.) οὗτος, αὐτός.

3) ī-dem, ēā-dem, īdem ὁ αὐτός, ἡ αὐτή, τὸ αὐτό.

Cāsus	Singulāris		Plūrālis
Nom.	īs	ī-dem ⁽¹⁸²⁾	i-ī (ēī) ēī-dem (īīdem) īdem
	ēā	ēā-dem	ēae ēae-dem
	īd	īdem ⁽¹⁸²⁾	ēā ēā-dem
Gen.	ē-ius	ēiūs-dem	eō-rum eōrun-dem ⁽¹⁸⁴⁾ eā-rum eārun-dem
			eō-rum eōrun-dem
			ī-īs īs-dem(eīsdem,iīsdem)
Dat.	ē-ī	eī-dem	ēō-s ⁽¹⁸³⁾ eōs-dem
	eu-m	eun-dem ⁽¹⁸⁴⁾	ēā-s ⁽¹⁸³⁾ eās-dem
	ea-m	ean-dem	ēā ēā-dem
Acc.	īd	īdem	
	eō	eō-dem	
	eā	eā-dem	ī-īs īs-dem(eīsdem,iīsdem)
Abl.	eō	eō-dem	

Σημ. α'. Ἡ ἀντωνυμία is (et is, atque is, isque, et is quidem) ἔχει καὶ τὴν σημασίαν τοῦ: καὶ δὴ, καὶ μάλιστα, καὶ πρὸς ταῦτοις, π. χ. currunt anni idque celeriter (τὰ ἔτη παρέρχονται καὶ μάλιστα ταχέως).

Σημ. β'. Ἡ ἀντωνυμία īdem ἔχει καὶ τὴν ἐξῆς σημασίαν: ἐπίσης, ταυτοχρόνως, ἐν ταύτῃ, ἀλλ' ὁμως, ἀλλὰ παρὰ ταῦτα: Cicero fuit philosophus īdemque (καὶ ἐν ταύτῃ) orator. Multi divites sunt eidemque miseri (ἀλλ' ὁμως δυστυχεῖς).

Σημ. γ'. Ἡ ἀντων. ipse διαστέλλει τι κατ' ἀντίθεσιν πρὸς ἄλλα: ipse dedit αὐτὸς ἔδωκεν (ὁ ἴδιος ὅχι δ' ἄλλου). Πρβλ. καὶ ianua sē (αἰτ.) ipsa aperuit ἡ θύρα ἀνεφύχθη ἀφ' ἑαυτῆς (αὐτομάτως). sapientia ipsa ἡ σοφία αὐτὴ καθ' ἑαυτήν, post ipsum proelium εὐθὺς μετὰ τὴν μάχην, triginta diēs ipsi τριάκοντα ἀκριβῶς ἡμέραι, eā ipsā hōrā κατ' αὐτὴν ἀκριβῶς τὴν ὥραν.

⁽¹⁸¹⁾ Ὑπὸ τινων κατατάσσονται εἰς τὰς ὁριστικὰς (determinatīva).

⁽¹⁸²⁾ Τὸ ὁρσενικὸν īdem ἔγινεν ἐκ τοῦ īs καὶ τοῦ ἀκλίτου -dem (ī[s]dem, īdem), τὸ δὲ οὐδέτερον ἐκ τοῦ i(d)-dem ἢ ἐκ τοῦ īd καὶ τοῦ μορίου -em (πρβλ. quid-em).

⁽¹⁸³⁾ Ἰδ. § 11 δ.

⁽¹⁸⁴⁾ Περὶ τοῦ n ἀντὶ m πρὸ τοῦ d ἰδὲ § 11 α, β'.

§ 76. δ) Prōnōmīna rēlātīva (ἀναφορικά).

quī, quae, quōd, ὅς, ἥ, ὅ (ὅστις, ἥτις, ὅτι, ὁ ὁποῖος κλπ.)

Cāsus	Singulāris	Plūrālis
Nom.	qu-ī ⁽¹³⁵⁾ , quā-e, quō-d ⁽¹³⁶⁾	qu-ī, quā-e, quae
Gen.	cū-īūs ⁽¹³⁷⁾	quō-rum, quā-rum, quō-rum
Dat.	cū-ī ⁽¹³⁷⁾	quī-bus ⁽¹³⁷⁾
Acc.	quē-m, quā-m, quō-d ⁽¹³⁶⁾	quō-s, quā-s, quae
Abl.	quō ⁽¹³⁸⁾ , quā, quō	quī-bus ⁽¹³⁷⁾

Παρατήρησις. Τύποι τινὲς εἶναι ἐσχηματισμένοι κατὰ τὴν ὤζ(āz) κλίσιν (quam, quō κλπ.). Ἀντὶ τοῦ cum quō (cum quā, cum quībus) κεῖται κατὰ τὸ πλεῖστον quōcum, quācum, quībuscum. Ἰδ. § 68 Σημ. α'.

Σημ. is qui⁽¹³⁹⁾, ea quae, id quod (ἢ ea quae=ὀνομαστική τοῦ πληθυντικοῦ) οὗτος ὅς (ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος, ἐκεῖνη ἡ ὁποία, ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον κλπ.), ἀλλὰ καὶ ἀπλῶς qui (ἐὰν τὸ προηγούμενον δεικτικὸν εἶναι τῆς αὐτῆς πτώσεως).

§ 77. ε) Prōnōmīna rēlātīva indēfīnīta (ἀναφορικά ἀόριστοι).

1. quīcumque, quaecumque, quodcumque ὅστιςδήποτε, (ὅποιοσδήποτε), μόνον ἐπιθετικῶς, γεν. cuiuscumque).

2. quisquīs, quidquīd καὶ quicquīd [ὕπ. 145] ὅστιςδήποτε, ὅποιοσδήποτε, ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ οὐσιαστικῶς (quodquōd ἐπιθετικῶς), γενική ('¹⁴⁰) τοῦ ἐνικοῦ cuius mōdī ἢ cuius mōdī ὅτου-δήποτε εἰδους, ὅποιοσδήποτε, ἀφαιρ. quōquo mōdō καθ' ὅντιναδήποτε τρόπον, πάσῃ θυσίᾳ. Ὁ πληθυντικὸς ἀριθμὸς σχεδὸν δὲν ἀπαντᾷ.

(¹³⁵) Ἐκ τοῦ quo-ī—quei—quī (ὕπ. 6).

(¹³⁶) Ἰδὲ διὰ τὸ ληκτικὸν -d ὕπ. 127.

(¹³⁷) Ἀρχαιότερος ποιητικὸς τύπος: quōiūs (=cūiūs), quōi (=cūi) καὶ quīs (=quībus). Τὸ quīs εἶναι ποιητικὸν μάλλον.

(¹³⁸) Ἀπαντᾷ εἰς τοὺς κλασσικοὺς συγγραφεῖς σπανίως καὶ ἀρχαία ἀφαιρετική quī εἰς τὸ quīcum (ἀντὶ quōcum, quācum). Ἰδ. καὶ ἀφαιρ. quī? ἐρωτηματικῶς (ὕπ. 141).

(¹³⁹) Ἰδὲ quī=ὁ αὐτὸς καὶ (quī=ac ἢ atque=καὶ).

(¹⁴⁰) Ἀντὶ cuiuscuius mōdī πρβλ. καὶ cui mōdī (=cūiūs mōdī ἐκ τοῦ δημῶδους τύπου cūi[s] =cūiūs).

Σημ. Εἰς τὰς ἀναφορικὰς ἀορίστους ἀντωνυμίας καταλέγονται καὶ αἱ ἐξῆς: *quantuscumque*, *quantācumque*, *quantumcumque* (ὅσος δήποτε, ὅπόσος δήποτε), *quālisumque*, *quālecumque* (ὁποῖος δήποτε), *quātuscumque* (ὅποσοσούνη, εἰς ὅποσονδήποτε μικρὸν ἀριθμὸν), *quantusquantus* (ὅποσοσούνη, ὅσος μεγάλος καὶ ἄν...), *utercumque*, *utrācumque*, *utrumcumque* (ὅποτεροσδήποτε) καὶ αἱ ἄκλιτοι: *quotcumque*, *quotquod* (ὅπόσοι δήποτε). Τὸ -cumque εἰς τὴν κλίσιν μένει ἄκλιτον. Ἰδ. καὶ § 80 Σημ.

§ 78. ζ) *Prōnōmīna interrogatīva* (ἐρωτηματικά).

1. *quīs?* τίς; *quīd?* τί; *cūius?* τίνος; *cui?* τίνι; *quem?* τίνα; *ā quō?* ⁽¹⁴¹⁾ ὑπὸ τίνος; (οὐσιαστικῶς).

2. *quī, quae* (οὐσιαστικῶς καὶ ἐπιθετικῶς), *quōd?* (μόνον ἐπιθετικῶς), *cūius?* κλπ.

Σημ. Πρὸς μεγαλυτέραν ἐπίτασιν ἐπισυνάπτεται εἰς τὸ τέλος ἀμφοτέρων τῶν ἐρωτηματικῶν τὸ μόριον *nam*: *quisnam?* *quidnam?* *quīnam?* κλπ. *τίς δῆ;* *τίς οὖν;* *τίς ποτε;* (*τίς λοιπόν;*)

Ἐρωτηματικὴν σημασίαν ἔχουν καὶ αἱ ἐπιθετικά ἀντωνυμιαί:

quantus a, um? (πόσος; πηλίκος;) *quālis, quāle?* (ποῖος;), *ūter, ūtra, ūtrum?* (πότερος), *quōt?* (ἄκλιτον, πόσοι; πόσαι; πόσα;) *cūius?* *cūia?* *cūium?* τίνος; *cūiās?* καὶ *cūiātis?* ([ὄνομ.] ποδαπός, ἀπὸ ποῖον μέρος;) (§ 81).

§ 79. ζ) *Prōnōmīna indefīnīta* (ἀόριστοι).

Σημ. Αἱ ἐρωτηματικά ἀντωνυμιαί (*quīs?* καὶ *quīd?*) μετὰ τοῦ *sī* (*εἰ, ἐάν*), *nīsi* (*εἰμή*), *nūm* (*μὴν*), *nē* (*μὴ, ἵνα μὴ*) ὥς καὶ αἱ ἀναφορικαὶ χρησιμοποιοῦνται ἀορίστως, ἢ *quīs* καὶ ἢ *quī* ἄνευ διαφορᾶς. Συνήθως προστίθεται τὸ *alī-* (τοῦ *alīus* § 66) εἰς τὴν ἀρχὴν τῶν ἐρωτηματικῶν ἢ προσαρτῶνται ἄκλιτοι λέξεις (-*quam*, -*dam*, -*pīam*, -*quē*, -*vīs* ⁽¹⁴³⁾, -*libet* ⁽¹⁴³⁾).

⁽¹⁴¹⁾ Ἀρχαῖος τύπος τοῦ οὐδετέρου τῆς ἀφαιρετικῆς τοῦ ἐνικοῦ τῆς ἀντωνυμίας εἶναι *quī?* (κυρίως εἰς τὴν φράσιν: *quī fit ut?* (πῶς γίνεται ὥστε; πῶς συμβαίνει γὰ;)) Ἰδ. καὶ ὑπ. 138.

⁽¹⁴²⁾ Καὶ ἐπιθετικῶς ὅταν ἐρωτᾶται τὸ ὄνομα ἢ ἡ κατάστασις: *quis homo?* (τίς ἀνὴρ; πῶς ὀνομάζεται;), ἐνῶ *quī homo?* (τί εἶδους ἀνθρώπος; τί ἐπάγγελμα ἔχει;)

⁽¹⁴³⁾ *Vīs* (=θέλεις, εἶναι β' ἐνικὸν πρόσ. τοῦ *vōlo*=βούλομαι), *libet* (=ἀρέσκει).

1. **Alīquīs** (alīqui), alīquā⁽¹⁴⁴⁾, alīquīd (τις τι [οὐσιαστικῶς]), alīquōd (ἐπιθετικῶς), γεν. alicūius κλπ., οὐ. πληθ. alīquā.

2. **quisquam, quicquam**⁽¹⁴⁵⁾ (γεν. cuiūsquā κλπ.) τις τι ἄλλ' εἰς ἀρνητικὰς ἢ ἀρνητικοῦ περιεχομένου προτάσεις=οὐδείς, π.χ. neque quisquam=καὶ οὐδείς.

3. quispiam, quaeipiam, quidpiam (quodpiam ἐπιθετικῶς)=alīquis.

4. **quisque**, quaeque, quidque (quodque ἐπιθετικῶς) ἕκαστος [ἰδιαιτέρως]. Πάντοτε ὡς περ ἐγκλιτικὸν ἔπεται ἀπὸ ἄλλην λέξιν⁽¹⁴⁶⁾: suum cuique tribuere (τὸ ἑαυτοῦ ἑκάστῳ ἀπονέμειν). Ὁ πληθυντικὸς ἀριθμὸς σπάνιος.

5. quīvis, quaevis, quidvis (ἐπιθετικῶς quodvis).

6. quilibet, quaelibet, quidlibet (ἐπιθετικῶς quodlibet), ὅστις βούλει, ὅσοι οὖν, πᾶς τις.

7. **quīdam**⁽¹⁴⁷⁾, quaedam, quiddam (quoddam ἐπιθετικῶς) τίς; τί;

§ 80. Prōnōmīna adiectīva (ἀντωνυμῖαι ἐπιθετικά).

ūnus (εἷς), ūllus⁽¹⁴⁸⁾ (τις), nūllus⁽¹⁴⁸⁾ (οὐδείς), alter (ἕτερος, ἐπὶ δύο), sōlus (μόνος), tōtus (ὅλος), ūter, ūtra, ūtrum (πότερος, ἐπὶ δύο), nēūter⁽¹⁴⁸⁾ (οὐδέτερος, ἀδιάφορος, ἐπὶ δύο) καὶ ālīus, ⁽¹⁵⁰⁾ alīa [σπανιώτατα ἢ γεν. καὶ δοτ. τοῦ θηλ. alīae], alīud⁽¹⁴⁹⁾ (ἄλλος, γεν. τοῦ ἐνικοῦ σπανίως alīus⁽¹⁵⁰⁾, δοτ. ālīi [σπανιώτατα alīō καὶ ποιητ. ālī])⁽¹⁵⁰⁾.

⁽¹⁴⁴⁾ Ὃταν δὲν ὑπάρχη τὸ alī- ἀντὶ τοῦ -quā ἀπαντᾷ καὶ τὸ quae (=θηλυκὸν τοῦ ἐνικοῦ καὶ οὐδέτερον τοῦ πληθυντικοῦ).

⁽¹⁴⁵⁾ Ἐκ τοῦ quidquam (πρβλ. ec-quis ἕκ τοῦ et quis ἢ ed quis).

⁽¹⁴⁶⁾ Π.χ. ἀναφορικὴν ἢ ἐρωτηματικὴν ἀντωνυμίαν, prōn. reflexivum, τακτικὸν ἀριθμητικὸν ἢ ἐπιθετὸν ὑπερθετικοῦ βαθμοῦ: pro sē quisque (ἕκαστος καθ' ἑαυτόν, ἕκαστος τὸ ἑαυτοῦ μέρος), suum cuique (ἑκάστῳ τὸ ἴδιον), quod quisque vult, crēdit libenter (πιστεῖν ἁσμένως ὁ ἕκαστος θέλει), optīmus quisque (πᾶς ἄριστος, πάντες οἱ ἄριστοι). Εἰς τὰς περιπτώσεις αὐτὰς δὲν τίθεται ἢ unusquisque (§ 80 Σημ.)

⁽¹⁴⁷⁾ quīdam δηλοῖ τι ὀρισμένον, ὅπερ ὁ λέγων ἢ ὁ γράφων δὲν ὀνομάζει: quīdam dixit (εἰπέ τις [οὗ τὸ ὄνομα εἶναι γνῶστόν, ἀλλὰ δὲν μνημονεύεται ἢ δὲν γράφεται]).

⁽¹⁴⁸⁾ Τὸ ūllus (μόνον εἰς προτάσεις ἀρνητικοῦ περιεχομένου τιθέμενον) εἶναι ὑποκοριστικὸν τοῦ ūnus [ἕκ τοῦ unō-lus], τὸ nullus προήλθεν ἐκ τοῦ ne-ullus, τὸ neuter ἐκ τοῦ nē-ūter, καὶ τὸ nihīl (συνηρημένως nīl) ἐκ τοῦ nē-hīlum=οὐδὲ τὸ ἐλάχιστον. Nullius rēi, nullā rē ἀντὶ τῆς γεν. τοῦ nihīli καὶ ἀφαιρ. nihīlō, ἅπερ τελευταῖα τίθενται εἰς ὀρισμένην χρῆσιν (§ 203 καὶ 233).

Πάντα ταῦτα ἔχουν εἰς τὴν γενικὴν τοῦ ἐνικοῦ ὅλων τῶν γενῶν **-īus** ⁽¹⁵⁰⁾ καὶ εἰς τὴν δοτικὴν **-ī** (ὕπ. 128).

Εἰς τὰς ἀνωτέρω ἐπιθετικὰς ἀντωνυμίας καταλέγονται καί: **nēmo** (11ς) (οὐδεὶς), γεν. **nullīus**, δοτ. **nemīnī**, αἰτιατ. **nemīnem**, ἀφαιρ. **nullō**, πληθυντ. **nullī** κλπ.

nīhīl ⁽¹⁴⁸⁾ (οὐδὲν *πρᾶγμα*), γεν. **nullīus** **rēī** ⁽¹⁴⁸⁾, δοτ. **nullī rēī**, ἀφαιρ. **nullā rē** (ἄνευ πληθυντικοῦ).

Σημ. α'. Μὲ σύνθεσιν (ιδ. καὶ § 79 Σημ.): **ūterque** (=uter+que), **utrāque**, **utrumque** (ἐκάτερος, ἑκαστος [ἐπὶ δύο], καὶ ὁ εἷς καὶ ὁ ἄλλος) γεν. **utrīusque** (πληθ. **utrīque**=ἑκαστον ἄτομον ἐκατέρας παρατάξεως), **neūter** (ne+ūter), **alterūter** (=alter+ūter ὁποτεροσοῦν, ὁποτεροσδήποτε, ὁ εἷς ἢ ὁ ἄλλος), γεν. **alterīus utrīus** ἢ **alterutrīus** κλπ.), **ūnusquisque** (=unus+quisque, ἀλλὰ καὶ κεχωρισμένως), **unāquaeque**, **unumquidque**, καὶ ἐπιθετικῶς **unumquodque** (εἷς ἑκαστος [ιδιαιτέρως], πᾶς τις), γεν. **unīus-cuiūsque**, δοτ. **unicuique** κλπ. (ὕπ. 146).

⁽¹⁴⁹⁾ Ὁ γεν. τοῦ **āliūs** (=ἄλλος τις) ἀναπληροῦται διὰ τοῦ **alterius** (ὕπ. 128).

⁽¹⁵⁰⁾ Περὶ τῆς βραχύνσεως τῆς παραληγοῦσης τῆς γενικῆς τῶν τοιούτων ἀντωνυμ. ἐπιθέτων εἰς τὴν ποίησιν (πλὴν τοῦ **āliūs**) ἰδὲ ὕπ. 128.

ΠΙΝΑΚΕΣ ΤΩΝ ΣΥΣΧΕΤΙΚΩΝ ΑΝΤΩΝΥΜΙΩΝ ΚΑΙ ΕΠΙΡΡΗΜΑΤΩΝ
§ 81. Α'. *Prōnōmīna correlātīva* (συσχετικά ή ἀνταποδοτικά ἄντωνυμία).

Ἑρωτηματικά	Δευτικά	Ἀναφορικά	Ἀόριστοι
quis? quī? (§ 78.2) quīd? τίς ; τί ;	hic, illē, īs, istē ὁδε, οὗτος, ἐκεῖνος, (αὐ- τός) īdēm ὁ αὐτός	quī, quōd ὅς, ὅ	(si)quis, (si)quī (§ 78.2) aliquis τίς ; τί ; quicumque, quisquīs (§ 77) quispiam, quisquam quisque, quivīs (ὅπ. 143) quilibet (ὅπ. 143) (§ 79)
quāntus? πόσος ;	tāntus τόσος (τόσον μέ- γας), τοσόςδε	quāntus (ὁπ)όσος quantuscumque (§ 77 Σ.) quantusquantus (§ 77 Σ.)	aliquantus ποσός quantusvīs (ὅπ. 143) ὅσος βούλει quantuslibet (ὅπ. 143) ὁποσοῦν
quālis? ποῖος ;	tālis τοιόςδε, τοιοῦτος tōt(ī ⁽¹⁵¹⁾) τοσούτοι	quālis ὁλος, ὁποῖος quālisquē (ὁπ)οῖος	quālislibet (ὅπ. 143) ὁ- ποῖος βούλει
quōt? πόσοι ;	tōt(ī ⁽¹⁵¹⁾) ὅσοι totīdem (ī ⁽¹⁵¹⁾) ἕτεροι το- σοῦτοι	quōt(ī ⁽¹⁵¹⁾) ὅσοι quōtquē (ī ⁽¹⁵¹⁾), quōtcum- que ὁπόσοι δήποτε (§ 77 Σημ.)	ἅλῃquōd (ī ⁽¹⁵¹⁾) τινές, ἔτιοι
quōtus? πότος ; (πόος κατὰ τὴν ἀριθμητικὴν σειρὰν ;) (ī ⁽¹⁵¹⁾) quōtusquise? πότος; ας ; πότος πάντων ; πό- σον ὀλίγοι ;	tōtus τόσον μέγας, τόσον πολύς	quōtus ὁπότος quōtuscumque (§ 79 Σ.)	quōtusquise (ī ⁽¹⁵¹⁾) ὁπό- τος, (ὁπόσον ὀλίγοι)
ūter? πότερος ; (ποῖος ἐν τῶν δύο ;)	alter ὁ ἕτερος, (ὁ εἰς, ὁ ἄλλος)	[ūter] ὁπότερος ūtercumque ὁποτεροσά- ποτε, ὁποτεροσούν (§ 77 Σ.)	ūter ὁλος δήποτε ūterque, utervīs (ὅπ. 143) uterlibet (ὅπ. 143) ὁπο- τεροσάποτε, ὁποτεροσούν

(151) Ἄκλιτα πληθυντικοῦ ἀριθμοῦ. Τοῦ quōtusquise κλινονται ἀμφοτέρω τὰ συνθετικά μέρη (quōtocique, quōtuncumque).

§ 82. B'. Adverbia pronominalia correlativa (ἀντωνυμικά ἐπιρρήματα). 'Ιδ. καὶ § 159.
α) Adverbia temporis, modi, causae (συσχετικά ἢ ἀνταποδοτικά ἐπιρρήματα χρόνου, τρόπου, αἰτίας).

Ἑρωτηματικά	Δεικτικά	Ἀναφορικά	Ἀόριστα
Χρόνος quandō? πότε;	nunc tum tum-c nunc tum tum-c nunc tum tum-c	quandō ὅτε, ὁπότε, ἡνίκα quandocumque (152) ὅπο- τεον, ὁποτεδήποτε (δοτικis) quandōque ὁπότε, ἡνίκα	(sī)quandō {εἴποτε, aliquandō ποτε (μίαν quondam ἡμέραν) aliquandū ἐπὶ τινι χρόνῳ unquam (unquam) ποτέ numquam (nunquam) οὐδέποτε
Τρόπος quā (viā)? πῶς; uti? } ut? } πῶς; quomōdō? πῶς; quam? ὡς; (εἰς ποῖον βαθμὸν; πόσον πολὺ;)	hāc τῇδε, ταύτῃ illāc ἐκεῖνῃ eā τῇδε, ἐκεῖνῃ eādem τῇ αὐτῇ ita οὕτως tantōperē, τοσοῦτον, οὕτω σφοδρὰ item } ὡσαύτως, itēdem } κατὰ ταῦτα sic ὥδε, οὕτως tam οὕτως, τόσον	quā δι' οὗ τρόπον ut } ὥς, ᾧ quantōperē } τρόπῳ, utcumque (152) ὅπωςδή- ποτε quomōdō ὅπως, ᾧ τρό- πῳ, ὃν τρόπον quam ὥς, ὅσον	nequāquam οὐδαμῶς (κατ' οὐδένα τρόπον) (sī)quā {εἴ/πως, ἐάν κατὰ τινα τρόπον) p̄squā πῶς, κάπως n̄squā (152) οὐδαμῶς nē-ūtīquam (152) οὐδαμῶς, (κατ' οὐδένα τρόπον) alīquō μῶδῳ πῶς
Αἰτία cūr? διατί; quārē? διατί; quam ob rem? } quam ob rem? } τίνας ἐνε- quā ob rem? } καὶ, διατί; quāpter? } quā dē causā?	inde } τούτου ἔνεκα, διὰ idē } τούτου, διὰ ταῦτα eō } idcirco } τούτου ἐνε- ob hanc rem } κα, διὰ τού- propterē } το, διὰ ταῦτα	cūr } οὗ ἔνεκα, ἐνεκα quārē } quam ob rem } quāpter } οὗ ἔνεκα quā dē causā }	

Σημ. ita(sic)—ut (μὲ ρήματα), tam—quam (μὲ ἐπιθέτα καὶ ἐπιρρήματα).

(152) -quē μετὰ τὰς ἀντωνυμίας καὶ τὰ ἐπιρρήματα γενικεύει τὴν σημασίαν αὐτῶν (πρβλ. τὸ ἑλλαν. τε εἰς τὸ: ὅστε, ὅτε, οἷος τε, ὥστε).
(153) Ἐκ τοῦ η(ἐ)-usquam. Τὸ nē-ūtīquam μετρεῖται εἰς τοὺς κωμικοὺς π' ἵτιυαν.

§ 83. β) Adverbia loci (συσχετικά ή άνταποδοτικά έπιρρήματα τόπου) 'Ιδ. § 159.

Τόπος	Έρωτηματικά	Δεικτικά	Άναφορικά	Άόριστα
Στάσις επί τόπου	ubi? ποῦ;	ibi ἔνθα, αὐτοῦ, ἐκεῖ (προσδιοριστικῶς μόνον) ibi dem ἐν τῷ αὐτῷ (τόπῳ) hic ἐνθάδε, ἐνταῦθα istic αὐτοῦ illuc ἐκεῖ	ibi οὗ, ὅπου, ἐνθα ibidemque οὗ ἄν, ὅπου ἄν (πανταχοῦ ὅπου)	alicubi ποῦ (si) ubi εἴ ποῦ ubique ὅπουδήποτε alibi ἄλλοθι nūquam ποῦ nūquam οὐδαμοῦ
Κίνησις εἰς τόπον	quid? ποῦ; (εἰς ποῖον τόπον;)	eō } αὐτόσε eodem } istō καὶ istuc αὐτόσε illō καὶ illuc ἐκεῖσε	quō οὗ, ὅποι, ἐνθα quocumque ὅποι ἄν (πανταχοῦ εἰς ὅποιον μέρος)	aliquō ποῖ (εἰς ἀποτομῆτος) (si) quō, aliō ἄλλοχοῦ ποῦ (εἰς ἄλλο μέρος)
Κίνησις ἀπὸ τόπου	unde? πόθεν; (ἀπὸ ποῖον τόπον;)	indē ἐνταῦθεν ⁽¹⁵⁴⁾ indidem ⁽¹⁵⁵⁾ ἐκ τοῦ αὐ- τοῦ τόπου hinc ⁽¹⁵⁴⁾ ἐνταῦθεν istinc αὐτόθεν illinc ἐκεῖθεν	undē ὅθεν, ὁπόθεν, ἐνθεν undecumque ὁποθεν- δήποτε (πανταχοῦ ὅθεν)...	alicundē ποθεν (si) undē εἴ ποθεν undique πανταχοθεν aliunde ἄλλοχοθεν
Κίνησις διὰ τόπου	quā? πῇ; (διὰ μέσου τίνος τόπου ἢ ὁδοῦ;)	eā διὰ τῆς προσηρθεί- σης ὁδοῦ eadem διὰ τῆς αὐτῆς ὁδοῦ hāc τῇδε (ἀπ' ἐδῶ), ταύτῃ istāc τῇδε, ταύτῃ (ἀπ' ἐκεῖ) illāc ἐκεῖνη (ἀπ' ἐκεῖ νότω)	quā ἡ, ἥπερ, ὅπη, δι' ἧς ὁδοῦ quācumque ἡ ἄν, ὅπη ἄν	aliquā (parte) πῇ, διὰ τίνος ὁδοῦ (si) quā εἴ πῃ aliā (viā) ἄλλῃ, δι' ἄλλης ὁδοῦ

⁽¹⁵⁴⁾ Ἐπίσης de-hinc καὶ de-inde. Τὸ deinde δύνανται νὰ εἶναι ἐκ τοῦ dein-de, deinde καὶ dein (πρόφ. deinde, dein). Εἰς τοὺς κλασσικοὺς ποιητὰς πάντοτε ἡ διφθογγος εἰ μονοσυλλάβως, Exinde (συντομώτ. exin, ἐντοτε δὲ καὶ exim), pro-inde (καὶ συντομώτ. pro-in μονοσυλλάβως καὶ δισυλλάβως εἰς τοὺς ποιητὰς), per-inde.

⁽¹⁵⁵⁾ Ἐκ τοῦ μὴ εἰς χρῆσιν indē-dem.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ'
§ 84. Numerālía (ἀριθμητικά).

Ἀριθμοὶ		Numerālía adiectīva			Adverbīa
ἀριθμοὶ	κατανομοὶ	Cardinālía (ἀπόλυτα, εἰς κ.λ.π.) Ἐρώτ. quot? πόσα;	Ordinālía (τακτικά, πρῶτος κ.λ.π.) Ἐρώτ. quotus? πόσος;	Distribūtiva (διανεμητικά, ἀνὰ ἕνα κ.λ.π.) Ἐρ. quotēn? ἀνὰ πόσους;	
1	I	ūnus, a, um ⁽¹⁵⁶⁾	prīmus, -a, -um	singŭlī, ae, a (πληθ.) ⁽¹⁵⁶⁾	semmē ⁽¹⁵⁶⁾
2	II	duō, duae, duo ⁽¹⁵⁷⁾	secundus ⁽¹⁵⁸⁾	bīnī	bīs ⁽¹⁵¹⁾
3	III	trēs, tria	tertius	ternī	tēr ⁽¹⁵¹⁾
4	IV	quattuor	quārtus	quaternī	quater
5	V ^(*)	quinque	quīntus	quīnī	quīnquies
6	VI	sex	sextus	senī	sexies
7	VII	septem	septīmus	septēnī	septies
8	VIII	octō	octāvus	octonī	octies
9	IX	novēm	nōnus	novēnī	novies
10	X ^(*)	decēm	decīmus	dēnī	decies
11	XI	undēcim	undecīmus	undēnī	undecies
12	XII	duodēcim	duodecim	duodēnī	duodecies
13	XIII	tredecim	tertius decimus	ternī dēnī	ter decies
14	XIV	quattuordecim	quartus decimus	quaternī dēnī	quater decies
15	XV	quīndēcim	quīntus decimus	quīnī dēnī	quīnquies decies
16	XVI	sēdecim	sextus decimus	senī dēnī	sexies decies
17	XVII	septendēcim	septimus decimus	septēnī dēnī	septies decies
18	XVIII	duodēvigintī ⁽¹⁵⁸⁾	duodevigēsimus	duodēvīcēnī	duodevigēsimus
19	XIX	undēvigintī ⁽¹⁵⁸⁾	undevigēsimus	undēvīcēnī	undevigēsimus
20	XX	vīgintī ⁽¹⁵⁸⁾	vīcē(n)simus	vīcēnī	vīcēs

⁽¹⁵⁶⁾ ἴδ. § 80. ūnus (ἀρχ. λατ. oīnos καὶ oenos [ὑπ.δ]) πρβλ. ἔλλ. οἷν (≡ ἐπὶ τῶν κύβων ἀριθμὸς ἐν, ἄσος). Κλητ. ūnē=unice (ὡ μοναδικῇ).

⁽¹⁵⁷⁾ ἴδ. § 14 Σημ.

⁽¹⁵⁸⁾ Ἐκ τοῦ ūnum dē vīgintī—ū(n)dvēvīgintī—ūdvēvīgintī (§ 85, 1) Vīgintī πρβλ. Φείκατι, Φίκατι.

⁽¹⁵⁹⁾ Κυρίως εἶναι μετοχὴ τοῦ sequor (ἐπομαι)=δ ἐπόμενος. Ἄντ' αὐτοῦ γίνεταί χρήσις τοῦ alter

ὅταν πρόκειται περὶ δύο.

⁽¹⁶⁰⁾ Ἐκ ριζῆς sem- ἐξ ἥς **sem**-el, **sin**-gŭli, **sim**-plex (πρβλ. σεμ—έν—έν-ς—εἰς).

⁽¹⁶¹⁾ Πρβλ. ἔλλ. δφίς, δίς, ἀρχ. λατ. duis (dv-is) ἐξ οὗ bī-nī, καθὼς ἐκ τοῦ ter (τρις) γίνεταί ter-nī.

^(*) ἴδε σελ. 70.

§ 84. Numerālīa (ἀριθμητικά) (Συνέχεια)

Αριθμοί		Numerālīa adiectīva			Adverbīa
ἀραβικοί	λατινικοί	Cardinalīa (ἀπλόη)	Ordinalīa (τακτικά)	Distributīva (διανεμητικά)	
21	XXI	vīgintī ūnus	ūnus et vicēsimus	singulī et vicēnī	Multiplīcātīva (ποσοτικά) quōtīs? πόσους ;
22	XXII	vīgintī duō	alter et vicēsimus	vicēnī bīnī	vīcēs semel
28	XXVIII	duōdētrīgintā	duōdētrīcēsīmus	duōdētrīcēsī	vīcēs bis
29	XXIX	ūndētrīgintā	undētrīcēsīmus	ūndētrīcēsī	duōdētrīcēs
30	XXX	trīgintā	trīcēsī(n)simus	trīcēsī	ūndētrīcēs
40	XL	quādrāgintā	quādrāgēsīmus	quadrāgēsī	trīcēs
50	L (*)	quīnquāgintā	quīnquāgēsīmus	quīnquāgēsī	quadrāgēs
60	LX	sexāgintā	sexāgēsīmus	sexāgēsī	quīnquāgēs
70	LXX	septuāgintā	septuāgēsīmus	septuāgēsī	sexāgēs
80	LXXX	octōgintā	octōgēsīmus	octōgēsī	septuāgēs
90	XC	nōnāgintā	nōnāgēsīmus	nōnāgēsī	octōgēs
100	C	centum	nōnāgēsīmus	nōnāgēsī	nōnāgēs
200	CC	ducentī, -ae, -a	centēsīmus	centēnī	centēs
300	CCC	trecentī, -ae, -a	ducentēsīmus	ducentī	ducentēs
400	CCCC ἢ CD	quādringenti, -ae, -a	trecentēsīmus	trecentī	trecentēs
500	D ἢ IC (*)	quīngenti, -ae, -a	quādringentēsīmus	quādringēsī	quādringentēs
600	DC	secentī, -ae, -a	quīngentēsīmus	quīngēsī	quīngentēs
700	DCC	secentī, -ae, -a	secentēsīmus	secentī	secentēs
800	DCCC	octingenti, -ae, -a	septingentēsīmus	septingēsī	septingentēs
900	DCCCC	octingenti, -ae, -a	octingentēsīmus	octingēsī	octingentēs
1000	M ἢ CIO (*)	nongenti, -ae, -a	nongentēsīmus	nongēsī	nongentēs
2000	MM=II	duo milia	millesīmus	singula milia	milles
3000	MMM	tria milia	bis millesīmus	bina milia	bis milles
10000	x ἢ CCIOO	decem milia	ter millesīmus	terna milia	ter milles
100000	c ἢ CCCIOOO	centum milia	decies millesīmus	dēna milia	decies milles
1000000	x ἢ CCCCIOOOO	decies centena (centum) milia	decies centies millesīmus	centēna milia	centies milles
				decies centena milia	decies centies
				milia	milles

(*) Ἀντὶ Μ χρησιμοποιοῦνται καὶ CIO (ἑλλην. Φ) τὸ IC εἶναι τὸ ἥμισυ τοῦ CIO. Τὸ I, εἶναι ἐκ τοῦ ἑλληνικοῦ + (=φ). Τὸ X εἶναι τὸ ἑλληνικὸν X (χι), τὸ δὲ V τὸ ἥμισυ τοῦ X.

Γενικαὶ παρατηρήσεις εἰς τὰ ἀριθμητικά.

§ 85. Α' Ἀπόλυτα. 1) Τὰ ἀπόλυτα ἀπὸ τοῦ 4 καὶ ἐξῆς, αἱ δεκάδες καὶ τὸ 100 εἶναι ἄκλιτα. Οἱ σύνθετοι⁽¹⁸²⁾ ἀριθμοὶ 18, 19, 28, 29 καὶ οὕτω καθ' ἐξῆς, ἐδηλοῦντο συνήθως δι' ἀφαίρέσεως ἀπὸ τῆς ἐπομένης δεκάδος, π.χ. *duodēvīgintī*=20-2=18 (=δυοῖν δέοντα εἴκοσι), *ūndēquadrāgintā*=40-1=39 (=ένος δέοντα τετταράκοντα), πρβλ. τὸ τοῦ Παύλου: *τεσαράκοντα παρὰ μίαν* κτλ. (ὕπ. 158 καὶ § 86).

2) Ἀπὸ τοῦ 21-99 προτάσσεται ὁ μικρότερος ἀριθμὸς ἀκολουθοῦντος τοῦ *et*, ἢ ἔπεται προηγουμένου ἢ μὴ τοῦ *et*, π.χ. 25=*quinque et vīgintī* ἢ *vīgintī (et) quinque* (=πέντε καὶ εἴκοσι ἢ εἴκοσι καὶ πέντε, νεοελλ. *εἴκοσι πέντε*).

3) Ἀπὸ τοῦ 101-1000 προηγείται ὁ μεγαλύτερος ἀριθμὸς ἀκολουθοῦντος ἢ μὴ τοῦ *et*, π.χ. 346=*trecentī (et) quadrāgintā sex*. Πρβλ. ἑκατὸν (καὶ) ὀγδοήκοντα (καὶ) πέντε.

Οἱ πολὺ μεγάλοι ἀριθμοὶ (ἑκατομμύρια κλπ.) ἐκφέρονται διὰ λαπλασιασμοῦ, π.χ. 2000000=*vīcēs centēna milīa*. Τὸ *mille*⁽¹⁸³⁾ ὡς ἄκλιτον ἐπίθετον=χιλίοι, π.χ. *mille homīnes* (1000 ἄνθρωποι), τὸ δὲ *milīa* (γεν. *milīum*) δέχεται γενικὴν τοῦ ἀριθμουμένου ἀντικειμένου, π.χ. 3000 ἀνθρώπων=*tria milīa homīnum*.

Ἐὰν ὑπάρχῃ ὁμος ἀριθμὸς μικρότερος μεταξὺ τοῦ *milīa* καὶ τοῦ οὐσιαστικοῦ, ὁ ἀριθμὸς οὗτος λαμβάνει τὴν ἀρμόζουσαν πτώσιν, π.χ. 3305 στρατιῶται=*tria milīa trecentī quīnque milītes* ἢ *tria milīa milītum (et) trecentī quīnque*.

Σημ. Τὸ *mille, sescentī, centum* κ.ἄ. ἔχουν τὴν σημασίαν τοῦ: *λίαν πολλοὶ* (§ 88 Σημ.): *centum puer artīum* (=ὁ *πάντεχος παῖς*).

§ 86. Β' Τακτικά. Ἀπὸ τοῦ 13-17 προηγείται συνήθως ἄνευ τοῦ *et* ὁ μικρότερος: *tertīus decīmus*. Ἀπὸ τοῦ 21 καὶ ἐξῆς προτάσσεται ὁ μικρότερος, συναπτόμενος διὰ τοῦ *et*, ἢ ἔπεται ἄνευ τοῦ *et*, π.χ. εἰκοστός τρίτος=*tertīus et vīcēsīmus* ἢ *vīcēsīmus tertīus*. Τὸ τακτικὸν τοῦ 18, 19, 28, 29 καὶ οὕτω καθ' ἐξῆς, ἐκφράζεται συνήθως δι' ἀφαίρέσεως (ἰδ. § 85): *duodēvīcēsīmus*, ὅπερ εἶναι προτιμότερον τοῦ *octāvus decīmus*.

Σημ. α'. Ἀντὶ *prīmus et vīcēsīmus* κ.τ.τ. λέγεται *ūnus et vīcēsīmus* καὶ ἀντὶ *secundus et vīcēsīmus* κττ. λέγεται συνηθέστερον *alter et vīcēsīmus*.

Σημ. β'. Πρὸς δῆλωσιν χρονολογίας καὶ τῶν ὥρων τῆς ἡμέρας

(¹⁸²) Τὸ (ἄκλιτον) *mille* ἦτο ἀρχῇθεν οὐσιαστικὸν γένους οὐδέτερου τῆς γ' κλίσεως (*mille homīnum*=χιλιάς ἀνθρώπων), ἔπειτα δὲ κατέστη ἐπίθετον=χιλίοι. Περὶ τοῦ τρόπου τῆς συνθέσεως τοῦ *ūndēcim, duōdecim* πρβλ. τὰ ἑλληνικὰ ἑνδεκα, δεκάδεκα.

γίνεται χρήσις τῆς ἀφαιρετικῆς τῶν τακτικῶν, π.χ. τὸ [ἔτος] ἢ τῷ [ἔτει] 1940=annō millesimō noncentesimo quadragesimō, εἰς τὰς 8 π.μ.=horā secundā a(n)te m(eridie)m), δηλ. 6+2, διότι ἡ ἀρίθμωσις τῶν ὥρων τῆς ἡμέρας ἤρχιζεν ἀπὸ τῆς 6 π.μ. (τῆς ἀνατολῆς τοῦ ἡλίου).

§ 87. Γ' Διανεμητικά. α) Ἀνὰ 18, ἀνὰ 19, ἀνὰ 28, ἀνὰ 29 κλπ. δηλοῦται ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον διὰ τοῦ duodēvīcēnī, undēvīcēnī ἀντὶ octōnī dēnī, novēnī dēnī.

β) Οἱ ἄλλοι διανεμητικοὶ ἀριθμοὶ ἀπὸ τοῦ 20 ἕως καὶ τοῦ 99 ἐκφέρονται ὡς ἀκολουθῶς: ἀνὰ 21=vīcēnī (et) singūlī ἢ singūli (et) vīcēnī.

γ) Ἀνὰ 1000 κλπ. λέγεται singūla mīlīa, bīna mīlīa κλπ.

Σημ. α'. Γίνεται χρήσις τῶν διανεμητικῶν πρὸς δῆλωσιν τοῦ πολλαπλασιαστέου, π.χ. $2 \times 2 = 4$ = bis bīna (sunt) quattuor, $5 \times 4 = 20$ = quinquies quaternī (sunt) vīgintī.

Σημ. β'. Ἐκ τῶν διανεμητικῶν παράγονται ἐπίθετα εἰς -arīus καὶ δηλοῦν ἐκ πόσον ὁμοῖον μερῶν ἀπαρτίζεται ἐν ὅλῳ: numērus bīnārīus (ὁ ἀριθμὸς δύο), senex octōgēnārīus (γέρον ὀγδοηκοντούτης), nummus dēnārīus (νόμισμα ἀγνυροῦν, κατ' ἀρχὰς δέκα ἀσσαρίων ἔπειτα δὲ ἐκ 16 ἀσσαρίων, δηνάριον). Ἰδὲ § 216.

Σημ. γ'. Κλασματικοὶ ἀριθμοί. Οἱτοὶ ἐκφέρονται σχεδὸν ὡς εἰς τὴν Ἑλληνικὴν ⁽¹⁶³⁾: $\frac{1}{2}$ = dīmidīa pars, $\frac{1}{3}$ = tertīa (pars) κλπ. $\frac{2}{3}$ = duae partes, $\frac{3}{4}$ = trēs partes, $\frac{3}{5}$ = trēs quīntae (δηλ. partes) ⁽¹⁶⁴⁾.

§ 88. Δ'. Ἐπιρρήματα ⁽¹⁶⁵⁾. α) Τὰ τέσσαρα πρῶτα ἀριθμητικά

⁽¹⁶³⁾ Πρβλ. Ἑλλ. $\frac{5}{7}$ = τῶν ἐπτὰ μερῶν τὰ πέντε ἢ τῶν ἐπτὰ αἱ πέντε μοῖραι, $\frac{5}{6}$ = τὰ πέντε μέρη, $\frac{1}{5}$ = τὸ πέμπτον μέρος, $\frac{2}{3}$ = τὰ δύο μέρη.

⁽¹⁶⁴⁾ Τὸ πόσον ἐπὶ τοῖς ἑκατὸν δηλοῦται ὡς ἐξῆς: 5% vīcēsīma pars, διότι $\frac{5}{100} = \frac{1}{20}$, ἐπίσης $2\frac{1}{2}\%$ = quadragesīma pars, διότι $2\frac{1}{2}\%$ = $\frac{5}{200} = \frac{1}{40}$. Ὁ τόκος 1% = centēsīmae (ἐνν. partes), ὅθεν 12% = centēsīmae, (διότι οἱ Ῥωμαῖοι ὑπελόγιζον τὸν τόκον μηνιαίως· ἦτοι 1% $\times 12$ = 12%), bīnae centēsīmae = 24% ἐτησίως.

Εἰς τὰς κληρονομίας ἐγίνετο χρήσις τοῦ ās (ἀσσαρίου, ὅπερ ἦτο ἰσοδύναμον πρὸς τὰ $\frac{100}{100}$ ἦτοι πρὸς τὸ ὅλον τῆς καταλειπομένης περιουσίας), ὅθεν sēmīs (ἐκ τοῦ sēmī [=ἡμι-] καὶ as) = $\frac{50}{100} = \frac{1}{2}$, quādrāns = $\frac{25}{100} = \frac{1}{4}$, dōdrāns (ἐκ τοῦ dē-quādrāns) τὸ ὅλον, ἐξ οὗ ἐλλείπει τὸ $\frac{1}{4}$ = $\frac{75}{100} = \frac{3}{4}$. Ἐπομένως hērēs ex dōdrante = κληρονόμος τῶν $\frac{3}{4}$ τῆς περιουσίας.

⁽¹⁶⁵⁾ Εἰς τὰς ἀπαριθμήσεις πρὸς δῆλωσιν τῆς σειρᾶς τίθεται prīmum (πρῶτον), dēinde (δεύτερον καὶ σπανίως secundō), tum (τρίτον καὶ σπανίως tertīō), dēnīque ἢ postrēmō (τέλος, τελευταῖον), πρὸς δῆλωσιν δὲ τῆς χρονικῆς ἀκολουθίας κεῖται: prīmō ἢ initīō (κατ' ἀρχάς), postēā (μετὰ ταῦτα), postrēmō ἢ extrēmum ἢ ad extrēmum (τέλος). Ἐπιρρηματικοὶ σχηματισμοὶ ἐκ τακτικῶν ἀριθμητικῶν εἰς -um εἶναι: prīmum (τὸ πρῶτον, διὰ πρῶτην φορὰν), itērūm (τὸ δεύτερον [ἀντὶ secundum]), tertīum (τὸ τρίτον) κλπ., postrēmum [καὶ ultīmum] (τὸ ὕστατον).

ἐπιρρήματα εἶναι: *semel, bis, ter, quater*. Τὰ λοιπὰ ἔχουν κατάληξιν εἰς -*īē(n)s*: *quinqūīēs* καὶ ἀρχαιότερον *quinqūīēs*, πρβλ. καὶ *quōtīē(n)s*, *tōtīē(n)s*.

β) Τὰ ἀπὸ 21 καὶ ἐξῆς ἐκφέρονται ὡς ἀκολουθῶς: 21^ακις = *semel et viciēs*, *viciēs (et) semel*, 24^ακις = *quater et viciēs* ἢ *viciēs (et) quater*.

Σημ. Αἱ μονάδες τῶν ἐπιρρημάτων, προτασσόμεναι μεγαλυτέρων ἀριθμῶν, ἄνευ τοῦ *et*, ἐπέχουν θέσιν πολλαπλασιαστοῦ, π.χ. 3×9 (=27^ακις) = *ter novīēs*, 2×10 (=20^ακις) = *bis decīēs* (¹⁶⁶). Τὸ ἐπίρρημα *sescentīēs* (καὶ ἐνίοτε τὸ *millīēs*) ἔχει καὶ τὴν σημασίαν τοῦ: ἀναριθμῶς (§ 85 Σημ.).

§ 89. ***Ἄλλα ἀριθμητικὰ ἐπίθετα.** 1) Πολλαπλασιαστικά (n. multiplicātiva). Ταῦτα εἶναι τριγενῆ καὶ μονοκατάληκτα, λήγουν εἰς -*plex* (¹⁶⁷) (γεν. -*plīcis*, ἀφαιρ. -*plīcī* (¹⁶⁸), γενική τοῦ πληθυντικοῦ -*plīcīum*) καὶ εἶναι ἐξ αὐτῶν εἰς χρῆσιν σχεδὸν μόνον τὰ ἐξῆς: *sim-plex* (ἀπλοῦς, μονός, ἀπλός), *dūplex* (διπλοῦς), *trīplex* (τριπλοῦς), *quadrūplex* καὶ *quadrīplex* (τετραπλοῦς), *septemplex* (ἐπταπλοῦς), *decemplex* (δεκαπλοῦς), *centūplex* καὶ *centīplex* (ἐκατονταπλοῦς).

2) Τὰ ἀναλογικά (n. prōportiōnālīa). Ταῦτα εἶναι τριγενῆ καὶ τρικατάληκτα, λήγουν εἰς -*plus*, -*pla*, -*plum* καὶ εἶναι εἰς χρῆσιν σχεδὸν μόνον τὰ ἐξῆς: *duplus* (διπλάσιος), *triplus* (τριπλάσιος), *quadrūplus* (τετραπλάσιος), *octūplus* (ὀκταπλάσιος).

Σημ. α'. Τὸ *dūplex* ἐπὶ ζευγῶν (=δύο): *duplīces palmae* ([ποιητ.] αἱ δύο χεῖρες) πρβλ. τὸ τῶν Ἑλλήνων ποιητῶν: *δισσοὶ* [=οἱ δύο] Ἀτρεῖδαι).

Σημ. β'. *Ἀξιαὶ προσοχῆς αἱ φράσεις: *altērum tantum* (ἕτερον τοσοῦτον, [ἐν δεύτερον ἀκριβῶς τόσον μέγα], *dis* [δύο φορές] περισσότερον, *ter tantum* (τρὶς περισσότερον), *altērō tantō maior* (δὶς τόσῳ μείζων), *ter tantō maior* (τρὶς τόσῳ μείζων).

Σημ. Τὸ οὐδέτερον τούτων (¹⁶⁹) ὡς οὐσιαστικὸν εἶναι εἰς πολλαπλὴν χρῆσιν: *duplum* (τὸ διπλάσιον) ἀντὶθ. *simplum* τὸ ἀπλοῦν).

(¹⁶⁶) Πρόσθεσις: *duō et duō sunt quattuor*. Ἀφαίρεσις: *septem dē novem sunt duō*. Διαίρεσις: αὕτη γίνεται διὰ τῆς βοηθείας τῶν τριῶν ἄλλων πράξεων.

(¹⁶⁷) Ἡ κατάληξις -*plex* ἀντὶ -*plex* (πρβλ. ἑλλην. δί-πλαξ). Κατὰ ταῦτα καὶ *mūltīplex* (πολλαπλάσιος).

(¹⁶⁸) Μόνον εἰς δακτυλικὸν μέτρον λήγει εἰς -*ē*.

ΡΗΜΑ (VERBUM) ⁽¹⁷⁰⁾§ 90. Α'. Verbum finitum (ρῆμα παρεμφατικὸν) ⁽¹⁷¹⁾.

Τὰ παρεπόμενα τοῦ ρήματος εἶναι σχεδὸν ὡς εἰς τὴν Ἑλληνικήν: *persōna* (πρόσωπον), *numērus* (ἀριθμός), *tempus* (χρόνος), *mōdus* (ἔγκλισις), *genus* (διάθεσις) καὶ *coniugātio* (συζυγία):

1) Τὰ πρόσωπα εἶναι τρία εἰς ἑκάτερον ἀριθμόν.

2) Οἱ ἀριθμοὶ εἶναι δύο ⁽¹⁷²⁾: ὁ ἐνικὸς (*numērus singulāris*) καὶ ὁ πληθυντικὸς (*numērus plurālis*).

3) Οἱ χρόνοι εἶναι ἑξῆς ⁽¹⁷³⁾ καὶ λέγονται:

α) Χρόνοι ἀτελεῖς (*inflecta*), διότι δηλοῦν πράξιν διαρκῶς ἢ κατὰ παράτασιν γινομένην: 1) *praesēns* (ἐνεστώς), 2) *imperfectum* (παρτατικὸς), 3) *futūrum* (ἀπλοῦς μέλλων ἢ μέλλων I). 'Ιδ. §§ 243-246.

β) Χρόνοι συντελικοὶ (*perfecta*), διότι δηλοῦν πράξιν τετελεσμένην: 1) *perfectum* (παρακειμένος), 2) *plusquamperfectum* (ὑπερσυντέλικος), 3) *futūrum II* ἢ *futūrum exactum* (μέλλων II ἢ μέλλων τετελεσμένος). 'Ιδ. §§ 243-246.

4) Αἱ ἐγκλίσεις εἶναι τρεῖς: ⁽¹⁷⁴⁾ α) ἡ ὀριστική (*indicātī-*

⁽¹⁶⁹⁾ Πλὴν τοῦ οὐς. *tripolum*, ὅπερ εἶναι μεταγενέστερον. Ἄλλων πάλιν ἀντιθέτως εὐχρηστεῖ τὸ οὐσιαστικόν, ἐνῶ τὸ ἐπίθετον εἶναι μεταγενέστερον.

⁽¹⁷⁰⁾ Ἡ λ. *verbum* δηλοῖ κυρίως «λόγον», διότι δι' ἑνὸς *verbum*, προφορικοῦ ἢ γραπτοῦ, ἐκφράζεται τέλειον διανόημα (διὰ τοῦτο πᾶσα ἄλλη λέξις καλεῖται *vocabulum*).

⁽¹⁷¹⁾ Ἡ ὀριστική, ἡ ὑποτακτική καὶ ἡ προστακτική, ἔχουσαι προσωπικὰς καταλήξεις (§ 95), λέγονται ἐγκλίσεις **προσωπικαὶ ἢ παρεμφατικαὶ** (*verbum finitum*), ἐνῶ τὸ ἀπαρέμφατον, ἡ μετοχή, τὸ γερουνδιον (γερουνδίζον) καὶ τὸ ὑπιον καλοῦνται **ἀπαρεμφατικά ἢ ρηματικά ὀνόματα** (*verbum infinitum*) ἐπειδὴ μετέχουν τῆς φύσεως καὶ τοῦ ρήματος καὶ τοῦ ὀνόματος.

⁽¹⁷²⁾ Ἡ λατινικὴ γλῶσσα στερεῖται δυϊκοῦ (§ 14 Σημ.).

⁽¹⁷³⁾ Ἡ Λατινικὴ δὲν ἔχει τὸν **ἀόριστον** τῆς ἐλληνικῆς γλώσσης, τὸν ὁποῖον ἀναπληροῖ διὰ τοῦ παρακειμένου (*perfectum*), ὅστις τότε καλεῖται *perfectum historicum*.

⁽¹⁷⁴⁾ Ἡ Ἑλληνικὴ ἔχει μίαν προσέτι ἐγκλίσιν τὴν **εὐκτικήν** (*mōdus optātivus*), ἀναπληρουμένην διὰ τῆς ὑποτακτικῆς (*coniunctivus optātivus* [§ 253]). Ἡ εὐκτικὴ ὑπῆρχεν ἀρχικῶς εἰς τὴν Λατινικὴν καὶ

vus ἐκ τοῦ ρ. indicāre = δηλοῦν, ἀναγγέλλειν), β) ἡ ὑποτακτική (coniunctīvus ἐκ τοῦ ρ. coniungere = συνδέειν [τὴν ὑποτεταγμένην πρὸς τὴν κυρίαν πρότασιν]) καὶ γ) ἡ προστακτική (imperātīvus⁽¹⁷⁵⁾ ἐκ τοῦ ρ. imperāre = προστάσσειν).

5) Αἱ διαθέσεις (ἢ γένη)(⁽¹⁷⁶⁾) εἶναι δύο: ἡ ἐνεργητική (genus [verbi] actīvum ἢ ἀπλῶς actīvum) καὶ ἡ παθητική (genus passīvum ἢ ἀπλῶς passīvum): amo (ἀγαπῶ) (ἐνεργ.), amor (ἀγαπῶμαι) (παθητ.).

Σημ. α'. Ἡ μέση διάθεσις τῶν Ἑλλήνων (π.χ. λούομαι) ἐκφέρεται διὰ τῆς παθητικῆς τῶν Ρωμαίων, π.χ. verso (στρέφω), versor (στρέφομαι) ὑπὸ τινος ἢ στρέφω ἑμαυτόν. Ἰδ. ὑπ. 178).

Σημ. β'. Τὰ ἐνεργητικὰ ῥήματα ἔχουν ἴδιον τύπον κλίσεως, τ. ἔ. τὴν ἐνεργητικὴν φωνὴν (fōrma actīva), τὰ δὲ παθητικὰ ἐπίσης ἴδιον τύπον, τ. ἔ. τὴν παθητικὴν φωνὴν (fōrma passīva). Πολλὰ ὅμως ῥήματα, ἔχοντα διάθεσιν ἐνεργητικὴν⁽¹⁷⁷⁾ ἢ οὐδετέραν⁽¹⁷⁸⁾, κλίνονται, σχεδὸν πανταχοῦ, κατὰ τὴν παθητικὴν φωνὴν καὶ λέγονται ἀποθετικά (verba depōnentīa). Ἰδ. § 93 καὶ ὑπ. 183.

6) Αἱ συζυγίαι, ἥτοι ὁ τρόπος τῆς κλίσεως τῶν ῥημάτων, εἶναι τέσσαρες (§§ 96-97).

§ 91. Ρῆμά τι λέγεται μεταβατικὸν (trānsitīvum), ἔάν ἡ ἐνέργεια αὐτοῦ μεταβαίνει εἰς πρόσωπον ἢ πρᾶγμα τιθέμενον κατ' αἰτιατικὴν: pater amat filium [αἰτία]. (ὁ πατήρ ἀγαπᾷ τὸν

εἶχε θεματ. φωνὴν -i (πρβλ. sim, vellm § 100 καὶ 131). Ἡ ὑποτακτικὴ τῆς λατινικῆς γλώσσης ἀντιστοιχεῖ καὶ πρὸς τὴν προστακτικὴν (§ 252, 1) καὶ πρὸς τὴν ὀριστικὴν τῶν ἱστορικῶν χρόνων μετὰ τοῦ ἂν (§ 249, 2) τῆς Ἑλληνικῆς.

(⁽¹⁷⁵⁾) Τῆς προστακτικῆς ὑπάρχουν δύο χρόνοι ὁ ἐνεστώς (imperātīvus praesēns ἢ absolūtus), δι' οὗ ἐκφέρεται διαταγὴ ἀπολύτως: nunc abī (ἀπελθε) καὶ ὁ μέλλων (imperātīvus futūrī ἢ relatīvus), δι' οὗ κυρίως ἐκφέρεται διαταγὴ ὑπὸ τινος ὅρον: si quid accidērit, scribīto (γράψε). Ἰδ. § 254.

(⁽¹⁷⁶⁾) Τὰ οὔτε εἰς τὴν τάξιν τῆς ἐνεργητικῆς διαθέσεως οὔτε εἰς τὴν τάξιν τῆς παθητικῆς ἀνήκοντα ῥήματα, ἀλλὰ σημαίνοντα ἀπλῶς κατὰστασιν (ἄνευ ἐνεργείας ἢ πάθους) λέγονται οὐδέτερα (neūtra), π.χ. sedēo (κάθημαι), dormiō (καθεύδω), vīno (ζῶ).

(⁽¹⁷⁷⁾) Τὰ ἀποθετικά ἀνταποκρινόμενα εἰς τὴν ἐνεργητικὴν αὐτῶν σημασίαν σχηματίζουν τὴν μὴ οὖσαν τόσον εἰς χρῆσιν εἰς τὰ καθαρῶς παθητικὰ προστακτικὴν τοῦ ἐνεστώτος καὶ μέλλοντος π.χ. hortāre, hortātor (§ 95).

(⁽¹⁷⁸⁾) Τῶν ἀποθετικῶν πάλιν ἄλλα εἶναι μεταβατικά: hortor (προτρέπω), ἄλλα εἶναι ἀμετάβατα ἢ οὐδέτερα: nascor (γεννῶμαι) καὶ ἄλλα μέσα: nītor (ἐρεῖδομαι).

υίόν [του]), ἄλλως λέγεται ἀμετάβατον (intransitīvum): avis volat (τὸ πτηνὸν ἵπταιται), studēo grammaticae [δοτ.] (σπουδάζω γραμματικῇ).

§ 92. B'. Verbum infīnītum (ρῆμα μὴ παρεμφατικόν).⁽¹⁷⁹⁾

1. Ἀπαρέμφατον (Infīnītivus).

2. Μετοχή (participium).

3. Γερούνδιον⁽¹⁸⁰⁾ (gerundium), ἦτοι αἱ πλάγιοι πτώσεις τοῦ κλινομένου ἐνεργητικοῦ ἀπαρεμφάτου τοῦ ἐνεστώτος.

4. Γερούνδιον (gerundium)⁽¹⁸¹⁾, δι' οὗ ἀναπληροῦται ἡ ἐλλείπουσα παθητικὴ μετοχή τοῦ ἐνεστώτος μὲ τὴν ἐννοίαν τοῦ ὀφείλειν.

5. Ὑπτιον⁽¹⁸²⁾ (supīnum), ἦτοι αἰτιατικὴ (ἀ' ὕπτιον εἰς -um) καὶ ἀρχαία δοτικὴ (β' ὕπτιον εἰς -ū [§ 30 Σημ.]) τοῦ ἐνικοῦ ρηματικῶν οὐσιαστικῶν τῆς τετάρτης κλίσεως. Ἰδ. καὶ § 273.

§ 93. Dēpōnentia (ἀποθετικά). Ἰδ. § 122.

Ρήματα ἀπαντῶντα εἰς μόνην τὴν (παλαιὰν μέσην⁽¹⁸³⁾) βραδύτερον δὲ) παθητικὴν φωνήν, ἔχοντα δ' ὅμως ἐνεργητικὴν (ἢ οὐδετέραν) διάθεσιν (§ 91 Σημ. β') καλοῦνται⁽¹⁸³⁾ ἀποθετικά. Ταῦτα διετήρησαν ἐκ τῆς ἐνεργητικῆς

⁽¹⁷⁹⁾ Ἰδ. ὑπ. 171.

⁽¹⁸⁰⁾ Τὸ γερούνδιον εἶχε ποτε καὶ αὐτό, ὡς τὸ γερούνδιον (=τέος, -τέας, -τέον), παθητικὴν σημασίαν προελθοῦσαν ἐκ τῆς μέσης π.χ. τὸ spes vicendi ἐσήμαινε κατ' ἀρχάς οὐχὶ ἡ ἐλπίς τοῦ νικῆσαι ἀλλὰ ἡ ἐλπίς ὅτι ἡ νίκη θὰ συντελεσθῇ. Ἀλλ' ἡ σημασία αὕτη ἐξηφανίσθη πολὺ ἐνῶρίς καὶ ἔγινε χρῆσις τῶν πλαγίων πτώσεων (τῆς αἰτιατικῆς ὅμως πάντοτε ἐμπροθέτως) πρὸς κλίσιν τοῦ ὀνομαστικοῦ ἀπαρεμφάτου (ὑπ. 184) τοῦ ἐνεστώτος τῶν ἐνεργητικῶν καὶ ἀποθετικῶν ρημάτων (ὑπ. 206 καὶ 457).

⁽¹⁸¹⁾ Ἐκ τοῦ gerundus (ἀντι gerendus [§ 121,5]) τοῦ gerere (διεξάγω), ὅθεν gerundium ἐκεῖνο ὅπερ ὀφείλει ἢ πρέπει νὰ γίνη (ὑπ. 457).
⁽¹⁸²⁾ Τὸ γερούνδιον, γερούνδιον καὶ ὕπτιον δὲν εἶχεν ἡ Ἑλληνική. Τὸ γερούνδιον λέγεται ἄλλως καὶ ἀ' θετικόν, τὸ γερούνδιον ἢ γερούνδιακόν λέγεται καὶ β' θετικόν, τὸ δὲ ὕπτιον λέγεται καὶ σουπίνον.

⁽¹⁸³⁾ Ἐκ τοῦ dēpōno (ἀποτίθεται = ἀποβάλλω), διότι ἀπέθεντο τρόπον τινὰ τὴν παθητικὴν σημασίαν. Κατ' ἀρχάς ἐκτός τῆς ἐνεργητικῆς διαθέσεως τῶν ρημάτων (π.χ. lavo λούω) ὑπῆρχε καὶ ἡ μέση (π.χ. labor λούομαι, λούω ἐμάντον), ἥς τελευταίας, ὑπάρχουν ἔχνη τινὰ (π.χ. gloriōr ἐπαινῶ ἐμάντον, ἐπαίρομαι).

φωνῆς μόνον τὴν μετοχὴν τοῦ ἐνεστώτος, τοῦ μέλλοντος καὶ τοῦ ὑπτιον (¹⁸⁴).

Σημ. α'. Ἐκ τῶν παθητικῶν ὅμως τύπων διετήρησαν μόνον ἓνα, πάντοτε μὲ παθητικὴν σημασίαν, τὸ γερούνδιον, π.χ. hortandus (προτρεπτός). Ἰδ. § 268.

Σημ. β'. Ἀπὸ ρῆμα ἀποθετικὸν δὲν σχηματίζεται ρῆμα παθητικόν, εἰμὴ διὰ περιφράσεως, π.χ. **admīrāri** (θαυμάζειν [ἐνεργ.]), admiratiōnem excitāre (ἐγείρειν τὸν θαυμασμόν, θαυμάζεσθαι [παθητ.]), (¹⁸⁵) admiratiōni ἢ in magnā admiratiōne esse, admiratione affīci (θαυμάζεσθαι [παθητ.]), **ūti** (χρῆσθαι [ἐνεργ.]), adhibēri ἢ usūi esse (ἐν χρήσει εἶναι, χρῆσιμον εἶναι [παθητ.]).

§ 94. **Sēmīdēpōnēntīa** (ἡμιαποθετικά) λέγονται τὰ ρήματα, τὰ ὅποια ἔχουν μόνον εἰς τὸν παρακείμενον, ὑπερσυντέλικον καὶ τετελεσμένον μέλλοντα τοὺς παθητικοὺς τύπους μὲ σημασίαν ἐνεργητικὴν, π.χ. **áudeo** (τολμῶ), **áusus sum** (ἐτόλμησα). Πρβλ. ἑλλην. χαίρω—ἐχάρην, ἀκούω—ἀκούσομαι, ᾔδω—ᾔσομαι. Ἰδ. § 123.

§ 95. ΠΡΟΣΩΠΙΚΑΙ ΚΑΤΑΛΗΞΕΙΣ (¹⁸⁶)

(ὀριστικῆς, ὑποτακτικῆς, προστακτικῆς).

Ὅριστικὴ καὶ Ὑποτακτικὴ		Προστακτικὴ			
Ἐνεργητικόν	Παθητικόν	Ἐνεργητικόν		Παθητικόν (καὶ μέσον. Ἰδ. ὑπ. 183)	
		Ἐνεστώς	Μέλλον	Ἐνεστώς	Μέλλον
-ō, -m (πρκμ. ὁρ. -ī)	(-ō)r (ἐκ τοῦ ὀ+r)				
-s (πρκμ. ὁρ. -tī)	-ris ἢ re	(-e) ἀνευ κα- ταλήξεως	-tō-	-rē	-tor
-t	-tur		-tō-	—	-tor
-mus	-mur				
-tis	-mīnī	-tē	-tōtē	-mīnī	—
-nt	-ntur	—	-ntō- (ὑπ. 22.4)	—	-ntor

Σημ. Πρὸς τὰς καταλήξεις τῆς προστακτικῆς πρβλ. τὰς ἑλληνικάς: παίδευ-ε, παίδευ-έ-τω, παιδεύ-ε-τε, παιδεύ-ό-ντων.

(¹⁸⁴) Ἐπομένως καὶ πάντα ἐκ τοῦ ὑπτίου παραγόμενον τύ-

§ 96. ΑΙ ΤΕΣΣΑΡΕΣ ΣΥΖΥΓΙΑΙ

Αἱ συζυγίαι διακρίνονται ἐκ τοῦ χαρακτηῆρος, ἥτοι τοῦ φωνήεντος, ὅπερ ὑπάρχει πρὸ τῆς καταλήξεως -re τοῦ ἐνεστώτος τοῦ ἐνεργητικοῦ ἀπαρέμφατου.

Α' Συζυγίαι μὲ μακρὸν καθαρὸν θέμα: ⁽¹⁸⁷⁾.

Ἀπαρέμφατον ἐνεστώτος ἐνεργητικοῦ	Χαρακτ.	Ἐνεστώς		Συζυγίαι
		ἐνεστωτ. θέμα	κατάληξις	
stā-re	-ā=	(stā-) stā-	-o (sto)	πρώτη ἢ ā=συζυγία
flē-re	-ē=	flē-	-o (flēo)	δευτέρα ἢ ē=συζυγία
fīnī-re	-ī=	fīnī- (πρβλ. fīni-s)	-o (fīnīo)	τετάρτη ἢ ī=συζυγία

Β' συζυγίαι μὲ θέμα ἐπεκτεταμένον (§ 115): serv-ā-re, serv-ī-re (πρβλ. serv-us δοῦλος), flor-ē-re (πρβλ. flōs, flōr-is ἄνθος).

Σημ. Ὁ μακρὸς χαρακτήρ -ā, -ē, -ī τοῦ θέματος βραχύνεται πρὸ φωνήεντος ἢ πρὸ τῶν τελικῶν συμφώνων m, t, r, π.χ. delēo, áudīo, audīt κλπ. ἀντὶ delēo, audīo, audīt κλπ. Ἐξαιρέσεις διὰ τὴν ī=συζυγίαν ἰδὲ εἰς § 113.

πον (ὕπ. 177), π. χ. hortātūrum esse, ὥς καὶ τὰς πλαγίας πτώσεις τοῦ γερονδίου τὰς ἀντικαθιστώσας τὸ ὀνομαστικὸν ἀπαρέμφατον (ὕπ. 180).

⁽¹⁸⁵⁾ Ἀντιθέτως πρὸς τὰ ἀποθετικά ὑπάρχουν ρήματα οὐδέτερα παθητικά (neutrālīa passīva), ἅτινα ἔχουν τύπον ἐνεργητικὸν ἀλλὰ σημασίαν παθητικὴν, π. χ. varīlo (μαστιγοῦμαι), venēo (πωλοῦμαι), perēo (ἀπόλλυμαι). Πρβλ. πάσχω, νοσῶ κττ.

⁽¹⁸⁶⁾ Πρὸς διάκρισιν τῶν προσώπων χρησιμεύουν εἰς τὴν Λατινικὴν, ὥς καὶ εἰς τὴν ἀρχαίαν καὶ νεωτέραν Ἑλληνικὴν, οὐχὶ τόσον αἱ ἀντωνυμίαι, ὅσον αἱ καταλήξεις (ὕπ. 171).

⁽¹⁸⁷⁾ Αὗται ἀντιστοιχοῦν πρὸς τὰ συνηρημένα ἢ περισπώμενα τῆς ἑλληνικῆς, π. χ. τιμά-ω, φιλέ-ω, φορέ-ω (πρβλ. καὶ πίμπλημι, πίμπλης [=implēs]).

§ 97. Γ'. Συζυγία συμφωνόληκτος :⁽¹⁸⁸⁾

*Απαρέμφατον ἐνεστώτος ἐνεργητικοῦ	*Επέκτασις τοῦ θέματος διὰ τοῦ	Θέμα ἐνεστωτικὸν	Συζυγία
lēg-ē-re rŭ-ē-re	-ē- -ē-	lēg- rŭ-	τρίτη ἢ συμφω- νόληκτος

Σημ. α'. Τὰ θέματα εἰς -u (π.χ. mi-nŭ-ē-re [ἔλλην. μινύ-ειν, μινύ-θ-ειν], acŭ-ē-re) ἀνήκουν εἰς τὴν τρίτην συζυγίαν (§ 114). Περί τῶν εἰς -io ρημάτων τῆς τρίτης συζυγίας, π.χ. τοῦ capio (θεμ. cap-, πρβλ. cap-tum) κ.τ.τ., ἰδὲ § 118.

Σημ. β'. Τὸ παρεμβαλλόμενον πρὸς ἐπέκτασιν θεματικὸν φωνῆν -e- μεταξὺ τοῦ θέματος καὶ τῆς καταλήξεως τῆς τρίτης συζυγίας καθιστᾷ τὸ ρῆμα διὰ τοῦ τρόπου τούτου⁽¹⁸⁹⁾ φωνηεντόληκτον. Τὸ θεματικὸν φωνῆν ἐμφανίζεται εἰς τὴν ὀριστικὴν τοῦ ἐνεστώτος (leg-i-s, leg-ī-t, leg-ī-mus, leg-ŭ-nt, leg-ē-ris κλπ.) εἰς τὸν παρατατικὸν τῆς ὀριστικῆς καὶ τῆς ὑποτακτικῆς (leg-ē-bam, leg-ē-rem, leg-ē-bar, leg-ē-rer) καὶ εἰς τὰ ρηματικά ὀνόματα τὰ σχηματιζόμενα ἐκ τοῦ ἐνεστωτικοῦ θέματος (leg-ē-re κλπ.). Ἰδὲ καὶ § 114.

§ 98. ΘΕΜΑΤΑ ΑΡΧΙΚΑ ΤΟΥ ΡΗΜΑΤΟΣ

Ὁ ἐνεστώς (amo), ὁ παρακείμενος (amāvi), τὸ ὑπτιον (amātum), [τὸ ἀπαρέμφατον (amāre)] λέγονται ἀρχικοὶ χρόνοι (tempora primitiva), διότι ἔχουν τὰ τρία ἀρχικά (θεμελιώδη, κύρια) θέματα τοῦ ρήματος (τὰ *a verbo* λεγόμενα), ἐξ ὧν κατὰ τὸν ἐπόμενον πίνακα σχηματίζονται πάντες οἱ λοιποὶ τύποι τοῦ ρήματος.

⁽¹⁸⁸⁾ Ἀντίστοιχα πρὸς αὐτὴν εἶναι τὰ βαρύτονα τῆς Ἑλληνικῆς, ἥτοι ρήματα λήγοντα εἰς -ω ἄτονον μὲ προηγούμενον σύμφωνον, π.χ. ag-ο πρβλ. ἄγ-ω, lēg-ο πρβλ. λέγ-ω.

⁽¹⁸⁹⁾ Πρέπει νὰ διακρίνεται τὸ φωνῆν ὅπερ χρησιμεύει διὰ τὴν ἐπέκτασιν τοῦ θέματος ἀπὸ τὰ τῶν ἐγκλίσεων φωνήεντα -a- καὶ -e- (τοῦ ἐνεστώτος τῆς ὑποτακτικῆς, καὶ τοῦ μέλλοντος τῆς ὀριστικῆς), π.χ. leg-a-m, leg-a-t, leg-ā-mus, leg-ē-mus κλπ.

ΠΙΝΑΞ ΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΥ

τῶν ἐκ τῶν ἀρχικῶν τύπων τοῦ ρήματος διαφόρων χρόνων.

ἐκ τοῦ amo	ἐκ τοῦ amāv-i	ἐκ τοῦ amātu-m οὐ. ⁽¹⁹⁰⁾	ἐκ τοῦ amāre
amōr amābam , amābar amābo , amābor amem , amer amāte amāns amandum amandus	amāvēram amāvēro amāvērim amāvissem amāvisse	amātu-s sum » eram » ero » sim » essem amātu-m esse amātū-rus amātu-m īrī (τὸ īrī πάντοτε ἀμετάβλητον)	amārī amārem amārer

διὰ τοῦ βοηθη-
τικοῦ esse (§ 99)

Σημ. Ὁ σχηματισμὸς τῶν τύπων τῶν παραγομένων ἐκ τοῦ ἐνεστώτικοῦ θέματος διαφέρει εἰς τὰς τέσσαρας συζυγίας, ἐνῶ οἱ τύποι οἱ παραγόμενοι ἐκ τοῦ θέματος τοῦ παρακειμένου καὶ τοῦ ὑπτιοῦ σχηματίζονται εἰς ὅλας τὰς συζυγίας κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον.

⁽¹⁹⁰⁾ Τὸ ὑπτιον εἰς -um ἔχει τὴν αὐτὴν φωνητικὴν πρὸς τὸ οὐδ. τῆς παθητικῆς μετοχῆς.

§ 99. Τὸ βοηθητικὸν ρῆμα (verbum auxiliāre) **es-se** (εἶναι).

Ἑνεστωτικὸν θέμα			Παρακειμένου θέμα	
Ὁριστική (ἐγκλίσις τοῦ βεβαίου)	Ἑνεστώς	s- ū-m (<[e]som) εἰμι (εἶμαι κλπ.) ēs - [s] ⁽¹⁹²⁾ εἶ ēs - t ἔστι s- ū-mūs ἐσμέν ēs - tis ἐστὲ s- ū-nt εἰσι	Παρακείμενος	fū — ī γέγονα, ἐγενόμην fu-is- tī (ὁπῆρξα, ἔγινα, fu- ī — t ἔχω ὑπάρξει, ἔχω fu- ī — mus γίνε(ι) κλπ.) fu-is- tis fu-ēr-u- nt (συγκεκομ. fu-ē-re)
	Παρατατικός	ēr-ā- m <ēs-a-m) ἦ(ν), (ἤμην κλπ.) ēr-ā- s ēr-ā- t ēr-ā- mus ēr-ā- tis ēr-a- nt ⁽¹⁹¹⁾	ὑπερσυντέλι.	fū-ēr-ā- m ⁽¹⁹¹⁾ ἐγεγόνειν fu-ēr-ā- s (εἶχον ὑπάρξει, fu-ēr-ā- t εἶχον γίνε(ι) κλπ.) fu-ēr-ā- mus fu-ēr-ā- tis fu-ēr-a- nt
	Μέλλον I	ēr — ō <ēs-ō) ⁽¹⁹¹⁾ ἔσομαι ēr- ī-s (θά εἶμαι κλπ.) ēr- ī-t ēr- ī-mus ēr- ī-tis ēr-u- nt ⁽¹⁹¹⁾	Μέλλον II	fū-ēr- ō ⁽¹⁹¹⁾ θά ἔχω ὑπάρξει, fu-ēr- is θά ἔχω γίνε(ι) κλπ.) fu-ēr- it fu-ēr- imus fu-ēr- itis fu-ēr- int
ὑποτακτική (ἐγκλίσις τοῦ βούλεσθαι, εὐχεσθαι, δύνασθαι)	Ἑνεστώς	s- ī-m ([e]sim) ὦ, εἶην s- ī-s (εἴθε νά εἶμαι κλπ.) s- ī-t s- ī-mus s- ī-tis s- i-nt	Παρακείμενος	fū-ēr- ī-m ⁽¹⁹¹⁾ fu-ēr- ī-s fu-ēr- ī-t fu-ēr- ī-mus fu-ēr- ī-tis fu-ēr-i- nt
	Παρατατικός	es-sē- m εἶην (ἄν) es-sē- s (εἴθε νά εἶμαι, θά ἤμην) es-sē- t es-sē- mus es-sē- tis es-se- nt	ὑπερσυντέλι.	fū-is-sē- m fu-is-sē- s fu-is-sē- t fu-is-sē- mus fu-is-sē- tis fu-is-se- nt
Προστακτική	Ἑνεστ. β' ἐν. ἔς (§ 121,3) ἴσθι » β' πλ. es — te ἔσ-τε Μέλλ. β' ἐν. es — tō ἴσθι » γ' » es — tō ἔσ-τω » β' πλ. es — tōte ἔσ-τε » γ' » s- u-ntō ὄν-των	Ἀπαρέμφατον παρακειμένου: fu-is-se γενέσθαι, γεγονέναι Ἀπαρέμφατον μέλλοντος: fu-tūrum, -am, -um esse ἔσεσθαι Μετοχή μέλλοντος: fu-tūrus, -a, -um ἐσόμενος		
Ἀπαρέμφατον ἐνεστώτος: es-se ⁽¹⁹¹⁾				

(191) Ρωτακισμός (ιδεὶ § 11^α δ καὶ ὑπ. 194). Τὸ ἀπαρέμφατον es-se ἀντὶ es-re (§ 11^α α, δ). Τὸ -i- πρὸ τοῦ r ἔγινε ē (fu-ēr-im ἀντὶ fu-is-im).

Σημ. Τὸ *sum* ἂν καὶ εἶναι ρῆμα κυρίως ἀνώμαλον (ἐνεργητικῆς φωνῆς ἄνευ ὑπίου καὶ γερούνδιου) προτάσσεται ἐνταῦθα πάντων τῶν ἄλλων ρημάτων ὡς βοηθητικὸν τῆς κλίσεως αὐτῶν καὶ ὡς συνδετικὸν (*copula*) μεταξὺ τοῦ ὑποκειμένου καὶ τοῦ κατηγορουμένου.

Παρατηρήσεις: Τὸ *esse* ἔχει δύο θέματα, τὸ ἐνεστωτικὸν *ēs*-⁽¹⁹²⁾ (πρβλ. *ēs-μί-έμμι-εἰμι*) ἢ (καὶ μόνον) *-s*, π.χ. *s-ūmus* (ἀντὶ *es-ūmus*), ἐξ οὗ ἐσχηματίσθησαν οἱ ἐκ τοῦ ἐνεστωτικοῦ θέματος τύποι καὶ τὸ θέμα τοῦ παρακειμένου *fu-* (ἐξ οὗ ἐσχηματίσθησαν οἱ ἐκ τοῦ θέματος τοῦ παρακειμένου τύποι. Τὸ *s* τοῦ *es-* ἔγινεν *r* εἰς τὸν παρατατικὸν τῆς ὀριστικῆς καὶ εἰς τὸν μέλλοντα I (ὕπ. 191): *eram* ἀντὶ *esam*, *erō* ἀντὶ *eso* = (πρβλ. =ἐ[σ]ω-έω-ὤ). Ἀντὶ *fuērunt* ἀπαντᾷ πολλάκις *fuēre*.

§ 100. Ἀντὶ τοῦ παρατατικοῦ τῆς ὑποτακτικῆς *essem* κτλ. ὑπάρχουν εἰς τοὺς ποιητὰς καὶ τοὺς ἱστορικοὺς συγγραφεῖς συχνάκις οἱ τύποι: *fōrēm*,⁽¹⁹⁴⁾ *fōrēs*, *fōrēt*, —, —, *fōrent* καὶ μάλιστα συνημμένοι μὲ μετοχὴν π.χ. *compertum fōret*).

Σημ. Οἱ τύποι *sim* (πρβλ. ἄλλ. ἐ[σ]-[ι]-η-ν=εἶην), *sīs*, *sit*, *sint* σπανίως ἀπαντῶντες εἰς τοὺς ἀρχαιότερους ποιητὰς ἀντικατέστησαν τοὺς τύπους: *fuam*, *fuās*, *fuat*, *fuant* (ἐκ ρίζης *fu-*⁽¹⁹⁴⁾ πρβλ. ἄλλ. *ἐ-φυ-ν*). Ἐπίσης ἀρχαιότερος τύπος τοῦ *sim* (=ἀρχ. εὐκτ.) καὶ τῶν συνθέτων αὐτοῦ εἶναι *siem*, *sies*, *siet*, —, —, *sient* (πρβλ. ἑλλην. εἶεν ἐκ τοῦ *ēs-i-εν[τ]*). Μετοχὴ τοῦ ἐνεστώτος ἦτο ἡ ἀχρηστευθεῖσα *ēns*⁽¹⁹³⁾. Ἀντὶ τοῦ *futūrum esse* τίθεται καὶ ἀπλῶς *fōre* (=ἔσεσθαι). Τὸ *fōre* χρησιμοποιεῖται πάντοτε ὅταν εἶναι μὲ μετοχὴν ἢ γερούνδιον (γερούνδιον): *dimicandum fōre*, *amandum fōre*, *mittendos fōre legātos* (ἰδ. καὶ ὑπ. 441).

§ 101. Τὰ σύνθετα τοῦ *sum*.

Ταῦτα, πλὴν τοῦ *possum*, κλίνονται κατὰ τὸ *sum*: *ab-sum*, *ā-fūī*, *ab-esse* = *εἶμαι ἀπὸν* (μτχ. ἐνεστ. *ab-sēns*).⁽¹⁹³⁾

⁽¹⁹²⁾ Τὸ θέμα τοῦτο εἶναι καθαρὸν εἰς τὴν προστακτικὴν *ēs* (§ 121,3), διότι τὸ β' ἐνικὸν πρόσωπον τῆς ὀριστικῆς *ēs* ἔγινεν ἐκ τοῦ *es-s* (§ 11α ζ 4) — *ēs* (καὶ ἐνίοτε εἰς τὴν ποιήσιν *ēs*), πρβλ. ἀντίστοιχον ὁμηρικόν: *ēs-si*.

⁽¹⁹³⁾ Ἡ μετοχὴ ἐνικοῦ *ēns* [*s-ēns*] ἀπαντᾷ μόνον εἰς τὰ σύνθετα *ab-sēns*, *prae-sēns* καὶ *cōnsentes* (εἰς τυπικάς μόνον φράσεις: *Cōnsentes dī* = οἱ 12 μεγάλοι θεοί, τὸ δωδεκάθεον, οἱ Ὀλύμπιοι, καὶ *cōnsentīa sacra*), ἐπλάσθη δὲ κατὰ τὸ *es est* καὶ ἐχρησιμοποιήθη ὡς φιλοσοφικὸς ὅρος ὑπὸ τῶν Σχολαστικῶν τοῦ μεσαίωνα (=τὸ ὄν).

⁽¹⁹⁴⁾ Ἐκ τῆς ρίζης *fu-* ἐσχηματίσθη τὸ *fu-sem*—*furem*—*forem* καὶ *fu-se*—*fure*—*fore* (ὕπ. 191).

ad-sum, ad-fŭī και af-fŭī, ad-esse = *παρίσταμαι* (alicŭi=βοηθῶ τινι).

dē-sum, dē-fŭī, dē-esse = *ἐλλείπω* ⁽¹⁹⁵⁾.

īn-sum, [in]fŭī, īn-esse (in alīquō) = *ἐννύχω*.

inter-sum, inter-fŭī, inter-esse (alicŭi rei) = *λαμβάνω μέρος εἰς τι*.

ob-sum, ob-fŭī (offŭi), ob-esse = *βλάπτω*.

prae-sum, prae-fŭī, prae-esse (alicŭi rei) = *προϋσταμαι εἴμαι ἐπὶ κεφαλῇς*. Ἡ μετοχή ἐνεστῶτος prae-sēns (ὕπ. 193) διαφέρει σημασιολογικῶς = *παρῶν*.

prō-sum, prō-fŭī, prōd-esse (prō και ἀρχαιότερον prōd) = *ὠφελῶ, εἶμαι ὠφέλιμος*. Τὸ **d** διατηρεῖται μόνον πρὸ φωνήεντος.

Προστ. prōdes, prōdeste.

sub-sum, —, sub-esse = *δπόκειμαι*.

super-sum, super-fŭī, super-esse = *ὑπολείπομαι, περιγίγνομαι, ἐπιζῶ, πλεονάζω*.

Τὸ ρῆμα **possum**, pōtŭī, posse (*δύναμαι*).

Ὀριστική ἐνεστ. **possum**, pōtēs, pōtest, **possūmus**, pōtestis, **possunt**.

» παρατ. pōtēram, -ās, -āt, -āmus, -ātis, -ant.

» παρακεῖμ. pōtŭī, -istī, -īt, -īmus, -istis, -ērunt.

» μέλλ. pōtērō, -īs, -īt, -īmus, -ītis, -unt.

Ὑποτακτική ἐνεστ. **possim**, -īs, -īt, -īmus, -ītis, -int.
(ἀρχαῖκ. **possiem**, -iēs, -iet).

» παρατ. **possēm**, -ēs, -ēt, -ēmus, -ētis, -ent.

Προστακτική: ἐλλείπει.

Μετοχή: pōtēs (ἐπιθετικῶς μόνον).

Οἱ λοιποὶ χρόνοι σχηματίζονται κανονικῶς ἐκ τοῦ παρακειμένου, π.χ. pōtuēram, pōtuērō, pōtuērim, pōtuisset, pōtuisset.

⁽¹⁹⁵⁾ **Deest**, **dēesse**, **dēerit**, **dēerat** τὰ δύο ee εἰς τοὺς ποιητὰς συναρῶνται εἰς ē (**dēst** κλπ.). Τὸ pōtis (pōtis=κύριος, πρβλ. δεσ-πότ-ης [και βραχύτ. pōtē, pōt και pos- ιδ. § 11^a α, γ]) μετὰ τοῦ sum γίνεται **possum** (ἐκ τοῦ ἀρχαιότερου potis-sum, pot[is]sum) και κατὰ τὸ **possum** ἐσχηματίσθη τὸ **possim**, **possem**, **posse** ἐκ τοῦ ἀρχαιότερου potessem και potesse: (potesset—pot[is]set). Τὸ pōtŭī ἐσχηματίσθη κατὰ τὸ monŭī, habŭī.

§§ 102-105. ΤΑ ΡΗΜΑΤΑ ΤΩΝ ΤΕΣΣΑΡΩΝ ΣΥΖΥΓΙΩΝ (actīvum).

Ἑνεστωτικὸν θέμα καὶ οἱ ἐκ τοῦ θέματος τοῦ ἑνεστωτικοῦ τύποι					
§ 102 ἄ-σους.*		§ 103 ἐ-σους.*		§ 104 ἱ-σους.*	§ 105 συμφωνόλ. σους.*
Ὅριστική	Ἑνεστὼς	ām-ō (<ama-om) am-ā-s am-ā-t am-ā-mūs am-ā-tis am-a-nt	dēlē-ō delē-s delē-t delē-mus delē-tis dele-nt	áud-ī-ō áud-ī-s áud-ī-t aud-ī-mus aud-ī-tis áud-i-u-nt	lēg-ō leg-ī-s leg-ī-t leg-ī-mus leg-ī-tis leg-u-nt
	Παρατατικός	ām-ā-bā-m am-ā-bā-s am-ā-bā-t am-ā-bā-mus am-ā-bā-tis am-ā-ba-nt	dēlē-bā-m delē-bā-s delē-bā-t delē-bā-mus delē-bā-tis delē-ba-nt	aud-ī-ē-bā-m aud-i-e-bā-s aud-i-e-bā-t aud-i-e-bā-mus aud-i-e-bā-tis aud-i-e-ba-nt	lēg-ē-bā-m leg-e-bā-s leg-e-bā-t leg-e-bā-mus leg-e-bā-tis leg-e-ba-nt
	Μέλλον I	ām-ā-b-ō am-ā-bī-s am-ā-bī-t am-ā-bī-mus am-ā-bī-tis am-ā-b-u-nt	dēlē-b-ō delē-bī-s delē-bī-t delē-bī-mus delē-bī-tis delē-b-u-nt	áud-ī-ā-m aud-i-ē-s aud-i-ē-t aud-i-ē-mus aud-i-ē-tis aud-i-e-nt	lēg-ā-m leg-ē-s leg-ē-t leg-ē-mus leg-ē-tis leg-e-nt
Υποτακτική	Ἑνεστὼς	ām-ē-m am-ē-s am-ē-t am-ē-mus am-ē-tis am-e-nt	dēlē-a-m dele-ā-s dele-ā-t dele-ā-mus dele-ā-tis dele-a-nt	áud-ī-ā-m aud-i-ā-s aud-i-ā-t aud-i-ā-mus aud-i-ā-tis aud-i-a-nt	lēg-a-m leg-ā-s leg-ā-t leg-ā-mus leg-ā-tis leg-a-nt
	Παρατατικός	ām-ā-rē-m am-ā-rē-s am-ā-rē-t am-ā-rē-mus am-ā-rē-tis am-ā-re-nt	dēlē-rē-m delē-rē-s delē-rē-t delē-rē-mus delē-rē-tis delē-re-nt	aud-ī-rē-m aud-ī-rē-s aud-ī-rē-t aud-ī-rē-mus aud-ī-rē-tis aud-i-re-nt	lēg-ē-rē-m leg-e-rē-s leg-e-rē-t leg-e-rē-mus leg-e-rē-tis lēg-e-re-nt
Προστακτική	Ἑν.	β' ἑν. ām-ā β' πλ. am-ā-te	β' ἑν. dēlē β' πλ. delē-te	β' ἑν. áudī β' πλ. audī-te	β' ἑν. lēge β' πλ. leg-ī-te
	Μέλλοντος	β' ἑν. āmā--tō γ' » amā--tō β' πλ. amā--tō-te γ' » ama-ntō	β' ἑν. dēlē--tō γ' » delē--tō β' πλ. delē--tō-te γ' » dele-ntō	β' ἑν. audī--tō γ' » audī--tō β' πλ. audī--tō-te γ' » audī-u-ntō	β' ἑν. lēg-ī-tō γ' » leg-ī-tō β' πλ. leg-ī-tō-te γ' » leg-u-ntō
Απαρ. ἑν.	am-ā-re	dēlē-re	aud-ī-re	lēg-ē-re	
Μετ. ἑν.	am-ā-ns	dēlē-ns	áud-ī-ē-ns	lēg-ē-ns	
Γερουν- διον	am-a-nd-ī, -ō, ad -um, -ō	dēle-nd-ī, -ō, ad -um, -ō	aud-ī-e-nd-ī, -ō, ad -um, -ō	lēg-e-nd-ī, -ō, ad -um, -ō	

* 'Ιδ. παρατηρ. § 110-111

* 'Ιδ. § 112

* 'Ιδ. § 113

* 'Ιδ. § 114

§§ 106-109. ΤΑ ΡΗΜΑΤΑ ΤΩΝ ΤΕΣΣΑΡΩΝ ΣΥΖΥΓΙΩΝ (passivum).

		Ἑνεστωτικὸν θέμα καὶ οἱ ἐκ τοῦ θέματος τοῦ ἐνεστώτος τύποι § 106 ᾱ-σουλ.*	§ 107 ἑ-σουλ.*	§ 108 ἰ-σουλ.	§ 109 συμφωνόλ. σουζ.*
Ὅριστική	Ἑνεστώς	ām - ὄ- r am-ā - ris am-ā - tur am-ā - mur am-ā - mīnī am-a - ntur	dēlē-ὄ- r dele- - ris dele- - tur dele- - mur dele- - mīnī dele- - ntur	áudī - ὄ- r audī - ris audī - tur audī - mur audī - mīnī audi- u- ntur	lēg-ὄ- r leg-ē- ris leg-ī - tur leg-ī - mur leg-ī - mīnī leg- u- ntur
	Παρατατικός	ām-ā - bā- r am-a - bā- ris am-a - bā- tur am-a - bā- mur am-a - bā- mīnī am-a - ba- ntur	dēlē- bā- r dele- bā- ris dele- bā- tur dele- bā- mur dele- bā- mīnī dele- ba- ntur	audī- ē- bā- r audi- ē- bā- ris audi- ē- bā- tur audi- ē- bā- mur audi- ē- bā- mīnī audi- ē- ba- ntur	lēg- ē- bā- r leg- ē- bā- ris leg- ē- bā- tur leg- ē- bā- mur leg- ē- bā- mīnī leg- ē- ba- ntur
	Μέλλον I	āmā- bō- r ama- bē- ris ama- bī- tur ama- bī- mur ama- bī- mīnī ama- bu- ntur	dēlē- bō- r dele- bē- ris dele- bī- tur dele- bī- mur dele- bī- mīnī dele- bu- ntur	áudī- ā- r audi- ē- ris audi- ē- tur audi- ē- mur audi- ē- mīnī audi- e- ntur	lēg- ā- r leg- ē- ris leg- ē- tur leg- ē- mur leg- ē- mīnī leg- e- ntur
Υποτακτική	Ἑνεστώς	ām- ē- r am- ē- ris am- ē- tur am- ē- mur am- ē- mīnī am- e- ntur	dēlē- ā- r dele- ā- ris dele- ā- tur dele- ā- mur dele- ā- mīnī dele- a- ntur	áudī- ā- r audi- ā- ris audi- ā- tur audi- ā- mur audi- ā- mīnī audi- a- ntur	lēg- ā- r leg- ā- ris leg- ā- tur leg- ā- mur leg- ā- mīnī leg- a- ntur
	Παρατατικός	ām-ā- rē- r am-a- rē- ris am-a- rē- tur am-a- rē- mur am-a- rē- mīnī am-a- re- ntur	dēlē- rē- r dele- rē- ris dele- rē- tur dele- rē- mur dele- rē- mīnī dele- re- ntur	audī- rē- r audi- rē- ris audi- rē- tur audi- rē- mur audi- rē- mīnī audi- re- ntur	lēg- ē- rē- r leg- e- rē- ris leg- e- rē- tur leg- e- rē- mur leg- e- rē- mīnī reg- e- re- ntur
Προστακτική	Ἑνεστώς	β' ἐν. amā- re β' πλ. amā- mīnī	β' ἐν. dēlē- re β' πλ. dēlē- mīnī	β' ἐν. audī- re β' πλ. audī- mīnī	β' ἐν. lēgē- re β' πλ. lēg- ī- mīnī
	Μέλλοντος	(πολὺν σπάνιον) β' ἐν. [amā - tor γ' » amā - tōr β' πλ. amā - mīnī γ' » ama- n- tor]	(πολὺν σπάνιον) β' ἐν. [dēlē - tor γ' » dēlē - tor β' πλ. dēlē - mīnī γ' » dele- n- tor]	(πολὺν σπάνιον) β' ἐν. [audī - tor γ' » audī - tor β' πλ. audī - mīnī γ' » audi- u- n- tor]	(πολὺν σπάνιον) β' ἐν. [lēg- ī - tor γ' » leg- ī - tor β' πλ. leg- ī - mīnī γ' » leg- u- n- tor]
Γερουνδίου		am-ā- rī	dēlē- rī	audī- rī	lēg- ī
Γερουνδίου		ama- nd- us, -a, -um	dele- nd- us, -a, -um	aud- i- e- nd- us, -a, -um	lēg- e- nd- us, -a, -um

* 'Ιδ. § 110-111

* 'Ιδ. § 112

* 'Ιδ. § 113

* 'Ιδ. § 114

ΤΑ ΡΗΜΑΤΑ ΤΩΝ ΤΕΣΣΑΡΩΝ ΣΥΖΥΓΙΩΝ (Συνέχεια)

Παρακειμένου θέμα και οι εξ αυτού τύποι				
āctivum *			passivum *	
Οριστική	Παρακειμένου	amā-v. dēlē-v. audī-v. lēg- }	-ī -is—tī -ī—t -ī—mus -is—tis -ēru-nt (και -ēre)	amātus, -a, -um dēlētus, -a, -um audītī, -ae, -a lectī, -ae, -a sum es est sumus estis sunt
	Υπερσυντέλ.	amā-v. dēlē-v. audī-v. lēg- }	-ēr-ām -erā-s -er-āt -erā-mus -erā-tis -era-nt	amātus, -a, -um dēlētus, -a, -um audītī, -ae, -a lectī, -ae, -a eram erās erat erāmus erātis erant
	Μέλλον II	amā-v. dēlē-v. audī-v. lēg- }	-ēr—ō -erī-s -erī-t -erī-mus -erī-tis -eri-nt	amātus, -a, -um dēlētus, -a, -um audītī, -ae, -a lectī, -ae, -a erō eris erit erīmus erītis erunt
Υποτακτική	Παρακειμένου	amā-v. dēlē-v. audī-v. lēg- }	-ērī-m -erī-s -erī-t -erī-mus -erī-tis -eri-nt	amātus, -a, -um dēlētus, -a, -um audītī, -ae, -a lectī, -ae, -a sim sīs sit sīmus sītis sint
	Υπερσυντέλ.	amā-v. dēlē-v. audī-v. lēg- }	-is-sē-m -is-sē-s -is-sē-t -is-sē-mus -is-sē-tis -is-se-nt	amātus, -a, -um dēlētus, -a, -um audītī, -ae, -a lectī, -ae, -a essem essēs esset essēmus essētis essent
Απαρέμφ. πα- ρακειμ. ενεργ.		amā-v. dēlē-v. audī-v. lēg- }	Μετ. παρακ. παθ. 'Απρμφ. » » Μετ. μέλλ. ενεργ. 'Απρμφ. » » 'Υπτιον 'Απρμφ. μέλλ. παθ.	amā-(dēlē-, audī-, lec-)-tus, -a, -um, amā-(dele-, audi-, lec-)-tum, -am, -um esse amā-(dele-, audi-, lec-)-tūrus, -a, -um amā-(dele-, audi-, lec-)-tūrum, -am, -um esse amā-(dele-, audi-, lec-)-tum και -tū amā-(dele-, audi-, lec-)-tum īrī

* 'Ιδ. §§ 116-117

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΕΙΣ ΤΑΣ ΤΕΣΣΑΡΑΣ ΣΥΖΥΓΙΑΣ

1) εἰς τὴν $\bar{a}$ -συζυγίαν.

§ 110. Αἱ καταλήξεις τῆς ἐνεργητικῆς φωνῆς εἶναι αἱ αὐταὶ μὲ τὰς καταλήξεις τοῦ βοηθητικοῦ ρήμ. *sum.* Ἐπεκτείνεται ὁμως τὸ θέμα *am-ā-*: 1) διὰ τοῦ *bā* (= *fuā*, *fā*) εἰς τὸν παρατατικόν, καὶ διὰ τοῦ *-b-* [*b(ο)*, *-b(i)*, *-b(u)*] = *fuο*, *fui*, *fui*] εἰς τὸν μέλλοντα I τῆς ὀριστικῆς, π.χ. *ēr-ā-s*: *amā-bā-s* / *er-ī-s*: *amā-bī-s* κλπ. 2) διὰ τοῦ *v* (§ 116, 5) εἰς τὸν παρακείμενον (καὶ τοὺς ἐξ αὐτοῦ σχηματιζομένους χρόνους [ὑπερσυντέλικον καὶ μέλλοντα II]), π.χ. *fū-ī*: *amā-v-ī* / *fū-ēram*: *amā-v-ēram* / *fū-ēro*: *amā-v-ēro* / *fu-ērim*: *amā-v-ērim* / *fū-issem*: *amā-v-issem* / *fu-isse*: *amā-v-isse*.

§ 111. Ἐκ τῶν τύπων τῆς ἐνεργητικῆς φωνῆς σχηματίζονται δι' ἀντικαταστάσεως τῶν καταλήξεων τοῦ ἐνεργητικοῦ (§ 95) οἱ ἑξῆς τύποι τοῦ παθητικοῦ:

	Ἐνεργητικὸν		Παθητικὸν
Ὅριστ.	ἐνεστ.	<i>amā — s</i>	<i>amā — ris</i>
»	παρατ.	<i>amā-ba-m</i>	<i>amā-ba-r</i>
»	μελλ. I	<i>amā-bi- t</i>	<i>amā-bī- tur</i>
Ὑποτακτ.	ἐνεστ.	<i>am — ē- s</i>	<i>am — ē- ris</i>
»	παρατ.	<i>amā-rē-s</i>	<i>amā-rē- ris</i>

Παραεκκλίσεις: 1) Εἰς τὸν ἐνεστώτα τῆς ὑποτακτικῆς τὸ θεματικὸν φωνήεν εἶναι *-ē-* (εἰς τὸ *esse* εἶναι *-ī-*), π.χ. *s-ī-s*: *am-ē-m*. 2) Εἰς τὸν παρατατικὸν τῆς ὑποτακτικῆς (καὶ τὸ ἐνεργητ. ἀπαρέμφατον τοῦ ἐνεστώτος) τὸ *-s-* ἔγινεν *-r-*, π.χ. *es-se-m*: *amā-re-m* / *es-se*: *amā-re*. 3) Εἰς τὸ *α'* πρόσ. τοῦ ἐνεστώτος τῆς ὀριστικῆς καὶ τοῦ μέλλοντος I τῆς ὀριστικῆς προσαρτᾶται τὸ *r* ἀπ' εὐθείας εἰς τὴν κατάληξιν τοῦ ἐνεργητικοῦ (καὶ ὅχι εἰς τὸ θέμα), π.χ. *amō*: *amōr* / *amābō*: *amābōr*. 4) Εἰς τὸ *β'* πρόσ. τοῦ μέλλοντος I τῆς ἐνεργητικῆς φωνῆς προσαρτᾶται τὸ *-ris* εἰς τὸ πρόσφυμα *-b(ē)*- (ἀντὶ *-b(ī)*- διὰ τὸ ἐπόμενον *r*), π.χ. *amā-bī-s*: *amā-bē-ris*.

Σημ. Ὁ παρακείμενος, ὁ ὑπερσυντέλικος καὶ ὁ μέλλων II σχηματίζονται γενικῶς εἰς τὴν παθητικὴν φωνὴν ὅλων τῶν συζυγιῶν περιφραστικῶς διὰ τῆς παθητικῆς μετοχῆς (π.χ. *amā-tus*, *-a*, *-um* κλπ.) καὶ

τοῦ ἐνεστώτος, παρατατικοῦ καὶ μέλλοντος I τοῦ βοηθητικοῦ ρήματος esse (sum, sim, eram, essem, erō). 'Ιδ. καὶ 98 Σημ.

2) εἰς τὴν $\bar{e}$ -συζυγίαν.

§ 112. Ἡ δευτέρα συζυγία ἔχει πανταχοῦ $\bar{e}$ (ἐ) ⁽¹⁹⁶⁾ ἔνθα ἡ πρώτη συζυγία παρουσιάζει a.

Ἐξαίρεσεις: am-o(r) [ἀντὶ amao(r)]: dēlē-o(r) / am[a]-em, am[a]-er: dēlē-am, dēlē-ar κλπ.

Παρεκκλίσεις: mōn-ē-o, mōn-ūī, mōn-ī-tum, mōn-ē-re (συμβουλεύω). Τὸ mōnēo διαφέρει τοῦ dēlēo κατὰ τοῦτο, ὅτι εἰς τὸν παρακείμενον, ὑπερσυντέλικον, μέλλοντα II τῆς ἐνεργητικῆς φωνῆς ἔχει -ū- ⁽¹⁹⁶⁾ ἀντὶ -ēv-, καὶ ὅτι εἰς τὴν μετοχὴν (καὶ τοὺς ἐξ αὐτῆς σχηματιζομένους χρόνους) τῆς παθητικῆς φωνῆς λήγει εἰς -ī-tus ⁽¹⁹⁷⁾ ἀντὶ -ē-tus. Κατὰ τὰ λοιπὰ κλίνεται ὡς τὸ dēlēo.

Σημ. Μεταξὺ τοῦ dēlēo καὶ τοῦ mōnēo κεῖται τὸ abolēo (ἀφανίζω, ἀκυρῶ), abol-ēv-ī, abol-ī-tum, abol-ēre.

3) εἰς τὴν $\bar{i}$ -συζυγίαν.

§ 113. Σημ. Τὸ θεματικὸν φωνῆεν -i- παρουσιάζεται εἰς ὅλους τοὺς τύπους. Τοῦτο πρὸ φωνήεντος ἢ πρὸ τελικοῦ συμφώνου (πλὴν τοῦ s) βραχύνεται (audī-o, audī-ām, audī-t ἀλλὰ audī-s, audī-ēs). 'Ιδ. § 96 Σημ.

Εἰς τὸ θέμα audī- προσαρτῶνται αἱ αὐταὶ καταλήξεις ὡς εἰς τὸ dēlēo.

4) εἰς τὴν συμφωνόληκτον συζυγίαν.

§ 114. Ἄξιον προσοχῆς εἶναι ὅτι τὸ ἀπαρέμφατον τοῦ ἐνεστώτος τοῦ παθητικοῦ λήγει εἰς -ī (ὅχι εἰς -rī).

Ἡ συμφωνόληκτος συζυγία, δηλ. ἡ τρίτη, ἔχει τὰς αὐτὰς καθόλου καταλήξεις, οἷας ἡ τετάρτη συζυγία: audī-o: lēg-o / audī-ē-ba-m: leg-ē-ba-m / audī-a-m: leg-a-m / audī-or: leg-or / audī-ē-ba-r: leg-ē-ba-r / audī-a-r: leg-a-r / audī-ē-ris: leg-ē-ris / audī-ā-ris: leg-ā-ris / audī-tus: lec-tus.

⁽¹⁹⁶⁾ Περί τῆς βραχύτητος τοῦ $\bar{e}$ εἰς τὸ dēlē-am (πρβλ. καὶ εἰς § 28 rē-i, rē-m) ἰδὲ § 96 Σημ. καὶ 8,5.

⁽¹⁹⁷⁾ Τὸ mōnēre ἔχει ρημ. θέμα καὶ μὲ βραχὺ φωνῆεν, ὅπερ βραχὺ φωνῆεν γίνεται ī (§ 11β). Τὸ αὐτὸ συμβαίνει καὶ εἰς τὴν μετοχὴν τοῦ παθητικοῦ παρακειμένου: mōn-ī-tus (ἀντὶ mōn-ē-tus), πρβλ. καὶ cubī-tus (ἀντὶ cub-ā-tus τῆς πρώτης συζυγίας), ἐνῶ εἰς τὸ -ἐνὶ τὸ $\bar{e}$ ἐξαφανίζεται καὶ τὸ v γίνεται u (πρβλ. denūō ἐκ τοῦ den[δ]vō ἐκ νέου). Καθ' ὅμοιον τρόπον ἔγινε καὶ ὁ παρακείμενος cubūī τοῦ cubāre (ἐκ τοῦ cubā-vī-cub[α]v-ī-cubū-ī).

Παρεκκλίσεις: Εἰς τὸν ἐνεστώτα τῆς ὀριστικῆς καὶ εἰς τὸν παρατατικὸν τῆς ὑποτακτικῆς τοῦ ἐνεργητικοῦ καὶ παθητικοῦ, ἐὰν ἡ κατάληξις ἀρχίζῃ ἀπὸ ἓν σύμφωνον, ἀναπτύσσεται μεταξὺ θέματος καὶ καταλήξεως τὸ συνδετικὸν (θεματικὸν) φωνῆεν -*ĩ*- ἢ (πρὸ τοῦ συμφ. *r*) τὸ -*ě*-, π.χ. *audĩ-s*: *leg-ĩ-s* / *audĩ-ris*: *leg-ě-ris* / *audĩ-rem*: *leg-ě-rem* / *audĩ-rer*: *leg-ě-rer*. Ἐπίσης ἀναπτύσσεται εἰς τὸ *γ'* πρόσ. τοῦ πληθυντικοῦ τὸ φωνῆεν -*ũ*- (παλαιότερον *õ*, πρβλ. *son̄t* [εἰς ἐπιγρ.], καὶ λέγ-ο-ντι ἀντὶ *sunt*): *leg-u-nt*, *leg-u-ntur*, πρβλ. *s-u-nt* ⁽¹⁹⁸⁾: *audi-u-ntur*. Καὶ ὁ ἐνεστώς τοῦ ἀπαρεμφάτου καὶ τῆς προστακτικῆς ἔχει *ě* (*ĩ*) καὶ *u*: *leg-ě-re* *leg-ě*, *leg-ĩ-te*, *leg-u-ntõ*, *leg-ě-re*, *leg-u-ntor*, πρβλ. καὶ *s-u-ntõ*.

Συγκεντρωτικὸς πίναξ

τῶν προσφυμάτων εἰς τοὺς χρόνους καὶ τὰς ἐγκλίσεις.

	Ἑνεστωτικὸν θέμα (Ἑνεργητ. καὶ παθητ.)		Θέμα τοῦ παρακειμένου (ἐνεργητικόν)	
	<i>ā</i> -σουζ <i>ē</i> -σουζ	<i>ĩ</i> -σουζ, κ.συμφωνόλ.	ὄλων τῶν συζυγιῶν	
Ὅριστική	Ἑνεστ.	—	— ⁽¹⁹⁸⁾	Παρακ. -i(s)- (-ēru- <i>γ'</i> πλθ.) ⁽¹⁹⁸⁾
	Παρατ.	~(ē) ba-		Ἑπερσ. -ěra-
	Μέλλ. I	-b- ⁽¹⁹⁸⁾	-e- (<i>α'</i> ἐν. -a-)	Μέλλ. II -ěr- ⁽¹⁹⁸⁾
Ὑποτακτική	Ἑνεστ.	-e-	-a-	Παρακ. -ěri-
	Παρατ.	-(e) re- (ἐκ τοῦ -se-)		Ἑπερσ. -isse-

ΓΕΝΙΚΑΙ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Εἰς τὸν ΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΝ ΤΩΝ ΧΡΟΝΙΚΩΝ ΘΕΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΡΗΜΑΤΟΣ

§ 115. Α' Σχηματισμὸς τοῦ θέματος τοῦ ἐνεστώτος.

Πλεῖστα ῥήματα, κυρίως τῆς *ā*-συζυγίας, ὀλιγώτερα τῆς *ĩ*-συ-

⁽¹⁹⁸⁾ Οἱ ἐκ τοῦ θέματος τοῦ παρακειμένου χρόνοι τῆς παθητικῆς φωνῆς σχηματίζονται περιφραστικῶς (§ 98 καὶ 111 Σημ.).—Πρὸ τῆς καταλήξεως ἀναπτύσσονται βραχέα θεματικά (συνδετικά) φωνήεντα: *ĩ* καὶ (εἰς τὸ *γ'* πλθ.) *ũ* (§§ 105, 109, 104, 108 καὶ 99).—Τὸ -ēru-nt προῆλθεν ἐκ τοῦ *is-o-nt—es-o-nt—ěru-nt—ērunt* (§ 11α δ).

ζυγίας και ελάχιστα της $\bar{e}$ -συζυγίας, σχηματίζουν το $\acute{\epsilon}\nu\epsilon\sigma\tau\omega\tau\acute{\iota}\kappa\acute{o}\nu$ θέμα $\acute{\omicron}\chi\iota$ μόνον διὰ προσαρτήσεως εἰς αὐτὸ καταλήξεως (§ 96 A), ἀλλὰ καὶ δι' ἐπεκτάσεως τοῦ θέματος (§ 96 B), ἡ ὁποία γίνεται :

1) διὰ θεματικῶν φωνηέντων (ἢ ἄλλως προσφυμάτων λεγομένων) **-a, -i, -e** :

Ἐὰν π.χ. συγκρίνωμεν τὸ $\text{am-}\bar{a}\text{-re}$ καὶ $\text{laud-}\bar{a}\text{-re}$ πρὸς τὸ **am-or** καὶ **laus** (γεν. **laud-is**), γίνεται φανερόν ὅτι τὸ ἀρχικὸν μικρότερον θέμα am- καὶ laud- ἐπεξετάθη διὰ τοῦ προσφύματος **-ā**· ὁμοίως ἐπεξετάθη διὰ τοῦ **-i** : $\text{custod-}\bar{i}\text{-re}$ (θέμ. custod-), $\text{imprēd-}\bar{i}\text{-re}$ (θέμα pēd- , pēs , pēd-is), πρβλ. καὶ $\text{larg-}\bar{i}\text{-rī}$, $\text{saev-}\bar{i}\text{-re}$, $\text{insān-}\bar{i}\text{-re}$ κ. ἄ. (ἐκ τοῦ larg-us , saev-us , insān-us)· ὡσαύτως διὰ τοῦ προσφύματος **-ē** : $\text{flor-}\bar{e}\text{-re}$, $\text{doc-}\bar{e}\text{-re}$, $\text{frond-}\bar{e}\text{-re}$ (θέμα frond- , frōns γεν. frond-is φύλλωμα), $\text{ān-}\bar{e}\text{-re}$ (γίνομαι γοῦα , γηράσκω, ἐκ τοῦ an-us , -ūs γοῦα). Πρβλ. δοκ-έ-ω , ὦθ-έ-ω κ.τ.τ.

Γίνεται ἐπίσης ἐπέκτασις εἰς τὸ $\acute{\epsilon}\nu\epsilon\sigma\tau\omega\tau\acute{\iota}\kappa\acute{o}\nu$ θέμα τῆς συμφωνολήκτου συζυγίας καὶ διὰ τῶν ἐξῆς ἔτι προσφυμάτων :

2) διὰ τοῦ προσφύματος **-n-** :

$\text{si-n-}\bar{e}\text{-re}$ (ἔῶ, ἀφίνω), πρβλ. φθί-ν-ω , $\text{vi-n-c-}\bar{e}\text{-re}$ (νικῶ θέμ. vic- , vīc-tōrīa) πρβλ. λα-ν-θάνω , $\text{ru-m-p-}\bar{e}\text{-re}$ (§ 11α γ) = ρήγνυμι (ἐκ θέμ. rup- , e-ru-p-tō) πρβλ. λα-μ-β-άνω , $\text{pel-l-}\bar{e}\text{-re}$ (ὠθῶ, ἀντὶ $\text{pel-n-}\bar{e}\text{-re}$ [§ 11α α, δ]), $\text{tol-l-}\bar{e}\text{-re}$ (αἶρω, ἀντὶ $\text{tol-n-}\bar{e}\text{-re}$ (ἐκ θέμ. tol- ἐξ οὗ tol-erāre), $\text{per-cel-l-}\bar{e}\text{-re}$ (καταβάλλω, ἐκπλήσσω, ἀντὶ $\text{per-cel-n-}\bar{e}\text{-re}$). Ἰδ. καὶ κατωτ. ἀριθμ. 5.

3) διὰ προσφύματος **-sc-** :

$\text{di-sc-}\bar{e}\text{-re}$ (μανθάνω, δι-δάσκ-ομαι), $\text{nō-sc-}\bar{e}\text{-re}$ γι-γνώσκ-ειν (πρβλ. $[\text{g}]\text{nō-tus}$ γνω[σ]τός) εἰς § 11α ε καὶ δι-δά[κ]-σκω, ἡβά-σκ-ω, γηρά-σκ-ω). Τὸ miscēo (2ας συζυγίας) ἀποτελεῖ φαινομενικὴν ἐξαιρῆσιν (§ 141).

4) διὰ τοῦ προσφύματος **-t** :

$\text{flec-t-}\bar{e}\text{-re}$ (κάμπ-τ-ω, πρβλ. καμπ-ή), $\text{pec-t-}\bar{e}\text{-re}$ (κτενίζω), $\text{nec-t-}\bar{e}\text{-re}$ (πλέκω). Πρβλ. κρύπ-τ-ω , κλέπ-τ-ω .

5) διὰ τοῦ προσφύματος **-d-** :

$\text{ten-d-}\bar{e}\text{-re}$ (τείν-ειν, θέμ. ten-), $\text{pel-l-}\bar{e}\text{-re}$ (ὠθῶ, ἀντὶ $\text{pel-d-}\bar{e}\text{-re}$ [§ 11α δ]). Περὶ τοῦ $\text{pel-l-}\bar{e}\text{-re}$ ἰδὲ καὶ ἀνωτ. ἀρ. 2. Καὶ τέλος :

6) δι' ἀναδιπλασιασμοῦ (ἐνεστωτικοῦ) ὀλίγων ρημάτων, οἶον: **gī-gn-ěre** (γεννῶ, ἐκ θέμ. **gn-** [gn-], ἐξ οὗ **gī-gn-ěre**, πρβλ. γεν-, γί-γ[ε]ν-, γί-γν-ομαι), ὁμοίως, **si-stěre** (θέμ. **st-**=σίστημι) **cōn-sīděre** (καθεζομαι) ⁽¹⁹⁹⁾ ἀντὶ **cōn-sī-s(ě)d-ěre**—**cōn-sī-d-ěre**.

Σημ. Ὀλίγα τινὰ ρήματα ἐκτὸς τοῦ ἐνὸς προσφύματος -sc- λαμβάνουν καὶ ἕτερον ἢ ἀναδιπλασιασμόν: **na-n-c-i-sc-or** (τυγχάνω, θέμα **nac-** πρβλ. καὶ **λα-μ-β-άν-ω**, θέμ. **λαβ-**), **di-sc-o** (θέμ. **dec-** [ἐξ οὗ **doc-έο**], ἀντὶ **di-d[ě]c-sc-o**, πρβλ. **δι-δά[κ]-σκ-ω**).

§ 116. Β' Σχηματισμός τοῦ θέματος τοῦ ἐνεργητικοῦ παρακειμένου.

Τὸ θέμα τοῦ ἐνεργητικοῦ παρακειμένου διακρίνεται κατὰ πολλοὺς τρόπους ἐκ τοῦ ρηματικοῦ ἢ ἐνεστωτικοῦ θέματος:

Παρακείμενος 1) με ἀναδιπλασιασμόν ⁽²⁰⁰⁾ **cě-cīd-ī** τοῦ **cād-o** (πίπτω), **pe-pěr-ī** τοῦ **pār-īo** (τίκτω), **cū-curr-ī** τοῦ **curr-o** (τρέχω).

Σημ. Εἰς τὰ σύνθετα ρήματα ὁ ἀναδιπλασιασμός κατὰ κανόνα ἐξαφανίζεται: **re-curr-ī**, **suc-curr-ī**. Λείψανα τῆς ἐξαφανίσεως παρουσιάζουν τὰ ρήματα **reppŭl-ī** (ἐκ τοῦ **ré-p[e]pŭl-ī**), **reppěr-ī** (ἐκ τοῦ **ré-p[e]p[ě]r-ī**—**re-p-p[ě]r-ī**—**rep-p[ě]r-ī**), **rettŭl-ī** (ἐκ τοῦ **ré-t[e]tŭl-ī**) εἰς ᾧ ἀποβάλλεται τὸ **ě** τοῦ ἀναδιπλασιασμοῦ (§ 11^α ζ 3).

Διατηροῦν ὅμως τὸν ἀναδιπλασιασμόν τὰ σύνθετα τοῦ **dāre**, **stāre**, **discěre**, **poscěre** καὶ **sistěre**. Τὸ **curro** εἰς τὰ σύνθετα **ac-(con-,de-,oc-)** **curro** κυμαίνεται ὡς πρὸς τὴν διατήρησιν τοῦ ἀναδιπλασιασμοῦ.

2) με ἐνεστωτικὸν θέμα καὶ ἔκτασιν τοῦ ριζικοῦ φωνήεντος: **ěd-ī** τοῦ **ěd-ěre** (ἔδ-ω, ἐσθίω), **lěg-ī** τοῦ **lěg-ěre**,

⁽¹⁹⁹⁾ Χαρακτηριστικὸν τοῦ σχηματισμοῦ τοῦ παρακειμένου εἶναι ὅτι ἡ τοιαύτη ἐπέκτασις τοῦ ἐνεστωτικοῦ θέματος ἐξαφανίζεται εἰς τὸν παρακείμενον: ἐνεστώς **vinc-o** παρακείμενος **vic-ī**, ὁμοίως **nō-sc-o**—**nōv-ī**, **moně-o**—**monŭ-ī** (ἀντὶ **mon[ě]v-ī**), **gi-g[ě]n-o** ἀλλὰ **gēn-ŭ-ī** κλπ.

⁽²⁰⁰⁾ Ὁ ἀναδιπλασιασμός γίνεται σχεδὸν ὡς καὶ εἰς τὴν Ἑλληνικὴν (λύω—λέ-λυ-κα, γράφω—γέ-γραφ-α). Εἰς τὴν Λατινικὴν τὸ φωνήεν τοῦ ἀναδιπλασιασμοῦ εἶναι (ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον) **e**, ὅπερ ὅμως ἀφομοιοῦται πρὸς τὸ ἐπόμενον **o** ἢ **u**: **pōsco**, πρκμ. **pō-pōscē** (ἀντὶ **pē-pōscē**), **pu-n-go**, πρκμ. **pŭ-pŭgī** (ἀντὶ **pē-pŭgī**). Τὸ **a** τοῦ ρηματ. θέματος τρέπεται εἰς **e** πρὸ τοῦ **r** ἢ πρὸ δύο συμφώνων: **fallo**—**fe-fell-ī**, **pario**—**pe-pěr-ī**. Τὰ ἀπὸ **st**, **sp-** καὶ **sc-** ἀρχόμενα ρήματα ἀποβάλλουν εἰς τὸν παρακείμενον μετὰ τὸν ἀναδιπλασιασμόν τὸ **s** τοῦ ρηματικοῦ θέματος: **sto** (ἵσταμαι), **stěti** (ἐκ τοῦ **stě-[s]tī**), **sponděo** (σπένδ-ω, ἐγγινώμαι), παρακειμ. **spōpondī** (ἐκ τοῦ **spē-[s]pondī**).

vēn-ī τοῦ vēn-īre, scābī τοῦ scāb-ē-re (κνῶ, ξύνω), fōdī τοῦ fōdēre (δούτω), fūgī τοῦ fūg-ēre, vīd-ī τοῦ vīd-ēre ἢ μὲ ἔκτασιν ἅμα καὶ τροπήν τοῦ φωνήεντος: ēg-i τοῦ āg-ēre, cēp-i τοῦ cāp-ēre, fēc-ī τοῦ fāc-ēre, frēg-ī τοῦ frā-n-g-ēre (ρήγ-νυ-μι, θράω).

Σημ. Τὰ ὑπ' ἀριθ. 2 καὶ 3 ῥήματα σχηματίζουν πάντοτε τὸν παρακείμενον εἰς -ī.

3) μὲ ἐνεστωτικὸν θέμα ὡς ἔχει: defend-ī τοῦ defend-ēre, vert-ī τοῦ vert-ēre, mīnū-ī τοῦ mīnū-ēre, compēr-ī τοῦ compēr-īre, strīd-ī τοῦ strīd-ēre (καὶ stridēre).

4) μὲ s- παρακείμενον⁽²⁰¹⁾: mān-s-ī τοῦ mān-ēre, scrīp-s-ī (ἐγραφα) τοῦ scrīb-ēre, dīx-ī (πρβλ. ἔ-δειξα [ἔ-δεικ-σα]) τοῦ dīc-ēre, ὁμοίως dux-ī τοῦ dūc-ēre, traxī (ἐκ τοῦ tragh-s-i πρβλ. [ἔπραγ-σ-α] ἔπραξα) τοῦ trahēre, invāsi (ἐκ τοῦ invād-si [ὑπ. 15]) τοῦ invād-ēre, con-tem-p-s-ī (§ 11^a γ) τοῦ con-tem-n-ēre, hāusi (ἐκ τοῦ hāus-s-ī) τοῦ haur-īre, clep-s-ī (πρβλ. [ἔκλεπ-σ-α] ἔκλεψα) τοῦ clēp-ēre.

5) μὲ καταλήξεις -vī⁽²⁰¹⁾ καὶ -ūī (παρακείμενος εἰς -vī καὶ -ūī): amā-vī, delē-vī, audī-vī (περὶ τοῦ cubūī, monūī [δ. ὑπ. 197]. 'Ὁμοίως crē-vī (crē-sco ἀξάνω), sī-vī (sīno εἶω), petī-vī (pēto ζητῶ), al-ūī (ālo τρέφω), apēr-ūī (āpērīo ἀνοίγω), sal-ūī ([παρὰ τὸ σπάνιον salīvī] sāliō ἄλλομαι, πηδῶ). 'Ιδὲ καὶ § 153.

§ 117. Γ' Σχηματισμὸς τοῦ θέματος τοῦ παθητικοῦ παρακείμενου.

Συνηθεσιότης κατάληξις εἶναι:

1) ἡ παλαισιότης -tus (-tu-s)⁽²⁰²⁾: amā-tus, delē-tus, audī-tus, cap-tus.

⁽²⁰¹⁾ Τὸ -s τοῦ παρακείμενου εἶναι λείψανον τοῦ μὴ ἀπαντῶντος μεμονωμένως ēs (ὅπερ ēs εἶναι ἐκτεταμένον θέμα τοῦ ἐνεστωτικοῦ θέματος ἔς [§ 99]) εἰμὴ μόνον ὡς προσφύματος (si, seri, sera, sisse, sero) πρὸς σχηματισμὸν θεμάτων τοῦ παρακείμενου. Τὸ ν τοῦ vī (ūī) εἶναι τὸ υ τοῦ fu (ὑπ. 197).

⁽²⁰²⁾ Τὸ σύμπλεγμα ἐξ ὀδοντικῶν -d-tus ἢ -t-tus προηγουμένου βραχέος φωνήεντος γίνεται -ssus, π.χ. pāssus (pātior), sēssum (sēdēo), ἐάν ὅμως προηγοῦνται σύμφωνα ἢ μακρὸν φωνήεν ἢ δίφθογγος γίνεται δι' ἀπλοποιήσεως (11^a ζ) -sus (ὑπ. 15 καὶ 201), π.χ. mēnsus (§ 11^a ς) τοῦ mētior, salsus (τοῦ ῥήμ. sallēre ἀλλίξειν), versus ἢ vorsus (πρβλ. καὶ rursus [ἐκ τοῦ revorsus]), fūsus, lūsus, spōnsus, clāusus καὶ κατ' ἀναλογίαν τοῦ versus τὸ cursum, mānsu.

2) ἡ νεωτέρα **-sus (-su-s)**: **divī-sus** (ἀντί **divīd-sus**), **sēn-sus** (ἀντί **sent-sus**), **fīxus** (ἀντί **fīg-sus**), **mis-sus** (ἀντί **mitt-tus**).⁽²⁰²⁾

§ 118. Ρήματα τῆς τρίτης συζυγίας εἰς **-io**:

cāp-īo, **cēpi**, **captum**, **cap-ere** (λαμβάνω).

Ἔνια ρηματικά θέματα εἰς **-i** σχηματίζουν τύπους αὐτῶν κατὰ τὴν τετάρτην συζυγίαν, ἐὰν τὸ **-i** τοῦτο εὐρίσκεται πρὸ φωνήεντος, ὅλους δὲ τοὺς ἄλλους τύπους ὁμαλῶς κατὰ τὸ **lēg-ere** τῆς τρίτης συζυγίας (§ 105 καὶ 109).

Ἑνεστωτικὸν θέμα					
Ἑνεργητικόν			Παθητικόν		
	Ὅριστική	Ὑποτακτική		Ὅριστική	Ὑποτακτική
Ἑνεστὼς	cāp-ī —ō cap-ī —s cap-ī —t cap-ī —mus cap-ī —tis cap-ī-u-nt	cāp-ī-ā-m cap-ī-ā-s κλπ.	Ἑνεστ.	cāp-ī-o-r cap-ē —ris cap-ī —tur cap-ī —mur cap-ī —mīnī cap-ī-u-ntur	cāp-ī-ār cap-ī-ā-ris κλπ.
Παράτ.	cāp-ī-ē-bā-m cap-i-ē-bā-s κλπ.	cāp-ē-rē-m cap-ē-rē-s κλπ.	Παράτ.	cap-ī-ē-bā-r cap-ī-ē-bā-ris κλπ.	cāp-ē-rē-r cap-ē-rē-ris κλπ.
Μέλλ. I	cāp-ī-ā-m cap-ī-ē-s κλπ.		Μέλλ. I	cāp-ī-a-r cap-ī-ē-ris κλπ.	
Προσκ.	Ἑν. ἑν. β' cāp-ē πλ. β' cāp-ī-te Μ. ἑν. β' cap-ī-tō γ' cap-ī-tō » πλ. β' cap-ī-tōte γ' capi-u-nto		Προσκ. Ε. » Μ.	ἑν. β' cap-ēre, γ' cap-ī-mīnī ἑν. β' cap-ī-tor, γ' cap-ī-tor πλ. γ' cap-i-u-ntor	
Ἀπρ. ἑν.	cāp-ē-re		Ἀπ. ἑν.	cāp-ī	
Μτχ. ἑν.	cāp-ī-ē-ns. Γερμ. ὄνδ. cap-i-endi κλπ. Γερμ. ὄνδ. cāp-ī-e-ndus, -a. um				

§ 119. Κατὰ τὸ **cap-īo** κλίνονται καὶ ἄλλα (§ 144. Ρήμ. εἰς **-io**), κατὰ δὲ τὸ **cap-īor** τὰ ἀποθετικά **grād-īor** (**ag-grēd-īor**), **mō-ri-or**, **pāt-īor**. Περὶ τοῦ **o-ri-or** (ἀποθετικοῦ τῆς τετάρτης) ἰδὲ § 156.

§ 120. Περιφραστική συζυγία (**coniugātiō periphrastica**).

Οἱ χρόνοι τῆς περιφραστικῆς συζυγίας σχηματίζονται διὰ τοῦ βοηθητικοῦ **esse** (ἰδ. §§ 276,4. 291 α καὶ β):

1) διὰ τοῦ partic. fut. act. (= ἐνεργητικὴ φωνή). 'Οριστική: ἐνεστῶς *amatūrus sum* (ὑποτακτικὴ *amatūrus sim*). Παρατατικὸς *amatūrus eram* (ὑποτακτικὴ *amatūrus essem*). Μέλλων I *amatūrus erō*. Παρακείμενος *amatūrus fūi*.

2) διὰ τοῦ γερουνδίου (= παθητικὴ φωνή). 'Οριστική: ἐνεστῶς *amandus sum* (ὑποτακτικὴ *amandus sim*). Παρατατικὸς *amandus eram* (ὑποτακτικὴ *amandus essem*). Μέλλων I *amandus erō*. Παρακείμενος *amandus fūi*.

Πρέπει νὰ γίνεται διάκρισις:

α) *amandum est* = *ὀφείλει τις νὰ ἀγαπᾷ*, *tibi amandum est* = *ὀφείλεις νὰ ἀγαπᾷς* (σύνταξις ἀπρόσωπος. 'Ιδ. § 137).

β) *patriā amandā est* = *ἡ πατρίς πρέπει νὰ ἀγαπᾶται*, *οφείλει τις νὰ ἀγαπᾷ τὴν πατρίδα*, *patriā tibi amanda est* = *ἡ πατρίς πρέπει νὰ ἀγαπᾶται ὑπὸ σοῦ*, *οφείλεις νὰ ἀγαπᾷς τὴν πατρίδα* (σύνταξις προσωπική).

§ 121. Τύποι βραχύτεροι καὶ ἀνώμαλοι πασῶν τῶν συζυγιῶν (§§ 102—109 καὶ 122).

1. Εἰς τοὺς τύπους τοῦ παρακειμένου, ἔνθα ἀπαντᾷ τὸ -*avis*-, -*ēvis*-, -*īvis*- ἢ -*āver*-, -*ēver*-, ἀποβάλλεται συχνάκις τὸ -*vī*- ἢ -*vē*- (ιδ. § 126): *amāstī* (= *amavistī*), *dēlēstī* (= *dēlēvistī*), *amāsse* (= *amāvisse*), *dēlēsse* (= *dēlēvisse*), *amārunť* (= *amavērunť*), *dēlērunť* (= *dēlēvērunť*), *amārim* (= *amavērim*), *dēlērim* (= *dēlēvērim*), *amāram* (= *amavēram*), *dēlēram* (= *dēlēvēram*), *amāro* (= *amavēro*), *dēlēro* (= *dēlēvēro*). Οὕτω καὶ τὸ *nōvī* (*nōsco*), *cognōvī* (*cognōsco*) ἔχει βραχυτέρους τύπους: *nōstī* (= *nōvistī*), *nōrim* (= *nōvērim*), *nōsse* (= *nōvisse*), *nōram* (= *nōvēram*), *nōrunť* (= *nōvērunť*), ἐπίσης *commōssem* (= *commōvissem*).

2. Εἰς παρακειμένους εἰς -*īvī* καὶ εἰς τύπους εἰς -*īver*- ἐκπίπτει μόνον τὸ ν καὶ βραχύνεται τὸ πρὸ αὐτοῦ *i*: *audīī* (= *audīvī*), *audīēram* (= *audīvēram*). Τὰ δύο -*īvī*, *īvīt*) εἰς τοὺς καλοὺς συγγραφεῖς δὲν συναιροῦνται (ιδ. καὶ § 126).

Σημ. α' Εἶναι πολὺ σπανία ἡ ἀποβολὴ τοῦ -*is*- μετὰ τὸ *s* καὶ μετὰ τὸ *x* μὲ ἀπλολογίαν (§ 11^α ζ 3): *duxť* (= *duxistī*), *dixť* (= *dixistī*), *scripsť* (= *scripsistis*), *dūxe* (= *duxisse*), *surrēxe* (= *surrexisse*), *accēstis* (= *accessistis*).

Σημ. β' Ἀντὶ -*āvērim*, -*ēvērim* κλπ. καθὼς καὶ -*āvērō*, -*ēvērō* ἀπαντᾷ -*āssim*, -*ēssim* κλπ. καὶ -*āssō*: *amāssim*, *amāssis*, *amāssō*, πρβλ. καὶ

iussō, prohibēssis (=prohibuēris), habessit, iussit⁽²⁰³⁾, auxītis (=auxe-rītis)⁽²⁰⁴⁾.

3. Αἱ προστακτικαὶ dīc, dūc, fāc (ἀντὶ τῶν εἰς τοὺς ἀρχαιοτέ-ρους ποιητὰς ἀπαντῶντων τύπων dīcē, dūcē, fācē) ἀποβάλλουν τὸ -ē, ὡσαύτως δὲ καὶ τὰ σύνθετα τοῦ dīcēre, dūcēre: addīc, ēdīc, abdūc, ēdūc, calēfac, āllāc perfīc, confīc. Τὸ fer (προστακτικὴ τοῦ fero) φαίνεται ὅτι ἀποβάλλει τὸ -ē, πράγματι ὅμως οὔτε αὐτὸ οὔτε τὸ es (=προστακτικὴ τοῦ sum) πάσχουν [ὕπ. 192]) τοιοῦτόν τι ἀλλὰ ἀπὸ τὸ fer-te es-te ἐσχηματίσθησαν αἱ προστακτικαὶ fer καὶ es.

4. Σημ. Τὸ ἀπαρέμφατον τῶν παθητικῶν (καὶ ἀποθετικῶν) ρημά-των λήγει ἐνίοτε εἰς τὸν ἐνεστώτα ὄλων τῶν συζυγιῶν εἰς -ārīēr, -ēīēr, -īrīēr, -īēr: amārīēr, dēlērīēr, largīrīēr, agīēr, fārīēr⁽²⁰⁵⁾.

5. Τὸ γερούνδιον καὶ τὸ γερουνδίων τῆς 3ης καὶ σπανιώτερον τῆς 4ης συζυγίας συχνάκις ἔχουν τὴν ἀρχαιοτέραν κατάληξιν -undi καὶ -undus (ἀντὶ -endi καὶ -endus): faciundus (ποιητέος), repetundus (ἀπειτη-τέος), experiundus (πειρατέος), ἀλλὰ πάντοτε εἰς -endus τὰ ῥήματα τὰ ἔχοντα χαρακτῆρα -u: ⁽²⁰⁶⁾ tribuendus.

6. Τὸ γ' πρόσωπον τοῦ πληθυντικοῦ τῶν μὴ συγκεκομμένων (§121,1) παρακειμένων συχνάκις λήγει εἰς -ēre ἀντὶ -ērunt (§ 99 fuēre): legēre=legērunt, laudavēre=laudavērunt (ἀλλὰ πάντοτε delērunt=delevērunt)⁽²⁰⁷⁾.

7. Εἰς τὴν παθητικὴν φωνὴν (πλὴν τῆς προστακτικῆς) γίνεται εἰς τὸ β' ἐνικὸν πρόσωπον (σπανίως ὅμως εἰς τὸν ἐνεστώτα τῆς ὀριστι-κῆς) τῆς 1ης, 2ας καὶ 3ης συζυγίας ἐναλλαγὴ τῆς καταλήξεως -rīs μὲ τὴν -rē: amābāre, dēlēbāre, amābēre, abūtēre, amēre, amārēre⁽²⁰⁸⁾.

⁽²⁰³⁾ Πρβλ. καὶ faxim, faxīs, faxit, faxīmus κλπ.=fēcērim, -īs, -it, -īmus κλπ. τῆς τρίτης συζυγίας.

⁽²⁰⁴⁾ Πρβλ. καὶ dīxō (πρβλ. δείξω, βλάψω), faxō=faciām καὶ ἐνίοτε fēcēro, capsō=capīam ἢ cēpērō, faxitur=factum erit, iussitur (=iubebī-tur). Τὸ nōn āusīm κλπ. (ἐξ ἀρχαίου παρακειμένου āusi) ἀντὶ nōn āusē-rim nōn āusus sim (δὲν ἤθελον τολμήσει). Καὶ εἰς τὸν ἐνεστώτα τῆς ὑπο-τακτικῆς ὑπάρχουν τύποι εἰς -im (πρβλ. sim, velim, nōlim § 99 καὶ 131): ēdīm (=ēdam τοῦ ēdēre=ἐσθίειν) κλπ., duim, -is, -it, -int (perdūim κλπ.)=dem, perdam (πρβλ. duās, duat=dēs, det καὶ credūiam, -ās -at).

⁽²⁰⁵⁾ Ἡ κατάληξις -rē ἀρχαιοτέρα οὖσα τῆς -rīs, προήλθεν ἐκ τῆς -se, καὶ ἡ -se ἐκ τῆς -so πρβλ. ἐπεπαιδεύ-σο, ἐτίθε-σο.

⁽²⁰⁶⁾ Πρβλ. καὶ τὰ μεταπεσόντα εἰς ἐπίθετα: oriundus (ἐκγονος, καταγόμενος), secundus (ἐπόμενος, δεύτερος) ἐκ τοῦ μὴ εἰς χρῆσιν sequ-undus τοῦ sequor (ὕπ. 180 καὶ 457).

⁽²⁰⁷⁾ Καὶ ὁ τονισμός ὡς ἀκολούθως εἶναι δυνατός: -verīmus, verītis, (-verīs) τοῦ παρακειμένου τῆς ὑποτακτικῆς καὶ τοῦ τετελε-σμένου μέλλοντος τῆς ὀριστικῆς: amāverīmus, dēlēverītis, audīverīs (πρβλ. sīs, sīmus κλπ.).

⁽²⁰⁸⁾ Πρὸς ἀποφυγὴν συγχύσεως μὲ τὸν ἐνεστώτα τοῦ ἐνεργητικοῦ ἀπαρεμφάτου.

§ 129. PHMATA AΠΟΘΕΤΙΚΑ

		ἄ-σουζ. θέμα hortā-	ἐ-σουζ. θ. verē-	ἱ-σουζ. θ. potī-	συμφων. σουζ. θ. ūt-
Ὅριστική	Ἑρεσιώδης	hort- ō -r hortā—r-i-s hortā—tur <i>κλπ.</i> (ὥς amor)	verē- ō -r verē—ris verē—tur <i>κλπ.</i> (ὥς delēor)	potī- o -r potī—ris potī—tur <i>κλπ.</i> (ὥς áudīor)	ūt- ō -r ūt-ē-ris ūt-ī-tur <i>κλπ.</i> (ὥς lēgor)
	Παράτ.	hortā- bā -r hortā- bā -ris hortā- bā -tur <i>κλπ.</i>	verē- bā -r verē- bā -ris verē- bā -tur <i>κλπ.</i>	potī- ē-bā -r potī- e-bā -ris potī- e-bā -tur <i>κλπ.</i>	ūt- ē-bā -r ūt- e-bā -ris ut- e-bā -tur <i>κλπ.</i>
	Μέλλ. I	hortā- bō -r hortā- bē -ris hortā- bī -tur <i>κλπ.</i>	verē- bō -r verē- bē -ris verē- bī -tur <i>κλπ.</i>	potī- ā -r potī- ē -ris potī- ē -tur <i>κλπ.</i>	ūt- ā -r ūt- ē -ris ūt- ē -tur <i>κλπ.</i>
Υποτακτική	Ἑρεσι.	hort- ē -r hort- ē -ris port- ē -tur <i>κλπ.</i>	verē- ā -r verē- ā -ris verē- ā -tur <i>κλπ.</i>	potī- ā -r potī- ā -ris potī- ā -tur <i>κλπ.</i>	ūt- ā -r ūt- ā -ris ūt- ā -tur <i>κλπ.</i>
	Παράτ.	hortā- rē -r hortā- rē -ris hortā- rē -tur <i>κλπ.</i>	verē- rē -r verē- rē -ris verē- rē -tur <i>κλπ.</i>	potī- rē -r potī- rē -ris potī- rē -tur <i>κλπ.</i>	ūt- ē-rē -r ūt- ē-rē -ris ūt- ē-rē -tur <i>κλπ.</i>
Προστακτική	Ἑρεσι.	β' ἐν. hortā-rē β' πλ. hortā-mīnī	β' ἐν. verē-rē β' πλ. verē-mīnī	β' ἐν. potī-rē β' πλ. potī-mīnī	β' ἐν. ūt-ē-rē β' πλ. ūt-ī-mīnī
	Μέλλων	β' ἐν. hortā—tōr γ' » hortā—tōr γ' » hortā-n-tor	β' ἐν. verē—tōr γ' » verē—tōr γ' » vere-n-tor	β' ἐν. potī—tōr γ' » potī—tōr γ' » potī-u-n-tor	β' ἐν. ūt-ī—tōr γ' » ūt-ī—tōr γ' » ūt-u-n-tor
Ἡ περιφραστική ὁμάς τοῦ θέματος τοῦ παρακτιν.		hortā-tu-s verī-tu-s potī-tu-s ū-su-s (§ 117, 2)	{ sum παρακ. ὅρ. eram ὑπερσ. » erō μέλλ. II » sim παρακ. ὑπ. essem ὑπερσ. »	hortā-tī-, -ae, -a verī-tī-, -ae, -a potī-tī-, -ae, -a ū-sī-, -ae, -a (§ 117, 2)	{ sumus erāmus erīmus sīmus essēmus
Ἀπαρ. ἐνιστώτ.		hortā-rī	verē-ri	potī-rī	ūt-ī
Μετοχ. ἐνιστώτ.		hortā-ns -antis	verē-ns -entis	potī-ē-ns -entis	ūtē-ns -entis
Γερουν. διον		horta-ndī, -ō, ad -um, -ō	vere-ndī, -ō, ad -um, -ō	poti-endī, -ō, ad -um, -ō	ūt-e-ndī, -ō, ad -um, -ō
Γερουν. διβον		horta-ndus, -a, -um	vere-ndus, -a, -um	poti-e-ndus, -a, -um	ūt-e-ndus, -a, -um
Μετοχή παρακ.		hortāt-(verīt-, ūs-, potīt-)-us, -a, -um			
Ἀπαρέμφ. παρακ.		hortāt-(verīt-, ūs-, potīt-)-um, -am, -um esse			
Μετοχή μέλλ. I		hortāt-(verīt-, ūs-, potīt-)-ūrus, -a, -um			
Ἀπαρέμφ. μέλλ. I		hortāt-(verīt-, ūs-, potīt-)-ūrum, -am, -um esse			
Υγιτιον		hortā-t(verīt-, ūs-, potīt-)-um καὶ -ū			

§ 123. *Sēmīdepōnentīa* (ἡμιαποθετικά). 'Ιδ. § 94.

Ταῦτα, πολὺ ὀλίγα ἀλλὰ λίαν εὐχρηστα, σχηματίζουν τύπους τινὰς (²⁰⁹) τοῦ ἐνεργητικοῦ:

α') Κατὰ τὴν 2^{αν} συζυγίαν:

1) *āudēō*, *āusus sum*, *audēre* (τολμῶ).

2) *gāudēō*, *gāvīsus sum*, *gaudēre* (χαίρω).

3) *sōlēō*, *solītus sum*, *solēre* (εἴωθα).

β') Κατὰ τὴν 3^{ην} συζυγίαν: (²⁰⁹)

4) *fīdō*, *fīsus sum*, *fīdēre* (πέποιθα, ἐμπιστεύομαι).

cōnfīdo (πέποιθα), *diffīdo* (δυσπιστῶ).

Σημ. Εἰς ταῦτα δύνανται νὰ προστεθοῦν:

5) *rēvertor* (²¹⁰), *revertī*, *revertī* (ἐπιστρέφω).

dēvertor καταλύω εἰς τὸν οἶκόν τινος ἢ εἰς τι.

Tō assentīor (ὁμολογῶ, συναινῶ) διαφορεῖται.

§ 124. ΓΕΝΙΚΑΙ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Εἰς τὴν ΣΗΜΑΣΙΑΝ ΕΝΙΩΝ ΜΕΤΟΧΩΝ ΤΩΝ ΑΠΟΘΕΤΙΚΩΝ

1) Μετοχαί τινες (²¹¹) τοῦ παθητικοῦ παρακειμένου ἐνεργητικῶν ρημάτων ἔχουν σημασίαν ἐνεργητικήν: *iūrātus*=δμόσας, ὁ ἔνορκος (ἀντίθετον *iniūrātus*=ὁ ἀνόμοτος, ὁ μὴ δμόσας), *coniūrātus*=ὁ σύνορκος, ὁ συνωμότης, *cēnātus* δειπνήσας, *prānsus* (ρ. *prandēō*=ἀριστῶ) πρoγευματίσας (πρβλ. νεοελλ. φαγωμένος), *pōtus* πιών (πρβλ. νεοελλ. πιωμένος).

2) Μετοχαί τινες (²¹¹) τοῦ παρακειμένου ἀποθετικῶν ρημάτων ἔχουν καὶ παθητικὴν σημασίαν:

<i>comītātus</i>	συνωδευμένος	<i>meditātus</i>	μεμελετημένος
<i>cōnfessus</i>	ὁμολογημένος	<i>opīnātus</i>	δοξαζόμενος (²¹²)

(²⁰⁹) *Ἦτοι κατὰ τὴν ἐνεργητικὴν φωνὴν σχηματίζουν τοὺς ἐκ τοῦ ἐνεστωτικοῦ θέματος παραγομένους τύπους.

Κατὰ τὴν παθητικὴν φωνὴν σχηματίζουν τὸν παρακεῖμενον, ὑπερσυντέλικον καὶ μέλλοντα II.

(²¹⁰) Τοῦ ρήματος *rēvertor*, τοῦ ὁποῦ δὲν ἀπαντᾷ εἰς τοὺς κλασσικοὺς συγγραφεῖς ὁ τύπος *rēverto*, ἡ μετοχὴ εἶναι *rēversus*, ὁ παρακεῖμενος εἶναι καὶ *rēversus sum* (πρβλ. δέρκομαι, ἐδέρχην, ἔδρακον, δέδορκα—δύομαι, δύσομαι, δέδυκα). 'Ιδ. καὶ § 94.

(²¹¹) *Οχι ὅμως καὶ οἱ ἐξ αὐτῶν τῶν μετοχῶν σχηματιζόμενοι χρόνοι.

(²¹²) *Ἐπίσης ὡς ἐπίθετον *necorīnātus* (ἀπροσδόκητος).

dīmēnsus	μεμετροημένος	pactus	συμπεφωνημένος
ēmentītus	πεπλασμένος	partītus	διανεμεμημένος
expertus	πεπειραμένος	interpretātus	μετρηρομηνευμένος
populātus	δεδηωμένος ⁽²¹³⁾	testātus	ὁμολογημένος.

3) Μετοχαί τινες τοῦ ἐνεστώτος ἀποθετικῶν ρημάτων, ἐπειδὴ δὲν εἶναι εἰς μεγάλην χρῆσιν, ἀναπληροῦνται διὰ τῶν μετοχῶν τοῦ παρακειμένου: verītus (=ἐκ φόβου, φοβούμενος καὶ φοβηθεῖς), rātus, arbitrātus (=μὲ τὴν γνώμην, νομίζων καὶ νομίσας), ūsus (μεταχειριζόμενος καὶ μεταχειρισθείς). Τοιαύτην σημασίαν ἔχουν καὶ αἱ μετοχαί τῶν ἡμιαποθετικῶν: cōnfīsus (=μὲ τὴν πεποίθησιν, θαρρῶν καὶ θαρρόσας), gānīsus (=ἐκ χαρᾶς, χαίρων καὶ χαρεῖς), āsus (τολμῶν καὶ τολμήσας), solītus (συνηθίζων καὶ συνηθίσας).

VERBA ANOMALA

(κυρίως ἀνώμαλα ρήματα)

Ἐκτὸς τοῦ βοηθητικοῦ ρήματος **esse** (καὶ **posse** ἰδ. § 99) εἶναι καὶ τὰ ἑξῆς:

§ 125. ἔδ, ἱί, **ītum**, **īre** (πορεύομαι [πρβλ. εἶμι=θα πορευθῶ]).

Ἑνεστωτικὸν θέμα				Παρακειμένου θέμα			
Ὅριστ. Ἑν.	ēd	īs	īt	Ὅρ. Πρkm.	īī	īstī	īt
	īmus	ītis	ēunt		īīmus	īstis	īerunt
Παρατ.	ībam	ībās	κλπ.	Ὑπερσ.	īeram	īerās	κλπ.
Μέλλ. I	ībō	ībīs	»	Μέλλ. II	īērō	īerīs	»
Ὑποτκ. Ἑν.	ēam	ēās	»	Ὑποτκ. Πρkm.	īērīm	īerīs	»
Παρατ.	īrem	īrēs	»	Ὑπερσ.	īssem	īssēs	»
Προστ. Ἑν.	ī!	īte!					
Μέλλον	īto	ītōte , euntō					
Απρμφ. Ἑν.	īre			Παρακείμ.	īsse		
Απρμφ. Παθητ. Ἑν.	īrī (§ 88)			Μέλλ.	ītūrum , -am, -um	esse	
Μετοχ. Ἑν.	īēns , γεν. ēuntis	κλπ.		Μέλλ.	ītūrus , -a, -um		
Γερούνδ.	eundī , -ō, ad um, -ō			Ὑπιον	ītum , ītū		

⁽²¹³⁾ Ἀπαντᾷ porūlo (ἐνεργ.) καὶ porūlor (ἀποθετ.) δηῶ, ἐρημῶ.

§ 126. **Σημ. α'.** Τὸ **i** ⁽²¹⁴⁾ τῆς ρίζης τοῦ ἐνεστώτος μεταβάλλεται εἰς **e** πρὸ τοῦ **a**, ο(υ). Τὸ **v** τοῦ θέματος τοῦ παρακειμένου ἐκπίπτει καὶ τὸ **ii** πρὸ τοῦ **s** συναირεῖται εἰς **i**.

Κατὰ τὸ **ἔδ** κλίνονται πάντα τὰ σύνθετα (§ 127), πλὴν τοῦ **ambīo** (περιβάλλω) ὅπερ κλίνεται κανονικῶς κατὰ τὸ ἀνδίο, π.χ. **vēnēo** ⁽²¹⁵⁾ (πωλοῦμαι), **perēo** ⁽²¹⁵⁾ (ἀπόλλυμαι).

Σημ. β'. Τὰ σύνθετα, ἐφ' ὅσον χρησιμοποιοῦνται ἐνεργητικῶς, σχηματίζουν πλήρη παθητικὴν φωνήν: **praeterēo aliquid** (παράλειπω τι [ἐνεργ.]), **praeteritur aliquid silentio** (ἀποσιωπᾶται τι [παθητ.]). Τὸ **ἔο** καὶ τὰ ἀμετάβαστα σύνθετα ἀπαντῶσι μόνον εἰς τὸ τρίτον ἐνικὸν πρόσσωπον **ītur**, **ībātur**, **eātur**, **ītum est**, **eundum est** (ἀπροσώπως). ¹⁸. § 137.

Κατὰ τὸ **ἔδ** κλίνεται τὸ ἐξ αὐτοῦ προερχόμενον **nequēd** (ἐκ τοῦ **nequītur** [nequ(e) ītur]=δὲν γίνεται) καὶ (σχεδὸν πάντοτε κεχωρισμένως) **non quēd**=δὲν δύναμαι. Τούτου ἀπαντῶσι συνήθως οἱ ἐξῆς χρόνοι, ὅχι ὅμως καὶ εἰς ὅλα τὰ πρόσωπα: **Ὀριστική**: **Ἔνεστ. quēo**, **quīmus**, **quēunt**. Παρατ. **quībat**. Μέλλων I **quībo**, **-bunt**. Παρακειμ. **quīvit** καὶ **quīit**, **quīvēre** (=γ' πλ.). Μέλλων II **quīvēro**. Μετ. **ἐνεστ. [queens]** καὶ **[quiens]**, ἀφαιρ. ἐνικὸν **queunte**. **Ὑποτακτική**: **Ἔνεστ. quēam**, **-ās**, **-at**, **-āmus**, **-ant**. Παρατ. **[quīrem]**, **quīret**. Παρακ. **quīērit**, **-nt**. Ὑπερσυντ. **quissent**. **Ἀπαρέμφατον**: Παρακειμ. **quisse**. **Ἀρνητικῶς**: **Ὀριστική**: **Ἔν. non quēo**, **non quīs**, **non quit**, **non quēunt**. Μέλλων I **non quībo**. Παρακ. **non quīvīt**. **Ὑποτακτική**: **Ἔνεστ. non quēam**, **non queās**, **non queat**, **non queant**. Παρατ. **[non quīret]**. **Ἀπαρέμφατον**: **Ἔνεστ. non quīre**.

Ὀριστική: **Ἔνεστ. [nequīs, -it]**, **[nequīmus]**, **nequītis**, **nequēunt**. Παρατ. **nequības**, **-at**, **-ant**. Μέλλων I **[nequībit, -bunt]**. Παρακ. **nequītī**, **nequit**, **nequīēre** (=γ' πλ.). Ὑπερσυντ. **nequīvērat**, **-nt**. **Ὑποτακτική**: **Ἔνεστ. nequēam** κλπ. Παρατ. **nequīrem**, **nequīret**, **nequīrent**. Παρακ. **nequīvērit**, **-nt**. Ὑπερσυντ. **nequīssēt**, **[nt]**. **Ἀπαρέμφατον**: **Ἔνεστ. nequīre**. Παρακ. **nequisse**. Μετοχὴ **ἐνεστ. nequīēns** (γεν. **nequeuntis**).

Παθητικόν: **Ὀριστική**: **nequītur** καὶ ἄνευ τοῦ **neque**: **quītur**, **queuntur**. **Ὑποτακτική**: **Ἔνεστ. quēatur**, **queantur**, Παρακ. **quītus est**, **ἐπίσης nequītum** μὲ ἀπαρέμφατον παθητικῆς σημασίας.

⁽²¹⁴⁾ Τὸ θέμα κυρίως εἶναι **ei-** (πρβλ. θέμα **ei-** τοῦ **εἶμι**), ὅπερ πρὸ συμφώνου μὲν γίνεται **ī** (**ībam**, **īrem**, **ībō**, ἀλλὰ **īt** ἐνίοτε ὅμως εἰς τὸν Πλαῦτον καὶ **īt**), πρὸ φωνήεντος δὲ ἐκβάλλεται τὸ **i** (καὶ μένει **e-**). Τὸ **ī** εἰς τὸ **ītum**, καὶ **ī-ēns** εἶναι συστολὴ τοῦ **ei** (πρβλ. **εἶ-μι**: **ἵ-μεν**).

⁽²¹⁵⁾ Ἐκ τοῦ **vēnum eo**—**vēnēo** (παθητ. τοῦ **vēndo**=πωλῶ). **Perēo** (παθητ. τοῦ **perdo**=ἀπόλλυμι). Τὸ **perdo** καὶ **vēndo** ἔχουν παθητικούς τύπους μόνον τὸ **perdītus** (συνήθως μὲ ἐπιθετικὴν σημασίαν=[ἄνθρωπος] ἐξώλης) καὶ **perdendus**, **vēndītus** καὶ **vēndendus**.

§ 127. Σύνθετα τοῦ ἔθ.

abĕo, abīi, ābītum, abīre (ἀπέρχομαι).

Ὅμοιως :

adĕo	παρέρχομαι	perĕo	ἀπόλλυμαι (ὕπ. 215)
anteĕo	προπορεύομαι	praeĕo	προπορεύομαι
circumĕo	περιέρχομαι	praeterĕo	παρέρχομαι
coĕo	συνέρχομαι	prōdĕo	προέρχομαι (προβαίνω)
exĕo	ἐξέρχομαι	rēdĕo	ἐπανέρχομαι
inĕo	εἰσέρχομαι	subĕo	ὑπέρχομαι
interĕo	διαφθείρομαι	transĕo	διαβαίνω
introĕo	εἰσέρχομαι	vēnĕo	πωλοῦμαι (ὕπ. 215)
obĕo	προσέρχομαι	nēquĕo (§ 125 Σημ. β')	

Περὶ τοῦ **ambīo**, ambīi, ambītum, ambīre περιέρχομαι, κυκλῶ
ιδεὲ § 126.§ 128. fĕrō, tŭlī, lātum, ferre⁽²¹⁷⁾ φέρω.

Ἑνεργητικὸν			Παθητικὸν	
Ἑνεστωτικὸν θέμα				
Ἑνεστώως				
Ὅριστική fĕr — ō fer - s fer - t fĕr-ī-mus fĕr - tis fĕr-u-nt	Ὑποτακτική ferām ferās κλπ.	Προστακτ. β' ἐν. fĕr- (§ 121,3) β' πλ. fĕr-te	Ὅριστική fĕror fer-ris fer-tur fĕrīmur ferīmīnī fer-u-ntur	Ὑποτακτική ferar ferāris κλπ.
Ἀπαρέμφατον fer-re	Μετοχή fĕrens	Γερούνδιον fĕrendī κλπ.	Ἀπαρέμφ. ferri ⁽²¹⁶⁾	Γερονδιβ. fĕrendus
Παρατατικὸς				
Ὅριστική fĕrēbam fĕrēbās κλπ.	Ὑποτακτική fer-rem fer-rēs κλπ.	Ὅριστική fĕrēbar fĕrēbāris κλπ.	Ὑποτακτική fer-rer fer-rēris κλπ.	
Μέλλων				
Ὅριστική fĕram fĕrēs κλπ.	Προστακτική fertō fertō fertōte fer-u-ntō	Ὅριστική fĕrar fĕrēris κλπ.		

Σημ. Τὸ *ē* ⁽²¹⁸⁾ ἐκπίπτει πρὸ τοῦ *r*, ἐπίσης τὸ συνδυατικὸν φωνῆεν *ī* ⁽²¹⁹⁾ πρὸ τοῦ *s* καὶ *t*, π.χ. (*ferre* ἀντὶ *ferēre*, *fers* ἀντὶ *ferīs*, *fert* ἀντὶ *ferīt*, *ferris* ἀντὶ *ferēris* ἀλλὰ *ferrēris*. Περὶ τῆς προστακτικῆς *fer* ἰδὲ § 121. Οἱ ἄλλοι τύποι τοῦ *fēro* εἶναι κανονικοί.

§ 129. Σύνοθετα τοῦ *ferre* (§ 174).

<i>affērō</i> (<i>ad-fērō</i>)	<i>attŭlī</i>	<i>allātum</i>	<i>afferre</i>	προσφέρω, ἐπιφέρω.
<i>ante-fērō</i>	<i>antetŭlī</i>	<i>antelātum</i>	<i>anteferre</i>	προτιμῶ.
<i>au-fērō</i> (<i>ab-fērō</i>)	<i>abstŭlī</i>	<i>ablātum</i>	<i>auferre</i>	ἀποφέρω, ἀφαιρῶ.
<i>circumfērō</i>	<i>circumtŭlī</i>	<i>circumlātum</i>	<i>circumferre</i>	περιφέρω.
<i>cōn-fērō</i>	<i>cōntŭlī</i>	<i>collātum</i>	<i>cōnferre</i>	συμφέρω, συγκρίνω.
<i>dē-fērō</i>	<i>detŭlī</i>	<i>delātum</i>	<i>deferre</i>	κατάγω, ἀναφέρω.
<i>dif-fērō</i> (<i>dis-fērō</i>)	<i>distŭlī</i>	<i>dīlātum</i>	<i>differre</i>	ἀναβάλλω τι.
<i>dif-fērō</i>	(ἀμτβ.)		<i>differre</i>	εἰμὶ διάφορος, διαφέρω.
<i>ef-fērō</i>	<i>extŭlī</i>	<i>ēlātum</i>	<i>efferre</i>	ἐκφέρω.
<i>ecfērō</i> (<i>ex-ferō</i>)				
<i>īn-fērō</i>	<i>īntŭlī</i>	<i>illātum</i>	<i>īnferre</i>	εἰσφέρω, ἐπιφέρω.
<i>of-fērō</i> (<i>ob-fērō</i>)	<i>obtŭlī</i>	<i>oblātum</i>	<i>offerre</i>	προσφέρω.
<i>per-fērō</i>	<i>pertŭlī</i>	<i>perlātum</i>	<i>perferre</i>	ἀνέχομαι.
<i>prae-fērō</i>	<i>praetŭlī</i>	<i>praelātum</i>	<i>praeferre</i>	προτιμῶ.
<i>prō-fērō</i>	<i>protŭlī</i>	<i>prolātum</i>	<i>proferre</i>	προσφέρω καταφέρω.
<i>rē-fērō</i>	<i>rettŭlī</i> ⁽²¹⁹⁾	<i>relātum</i>	<i>referre</i>	ἐπ(ανα)φέρω.
<i>suf-fērō</i> (<i>sub-fērō</i>)	<i>[sustŭlī]</i> ⁽²²⁰⁾	<i>[sublātum]</i>	<i>sufferre</i>	ὀποφέρω, ὑπομένω.
< <i>tollō</i> > ⁽²²¹⁾	<i>sustŭlī</i>	<i>sublātum</i>	< <i>tollēre</i> >	αἴρω
<i>trans-fērō</i>	<i>transtŭlī</i>	<i>translātum</i>	<i>transferre</i>	μεταφέρω, διακομίζω.

⁽²¹⁶⁾ *ferrī* κατ' ἀναλογίαν πρὸς τὸ *ferre* (ἰδ. § 11^α 5').

⁽²¹⁷⁾ *ferre* ἐκ τοῦ *fer-se*, πρβλ. *es-se* (ἰδ. § 11^α α, δ). Ἡ ρίζα τοῦ παρακειμένου *tul-* (*tol-*), ἄσχετος πρὸς τὸ *fero*, συγγενεῦει πρὸς τὸ *tol-erāre* (ὀποφέρω). Τὸ *lātus* (παλαιότερον *tlātus* [πρβλ. *τλη-τός*, *δωρ. τλᾱ-τός*]) εἶναι τὸ αὐτὸ πρὸς τὸ *tollō*. Ὁ παρακειμένος *tŭlī* ἐκ τοῦ παλαιότερου *tetŭlī* (πρβλ. *pello*, *perŭlī*. ἰδ. § 116).

⁽²¹⁸⁾ *fers*, *fert*, *ferre*, πρβλ. *vult*, *vultis*, *velle*. Κυρίως λείπει τὸ συνδυατικὸν φωνῆεν πρὸ τοῦ *s*, *t* καὶ *r*.

⁽²¹⁹⁾ Ἐκ τοῦ **ré-t(ē)-tŭlī*.

⁽²²⁰⁾ Συνήθως ἀντ' αὐτοῦ γίνεται χρῆσις τοῦ *sustinŭlī*. Οἱ τύποι *sustŭlī*, *sublātum* ἀνήκουν εἰς τὸ θέμα *tŭl-* (*tōl-*) τοῦ *tollō*.

⁽²²¹⁾ Ἐκ τοῦ **tol-no* (πρβλ. *tul-ī*). ἰδ. § 115, 2.

§ 130. **fīō, (fac-tus sum), fī-ē-rī.** ⁽²²²⁾

- 1) γίγνομαι [συμβαίνω, λαμβάνω χώραν]. ⁽²²²⁾ 2) γίγνομαι [ποιοῦμαι], ἐκλέγομαι.

	Ἑνεστωτικὸν θέμα			Παρακειμένου θέμα	
	Ὅριστική	Ὑποτακτική		Ὅριστική	Ὑποτακτική
Ἑνεστῶς	fī-ō fī-s fī-t fī-mus fī-tis fī-unt	fī-ā-m fī-ā-s κλπ.	Πρζμ.	fac-tu-s, -a, -um sum κλπ.	fac-tu-s, -a, -um sim κλπ.
Παρεσ.	fī-ē-bā-m fī-ē-bā-s κλπ.	fī-ē-rē-m fī-ē-rē-s κλπ.	Ὑπερσ.	fac-tu-s, -a, -um eram κλπ.	fac-tu-s, -a, -um essem κλπ.
Μέλλ. I	fī-a-m fī-ē-s κλπ.		Μέλλ. II	fac-tu-s, -a, -um ero κλπ.	
Προστ.	β' ἐν. fī β' πλ. fī-te (fī-tōte Ἑπιρρ).		Απρ. προκ.	fac-tum, -am, -um esse	
Ἀπρ. ἐν.	fī-ē-rī		Μτχ. προκ.	fac-tus, -a, -um	

Σημ. α'. Τὸ μακρὸν *ī* τοῦ θέματος μένει μακρὸν πρὸ φωνήεντων (§ 8, 6) ἐκτός πρὸ τοῦ *ēr* καὶ εἰς τὸ *fīt* (*fī-ē-rī*, *fī-ē-rem*), ἂν καὶ εἰς τοὺς κωμικοὺς ἐνίοτε εἶναι μακρὸν τὸ *ī* εἰς τὸ *fīērī* καὶ *fīērem*). Κλίνεται τὸ *fīo* κατὰ τὴν τετάρτην συζυγίαν, μόνον παρεμβάλλεται βραχὺ (συνδετικόν) ἔκ πρὸ τοῦ *r* (*fi-ē-rem*).

Σημ. β'. Τὸ *fīo* χρησιμεύει ὡς παθητικὸν τοῦ *facīo* (ποιῶ) ἐξ οὗ δανειζεται τὴν μετοχὴν παθητικοῦ *factus* μὲ τοὺς ἐξ αὐτῆς σχηματιζομένους χρόνους ὡς καὶ τὸ γερουνδῖβον *faciendus*.

Σύνθετα τοῦ **fīō**. ⁽²²³⁾

calē-fīo, calefactus sum, calē-fīērī (θερμαίνομαι [ὕπ. 13]).
patē-fīo, patefactus sum, patē-fīērī (ιδεῖ *iacīo* § 114)=ἀναπέπταμαι (ὕπ. 13). Ἄλλὰ *inter-fīcī* (*inter-fīcīor*, *inter-fectus* sum), *af-fīcī* (*af-fīcīor*, *affectus* sum), διότι εἶναι σύνθετα ἐκ προθέσεως.

⁽²²²⁾ Ἐκ τοῦ ἀρχικοῦ *fu-i-ō* μὲ ρίζ. *fu-* [πρβλ. *fu-ī*, *fū-tūrus*, *fōre* τοῦ *sum*. Μόνον εἰς τὴν πρώτην σημασίαν τοῦ *fīo* ἀπαντᾷ ὡς ἀπαρέμφατον τοῦ μέλλοντος τὸ *fōre* ἢ *fūtūrum*, -am, -um esse.

⁽²²³⁾ Τοῦ *cōnfīērī* (ἀντὶ *cōnfīcī*) καὶ *dēfīērī* (ἀντὶ *dēfīcī*) ἀπαντῶσιν οἱ τύποι: *cōnfit* (*dēfit*), *dēfiunt*, *cōnfient* (*dēfiēt*), *cōnfiat* (*dēfiat*).

§ 131. **vōlō** (βούλομαι). **nōlō** (οὐ βούλομαι). **mālō** (μᾶλλον βούλομαι, προτιμῶ). Πρkm. **vōlūī**, **nōlūī**, **mālūī**.

Ἐκ τοῦ θέματος τοῦ ἐνεστώτος				
Ὅριστική	Ἑνε-σιῶς	vōl — ō vī — s ⁽²²⁵⁾ vul — t vol-ū-mus vul-tis ⁽²²⁵⁾ vol-u-nt	nō-lō ⁽²²⁴⁾ nōn vis ⁽²²⁶⁾ nōn vult no-lūmus nōn vultis nō-lunt	mā — lō ⁽²²⁴⁾ mā-vi-s mā-vul-t mā — lūmus mā-vultis mā — lunt
	Παρα-ταικ.	vōlēbam vōlēbās κλπ.	nōlēbam nōlēbās κλπ.	mālēbam mālēbās κλπ.
	Μέλ. I	vōl-ā-m vōl-ē-s κλπ.	nōl-ā-m nōl-ē-s κλπ.	māl-ā-m māl-ē-s κλπ.
Υποτακτ.	Ἑνεστ.	vēl-i-m vel-i-s κλπ.	nōl-i-m nōl-i-s κλπ.	māl-i-m māl-i-s κλπ.
	Παρατ.	vēl-lem vel-lēs κλπ.	nōl-lem nōl-lēs κλπ.	māl-lem māl-lēs κλπ.
Προσ.	Ἑνεστ. Μέλλ.	— —	nōlī ⁽²²⁷⁾ nōlīte nōlītō, -tō, -tōte, nolu-nto	— —
	Ἀπρμφ.	vēl-le ⁽²²⁸⁾	nōl-le	māl-le
Μετ.	Ἑν.	[cupī-ēns]	[invītus]	—
Ἐκ τοῦ θέματος τοῦ παρακειμένου				
Ὅρισ.	Πρkm.	vōlūī κλπ.	nōlūī	mālūī κλπ.
	Υπρω.	vōluēra-m »	nōluēra-m κλπ.	māluēra-m »
	Μέλ. II	vōluēr -ō »	nōluēr -ō »	māluēr -ō »
Υποτ.	Πρkm.	vōluēri-m »	nōluēri-m »	māluēri-m »
	Υπρω.	vōluissem »	nōluissem »	māluissem »
Ἀπαρέμφ.	Παρακειμ.	vōluisse	nōluisse	māluisse

(²²⁴) Ἐκ τοῦ nē-vōlo=nōlo, πρβλ. ne-scīo καὶ ποιητ. nēvis, nēvont (=non vīs, non vult). Mā[gis]-vōlō-mā-vōlō-mālō.

(²²⁵) Τὸ vī-s ἀνήκει εἰς ρίζαν ἄλλην, ἥτις φαίνεται ἀκόμη εἰς τὸ in-vī-tus. Sīs=sī vīs (εἰ βούλει, ἐὰν θέλῃς, ἐὰν εὐαρεστήσῃ [πρβλ. vidē sīs] ἢ sīs vidē (ἰδὲ παρακαλῶ), sultis=sī vultis. Τὸ sīs καὶ τὸ sultis κείνται παρενθετικῶς μετὰ προστακτικὴν πρὸς μετριασμόν τῆς διαταγῆς.

(²²⁶) Non ἀντὶ νε (ὕπ. 224).

(²²⁷) Κατὰ τὸ nōlim.

(²²⁸) Velle ἐκ νοῦ vel-se (πρβλ. es-se) κατ' ἀφομοίωσιν (ἰδὲ § 11^α α,δ).

Σημ. α'. Τὸ *vē*-(*vēl*-) τοῦ *vōlō* εἶναι *vē*- πρὸ τοῦ *l* ἢ *li* ἄλλως *vō*-, (πρὸ τοῦ *lt*- γίνεται *vu*-): *vēllem*, *vēlim*, *vōlō*, *vult*, *vultis* (ἀρχαῖκ. *volt*, *voltis*). Ἡ μετοχή τοῦ ἐνεστώτος τοῦ μὲν *vōlō* ἀναπληροῦται διὰ τοῦ *cupīēns* (ἐπιθυμῶν), ἀφοῦ *vōlēns*=πρόθυμος, ἐκουσίως, τοῦ δὲ *nōlō* διὰ τοῦ *invītus* (ἄκων, οὐ βουλόμενος) (²²⁵).

Σημ. β'. Ὁ σύνδεσμος *vēl* (=ἢ) προήλθεν ἐκ τοῦ δευτέρου ἐνικοῦ προσώπου τοῦ *vōlō* ὅπερ θὰ ἔπρεπε νὰ εἶναι *vel-s* (*vell*, *vel* [§ 11α ζ 3]): *sūp̄me vel* hoc *vel* illud λάβε θέλεις (=ἢ) τοῦτο, θέλεις (=ἢ) ἐκεῖνο.

§ 132. *mēmīnī* (μέμνημαι, ἐνθυνοῦμαι), *mēmīnīsse* (²²¹).

ōdī (μισῶ), *ōdisse* (²²¹). Τὸ παθητικόν= (in) *ōdīō esse ali-cūi*, ἢ *apud alīquem* (μισοῦμαι).

coepī (ἡρξάμην, ἤρχισα) *coepisse* (²²⁹).

Ὀριστική <i>Παρακείμενος</i>	<i>mēmīnī</i> <i>mēmīnistī</i> <i>mēmīnit</i> κλπ.	<i>ōdī</i> <i>ōdistī</i> <i>ōdīt</i> κλπ.	<i>coepī</i> <i>coepistī</i> <i>coepīt</i> κλπ.
Υπερσυντέλ.	<i>mēmīnēram</i>	<i>ōdēram</i>	<i>coepēram</i>
Μέλλων II	<i>mēmīnērō</i>	<i>ōdērō</i>	<i>coepērō</i>
Υποτ. Πρκμ.	<i>mēmīnērim</i>	<i>ōdērim</i>	<i>coepērim</i>
Υπερσυντέλ.	<i>mēmīnissem</i>	<i>ōdissem</i>	<i>coepissem</i>
Ἀπρφ. Πρκμ.	<i>mēmīnīsse</i>	<i>ōdisse</i>	<i>coepisse</i>
Προστακτ. (Μέλλων μὲ σημασίαν ἐνεστώτος· πρβλ. <i>scītō, scītōte</i> ὑπ. 175)	<i>β' ἐν. mēmēntō</i> <i>β' πλ. mēmēntōte</i>	Μετοχή Μέλλ. <i>ōsūrus, -a, -um</i>	Μετοχή Μέλλ. <i>coēptūrus, -a, -um</i>
		Μετοχή Πρκμ. (ἀποθετικὸς τύπος) <i>ōsus</i> (²³⁰)	Μετοχή Πρκμ. <i>coēptus</i> (ἢ <i>inceptus</i>) (ιδεὲς Σημ. γ')

Σημ. α'. Ὁ παρακείμενος (ὑπερσυντέλικος καὶ τετελ. μέλλων) τῶν ρημ. *mēmīnī* καὶ *ōdī* ἔχει σημασίαν ἐνεστώτος (παρατατικού καὶ ἀπλοῦ μέλλοντος). *Ōsus* μτχ. ἀποθετικοῦ: *ōsus sum*=ἐμίσησα (§ 244, 1).

(²²⁹) *Memīnī* ἐκ ρίζ. *mēn-* (*mēns*), πρβλ. μέμονα. *Ōdī* πρκμ. τοῦ μὴ εἰς χρῆσιν *ōdīō* (οὐδ' ἀπαντᾷ ἄπαξ ὁ πρκμ. *ōdīvīt*, ὅπερ συγγενεῦει πρὸς τὸ *ōdor*=ὄσμη (ὀδ[σ]μή).—*Coepī* (τοῦ ἀρχαίκοι ἐνεστώτος *coepīō*) ἐκ τοῦ *cō-epī* (τὸ *epī* εἶναι παρακείμενος τοῦ μὴ εἰς χρῆσιν ἄριό ἐκ ρίζ. ἄρ- [πρβλ. ἄπ-τ-ω]=προσδῶ, ἐξ ἧς *āpīscor*, οὐ ἢ μετοχή *aptus*) κατὰ τὸ *āgo--egī*.

(²³⁰) Πρβλ. μτχ. *perōsus* σφόδρα μισῶν (ἐνεργ.) καὶ σφόδρα μισητός (παθητ.)· ἐπίσης *exōsus* (χωρὶς νὰ εἶναι εἰς χρῆσιν τὸ ρῆμα *exōdī*)=μισῶν (ἐνεργ.) μισητός, μεμισημένος (παθητ.).

Σημ. β'. Τοιοῦτοι παρακείμενοι με σημασίαν ἐνεστώτος εἶναι καὶ οἱ ἐξῆς: *pōnī* (πρβλ. οἶδα) = scio (γνωρίζω), *pōnisse* (καὶ *pōsse*), *cōn-suēnī* (πρβλ. εἶωθα) = solēo (συνηθίζω), *cōnsuēnisse* (ιδεὲ § 244, 1).

Σημ. γ'. Τοῦ *coepī* ὡς ἐνεστώτος χρησιμεύει τὸ *incīrīo* (ἀντίθ. *dēsīno*. Ἰδεὲ § 151). Ὁ παθητικὸς παρακείμενος (καὶ οἱ ἐξ αὐτοῦ χρόνοι) *coeptus sum* καὶ *desītus sum* κλπ. (ἀντί *coepī* καὶ *dēsī*) τίθεται ἕαν συντάσσεται με ἀπαρέμφατον καθ' αὐτὸ παθητικῆς σημασίας (ἐκτὸς τοῦ μέσου *fīērī*): *urbs oppugnārī coepta ē desīta est* (ἤρχισε ἢ ἔπαυσε νὰ πολιορκηται). *Pons institūtī coeptus est*, ἀλλὰ *plūra fīērī iudiciā* (νὰ γίνωνται συχνότεραι αἱ δικαστικαὶ πράξεις) *coepērunt* ἢ *dēsīērunt*. *Gravārī* ἢ *monērī* (μέσ. ἀποθ.) *coepit* (ἤρχισε νὰ δυσχεραίνῃ, νὰ κάμνῃ δυσκολίες). Εἰς τοὺς ποιητὰς καὶ εἰς τινὰς γλωσσικῶς μὴ αὐστηροὺς πεζοὺς συγγραφεῖς δὲν τηρεῖται ἐνίοτε τοῦτο, π.χ. *urbānus coepit habērī* ἢ *amphōra coepit institūi* (ιδ. καὶ § 263, 1 *iūbēor*, *vētor*).

§ 133. **āio** (ἀρχαίот. *aiio* = λέγω). Ἀπαντῶσιν οἱ τύποι: *āio*, *āis*, *āit* (λέγει, εἶπε), *āiunt* καὶ *parat. āiēbam* κλπ. Ἐρωτημ. τύπος: *āi'n?* (= *aisnē?*) = ἄληθες; ὄντως; μετὰ τὰ σωστά σου;

Σημ. Ὁ παρατακτικὸς ἀπαντᾷ εἰς τοὺς παλαιούς ποιητὰς κατὰ τὴν 4ην συζυγίαν: *aības*, *aībat*, *aībant*. Τύποι σπανιώτεροι τῆς ὑποτακτικῆς εἶναι: *aīās*, *aīat*, *aīant* (σπανιωτάτη καὶ ποιητικὴ ἢ προστακτικὴ *āi*, ἢ δὲ μετοχὴ *āiēns* καὶ ὡς ἐπίθ. = *affirmatīvus καταφατικός* [ἀντίθ. *nēgāns*]).

inquāam ⁽²³¹⁾ (λέγω, ἐπαναλαμβάνω). Ἀπαντῶσιν οἱ ἐξῆς τύποι: **inquāam**, *inquīs* (λέγεις), **inquīt** (λέγει), *inquīunt* (λέγουν, λέγει υς). *Parat. inquīēbat* (ἔλεγε). *Parak. inquīstī* (εἶπες), **inquīt** (εἶπε), μέλλων *inquīēs* (θὰ εἴπῃς), *inquīet* (θὰ εἴπῃ).

Σημ. α'. Οἱ τύποι: *inquīmus* (λέγομεν), *inquī* (εἶπον), *inque* καὶ *inquīto* (εἶπε) εἶναι ποιητικοί.

Σημ. β'. *Inquāam*, *inquīt* κεῖνται καὶ παρενθετικῶς, τὸ τελευταῖον δὲ καὶ πλεοναστικῶς μετὰ ῥῆμα λεκτικόν: *hoc adiūnxit: 'Pater, inquīt 'meus...'*

for ἀποθ. (λέγω) ⁽²³²⁾, **fātus sum**, **fā-rī** (πρβλ. δωρ. *φῶ-μί*). Ἀπαντῶσι συνηθέστερον, ἐκτὸς τοῦ *fātus*, οἱ τύποι: **fātur** (λέγει), *fantur* (λέγουν), *fāre* (λέγε, εἶπέ), *fārī* (φράναι) ἀρχαῖκ. *farīter* [= *fārī*, § 121, 4], *fāns* ⁽²³³⁾

⁽²³¹⁾ Τὸ πρῶτον πρόσωπον εἶναι κυρίως παλαιὰ ὑποτακτικὴ = εἶποιμεν ἂν καὶ ἔπειτα = λέγω. *Inquam* ἐκ τοῦ *in-squ-am* (*squ-* ἐκ τοῦ *sequ-* ἐξ οὗ ἡ ἀρχαία προστακτ. *insēce* (= λέγε πρβλ. Ὀμηρ. ἐννεπε ἀντί ἐννεπε-ε καὶ ὁρό. ἔσπετε ἀντί ἔ[ν]σπετε).

⁽²³²⁾ Τὸ ρ. *for* ἔχει χροιάν ἀρχαϊκὴν καὶ εἶναι μάλλον ποιητικόν (= λέγω, ἄδω, ψάλλω, ὑμῶ).

⁽²³³⁾ Ἐξ οὗ τὸ ἐπίθετον *in-fāns* (πρβλ. νή-πιος).

(λέγων), **fandō** (γερούνδιον) ⁽²³⁴⁾, fandus (γερουνδίβον), μέλλων I **fābor** (θά εἶπω), **fābītur** (θά εἴπη), ὑπτιον **fātū**.

Σύνθετα τοῦ for: [adfor καὶ affor ⁽²³⁵⁾ προσαγορεύω. effor λέγω, προλέγω]. interfor διακόπτω τινά λέγοντα, [praefor ⁽²³⁶⁾ λέγω τὴν προεισαγωγικὴν προσευχήν, προοιμιάζομαι, ἀρχόμενος λέγω, ἐκ τῶν προτέρων λέγω. prōfor προλέγω, λέγω].

āvē (hāvē) ⁽²³⁷⁾, (h)āvēto, āvēte (προστακτ.), καὶ ἀπαρέμφ. **āvēre** εἰς ἐπιστολάς ἐξηρημένον ἐκ τοῦ iūbēo (κελεύω), salvē (τοῦ salvēo [εἶμαι ὑγιής] ποιητ.), salvētō, salvēte (προστακτ.), καὶ ἀπαρέμφ. salvēre εἰς ἐπιστολάς ἐξηρημένον ἐκ τοῦ iūbēo (κελεύω, παρακαλῶ) ⁽²³⁸⁾. **Avē**, salvē= 1) χαίρε, καλὴ μέρα ἢ χαίρε, εὐτύχει, ἀντίο. 2) χαίρειν ⁽²³⁸⁾, εὖ πράττειν καὶ 3) ἐπὶ ἀποχωρισμοῦ ἀπὸ νεκρόν, π.χ. **āvē** atque vālē. **Salvē** aeternum mihi aeternumque vālē.

Ἀπολύτως: **quaesō**, **quaesūmus** (παρακαλῶ, παρακαλοῦμεν, εἰς εὐαρεστήσαι ἢ εἰς εὐαρεστήσθαι), π.χ. tu, **quaeso**, scribe (γράφει μου, παρακαλῶ). **Mihi**, **quaeso**, ignoscite (συγγνώμην παρακαλῶ).

cēdō ⁽²³⁹⁾ δός, δέξον, εἰπέ [καὶ πληθυντ. ἀρχαϊκὸν **cette**] ⁽²³⁹⁾.

Ἐπιφωνηματικοὶ τύποι προστακτικῶν (ἀπολύτως τιθέμενοι):

cēdo ἄγε (=ἐμπρός) καὶ **cēdōdum** ἢ **cēdō dum** ἄγε δῆ.

āgē, **āgēdum** (μὲ ρῆμα ἐνικού ἢ πληθυντ. ἀριθμοῦ), [āg'te] ἄγε,

⁽²³⁴⁾ Fandō [=fāmā] audīre (=fandō accēpisse)=ἀκοῇ οἶδα, λόγῳ οἶδα, ἐξ ἀκοῆς ἢ φήμης γνωρίζω. Fandus=δυνάμενος νὰ λεχθῇ, ἐπιτετραμμένος. θεμιτὸς (ἀντίθ. non fandus ἢ infandus, nefandus=ἄλεκτος, ἄροητος, ἀθέμιτος). Τὸ οὐδ. fandum (ἀντίθ. nefandum) ὡς οὐσιαστ. (ἐν. καὶ πληθ.)=ἡ θέμις, τὸ δίκαιον: dii memōres fandī atque nefandī (θεοὶ τοῦ δόσιον [δικαίου] καὶ τοῦ ἀνοσίου [ἀδίκου] μνήμονες).

⁽²³⁵⁾ Τοῦ adfor τύποι εὐχρηστοὶ κυρίως εἶναι: **adfātur**, **adfātus**, **adfārī**, **adfāre** (προστακτ.), **adfābar**, [adfātum est (παθητ.)=προεγεγραμμένον, εἰρημένον ἐστίν, πρβλ. καὶ effātus καθωρισμένος, ἀπερωμένος].

⁽²³⁶⁾ Εὐχρηστοὶ ἰδίᾳ οἱ τύποι: (praefātur), **praefāmur**, **praefābantur**, (praefārer), **praefārentur**, **praefāns**, **praefārī**, **praefātus**.

⁽²³⁷⁾ Πιθανῶς λ. καρχηδονική = νῖβε. Κακῶς διὰ τὴν προσαρμογὴν τῆς σημασίας πρὸς τὸ ἑλλην. «χαίρει» ἐθεωρήθη συνώνυμον τοῦ gaudere (χαίρειν).

⁽²³⁸⁾ Marcus avēre iūbet (χαίρειν κελεύει, σὲ χαίρεται δὲ ὁ Μάρκος, χαίρετίσματα ἀπὸ τὸν Μάρκον. iūbēo te salvēre χαίρειν σε κελεύω, σὲ χαίρετάω. Salvēbis a meo Cicerōne σὲ χαίρεται τὸ παιδί μου ὁ Κικέρων (ἔχεις προσκυνήματα ἀπὸ τὸ παιδί μου).

⁽²³⁹⁾ Τὸ cēdō προέρχεται πιθανῶς ἐκ τοῦ μὴ εἰς χρῆσιν β' ἐνικού προσ. τῆς προστακτ. **dō** (ἀντικατασταθείσης διὰ τοῦ dā τοῦ dāre πρβλ. προστακτ. δίδω, πῶ, πῶθι [τοῦ πίνω] μὲ τὸ -ce καὶ τὸ cette [ἐκ τοῦ cē-dāte]) ἢ εἶναι ἀρχαῖον μόριον τοπικὸν ἀνάλογον πρὸς τὸ δεῦρο, καὶ τὸ cette ἔγινε κατὰ τὸ δεῦρο—δεῦτε.

φέρει, ἄγε δὴ, ἄγετε, ἐμπρός! agē(dum) dīc ἄγε, εἰπὲ (ἐμπρός, λέγε). Πρβλ. καὶ āpāge⁽²⁴⁰⁾ ἄπαγε, φύγε μακρὰν, κρημνίσου ἀπ' ἐδῶ (§ 164).

§ 134. Verba impersonālīa (ἀπρόσωπα ρήματα).

Τὰ κυρίως (§ 135 B) ἀπρόσωπα ρήματα στεροῦνται προστακτικῆς⁽²⁴¹⁾, ὑπτίου καὶ μετοχῆς⁽²⁴²⁾, ἀπαντῶσι δὲ μόνον, ὡς καὶ εἰς τὴν Ἑλληνικὴν, εἰς τὸ τρίτον ἐνικὸν πρόσωπον καὶ εἰς τὸ ἀπαρέμφατον.

Σημ. Ἡ ἐλλείπουσα προστακτικὴ ἀναπληροῦται, ὅταν παραστῇ ἀνάγκη, διὰ τῆς ὑποτακτικῆς: pudeat te αἰσχύνῃ (ἐντροπὴ σου!). Τὸ γερούνδιον διατηρεῖ τὴν δοτικὴν consilī nostrī **nōbis** paenitendum puto νομίζω οὐκ ὀρέπει (ἡμεῖς) νὰ μεταμεληθῶμεν διὰ τὴν ἡμετέραν ἀπόφασιν.

Ἀπρόσωπα εἶναι:

§ 135. Α'. Τὰ δηλοῦντα κειρικὰς μεταβολὰς ἢ ἀτμοσφαιρικὴν κατάστασιν⁽²⁴³⁾: fulget⁽²⁴³⁾ ἀστράπτει, fulmīnat⁽²⁴³⁾ κεραυνὸς πίπτει, tonat⁽²⁴³⁾ βροντᾷ, fulgūrat⁽²⁴³⁾ ἀστράπτει (καὶ πίπτει κεραυνός), rorat⁽²⁴⁴⁾ πίπτει δρόσος, ῥίπτει δρόσον, illūcēscit⁽²⁴⁵⁾ ἐπιλάμπει, ὑποφαίνεται, ὑποφώσκει ἢ ἡμέρα, dīlūcēscit⁽²⁴⁵⁾ ὑποφαίνεται, ὑποφαίνει ἢ ἡμέρα (ξημερώνει), ἀρχίζει νὰ φέγγῃ.

Σημ. Δὲν ἀπαντᾷ προσωπικὴ σύνταξις (μὲ δῆλωσιν δηλ. τοῦ ὑποκειμένου) εἰς τὰ ἐξῆς ρήματα: pluit ὕει, βρέχει, gelat πάγος γίγνεται, κἀνει παγωνιά, grandīnat χαλαζᾷ, πίπτει χάλαζα, lapīdat de caelo λίθους ἢ λίθοις ὕει, λίθοι πίπτουν, ninguit καὶ ningit νίφει, χιονίζει.

§ 136. Β'. Τὰ κυρίως ἀπρόσωπα, ἥτοι τὰ δηλοῦντα: 1)

⁽²⁴⁰⁾ Λαμβάνει καὶ αἰτιατικὴν (āpāgē te ἄπαγε σεαντόν): āpāgē te sīs [=sī vīs] ἐκποδὼν ἀπέλθε, κάμε μου τὴ χάρι [καὶ] φύγε.

⁽²⁴¹⁾ Ἀπαντᾷ μόνον εἰς τοὺς νόμους ἢ προστακτικὴ licēto (ἐξέστω, τοῦ ρ. licet). Μετοχαὶ δὲ τινες εἶναι ἐπιθετα: licēns (ἐλεύθερος, ἀχαλίνωτος), pūdēns (αἰδήμων), libēns (πρόθυμος).

⁽²⁴²⁾ Ταῦτα κυρίως εἶναι καθ' αὐτὸ προσωπικά (τритоπρόσωπα) καὶ ἔχουν ὑποκείμενον πάντοτε ἔν, συνήθως μὲν τὸ ἐνεργοῦν τὰς μεταβολὰς ταύτας (π.χ. **Iuppiter**), ἐνίοτε δὲ καὶ τὸ ὑφιστάμενον ταύτας (π.χ. **caelum**, **āēr**, **diēs** κλπ. § 191 Σημ.). Ταῦτα ὡς προσωπικά ἔχουν καὶ μετοχὴν: Iove tonante, fulgurante (τοῦ Διὸς βροντῶντος, ἀστράπτοντος).

⁽²⁴³⁾ Ὑποκεῖμ. Iuppiter.

⁽²⁴⁴⁾ Ὑποκεῖμ. Tīthōnīa conīpnx (=Aurōra ἢ Ἡώς).

⁽²⁴⁵⁾ Ὑποκεῖμ. diēs.

τὸ δυνατόν ἢ δέον γενέσθαι ἢ συγκατάθεσιν: *dēcet* προσήκει, *prēpei* (ἀντίθ. *dedēcet* οὐ πρόπει), *oportet* δεῖ, *prēpei*, *licet* ἔξεστι, *libet* ἀρέσκει.

Σημ. Μὲ τὸ *decet* ἢ *decent* δύναται νὰ τεθῇ οὐσιαστικὸν ὡς ὑποκείμενον καθ' ἐνικὸν ἢ πληθυντικὸν ἀριθμὸν, μέ τινα ἄλλα ὁμως ῥήματα γίνεται χρῆσις μόνον τοῦ οὐδετέρου ἀντωνυμίας ἢ ἐπιθέτου: *haec libent*, non *omnia* *licent*.

2) ψυχικὸν αἶσθημα (ἅπαντα ῥήμ., τῆς δευτέρας συζυγίας): *misēret* (me) οἰκτίρω, *pīget* (me) δυσχεραίνω, *λυπεῖ* ἢ *ἀνιᾷ* με, *pūdet* (me) αἰσχύνομαι, *taedet* (me) κόρος ἔχει με, ἀηδιάζω. (Σημειωτέα ἢ φράσις: *nos paenitēre solet*=συνηθίζομεν νὰ μετανοῶμεν).

Σημ. Εἰς τὰ τοιαῦτα ῥήματα τὸ πρόσωπον ὅπερ αἰσθάνεται τὸ ψυχικὸν πάθος τίθεται **κατ' αἰτιατικήν**, τὸ πρόσωπον δὲ ἢ τὸ πρᾶγμα δι' ὃ αἰσθάνεται τις τὸ πάθος τοῦτο κατὰ γενικήν, ἔκτος ἔάν τὸ πρᾶγμα ἐκφράζεται δι' ἀντωνυμίας, ὁπότε τίθεται **αἰτιατική**: *me* *pūdet stultitiae* tuae (αἰσχύνομαι διὰ τὴν μωρίαν σου). Με *hōc* *pūdet* (ἐντροπέομαι δι' αὐτό).

§ 137. Γ'. Τὰ μεταβάλλοντα ὀλίγον ἢ πολὺ τὴν σημασίαν (ἄλλως εἶναι προσωπικά): *fīt* γίγνεται, *συμβαίνει*, *accīdit* συμβαίνει, *ēvēnit* συμβαίνει, *expēdit* λυσιτελεῖ, *συμφέρει*, *accēdit* προσίθεται, *praestat* εἶναι προτιμότερον, *restat* ὑπολείπεται, *intērest* συμφέρει, *iūvat* τέρει, *pātet* εἶναι πρόδηλον, *appāret* φαίνεται, *cōnstat* ὁμολογεῖται κ.ἄ. ⁽²⁴⁶⁾.

Σημ. Ἐπίσης ἀπρόσωπα γίνονται καὶ ἄλλα ῥήματα (ἀμετάβατα ἢ μεταβατικά) εἰς τὸ τρίτον ἐνικὸν πρόσωπον τοῦ παθητικοῦ (ἰδὲ καὶ § 126 β' καὶ 268):

<i>ītur</i>	<i>cōnandum est</i>
<i>currītur</i>	<i>eundum est</i>
<i>concursum est</i>	<i>pūgnātur</i>
<i>dormiētur</i>	<i>bibētur</i>
<i>pūgnārī potest</i>	

Πρβλ. οὐδενὶ ἀπιτέον=οὐ δεῖ τινα ἀπιέναι.

⁽²⁴⁶⁾ Ἀπρόσωπος ἔκφρασις εἶναι καὶ μέ τὸ ἀπρόσωπον *est*: *sapientiae est* *tempōri* *cedere* (§ 198 Σημ. καὶ § 261).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε΄.

ΟΙ ΑΡΧΙΚΟΙ ΧΡΟΝΟΙ ΤΩΝ ΕΥΧΡΗΣΤΟΤΕΡΩΝ ΡΗΜΑΤΩΝ

ā = συζυγία (ἢ πρώτη συζυγία):

§ 138. Α'. ν-παρρακείμενοι:

α) Παρρακείμενος εἰς -vī:

amō, amāvī (§ 116,5), amātum, amāre ἀγαπῶ.

Σημ. Κατὰ τὸ amō κλίνονται περὶ τὰ 340 ὁμαλὰ ρήματα: pōtō, pōtāvī, **pōtum** (ἰδ. § 124,1), pōtare πίνω, κωθωνίζω, (τὸ τσούζω).

β) Παρρακείμενος με̐ ἐκπτώσιν τοῦ -v- καὶ ἔκτασιν τοῦ θεματικοῦ φωνήεντος.

iūvō, iūvī [ἐκ τοῦ iún(ā)vī, iūnnī, iūnī], iūtum (iūvatūrus), iūvāre βοηθῶ (ὕπ. 197).

adiūvo βοηθῶ.

lāvō, lāvī (ἀντὶ lāvāvī κατὰ τὴν 3ην συζ. [ἐκ τοῦ lán(ā)vī, lānnī, lānī]), (lāvātum καὶ **lāutum**, lautūrus καὶ lōtūrus), lāvāre λούω⁽²⁴⁷⁾.

γ) Παρρακείμενος εἰς -ūī (§ 116,5 καὶ ὕπ. 197):

crēpō, crepūī, crepītum, crepāre κροτῶ.

discrēpo διαφωνῶ. incrēpo ἐπιπλήττω.

cūbō, cubūī, cubītum, cubāre κείμαι, κατακέλλμαι.

accūbo παράκειμαι. incūbo ἐπιάζω, ἐξαπλοῦμαι.

dōmō, domūī, domītum, domāre δαμάζω.

edōmo ἐξημερώνω. perdōmo καταδαμάζω.

sēcō, secūī, **sectum** (secatūrus), secāre τέμνω.

desēcō ἀποτέμνω. insēcō ἐντέμνω.

sōnō, sonūī, (sonatūrus), sonāre ἤχῶ.

consōno συμφωνῶ. resōno ἀντηχῶ.

tōnō, tonūī, —, tonāre βροντῶ.

attōno ἐμβροντῶ.

vētō (ἀρχ. vōtō), vetūī, vetītum, vetāre ἀπαγορεύω.

Σημ. ēnēcō, enecūī (καὶ enecāvī), enectum, enecāre φονεύω, ἀλλὰ nēcō, necāvī, necātum, necāre φονεύω.

δ) Παρρακείμενος εἰς -ūī καὶ -āvī:

frīcō, fricūī, (fricātum καὶ frictum), fricāre ψῶ, τρίβω.

infrīco ἐντρίβω. perfrīco περιτρίβω.

⁽²⁴⁷⁾ Ἡ μτχ. ἀντὶ lán[ā]tus (ὕπ. 197) εἶναι lāutus (καὶ δημωδ. lōtus). Τὸ ρῆμα lāno εἰς τοὺς ποιητὰς σχεδὸν πάντοτε κατὰ τὴν τρίτην συζυγίαν εἰς τοὺς τύπους lāvis, lāvit, lāvimus, lāvēre, lāvītur, lāutus, lōtus. Ἡ μτχ. lāutus εἶναι καὶ ἐπίθετον (πρβλ. καὶ ἐπίρρ. lāutē). Ἰδ. § 155.

mīcō, micūī, —, micāre *στίλβω*.

ēmīco *ἐκπηδῶ* (ēmīcātūrus), ἀλλὰ dīmīco, dimicāvi, dimicātum, dimicāre *διαμάχομαι*.

[**plicō**, *πρβλ. πλέκ-ω*], [plicūī], plīcātum, plīcāre *πύσσω, διπλῶ, ἐλίσσω*. applīco, applicāvi καὶ applīcūī, applicātum [καὶ applicītum], applicāre *προσπελάζω*.

‘Ομοίως: complīco *ἐλίσσω*. explīco, explicāvi (καὶ explicūī) explicātum καὶ explicītum, explicāre *ἐξελίσσω, ἀνελίσσω*. implīco, implicāvi (καὶ implicūī), implicātum καὶ implicītum, implicāre *ἐμπλέκω, περιπλέκομαι*.

Σημ. Τὰ ἄλλα ρήματα εἰς -plīco σχηματίζονται ὁμαλῶς.

§ 139. Β'. Παρακείμενος με ἀναδιπλασιασμόν:

dō, (²⁴⁸) dēdī, dātum, dāre *δίδω*.

circumdo, circumdēdi, circumdātum, circumdāre *περιβάλλω*.

‘Ομοίως: satisdo *ἐγγυητὰς παρέχω*. pessumdo (pessundo καὶ pessum do) *ἀπόλλυμι, ἀφανίζω, καταστρέφω* (ὕπ. 89). vēnundo *πωλῶ*.

Σημ. Τὰ σύνθετα τοῦ dō ὦν τὸ πρῶτον συνθετικὸν εἶναι μονοσύλλαβον κλίνονται κατὰ τὴν τρίτην συζυγίαν: abdo κ.τ.τ. (§ 145).

stō, stētī (ὕπ. 200), stātum (ἀλλὰ stātūrus), stāre *ἵσταμαι*.

circumsto, circumstēti, —, circumstāre *περιίσταμαι*.

Σημ. Τὰ δισύλλαβα ἔχουν παρακείμενον εἰς -stītī: praesto, praestītī, praestātūrus, praestāre *προέχω, παρέχω*. consto, constītī, constātūrus, constāre *συνίσταμαι*. cōnstat (ἀπρόσ.) *ὁμολογεῖται*. disto, —, —, distāre *ἀπέχω*. ex(s)to, —, ex(s)tātūrus, ex(s)tāre *ὑπάρχω, ζῶ*. īnsto, īnstītī, īnstātūrus, īnstāre *ἐπίκειμαι*. obsto, obstītī, (obstātūrus), obstāre *ἀνθίσταμαι*. resto, restītī, —, restāre *ὑπολείπομαι*.

§ 140. ē-συζυγία (ἢ δευτέρα συζυγία):

Α'. Παρακείμενοι με -v-

α) Παρακείμενος εἰς -ēvī:

dēlēō (§ 108), dēlēvī, dēlētum, dēlēre *καταστρέφω*.

flēō, flēvī, flētum, flēre *κλαίω*.

‘Ομοίως: dēflēō (*κλαίω τινά*).

nēō, nēvī, nētum, nēre *νέω, νήθω* (neunt [κατὰ τὴν τρίτην συζυγ.] ποιητ.).

(²⁴⁸) ‘Η συλλαβὴ da εἶναι πάντοτε βραχεῖα. πλὴν τοῦ dās, dā, dāns (γεν. dantis).

[plēō], πρβλ. πλέω, πίμ-πλη-μι.

com-**plēō**, complēvī, complētum, complēre πληρῶ.

*Ομοίως: explēō εκπληρῶ, ἐπιτελῶ. implēō ἐμπίμπλημι. supplēō ἀναπληρῶ.

β) Παρὰ κείμενος με ἐξαφάνισιν τοῦ -v- καὶ ἔκτασιν τοῦ θεματικοῦ φωνήεντος:

cāvēō (²⁴⁹), cāvī (²⁵⁰), cáutum, cavēre, εὐλαβοῦμαι, φυλάττομαι, προνοῶ
fāvēō, fāvī, fáutum, favēre εὐνοῶ, εὐφημῶ.

ἴσως ἐκ τοῦ fōvēō, fōvī, fōtum, fovēre περιθάλπω.

mōvēō, mōvī, mōtum, movēre κινῶ ἐγείρω.

*Ομοίως: admōvēō πλησιάζω. commōvēō συγκινῶ. permōvēō συγκινῶ.

rēmōvēō ἀπομακρύνω. summōvēō (²⁵¹) ἐκτοπίζω. prēmōvēō προωθῶ.

vōvēō, vōvī, vōtum, novēre εὐχομαι (τάζω).

dēvōvēō ἀφοσιῶ, καταρῶμαι, καθιστῶ.

§ 141. γ) Παρὰ κείμενος εἰς -ūī:

1) Παρὰ κείμενος με ὑπτιον (μετοχήν) εἰς -ītum:

hābēō, habūī, habītum, hābēre ἔχω.

adhībēō, adhibūī, adhibītum, adhibēre προσφέρω, χρῶμαι.

*Ομοίως: prohibēō κολύω.

dēbēō (²⁵²), debūī, dēbītum, debēre ὀφείλω.

*Ομοίως: praebēō (²⁵²) παρέχω.

līcēō, līcūī, līcītum, līcēre πωλοῦμαι (ἐν δημοπρασίᾳ), ἔχω ἀξίαν.

*Id. § 155 līcēor.

mērēō, mērūī, merītum, merēre ἀξίος τινός εἰμι (§ 155).

mōnēō, mōnūī, monītum (§ 108), monēre ὑπομιμνήσκω, παραινῶ, παρα-
κελεύομαι.

*Ομοίως: admōnēō ἀναμιμνήσκω, παραινῶ.

nōcēō (συγγενές πρὸς τὸ nēco), nocūī, nocītum, nocēre βλάπτω.

plācēō, placūī, placītum, placēre ἀρέσκω.

placet (ἀπρὸς), placūī καὶ placītum est, placēre δοκεῖ τινι, ἀρέσκει.

displīcēō, displicūī, (displicītum), displicēre ἀπαρέσκω.

tācēō, tacūī, tacītūrus, tacēre σιωπῶ, σιγῶ (tacītus ἐπίθ.=σιωπηλός).

rētīcēō, reticūī, —, reticēre ἀποσιωπῶ, ἀποκορύπτω.

terrēō, terrūī, terrītum, terrēre τροφὸν ἐμβάλλω, ἀποτρέπω, φοβίζω.

*Ομοίως: dēterrēō διὰ φόβου ἀποτρέπω, ἀπειργώ.

(²⁴⁹) Cāvēō πρβλ. ἑλλ. κοῤέω [=παρατηρῶ, ἐξετάζω] ἐξ οὗ θουοσκόρος.

(²⁵⁰) Cāvī ἐκ τοῦ cāv(ē)vi καὶ cáutum ἐκ τοῦ cāv(ē)tum. Mōvī ἐκ μόν(ē)vi, mōtus ἐκ τοῦ μόν(ē)tus.

(²⁵¹) *Ἐκ τοῦ sub-mōvēō.

(²⁵²) *Ἐκ τῶν μὴ εἰς χρῆσιν dē-hābēō—dē-hībēō—dēbēō, prae-hālēō—prae-hībēō—prae-bēō.

2) με άνωμάλως έσχηματισμένον ύπτιον (μετοχήν):

cēnsēō, cēnsūī, cēnsūm, censēre άπογράφω, τιμώ, φρονώ, ήγομαι, νομίζω.

*Ομοίως: rēcēnsēō (recēnsus ή recēnsitus) έξετάζω, επιθεωρώ.

succēnsēō και καλύτ. suscēnsēō ⁽²⁵³⁾ (άνευ μετοχής), -ūī, -ēre χαλεπαίνω.

dōcēō, docūī, doctum, docēre διδάσκω, παιδεύω.

mīscēō, mīscūī, mixtum (και mīstum), miscēre μίγ-νυμι, ταράττω (έκ ρίζ. misk- έξ ής prōmiscuus, πρβλ. μίσγω άντι μίγ-σκω).

tēnēō, tenūī, [tentum], tenēre κρατώ, έχω.

abstīnēō, abstīnūī, —, abstinēre άπέχω.

*Ομοίως: attīnēō άποβλέπω. contīnēō συνέχω. pertīnēō διατείνω, διήκω. dētīnēō κατέχω. rētīnēō κωλύω. *Αλλά obtīnēō, obtinūī, obtentum, obtinēre τυγχάνω. sustīnēō (άλλά ύπτ. [έκ του sustento]: sustentatum), υπομένω, βαστάζω.

torrēō, torrūī, tōstum ⁽²⁵⁴⁾, torrēre φρύγω, ξηραίνω, κατακαίω.

*Ανευ ύπτίου (μετοχής):

arcēō, arcūī, arcēre εϊργω, κωλύω, έμποδίζω.

*Αλλά: cōercēō ⁽²⁵⁵⁾, cōercūī, cōercitum, cōercēre κολάζω.

*Ομοίως: exercēō (exercitus) άσκώ, γυμνάζω.

cālēō, cālūī, cālēre είμαι θερμός, θερμαίνομαι.

*Ομοίως: cārēō στερομαι. dōlēō λυπομαι. ēgēō ένδεής είμι.

ēmīnēō έξέχω. flōrēō άκμαίζω. horrēō φρίττω. abhorrēō άπί-

δω. iācēō κείμαι. indīgēō ένδεώς έχω. lātēō λανθάνω. mādēō

διάβροχος είμαι. nītēō στίλβω. pallēō ώχρωι. pārēō φαίνομαι, ύπα-

κούω (appārēō έπιφαίνομαι). pātēō άνέφωμαι. rīgēō ριγώ. sīlēō

σιγώ. sorbēō ροφώ. splendēō λάμπω. stūdēō σπονδάζω. stūpēō

θαμβομαι. tīmēō φοβομαι. vālēō ισχύω. vīgēō είμαι άκματός,

άκμαζω. vīrēō είμαι πράσινος, πρασίζω.

*Απόσωπα ρήματα (impersōnālīa):

dēcēt, decūt άρμόζει, προσήκει. lībēt (άρχαιότ. lūbet), libūt ή li-

bītum est άρέσκει. līcet (§ 136) licūt ή licītum est, (licitūrus),

έξεστι. mīsēret, miserītum est οϊκτος έχει (§ 155). ōportet,

oportuit δετ, χοή, συμφέρει. paenītet, paenītūt μεταμέλει. pī-

get, [pigūt] άνιαρόν έστι. pūdet, pudūt και pudītum est,

(puditūrum), αϊδώς έχει. taedet, taedūt και [taesum est ή] per-

taesum est άηδία (οικχασία) έχει με, οικχαίνομαι.

⁽²⁵³⁾ *Εκ του μη είς χρήσιν subs-cēnsēō.

⁽²⁵⁴⁾ *Εκ θέμ. (ters-), tors- πρβλ. τέρσομαι (=ξηραίνομαι), τερσαίνω (=ξηραίνω).

⁽²⁵⁵⁾ *Εκ του cum και arcēō.

ἄνευ παρακειμένου:

ävēō (hävēō) ἐπιθυμῶ (§ 133). **frīgēō** ρίγγω. **immīnēō** ἀπειλῶ.
languēō ἀτονῶ. **maerēō** (ἐκ τοῦ maes-ēō [§ 11^α δ'] πρβλ. maes-tus)
 (ἀμτβ.) εἶμαι τεθλιμμένος, (μτβτ.) θορῶ, πενθῶ. **pävēō** φοβοῦμαι. **pollēō**
 δύναμαι, εἶμαι δυνατός, ισχύω. **squālēō** θνπῶ.

§ 142. Β'. Παρακειμένος με ἑκτασιν τοῦ θεματικοῦ φωνήεντος:

sēdēō, sēdī, sessum (ὕπ 202), sēdēre κάθημαι.

Ὁμοίως: **circumsēdēō** περικάθημαι. **supersēdēō** ἐπικάθημαι.

obsēdēō, obsēdī, obsessum, obsēdēre πολιορκῶ.

Ὁμοίως: **possēdēō** (258) κέκτημαι, ἔχω. **dissēdēō** (ἄνευ μτχ. παθ. πρκμ.) διέσσηκα. **praesēdēō** προΐσταμαι. **rēsēdēō** τὰς διατριβάς ποιῶμαι.

vīdēō, vīdī, vīsum, vīdēre ὄρω, βλέπω (§ 155).

Ὁμοίως: **invidēō** φθονῶ. **prōvīdēō** προνοῶ, ἐπιμελοῦμαι.

Γ'. Παρακειμένος με ἀναδιπλασιασμόν:

mordēō (256), mōmordī, morsum, mordēre δάκνω, δαγκάνω.

pendēō, pēpendī, —, pendēre κρέμαμαι.

impēdēō, —, — (257), impēdēre ἐπικρέμαμαι. **dēpendēō**, —, —, dependēre (κατα)κρέμαμαι, ἐξήρηται.

spondēō, spōpōndī (258), spōnsum, spondēre πλίστιν δίδωμι, ἐγγινῶ.

rēspondēō, respondi, respōnsum, respondēre ἀποκρίνομαι.

tōndēō, tōtōndī, tōnsum, tōndēre κείρω.

dētōndēō, detōndī, detōnsum, detōndēre ἀποκείρω.

prandēō, prandī (259), prānsum, prandēre ἀριστῶ (προγευματίζω).

Δ'. Παρακειμένος εἰς -sī:

ārdēō, ārsī (260), (arsūrus), ardēre φλέγομαι.

āugēō, āuxī, āuctum, augēre αὐξάνω.

haerēō, haesī, (haesum), haerēre ἔχομαι (τινός).

Ὁμοίως: **adhaerēō** προσκολλῶμαι. **cohaerēō** ἔχομαι τινός. **inhaerēō** προσπέφυκα.

iūbēō, iussī (261), iussum, iūbēre κελεύω, διατάττω.

(258) Ἐκ τοῦ por-sīdēō (ἢ pos-sīdēō) ἐφέζομαι [πρβλ. πός, ποτί, pos-t].
 Mordēō ἐκ τοῦ μὴ εἰς χρήσιν **smordēō** πρβλ. σμερδ-αλέος, σμερδ-νός.

(257) Ὡς ἐπίθ. **impēnsus** (δαπανηρός, ἐπιζήμιος).

(258) Ἐκ τοῦ spo-spondī (ὕπ. 200).

(259) Ἄνευ ἀναδιπλασιασμοῦ (ἀδόκιμον: prandīdi).

(260) Ἀντὶ ard-si (§ 11^α α δ).

(261) Ἐκ τοῦ iudh-si (§ 11^α α γ). Εἰς τὸν ἔνεστ. τὸ dh γίνεται b.

mānēō, mānsī, (mānsum), manēre μένω.

‘Ομοίως: permānēō ἐμμένω. rēmānēō παραμένω.

mulcēō, mulsi, mulsum, mulcēre θέλω, ψά.

rīdēō, rīsi, rīsum, rīdēre γελῶ.

‘Ομοίως: irrīdēō ἐπισκώπτω. subrīdēō ὑπομειδῶ.

suādēō (svādēō), suāsi, suāsum, suādēre πείθω.

‘Ομοίως: dissuādēō ἀποτρέπω. persuādēō καταπείθω.

tergēō (σπαν. ὀριστ. ἐν. tergo τῆς 3ης), tersī, tersum, tergēre μάσσω, σπογγίζω (σφογγίζω).

‘Ομοίως: abstergēō ἀπομάσσω.

torquēō, torsi (§ 116) tortum, torquēre στρέφω (πρβλ. ἄ-τρακτος).

“Ανευ ὑπτίου (μετοχής)

algēō, alsī, algēre οἰνῶ. **fulgēō**, fulsi, fulgēre ἀστράπτω, λάμπω.

indulgēō, indulsi, indulgēre χαρίζομαι, συγχωρῶ. **lūcēō**, lūxi,

lucēre λάμπω, φέγγω. **lūgēō**, lūxi, lugēre πενθῶ. **urgēō**

(urgēō), ursī, urgēre ὠθῶ, πιέζω.

§ 143. Ἰσοζυγία (ἡ τετάρτη συζυγία):

Α'. ν-παρρακείμενος

sēpeliō, sepelivī, sepultum (ὕπ. 278), sepeliṛe θάπτω.

āpēriō ⁽²⁶²⁾, apērūi (§ 116,5), apertum, aperīre ἀνοίγω.

opērīo, operūi, opertum, operīre καλύπτω.

salīō, salūi (§ 116,5), salīre ἄλλομαι, πηδῶ.

dēsīlīo, dēsīlūi, —, dēsīlīre καθάλλομαι, καταπηδῶ.

‘Ομοίως: trānsīlīo ἐπεράλλομαι, ἐπερπηδῶ.

Β'. Παρρακείμενος με ἑκτασιν τοῦ θεματικοῦ φωνήεντος:

vēniō, vēnī, ventum, venīre ἔρχομαι.

‘Ομοίως: advēniō ἀφικνοῦμαι. circumvēniō (περι)κυκλῶ. convēniō

συνέρχομαι. ēvēniō ἐξέρχομαι, ἀποβαίνω. pervēniō διέρχομαι. subvē-

nīo ἐπικουρῶ.

Γ'. Παρρακείμενος με ἑκπτωσιν τοῦ ἀναδιπλασιασμοῦ:

rēpērīō ⁽²⁶³⁾, rēppērī ⁽²⁶⁴⁾ (σπανιώτ. rēpēri), repertum, reperīre

(ἀν)ευρίσκω, τυγχάνω.

compērīo ⁽²⁶³⁾, compērī ⁽²⁶⁴⁾, compertum, comperīre πυνθάνομαι, καταλαμβάνω.

⁽²⁶²⁾ Κυρίως τὸ δεύτερον συνθετικὸν εἶναι τὸ μὴ εἰς χρῆσιν vēriō.

⁽²⁶³⁾ Σύνθετα τοῦ parīo, parēre (§ 145).

⁽²⁶⁴⁾ Ἰδὲ σχηματισμὸν χρονικῶν θεμάτων § 116 Σημ. καὶ 116,3.

Δ'. Παρακείμενος εις -sī:

farcīō⁽²⁶⁵⁾, farsī, fartum⁽²⁶⁶⁾, farcīre σάπτω, βύω, πληρῶν (γεμίζω).

*Ομοίως: rēfarcīō, refarsi, refertum, refercīre σάπτω, ἐμφράσσω, ἐμπύλλημι.

fulcīō, fulsī, fultum, fulcīre (ὑπ)ερείδω, στηρίζω.

haurīō, háusī⁽²⁶⁷⁾, háustum, haurīre (ἐξ)αντλῶ, ἐκπίνω, ὑποφέρω.

*Ομοίως: exhaurīō ἐξαντλῶ, πλήρως ἐπιτελῶ.

saepīō, saepsī, saeptum, saepīre (περι)φράσσω, ἐγκλείω, φρουρῶ.

sancīō, sanxī, sanctum, sancīre (ἐπι)κυρῶ, τάσσω.

sarcīō, sarsī, sartum, sarcīre ἐπισκευάζω, ἐπανορθῶ.

sentiō, sēnsī (§ 116,4 καὶ ὑπ. 11^αζ), sēsum (§ 117,2), sentiīre αἰσθάνομαι.

*Ομοίως: consentīo συμφωνῶ. dissentīo διαφωνῶ.

vincīō, vinxī, vinctum, vincīre δέω (δένω).

*Ανευ παρακειμένου:

āmīcīō, —, amictum, amīcīre (ἐκ τοῦ amb[i]iācīō id. iācīō § 144) περιβάλλω, ἀμφιέννυμι.

fērīō, —⁽²⁶⁸⁾, —⁽²⁶⁸⁾, ferīre τύπτω, πλήττω, παίω, ἀποκτείνω.

gestīō⁽²⁶⁹⁾, —, —, gestīre γανριῶ, ἐφίεμαι, ἐπιθυμῶ.

§ 144. Συμφωνόληκτος συζυγία (τρίτη συζυγία):

(περιλαμβανούσα καὶ τὰ εις -ŷō)

Α'. Παρακείμενος μετ' ἑκτασιν τοῦ θεματικοῦ φωνήεντος.

lēgō, lēgī (§ 116,2), lectum, legēre ἀναγιγνώσκω.

*Ομοίως: perlēgo (καὶ pellēgo) ἀναγιγνώσκω, διεξέρχομαι.

dēlīgo, delēgī, delēctum, delīgēre αἰροῦμαι, ἐκλέγω.

*Ομοίως: ēlīgo ἐκλέγω. collīgo συλλέγω.

*Αλλὰ μὲ -s- εις τὸν παρακείμενον⁽²⁷⁰⁾:

dīlīgo, dīlēxi, dīlēctum, dīlīgēre ἀγαπῶ. intellēgo, intellēxi, intellēctum, intellēgēre κατανοῶ. neg-lēgo⁽²⁷¹⁾, neglēxi, neglēctum, neglēgēre (παρ)αμελῶ.

⁽²⁶⁵⁾ Πρβλ. φράγ-νυμι, φράσσω.

⁽²⁶⁶⁾ Σπανιώτατα: μτχ. farsus (ποιητ.).

⁽²⁶⁷⁾ *Εκ τοῦ haus-sī (§ 116,4).

⁽²⁶⁸⁾ *Αναπληροῦται διὰ τοῦ īcī, ictum ἢ percussi, percussum.

⁽²⁶⁹⁾ *Εκ τοῦ gestus.

⁽²⁷⁰⁾ Ταῦτα εἶναι σύνθετα ἐκ τοῦ lēgo (= παρατηρῶ, λαμβάνω ὑπὸ σπουδαίαν ἔψοπον).

⁽²⁷¹⁾ Neg=non (πρβλ. neg-ōtīum).

ēdō, ēdī (§ 117, 2), ēsum, ēdēre *ἔδω, ἐσθίω, τρώω*.

‘Ομοίως: adēdō καταβροχθίζω, καταναλίσκω. ambēdō περιτρώω. comēdō κατατρώω, φθείρω. perēdō διαβιβρώσκω. Καί μετοχή comessus (ποιητ.) καί comēstus ἀντί comēsus.

Σημ. Τὸ ēdō σχηματίζει καί τύπους συνηρημένων: ēs (=ēdis ἐκ τοῦ eds—ess—ēs [ὕπ. 15]), ēst (=ēdit ἐκ τοῦ edt κλπ.), ēstis (=ēdītis), ēssem (=ēdērem), ēsse (=ēdēre) Προστακτ. ēs (=ēde). ‘Υποτακτ. ἀρχαϊκή, ἐνεστ. ēdim, ēdis κλπ. (κυρίως εἶναι εὐκτική, πρβλ. sim)=ēdam κλπ. Παρακ. es(s)ērīm. Παθ. ἐνεστ. estur (=ēdītur), παρ. ēssētur (=ēdērētur).

ēmō, ēmī, ēm-p-tum (§ 11α γ), emēre *ἀγοράζω*.

coēmō (cōmo § 147).

adīmō, adēmi, adēptum, adimēre *ἀναλαμβάνω, ἀφαιρῶ*.

‘Ομοίως: dirīmō⁽²⁷²⁾ διαιρῶ. interīmō ἀποκτείνω. redīmō ἐξαγοράζω.

āgō, āgī (§ 116, 2), actum, āgēre *ἄγω, πράττω*.

dēgō, —, —, dēgēre *διάγω*.

cōgō⁽²⁷³⁾, cōēgi, cōāctum, cōgēre, *ἀναγκάζω, ἐπιτελῶ*.

‘Ομοίως: perāgō εἰς πέρας ἄγω, ἐπιτελῶ.

exīgo, exēgi, exāctum, exigēre *ἄπαιτῶ*.

‘Ομοίως: rēdīgo ἐπανάγω. subīgo ὑποτάσσω.

sīdō⁽²⁷⁴⁾, sēdī, sessum, (11α α, ε), sīdēre *(καθ’)ίζω*.

‘Ομοίως: consīdō ἐγκαθίσταμαι. possīdō (ὕπ. 256) καταλαμβάνω.

Μὲ παρεμβαλλόμενον ἔνρινον πρόσφυμα (§ 115,2) :

li-n-quō, līquī, —, linquēre=*λείπω, λι-μ-πάνω, καταλείπω, δὲν ἀσχο-λοῦμαι*.

dēlinquo, delīquī, delictum, delinquēre *πλημμελῶ, ἁμαρτάνω*.

‘Ομοίως: rēlinquo, relīqui, relictum, relinquēre *καταλείπω, dē-relinquo (ἐγ)καταλείπω, προδίδω*.

vi-n-cō, vīcī, victum, vincēre *νικῶ, περιγίγνομαι, κρατῶ*.

‘Ομοίως: convinco ἐλέγχω. dēvinco κατανικῶ, καταδαμάζω.

fu-n-dō, fūdī, fūsum, fundēre *χέω (χύνω)*.

‘Ομοίως: confundo συγχέω. effundo ἐκχέω. perfundo διαχέω. profundo *(κατα)χέω*.

ru-m-pō, rūpī, ruptum, rumpēre *(διαρ)ρήγνυμι, συντρίβω, λύω, ἀθετῶ*.

‘Ομοίως: corrumpo διαφθείρω. erumpo ἐκρήγνυμι, ἐξορμῶ. irrumpo εἰσπίπτω. perrumpo διαρρήγνυμι, διαδύομαι διά..., καταλύω.

⁽²⁷²⁾ ‘Αντί dis-ēmo.

⁽²⁷³⁾ ‘Εκ τοῦ com-āgo—co-āgo—co-īgo—cōgo.

⁽²⁷⁴⁾ ‘Εκ τοῦ sī-sdo (**sd-** εἶναι ἢ ρίζα τοῦ sēd-εο, πρβλ. ἴζω [**sd**=ζ]).
‘Ιδὲ § 115,6.

fra-n-gō, frēgī, frāctum, frangēre *κατάγνυμι, ρήγνυμι, θραύω, νικῶ.*
cōnfringo ⁽²⁷⁵⁾, confrēgi, confrāctum, confringēre *κατάγνυμι, κατακλῶ.*
 'Ομοίως: *effringo* (παλαιότ. *ecfringo*) καὶ *infringo* *συντρίβω, ἀναρρή-
 γνυμι. perfringo διαρρήγνυμι.*

pa-n-gō, pēgī ⁽²⁷⁶⁾, pactum, pangēre ⁽²⁷⁵⁾ *πήγνυμι* (δωρ. πᾶ'γ-νυμι),
συντίθημι ⁽²⁷⁶⁾, *δρίζω, συντίθεμαι, βεβαιῶ.*
compīngo, compēgi, compactum, compingēre *συμπήγνυμι.*
 'Ομοίως: *impingo* *ἐντρίβω, καταφέρω.*

Εἰς -īo (κατὰ τὸ cāpio § 118. Ἴδὲ καὶ §§ 145, 148, 149, 150, 154):

cāpio, cēpī, captum, capēre *λαμβάνω.*
accipio, accēpi, acceptum, accipēre *δέχομαι.*
 'Ομοίως: *dēcipio* *ἀπατῶ.* *excipio* *ἐξαιρῶ.* *incipio* *ἄρχομαι* (§ 112 Σημ. γ). *percipio* *δέχομαι, ἀπολαμβάνω, κατανοῶ.* *rēcipio* *ἀναλαμβάνω.*
suscipio *ἀναδέχομαι, ἐπιχειρῶ.*

fācio, fēcī, factum, facēre *ποιῶ, πράττω, ἐργάζομαι τι, ἀποδείκνυμι.*
 'Ομοίως: *assuēfacio* *προσεθίζω.* *calēfacio* *θερμαίνω.* *patēfacio*
ἀνοίγω (ὑπ. 13). 'Ως παθητικὸν τοῦ *fācio* χρησιμεύει τὸ *fio* (§ 130 Σημ. β').
afficō, affēcī, affectum, afficēre *περιβάλλω, διατίθημι.*
 'Ομοίως: *cōnficō* *ἀποτελῶ.* *dēficō* *ἀπολείπω.* *efficō* *κατορθῶ.*
interficō *φονεύω, κτείνω.* *officō* *ἐμποδῶν εἰμι.* *perficō* *διαπράττω.*
praefficō *ἐφίστημι.* *prōficō* *ἐπιδίδωμι.* *reficō* *ἀνορθῶ.* *sufficō* *ἐπαρκῶ.*

iācio, iēcī, iactum, iacēre *ῥίπτω, βάλλω, ῥίπτω.*
 'Ομοίως: *abicio* (πρόφερε *abjicio*, οὕτω δὲ καὶ εἰς τὰ ἐξῆς),
abiēcī, abiectum, abicēre *ἀποβάλλω, ἀπορρίπτω, βάλλω.* *conicio* *ῥίπτω.*
dēicio *καταβάλλω.* *disicio* *διασκορπίζω.* *ēicio* *ἐκβάλλω.* *inicio* *ἐμβάλλω.*
intericio *παρεμβάλλω.* *obicio* *προβάλλω.* *prōicio* *παραβάλλω, προτείνω.*
subicio *ὑποβάλλω.* *rēicio* (εἰς τὸ) *ὀπίσω βάλλω.* *trāicio* *διαβιβάζω.* *porricio*
(καὶ ἀρχαίότ. por-icio), —, —, *porricēre* *προσφέρω.* Τὸ διπλοῦν *rr* εἰς τὸ
porricio ἴσως ἐκ τῆς ἐπιδράσεως τοῦ *porrrō* ἢ τοῦ *porrrigo* (§ 147).
 Περὶ τοῦ *am-icio* (*amb[i]—iācio*) ἰδὲ § 143.

fōdio, fōdī, fossum (ὑπ. 202), fodēre *ὀρύττω* (πρβλ. βόθρος ἀντὶ φόθρος).
 'Ομοίως: *perfordio* *διορύττω.* *effodio* *ἐξορύττω.*

fūgio, fūgī, (fūgītūrus), fugēre *δραπετεύω, φεύγω, ἀποφεύγω.*
 'Ομοίως: *aufugio* *ἀποφεύγω.* *diffugio* *διασκορπίζομαι (φεύγω ὅπου δύ-
 ναμαι).* *effugio* *διαφεύγω.* *cōnfugio* *καταφεύγω.* *perfugio* *καταφεύγω,*
προσφεύγω. *rēfugio* *ὀπίσω φεύγω, καταφεύγω.*

⁽²⁷⁵⁾ Ἐκ τοῦ *con-frango*.

⁽²⁷⁶⁾ Τὸ *pango* (πήγνυμι) ἔχει πρκμ. **panxi**, ὑπτ. *panctum* καὶ (μετὰ τὴν
 σημασίαν τοῦ *paciscor* *συντίθεμαι*) πρκμ. **perpigi**, ὑπτ. *pactum*. Εἰς τὰ
 σύνθετα ὁ παρακελμένος λήγει εἰς -*pēgi*.

§ 145. Β'. Παρακείμενος με ἀναδιπλασιασμόν:

tendō, tētendī, tentum σπανιῶτ. tēnsūm, tendēre τείνω, πορεύομαι. σπεύδω.

contendo, contendī, contentum, contendēre σπεύδω.

Ὁμοίως: attendo, attendī, attentum, attendēre ἐντείνω, προσέχω. extendo ἐκτείνω. ostendo (ὑπτ. ὥς ἐπὶ τὸ πολὺ **ostentātum**) (ἐπι)δεικνύω.

pendō, pēpendī, pēnsūm (§ 11^α Γ), pendēre σταθμῶμαι, ζυγίζω. impendo, impendi, impēnsūm, impendēre ἀναλίσκω.

Ὁμοίως: suspendo ἀναστῶ.

currō, cūcurrī, cursum, currēre τρέχω (πρβλ. ἐπί-κουρος ἐκ τοῦ ἐπί-κορσος = εἰς βοήθειαν σπεύδων). Τὰ σύνθετα εἰς § 116 Σημ.

pu-n-gō, pūpūgī (ὑπ. 200), punctum, pungēre νύσσω, κεντῶ.

tundō, tūtūdī, tūsum, tundēre κρούω, ἀρᾶσσω.

retundo, rettūdi, retūsum, retundēre ἀμβλύνω.

tangō, tētīgī, tāctum, tangēre ἅπτομαι, ἐγγίζω.

attingo, attigi, attāctum, attingēre ἐφάπτομαι. contingit, contigit (ut) συμβαίνει (νά). Ὁμοίως: obtingit συμβαίνει, λαγχάνει.

cānō (²¹¹), cēcīnī, <**cantātum**>, canēre ᾄδω, ψάλλω, χορηγεῖν.

Ἀλλὰ: concīno, concīnī, concīnēre συνᾶδω. praecīno, praecīnī, praecīnēre προᾶδω.

cādō, cēcīdī, (cāsūrus), cadēre πίπτω, δύομαι, ἀποβαίνω, μειοῦμαι.

occīdo, occīdī, —, occidēre δύομαι, δύνω.

Ὁμοίως τὰ ἄλλα σύνθετα, π. χ.: accīdo συμβαίνω κλπ.

caedō, cēcīdī, caesum, caedēre κόπτω, παίω, πληττω.

occīdo, occīdī, occīsum, occidēre ἀποκτείνω, φονεύω.

Ὁμοίως καὶ τὰ λοιπὰ σύνθετα.

parcō, pēpercī, <**temperātum**>, parcēre (alicūi) φείδομαι, ἀπέχομαι.

pārīō (§ 116,1), pēpērī, partum (parītūrus), parēre κατὰ τὸ (cāpio §118) γεννῶ, φύω, παρασκευάζω. Τὰ σύνθετα τοῦτου ἰδ. εἰς § 143 Γ' reperio.

fallō (ἐκ τοῦ fal-n-o, ἰδ. pello), fefellī, <**dēceptum**>, fallēre σφάλλω, ἀπατῶ, ψεύδω.

refello, refellī, <**refūtātum**>, refellēre ἀνασκευάζω.

pellō (ἐκ τοῦ pel-n-o, § 11^α α, δ), pēpūlī, pulsum, pellēre (πρβλ. πάλλ-ω, πε-παλ-ών) ὠθῶ, κρούω, ἐκβάλλω, τρέπω εἰς φυγὴν.

appello, appūlī, appulsum, appellēre προσπελάζω.

Ὁμοίως τὰ ἄλλα σύνθετα, π. χ. impello παρορμῶ.

Ἀλλὰ: repello ἔχει **reppūlī** (§ 116,1 Σημ.).

tollō αἶρω (§ 129).

(²¹¹) Ἐκ ρίζ. cān- (πρβλ. κανάζω, ἡϊ-καν-ός = ψάλλον τὸ προῦτ (ἐπί-θετον τοῦ ἀλέκτορος). Ὁ πρκμ. cecīnī (ἐκ τοῦ ce-cānī).

per-cellō ⁽²⁷⁸⁾, **percūlī**, **perculsum**, **percellere** καταβάλλω.
ex-cellō, —, —, **excellere** προέχω.

Ἐνταῦθα ἀνήκουν τὰ σύνθετα τοῦ **dō** ⁽²⁷⁹⁾:

abdō, **abdīdī**, **abdītum**, **abdere** ἀποιθῆμι, (ἀπο)κρύπτω, ἀποχωρῶ.

*Ομοίως: **addo** προστίθμι. **condo** κτίζω. **dēdo** παραδίδωμι. **dīdo** διαδίδωμι (διατίθμι). **ēdo** ἐκδίδωμι. **īndo** ἐντίθμι, εἰστίθμι. **obdo** ἐπιτίθμι, ἐμβάλλω. **perdo** ἀπόλλυμι. **prōdo** προδίδωμι. **reddo** ἀποδίδωμι (§ 161). **trādo** διαδίδωμι, προδίδωμι. **subdo** ὑποτίθμι, ὑποτάσσω. **vēndo** πωλῶ (παθητ. **vēnēo**, ὡς **perdo**—**perēo**, σύνθ. τοῦ **īre**) ἄλλ' ὅμως μὲ παθητ. σημασίαν μόνον τὸ **vēndītus** καὶ **vēndendus**. Κατὰ ταῦτα καί: **crēdo** ⁽²⁸⁰⁾ πιστεύω.

sistō (§ 115,5 καὶ 6), **stītī** (καὶ **stētī**) (ὑπ.200), **stātum**, **sistere** [σ]ῆσθμι. **circumsistō**, **circumstēti**, —, **circumsistere** (περι)κυκλῶ.
cōsistō, **cōnstīti**, —, **consistere** ἔγκειμαι.

*Ομοίως: **dēsistō** ἀφίσταμαι. **existō** (καὶ **existō**) ἀναφαίνομαι. **obsistō** ἀντιτάσσομαι. **resistō** ἀνθίσταμαι. **subsistō** ὑφίσταμαι.

bībō (κατ' ἀφομοίωσιν ἀντὶ **pi-bō**, πρβλ. **quinque** ἀντὶ **pinque**=πέντε), **bībī**, (**pōtum**), **bībēre** πίνω.

discō, **dīdīcī** ⁽²⁸¹⁾, —, **discere** διδάσκομαι, μαρθάνω.

*Ομοίως: **dēdisco** ἀπομαρθάνω. **ēdisco** ἀπομνημονεύω.

pōscō ⁽²⁸²⁾, **pōposcī**, <**pōstūlātum**>, **poscere** ἀπαιτῶ.

*Ομοίως: **exposco** (ἄνευ ὑπτίου) ἐξαιτῶ, ἐκδοτον αἰτῶ τινα (εἰς τιμωρίαν). **reposco** (ἄνευ παρακειμένου καὶ ὑπτίου) ἀπαιτῶ.

§ 146. Μὲ ἔκπτωσιν τοῦ ἀναδιπλασιασμοῦ:

sci-n-d-ō, **scīdī**, **scissum**, **scindere** σχίζω, διασχίζω, διασπῶ.

*Ομοίως: **rescindo** ἀνασχίζω.

findō, **fīdī**, **fiſsum**, **findere** σχίζω, χωρίζω.

prēhendō ⁽²⁸³⁾, **prēhendī**, **prēhēnsum**, **prēhendere** δρᾶττομαι, συλλαμβάνω.

*Ομοίως: **comprēhendo** (comprēndo) συλλαμβάνω. **dēprēhendo** (dēprēndo) καταλαμβάνω. **reprēhendo** (reprēndo) ψέγω.

⁽²⁷⁸⁾ Ἐκ τοῦ μὴ εἰς χρῆσιν **perceldo** (§ 11^α α δ καὶ § 115,5) ἔξ οὗ ἡ παθητ. μτχ. εἰς -sus (§ 11^α ε). **Percūlī** ἔκ τοῦ **percēlī**, ὡς εἰς τὸ **sepultum** (§ 143 καὶ 115,5).

⁽²⁷⁹⁾ Μᾶλλον ἔκ τοῦ **crēd-** [cor(d)] καὶ τῆς ἰνδοευρ. **rl̥c̥**. **dhē-** (πρβλ. **τί-θη-μι**)=θέτω τὴν καρδίαν ἐπὶ τινος.

⁽²⁸⁰⁾ Παρενθετικῶς, ὡς τὸ **opīnor**=οἶμαι, ὡς ἔοικεν, ὡς φαίνεται (κατὰ τὴν γνώμην μου).

⁽²⁸¹⁾ Ὁ πρkm. φανερώνει **rl̥c̥**. **dēc-** (πρβλ. **dēc-et**—**dēc-ēo**). Ἰδ. 115,3.

⁽²⁸²⁾ Ἐκ τοῦ μὴ εἰς χρῆσιν **porc-sc-o** (πρβλ. **prēc-ārī** παρατηρεῖν).

⁽²⁸³⁾ Ἐκ τοῦ μὴ εἰς χρῆσιν **prae-hendo**, Ἀπαντᾷ καὶ κατὰ συναφρσιν **prēndo**, **prēndī**, **prēnsum**, **prēndere**.

dēfendō, dēfendī, dēfēnsūm, dēfendēre υπερασπίζω (§ 116,3).

offendo (θ. fen-d-, πρβλ. θείνω, φόνος) προσκρούω, προσβάλλω.

accendō, accendī, accēnsūm, accendēre ανάπτω.

Ομοίως: incendo καίω, πυρπολώ.

scandō, scandī, scānsūm, scandēre αναβαίνω. (versum στίχον κατά πόδας μετρεῖν).

ascēdo, ascendi, ascēnsūm, ascendēre αναβαίνω, επιβαίνω.

Ομοίως: cōnscondo επιβαίνω. dēscendo καταβαίνω.

pandō, pandī, passum, pandēre πετάννυμι, ἀπλώνω.

vertō (ἀρχαίот. vorto), vertī, versum, vertēre στρέφω (§ 116,3).

Ομοίως: adverto στρέφω προς..., āverto αποστρέφω. convertō (περι)στρέφω. ēverto ανατρέπω. perverto ανατρέπω.

vellō, vellī, vulsum (ἐκ τοῦ velsum—volsum—vulsum), vellēre ἀνασπῶ.

vīsō, (vīsī), —, vīsēre επισκέπτομαι.

(īcō [καὶ īcīō κατὰ τὸ īcīō]), īcī (παθ. μτχ. ictus), (μέλλ. icturus), βάλλω, πλήττω. (foedus icēre σπονδὰς εἶτε ὄρκια τέμνειν).

§ 147. Γ'. s:παρ κείμενος:

carpō, carpsī, carptum, carpēre καρποῦμαι, δρέπω (πρβλ. καρπός).

dēcerpo, decerpsi, decerptum, decerpēre ἀποδρέπομαι, κάμνω επιλογήν.

serpō, serpsī, —, serpēre ἔρπω, ἐρπύζω, βραδέως κινούμαι.

scalpō, scalpsī, scalptum, scalpēre σκάλλω, γλύφω (πρβλ. σκάλοψ=ἀσπάλαξ, τυφλοπόντικος).

insculpo, insculpsi, insculptum, insculpēre ἐγγλύφω.

rēpō, rēpsī, —, rēpēre ἔρπω, ἐρπύζω, βραδέως βαδίζω.

scribō, scrīpsī, scrīptum, scrībēre γράφω, συγγράφω.

Ομοίως: cōnscribo καταγράφω. dēscribo περιγράφω. prōscribo προγράφω.

nūbō, nūpsī, nūptum, nūbēre καλύπτω, νυμφεύω (ἐπανδρεύομαι).

cōmō⁽²⁸⁴⁾, cōmpsī, cōmptum, cōmēre καλλοπίζω, κοσμῶ.

dēmō⁽²⁸⁴⁾, dēmpsī, dēmptum, dēmēre αφαιρῶ, περιαιρῶ, λύω.

prōmō⁽²⁸⁴⁾, prōmpsī, prōmptum, prōmēre ἐξαιρῶ (=ἐξάγω), ἐκφέρω.

sūmō⁽²⁸⁴⁾, sūmpsī, sūmptum, sūmēre (ἀνα)λαμβάνω.

Ομοίως: absūmo καταδαπανῶ. cōnsūmo καταναλίσκω.

con-tem-n-ō⁽²⁸⁵⁾, con-tempsī, contemptum, contemnēre καταφρονῶ.

dīcō, dīxī, dīctum, dīcēre (πρβλ. δέικ-νυμι) λέγω, ἀγορεύω, ἀναγορεύω.

Ομοίως: ēdīco προκηρύσσω. interdīco ἀπαγορεύω.

Διακριτέα: indīco (bellum) κηρύττω (τὸν πόλεμον) καὶ indīco, -ānī κλπ.

δηλώ. praedīco προλέγω καὶ praedīco, ānī κλπ. λέγω δημοσίᾳ, διακηρύττω.

⁽²⁸⁴⁾ Σύνθετα ἐκ τοῦ ἔμο (§ 144). Τὸ cōmo ἐκ τοῦ coēmō, τὸ sūmo ἐκ τοῦ μὴ εἰς χρῆσιν subs-ēmo.

⁽²⁸⁵⁾ Συγγενὲς πρὸς τὸ ἔλλην. τέμ-ν-ω.

dūcō, dūxī, ductum, ducere ἄγω, ὀδηγῶ, παρατείνω, νομίζω.

‘Ομοίως: addūco προσάγω. condūco μισθοῦμαι, ἐνοικιάζω, ὠνοῦμαι.
redūco ἐπανάγω. trādūco (trānsdūco) διαβιβάζω.

Διακριτέα: ēdūco ἐξάγω καὶ ēdūco, āvī κλπ. ἀναιρέφω.

rēgō, rēxī, rēctum, rēgēre διοικῶ, κυβερνῶ, εὐθύνω.

corrīgo, corrēxi, corrēctum, corrigēre διορθῶ.

‘Ομοίως: ērīgo ἀνίστημι. porrīgo (καὶ συγκεκομμ. porgo) ἀναιτείνω.

pergo⁽²⁸⁶⁾, per-rēxi, per-rēctum, pergēre χωρῶ. surgo⁽²⁸⁷⁾, sur-rēxi, sur-rēctum, surgēre ἐγείρομαι.

tēgō, tēxī, tēctum, tegēre στέγω, σκεπάζω, φνιάτιω.

‘Ομοίως: dētēgo ἀποσιτεύζω. prōtēgo προστατεύω.

affligō, afflīxī, afflīctum, afflīgēre προσαράσσω, καταβάλλω.

‘Ομοίως: conflīgo συγκρούομαι. Ἀλλὰ prōflīgo, prōflīgāvī, prōflīgātum, prōflīgāre καταβάλλω.

fīgō, fīxī, fīxum, fīgēre πήγνυμι, ἰδρύνω.

‘Ομοίως: trānsfīgo διαπείρω, διαπερῶ.

mergō⁽²⁸⁸⁾, mersī, mersum, mergēre βαπτίζω, καταδύω.

spargō⁽²⁸⁸⁾, sparsī, sparsum, spargēre (πρβλ. σπείρω) διασκορπίζω.

aspergo, aspersi, aspersum, aspergēre προσραίνω.

trāhō, trāxī (§ 116,4), tractum, trahēre ἔλκω, σύρω.

‘Ομοίως: abstrāho ἀφαιρῶ. substrāho ὑφαιρῶ κ.ά.

vēhō⁽²⁸⁹⁾, vēxī, vectum, vehēre (μτβ.) ὀχ-ῶ, φέρω, νομίζω.

Παθητ: vēhor, vectus sum, vēhī (δμτβ.) ὀχοῦμαι.

cōquō, coxī, coctum, cōquēre (πρβλ. πέσσω), ἔψω, μαγειρεύω.

‘Ομοίως: concōquo (κατα)πέσσω (χωνεύω).

vīvō⁽²⁹⁰⁾, vīxī, (vīctūrus), vīvēre (πρβλ. βίομαι, βίος) ζῶ.

strūō⁽²⁹⁰⁾, strūxī, strūctum, strūēre σωρεύω, οἰκοδομῶ.

‘Ομοίως: cōnstrūo οἰκοδομῶ. dēstrūo καθαιρῶ, κρημνίζω. extrūo κατασκευάζω, παρασκευάζω. Instrūo παρατάσσω.

flūō⁽²⁹⁰⁾, flūxī, —, flūēre ρέω, παρέρχομαι, πίπτω.

§ 148. [spēcīō σκοπῶ].

aspēcīō (κατὰ τὸ cāpō § 118), aspēxī, aspectum, aspēcēre προσβλέπω.

‘Ομοίως: cōnspēcīō καθορῶ. dēspēcīō καθορῶ, ὑπερορῶ, καταφρονῶ.

perspēcīō διορῶ, διαβλέπω. prōspēcīō προσορῶ. respēcīō εἰς τὰ ὀπίσω ὁρῶ, ἀποβλέπω.

⁽²⁸⁶⁾ Ἐκ τοῦ per-rēgo—per-rīgo—perrgo—pergo (§ 11α ζ).

⁽²⁸⁷⁾ Ἐκ τοῦ sub-rēgo. Ἀπαντᾷ καὶ sub-rīgo.

⁽²⁸⁸⁾ Τὸ g ἐξαφανίζεται μετὰ τοῦ r καὶ τοῦ s.

⁽²⁸⁹⁾ Τὸ h προήλθεν ἐξ οὐρανικοῦ (πρβλ. ἔλλ. F ε χ-, ὅ χ-ος, ἔ χ ε σ- φ ι ν = ἄρμασιν).

⁽²⁹⁰⁾ Πρὸ τοῦ v (ὥς καὶ πρὸ τοῦ u, π.χ. strūo, flūo) ἐξαφανίζεται τὸ οὐρανικόν. Flū-ο πρβλ. φλύ-ω (=ὑπερχεῖλῶ), οἰνόφλυε.

[lācīō ἐφέλω].

allīcīō (κατὰ τὸ cāpīo § 118), allēxi, allectum, allīcēre δολεάζω.

‘Ομοίως: illīcīō δολεάζω. pellīcīō ἐφέλωμαι. Ἄλλα ēlīcīō, ēlicūī, ēlicītum, ēlicēre ἐξάγω, ἀνάγω, ἐπάγω.

flec-t-ō (§ 115,4), flēxī, flexum, flectēre κάμπτω.

nec-t-ō (§ 115,4), nex(ū)ī, nexum, nectēre πλέκω, συνάπτω.

Με ἐπέκτασιν τοῦ θέματος διὰ τοῦ προσφύματος -n- (§ 115,2):

fiŋgō, fīnxī, fictum, fiŋgēre πλάττω, φαντάζομαι.

piŋgō, pīnxī, pictum, piŋgēre ζωγραφῶ, ποικίλλω (κεντάω), χρώννυμι.

stringō, strīnxī, strictum, stringēre σφίγγω.

‘Ομοίως: dēstringo (glādīum) (ἀνα)σιῶμαι (τραυῶ τὸ ξίφος).

ciŋgō, cīnxī, cīnctum, ciŋgēre ζώννυμι, περιβάλλω (πρβλ. κιγκ-λίς).

tiŋgō (καὶ tinguo, tiŋvo δισυλλ.), tīnxī, tīnctum, tiŋgēre τέγγω.

exstinguō⁽²⁹¹⁾, exstīnxī, exstīnctum, exstinguēre σβέννυμι.

‘Ομοίως: distinguo διακρίνω.

iungō, iūnxī, iūnctum, iungēre ζεύγνυμι (§ 11α γ’ καὶ § 115,2).

‘Ομοίως: sēiungo διαζεύγνυμι.

unguō (ungvō⁽²⁹¹⁾ καὶ ungō), ūnxī, ūnctum, ung(u)ēre ἀλείφω, χρίω.

ūrō⁽²⁹²⁾, ussī⁽²⁹²⁾, ūstum, ūrēre καίω.

‘Ομοίως: cōmbūro⁽²⁹²⁾ κατακαίω. inūro ναυτηριάζω.

gērō⁽²⁹³⁾, gessī, gēstum, gērēre φορῶ, φέρω.

prēmō, pressī (ἐκ θέμ. pret- ἢ pres-), pressum, prēmēre πιέζω.

comprīmo, compressi, compressum, comprimere συμπιέζω.

‘Ομοίως: exprīmo ἐκπιέζω. opprīmo καταπιέζω.

§ 149. **cēdō**, cessī⁽²⁹⁴⁾, cessum, cēdēre χωρῶ.

‘Ομοίως: accēdō προσγίγνομαι, προστίθεμαι. antecēdō ὑπερτερῶ.

concēdō συγχωρῶ. dēcēdō ἀποχωρῶ. incēdō βαδίζω. praecēdō (alī-quem) προπορεύομαι.

clāudō, clāusi⁽²⁹⁵⁾, clāusum, clāudēre κλείω.

conclūdo, conclūsi, conclūsum, conclūdēre συγκλείω.

‘Ομοίως: interclūdo ἀποκλείω.

dīvidō, dīvīsī, dīvīsum, dīvīdēre διαιρῶ.

laedō, laesī, laesum, laedēre λυμαίνομαι, βλάπτω.

ēlīdo, ēlīsī, ēlīsum, ēlīdēre ἐκκρούω, συντρίβω.

⁽²⁹¹⁾ Πρόφερε exstingvo. Ἰδ. § 5,4.

⁽²⁹²⁾ Ἐκ τοῦ μὴ εἰς χρήσιν co-amb-ūro (τὸ ūro δὲ ἐκ τοῦ μὴ εἰς χρήσιν eus-o [πρβλ. ἐλλ. εὔσ-ω, εὔω])—**eur**-o—**ūro** (§ 11α δ). Ὁ παρακείμενος **us-si** κατ’ ἀναλογίαν τοῦ **us-tus**.

⁽²⁹³⁾ Ἐκ ρίζης ges- (§ 11α η’).

⁽²⁹⁴⁾ Τὸ ε τοῦ cessi, cessum εἶναι βραχύ. Ὁ σχηματισμὸς τοῦ παρακειμένου cessi παρέχει δυσκολίας.

⁽²⁹⁵⁾ Περί τοῦ d (t) πρὸ τοῦ s (§ 11α α, γ’).

lūdō, lūsī, lūsum, lūdēre παίζω.

Ὁμοίως: **elūdo** παίζων ἀφαιρῶ (ἐγγελῶ), ἐξαπατῶ. **illūdo** ἐγγελῶ, σκώπτω (κοροϊδεύω).

plūdō, plūsī, plūsum, plūdēre (ἐπι)κρατῶ, ἐπαινῶ (χειροκρατῶ).
explōdo, explōsi, explōsum, explōdēre ἐκβάλλω, ἀποδοκιμάζω.

rādō, rāsī, rāsum, rādēre ξέω, κείρω.

rōdō, rōsī, rōsum, rōdēre (περι)τριῶω, διαβάλλω.

trūdō, trūsī, trūsum, trūdēre ὠθῶ, ἐλαύνω. Ὁμοίως: **detrūdō** ἀπωθῶ.

vādō, (vāsī), (vāsum), vādēre βαίνω, βαδίζω.

evādō, evāsī, evāsum, evādēre διαφεύγω.

Ὁμοίως: **invādō** ἐμπίπτω.

mittō, mīsī, missum (§ 117,2), mittēre, πέμπω, στέλλω.

Ὁμοίως: **admitto** ἐῶ, παραδέχομαι, διαπρατίνω. **amitto** ἀποπέμπω, ἀπόλλυμι (χάνω). **committo** συνάπτω. **dimitto** διαλύω. **omitto** παραλείπω. **permitto** επιτρέπω. **prōmitto** ὑπισχνούμαι.

quātīō (κατὰ τὸ cāpīo § 118), —, **quassum** (ὑπ. 202), **quātēre** (δια)σείω, τινάσσω, πάλλω, διαταράττω.

concūtīō (²⁹⁶), **concussi, concussum, concutēre** (κατα)σείω, διαταράττω.

Ὁμοίως: **excūtīō** ἐκσείω, ἐκτινάσσω. **percūtīō** πλήττω, τύπτω.

§ 150. Δ'. ν. παρακείμενος:

cūpīō, cupīnī, cupītum, cupēre (κατὰ τὸ cāpīo § 118) ἐφίεμαι, ἐπιθυμῶ.
sāpīō, (sapīnī), —, sapēre (κατὰ τὸ cāpīo § 118) ἔχω γεῦσιν ἢ ὁσμὴν.
dēsīpīō, [desipūi], dēsīpēre παραφρονῶ.

pētō, petīnī, petītum, petēre ζητῶ.

Ὁμοίως: **appētō** ἐπιδιώκω. **rēpētō** ἀπαιτῶ (ζητῶ ὀπίσω).

quaerō (²⁹⁷), **quaesīnī, quaesītum, quaerēre** ζητῶ, ἐρωτῶ.

acquīro, acquisīnī, acquisītum, acquīrēre κτῶμαι.

Ὁμοίως: **exquīro** ἐκζητῶ, ἐκλέγω. **rēquīro** ἀναζητῶ.

arcessō (καὶ **accersō**), **arcessīnī, arcessītum, arcessēre** μεταπέμπομαι.

capessō, capessīnī, capessītum, capessēre δράττομαι.

facessō, facessīnī, facessītum, facessēre ποιῶ, πράττω.

lacessō, lacessīnī, lacessītum, lacessēre ἐρεθίζω.

tērō, trīnī (²⁹⁸), **trītum, terēre** τρίβω.

sērō (²⁹⁹), **sēnī, sātum, serēre** σπείρω.

insēro, insēnī, insītum, inserēre ἐνείρω, ἐμφυτεύω.

(²⁹⁶) Ἐκ τοῦ **con-qu(ā)tiō—con-cūtīō**.

(²⁹⁷) Πρὸς. **quaeso** παρακαλῶ (§ 133).

(²⁹⁸) Τέρο (πρὸς. **τερ-ίω, τέρω, τέρετρον, τρίβω**). Παρακείμεν. με ἀποβολὴν τοῦ φωνήεντος τῆς ρίζης: **t(e)r-** καὶ ἐπέκτασιν διὰ τοῦ **i**) **tr-i-**.

(²⁹⁹) Ἐκ τοῦ μὴ εἰς χρήσιν **sī-so—sē-ro** (§ 11,β καὶ 11^{αδ}).

§ 151. Μὲ ἐπέκτασιν διὰ τοῦ προσφύματος -n:

si-n-ō (§ 115,2), **si-vī**, **sītum**, **si-nēre** εἶω (ἀφίνω).

dēsino, **dēsīi**, **dēsītum**, **dēsīnēre** λήγω, παύω (§ 132 Σημ. γ).

li-n-ō (πρβλ. [ἀ-λίν-ω] ἀ-λίν-ω=ἀλείφω), **lē-vī**, **lītum**, **līnēre** ἀλείφω, χρίω. Ὁμοίως: **allīno** ἐπιχρίω. **oblīno** ἐπιχρίω. **circumlīno** (ἄνευ παρακμ.) περιχρίω. **interlīno** ἐπιχρίω, παραποιῶ.

cer-n-ō ⁽³⁰⁰⁾, **crē-vī** ⁽²⁹⁸⁾, (**crētum**), **cernēre** κρίνω, ὀρῶ, βλέπω.

Ὁμοίως: **dēcerno** ψηφίζομαι (ἀποφασίζω). **discerno** διακρίνω. **sēcerno** ἀποχωρίζω.

sper-n-ō ⁽³⁰¹⁾, **sprē-vī** ⁽²⁹⁸⁾, **sprētum**, **spernēre** καταφρονῶ.

ster-n-ō ⁽³⁰²⁾, **strā-vī** ⁽²⁹⁸⁾, **strātum**, **sternēre** στορῶννυμι, καταβάλλω.

Ὁμοίως: **prōsterno** καταστορῶννυμι (κατασθίπτω).

§ 152. Μὲ ἐπέκτασιν διὰ τοῦ προσφύματος -sc:

pā-sc-ō, **pāvī**, **pāstum**, **pāscēre** βόσκω, τρέφω.

crē-sc-ō, **crēvī**, —, **crēscēre** αὐξάνω.

Ὁμοίως: **āccrēscō** ἐπανξάνομαι. **dēcrescō** ἐλαττοῦμαι.

quīescō, **quīevī**, —, **quīescēre** ἡσυχάζω, ἀναπαύομαι (ἐν τάφῳ).

Ὁμοίως: **acquiēscō** ἀναπαύομαι, ἀρέσκομαι. **requiēscō** ἀναπαύομαι.

suēscō, **suēvī**, **suētum**, **suēscēre** ἐθίζομαι, ἐθίζω.

Ὁμοίως: **assuēscō** προσεθίζομαι (συνηθίζω). **consuēscō** ἐθίζω, εἴωθα.

adolēscō καὶ **adulēscō** (ἐκ τοῦ **alēscō** τοῦ ρήμ. **alo** § 154), **adolēvī**, **adultum**, **adolēscēre** αὐξάνομαι.

adōlescō (ἐναρκτικὸν τοῦ **adōlēo**, -lūi [καὶ -lēvī], -lēre) ἄνευ παρα-

κειμένου καὶ ὑπίλου=καίομαι, κνισσῶμαι.

obsolēscō (ἐκ τοῦ **solēo** § 123), **obsolēvī**, **obsolētum**, **obsolēscēre** παλαιοῦμαι.

nōscō, **nōvī**, **nōtum**, **nōscēre** γινώσκω. Ὁμοίως: **īgnōscō** συγγινώσκω.

Ἀλλ' ἄ: **āgnōscō**, **agnōvī**, **agnītum**, **agnōscēre** ἀναγινώζω.

Ὁμοίως: **cognōscō** (κατα)μανθάνω.

concupiscō, **concupivī**, **concupitum**, **concupiscēre** ὀρέγομαι.

sciscō, **scivī**, **scītum**, **sciscēre** ἱστοῶ, πυνθάνομαι.

Ὁμοίως: **adsciscō** παραδέχομαι. **dēsciscō** ἀφίσταμαι. **cōnsciscō** κοιῆν ψηφίζομαι, καταγινώσκω.

§ 153. Μὲ ἔκπτωσιν ἢ μὲ μὴ τονιζόμενον (μετὰ τὸ u) -v:

(u=θέμα)

acūō, **acūī**, (**acūtum**), **acuēre** ἀκονῶ, ὀξύνω (πρβλ. ἡκ-ῆ ἐκ τοῦ 'ακ-ᾱ').

⁽³⁰⁰⁾ Ἐκ τοῦ μὴ εἰς χρῆσιν **crī-no** πρβλ. **crīνω** (ἐκ τοῦ **crī-v jō**).

⁽³⁰¹⁾ Ἐκ **ρίζ.** **sper-**, **sper-** (=διὰ τοῦ ποδός ἀπωθῶ).

⁽³⁰²⁾ Ἐκ **ρίζ.** **ster-**, πρβλ. **στορέννυμι**.

argũō, argũī, (argũtum ἀλλά argũtũrus), argũere ἐλέγχω (πρβλ. ἄργυρος).

°Ομοίως: co-argũō <ὑπτ. **convĩctum** [τοῦ convinco]> ἐλέγχω.
red-argũō <ὑπτ. **rẽfũtātum**> ἀνασκευάζω.

ex-ũō, exũī, exũtum, exũere ἀποδύω. °Ομοίως: indũō ἐνδύω.

imbũō, imbũī, imbũtum, imbuẽre βάπτω, βρέχω, παιδεύω.

lũō, lũī, (luĩtũrus), luẽre (πρβλ. λύω, λύτρον, so-**lvo** [=so-lũō]) (ἀπο)τίνω.

-lũō, lũere=lãvo (§ 138,β'), lãvẽre καὶ lavãre (ἀντι lonã-re [πρβλ. λοῦέω—λοῦω]) μόνον εἰς τὰ σύνθετα:

ablũō, ablũī, ablũtum, abluẽre ἀπολούω, ἀποκλύζω, καθαίρω.

°Ομοίως: ělũō ἐκλούω, ἐκκλύζω. dĩlũō διακλύζω, διαβρέχω. pol-lũō (ἐκ τοῦ por-lũō [ὑπ. 311]) μολύνω. allũō (adlũō), allũī, —, allũere (προσ)κλύζω.

mẽtũō, mẽtũī, —, mẽtũẽre φοβοῦμαι.

[**-nũ-ō** νεύ-ω]:

abnũō, abnũī, —, abnuẽre ἀνανεύω (νεύω ἀποφατικῶς).

°Ομοίως: adnũō (annũō) ἐπινεύω, κατανεύω (νεύω καταφατικῶς).

mĩnũō, minũī, minũtum, minuẽre (πρβλ. μινύθω) ἐλαττώ (§ 116,3).
dẽminũō ἐλαττώ, σμικρύνω.

rũō, rũī, (rũtum⁽³⁰³⁾ ἀλλά ruĩtũrus), ruẽre φέρομαι ὀρμητικῶς πρὸς τι, ρίχνομαι (πρβλ. ὀ-**ρούω**), καὶ rũo, rũī, rũtum (καὶ rũtum), ruẽre σκαλεύω (πρβλ. ἔρπυ-σίχθων).

°Ομοίως: corrũō καταπίπτω, καταρρέω (γκρεμίζομαι), χοροκοπῶ.

°Αλλά dĩrũō, dĩrũī, dĩrũtum, dĩruẽre κατασκάπτω, καταβάλλω.

°Ομοίως: ěrũō κατασκάπτω. obrũō καταχώνω. congrũō (con-ghrũō) συνάδω. ingrũō (in-ghrũō) ἐνσκήπτω, ἐμπίπτω.

stãtũō, stãtũī, stãtũtum, stãtuẽre ἵστημι (στήνω), ὀρίζω, νομίζω.
cõnstĩtũō, cõnstĩtũī, cõnstĩtũtum, cõnstĩtuẽre ἀποφασίζω.

°Ομοίως: dẽstĩtũō καθίστημι. ĩnstĩtũō παιδεύω. rẽstĩtũō πάλιν ἀνορθῶ. substitũō ἀντικαθιστώ.

sũō, sũī, sũtum, suẽre (πρβλ. κασ-σύω ὑ-μῆν) κατύνω, ράπτω.

°Ομοίως: ĩnsũō ἐνράπτω.

trĩbũō, trĩbũī, trĩbũtum, trĩbuẽre (ἀπο)νέμω.

°Ομοίως: attribũō προσνέμω. distribũō διανέμω.

solvō (ĩδ. ἄνωτ. lũō ἐκ τοῦ sẽd-lũō—sẽ-lũō—sẽ-lũō—sõ-lũō), solvĩ, sol-lũtum, solvẽre λύω. °Ομοίως: absolvō ἀπολύω. dissolvō διαλύω.

volvō, volvĩ, volvũtum, volvẽre κυλίνδω, ἐλίσσω.

°Ομοίως: ěvolvō ἀελίσσω. ĩvolvō ἐνελίσσω. convolvō συνελίσσω (convolvō me ἢ convolvor περιστρέφομαι).

(³⁰³) °Αλλά μὲ μακρὸν π̄ εἰς τὸν νομικὸν ὅρον: rũta (et) caesa= (παρὰ Βυζαντινοῖς): ἔσοματα καὶ κόμματα ἢ τὰ ἀποσπώμενα καὶ τὰ τεμνόμενα, ἧτοι π̄αν ὅ τι δὲν συνέχεται ἀναποσπάστως μὲ τὴν γῆν ἢ τὴν οἰκοδομήν (ἀντίθ. vincta fixaque).

§ 154. Εἰς -ũĩ :

ālō, ālũĩ (§ 116,5), — ⁽³⁰⁴⁾, alēre (πρβλ. ἀλδ-αίνω) τρέφω.

cōlō, colũĩ, cultum, colēre γεωργῶ, θεραπεύω.

⁽³⁰⁵⁾ Ὁμοίως: excōlo ἐξεργάζομαι, ἐξηγῶ. incōlo κατοικῶ.

cōnsũlō, cōnsũlũĩ, cōnsultum, cōnsũlēre (alĩquem) συμβουλευομαι. (alicũĩ) φροντίζω.

occũlō ⁽³⁰⁵⁾, occũlũĩ, occultum, occultēre κρύπτω.

incumbō, incubũĩ, incubĩtum, incumbēre κατακλίνομαι.

⁽³⁰⁶⁾ Ὁμοίως: occumbo καὶ succumbo ὑποκύνω. accumbo κατακλίνομαι.

frēmō, fremũĩ, —, fremēre βρέμω.

gēmō, gemũĩ, —, gemēre στένω.

gĩ-gn-o (πρβλ. πί-πτω, μί-μνω καὶ § 115,6), gēnũĩ (ὕπ. 199), gēnĩtum, gignēre γεννῶ.

mōlō, molũĩ, molĩtum, molēre ἀλῶ, ἀλήθω (ἀλέθω).

pōnō ⁽³⁰⁶⁾, pōsũĩ (καὶ ἀρχαίот. posĩvĩ), posĩtum, pōnēre τίθημι (θέτω).

⁽³⁰⁷⁾ Ὁμοίως: antepōno προτιμῶ. praepono προϊστέμι. compōno συντίθημι, συνάπτω, συναρμολῶ, εὐθετῶ, καταπαύω. dispōno διαθένω. expōno ἐκθέτω. impōno ἐπιβιβάζω. prōpono προτείνω.

rāpĩō (κατὰ τὸ cāpĩo § 118), rāpũĩ, raptum, rapēre ἀρπάζω.

dirĩpĩo, dirĩpũĩ, direptum, diripēre διαρπάζω.

⁽³⁰⁸⁾ Ὁμοίως: ēĩpĩo ἐξαρπάζω.

sērō, (serũĩ), sertum, serēre εἴρω (ἐκ τοῦ σέρνω, σειρᾶ πρβλ. καὶ ἔρ-ματα, ὅρ-μος=περιδέραμον).

strēpō, strepũĩ, —, strepēre φοφῶ, θορυβῶ.

texō, texũĩ, textum, texēre ὑφαίνω.

trēmō, tremũĩ, —, tremēre τρέ-ω, τρέμ-ω, φοβοῦμαι.

vōmō, vomũĩ, vomĩtum, vomēre (ἐξ)εμῶ, ἐκβάλλω (πρβλ. Φεμέω)

πρὸς τοῦτοις τὰ incohātiva εἰς -sco :

cōāl-ēscō, coal-ũĩ, (περὶ τῆς μτχ. coalĩtus ἰδὲ ὕπ. 304), coalescēre συμφύομαι, ἐνοῦμαι, ἀνξάνομαι, ριζοῦμαι.

⁽³⁰⁴⁾ Ὁμοίως: contĩc-ēscō (tāceo) σιωπῶ. conval-ēscō ἀναρρῶννμαι. ēvā-

n-ēscō (vānus) ἀφανίζομαι. exār-ēscō ἐξαναίνομαι, ἀποξηραίνομαι. obmĩ-

t-ēscō κωφοῦμαι. obstup-ēscō θαμβοῦμαι. percēb(r)-ēscō διαθρηνολοῦμαι.

(per)horr-ēscō φοβίττω. pertim-ēscō καταφοβοῦμαι. Ἀλλὰ: dīlũc-ēscit,

dīlũxit ἐπιφώσκει (ἡμέρα). exārd-ēscō, exārsĩ ἐκκαίνομαι. turg-ēscō

(tursĩ) οἰδαίνομαι, γέμω. Ἰδὲ καὶ ρήμ. § 152 καὶ disco, posco § 145 τέλ.

⁽³⁰⁴⁾ Ἡ παθ. μτχ. altus καὶ alĩtus πρβλ. ἄν-αλτος=ἀκρόρεστος (§ 154 τέλ.).

⁽³⁰⁵⁾ Ἐκ τοῦ μὴ εἰς χρῆσιν ob-cēl-o καλύπτω (κέλυφος) πρβλ. consui (ἐκ τοῦ consel). Εἰς τὸ cēlō (κρύπτω) τὸ ε τῆς παραλήγουσσης ἔγινε μακρόν.

⁽³⁰⁶⁾ Ἐκ τοῦ πο (πρβ. ἄ-πό, ἐ-πί)-sĩno (§ 151) — pō-sĩno (πρβλ. posĩtus) — pōsno — pōno. Τὸ pōsũĩ ἐσχηματίσθη κατὰ τὸ monĩtus — monũĩ, genĩtus — genũĩ οὕτω καὶ posĩtus — posũĩ (ὕπ. 197).

Ε'. Ἄνευ παρακειμένου:

angō, angēre ἄγω. **fūrō**, fūrēre μαίνομαι. **mētō**, (πρκμ. messem fēcī περιφραστικῶς), (messum [ὑπ. 202]), mētēre (πρβλ. ἄμητος) ἁμάω, θερίζω. **pectō** (§ 115,4), pectēre, (pexum) κτενίζω (πρβλ. πέκ-ω, πέκ-ος—πόκ-ος). **verrō** (πρβλ. ἔρρω) verrēre, (versum) σαίρω, σαρώνω, συνάγω.

§ 155. ΑΠΟΘΕΤΙΚΑ

ā= συζυγία (πρώτη συζυγία):

Πάντα ταῦτα κλίνονται κανονικῶς κατὰ τὸ hortor (§ 122). Οὕτω: **arbītrārī** ⁽³⁰⁷⁾ νομίζω. **comītārī** συνοδεύω. **cōnārī** επιχειρῶ. **cōnsōlārī** παραμυθούμαι. **cūnctārī** ὀκνῶ, μέλλω (βραδύνω). **glorīārī** δοξάζω, ἐπαινῶ. **grātūlārī** ⁽³⁰⁸⁾ συγχαίρω. **īmītārī** μιμούμαι. **minārī** ἀπειλῶ. **(ad)mīrārī** θαυμάζω. **morārī** διατρίβω, βραδύνω. **ōpīnārī** νομίζω. **recordārī** ⁽³⁰⁹⁾ ἐνθυμούμαι. **versārī** ⁽³¹⁰⁾ (ἀνα)στρέφομαι, διάγω, διατρίβω κ.ά. Ἄ λ λ ἄ: **lāvor**, lāutus sum (ὑπ. 247), lavārī λούομαι.

ē= συζυγία (δευτέρα συζυγία):

Κατὰ τὸ vērēor (§ 122) κλίνονται:

mērēor, merītus sum, merērī ἄξιός τινός εἰμι (πρβλ. μείρομαι). ἴδ. § 141.

(benē merērī de alīquō εὖ ποιεῖν τινα, εὐεργετεῖν).

mīsērēor, miserītus sum, miserērī οἰκτίζω, ἐλεῶ (§ 141).

līcēor, licītus sum, licērī ὠνοῦμαι (ἐν δημοπρασίᾳ), πλειστηριάζω. (contrā licērī ἀντιωνοῦμαι).

pollicēor ⁽³¹¹⁾, pollicītus sum, pollicērī προσφέρω, ὑπισχνούμαι.

fātēor, (fassus sum) ⁽³¹²⁾, fatērī ὁμολογῶ.

diffītēor, —, diffitērī ἀρνοῦμαι. confītēor, confessus sum, confitērī ὁμολογῶ (παράδεχομαι).

Ὁμοίως: **profitēor** ὑπισχνούμαι.

Με μεταβολὴν τοῦ φωνήεντος:

rēor ⁽³¹²⁾, rātus sum, rērī νομίζω, ὑπολαμβάνω, τεκμαίρομαι.

⁽³⁰⁷⁾ Ἐκ τοῦ arbīter διαιτητής.

⁽³⁰⁸⁾ Ἀντὶ grāti-tūlor ἐκ τοῦ grātēs καὶ tul- τοῦ tollo.

⁽³⁰⁹⁾ Ἐκ τοῦ cor (γεν. cord-is) καρδία.

⁽³¹⁰⁾ Θαμιστικὸν τοῦ verito (§ 167,12).

⁽³¹¹⁾ Ἐκ τοῦ μὴ εἰς χρῆσιν por-līcēor, pol-līcēor (πρβλ. pol-lūo § 153).

⁽³¹²⁾ Κυρίως ἐκ τοῦ fātus [μτχ. πρκμ. παθητ. τοῦ for]=φᾶ-τός. Fassus ἀντὶ fāt-tus (ἴδ. 11α καὶ ὑπ. 202).—Ἐκ τοῦ ἐνεστωτ. θέματος τοῦ **rēor** ἀπαντᾷ μόνον ὁ ἐνεστώς καὶ ὁ παρατατικὸς τῆς ὀριστικῆς. Τὸ rēor τίθεται καὶ ἀπολύτως (παρενθετικῶς)=σκέπτομαι, κατὰ τὴν ἰδέαν μου. Ἡ μτχ. rātus ἔχει καὶ παθητ. σημασίαν=ἀνάλογος, ρητός, κεκρωμένος (ἴδ. καὶ § 124,2).

Μὲ ἔκτασιν τοῦ θεματικοῦ φωνήεντος :

vīdēor (mihi καὶ ἀπλῶς vīdēor), vīsus sum, vidērī δοκῶ μοι, οἶμαι, νομίζω (§ 142).

Μὲ ἀναπλήρωσιν τοῦ παρακειμένου :

mēdēor, (alicūi), < sā nā v ī > (alīquem) (ὕπ. 373), medērī ἰῶμαι. **tūēor**, < tūtātus sum >, tuērī τηρῶ.

intuēor, < aspexī >, intuērī προσβλέπω.

ī=συζυγία (τετάρτη συζυγία):

§ 156. Κατὰ τὸ pōtīor (§ 122) κλίνονται :

blandīor κολακεύω, θέλω. **largīor** ἐπιδαφιλεύομαι, χορηγῶ, δίδωμι. **mentīor** ψεύδομαι. **ēmentīor** ὑποκρίνομαι. **mōīor** μηχανῶμαι. **partīor** μερίζω

(ἀλλ' ἄ: dispertīo διανέμω. impertīo μεταδίδωμι). **sortīor** κληροῦμαι.

assentīor, assēnsus sum (§ 123,5), assentīrī ὁμολογῶ, συγκατατίθεμαι.

expērīor, expertus sum, experīrī πειρῶμαι.

oppērīor (opper[ī]tus sum), opperīrī παραδοκῶ, περιμένω.

mētīor, mēnsus sum (§ 11α γ), mētīrī μετρῶ (πρβλ. μῆτις).

‘Ομοίως: dēmētīor ἀπομετρῶ, ἀποσταθμῶ. dīmētīor καταμετρῶ. ēmētīor ἐκμετρῶ.

ōrdīor, ōrsus sum, ōrdīrī ἄρχομαι (§ 11α ε’).

‘Ομοίως: exōrdīor ἐξάρχομαι, κατάρχομαι.

ōrīor (§ 119. Πρβλ. καὶ ὄρ-νυ-μι, ὄρωρα), ortus sum (orītūrus), orīrī ἀνατέλλω, φύομαι.

‘Ομοίως: coorīor ἐξανίσταμαι. exorīor ἀνατέλλω, ἀναφαίνομαι.

Τοῦ orīor ὁ ἐνεστώς τῆς ὀριστιστικῆς ἀκολουθεῖ σχεδὸν πάντοτε, ὁ παρατατικὸς τῆς ὑποτακτικῆς καὶ ἡ προστακτικὴ πάντοτε τὴν 3ην συζυγίαν: orēris (ex)orītur, orīmur, orīmīni, (ex)orērer, (ex)orēretur, exorērentur. Τὸ adorīor, adortus sum, adorīrī (προσβάλλω) κλίνεται μόνον κατὰ τὴν ī=συζυγίαν.

§ 157. Συμφωνόληκτος (ἡ τρίτη) συζυγία (§ 122):

Κατὰ τὸ pītor (§ 122) κλίνονται :

frūor, <ūsus sum [§ 122]>, (fruītūrus), frūī καρποῦμαι, ἀπολαύω. perfrūor, perfructus sum, perfrūī καρποῦμαι, ἀπολαύω.

fungor, fūctus sum, fungī (ἐπι)τελῶ.

dēfungor ἀνίτω, ἐπιτελῶ, τελενῶ. (vitā) defungor ἀπαλλάττομαι (τοῦ ζῆν).

quēror, questus sum, quērī μέμφομαι.

‘Ομοίως: conquēror καταμέμφομαι.

lōquor, locūtus sum, lōquī διαλέγομαι, ὁμιλῶ.

‘Ομοίως: allōquor προσφωνῶ. collōquor συνομιλῶ.

sēquor, secūtus sum, sēquī *ἐπομαι*.

*Ομοίως: assēquor *τυγχάνω*. consēquor *ἐπιτυγχάνω*. exsēquor *ἀκολουθῶ*. insēquor *διώκω*. obsēquor *πείθομαι*, *χαρίζομαι*. prōsēquor *συνοδεύω*. persēquor (*κατα*)*διώκω*.

lābor, lāpsus sum, lābī *δλισθαίνω*, *σφάλλομαι*.

*Ομοίως: collābor *κατερείπομαι*, *καταλίπτω*. dēlābor *κατολισθαίνω*, *διαφεύγω*. dīlābor *διαρρέω*, *διαλύομαι*, *ἀποσυντίθεμαι*.

nītor, nīxus καὶ [νεώτ.] nīsus sum, nīti (ἀντι τοῦ ἀρχαιοτ. gnītor [§ 11^α ε] πρβλ. τὰς φράσεις γνύξ· ἐριπών, γνύξ ἡμενος) *ἐρείδομαι*.

*Ομοίως: cōnītor (οὐχὶ ὁρθῶς connītor) *συντείνω*, *σπεύδω*. ēnītor, *πειρῶμαι*, *διατεινόμεμαι*, καὶ μτβτ. *γεννῶ*.

amplector (§ 161), amplexus sum, amplectī *περιβάλλω*, *ἀσπάζομαι*.

*Ομοίως: complector *περιβάλλω*, *περιέχω*, *ἀσπάζομαι*. Καὶ παθητ. (εἰς τὸ προκλασσικὸν complecto, -ēre)=*περιλαμβάνομαι*.

grādīor, gressus sum, grādī *παδίξω* (§ 119).

aggrēdīor (ad+grādīor), aggressus sum, aggrēdi *προσβάλλω*.

*Ομοίως: congrēdīor *συναντῶ*. dīgrēdīor *ἀπαλλάττομαι*, *ἀπέρχομαι*. ēgrēdīor *ἐκβαίνω*. ingrēdīor *εἰσέρχομαι*. prōgrēdīor *προβαίνω*. trānsgrēdīor *ὑπερβαίνω*.

pātīor (§ 119), passus sum, pātī *πάσχω*, *ὑπομένω*, *ἀνέχομαι*.

*Ομοίως: [compātīor, compassus sum, compātī *συμπάσχω*]. perpētīor, perpassus sum, perpētī *ἀνέχομαι*, *ὑπομένω μέχρι τέλους*.

mōrīor (§ 119), mortuus sum, mōrī (μέλλ. μτχ. morītūrus) *ἀποθνήσκω*.

Μὲ πρόσφυμα -sc- ἢ n- καὶ -sc-.

nāscor, nātus sum (³¹³), nāscī *γεννῶμαι*, *φύομαι*, *γίγνομαι*.

āgnāscor, āgnātus sum, āgnāscī *ἐπιγεννῶμαι* (*γεννῶμαι μετὰ τὸν θάνατον τοῦ πατρὸς ἢ μετὰ τὴν διαθήκην του*).

*Ομοίως: renāscor *ἀναγεννῶμαι*. ēnāscor *ἀναφύομαι*. innāscor *ἐμφύομαι*, *ἐγγίγνομαι*.

īrāscor, < **suscēnsūī** >, īrāscī *ὀργίζομαι*, *χολοῦμαι*.

adīpīscor (ὑπ. 229), adeptus sum, adīpīscī *ἐξικνῶμαι*, *καταπράττω*.

prōfīcīscor, profectus sum, proficīscī *ἀπέρχομαι*, *πορεύομαι*, *δροῦμαι*.

oblīvīscor (³¹⁴), oblītus sum, oblīvīscī *ἐπιλανθάνομαι*, *ἀμνημονῶ*.

[**mīn-īscor**, mentus sum, minīscī] (ἐκ τοῦ memīni [ὑπ. 229]).

com-min-īscor, commentus sum, comminīscī *ἐπινοῶ*, *πλάττω* (καὶ παθητ. commentus=*πλαστός*).

(³¹³) Κυρίως ἐκ τοῦ μὴ εἰς χρῆσιν [g]nāscor (§ 11^α ε) πρβλ. παλαιὰν λέξιν gnātus (ὁ γεγωνός)=ὁ υἱός.

(³¹⁴) Ἐκ τοῦ μὴ εἰς χρῆσιν ob-lēnīscor (διὰ τῆς λειότητος ἀπομακρύνω).

reminīscor, <recordātus sum>, reminīsci ἀναμνησκομαι.
 pācīscor, pactus sum, pacīscī συντίθεμαι, ὀρίζω.
 expergīscor, experrēctus sum, ⁽⁸¹⁵⁾ expergīscī ἐξεγείρομαι.
 ulcīscor, ultus sum, ulcīscī τιμωροῦμαι, ποινὴν ἢ τιμωρίαν λαμβάνω,
 τιμωρῶ.
 vēscor, <ēdī>, vēscī ⁽⁸¹⁶⁾, (πρβλ. βόσκομαι), ἐσθίω, τρέφομαι.
 na-n-cī-scor, nactus καὶ nactus sum, nancīscī τυγχάνω, λαγχάνω.

Η ΜΙΑ ΠΟΘΕΤΙΚΑ

Κατὰ τὴν συμφωνόληκτον συζυγίαν ⁽⁸¹⁷⁾.

Σημ. Ἰδιαίτεράν θέσιν εἰς τὴν κλίσιν ἔχει τὸ fīo, factus sum, fīrī ⁽⁸¹⁸⁾.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ζ'

ΑΚΛΙΤΑ ΜΕΡΗ ΤΟΥ ΛΟΓΟΥ

§ 159. Α'. Ἐπιρρήματα (adverbīa).

Τὰ ἐπιρρήματα τῆς λατινικῆς γλώσσης εἶναι ὀλίγα *πρωτογενεῖς* λέξεις (adverbīa prīmītiua): crās (αὔριον), hērī καὶ hērē (χθές), nunc (νῦν, τώρα), ita (οὕτω), nimis (ἄγαν, λίαν, πολύ). Τὰ περισσότερα, καὶ ὅλως ἰδιαίτεράς τὰ ἐπιρρήματα τοῦ τρόπου, παράγονται ἐξ ἐπιθέτων (adverbīa dērivāta). Περὶ τῶν ἐπιρρημάτων ἰδεῖ ἀνωτ. §§ 64-67 καὶ §§ 82-83.

§ 160. Β'. Προθέσεις (praepositionēs) ⁽⁸¹⁹⁾.

Αἱ προθέσεις προήλθον ἐξ ἐπιρρημάτων, διὰ τοῦτο τινες ἐξ αὐτῶν διετήρησαν καὶ τὴν ἐπιρρηματικὴν σημασίαν, π. χ. ante ([πρβλ. ἀντὶ] πρότερον), post (ὑστερον), suprā ([κυρίως ἀφαιρ. τοῦ θηλ. τοῦ sup̄erūs] ἀνωτέρω), contrā (καὶ προκλασσ. ἐνίοτε contrā = ἐναντίον, τοῦ ἐναντίον), cōtam ([§ 67 Σημ. α'] ἐνώπιον). Αἰσθαι χρησιμεύουν εἰς τὴν σύνθεσιν ἢ κεχωρισμένως, πρὸς ἔτι σαφεστέραν—ἢ μὲ μόνας τὰς πτώσεις—δήλωσιν τῆς σχέσεως τοῦ τρόπου, χρόνου, αἰτίας, τόπου καὶ μέτρου.

⁽⁸¹⁵⁾ Εἶναι δάνειον ἐκ τοῦ ἀχρήστου ἀρχαίου ρήματος ex-pergo ἐξεγείρομαι ἐκ τοῦ ὑπνον, οὗ ἐναρκτικὸν εἶναι τὸ expergīscor. Τοῦτο ἔχει παρακείμενον experrēctus ἀντὶ τοῦ σπαν. expergītus τοῦ expergol.

⁽⁸¹⁶⁾ Πιθανῶς ἐκ τοῦ μὴ εἰς χρῆσιν vē-ēsci (τοῦ ēdo ἔδω, ἐσθίω).

⁽⁸¹⁷⁾ Ἰδ. § 94 καὶ 123, β.

⁽⁸¹⁸⁾ Ἰδ. § 130.

⁽⁸¹⁹⁾ Ἀρχικῶς ἦσαν ἐπιρρήματα καθὼς καὶ εἰς τὴν ἐλληνικὴν γλῶσσαν.

Αἱ προθέσεις (περί τῆς cum ἰδὲ § 68 καὶ 76) τίθενται, πλὴν τῆς tenus (§ 227), πρὸ τοῦ προσδιοριζομένου ὀνόματος καὶ συντάσσονται αἱ περισσότεραι μὲ **αἰτιατικὴν** (§ 224), ὀλιγώτεραι δὲ μὲ **ἄφαιρετικὴν** (§ 227), καὶ τρεῖς, ἅλλοτε μὲν (ἐπὶ κινήσεως § 225) μὲ αἰτιατικὴν, ἅλλοτε δὲ (ἐπὶ στάσεως § 227 **in, sub, super**) μὲ ἀφαιρετικὴν.

Τὸ causā καὶ τὸ gratiā (*ἐνεκα, χάριν*), ὄντα κυρίως ἀφαιρετικῆς πτώσεως χρησιμοποιοῦνται ἀντὶ προθέσεως καὶ συντάσσονται μὲ γενικὴν ἀντικειμενικὴν (§ 208 Σημ.).

§ 161. Γ' Προθέσεις (praepositiones (§ 168) ἢ ἀχώριστα μόρια (particulae inseparabiles).

Τὰ ἀχώριστα μόρια εὐρίσκονται πάντοτε ὡς πρῶτον συνθετικὸν καὶ οὐδέποτε καθ' ἑαυτά: **amb(i)-** (ἀμφί), **dis-** (συγγ. πρὸς τὸ δίς), **in-** (**in** prīnātivum), **por-, rē-** (ἀρχικῶς **rēd-**), **sē-** (ἀρχικῶς **sēd-**), **vae-(vē-)**: **amplector** (ambi καὶ plecto), **anceps** (ambi καὶ cāput), **ambīo** (ambi καὶ ἔο), **dīr-īmo** (ἀντὶ **dis-ēmo** [§ 11^α δ]), **in-**doctus, **im-**pudicitia, **por-**rīgo, **pol-**licēor, **red-**do (ἢ ἐκ τοῦ **re-d**[ī]do), **sēcēdo**, **sēd-**itō, **vaecors** (καὶ **vēcors**) *ἄφρων*.

Περὶ τῶν ἀχωρίστων μορίων ἰδὲ καὶ § 172,2.

162. Σύνδεσμοι (coniunctiōnes).

Οἱ σύνδεσμοι χρησιμεύουν πρὸς σύνδεσιν τῶν προτάσεων πρὸς ἀλλήλας εἴτε παρατακτικῶς εἴτε ὑποτακτικῶς.

Α' Σύνδεσμοι παρατακτικοὶ (§ 274, Α.):

1) **coniunctiōnes cōpulātivae** (συμπλεκτικοί): **et**⁽³²⁰⁾, **atque**⁽³²¹⁾ (*καὶ ac* πρὸ συμφώνων ἐκτὸς τοῦ c, g, q [καὶ h]) *καί*, τὸ ἐγκλιτ. -que *τε* (προσαρτῶμενον ἐπὶ στενῆς συνδέσεως εἰς τὸ τέλος τῆς λέξεως), **nēque**, **nec** (πρὸ συμφ.) *οὔτε, μήτε, etiam*⁽³²²⁾ (πρὸ τῆς ἐξαιρομένης λέξεως) *καί, ἐπίσης, quōque* (μετὰ τὴν ἐξαιρομένην λέξιν) *καί, προσέτι*.

Σημ. Μετὰ τὸ **similis, pars, idem, contrārius, alius, pariter, aequē, perinde, aliter** τὸ **ac** μεταφράζεται διὰ τοῦ **καί**, ἢ, ὥσπερ (ἰδ. καὶ ὑπ. 139).

2) **coniunctiōnes disiunctivae** (διαζευκτικοί): **aut**=ἢ (ἀποκλειστι-

(³²⁰) Domus ampla **et** magnifica=οἰκία μεγάλη **καί** μεγαλοπρεπής· ἀλλὰ multi viri docti, multae naves longae ἄνευ τοῦ **et**, διότι ἀποτελοῦν μίαν λέξιν (πολλοὶ σοφοί, πολλὰ μακρὰ [ἢ πολεμικὰ] νῆες).

(³²¹) Ἐκ τοῦ ad-que (*καὶ πρὸς τούτοις*).

(³²²) Ἐκ τοῦ et iam.

κόν), vēl⁽³²³⁾ ή sīvē (seu) *εἴτε*, -vē (έγκλιτικ.)⁽³²⁴⁾, aut—aut, vēl—vēl ή (ήτοι)—ή, sīvē (seu)—sīve *εἴτε—εἴτε*.

Σημ. Placīdē! aut abī in malam cruce! 'Ησυχία! ἄλλως ξεκουμπίσου ἀπὸ 'δῶ, πήγαينه νὰ χαθῆς! (ἄπαγ' ἐς κόρακας!).

3) coniunctiōnes adversatīvae (ἀντιθετικοί): sēd (ἀρχ. sēt), vērum⁽³²⁵⁾ ἄλλά, vēdō⁽³²⁶⁾, autem⁽³²⁷⁾ (οἱ δύο τελευταῖοι μετὰ μίαν τοῦλάχιστον λέξιν)⁽³²⁸⁾ (πρβλ. αὖ, αὖ-θις) *δέ, ὅμως, τῇ ἀληθείᾳ*, at⁽³²⁹⁾, attāmen, atquī⁽³³⁰⁾ *ἀλλ' ὅμως*, (cetērum ἄλλά, τὰ δ' ἄλλα), tāmen μέντοι, ἄλλά, δ' ὅμως, ἀλλ' ὅμως, neque vēdō... neque tāmen (εἰς τὴν ἀρχὴν προτάσεως) *μ' ὅλον τοῦτο δέν, μ' ὅλα ταῦτα δέν*.

4) coniunctiōnes causāles (αἰτιολογικοί): enim (μετὰ μίαν λέξιν)⁽³²⁸⁾ *γάρ, διότι*, nām *γάρ, διότι*, namque⁽³³¹⁾, etēnim⁽³³¹⁾ *καὶ γάρ, διότι*, neque enim (nōn enim) *διότι δέν...*, āt (sēd) enim ἄλλά γάρ.

5) coniunctiōnes conclusīvae (συλλογιστικοί)⁽³³²⁾: īgītūr⁽³³³⁾ (συνήθως εἰς τὴν δευτέραν θέσιν)⁽³²⁸⁾ *οὖν, τοίνυν, λοιπόν*, itāque *ὁθεν* [σπανιώτατα μετὰ μίαν λέξιν], ergō (καὶ μετὰ μίαν λέξιν εἰς τὸ τέλος πρὸς συναγωγὴν συμπεράσματος)⁽³³⁴⁾ *ἄρα*.

Σημ. Ἀνταποδοτικὴ σύνδεσις: et—et *καί—καί, τε—καί*, et—que *καί—τε*, nōn (nec) solum (ή mōdō ή tantum)—sed (vērum) *οὐ μόνον* ἄλλά *καί*, nōn mōdō non—sēd (ή vērum) *πᾶν... quīdem ὅχι μόνον δέν...* *ἀλλ' οὐδέ*, nēquē—nēque *οὔτε (μήτε)—οὔτε (μήτε)*, et—nēquē *καί—οὔτε*, nēquē—et *οὔτε—καί*.

⁽³²³⁾ 'Idē § 131 Σημ. β'.

⁽³²⁴⁾ Plūs mīnusve (μᾶλλον ή ἥττον), ūnus plūresve (εἷς ή [εἷς ή καί] πλείονες), bīs terve (δῖς ή τρίς).

⁽³²⁵⁾ Ἀρχικῶς ἦτο πρότασις: vērum est ἀληθές εἶναι.

⁽³²⁶⁾ Κατὰ λέξιν: τῇ ἀληθείᾳ, πράγματι.

⁽³²⁷⁾ Συχνάκις εἶναι συνδετικόν = πρὸς *δέ*, λοιπόν, καί.

⁽³²⁸⁾ Ὅταν αἱ ἐπόμεναι λέξεις συνδέωνται πολὺ στενῶς ή ἔχη τὸ συνδετ. est (=εστίν, ὅχι est=ἐπάρχει) τὴν δευτέραν θέσιν, τότε λαμβάνουν τὴν τρίτην θέσιν. Τὸ vēdō ὅμως μὲ τὴν σημασίαν τοῦ ἄλλα βεβαίως, εἰς ἀπάντησιν ἔχουσιν ῥῆμα, τίθεται εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς φράσεως (Cic. div. 1, 104). Τὸ enim εἰς τοὺς κωμικοὺς ποιητὰς δέχεται καὶ τὴν πρώτην θέσιν. Τὸ nam καὶ namque ἐνίοτε, καὶ ἰδίᾳ εἰς τοὺς ποιητὰς, τίθενται μετὰ μίαν ή περισσότερας λέξεις.

⁽³²⁹⁾ Συχνάκις κεῖται ἐπὶ ἀντιρρήσεως ἐνστάσεως καὶ ἀναφωνήσεως. ⁽³³⁰⁾ Atquī: [καὶ μὲν. atquī] ἐκ τοῦ at—quī [=quōi=quō]: *ἀλλὰ πῶς; ἄλλα τί θέλεις; ἄλλα μήν*.

⁽³³¹⁾ Τὸ namque καὶ etēnim αἰτιολογοῦν καὶ συνδέουν ἅμα.

⁽³³²⁾ Εἰς τοὺς συνδέσμους itāque, īgītūr, ergō δέν συνάπτει σύνδεσμος συμπλεκτικός. Λέγεται μᾶλλον ob eamque causam, quatiobrem, quāpropter (διὰ τοῦτο, διό, διό δῆ, ὅθεν).

⁽³³³⁾ Ἐκ τοῦ āgītūr (quid āgītūr? *περὶ τίνας προόκειται*;) ;

⁽³³⁴⁾ Ἐκ τοῦ μή εἰς χρῆσιν ē rogō=ἐκ τῆς διευνύνσεως.

Εἰς τοὺς ποιητὰς καὶ τοὺς μεταγενεστέρους ἀπαντᾷ ὡσαύτως
quē—quē καὶ quē—et.

§ 163. Β'. Σύνδεσμοι ὑποτακτικοί.

Οἱ διάφοροι ὑποτακτικοὶ σύνδεσμοι χρησιμοποιοῦνται εἰς τὴν
καθ' ὑπόταξιν σύνταξιν (§ 274, Β' καὶ ἐξῆς).

§ 164. Ἐπιφωνήματα (interiēctiōnes).⁽³³⁵⁾

Τὰ κυριώτατα ἐπιφωνήματα εἶναι: 1) σχετλιαστικά: α) σφο-
δρᾶς λύπης: āh (ā), prō (prōh ὄχι ὀρθῶς), heu, ēheu, ēhei, iō φεῦ, ἰώ, οἴ-
μοι, αἰαῖ (ἄχ!), vae (=οὔαι). β) σφοδρᾶς ἀγανακτήσεως: āh (ā) ἀλλοῖμονον,
ōhe ὦή! ὦέ!

2) θαυμαστικά: ō, prō (prōh ὄχι ὀρθῶς), ēia (heia) ὦ, ἔα, εἴα,
ᾄ, ἴδε (γὰρ δέξ).

3) θειαστικά: eūoe, eūhoe, euax εὐοῖ, εὐάν.

4) γελαστικά: hahae, hahahae, hahahē ᾗ ᾗ ᾗ, δόξα τῷ Θεῷ.

5) κλητικά: ō, heus ὦ, (αἶ, βρὲ σύ!)

6) ἀποσιωπήσεως: st! σῖγα! σιωπή! σοῦτ!

7) ἀποστροφῆς: fū, fūfae, fū, phū phū (ἰδ. ἀράγε § 133 τέλ.).

8) ἐκπαλήξεως: (ἐπὶ καλοῦ καὶ κακοῦ): heu, em, hem, ehem, vāh
(vaha), bābae, pāpae, tāt (tātae) ἔα, ᾄ, οἴμοι, βαβαί, παπαί (μωρέ!, διάβολε!).

Σημ. ō (ἢ heu) mē misērum (ἐνν. vidēte) οἴμοι δελίαιος. hei mīhi
οἴμοι τῷ ἀθλίῳ. attāt (atāt) ἀτταταί.

⁽³³⁵⁾ Ὑπάρχουν καὶ ἄλλαι τινὲς λέξεις ἢ φράσεις λαβοῦσαι ἐπι-
φωνήματος σημασίαν: **hercle, herculē, meherculē** (ἐνν. iuvā [=βοήθει])
τὴν τὸν Ἡρακλέα. **mēdius Fīdius** (=mē dīus Fīdius ἐνν. iuvet [=εἴθε νὰ
βοηθήσῃ]), τὴν Δία. **edēpol** μὰ τὸν Πολυδεύζην. **ēcastor**, mēcastor μὰ τὸν
Κάστορα. Πρβλ. καὶ **nē** (=ἀλήθεια!) ego fortunātus hōmo sum. **mālum**
(φεῦ). **eū** (εὔ, καλῶς, πράγματι). **eugē** (σπανιῶτ. **eugae** εὐγε καὶ **euge-pae**
(εὐγε παῖ, μπράβο παιδί μου). **pax** (πάξ, ἄλις, σῖγα, ἀρκεῖ, σώνει).

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟΝ

ΕΤΥΜΟΛΟΓΙΚΟΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'

Τὸ ἐτυμολογικὸν (etymologiā ἢ etyma vocum et origīnes) περιλαμβάνει τὸν σχηματισμὸν τῶν λέξεων (formatiō vocabulōrum) διὰ παραγωγῆς (dērīvātiō) ἢ διὰ συνθέσεως (compōsitō).

1) ΠΑΡΑΓΩΓΗ ⁽³³⁶⁾

§ 165. Α'. Τυπικόν.

Αἱ παράγωγοι λέξεις (vocabula dērīvāta) γίνονται:

1) ἐκ ρίζης (δηλ. ἀρχικοῦ θέματος): **māg-is** (μᾶλλον) ἀπὸ τὸ θέμα τοῦ mag-nus, πρβλ. πόλι-ς.

2) ἐκ θεμάτων πρωτοτύπων λέξεων (vocabula prīmītiva): **māgis-ter** (ἄρχων, ἐπιστάτης, διδάσκαλος), πρβλ. ἱα-τρός.

3) ἐκ συντακτικῆς συνεκφορᾶς δύο ἢ πλειόνων λέξεων κεχωρισμένων: perfīdus ἄπιστος (ἐκ τοῦ per fidem), dēlīrare (ἐκ τοῦ dē līra παρεκτρέπομαι), trānsmarīnus (ἐκ τοῦ trāns mare=ὑπερθαλάσσιος, [ὑπὲρ τὴν θάλασσαν], πρβλ. ἀποχειροβίος (ἀπὸ τῶν χειρῶν τὸν βίοντον ἔχων), ὑπερπόντιος [ὑπὲρ τὸν πόντον].

α) Ἀρχικαὶ παραγωγικαὶ καταλήξεις.

Αἱ ἀρχικαὶ παραγωγικαὶ καταλήξεις συνίστανται:

1) ἐκ φωνήεντος: **-a**: scrīb-**a** (γραφεύς), serv-**a** (δούλη), advēn-**a** (ἐπιήλυς), tōg-**a** (τήβεννα) (§ 11,δ), πρβλ. λέγ-ω, λογ-ή. **-o**: fid-**o**-s, fīdus, equ-**o**-s (βραδύτ. equ-us). **-i**: test-**i**-s, vest-**i**-s. **-u**: ac-**ū**-s, curr-**ū**-s.

2) ἐκ δύο φωνηέντων: **-ia**: fur-**ia**. **-io**: gen-**īu**-s. **-iē**: ac-**īē**-s.

⁽³³⁶⁾ Τὰ παράγωγα οὐσιαστικά (substantīva dērīvāta) παράγονται ἐκ ρημάτων καὶ λέγονται verbālīa ἢ ἐξ ἄλλων οὐσιαστικῶν καὶ λέγονται dēnōminātīva. Τὰ παράγωγα ἐπίθετα (adiectīva dērīvāta) παράγονται ἐκ ρημάτων (adiectīva verbālīa), ἐξ ὀνομάτων (adiectīva dēnōminātīva) καὶ ἐξ ἐπιρρημάτων (adiectīva adverbīālīa). Τὰ παράγωγα ρήματα (verba dērīvāta) γίνονται ἐξ ὀνομάτων (verba dēnōminātīva) καὶ ἐξ ἄλλων ρημάτων (verba verbālīa).

3) ἐκ συμφώνου εἰς τὸ ὁποῖον ἀκολουθεῖ φωνήεν: **-na** (ἐλλ. **-νη** πρβλ. σκηνή): **pen-na** (ἐκ τοῦ μὴ εἰς χρῆσιν⁽³³⁷⁾ **pet-na**). **-no** (ἐλλ. **-νο-ς**): **tribū-no-s**, **tribū-nu-s**, **plē-nu-s**. **-ni**: **fī-ni-s** (ἐκ τοῦ **fī[g]-o**), **crī-ni-s**. **-la**: **sel-la** (ἐκ τοῦ μὴ εἰς χρῆσιν **sed-la**), **-lō**: **pul-lu-s**, **ūllu-s** (ἐκ τοῦ ἀχρήστου **un[θ]-lus**). **-li**: **crudē-li-s**. **-ta**: (ἐλλ. **-τα**, **-τη**) **nō-ta**, **por-ta** (ἐκ τοῦ **per-** ἔπειτα **por-** πρβλ. **περ-πόρ-ος**). **-to**: **sceles-tu-s**, **fac-tu-s**. **-ti**: **for-ti-s**. **-tu**: **audī-tu-s**, **por-tu-s**. **-ro**: **ag-ro-s** (=ager), **clā-ru-s**. **-ōs** μὲ μεταβολὴν καὶ ἔκτασιν τοῦ φωνήεντος τοῦ **-ōs** καὶ τοῦ **ēs**: **col-ōs** (νεώτ. **colōr**), **hon-ōs** (νεώτ. **honōr**), **arb-ōs** (νεώτ. **arbōr**), **genūs** (ἐκ τοῦ **genōs**, γεν. **genēris** ἀντὶ **genēs-is**). **-ōn** (μὲ μεταβολὴν καὶ ἔκτασιν τοῦ φωνήεντος τοῦ): **hom-o(n)**, **hom-in-is** (ἐκ τοῦ μὴ εἰς χρῆσιν **hom-ēn-is**). **-āc**: **aud-āc-s** (**audāx**). **-īc**: **fel-īc-s** (**felīx**). **-mōn** (μὲ μεταβολὴν καὶ ἔκτασιν τοῦ φωνήεντος τοῦ **mēn**): **ser-mō(n)**, **nō-mēn**. **-tor** (μὲ μεταβολὴν καὶ ἔκτασιν τοῦ φωνήεντος τοῦ **tēr**): **pātēr**, **ōrā-tor**, **vic-tor** (γεν. **ōrātōris**, **victōris**).

β) Παραγωγικὰ καταλήξεις.

§ 166. Ἐκ τῶν ἀρχικῶν καταλήξεων δύνανται νὰ παραχθοῦν νέαι:

1) δι' ἐσφαλμένου χωρισμοῦ τοῦ θέματος καὶ τῆς καταλήξεως: **Rōmā-nus** καὶ ἐκ κακοῦ χωρισμοῦ εἰς **Rōm-** καὶ **-ānus** γίνε-ται **urb-ānus**, **mont-ānus**, **hūm-ānus**. Ἐκ τοῦ **Tulli-ānus** σχηματίζεται κατάληξις **-iānus** ἐξ ἧς **Caesar-iānus**.

Ἐπίσης ἐάν τὸ **marī-nus**, **vicī-nus** (**vicī** ἴσως τοπικὴ πτώσις) χωρισθῇ κακῶς εἰς **mar-inus**, **vic-inus**, προκύπτει νέα κατάληξις **-inus**: **div-inus**. Οὕτως ἔχομεν **-ālis** ἐκ τοῦ **-lis**: **naturā-lis**, **mort-ālis**. **-īlis** ἐκ τοῦ **-lis**: **civī-lis**, **puer-īlis**, **vir-īlis**. **-ātus** ἐκ τοῦ **-tus**: **comitā-tus**, **iudicā-tus**, **equit-ātus**, **sen-ātus**, **cōnsulātus**. **-tīa** ἐκ τοῦ **-īa**: **milit-īa**, **laeti-tīa**. **-ītāre** ἐκ τοῦ **-āre**: **habīt-āre**, **ag-ītāre**, **clām-ītāre**.

Κατὰ τὸ **sicā-rīus** κ.τ.τ. ἐσχηματίσθη **legiōn-ārius**, κατὰ τὸ **hostī-cus** τὸ **rust-īcus**, κατὰ τὸ **decōr-us** τὸ **can-ōrus**, κατὰ τὸ **servū-lus** τὸ **reg-ūlus**, κατὰ τὸ **gen-us** τὸ **facī-nus**, κατὰ τὸ **cupī-do** τὸ **libī-do**, κατὰ τὸ **lignē-us** τὸ **ebur-nēus**, κατὰ τὴν δοτικὴν καὶ τὴν ἀφαιρετικὴν τοῦ πληθυντ. **classī-bus** ἡ δοτικὴ καὶ ἡ ἀφαιρετικὴ **leg-ībus**.

2) δι' ἀνομοιώσεως (ἰδ. § 11^α β): **-āris** ἐκ τοῦ **-ālis**: **fluvi-ālis**, **glaci-ālis**, **let-ālis**, ἀλλὰ **singul-āris**, **vulg-āris**, **lapid-āris**, **tal-āris**, **cōnsul-āris**, τοῦναντιον **plur-ālis**, **reg-ālis**, **liber-ālis**, **austr-ālis**. **-crum** ἐκ τοῦ **-clum**: **lu-crum**, **sepul-crum**, **lavā-crum**, **simulā-crum** (§ 167, 4).

3) διὰ συνενώσεως δύο καταλήξεων: **-tūra** ἐκ τῆς **-tū** καὶ **-ra**: **cul-tū-ra** πρβλ. **cul-tu-s**. **-mentum** ἐκ τῆς **men-** καὶ **-tum**: **cognō-**

(³³⁷) Ἀντὶ ἐκ τοῦ μὴ εἰς χρῆσιν ὀρθότερον εἶναι: ἐκ τοῦ μὴ παραδεδομένου τύπου.

men, cognō-**mentum**. -**tūdo** ἐκ τῆς **tū-** καὶ -**dō**: **habītūdo** (πρβλ. **habī-tū-s**), **magni-tūdo**, **alti-tūdo**, **multi-tūdo**, -**tio** ἐκ τοῦ **tī-** καὶ -**ō(n)**: **men-tio** (πρβλ. **men-ti-s**, ὀνομ. **mēns**). -**tās** καὶ -**tūs** ἐκ τῆς **tā-ti(s)** καὶ **tūti(s)**: **cīvī-tas**, **liber-tās**, **iūven-tūs**.

§ 167. Β'. Σημασία.

Αἱ καταλήξεις δηλοῦν: 1) τὸ ἐνεργοῦν πρόσωπον: -**tor** (ἐλλ. -τωρ, -τηρ: δώ-τωρ, δο-τήρ) διὰ τὰ ἀρσενικά καὶ -**trīx** διὰ τὰ θηλυκά: **doc-tor**, **vic-tor**, **audī-tor**, **ōrā-tor**, **cur-sor** (ἐκ τοῦ μὴ εἰς χρῆσιν **curs-tor**), **lū-sor**, (ἐκ τοῦ μὴ εἰς χρῆσιν **lūd-tor**), **tōn-sor**, **dēfēn-sor**, **mon-ī-tor**, **vic-trīx**, **tōns-trīx**, **gubernā-trīx**.

2) τὴν πρᾶξιν ἢ τὴν ἐνέργειαν: -**io**, -**tio** (-**sio**), -**tus** (-**sus**): **oblīv-īo**, **obsid-īo**, **suspīc-īo**, **ac-tio**, **lae-sio** (ἐκ τοῦ μὴ εἰς χρῆσιν **laed-tio**), **fū-sio** (ἐκ τοῦ μὴ εἰς χρῆσιν **fūd-tio**), **redī-tus**, **can-tus**, **mō-tus**, ὡσαύτως **flexus**, **sen-sus** (ἰδ. καὶ § 117).

3) τὴν ἰδιότητα: -**ia**, -**tās**, -**tūdo** κ.ἄ. **prudent-ia**, **audac-ia**, **liber-tās**, **pauper-tās**, **forti-tūdo**, **magni-tūdo**, **multi-tūdo**, **pulchri-tūdo**.

4) τὸ μέσον ἢ τὸ ὄργανον: -**mēn**, -**mentum**, -**c(ū)lum**, -**crum**, -**trum**: **lūmen**, **nōmen**, **medicāmen**, **medicāmentum**, **alimentum**, **ornāmentum**, **frūmentum** (**fruo**), **cubicūlum**, **gubernācūlum**, **pōcūlum** (παλαιότ. **pōclum**), **spectācūlum**, **arā-trum**, **rōs-trum** (ἐκ τοῦ **rōd-ēre**) (**ἔμβολον**), **rās-trum** (**λίστρον**, **δίκελλα**) (ἐκ τοῦ **rād-ēre**).

5) τὸν ὑποκορισμόν, τὴν σμίκρυνσιν: -**lus** (-**ulus**) καὶ -**cū-lus**: **filiō-lus** (**νίδιον**), **puella** (ἐκ τοῦ **puer(ō)la** ἐξ ἀφομοιώσεως τοῦ **r**), **gladiōlus** (**μαχαίριον**), **parti-cūla** (**μόριον**), συχνάκις περιφρονητικῶς, π.χ. **muliercūla** (**γύναιον**), **crēdūlus** (**εὐπιστος**), **bibūlus** (**φιλοπότης**).

6) τὸ δυνατόν γενέσθαι (-**ilis** καὶ -**bilis**: (πρβλ. κυρίως -τος, -ιμος): **doc-ī-lis** (**εὐδιδάκτος**), **ut-ī-lis** (**χορήσιμος**), **fac-ī-lis** (**εὐκόλος**), **mō-bilis** ([ἐκ τοῦ **mōnibilis**] **εὐκίνητος**), **tolerā-bilis** (**ἀνεκτός**), **crēdi-bilis** (**πιστευτός**).

7) τὴν ὕλην (ἢ ὁμοιότητα) -**ēs**: **aurēs** (**aure**, διὰ μεταβολῆς τοῦ φωνήεντος ἐκ τοῦ **auro**) (**χρυσούς**), **argent-ēs** (**ἀργυρούς**), **ferr-ēs** (**σιδηρούς**), **lign-ēs** (**ξύλιнос**), **vittr-ēs** (**βάλιнос**), **marmor-ēs** (**ἐκ μαρμάρου**), **pic-ēs** (**πισσοειδής**), **ciner-ēs** (**τεφρώδης**).

8) τὴν κλίσιν (μᾶλλον τὴν κακὴν) -**āx**: **mīnāx** (**ἀπειλητικός**), **rāpāx** (**ἀρπακτικός**), **lōquāx** (**φλύαρος**), **dīc-āx** ([ἐκ **ρίζ.** **dīc-** ἀντὶ **dīc-**] **φιλοσκοῦμων**), **pūgnāx** (**φιλόμαχος**), **fallāx** (**ἀπατηλός**), **ādāx** (**τολμηρός**), **bībāx** (**φιλοπότης**).

9) τὴν πλησμονὴν -**ōsus** καὶ -(**ō**)-**lentus** (καὶ -**ū-lentus**): **vin-ōsus** (**οἰνόφλυξ**, **μέθυσος**), **aqu-ōsus** (**ὑδρώδης**), **lapid-ōsus** (**λιθώδης**), **artifici-ōsus** (**εὐτεχνος**), **form-ōsus** (**ὠρατός**), **vīnōlentus** (καὶ **vīnūlentus**) (**οἰνόφλυξ**), **opū-lentus** (**δυνατός**) (**opes**), **sanguin-olentus** (**αἱματηρός**), **truc-ulentus** (**ἄγριος**).

10) τὴν ἀρχὴν τῆς πράξεως **-sc-** (πρβλ. -σκ-): **lūcē-sc-ō** καὶ **lūcī-sc-o** (ἐπιλάμπω), **pertimē-sc-o** (καταφοβοῦμαι), **percrēb(r)ē-sc-o** (ἐπικρατῶ), **dūrēscō** (συνπληροῦμαι), **ērubēscō** (ἐρυθριῶ), **inveterā-sc-o** (ἐγγηράσκω). **concupīscō** (ὀρεγέμαι), **vesperā-sc-it** (ἐσπέρα γίνεται) (ἐναρκτικά, **verba incohātiva** ἢ **inchoātiva**).

11) τὴν ἔφεσιν: **-ūrīre**: **ēs-ūrīre** (καὶ **essūrīre**) (βρωσεῖω, ἐκ τοῦ **ēd-ēre**=ἐσθίω), **part-ūrīre** (τοκῶ), **[ē]mpt-ūrīre** (ἐκ τοῦ **ēmo**) (ὠνησεῖω)], (ἐφετικά, **verba dēsiderātiva**).

12) τὴν ἐπανάληψιν καὶ κατ' ἀκολουθίαν τὴν ἐπίτασιν τῆς πράξεως: **-tāre (-sāre)**, **-ītāre**: **saltāre** (ὀρχοῦμαι), **iactārē** (ριπτάζω), **cantāre** (ᾄδω), **hab-ī-tāre** (κατοικῶ), **agītāre** (ἐλαύνω), **clamītāre** (κρανγάζω), **versāri** (ἀναστρέφομαι), **cursāre** (περιτρέχω), **grassāri** (**grādīor**) βαδίζω, ἐπέρομαι, **amplexāri** (περιβάλλομαι, ἀσπάζομαι) (ἐπιτατικά **intēnsiva**). **Scrīpt-ītāre** (θαμὰ γράφω), **clām-ītāre** (κρανγάζω), **cēn-ītāre** (πολλάκις δειπνῶ), **vol-ītāre** (περιίπταμαι) (θαμιστικά, **frequētātiva** ἢ **iterātiva**).

13) τὴν μείωσιν: **-illāre**: **sorb-illāre** ([ἐκ τοῦ **sorbēō**] ὑποπίνω, κουντοπίνω), **cant-illāre** ([ἐκ τοῦ **canto**] ᾄδω ἡσύχως), **cōnscrīb-illāre** ([ἐκ τοῦ **cōnscrībō** γράφω μικρά τινα καὶ εὐτελῆ, μικρολόγως ἐπικρίνω, ἔπειτα καλύπτω μὲ μώλωπας, καταχειρίζω).

14) τὴν μίμησιν: **-issāre** (ἢ **-izāre**) (κατὰ τὰ εἰς -ίζω): **patris-sāre** ([πατριζῶ], πατριάζω, πατροφῶ, μιμοῦμαι τὸν πατέρα), **atticissāre** (ἀττικίζω), **graecissāre** (γραικίζω), **lachanizāre** (λαχανίζω, ἀτονῶ, εἶμαι χαλαρός), (μιμητικά, **imitātiva**).

Crotal-isso (κροταλ-ίζω, διὰ τῶν κροτάλων κροτῶ), **trūll-isso** (κονιῶ, μυστριζῶ) (**verba factitiva**).

§ 168. II. ΑΝΤΙΣΤΡΟΦΟΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗ

Τὸ ἀντίθετον τῆς παραγωγῆς εἶναι ἡ λεγομένη ἀντίστροφος παραγωγή, π.χ. ἐκ τοῦ πληθυντικοῦ **decemvīrī** (οἱ δέκα ἄνδρες) ἐσχηματίσθη βραδύτερον (παρὰ τὸ α' συνθετικὸν **decem**) ὁ ἐνικός **decemvir**, ἐκ τῆς γενικῆς τοῦ πληθυντικοῦ **triumvīrum** (=trium virōrum) ἐσχηματίσθη βραδύτερον **triumvir** (εἰς τῶν τριῶν ἀνδρῶν), ἐκ τοῦ **prō** cōnsūle, **prō** praetōre ἔγινεν ἔπειτα ἡ ὀνομαστικὴ **prō**cōnsul καὶ **prō**praetor. Οὕτω ἐκ τοῦ **sē** [=sine] curā (ἄνευ μερίμνης) ἐσχηματίσθη τὸ **sēcūrus** (ἀμέριμος), ἐκ τοῦ **sēdūlō** (εὐσυνειδήτως) (ὃ ἐκ τοῦ **sē** [=sine] dolō) ἔγινε τὸ ἐπίθετον **sēdūlus** (ἐπιμελής), ἐκ τοῦ **dē** mente ἔγινε **dēmens** (ἐκφρων), ἐκ τοῦ **ā** mente τὸ **āmens** (ἄφρων). ἐπίσης τὸ **pūgnāre** (ὅπερ παράγεται ἐκ τῆς λέξεως **pūgnus** [πυγμή, γρόνθος] ἐξ ἧς ἡ πρώτη σημασία τοῦ **pūgno**) ἐνομίσθη παράγωγον ἐκ τοῦ **pūgna**, ὡς τὸ **cēnāre** ἐκ τοῦ **cēna**, τὸ **flammāre** ἐκ τοῦ **flamma**, τὸ **curāre** ἐκ τοῦ **cūra** ('Ιδ. § 59,5 καὶ 11α').

III. ΣΥΝΘΕΣΙΣ ⁽³³⁸⁾

Α'. Τυπικόν.

α) Παράθεσις.

§ 169. Ὁ ἀπλούστερος τρόπος τῆς συνθέσεως εἶναι ὁ διὰ παραθέσεως ἢ μικρᾶς τινος μεταβολῆς: *res pública* ⁽³³⁹⁾ (*πολιτεία*), *senātūs consultum* (*βουλῆς δόγμα*), *plebiscitum* (*πληθύος ψήφισμα*), *iūsiurandum* (*ὄρκος*), *agricultūra* ([*agri* γεν.] *γεωργία*), *sacrōsānctus* ([*sacrō* εἶναι ἀφαιρ.=δι' ἱερᾶς πράξεως] *ιερός*), πρβλ καὶ *nefās*, *vēndēre* (ἐκ τοῦ *vēn[um]* *dāre* [ὑπ. 92]), *satisfacere*, *dēnūo* (ἐκ *νέου* [ὑπ. 197]), *quāmvīs*, *duodēcim*, *scīlīcet* (ἐκ τοῦ *scī[re]* *līcet*), *quicumque* (*ὅστις καὶ ὅταν*).

§ 170. β) Κυρίως σύνθεσις.

Εἰς τὴν σύνθεσιν διακρίνονται τέσσαρες περιπτώσεις:

- 1) τὸ πρῶτον συνθετικὸν μεταβάλλεται: **magn-**animus (**magnus**—animus).
- 2) τὸ δεύτερον συνθετικὸν μεταβάλλεται: **ex-torris** (**ex**—**terra**).
- 3) ἀμφότερα τὰ συνθετικά μεταβάλλονται: **armīger** (**armā**—**gēro**).
- 4) ἀμφότερα τὰ συνθετικά μένουν ἀμετάβλητα: **inter-rex** (**inter**—**rex**), **per-mānēo** (**per**—**mānēo**).

§ 171. Substantīva composīta.

Τὸ πρῶτον συνθετικὸν εἶναι συνήθως οὐσιαστικόν, τὸ δεύτερον ρῆμα:

artifex (ὁ *τεχνίτης*, *ars*+*fācīo*), *patr-i-cīda* (*πατροκτόνος*, *pater*+*caedo*), *tūb-ī-cen* (*σαλπιγκτής*, *tūbā*+*cāno*), *tīb-ī-cen* (*αὐλητής*, ἀντὶ *tībī-cān* ἐκ τοῦ *tībīa*+*cāno*).

Σημ. Καὶ ἄλλως πῶς γίνονται οὐσιαστικά, π.χ. *rūpīcāpra* (*ἀγρία αἴξ*, *rūpes* καὶ *cāpra*), *bīennīum* (*διετία*, *bis* καὶ *annus*), *bidūum* (*διήμερον*, *bīs* καὶ *dīēs*), *prō-ānus* (*πρόπαππος*), *prō-nēros* (*νιὸς ἐγγόνου*). Τὰ δύο τελευταῖα μένουν ἀμετάβλητα.

⁽³³⁸⁾ Ἡ ἀπλὴ λέξις λέγεται *vocābūlum simplex* καὶ ἡ σύνθετος *vocābūlum composītum*.

⁽³³⁹⁾ *Res enim pública, resque pública* (ὄχι *respublicāque*), *senātūsque cōnsultum* (ὄχι *senātūs cōnsultumque*), *sacrōque sānctum*. Ἐφ' ὅσον ὁμῶς αἱ τοιαῦται σύνθετοι λέξεις γράφονται ἠνωμένως ὡς μία λέξις, π.χ. *respublica imprīmis* καὶ *inprīmis* κλπ., δέον νὰ θεωρῶνται ὡς νεωτέρα σύνθεσις.

§ 172. Adiectīva composīta.

Ταῦτα εἶναι ποικίλα καὶ σχηματίζονται ἐκ συνθέσεως:

1) ὀνομάτων καὶ ρημάτων συναπτομένων διὰ τοῦ *-i* ⁽³⁴⁰⁾ καὶ πασχόντων μεταβολήν: *iūr-ī-dīcus* (δικαστικός), *part-ī-ceps* (μέτοχος, pars καὶ *cāpio*), *lūc-ī-fūgus* (φωξήλιος, lux καὶ *fūgio*), *foed-ī-frāgus* (παράσπονδος, *foedus* καὶ *frango*), *frūg-ī-fer* (καρποφόρος).

2) μορίων καὶ ὀνομάτων, ἅτινα μένουν ἀμετάβλητα ἢ μεταβάλλονται ἢ τέλος τὸ ἕτερον μόνον ὑφίσταται μεταβολήν: *in-grātus*, (ἄ-χαρις), *im-berbis* (ἄ-πώγων, in καὶ *barba*), *inermis* (ἄοπλος, in καὶ *arma*).

Ἐπίσης σχηματίζονται σύνθετα ἐξ ἀχωρίστων μορίων, ὡς πρώτων συνθετικῶν, *dīs-*, *sē-* καὶ *vē-* (*vae-*): *dissimīlis*, *dif-fīcīlis* (*dis-simīlis*, *dis-fīcīlis*), *sōcors* (νοθηρός) (παλαιότ. *sēcors*), *sōbrīus* (νηφάλιος, *sē* καὶ *ēbrīus*), *vēsānus* (παράφρων), *vēgrandis* (δυσαύγητος, μικρός). Περὶ τοῦ *sēcūrus*, *sēdūlus* ἰδὲ § 168.

3) δύο ὀνομάτων: *anguīpes* (ὀφιοπόους), *magnanīmus* (μεγάθυμος), *multiformis* (πολύμορφος), πρβλ. καὶ *pnanīmus* (δόμοθυμος), *centimānus* (ἐκατόγχιος).

4) τῶν ἐπιρρημάτων *bēnē*, *mālē* ἄφ' ἐνός καὶ τῶν ρημάτων *dīco*, *fācio* καὶ *vōto* ἄφ' ἐτέρου: *benefīc-us*, *benevōl-us*, *maledīc-us* (ἐκ θέμ. *dīc-*, *dīc-*). Τοῦ *benedīcus* ἀπαντᾷ μόνον τὸ ἐπίρρημα *benedīcē* (εὐφήμως).

§ 173. Verba composīta.

Ἐχομεν ρήματα σύνθετα:

1) ἐκ ρημάτων μὲ ρήματα. Μόνον τὸ πρῶτον συνθετικὸν ὑφίσταται μεταβολήν, τὸ δεύτερον συνθετικὸν εἶναι πάντοτε τὸ *fācio*: *lābefācio* (σφάλλω [τοῦ *lābāre* σφάλλω=ποιῶ τινα πεσεῖν], *καταβάλλω* τινά), *ārēfācio* (ξηραίνω), *patēfācio* (ἀνοίγω), *calēfācio* (καὶ συγκεκομμ. *cāl-fācio*, [ἀρχικῶς = *calēo*+*fācio*] *θερμαίνω*). Ἰδ. σελ. 117 *fācio*.

2) ἐξ οὐσιαστικῶν μὲ ρήμα. Παρεμβάλλεται τὸ *-ī* ὡς συνθετικόν. Ἀμφότερα τὰ συνθετικά συνήθως μεταβάλλονται: *aedīfīcāre*=*oī-κοδομῶ* (ἐκ τοῦ *aedēs* [πρβλ. ἔλλ. αἴθ-ω] καὶ *facēre*), *tergīversāri* *ὀκνῶ*, *μεταχειρίζομαι* *ὑπεκφυγᾶς* (ἐκ τοῦ *tergum* καὶ *vertēre*).

§ 174. 3) ἐκ πολλῶν ρημάτων συνθέτων μὲ προθέσεις. Ἐκ τῶν ρημάτων τούτων ἄλλα μένουν ἀμετάβλητα καὶ ἄλλα μεταβάλλονται (ἰδ. § 11, β'): *stātūo*—*instītūo* (ἀλλὰ *im-mānēo* *praecānēo*), *tēnēo*—*contīnēo* (ἀλλὰ μένει τὸ βραχὺ *-ē-* εἰς τὰ σύνθετα τοῦ *fēro* [§ 129], *pēto*, *tēgo*, *gēro*, *tēro*, εἰς τὰ σύνθετα δὲ τοῦ *lēgo* διφορεῖται: *perlēgo*, *dilīgo*), *quaero*—*inquīro* (ἀλλὰ *adhaero*, *desaenīo*, *pertaedet*, *distaedet*).

⁽³⁴⁰⁾ Πρβλ. *τερπ-ι-κέραυνος*, *ἀρχ-ι-τέκτων*.

§ 175. Β'. Σημασία.

Τὰ σύνθετα τῆς λατινικῆς γλώσσης κατὰ τὴν σημασίαν αὐτῶν εἶναι **ὀριστικὰ** (*determinatīva*) καὶ δὴ διαίρονται εἰς:

1) κτητικὰ (*possessīva*) : *magnanīmus* (= *magnum anīmum habens* *μεγαλόθυμος*), *miserīcors* *ἐλεήμων* (πρβλ.= *μεγάθυμος*, *ἀργυρότοξος*).

2) ἀντικειμενικὰ (*obiectīva*) : *agricōla* (= *agrum cōlens*), πρβλ. δεισιδαίμων

3) ἐπιρρηματικά : *perdīgnus*, *perdūco* (καθὼς καὶ πάντα τὰ ἐκ ρημάτων σύνθετα).

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

§ 176. Ι. ΤΟ ΡΩΜΑΪΚΟΝ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΝ

Τὸ ἡμερολόγιον τῶν Ρωμαίων κατ' ἀρχὰς ἐλέγετο **fāsti** (κατὰ παράλειψιν τῆς λέξεως *diēs*) καὶ περιελάμβανε τὰς ἡμέρας (*diēs fāstōs*) καθ' ὅς ὁ praetor ἐδίκαζεν (*fās, fārī* [§ 133]).

Ὁ pontifex εἶχε τὸ καθῆκον νὰ γνωστοποιῇ εἰς τοὺς Ρωμαίους τὴν ἀρχὴν ἐκάστου νέου μηνὸς (δηλ. τῆς νοუმηνίας) συγχρόνως δὲ καὶ τὰς ἄλλας φάσεις τῆς σελήνης. Οὕτω ἡ πρώτη ἡμέρα ἐκάστου μηνὸς ἐκλήθη **Calendae** (*Kālendae* καὶ συγκεκομμ. *Cal.* ἢ *Cal.*) *καλάνδαι, καλέν-δαι* [πρβλ. *κάλανδα, καλενδάριον*] ἐκ τοῦ ρήμ. *cālāre* (παλαιότ. *cālē-re*=*καλέ-ειν—καλεῖν*). Τὸ μέσον τοῦ μηνὸς (πανσέληνος) ἐλέγετο **Idūs** (ἐτρουσκικὴ λέξις) καὶ συγκεκομμ. *Id.* *εἰδοί*, καὶ τὸ πρῶτον τέταρτον ἐκαλεῖτο **Nōnae** (συγκεκομμ. *Nōn.*) *νῶναι*, δηλ. ἡ ἐνάτη ἡμέρα πρὸ τῶν εἰδῶν (συνυπολογιζομένων τῶν δύο ἀκραίων ἡμερῶν, δηλ. τῶν *Nōnae* καὶ *Idūs*).

Χρονικὸν διάστημα 12 (ἀρχικῶς 10) μηνῶν ἀπετέλει τὸ (σεληνιακὸν) ἔτος.

Τὰ ὀνόματα τῶν μηνῶν ἦσαν τὰ ἑξῆς:

Iānuāriūs, Februāriūs, Martiūs, Aprīlis, Māius, Iūnius, Quīntilis (κληθεῖς τῷ 44 π.Χ. *Iūliūs* πρὸς τιμὴν τοῦ Ἰουλίου Καίσαρος), *Sextilis* (κληθεῖς τῷ 8 π.Χ. *Augustus* πρὸς τιμὴν τοῦ Αὐγούστου), *September, Octōber, November, December*. Τὰ ὀνόματα ταῦτα εἶναι ἐπίθετα κατὰ παράλειψιν τοῦ οὐσιαστικοῦ *mensis* (*μήν*), πρβλ. καὶ *Kalendis Iānuārīis* (ἐπίθ.)=*καλάνδαις Ἰανουαρίαις*, ἥτοι τὴν 1ην Ἰανουαρίου.

Τὸ ἔτος παλαιότερον ἤρχιζεν ἀπὸ τὴν 1ην Μαρτίου καὶ ἔπειτα, ἀπὸ τὸ 153 π.Χ., ἀπὸ τὴν 1ην Ἰανουαρίου, ὅποτε οἱ ἄρχοντες ἀνελάμβανον τὴν ἀρχήν.

§ 177. Ἐκαστος μὲν εἶχεν, ὡς εἶδομεν, τρεῖς ὠρισμένας ἡμέρας. Ἐκάστη τούτων εἶχεν ἴδιον ὄνομα τὸ ὁποῖον ἐχρησίμευεν ὡς βᾶσις πρὸς καθορισμὸν τῶν ἄλλων ἡμερῶν:

Calendae (*-ārum*), αἱ *καλάνδαι*=ἡ πρώτη ἡμέρα τοῦ μηνὸς (ἡ ἡμέρα τῆς νέας σελήνης), ἡ νοუმηνία.

Nōnae (*-ārum*), αἱ *νῶναι*=ἡ πέμπτη πρὸ τῶν εἰδῶν ἡμέρα ἢ ἡ ἐβδόμη τὸν Μάρτιον, Μάιον, Ἰούλιον, Ὀκτώβριον (ἡμέρα τοῦ πρώτου τετάρτου τῆς σελήνης).

Idūs (-ūum), αἱ εἰδοί=ἡ 13ῃ ἡμέρα, ἢ ἡ 15ῃ τὸν Μάρτιον, Μάιον, Ἰούλιον, Ὀκτώβριον (ἡ τῆς πανσελήνου ἡμέρα).

Ἡ ἡμερομηνία ἐκάστης τῶν τριῶν τούτων μονίμων ἡμερῶν ἐδηλοῦτο δι' ἀφαιρετικῆς: *Kālendīs Iānuārīis* = καλάνδαις Ἰανουαρίαις ἢ τὴν 1ην Ἰανουαρίου. *Nōnis Februārīis* = τὴν 5ην Φεβρουαρίου. *Idibus Martiis* = τὴν 15ην Μαρτίου.

Ἡ προτεραία τῶν *Kālendae*, *Nōnae*, *Idūs* ἡμέρα ἐδηλοῦτο διὰ τοῦ *prīdīe* καὶ τῆς αἰτιατικῆς τῆς μονίμου ἡμέρας: *prīdīe Kālendās Iānuārīās* = τὴν 31ην Δεκεμβρίου, *prīdīe Nōnās Iānuārīās* = τὴν 4ην Ἰανουαρίου, *prīdīe Idūs Iānuārīās* = τὴν 12ην Ἰανουαρίου.

Αἱ λοιπαὶ ἡμέραι ἐδηλοῦντο διὰ τακτικοῦ ἀριθμητικοῦ καὶ ὑποδείξεως τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ὑπολειπομένων ἡμερῶν διὰ τὰς προσεχεῖς *Kālendae*, *Nōnae*, *Idūs*, συνυπελογίζετο δὲ εἰς τὸν ἀριθμὸν τόσον ἡ ἡμέρα, ἡ ὁποία ἐδήλου τὴν χρονολογίαν, ὅσον καὶ ἡ μόνιμος τοιαύτη.

Οὕτως ἡ 2α Ἰανουαρίου—λαμβανομένου ὑπ' ὄψιν ὅτι αἱ νῶναι τὸν μῆνα τοῦτον συνέπιπτον μὲ τὴν 5ην—ἐλέγετο *diē quarto ante Nōnās Iānuārīās*, ἡ 2α Μαρτίου—λαμβανομένου ὑπ' ὄψιν ὅτι αἱ νῶναι, τὸν μῆνα τοῦτον συνέπιπτον μὲ τὴν 7ην—ἐλέγετο *diē sextō ante Idūs Iānuārīās*, ἡ 29ῃ Ἰανουαρίου ἐλέγετο *diē quartō ante Kālendās Februārīās*.

Ἀπὸ τὸν γραμματικῶς ὀρθὸν τοῦτον τύπον ἔγινε μετάβασις εἰς ἄλλον τύπον, μᾶλλον εἰς χρῆσιν, τοῦ ὁποίου προτάσσεται ἡ πρόθεσις *ante*, ἐνῶ ὅλον τὸ ὑπόλοιπον ἐτίθετο κατ' αἰτιατικὴν: *ante diem quartum Kālendās Iānuārīās* ἢ *A.D.IV.Kal. Iān.* καὶ συντετμημένως *IV.Kal.Iān.* (=quartō *Kālendās Iānuārīās*).

Ἡ φράσις αὕτη ἐθεωρεῖτο ὡς ἐνιαλὸν τι ἄκλιτον: *ex ante diem III. Nōnās Iūniās usque ad prīdīe Kālendās Septembrēs* (ἀπὸ τῆς 3ης Ἰουνίου μέχρι τῆς 31ης Αὐγούστου).

Σημ. Ἡ ὕστεραία τῆς μονίμου ἡμέρας ἐδηλοῦτο — ἀλλὰ πολὺ σπανίως — διὰ τοῦ *postrīdīe* καὶ αἰτιατικῆς, κατ' ἀναλογίαν πρὸς τὸ *post*): *postrīdīe Kal(endās) Iān(uarīās)* = τὴν 2αν Ἰανουαρίου.

§ 178. Πρακτικὸς κανὼν.

Ἡ ρωμαϊκὴ ἡμερομηνία ἀποδίδεται εἰς τὴν καθ' ἡμᾶς ἀντίστοιχον διὰ τῆς χρησιμοποιήσεως τοῦ ἐξῆς πρακτικοῦ κανόνος:

1) Ἐὰν ἡ λατιν. ἡμερομηνία προηγῇται τῶν *Nōnae* καὶ *Idūs*, ἀφαιρεῖται ἀπὸ τὴν μόνιμον ἡμερομηνίαν τῶν *Nōnae* ἢ τῶν *Idūs*, ἠὺς ἡμενην κατὰ μίαν μονάδα, ὁ ἀριθμὸς τῆς δεδομένης ἡμέρας:

π.χ. *ante diem octāvum Idūs Aprīlēs* = 6 Ἀπριλίου (*Idūs* Ἀπριλίου

$$13 + 1 = 14. 14 - 8 = 6).$$

ΗΜΕΡΑΙ ΤΟΥ ΜΗΝΟΣ	Μάρτιος Μάιος Ἰούλιος Ὀκτώβριος (ἡμέραι 31)	Ἰανουάριος Αὐγουστος Δεκέμβριος (ἡμέραι 31)	Ἀπρίλιος Ἰούνιος Σεπτέμβριος Νοέμβριος (ἡμέραι 30)	Φεβρουάριος (ἡμέραι 28 καὶ κατὰ τὰ δίσεκτα ἔτη 29).
1	Kālendīs	Kālendīs	Kālendīs	Kālendīs
2	a. d. VI. (1)	a. d. IV. (4)	a. d. IV. (7)	a. d. IV. (10)
3	a. d. V.	a. d. III.	a. d. III.	a. d. III.
4	a. d. IV.	prīdīē	prīdīē.	prīdīē
5	a. d. III.	Nōnīs	Nōnīs	Nōnīs
6	prīdīē	a. d. VIII. (5)	a. d. VIII. (8)	a. d. VIII. (11)
7	Nōnīs	a. d. VII.	a. d. VII.	a. d. VII.
8	a. d. VIII. (2)	a. d. VI.	a. d. VI.	a. d. VI.
9	a. d. VII.	a. d. V.	a. d. V.	a. d. V.
10	a. d. VI.	a. d. IV.	a. d. IV.	a. d. IV.
11	a. d. V.	a. d. III.	a. d. III.	a. d. III.
12	a. d. IV.	prīdīē	prīdīē	prīdīē
13	a. d. III.	Idibus	Idibus	Idibus
14	prīdīē	a. d. XIX. (6)	a. d. XVIII. (9)	a. d. XVI. (12)
15	Idibus	a. d. XVIII.	a. d. XVII.	a. d. XV.
16	a. d. XVII. (3)	a. d. XVII.	a. d. XVI.	a. d. XIV.
17	a. d. XVI.	a. d. XVI.	a. d. XV.	a. d. XIII.
18	a. d. XV.	a. d. XV.	a. d. XIV.	a. d. XII.
19	a. d. XIV.	a. d. XIV.	a. d. XIII.	a. d. XI.
20	a. d. XIII.	a. d. XIII.	a. d. XII.	a. d. X.
21	a. d. XII.	a. d. XII.	a. d. XI.	a. d. IX.
22	a. d. XI.	a. d. XI.	a. d. X.	a. d. VIII.
23	a. d. X.	a. d. X.	a. d. IX.	a. d. VII.
24	a. d. IX.	a. d. IX.	a. d. VIII.	a. d. VI.
25	a. d. VIII.	a. d. VIII.	a. d. VII.	a. d. V.
26	a. d. VII.	a. d. VII.	a. d. VI.	a. d. IV.
27	a. d. VI.	a. d. VI.	a. d. V.	a. d. III.
28	a. d. V.	a. d. V.	a. d. IV.	prīdīē
29	a. d. IV.	a. d. IV.	a. d. III.	—
30	a. d. III.	a. d. III.	prīdīē	—
31	prīdīē	prīdīē	—	—
	1) Nōnās ⁽³⁴¹⁾ Martiās, Maiās, Iūliās, Octōbrēs. 2) Idūs Martiās, Maiās, Iūliās, Octōbrēs. 3) Kālendās ⁽³⁴¹⁾ Aprīlēs, Iūniās, Augustās, Novembrēs.	4) Nōnās Iānuārīās, Augustās, Decembrēs. 5) Idūs Iānuārīās, Augustās, Decembrēs. 6) Kālendās Februārīās, Septembrēs, Iānuārīās.	7) Nōnās Aprīlēs, Iūniās, Septembrēs, Novembrēs. 8) Idūs Aprīlēs, Iūniās, Septembrēs, Novembrēs. 9) Kālendās Māiās, Iūliās, Octōbrēs, Decembrēs.	10) Nōnās Februārīās. 11) Idūs Februārīās. 12) Kālendās Martiās.

(341) Ἰδ. ὕπ. 24.

ante diem quartum Nōnās Martiās=4 Μαρτίου (Nōnae Μαρτίου 7+1=8. 8-4=4).

2) Ἐὰν ἡ ἡμερομηνία προηγῇται τῶν Kālendae, ἀφαιρεῖται ἀπὸ τὰς ἡμέρας τοῦ μηνός, ἡδξημένας κατὰ δύο, ὁ ἀριθμὸς τῆς δεδομένης ἡμέρας:

π.χ. ante diem octāvum Kālendās Aprīlēs=25 Μαρτίου (Μάρτιος 31 ἡμέραι. 31+2=33. 33-8=25).

ante diem decīmum Kālendās Februāriās=23 Φεβρουαρίου (Ἰανουάριος 31 ἡμέραι. 31+2=33. 33-10=23).

§ 179. Κατὰ τὸ ἴδιον σύστημα μετατρέπεται ἡ καθ' ἡμᾶς ἡμερομηνία εἰς τὴν ἀντίστοιχον ρωμαϊκὴν:

π.χ. 7 Αὐγούστου (ἡμερομηνία προηγουμένη τῶν εἰδῶν τοῦ Αὐγούστου. 13+1=14-7=7, ἐπομένως=ante diem septīmum Idūs Augustās.

24 Νοεμβρίου (ἡμερομηνία προηγουμένη τῶν Καλανδῶν τοῦ Δεκεμβρίου. (Νοέμβριος 30 ἡμέραι. 30+2=32. 32-24=8, ἐπομένως=ante diem octāvum Kālendās Decembrēs).

Σημ. Πρὸς εὗρεσιν τῆς πρὸ Χριστοῦ χρονολογίας, τῆς ἀντιστοιχούσης εἰς ὠρισμένην χρονολογίαν τῆς ἰδρύσεως τῆς Ρώμης, ἀφαιρεῖται ἡ τελευταία οὐχὶ ἀπὸ τὸ 753 (=κατὰ τὸ πλεῖστον παραδεκτὸν ὡς ἔτος τῆς ἰδρύσεως), ἀλλὰ ἀπὸ τὸ 754. Τὸ 245 π.Χ. μετατρέπεται ὡς ἐξῆς:

754-245=509 ἄ(b) u(rbe) c(onditā) ἢ συγκεκριμένως 509 a. u. c.

Διὰ τὰ μ.Χ. ἔτη ὁ ὑπολογισμὸς διαφέρει. Πρὸς εὗρεσιν εἰς ποῖον ἔτος μ.Χ. ἀντιστοιχεῖ ἡ δοθεῖσα ρωμαϊκὴ χρονολογία, ἀφαιρεῖται ἀπ' αὐτὴν τὸ 753. Ὅθεν τὸ 853 a.u.c. μετατρέπεται ὡς ἐξῆς: 853-753=100 μ.Χ.

Περὶ χρονολογίας, γιγνομένης διὰ τοῦ cōnsūle ἢ cōsulībus (ἀφαίρ.) ἰδὲ § 266 Σημ. α'.

§ 180. II. ΣΥΝΤΟΜΙΑΙ ΛΕΞΕΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΩΝΥΜΙΩΝ

α) Συντομιαί προωνυμίων.

A.	= Aulus	N. (ἢ Num.)	= Numerius
Ann.	= Annaeus	P.	= Pūblīus
Ap(p).	= Appius	Q. (ἢ Qu.)	= Quīntus
C. (ἢ G. ἐπιγρ.)	= Gāius	K.	= Caeso (ὄχι Kaeso)
Cn.	= Gnaeus	Sex. (σπαν. S.)	= Sextus
D.	= Decīmus	Ser.	= Servius
L.	= Lūcīus	Sp. (σπαν. S.)	= Spurīus
M.	= Mārcus	Ti. (ἢ Tib.)	= Tiberius
M'	= Mānīus	Ti.	= Tītus
Mām.	= Māmercus		

β) Συντομῖαι λέξεων (παλαιότεραι καὶ νεώτεραι).

Aed.=aedilis	D.=divus
Aed. cur.=aedilis curulis	F.=filius
Aed. pl.=aedilis plebis	N.=nepos
Cs. ἢ Cos.=consul	Ictus=iure consultus
Css. ἢ Coss.=consules	D.O.M.=deo optimo maximo
D.D.D.=dat donat dedicat	D.M.S.=dis manibus sacrum
Prōc. ἢ prōcos.=prōconsul	Q.B.F.F.Q.S.=quod bonum felix faustumque sit
Pr.=praetor	A.D.=ante diem [natum
Pont. Max.=Pontifex maximus	A.(ἢ P.)Chr.n.=ante(post)Christum
Tr. pl.=tribunus plebis	A.U.C.(=a.u.c.)=ab urbe condita
Des.=designatus	K. ἢ C. (Kal. ἢ Cal.)=Kalendae
F.C.=faciendum curavit	Nōn.=Nōnae
Imp.=imperator, imperium	Id.=Idus
Lēg.=lēgatus	S.D.P.=salutem dicit plurimam
Lēg.=lēgio	S.V.B.E.E.V.=si vales bene est, ego valeo
Praef.=praefectus	U.R.=utī rōgās (ἐγκρίνω τὴν εἰσή- γησιν τοῦ νόμου, ψηφίζω ναι)
Eq. Rōm.=eques Rōmānus	A.=antiquo (legem) ἐμμένω (εἰς τὸν παλαιὸν νόμον)
P. R.=populus Rōmānus	A.=absolvo (ἀπολύω, ἀφωῶ)
S.=senatus	C.=condemno (κατακρίνω, καταδι- κάζω)
S. P. Q. R.=senatus populusque Rōmānus	N.L.=non liquet (δὲν εἶναι σαφές)
S.C.=senatus consultum	
P.C.=patres conscripti	
QUIR.=Quirites	
R.P. ἢ Resp.=res publica	

§ 180. III. ΜΕΤΡΑ ΣΤΑΘΜΑ ΝΟΜΙΣΜΑΤΑ

α) — Μέτρα καὶ σταθμά.

Τὰ σπουδαιότερα ρωμαϊκὰ μέτρα εἶναι :

- 1) **μήκος** : Ἡ μονὰς τοῦ μήκους ἦτο ὁ ρωμαϊκὸς pēs (πούς) :
pēs=πέριπου 0,30 τοῦ μέτρου (ἀκριβέστερον=0,296 μ.).
passus [διπλοῦν] βῆμα=5 πόδες=περ. 1½ μ. (ἀκριβέστερον 1,48 μ.).
mille passuum καὶ ἀπλῶς **mille**=1 ρωμ. μίλιον=1½ χλμ. (ἀκριβέ-
 στερον 1480 μ.).

Σημ. α'. Ὁ **digitus** (δάκτυλος) ἦτο τὸ 1/16 τοῦ ποδός (=0,0185 μ.),
 ἢ **uncia** (οὔγκια, οὔγγια), τὸ δωδεκατημόριον (=0,024 μ.), ὁ **palmus**

(πρβλ. παλαιστή, δῶρον, δόχη) τὸ τέταρτον τοῦ ποδός (=0,074 μ.) καὶ ὁ *cūbītus* ἢ *cūbītum* (πρβλ. κύβιτον, πῆχυς)=1 πούς καὶ $\frac{1}{2}$ ποδ. (=0,444 μ.).

Τὸ *stādīum* εἶχε μήκος 625 ποδῶν ἢ 125 *passūs* (=185 μ.).

Σημ. β'. Κατὰ μήκος τῶν ἐκτός τῆς Ρώμης ὁδῶν ἐτοποθετεῖτο ἀνὰ 1000 ρωμ. βήματα «στήλη» «ὄρος», (*lapis mīliārius λίθος μυλιοδείκτης*), πρὸς δῆλωσιν τῶν ἀποστάσεων, π.χ. *ad quartum lapīdem* ἢ *ad quartum mīliāriūm* (*ab urbe*). Ὁ Αὐγουστος ἔστησε βραδύτερον εἰς τὸ *forum* (εἰς τὸ μέρος ἀκριβῶς ὅπου σήμερον τὸ νοσοκομεῖον τῆς *Santa Maria della consolazione*) τὸ *aurēum mīliāriūm* «χρυσοῦν μίλιον», ὡς ἰδανικὴν ἀφετηρίαν τῶν ἀποστάσεων.

2) **ἐπιφανείας**: Ἡ μονὰς τῆς ἐπιφανείας ἦτο ἐπίσης ὁ ρωμ. ποὺς (1×1) καὶ διὰ τὰς μεγάλας ἐπιφανείας τὸ *iūgērum* (*πλέθρον*).

Σημ. *iūgērum*, $\bar{\iota}$, οὐ. κατὰ νεοσχηματισμὸν ἐκ τῆς γεν. τοῦ πληθ. *iūgērum* ἐξ ὀνομαστικῆς *iūgēra* (ἄχρ. ἐνικός *iūgus*, ζευγ-ος γεν. *iūgēris*). Τὸ *iūgērum* ἀπετέλει ἐπιφάνειαν 240×120 ρωμ. ποδῶν (=2523 τετρ. μ., περ. $2\frac{1}{2}$ στρεμμάτων), ὅσην δηλ. εἰς μίαν ἐργάσιμον ἡμέραν ζευγὸς βοῶν ἡροτρία (*ώργωνε*).

3) **χωρητικότητα**: Ἡ μονὰς τῆς χωρητικότητος ἦτο διὰ μὲν τὰ ξηρὰ ὁ *modiūs* *μόδιος* (=16 *sextārii*, περ. 8,66 λίτρας [ὕπ. 33]), δι' ὑγρὰ δὲ ἡ κυρίως *amphōra* *ἀμφορεὺς* (=48 *sextārii*, περ. 26 λίτρ.).

4) **βάρους**: Ἡ μονὰς τοῦ βάρους ἦτο ὁ *ās* (γεν. *assis*) ἢ *lībra* (ἐκ τοῦ *lithrā*) *ρονδὸ* ἢ ἀπλῶς *lībra* *λίτρα*, δι' ὑγρὰ καὶ ξηρὰ (=327,45 γραμμ.), ἦτο περ. τὸ $\frac{1}{3}$ τοῦ κιλοῦ.

Σημ. Ἐκτός τοῦ *ās* ἢ *lībra* ὑπάρχουν καὶ τὰ ἐξῆς:

sextāriūs 1) δι' ὑγρὰ= $\frac{1}{6}$ τοῦ *congīus* ἢ 12 *cyāthi* (=περ. 0,55 λίτρ.). [καὶ 2) διὰ ξηρὰ= $\frac{1}{4}$ τοῦ *modīus*].

quārtāriūs (δι' ὑγρ. καὶ ξηρ.)= $\frac{1}{4}$ τοῦ *sextāriūs* (=περ. 0,137 λίτρ.).

cyāthus (δι' ὑγρ. καὶ ξηρ.) κύαθος= $\frac{1}{12}$ τοῦ *sextāriūs* (=περ. 0,45 λίτρ.).

congīus (δι' ὑγρὰ, πρβλ. κόγχος, κόγχη)=6 *sextārii* (=περ. 3,25 λίτρ.).

cādus (δι' ὑγρὰ) κάδος= $1\frac{1}{2}$ *amphōra* ἢ 72 *sextārii* (=περ. 39 λίτρ.).

medimnum καὶ *medimnus* (διὰ ξηρὰ), *μέδιμνος*=2 *amphōrae* ἢ 96 *sextārii* ἢ 16 *congīi* ἢ 6 *modīi* (=περ. 52,5 λίτρ.). Ἰδ. ὕπ. 33.

cullēus (*cūlēus* πρβλ. κολεός), τὸ μέγιστον χωρητικὸν μέτρον δι' ὑγρὰ =20 *amphōrae* (=περ. 520 λίτρ.).

Σημ. β'. Ὑποδιαίρέσεις τοῦ *ās* ἢ τῆς *lībra* εἶναι:

uncīa = $\frac{1}{12}$ τῆς *lībra* (=27,288 γραμμ.). **sextāns** =2 οὔγκ. (=0,09 λίτρ.).

triēns =4 οὔγκ. (=1/3 τοῦ *sextāriūs* ἢ 4 *cyāthi*). **quīncūnx** =5 οὔγκ. (=5/12 τῆς οὔγκ. ἢ 0,228 λίτρ.).

Ὑποδιαίρεσις τῆς *uncīa* εἶναι τὸ **scrīpūlum** (*scrīpūlum* καὶ *scrīptūlum*)= $\frac{1}{24}$ οὔγκ. (=1/288 τοῦ *ās* =1,137 τοῦ γραμμαρίου).

β) Νομίσματα.

Σημ. Είς τούς παλαιούς χρόνους οί κτηνοτρόφοι λαοί ἐχρησιμοποιοῦν, ὅπως καί οἱ Ρωμαῖοι, εἰς τὰς συναλλαγὰς τῶν ἀντὶ χρημάτων ζῶα (pecus, γεν. pecoris), ἰδίᾳ βοῦς καὶ πρόβατα. Ὅθεν ἡ λέξις pecūnia δηλοῖ περιουσίαν εἰς ζῶα. Βραδύτερον ὁμοῦς τὰ ζῶα ἀντικατεστάθησαν δι' ἀκατεργάστου ἀσχηματίστου καὶ μὴ ἐσφραγισμένου χαλκοῦ (aes rude), ζυγίζομένου ἐκάστοτε εἰς μικρὰ τεμάχια, ἀφοῦ προηγουμένως ἠλέγχετο ὁ βαθμὸς τῆς καθαρότητος. Οὕτως ἡ λ. *pendēre* ἐσήμαινε σταθμῶ (*ζυγίζω*) καὶ εἶτα *τίνω* (*πληρῶνῶ*). Ἐπειδὴ ὁ πρωτόγονος αὐτὸς τρόπος ἦτο λίαν περίπλοκος μετεχειρίσθησαν βραδύτερον τεμάχια ὀρθογώνια καθαροῦ χαλκοῦ, φέροντος ἐπίσημον σφραγίδα ὡς ἐγγύησιν διὰ τὸ βάρος καὶ τὴν καθαρότητα. Τοιοῦτοτρόπως εἰσῆχθη τὸ νομισματικὸν σύστημα. Ἡ κοπὴ νομισμάτων δὲν εἶναι βεβαίως ρωμαϊκὴ ἐφεύρεσις, ἀλλὰ ὀφείλεται εἰς τούς Ἑλληνας, διὰ τούτων δὲ ἐγινε γνωστὴ καὶ εἰς τούς Ρωμαίους. Αἱ ὡς χρῆμα χρησιμοποιούμεναι χαλκαὶ ράβδοι, ἐζυγίζον, ὡς δεικνύουν τὰ διατηρούμενα σήμερον δείγματα εἰς τὸ Βρεττανικὸν Μουσεῖον, κατὰ μέσον ὄρον 5 λίτρας (=1640 γραμμ.). Τὰ ἐπὶ τῶν ράβδων εἰς χρῆσιν σήματα τῆς ἐγγυήσεως ἦσαν βοῦς, χοῖρος, ἀλέκτωρ, τρίαινα, ἀσπίς, ξίφος.

Ἡ παλαιωτάτη νομισματικὴ καὶ ἅμα τοῦ βάρους μονὰς ἦτο ὁ *ās* (*ās librālis* ἢ *librārius*, περ. βάρους 327,45 γραμμ.) ἔχων εἰς τὰς ἀρχὰς ἀξίαν 6 λεπτῶν παλαιῶν, εἶτα δὲ ὁλονὲν καὶ μικροτέραν μέχρι τῶν χρόνων τῆς αὐτοκρατορίας. Ὑποδιαίρεσις τοῦ *ās* εἶναι ἡ *uncia*, ἀποτελοῦσα τὸ $\frac{1}{12}$ αὐτοῦ.

Τὸ χαλκοῦν μετρικὸν σύστημα διετηρήθη μέχρι τοῦ 268 π.Χ. Ἀλλὰ τὸ ἀκμάζον ἐμπόριον μὲ τούς Ἑλληνας, ἀποίκους τῆς νοτίου Ἰταλίας καὶ τῆς Σικελίας, οἵτινες ἀπὸ μακροῦ εἶχον ἀργυρὰ νομίσματα, ἤγαγε τοὺς Ρωμαίους εἰς τὴν κοπὴν ἀργυρῶν νομισμάτων καὶ δι' αὐτῶν εἰς τὸν μονομεταλλισμόν. Τὸ ἀργυροκοπεῖον (*officīna Monētae*, πρβλ. μ ο ν έ δ α) ἰδρῦθη εἰς τὸν ναόν τῆς Μονήτης Ἥρας (*Iūno Monēta*).

Κατὰ τὰς ἀρχὰς τῆς αὐτοκρατορίας τὰ ἀργυρὰ νομίσματα ἀντικατεστάθησαν διὰ χρυσῶν. Βάσις τοῦ νομισματικοῦ συστήματος ἐγίνεν ὁ ὑπὸ τοῦ Καίσαρος κοπεῖς χρυσοῦς, *aurēus* (nummus), ἀξίζων 25 ἀργυρὰ δηνάρια ἢ 100 σπестερτίους. Ἐκτοτε τὰ ἀργυρὰ νομίσματα ἐξηκολούθουν νὰ κόπτονται, ἀλλ' ἡ ἀξία αὐτῶν διαρκῶς μειουμένη ἀντεπροσώπει εἰς τὴν κυκλοφορίαν τὰ κέρματα (ψιλὰ λεπτὰ, τὰ *λιανά*).

Ἐκόπησαν τριῶν εἰδῶν ἀργυρὰ νομίσματα :

dēnārius (nummus, πρβλ. νόμ-ισμα) **δηνάριον**, δεκάχαλκον νόμισμα ἔχον διακριτικὸν σημεῖον Χ.

quīnāriūs, νόμισμα πέντε ἀσσαρίων ἔχον διακριτικὸν σημεῖον V.
sēstertīus (ἐκ τοῦ sesqui [=sēmis-que]-tertīus nummus δηλ. $\bar{a}s + \frac{1}{2}$ τοῦ $\bar{a}s$), **σηστέρτιος** = $2\frac{1}{2}$ ἀσσάρια, νόμισμα ἔχον διακριτικὸν γνῶρισμα τόσον διὰ τὸν sēstertīus ὅσον καὶ διὰ τὸ sēstertīum (ὅπερ τελευταῖον ἰσοδυναμεῖ πρὸς τὸ decīēs centēna mīlīa sēstertīum [ἀντὶ sēstertiōrum] = 100.000 σηστέρτιοι) τὸ IIS ἢ HS (δηλ. = ūnus et ūnus et sēmis = $1 + 1 + \frac{1}{2}$ ἀσσαρ., δηλ. 5 ἡμιασσάρια).

Σημ. Decem sēstertīi = HSX. Mīlle sēstertīi = HSM. Duo mīlīa sēstertīum = HS||. Decem mīlīa sēstertīum = HSX̄. Decīēs sēstertīum = HS|X̄| (= 1000000 σηστέρτιοι).

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΟΝ

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α΄

ΠΡΟΤΑΣΙΣ ΚΑΙ ΕΙΔΗ ΑΥΤΗΣ

ΑΠΛΗ ΠΡΟΤΑΣΙΣ

§ 181. Πᾶσα ἀπλή πρότασις σύγκειται τούλάχιστον ἀπὸ δύο κύρια μέρη, τ. ἔ. τὸ ὑποκείμενον (subiectum) καὶ τὸ κατηγορήμα (praedīcātum), τὰ ὁποῖα εἶναι δυνατόν νὰ ἀποτελοῦν καὶ μίαν λέξιν (π.χ. *amas*). Τὸ ὑποκείμενον καὶ τὸ κατηγορήμα ὁμοῦ λέγονται **κύριοι ὅροι** τῆς προτάσεως.

Αἱ προτάσεις, ὡς καὶ εἰς τὴν Ἑλληνικὴν, ἢ εἶναι ἀνεξάρτητοι (αὐτοτελεῖς) καὶ λέγονται κύρια ἢ εἶναι ἐξηρημέναι καὶ λέγονται δευτερεύουσαι.

§ 182. Αἱ κύρια, κατὰ τὸ περιεχόμενον αὐτῶν, εἶναι προτάσεις :

α) ἀποφαντικαὶ (ἢ κρίσεως): *arbor flōret* (τὸ δένδρον θάλλει) [στίξις: .]

β) ἐρωτηματικαὶ: *Quid fēcistī?* (τί ἐποίησας;). *Dīcam* (ὑποτακτ.) *alīquid?* (εἴπω τι;) [στίξις: ?]

γ) προτρεπτικαὶ (ἢ ἐπιθυμίας): *drā et labōrā* (προσεύχου καὶ ἐργάζου). Ἰδ. § 252.

§ 183. Αἱ δευτερεύουσαι, κατὰ τὴν ἐξωτερικὴν αὐτῶν μορφήν, εἶναι προτάσεις :

α) ἀναφορικαὶ: *hostes, qui fugēr ant, capti sunt* (οἱ ἐχθροί, οἵτινες εἶχον φύγει, ἡχμαλωτίσθησαν).

β) ἐπιρρηματικαὶ (διὰ συνδέσμων εἰσαγόμεναι): *edīmus, ut vivāmus* (τρῶγομεν ἵνα ζῶμεν).

γ) πλάγιοι ἢ ἐξηρημέναι ἐρωτηματικαὶ: *dīc, quid fēcēris* (εἰπέ, τί ἐποίησας). Ἰδ. § 297.

Α'. Τὸ ὑποκείμενον.

§ 184. Τὸ ὑποκείμενον ⁽³⁴¹⁾ κανονικῶς εἶναι ὄνομα οὐσιαστικὸν ἢ ἀντωνυμία, ἀλλὰ δύναται, ὥς καὶ εἰς τὴν Ἑλληνικὴν, νὰ εἶναι καὶ πᾶν ἄλλο μέρος τοῦ λόγου καὶ πρότασις ὁλόκληρος : Sol lūcet. Ego scribo. Α (τὸ γράμμα α) aut breve aut longum est. **Dulce et decōrum est prō patriā mōri** (ἡδὺν καὶ πρόπον εἶναι τὸ ὑπὲρ πατρίδος ἀποθανεῖν, ἡδὺς καὶ πρόπων εἶναι ὁ ὑπὲρ πατρίδος θάνατος). Errāre hūmānum est (τὸ πλανᾶσθαι ἀνθρώπινον εἶναι). Quod domum ēmistī (=te domum ēmissee) grātum mihi est (τὸ ὅτι ἡγόρασες οἶκον εἶναι εἰς ἐμὲ εὐχάριστον).

Β'. Τὸ κατηγόρημα.

§ 185. Τὸ κατηγόρημα δύναται νὰ εἶναι :

1) μονολεκτικόν : virtus mānet, divitiāe perēunt (ἡ ἀρετὴ μένει, ὁ πλοῦτος ἀπόλλυται). Arbor flōret (τὸ δένδρον θάλλει). Est deus (ἔστι [=ὑπάρχει] θεός). Bēnē bonis est, mālē mālīs.

2) περιφραστικόν διὰ τοῦ συνδεδειμένου esse (cōpŭla) μὲ ὄνομα οὐσιαστικὸν ἢ ἐπίθετον (=κατηγορούμενον) : Mārs (ὁ Ἄρης) deus est. Anīma est immortālis, corpus est mortāle.

Σημ. Ὡς συνδεδεικὰ (ἐκτὸς τοῦ esse) χρησιμεύουν καὶ ἄλλα ῥήματα (verba praedīcatīva) συγγενοὺς σημασίας (§ 196).

⁽³⁴¹⁾ Τὸ ἀόριστον ὑποκείμενον ἐκφέρεται :

α') δι' ὅλων τῶν τύπων τῶν παθητικῶν μεταβατικῶν ῥημάτων : laudor (μ' ἐπαινεῖ τις, μ' ἐπαινοῦν).

β') διὰ τοῦ γ' ἐνικοῦ τῶν ἀμεταβάτων (§ 137 Σημ.) ῥημάτων : itur (πορεύεται τις). Eundum est (δεῖ τινα πορεύεσθαι κ.τ.τ.).

γ') διὰ τοῦ α' πληθ. προσώπου τῶν ἐνεργητικῶν ῥημάτων : scriptum vidēmus apud Cicerōnem (ἀναγινώσκει τις εἰς τὰ συγγράμματα τοῦ Κικέρωνος). Quae volūmus, credīmus libenter (εὐχαρίστως πιστεύει τις ὅ,τι ποθεῖ).

δ') διὰ τοῦ dicunt (ferunt, aiunt, trādunt [ἐνν. homīnes])=λέγουν. Narrant (ἐνν. homīnes)=διηγοῦνται. Loquebantur=ὁμιλεῖ ὁ κόσμος.

ε') διὰ τοῦ β' ἐνικοῦ προσώπου τῆς ὑποτακτικῆς τῶν ἐνεργητικῶν ῥημάτων : dicas dīxēris, putes, putāres, crēdas, crēdēres (=εἴποι ἂν τις, οἴοιτο ἂν τις, νομίσαιεν ἂν τις κτλ.). Ἰδὲ ὑπ. 425.

ς') διὰ τῶν ἀορίστων ἀντωνυμιῶν : quis, aliquis, quispiam, quisque, ἢ τῆς λέξεως homīnes, π.χ. dīxērit aliquis, sī quis dicat, quaerat fortasse quispiam=ἤθελεν εἰπεῖν τις κτλ. (§ 249). Fere libenter homīnes id, quod volunt, credunt.

ζ') διὰ τῆς λέξεως rēs, π.χ. res a verbis ad manūs vēnit (ἀπὸ τῶν λόγων ἤλθον εἰς τὰς χεῖρας, συνεκρούσθησαν).

ΣΥΝΘΕΤΟΣ ΠΡΟΤΑΣΙΣ

§ 186. Πρότασις τις δύναται νά ἔχη περισσότερα τοῦ ἑνὸς ὑποκείμενα ἢ κατηγορούμενα ἢ ῥήματα καὶ τότε καλεῖται σύνθετος: Romūlus et Remus Romam condidērunt (ἴδρυσαν). Divitiae (ὁ πλοῦτος) et honōres incerta et cadūca (ἀσταθῆ, μάταια) sunt.

ΣΥΜΦΩΝΙΑ ΤΩΝ ΟΡΩΝ ΤΗΣ ΠΡΟΤΑΣΕΩΣ

1) Τοῦ ῥήματος πρὸς τὸ ὑποκείμενον.

§ 187. Τὸ ῥήμα εἰς τὴν ἀπλὴν πρότασιν, ὡς καὶ εἰς τὴν Ἑλληνικὴν, συμφωνεῖ πρὸς τὸ ὑποκείμενον κατὰ πρόσωπον καὶ ἀριθμόν: tu vitupēras, quae ego laudo (σὺ ψέγεις, ἃ ἐγὼ ἐπαινῶ).

Σύνταξις κατὰ σύνεσιν ἢ κατὰ τὸ νοοῦμενον
(cōnstrūctiō ad sententiā ἢ ad sensum) ⁽³⁴²⁾.

Τὸ ῥήμα, ὅταν τὸ ὑποκείμενον εἶναι ὄνομα περιληπτικόν (§ 12 Σημ. β), δύναται νά τεθῇ καὶ κατὰ πληθυντικόν· ὁμοίως τὸ κατηγορούμενον (ἐπίθετον ἢ μετοχὴ τοῦ ῥήματος καὶ τοῦ κατηγορικοῦ προσδιορισμοῦ) δὲν συμφωνεῖ ἐνίοτε πρὸς τὸ γραμματικόν γένος τοῦ ὑποκειμένου (§ 188 α') ἀλλὰ πρὸς τὸ φυσικόν γένος τῶν ἀναφερομένων διὰ τοῦ περιληπτικοῦ ἀτόμων: uterque eōrum exercitum edūcunt. Magna vis (ποσότης, ἀριθμὸς) telōrum multa vulnēra (τραύματα ἀπωλείας) infērebant. Prō sē quisque nostrum hōc (τὸ κακὸν τοῦτο) sanāre velle debemus. Capita (=principes, auctōres οἱ πρωταῖοι) coniūratiōnis necātī sunt (ἐθανατώθησαν). Latium Capūaque (=Latīni et Campāni) agro multātī sunt (ἐξημιώθησαν δι' [ἀπωλείας τμήματος] χώρας), πρβλ. τὰ τέλη (=οἱ ἄρχοντες) ἐορτὴν ἄγουσιν (ἀντὶ ἄγει). Ἀλλὰ multitudo homīnum perditōrum convenērat. Vulgus vēnit (πρβλ. ὁ ὄχλος ἦλθον καὶ ὄχλος περιεχέιτο πολὺς) ⁽³⁴³⁾.

⁽³⁴²⁾ Ἡ σύνταξις αὕτη σπανίζουσα εἰς τὸν Κικέρωνα καὶ τὸν Καίσαρα ἀποβαίνει μικρὸν κατὰ μικρὸν συχνότερα εἰς τοὺς ἱστορικοὺς. Τὸ οὐσιαστικὸν mille (+γεν. πληθ.) συντάσσεται συνηθέστερον εἰς τοὺς κλασσικοὺς μὲ ῥήμα ἑνικοῦ, ὡς καὶ τὰ περιληπτικά pars, multitudo. Οἱ ποιηταὶ (πλὴν τοῦ Ὀρατίου προτιμῶντος τὸν ἐνικὸν ἀριθμόν) ἔχουν ἀμφοτέρως τὰς συντάξεις: turba militum ruit ἢ ruunt.

Σημ. α'. Ἐάν ὅμως τὸ περιληπτικὸν ὑποκείμενον κεῖται εἰς γενικὴν πρότασιν ἢ χωρίζεται ἀπὸ τὸ ρῆμα, εἰς τὸ ὁποῖον ἀνήκει, δι' ἄλλης προτάσεως, τότε τὸ ρῆμα τίθεται εἰς τὸν πληθυντικόν: **genus** **hūmānum**, **quod** in terrā collocāti **sunt** (δηλ. **homīnes**, **qui...**). Cum **multitudo** ab iis premeretur, qui... habebant, confugiebant (ἐπειδὴ τὸ πλῆθος ὑπὸ τούτων ἐπιέζετο, οἵτινες... εἶχον, κατέφευγον [ὑποκείμεν. τὸ πλῆθος]).

Σημ. β'. Ἀναφορικὴ ἀντωνυμία συμφωνεῖ πρὸς προσωπικὴν ἀντωνυμίαν ἢ ἄλλην λέξιν μὴ ὑπάρχουσαν εἰς τὸ κείμενον, ἀλλ' ἐκ τῶν συμφραζομένων νοουμένην: **servili** (= **servōrum**) **tumultū**, **quos...** (διὰ στάσεως δουλικῆς [= τῶν δούλων], οὗς...).

Πάντοτε λέγεται: **ex eo** (= **eōrum**) **numēro** ἢ **genēre**, **qui...** (μὲ τὸ ρῆμα εἰς τὸν πληθυντικὸν ἀριθμόν). Πολλάκις τίθεται γενικὴ ὡς παράθεσις προσωπικῆς ἀντωνυμίας ἡλλειπούσης, ἀλλὰ νοουμένης ἐκ τῆς ὑπαρχούσης κτητικῆς ἀντωνυμίας: **tuum hominis simplicis pectus** (καρδίαν) **vīdīmus**. Πρβλ. τὰ ἐμὰ σπαθῶσι (= **διασπαθίζου**ν [ἐμοῦ]) τοῦ κακοδαίμονος.

§ 188. 2) Τοῦ κατηγορουμένου πρὸς τὸ ὑποκείμενον.

α) Τὸ ἐπιθετικὸν κατηγορούμενον συμφωνεῖ πάντοτε πρὸς τὸ ὑποκείμενον κατὰ γένος, ἀριθμόν καὶ πτώσιν: **vēra amicitia sempiterna est**. **Vērae amicitiae sempiternae sunt** (§ 187).

β) Τὸ οὐσιαστικὸν κατηγορούμενον συμφωνεῖ πρὸς τὸ ὑποκείμενον: 1) κατὰ πτώσιν, 2) κατὰ γένος, ἔάν εἶναι **substantivum mobile** (ὑπ. 18), καὶ 3) κατ' ἀριθμόν, ἔάν δηλοῖ πρόσωπον: **aquila est regina avium** (ὁ ἀετὸς εἶναι ὁ βασιλεὺς τῶν πτηνῶν). **Athēnae omnium doctrinārum inventrices sunt**. **Horatius fuit poeta**. 4) ἔάν τὸ μὴ προσωπικὸν ὑποκείμενον καὶ τὸ οὐσιαστικὸν κατηγορούμενον διαφέρουν κατὰ τὸ γένος ἢ καὶ κατὰ τὸν ἀριθμόν, τότε τὸ **esse** μὲ τὸ ἐπίθετόν του ἢ τὴν μετοχὴν του συμφωνεῖ πρὸς τὸ πλησιέστερον οὐσιαστικόν: **nōn omnis error** (ὑποκ.) **stultitia** (κατηγ.) **dīcenda est** ἢ **dīcendus est** **nōn omnis error stultitia** (οὐ πᾶσα πλάνη μορῖα λεκτέα ἐστί). **Gens** (ὑποκ.) **universa Venēti** (κατηγ.) **appellāti sunt**, ἀλλὰ **Semirāmis puer esse cre-dita** (ἢ **existimata**) **est**.

Σημ. Ἐπὶ προτάσεων γενικοῦ κύρους τὸ ἐπιθετικὸν κατηγορούμενον τίθεται, ὡς καὶ εἰς τὴν Ἑλληνικὴν, κατ' οὐδέτερον γένος: **variū et mutabile semper femina** (ποικίλον καὶ μεταβλητὸν πάντοτε ἡ γυνή). Πρβλ. αἱ μεταβολαὶ λυπηρὸν (= **λυπηρὸν πράγμα**). Ἡ ἀρετὴ διδασκόν.

§ 189. 3) Τοῦ κατηγορουμένου πρὸς τὰ ὑποκείμενα.

Ἐάν τὰ ὑποκείμενα εἶναι περισσότερα τοῦ ἑνός, τὸ κατηγορούμενον τίθεται εἰς τὸν πληθυντικόν, ἐκτὸς ἂν εἶναι ἄψυχα, ὁπότε τίθεται εἰς τὸν ἀριθμὸν τοῦ ἑνός ἐξ αὐτῶν: Romulus et Remus Romam condidērunt. Pompēius, Lentulus, Scipio foedē periērunt. Religio et fides amicitiae (δοτ.) praeferatur (ἢ ἐδ· συνειδησία καὶ ἡ πίστις ἃς προτιμᾶται [ἃς προτιμῶνται] τῆς φιλίας. Ἐάν τὸ religio et fides=religiōsa fides, τότε ἰδὲ κατωτ. Σημ. β.

Σημ. α'. Ὅταν τὰ ὑποκείμενα συνδέωνται διὰ τοῦ et—et, neque—neque, cum—tum, nōn solum sed etiam, aut—aut, vel—vel κ. ἄ. τὸ ρῆμα τίθεται ἀδιαφόρως εἰς τὸν ἑνικόν ἢ τὸν πληθυντικόν: Hāc ratione et Chrysippus et Diogenes et Antipater p̄t̄itur (ἢ p̄tuntur). Et proavus et avus praetor fuit (διετέλεσε). Neque ego neque tu id fecimus (διότι τὰ ὑποκείμενα εἶναι διαφόρου προσώπου).

Σημ. β'. Ἐάν περισσότερα ὑποκείμενα σχηματίζουν σχεδὸν μίαν ἔννοιαν (ἐν διὰ δυοῖν Hendiadyoin), τὸ κατηγορούμενον τίθεται συνήθως εἰς τὸν ἑνικόν: senātus populusque Romanus decrevit (ἢ Σύγκλητος καὶ ὁ Ρωμαϊκὸς λαὸς [=τὸ Ρωμαϊκὸν κράτος] ἀπεφάσισε). Πρβλ. ἡ βουλή καὶ ὁ δῆμος κατέγνωκε Μιλτιάδου. Natūra pudorque meus prohibet (ἢ φύσις καὶ ἡ αἰδώς [=ἡ φυσικὴ μου αἰδώς] κωλύει).

Σημ. γ'. Τὸ ρῆμα τίθεται κατὰ πληθυντικὸν ἀριθμὸν, ἔάν τὸ ὑποκείμενον εἶναι ἔμψυχον ἄλλ' ἐκ τῶν συμφραζομένων δηλοῦται σύμπραξις μὲ ἄλλους: dux cum militibus pugnant (=dux et milites pugnant). Sulla cum Scipione (=Sulla et Scipio) leges contulērunt (ἐψηφισαν). Εἰς τὴν Ἑλληνικὴν εἶναι σπανιότερον: Δημοσθένης μετὰ τῶν στρατηγῶν σπένδονται Μαντινεῦσι. (Πρβλ. καί: ὁ Γλάννης μὲ τὸν Πέτρο παίζουν).

Σημ. § 190. Ἐάν τὰ ὑποκείμενα τοῦ αὐτοῦ γένους εἶναι ἔμψυχα, τὸ κατηγορούμενον τίθεται εἰς τὸ αὐτὸ γένος καὶ πτώσιν: pater et filius boni sunt.

Ἐπὶ ὑποκειμένων ὅμως διαφόρου γένους τὸ κατηγορούμενον τίθεται:

1) εἰς τὸ ἀρσενικὸν γένος, ἔάν τὰ ὑποκείμενα εἶναι ἔμψυχα ὄντα, ἐκτὸς ἔάν συμφωνήσῃ πρὸς τὸ πλησιέστερον: pater et mater boni (καλοὶ) sunt. Pater bonus (καλὸς) est et mater.

2) εἰς τὸ αὐτὸ γένος ἢ εἰς τὸ οὐδέτερον τοῦ πληθυντικοῦ, ἔάν τὰ ὑποκείμενα εἶναι ἄψυχα ὄντα τοῦ αὐτοῦ ἢ διαφόρου γένους: terra et luna sunt magnae ἢ magna. Domus et templum incensa (οὐδ.) sunt.

3) κατὰ τὸ ἐπικρατέστερον γένος τῶν ἐμψύχων ὑποκειμένων,

ἐὰν τὰ ὑποκείμενα εἶναι πρόσωπα καὶ πράγματα ἄμα: Brutus et Mutina (ἡ νῦν πόλις *Modena*) liberati sunt. Πρβλ. ἡ τύχη καὶ ὁ Φίλιππος κύριοι τῶν ἔργων ἦσαν.

Ἐπὶ πλειόνων ἐμφύχων ὑποκειμένων, ὡς καὶ εἰς τὴν Ἑλληνικὴν, τὸ α' πρόσωπον εἶναι ἐπικρατέστερον τοῦ β', καὶ τὸ β' πρόσωπον ἐπικρατέστερον τοῦ γ'.

ΕΛΛΙΠΗΣ ΠΡΟΤΑΣΙΣ (³⁴³)

§ 191. Εἰς ἣ καὶ περισσότεροι ὅροι τῆς προτάσεως (ὑποκείμενον ἢ ἄλλος ὅρος) δύνανται νὰ ἐλλείπουν διὰ τοὺς αὐτοὺς, ὡς καὶ εἰς τὴν Ἑλληνικὴν, λόγους.

Σημ. α) Παράλειψις τοῦ ὑποκειμένου: 1) ὅταν σαφῶς δηλοῦται ἐκ τῆς καταλήξεως τοῦ ῥήματος ἢ ἐκ τῶν συμφραζομένων: *ī, venīo* (ἔπαγε, ἔρχομαι). Τίθεται ὁμοῦς τὸ ὑποκείμενον ἐπὶ ἀντιδιαστολῆς καὶ ἐμφάσεως: *ego non sum malus. Ego doceo, vos discitis* (ἐγὼ διδάσκω, ὑμεῖς μαθάνετε). 2) ἐπὶ τοῦ γ' προσώπου, ὅταν τὸ ὑποκείμενον τοῦ ῥήματος εἶναι ὠρισμένον (ὕπ. 242): *fulget* (ἀστράπτει), *tonat* (βροντᾷ), *hīcināvit* (ἐβυκάνισε, δηλ. ὁ *hīcinātor*). Πρβλ. ὕει, ἀστράπτει, βροντᾷ, ἐσάλπιγξε (δηλ. ὁ σάλπιγκτής). Ἰδ. § 135.

β) Παράλειψις τοῦ ῥήματος. Τὸ ῥήμα παραλείπεται ὅταν εὐκόλως ἐννοῇται ἐκ τῆς σειρᾶς τοῦ λόγου ἢ ἐκ τῆς συνήθους χρήσεως, ὡς εἰς τὰ γνωμικά, τὰς παροιμίας καὶ τὰς εὐχάς: *manum de tabulā* (τὴν χειρὰ ἐκ τῆς τραπέζης, ἐνν. *tolle*). *Non tu* (ἐνν. *dixisti*), *sed ille dixit*. *Tandem Caesar in Campaniā* (ἐνν. *profectus est*—ἐπορεύθη). *Nē multa* ἢ *quid multa?* (ἐνν. *dīcam*)—διὰ βραχέων. *Fortūna fortes* (ἐνν. *adiuvāt*). *Sūs Minervam* (ἐνν. *docet*). *Dī meliōra* (ἐνν. *dent* [ἢ ἀρχαϊκῶς. *duint*])—οἱ θεοὶ εἴθε νὰ δώσουν τὰ καλύτερα. Πρβλ. σὺ τε Ἑλλην ἐῖ καὶ ἡμεῖς (ἐνν. Ἑλληνες ἐσμέν). Ἐξ ὄνυχος τὸν λέοντα (ἐνν. *γινώσκεις*).

Ἐπίσης παραλείπεται καὶ τὸ συνδετικὸν *esse* (κυρίως ὁ τύπος *est* καὶ *sunt*) μάλιστα εἰς τὰς γενικὰς ἐννοίας, τὰς παροιμίας, τὰς ἀναφωνήσεις κ.τ.τ.: *summum ius summa iniūriā* (ἐνν. *est*). *Omnīa praeclāra rāra* (ἐνν. *sunt*)=πάν ἔσοχον [εἶναι] σπά-

(³⁴³) Τὸ ἄρθρον τῆς Ἑλληνικῆς, ἐλλείπον εἰς τὴν Λατινικὴν (§ 12 Σημ. α'), ἀναπληροῦται ὡς ἐξῆς: τὸ τοῦ Καίσαρος=*illud* (ἢ *dictum*) *Caesaris* ἢ *dictum Caesariānum*. Τὰ τῶν Ρωμαίων=*rēs Romānorum* ἢ *rēs Romānae*. Ἡ τοῦ Ἐπικούρου διδασκαλία συμφωνεῖ πρὸς τὴν τῶν Κυρηναϊκῶν=*Epīctri disciplīna* cum *disciplīnā Cūrēnaicōrum* *consentit* ἢ cum *Cūrēnaicis* ἢ cum *Cūrēnaicōrum* (ἐνν. *disciplīnā*) *consentit*. Ἡ τοιαύτη βραχυλογία λέγεται σύντομος σύγκρισις (*comparātiō compendiāria*).

νιον). Hannībal ex hibernis profectus (ένν. est). Triste lupus stābūlis (ένν. est) = *λυπηρόν [εἶναι] ὁ λύκος εἰς τοὺς στάβλους*. Ridicūlum (ένν. est) = *γελοῖον [εἶναι]*. Πρβλ. ἀθάνατον ἡ ψυχῇ. Δεινὸν οἱ πολλοί. Σοφὸν τὸ σαφές (ένν. ἐστί).

ΣΥΜΦΩΝΙΑ ΤΩΝ ΑΝΤΩΝΥΜΙΩΝ

§ 192. Ἡ πτώσις τῶν δεικτικῶν, ἀναφορικῶν καὶ ἐρωτηματικῶν ἀντωνυμιῶν ὡς ὑποκειμένων συμφωνεῖ κανονικῶς μετὰ τὴν πτῶσιν τοῦ οὐσιαστικοῦ κατηγορουμένου: *hi sunt reges Persarum*, ἀλλὰ: *Athēnae, quod caput Graeciae fuit* (quod [ὄχι quae] διότι γίνεται ἔλξις ἀπὸ τὸ κατηγορούμενον caput), *magnum poetarum numerum tulērunt*. Πρβλ. περὶ τὸν οὐρανόν, οὓς πόλους καλοῦσι.

Σημ. α'. Δὲν συμφωνεῖ ἡ ἐρωτηματικὴ ἀντωνυμία πρὸς τὸ κατηγορούμενον, δηλ. δὲν γίνεται ἔλξις (attractio), ὅταν ἐρωτᾷ τις περὶ τῆς οὐσίας, περὶ τοῦ εἶδους πράγματός τινος: *quid est deus?* (τί εἶναι θεός;). **quidnam** (τί δὴ, τί ποτε) *sunt philosophi?* (τί [πρᾶγμα] εἶναι οἱ φιλόσοφοι;). Δὲν συμφωνεῖ ἐπίσης καὶ ἡ ἀναφορική, ὅταν ὑπάρχῃ ξενικὴ λέξις: *est genus quoddam hominum, quod Hilōtae* (ἢ *Iōtae*) *vocātur* (ὄχι *qui* ... *vocantur*).

Σημ. β'. Δὲν γίνεται ὡσαύτως ἔλξις, ἂν ἡ πρότασις εἶναι ἀρνητικὴ καὶ ἡ ἀντωνυμία κεῖται ὡς ὑποκείμενον (ἢ ἀντικείμενον): *nec sorpor* (κατηγορ.) **illud** (ἀντὶ ille) *erat* (οὐδὲ ὕπνος ἦτο ἐκείνο [τὸ ὄραμα]).

ΕΠΗΥΞΗΜΕΝΗ ΠΡΟΤΑΣΙΣ

§ 193. Τὸ συμπλήρωμα τῆς ἐννοίας τῶν κυρίων ὄρων τῆς προτάσεως εἶναι ὁ προσδιορισμός (attributum) Οὗτος εἶναι:

1) ὀνομαστικός (ὁμοιόπτωτος ἢ ἑτερόπτωτος).

2) ἐπιρρηματικός (ἐπίρρημα ἢ ὡς ἐπίρρημα).

§ 194. Ὁ ἐπιθετικός προσδιορισμός συμφωνεῖ πρὸς τὸ οὐσιαστικὸν κατὰ γένος, ἀριθμὸν καὶ πτῶσιν: *puer diligens laudātur*. *Tabūla aēnēa*. *Hirundīnes, nuntīae veris, omnībus pergrātae sunt*. Ὅταν ὁ ἐπιθετικός προσδιορισμός ἀνήκῃ εἰς δύο ἢ περισσότερα οὐσιαστικά, συμφωνεῖ συχνάκις πρὸς τὸ πλησιέστερον τούτων, ἐκτὸς ἐὰν τὸ πλεον ἀπομεμακρυσμένον εἶναι τὸ σπουδαιότερον: *reliquas mercēs commeātusque* ἀλλὰ *urbem ac portum moenibus valīdam*.

Ἐξ ἴσου λέγεται: legiōnes ἢ legiō Martīa atque quarta, κανονικῶς δὲ Cn. et P. Scipiōnes καὶ L. et Sp. Mummīi, ἀλλ' ἤτον κανονικῶς: Tī. et C. Gracchus.

Σημ. α'. Εἰς κύριον ὄνομα παρεντίθεται ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον μεταξὺ τοῦ οὐσιαστικοῦ καὶ τοῦ ἐπιθέτου προσηγορικὸν ὄνομα (§ 202 Σημ. καὶ 239) ἢ δεικτική ἀντωνυμία: Socrātes vir ἢ homo sapiens (ὁ σοφὸς Σωκράτης). Corinthus urbs opulentissima (ἡ πλουσιωτάτη Κόρινθος). Divīnus ille Plato (ὁ ἀθάνατος ἐκεῖνος Πλάτων), ἀλλὰ καὶ ἀπλῶς: doctus Hesiodus, doctae Athēnae.

Σημ. β'. Ἐνίοτε οὐσιαστικὰ καὶ ἐπιρρήματα καὶ ἐπιρρηματικοὶ προσδιορισμοὶ τίθενται ἀντὶ ἐπιθέτου: exercitus **victor** (ὁ νικηφόρος στρατός). Exercitus **tiro** (ὁ νεοσύλλεκτος, ὁ ἀγύμναστος στρατός). Hannibal **iuvēnis** (ὁ νεαρός Ἀννίβας). Romulus **deinceps**que reges (ὁ Ρωμύλος καὶ οἱ ἐφεξῆς βασιλεῖς). Aquatōres **ex minoribus castris** (οἱ ἐκ τοῦ ἐλάσσονος στρατοπέδου ὑδρευταί). Ignārus **ante** (τῶν προτέρων) **malōrum**. Πρβλ. ὦ τέκνα Κάδμου τοῦ πάλαι (=τοῦ παλαιοῦ). Οἱ νῦν (=οἱ τωρινοί) ἄνθρωποι.

Σημ. γ'. Μετοχαὶ οὐσιαστικοποιηθεῖσαι προσδιορίζονται δι' ἐπιρρημάτων ἢ ἐπιθέτων: πάντοτε **hēnē factum** (οὐσ.) = ἡ καλὴ πράξις. **Facētē dictum** (τὸ dictum εἶναι οὐσ.) = τὸ ἀστεῖον. **Imprōbum factum** (τὸ factum εἶναι οὐσ.) = τὸ ἀναίσχυντον ἔργον.

Ἐπίθετα δηλωτικὰ ψυχικῆς ἢ σωματικῆς καταστάσεως (ὡς καὶ χρόνου, τόπου, τρόπου καὶ ἀριθμοῦ), π.χ. **alācer**, **maestus**, **universus**, **medius**, **absēns**, **prior**, **diversus**, **tōtus**, **sōlus**, **rāgus**, **frequēns** κ.ά., ἰσοδυναμοῦν πρὸς ἐπιρρηματικὸν κατηγορούμενον καὶ συμφωνοῦν μὲ τὸ οὐσιαστικόν, ἐνῶ κυρίως προσδιορίζουν τὸ ρῆμα: Cato **senex** (πρεσβύτης ὢν, εἰς τὸ γῆρας του) **litteras Graecas didīcit** (ἔμαθε). Socrātes **laetus** (ἐν ἐνθυμῇ, εὐθυμῶς) **et libenter** (εὐαρέστως, ἀσμένως) **venēnum hāusit** (ἐξέπιε. Πρβλ. Σωκράτης ἄσμενος τὸ φάρμακον ἔπιεν). Senātus **frequēns** (πολλοῦριθμος) **convēnit**. Illi **haud timīdi** (=haud timīdē) **resistunt**. Tibi **soli** (μόνον), **amīce**, **fidem habēo**. Πρβλ. ἀφίκοντο εἰς τὰς κώμας ἥδη σκοταῖοι.

ΠΑΡΑΘΕΣΙΣ (APPOSITIO)

§ 195. Αὕτη συμφωνεῖ κατὰ πτῶσιν πρὸς τὸ προσδιοριζόμενον: Multos Athēnis Philippus rex (= qui rex erat) **aurō corrūpit** (διὰ χρυσίου διέφθειρε). Ὡσαύτως ἡ παράθεσις συμφωνεῖ καὶ κατὰ γένος καὶ ἀριθμὸν ἐὰν εἶναι substantivum mobile (ὅπ. 18): Athēnae, omnium artium **inventrīces**, multos et egregios **poetas tulērunt**.

Σημ. Ὅταν ἡ παράθεσις δὲν εἶναι τοῦ αὐτοῦ γένους καὶ ἀριθμοῦ πρὸς τὸ προσδιοριζόμενον, τὸ ρῆμα συμφωνεῖ πρὸς τὸ τελευταῖον:

Scipiōnes (ἀρσ.) — duo **fulmīna** (οὐδ.) imperiī nostri — in Hispaniā extincti sunt. Ἀλλὰ Corinthus, totius Graeciae **lūmen**, extinctum est (ὄχι extincta est, διότι ἡ μετοχή μὲ τὸ est συμφωνεῖ πρὸς τὴν παράθεσιν).

Ἐξαιρέσεις γίνεται, ἐὰν ἡ παράθεσις εἶναι γεωγραφικὸν ὄνομα (π.χ. urbs, oppidum, civitas, provincia, insula, mons κλπ.): Corioli oppidum Volscorum captum est καὶ Corioli urbs capta est (ἀντὶ capti sunt).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'

ΧΡΗΣΙΣ ΤΩΝ ΠΤΩΣΕΩΝ

Η ΟΝΟΜΑΣΤΙΚΗ⁽⁸⁴⁴⁾

§ 196. **Σημ.** Ἡ ὀνομαστικὴ εἶναι, ὡς καὶ εἰς τὴν Ἑλληνικὴν, ἡ κατ' ἐξοχὴν πτώσις τοῦ ὑποκειμένου καὶ τοῦ ὀνομαστικοῦ κατηγορουμένου, καθὼς καὶ ἡ πτώσις τῶν ὁμοιοπτῶτων προσδιορισμῶν ἀμφοτέρων.

Ἐξαιρέσεις: Ὅταν τὸ ρῆμα εἶναι εἰς τὸ ἀπαρέμφατον τὸ ὑποκείμενον τίθεται κατ' αἰτιατικὴν (ἐκτὸς ἂν εἶναι **ιστορικὸν ἀπαρέμφατον** [§ 243 Σημ. καὶ 257]), ὁπότε τίθεται **ὀνομαστικῇ**: dicunt Romūlum Romam **condidisse** (ἀλλὰ Caesar Haedios quotidie frumentum **flagitare** [=flagitabat ἀπῆτει]), ...diem ex die **ducere** [=ducēbant ἀνέβαλλον] Haedui.

Τὰ ρήματα ἅτινα ἐκτὸς τῆς ὀνομαστικῆς τοῦ ὑποκειμένου θέλουν καὶ ὀνομαστικὴν τοῦ κατηγορουμένου (verba praedicativa ἢ διπλῆς ὀνομαστικῆς [§ 221]) εἶναι τὰ ἐξῆς:

α') τὰ συνδετικά: sum (§ 99), fio (§ 130), exsisto, evado, nascor (εἰμι, γίνομαι, ἀποβαίνω [παρουσιάζομαι ὡς], ἔφυν).

β') τὰ κλητικά: dicor, appellor, nominor, vocor (καλοῦμαι, ὀνομάζομαι).

γ') τὰ προχειριστικά: fio, efficio, creor, eligo (ἐκλέγομαι), designor, salutor (ἐκλέγομαι, προαποδείκνυμαι, προσαγορεύομαι): Brutus consul factus est (creatus est). Cicero pater patriae salutatus est a Romanis.

δ') τὰ δοξαστικά: existimor, putor, iudicor, habeor (νομίζομαι, δοξάζομαι, κρίνομαι, θεωροῦμαι).

⁽⁸⁴⁴⁾ Ἡ ὀνομαστικὴ χρησιμοποιεῖται εἰς τὰς ἀποστροφὰς πρὸς ἀντικατάστασιν κλητικῆς, ἐχούσης ἰδίαν ἐπιθετικὸν διορισμόν: audi tu, populus Albanus. Da, meus ocellus, mea rosa, mi anime, mea voluptas, argentum mihi. Ἡ **κλητικὴ** εὑρεται, εἴτε μόνη εἴτε ἐπὶ ἀναφωνήσεως μὲ χαρακτηριστὰ παθητικόν, συνήθως μὲ πρὸ αὐτῆς τὸ ἐπιφώνημα ὦ ἢ πρὸ (ὄχι ὀρθῶς πρὸς): (ὦ) di boni! (ὦ μεγάλοι θεοὶ ἢ καλοὶ θεοί!), ὦ bone! bone Iuppiter! (Τὸ ἀντίθετον συμβαίνει εἰς τὴν Ἑλληνικὴν, εἰς ἣν ἡ προσθήκη τοῦ ὦ προσδίδει τόνον μᾶλλον οἰκτεῖον καὶ ἐνίοτε σπουδαῖον: ὦ τάν = ἀγαπητέ μου. Ὡ γὰρ θὲ = φίλε μου. Ὡ ἦλε καὶ γῆ). Περί τοῦ nacte ἰδὲ § 58 A.

§ 197. Τὰ ρήματα ταῦτα, ὅταν ἐξαρτῶνται ἀπὸ ρήμα ἐξυπηρετικὸν (*verbum servile*)⁽³⁴⁵⁾, δέχονται τὸ κατηγορούμενον τοῦ κοινοῦ ὑποκειμένου κατ' ὀνομαστικὴν: *consul vult esse clemens*, ἀλλὰ *pater vult me esse bonum* (διότι ἄλλο εἶναι τὸ ὑποκείμενον τοῦ *vult* καὶ ἄλλο τὸ ὑποκείμενον τοῦ *esse*).

ΑΙ ΑΛΛΑΙ ΠΤΩΣΕΙΣ

Α'. Ἡ γενικὴ ὡς προσδιορισμός.

§ 198. 1) Γενικὴ κτητικὴ (*gen. possessivus*) μὲ ὀνόματα ὡς προσδιορισμός, ἢ σπανιῶτ. μὲ τὸ *esse* (=ἀνήκω) καὶ *fīēri* (εἶμαι *ιδιοκτησία τινός*) ὡς κατηγορούμενον: *domus Caesaris*, πρβλ. Περικλέους οἶκος. *Cicero Marci filius*,⁽³⁴⁶⁾ πρβλ. ὁ υἱὸς τοῦ Φιλίππου. *Quae antea patris fuerunt, nunc filii facta sunt* (ἂ πρότερον εἰς τὸν πατέρα ἀνήκον ἢ τοῦ πατρὸς ἦσαν, τώρα ἔχουν γίνεαι *ιδιοκτησία τοῦ υἱοῦ*). Ἰδ. καὶ § 213). *Fīēs nobilium tu quoque fontium* (θὰ γίνης καὶ σὺ [μία] τῶν εὐγενῶν πηγῶν). Τὸ *fontium* εἶναι γεν. διαιρετικὴ (§ 204) ἢ προσδιοριστικὴ, πρβλ. τῆς βουλῆς γίγνομαι=γίγνομαι *βουλευτής*. Περὶ τῆς ὀνομαστικῆς τοῦ κατηγορουμένου μὲ τὸ *fīēri* καὶ *esse* ἰδὲ § 196.

Σημ. Ἀντὶ τῆς γενικῆς τῶν προσωπικῶν ἀντωνυμιῶν (ἐκτὸς τῆς *eius*, *eorum* [§ 200 Σημ.]) γίνεται χρῆσις τῆς κτητικῆς, π. χ. ἀντὶ σοῦ εἶναι ἢ ἀρχῇ (τὸ *κράτος*) λέγεται: σὴ εἶναι ἢ ἀρχῇ=*tuum* *est imperium* (πρβλ. ὁ πατήρ μου=ὁ ἐμὸς πατήρ), ἀλλὰ *eius est*.

Σημειώσεως ἄξιαί αἱ φράσεις μὲ τὸ ἀπρόσωπον *est*: *cōnsulis* (=cōnsulis officium ἢ munus) *est*. *Stultitiae est* (ἐπίσης *stulti est*, *stultum est*, *stultitia est*)=εἶναι *δειγμα μωρίας*. Ἀλλὰ πάντοτε λέγεται: *sapientis est*=σοφοῦ [ἀνδρός] ἴδιον εἶναι, διότι εἶναι *μονοκατάληκτον*), *sapientiae* ἢ *sapientia est*, ἐπίσης *meum*, *tuum*, *suum*, *nostrum*, *vestrum est*.

(345) Ρήματα ἐξυπηρετικά εἶναι: *possum*, *quēo*, *nequēo*, *debēo*, *solēo*, *consuēvi*, *volo*, *nōlo*, *mālo*, *cupio*, *studēo*, *cōnor*, *coepi*, *incipio*, *pergo*, *moror*, *cogito*, *meditor*, *statuo*, *decerno*, *audēo*, *disco*, *cōgo* κτλ.

(346) Πρβλ. *Caecilia Metelli filia*. *Faustus Sullae*. *Lugdunum Batavorum* (oppidum)=Λουγὸδεινον Βαταυῶν (πόλις) μεταξὺ τῆς νῦν *Leyden* καὶ τῆς *Haag* τῆς Ὁλλανδίας. *Ad Opis* (aedem)=εἰς (τὸν ναόν) τῆς *Ρέας*.

§ 199. Εἶδος τῆς γενικῆς κτητικῆς εἶναι ἡ σύνταξις τοῦ ἀπροσώπου **intērest** (μέλει, διαφέρει): *omnīum intērest valēre* (ἐνδιαφέρονται ὅλοι νὰ ὑγιαίνουν). Τὸ ἐνδιαφερόμενον πρόσωπον τίθεται κατὰ γενικὴν (ἐπὶ δὲ τῶν προσωπικῶν ἀντωνυμιῶν α' καὶ β' προσώπου ἢ γ' τοῦ *pron. reflexivum* τίθεται ἀφαιρετικὴ τοῦ ἐνικοῦ τοῦ θηλ. τῆς κτητικῆς ἀντωνυμίας: *meā, tuā, suā, nostrā, vestrā*)⁽³⁴⁷⁾. Τὸ πρᾶγμα, ὅπερ ἐνδιαφέρει τινά, τίθεται κατ' οὐδέτερον ἀντωνυμίας (*hōc, illū*), ἢ ἐπὶ ἑτεροπροσωπίας κατ' αἰτιατικὴν μὲ ἀπαρέμφατον (=a.c.i.)⁽³⁴⁸⁾, ἢ κατ' ἐξηρημένην (πλαγίαν) ἐρώτησιν (§ 297). Τὸ πόσον ἐνδιαφέρει τινά δηλοῦται δι' ἐπιρρήματος (*valdē, multum, plurimum, magnopere, magis* κτλ.) ἢ διὰ γενικῆς τῆς ἀξίας (§ 203): *tuā et meā maxime intērest te valēre* (ἐνδιαφέρεσαι καὶ ἐνδιαφέρομαι τὰ μέγιστα νὰ ὑγιαίνῃς). *Quid ēius intererat?* (τί αὐτὸν ἐνδιέφερεν;). Οὐδέποτε λέγεται *meā cōnsulis rēfert* ἀλλὰ *meā, qui cōnsul sum, rēfert*.

Σημ. γ'. Περαιτέρω ἀνάπτυξις τῆς γενικῆς κτητικῆς εἶναι καὶ ἡ γενικὴ⁽³⁴⁹⁾ μὲ τὰ ἐπίθετα *proprius* (σπαν. μὲ *δοτ.*, ἴδιος), *communis* (καὶ μὲ *δοτ.*, κοινός), *sacer* (ἱερός, ἀφιερωμένος), *alienus* (ἀλλότριος), *immanis* (ἄμοιρος, ἀπηλλαγμένος, ἐλεύθερος): *Dēlos Apollīnis* et *Diānae sacra fuit* (πρβλ. ἄλλος ἱερὸν Ἀθηνᾶς. Ἱερός τῶν θεῶν).

Ἄλλα εἶδη τῆς γενικῆς κτητικῆς εἶναι:

§ 200. Γενικὴ ὑποκειμενικὴ (*gen. subiectivus*): *metus hostium* = ὁ φόβος τῶν πολέμιων (= *hostēs* [= ὑποκείμενον] *metūnt*). *Odium Hannibālis* (= *Hannibal* ὀδί). *Dicta Catōnis* (= *ea, quae Cato dixit*).

Σημ. Ἀντὶ τῆς γενικῆς τῶν προσωπικῶν ἀντωνυμιῶν (*mei, tui, sui, nostri, vestri*) τίθεται ἡ κτητικὴ ἀντωνυμία (*meus, tuus, suus, noster* [ἀλλὰ *ēius, eōrum* § 198 Σημ.]: *desiderium meum* (ὁ πόθος μου).

§ 201. Γενικὴ ἐπεξηγητικὴ (*gen. explicativus* ἢ *dēfinitivus*) (εἰς τὴν ἐρώτησιν: ποίου εἵδους;): *stella Venēris* (τὸ

⁽³⁴⁷⁾ Ἡ σύνταξις αὕτη προῆλθε κατ' ἀναλογίαν τοῦ ἥττον συχνοῦ *rēfert ἐνδιαφέρει*, π.χ. *meā* (ἢ *alicuius*) *rēs fert* (= *rēfert* = ἡ ὑπόθεσίς μου [ἢ ἡ ὑπόθεσίς τινος] φέρει αὐτὸ μὲθ' ἐαυτῆς. Ἡ ὀνομαστικὴ *rēs* — *rē* νομισθεῖσα ὅτι εἶναι ἀφαιρετικὴ συμπαρέσυρε τὴν ὀνομαστ. *meā* ὥστε αὕτη νὰ γίνῃ ἀφαιρ. *meā*).

⁽³⁴⁸⁾ *Accūsativus cum infinitivō* (=a.c.i.).

⁽³⁴⁹⁾ Εὐρηται ὁμῶς καὶ *δοτικὴ* ἀντὶ γενικῆς.

ἄστρον τῆς Ἀφροδίτης ἢ τὸ ἄστρον ἢ Ἀφροδίτη). Nōmen Hannibālis (τὸ ὄνομα τοῦ Ἀννίβα ἢ τὸ ὄνομα Ἀννίβας· πρβλ. ἢ τοῦ χρηστοῦ προσηγορία). Pericūlum mortis (ὁ κίνδυνος τοῦ θανάτου ἢ ὁ κίνδυνος θάνατος). Vox voluptātis (ἡ λέξις «voluptas»). Crīmen māiestātis (τὸ ἔγκλημα τῆς ἐσχάτης προδοσίας). Μὲ ἄλλας λέξεις ἡ γενικὴ αὕτη ἀνταποκρίνεται πρὸς μίαν **παράθεσιν** (gen. appositīvus), πρβλ. τὸ τῆς Τηθύος ὄνομα καὶ ἡ Τηθύς τὸ ὄνομα.

Σημ. Εἰς τὴν γενικὴν ἐπεξηγητικὴν ἀνήκει καὶ ἡ γενικὴ μὲ τὸ ἐπιφερόμενον causā καὶ (σπανιῶτ.) gratiā (χάριν): Thrasybūlo honōris causā (πρὸς τιμὴν) corōna data est. Ἀντὶ τοῦ mei (tuī κλπ.) causā (πρβλ. § 200 Σημ.) τίθεται meā, tuā, suā [pron. reflex.], nostrā, vestrā causā, ἀλλὰ eius, eōrum causā. Ἡ ἐπίρρωσις ὅμως διὰ τοῦ ipsīus, ipsōrum (αὐτοῦ, αὐτῶν) παραμένει, ὥς καὶ εἰς τὴν Ἑλληνικὴν, εἰς τὴν γενικὴν πτώσιν: quam multa, quae nostrā **ipsōrum** causā nōn faceremus (δὲν θὰ ἐπράττομεν δι' ἡμᾶς αὐτούς), amicōrum gratiā facimus. Πρβλ. τοὺς ἡμετέρους αὐτῶν (=τοὺς ἡμῶν αὐτῶν) παῖδας φιλοῦμεν.

§ 202. 2) Γενικὴ τῆς ιδιότητος (gen. quālītātis). Αὕτη ἀπαντᾷ μὲ ἐπιθετικὸν διορισμὸν καὶ δημοῖι ιδιότητα (ιδίᾳ τὴν ἡλικίαν, τὸ μέγεθος, τὴν τάξιν ἢ κατηγορίαν, τὸν τρόπον) μὲ συνδυασμὸν κανονικῶς πρὸς ἀριθμητικόν. Τίθεται μὲ βοηθητικὸν ῥῆμα (καὶ λέγεται gen. **praedīcātīvus**), ἢ ἄνευ αὐτοῦ (καὶ λέγεται gen. **attribūtīvus**) ὥς εἰς τὴν Ἑλληνικὴν συμβαίνει μὲ τὰ ῥήματα εἶναι, γίνεσθαι καὶ ἄλλα ἐννοίας ἀναλόγου: homo infāmi genēris. Vir magni ingenīi (ἀνὴρ μεγάλου πνεύματος, μεγαλοφυΐας=vir ingenīōsus). Puer decem annōrum⁽³⁵⁰⁾ (παῖς δέκα ἐτῶν, δεκαετής· πρβλ. ἦν εἴκοσιν ἐτῶν). Fossa quīndēcim pedum (τάφος πεντεκαίδεκα ποδῶν [ὕψος]· πρβλ. τὸ τεῖχος σταδίων ἦν ὀκτώ). Exilium decem annōrum (ἐξορία δέκα ἐτῶν, δεκαετής). Classis quīngentārum navium (στόλος 50 πλοίων). Critognātus magnae auctoritātis habitus est (μεγάλου κύρους ἐθεωρήθη, ὥς σπουδαῖος ἐνομίσθη).

⁽³⁵⁰⁾ Ἐνίοτε τίθεται ἡ γενικὴ ἀπολύτως, ὅταν ὑπονοῖται τὸ ῥῆμα, οὗ ἡ γενικὴ λογικῶς εἶναι ὁ διορισμός: novem annōrum a vobis profectus sum (παρ' ἡμῶν ὧν ἐννέα ἐτῶν ὥρμήθη, ἀπῆλθεν).

Ἡ σωματικὴ καὶ ἡ ψυχικὴ⁽³⁵¹⁾ ιδιότης ἐκφέρεται καὶ δι' ἀφαιρετικῆς (§ 239).

Σημ. Μεταξὺ γενικῆς τῆς ιδιότητος καὶ τοῦ κυρίου ὀνόματος παρεντίθεται κανονικῶς προσηγορικὸν ὄνομα (§ 194 Σημ. α'): *Torquātus homo* (ἢ *vir*) *prīscae sevērītātis*. Ἐπίσης λέγεται καλύτερον *tridui* *via* ἀντὶ *via trium diērum*. Πρβλ. ὁδός ἐστι τριῶν ἡμερῶν.

§ 203. Ἄλλο εἶδος τῆς γενικῆς τῆς ιδιότητος εἶναι ἡ γενικὴ τῆς τιμῆς ἢ ἀξίας (gen. pretīi) μετὰ τὰ ρήματα *esse* (τιμᾶσθαι, ἀξιζῶ), *fīrī* (τιμᾶσθαι, ἀξιζῶ), *habērī* (τιμᾶσθαι, ἀξιζῶ) καὶ *aestīmāre*⁽³⁵²⁾ (διατιμᾶν, ἐκτιμᾶν), *facēre* (ποιεῖσθαι τινα ἢ τι..., τιμᾶν), *putāre* (ἡγεῖσθαι τινα ἢ τι..., τιμᾶν) καὶ δὴ μόνον μετὰ λέξεις ἐκφραζούσας ἠθικὴν ἀξίαν ἢ γενικῶς τὴν τιμὴν, π.χ. *magnī* [ὅχι *multī*], σπαν. *permagnī*, *plūris*, *plūrīmī*, σπαν. *maxīmī* (μεγάλῃς, μεγαλυντέρας, μεγίστης ἀξίας), *parvī*, *minōris*, *minīmī* (μικρᾷς ἀξίας κλπ.), *tantī*, *tantīdem*, *quantī*, *nihīlī* (τόσον πολὺ κλπ.), ὥς καὶ μετὰς γενικὰς τοῦ ἐνικοῦ *flocci*, *nāuci* (ὕπ. 87), *assis* εἰς τὰς φράσεις *nōn flocci*, *nōn nāuci*, *nōn assis faciō* = ἐν οὐδενὶ λόγῳ τίθηναι, οὐδὲ ὀβολοῦ ἄξιον θεωρῶ, πεντάρα δὲν δίνω). *Haec domus est magnī* (ἐνν. pretīi) = ἡ οἰκία αὕτη τιμᾶται (ἀξιζεῖ) πολὺ. *Quantī habitas, cēnas, doces?* = πόσον ἐνοίκιον πληρώνεις; μετὰ πόσα χρήματα γευματίζεις; πόσον θέλεις διὰ δίδακτρα; *Epicūrus dolōrem* (τὴν ἀλγηδόνα) *nihīlī facit* = ἐν οὐδενὶ λόγῳ τίθεται, πολὺ ὀλίγον τὴν ψηφᾶ, τὴν λογαριάζει. *Sapientes voluptātem parvī faciunt* = περὶ ὀλίγον ποιοῦνται, πολὺ ὀλίγον ἐκτιμοῦν τὴν ἡδονήν.

Σημ. α'. Ἀξίαι σημειώσεως αἱ φράσεις: *prō nihīlō habēre*, *putāre*, *dūcēre*, *esse* (περὶ οὐδενὸς ἡγεῖσθαι τι, δὲν λογαριάζω γὰρ τίποτε). Ἐπίσης ἐδῶ ἀνήκει καὶ ἡ γενικὴ *capītis damnāre* (*condemnāre*) = καταψηφίζεσθαι τινος θάνατον, θανατοῦν τινα, καταδικάζω τινὰ εἰς θάνατον, *capītis accūsāre* (*arcessēre*) = θανάτου ὑπάγειν τινὰ, ἐνάγω τινὰ περὶ ζωῆς ἢ θανάτου, *capītis absol-*

⁽³⁵¹⁾ Ἡ γενικὴ τῆς ψυχικῆς ιδιότητος εἶναι ἴδιον τῆς λατινικῆς γλώσσης καὶ δὲν ὑπάρχει εἰς τὴν Ἑλληνικὴν, π.χ. ἡ φράσις *puer egregiae indolis* ἀποδίδεται εἰς τὴν ἀρχαίαν Ἑλληνικὴν ὡς ἐξῆς: *παῖς εὐφυῆς τὸ ἦθος*.

⁽³⁵²⁾ Μόνον τὸ *aestīmāre* ἐξ αὐτῶν τῶν ρημάτων δέχεται ἀφαιρετικὴν (*magnō*, *nōn nihīlō*) πρὸς δήλωσιν ἠθικῆς ἀξίας (*virtus magnō* ἢ *magnī aestimanda est*) ἢ ὅταν ἡ τιμὴ πράγματός τινος ρητῶς ἀναφέρεται (§ 233).

vēre κηρύττω τινὰ ἀνδρῶν κεφαλικῆς ἢ θανατικῆς ποινῆς [§ 209]. Πρβλ. γραφή κλοπῆς καὶ κρίνειν τινά, ὑπάγειν τινὰ θανάτου (ἐνν. κρῖσιν) ⁽⁸⁵³⁾.

§ 204. 3) Γενικὴ μεριστικὴ ἢ τοῦ διηρημένου ὅλου (gen. partitīvus): magna pars ἢ magnus numerus hominum. Modius tritici. Fasciculus florum (ἀνθοδέσμη). Acerbus pecuniae (σωρὸς χρημάτων). Πρβλ. μέρος τι τῆς στρατιᾶς. Τρία τάλαντα χρυσοῦ. Ὅρωσι σωροὺς σίτου, ξύλων, λίθου.

Ἡ γενικὴ διαιρετικὴ τίθεται μὲ τὴν ὀνομαστ. καὶ αἰτία. τοῦ οὐδ. ἐπιθέτων οὐσιαστικῶς λαμβανομένων, δηλωτικῶν τοῦ μέτρου ἢ τοῦ πλήθους (gen. quantitātis), π.χ. multum, plūs, nihil, tantum, quantum ὥς καὶ μὲ τὰ ἐπιρρήματα satis (ἅλις), parum (πολὺ ὀλίγον), nimis (παρὰ πολὺ), τὰ τελευταῖα μὲ γενικὴν ἀφηρημένων οὐσιαστικῶν: multum pecuniae (μεγάλῃ ποσότητι χρημάτων, πολὺ χρῆμα), satis causae (ἐπαρκῆς αἰτία) ⁽⁸⁵⁴⁾.

Ἀνήκουν ἐπίσης ἐνταῦθα ἀντωνυμίαι ⁽⁸⁵⁵⁾ καὶ λέξεις μὲ ἀριθμητικὴν ἔννοιαν ⁽⁸⁵⁶⁾: quis vestrum? quis nostrum? (οὐδέποτε ⁽⁸⁵⁷⁾ δὲ vestrī ἢ nostrī). Multi militum (πολλοὶ στρατιῶται ἢ πληθὺς στρατιωτῶν). Alter consulum (ὁ ἕτερος τῶν ὑπάτων). Solus omnium (μόνος πάντων). Nemo civium (οὐδεὶς τῶν πολιτῶν, οὐδεὶς πολίτης). Plerique nostrorum (ἀλλὰ συνηθέστερον ἐπιθετικῶς plerique nostrī, qui plerique καὶ σπανιῶτ. μὲ τὴν ex ἢ de).

Σημ. Nihil (quid, aliud, aliquid) novī (οὐδὲν νεώτερον) ἢ nihil novum

⁽⁸⁵³⁾ Est mihi tantī (= operae pretium est) μὲ ἀπαρέμφατον = ἀξίζει τὸν κόπον νά... .

⁽⁸⁵⁴⁾ Ἀλλὰ satis multī (ἀρκετοὶ) homines, satis magna pecunia (ἐπαρκὲς χρῆμα), διότι πρόκειται περὶ συγκεκριμένων. Πρβλ. ὁμοίως: ἐπιεικῶς πολὺς χρυσός (ἀντὶ ἅλις χρυσοῦ). Ἐπεικῶς πολλοὶ ἄνθρωποι.

⁽⁸⁵⁵⁾ Eis τὸν ἐνικὸν τὸ uter, uterque καὶ neuter τίθενται μὲ γεν. ἀντωνυμίας, ἀλλὰ μὲ οὐσιαστικά κεῖνται ὁμοιοπτότως: uter nostrum. Uterque consul. Neuter dux vicit. Uterque horum puerorum, ἀλλὰ qui (ὄχι quodrum) utrique ὅταν πάντα τὰ ἀνωτέρω χρησιμοποιούμενα κεῖνται ἐπιθετικῶς εἰς τὸν πληθυντικὸν ἀριθμὸν.

⁽⁸⁵⁶⁾ Δὲν τίθεται γενικὴ διαιρετικὴ ἀλλὰ ὁμοιοπτότως πρὸς τὸ πληθυντικὸν ποσοτικὸν ἐπίθετον ἢ τὸ ἀριθμητικόν: complures ἢ pauci ἢ sexaginta nostri milites ceciderunt ἢ ex (ἢ de) nostris militibus. Ὅμοίως τίθεται καὶ ὁ ἐπιμερισμός: duo consules, alter abest, alter aegrotat. Πρβλ. οἰκίαι (ἀντὶ τῶν οἰκῶν), αἱ μὲν πολλαὶ ἐπεπτώκεσαν, ὀλίγαι δὲ περιῆσαν.

⁽⁸⁵⁷⁾ Ἐκτός ἐάν τὸ nostrī (vestrī) σημαίνῃ «τῆς ἡμετέρας (ὑμετέρας) ὑπάρξεως», π.χ. nostrī melior pars animus est.

(οὐδὲν καινόν)· ἀμφότερα τὰ ἐπίθετα εἶναι οὐσιαστικοποιημένα, ἀλλὰ πάντοτε aliquid memorabile καὶ ὄχι memorabilis (διότι τὸ τελευταῖον συμπίπτει μὲ τὴν ὀνομαστικὴν τοῦ ἀρσενικοῦ). Πάντοτε: nihil aliud, quid aliud? (διότι τὸ aliud οὐσιαστικοποιεῖται).

§ 205. Ἡ γενικὴ διαιρετικὴ τίθεται ἐπίσης μὲ τὰ συγκριτικά, ὑπερθετικά καὶ τὰ τακτικά ἀριθμητικά, δύναται δὲ νὰ ἀντικατασταθῇ μὲ τὴν πρόθεσιν ex ἢ de (σπανιώτ. in+ἀφαιρ. ἢ inter) ⁽³⁵⁸⁾: maior duorum fratrum ἢ ex duobus fratribus Páulus est. Prímus regum Romānorum Romūlus fuit. Omnium minime ignoro (ὀλιγώτερον παντὸς ἄλλου ἄγνοω). Socrátēs sapientissimus omnium Graecorum erat. (Rōsciū Amerīnus) honestissimus inter suos numerābatur. Κατ' ἀνάγκην: sapientissimus in septem.

Σημ. Γενικὴ διαιρετικὴ ⁽³⁵⁹⁾ τίθεται καὶ μετὰ τὰ τοπικὰ ἐπιρρήματα ubi? ubinam? nusquam, eo (hic, quod): ubinam gentium (ἢ terrarum) ὀλιγώτερον δὲ συχνάκις loci) sumus? (ποῦ τῶν ἀνθρώπων, [ποῦ τοῦ κόσμου] ἢ τῆς γῆς εὐρισκόμεθα;). Πρβλ. πολλαχοῦ τῆς γῆς, Tu abes longē gentium! (ζῆς, καὶ μένε, σὲ σύννεφα! ἢ ἀπὸ ποῦ σ' ἐφέρανε;). Πρὸς τὰς φράσεις eo, (hic, quod) amentiae processit ἢ progressus est (καλύτερον ἐμπροσθέντως ad tantam amentiam)· πρβλ. εἰς τοσοῦτον ἤκομεν ἀπαιδευσίας, εἰς τοῦτο θράσους ἢ ἀναιδείας ἀφίκετο.

Β'. Ἡ γενικὴ ὡς ἀντικείμενον

(συνέχεια τῆς γενικῆς).

§ 206. 4) Γενικὴ ἀντικειμενικὴ (gen. obiectivus). Αὕτη κεῖται:

α) μὲ ἀφηρημένα οὐσιαστικά καὶ ἰδίᾳ ρηματικά: amor virtutis (=amo virtutem ἀγαπῶ τὴν ἀρετὴν). Desiderium tuī (ὁ πόθος σου [=διὰ σέ]) (ἐνῶ desiderium tuum ὁ ἰδικός σου πόθος). Memoriam nostrī (ἀλλὰ καὶ nostram) servate (διατηρήσατε τὴν ἀνάμνησίν μας).

⁽³⁵⁸⁾ Ἡ ex ἢ de χρησιμοποιεῖται ὅταν τὸ ὅλον παριστάνεται δι' οὐσιαστικοῦ ἀριθμοῦ ἐνικοῦ, π.χ. populus, plebs (πλὴν τοῦ pars): quis ex populo? ἢ συνήθως ὅταν εἶναι τὸ unus, ἀλλ' οὐχὶ ἐπὶ ἀριθμώσεως συνεχοῦς διὰ τοῦ alter (tertius κλπ.): unus ē filiis. Unus de multis ἀλλὰ quorum (ἢ eorum) unus... (alter). Ἄξιον παρατηρήσεως: amicus quidam meus (εἷς ἀπὸ τῶν γνωστούς φίλους μου).

⁽³⁵⁹⁾ Πρβλ. καὶ extremum anni (τὸ τέλος τοῦ ἔτους). Reliquum temporis (ὁ υπόλοιπος χρόνος). Ad multum diēi (ἕως ἀργὰ τῆς ἡμέρας). Occulta salutium (ἀποκεκρυμμένοι δρυμῶνες). Strata viarum=stratae viae (τὸ λιθόστρωτον). Aspera maris (ἡ τρικυμία). Πρβλ. μέσον ἡμέρας κ.τ.τ.

- **Σημ.** Χάριν πληρεστέρας σαφηνείας τίθενται αἱ προθέσεις: in, ergā, adversus με ἀιτιατικὴν προσώπων μόνον: Hannibālis (γεν. ὑποκειμ.) odium in Romānos (ἀντὶ Romānōrum [=γεν. ἀντικειμεν.]). Tuus ergā (ἢ in) patriam (προσωποποίησης) amor. Odium (benevolentia) adversus homines. Οὐδέποτε ὁμῶς λέγεται amor in litteras ἀλλὰ μόνον amor litterarum.

β) με τὰς εἰς -āns καὶ -ens μετοχάς, ρημάτων ἐνεργητικῆς σημασίας, λαμβανομένας ὡς ἐπίθετα δηλωτικὰ διαρκοῦς τρόπον τινὰ ιδιότητος: amans patriae (φιλόπαιρις, πατριώτης = amātor patriae). Patiens pulveris atque sōlis (καρτερικὸς τοῦ κονιοροῦ καὶ τοῦ ἡλίου). Appetens gloriāe (φιλόδοξος), ἐνῶ appetens gloriā = δόξης ζηλωτής. Veritatis diligens (φιλαλήθης), ἐνῶ veritatem diligens = ὁ δειξας ποτὲ εἶναι φίλος τῆς ἀληθείας. Negotii (bene) gerentes = (δεξιοὶ) ἐπιχειρηματίαι. Exercitus et locorum sciens = τοῦ στρατοῦ καὶ τῶν τόπων γνώστης. Πρβλ. οἱ ὧν ὧν σάφα εἰδώς.

γ) με ἀναφορικὰ⁽⁸⁶⁰⁾ ἐπίθετα (adiectiva relatiua), ὡς καὶ εἰς τὴν Ἑλληνικὴν, καὶ δὴ:

1) με τὰ ἐπιθυμίας καὶ τὰ ἐναντία αὐτῶν, ὡς: cupidus rerum novarum (νεωτεριστής, καινοτόμος). Gloriā avidus (ἄπληστος δόξης, φιλόδοξος). Sapientiae studiōsus (σοφίας ἐραστής). Fastidiōsus litterarum (σικχαινόμενος ἢ φιλολογίαν).

2) με τὰ γνώσεως (ἐμπειρίας) καὶ ἀγνοίας (ἀπειρίας): gnarus rei publicae (τῆς πολιτείας ἐμπειρος). Cōnscia mens recti (νοῦς συνειδώς τὸ ὀρθόν). Iuris (καὶ iure) cōnsultus (ἐξηγητὴς τοῦ δικαίου, νομοῖστορ). Iuris (καὶ iure) peritus (τοῦ δικαίου, τῶν νόμων ἐμπειρος). Imperitus morum (ἄπειρος τοῦ κόσμου). Rūdis exemplorum (ἄπειρος παραδειγμάτων). Ignarus belli (ἄπειρος, ἀγνὸς τοῦ πολέμου). Πρβλ. ὁ γραμμάτων ἄπειρος οὐ βλέπει βλέπων.

3) με τὰ μνήμης καὶ λήθης; mēmor (immēmor) beneficīi (μνήμων ἢ ἀμνήμων τῆς εὐεργεσίας). Inscius omnium rerum (ἄπειρος τῶν πάντων). Πρβλ. μνήμων τοῦ δέοντος (= τοῦ καθήκοντός του).

4) με ἐπίθετα δηλωτικὰ (συμ)μετοχῆς καὶ τὰ ἀντίθετα αὐτῶν: solus homo ratiōnis est particeps (λογικοῦ εἶναι μέτοχος). Bestiae

⁽⁸⁶⁰⁾ Λέγονται relatiua (ἢ transitiva), διότι ἀναφέρονται εἰς τι ὠρισμένον καὶ ἔχουν ἀνάγκην προσδιορισμοῦ.

sunt ratiōnis et oratiōnis expertes (λογικοῦ καὶ λόγον ἀμέτοχοι). Πρβλ. τῆς πόλεως οὐ μέτοχοι.

5) με ἐπίθετα δηλωτικά ἐγκρατείας καὶ τὰ ἐναντία αὐτῶν: omnes virtūtis compōtes beātī sunt (πάντες οἱ ἀρετῆς ἐγκρατεῖς [=οἱ ἐνάρετοι] εἶναι εὐδαίμονες).

Impōtens (irae)=ἀκρατῆς (ὀργῆς), μὴ κύριος ἑαυτοῦ. Compos mentis ἢ ἀνίμι (σωφρονῶν). Suī compos (ἑαυτοῦ ἐγκρατῆς, ἐν ἑαυτῷ ὢν=ἀρχ. ἔλλ. φρενήρης). Πρβλ. ἴσθι ἀεὶ σαυτοῦ ἐγκρατῆς.

6) με τὸ ἐπίθετον plēnus: sōlitūdo et vita (ὁ μονήρης βίος) sine amīcis insidiarum et metūs plēna est⁽³⁶¹⁾. Officiū plēnus (παρέχων ἑαυτὸν χρήσιμον, ἐξυπηρετικός). Πρβλ. παράδεισος ἀγρίων θηρίων πλήρης.

Σημ. α'. Τὰ ἐπίθ. refertus (σπανιώτ. plēnus), inops (ἐνδεής), inānis (κενός) συντάσσονται καὶ με ἀφαιρετικήν, τὸ insuētus (ἀήθης) καὶ με τὴν πρόθεσιν ad, τὸ rūdis, cōnscīus, prūdens (ἀρμόδιος, κατάλληλος) καὶ με τὴν πρόθεσιν in, τὸ cōnscīus καὶ με τὴν πρόθεσιν dē.

Σημ. β'. Εἰς τοὺς ποιητὰς καὶ τοὺς μεταγενεστέρους πεζογράφους συχνὴ ἢ γενικὴ με ρηματικὰ ἐπίθετα εἰς -ax, -īdus κ.ά. (carax, timīdus, crēdūlus κλπ.), ἀλλὰ καὶ με τὰ ἐπίθετα aeger, ingens, laetus, promptus, nimīus, fēlix, fessus, matūrus, vanus, intēger, incāutus, lassus καὶ δις τὸ medīus εἰς τὸν Κάισαρα (ιδ. καὶ ὑπ. 361).

§ 207. δ) με ρήματα: 1) με ρήματα μνήμης (v. memoriāe) καὶ λήθης: semper hūius diēi (ἢ illud) meminēro (πάντοτε θὰ ἐνθυμοῦμαι τὴν ἡμέραν αὐτὴν ἢ ἐκεῖνο). Numquam oblīvīscar a mīci mei (οὐδέποτε θὰ λησμονήσω τὸν φίλον μου). Oblītus sum mei (ἐπελαθόμην ἑαυτοῦ). Recordāre (ἐνθυμήθητι) tempus illud. Recordāre dē parentībus (μέμνησο τῶν γονέων). Memīnī officiū meum (τηρῶ εἰς τὴν μνήμην μου, δὲν λησμονῶ, κάμνω τὸ καθήκόν μου).

Κατὰ ταῦτα τὸ πρᾶγμα ὅπερ ἐνθυμούμεθα τίθεται κανονικῶς κατὰ γενικὴν κυρίως ἢ καὶ αἰτιατικὴν (πάντοτε ὅμως κατ' αἰτιατικὴν με τὸ οὐδέτερον ἀντωνυμιῶν καὶ ἐπιθέ-

(361) Κατὰ τὰ ἀναφορικὰ ταῦτα ἐπίθετα εὐρίσκονται συντεταγμένα καὶ πολλὰ ἄλλα, ἰδίᾳ εἰς τοὺς ποιητὰς καὶ τοὺς μεταγενεστέρους πεζογράφους: līberālis, dīves, fēcundus, pōtens, pāuper, parcus, dubīus, sēcūrus, incūriōsus κλπ. Ἰδ. καὶ § 207 Σημ. β'.

των), τὸ δὲ πρόσωπον, ἂν μὲν εἶναι τὸ *memīnī*, *remīniscor* καὶ *oblīvīscor*, τίθεται ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον κατὰ γενικὴν⁽⁸⁶²⁾, ἂν δὲ τὸ *recordor*, ἐκφέρεται μὲ τὴν πρόθεσιν *dē* **κυρίως** ἐπὶ ἐμψύχων.

Σημ. Σπανιώτερον τὸ *memīnī* (*μémνημαι*, *ἐνθυμοῦμαι*, *ἀναφέρω*, *μνημονεύω*) δέχεται τὴν πρόθεσιν **dē** (ἐπὶ ἐμψύχων [καὶ μὴ]): *memīnī dē Hērōde*, *memīnī dē exsulībūs*· τὸ δὲ *vēnit mihi in mentem* (= *memīnī*) δέχεται τὸ ὑποκείμεν. κατ' ὀνομαστικὴν (οὕτω πάντοτε τὸ οὐδ. ἀντωνυμίας καὶ οὐσιαστικοποιηθέντος ἐπιθέτου) ἢ (συνηθέστερον ἀπροσώπως) γενικὴν ὡς τὸ *memīnī*, π.χ. *vēnit mihi Platōnis in mentem* ἢ *noctis illius* (*ἀνεμνήσθην τοῦ Πλάτωνος* ἢ *τῆς νυκτὸς ἐκείνης*). *Si quid in mentem venīet, utēmur* (ἂν θὰ ἐνθυμηθῶμεν τι, θὰ [τὸ] χρησιμοποιήσωμεν). Τὰ ἀναμνηστικά: **admōnēre**, *commōnēre*, *commonefacēre* **alīquem dē** (σπανιώτερον μὲ γεν.) ἢ μὲ αἰτιατικὴν οὐδ. ἀντωνυμιῶν (*id*, *hōc*, *illud* κλπ.): *ἀναμνησκείν τινά τι*· *mōnēre*, *praemōnēre* **alīquem de alīquā re** ἢ *id*: *patrem admōnēo dē perfectiōne tuā* ἢ *adventūs tuī* ἢ *hōc* (*ὕπενθυμίζω εἰς τὸν πατέρα τὴν ἀναχώρησίν σου, τὴν ἄφιξίν σου, τοῦτο*).

Ἄξιον σημειώσεως: *mentīdñem facēre alicūius rei* (ἢ *dē alīquā rē*) = *μνείαν ποιεῖσθαι τινος* (ἢ *περὶ τινος*) καὶ *mihi vēnit in mentem rēs* (*genus, ratīo*).

§ 208. 2) μὲ ἀπροσώπους ἐκφράσεις ρημάτων ψυχικοῦ πάθους (***verba affectūs*** ἢ ***affectūum***): *pīget* (*λυπεῖ, ἀνιᾷ μέ τι*), *pūdet* (*αἰσχύνομαι*), *paenītet* (*μεταμέλει μοί τινος, μεταμελοῦμαι διὰ τι*), *taedet* (*ἀηδῶς ἔχω πρὸς τι*) καὶ *misēret* (*οἰκτῶ, λυποῦμαι τινα*): *taedet me studīi* (= *taedīum studīi tenet me*). *Misēret* (= *miserīcordīa capit*) *me fratris* (*εὐσπλαγχνίζομαι τὸν ἀδελφόν*). *Paenītet me hōc* (*μεταμελοῦμαι δι' αὐτό*). Τὰ τοιαῦτα ρήμ. δέχονται ἐκεῖνο⁽⁸⁶³⁾ ὅπερ προκαλεῖ τὸ αἶσθημα κατὰ γενικὴν (ἢ αἰτιατικὴν⁽⁸⁶⁴⁾ οὐδ. [ἐπιθέτων ἢ] ἀντωνυμίας), τὸ

(862) Τὸ *memīnī mortuōrum* προῆλθεν ἐκ τοῦ *memīnī* [*memorīam*] *mortuōrum*, τὸ *vēnit mihi in mentem* ἐκ τοῦ *vēnit mihi in mentem* (*memorīa*).

(863) Ἐάν εἶναι ρῆμα τὸ προκαλοῦν τὸ αἶσθημα τίθεται κατ' ἀπαρέμφατον: *Paenītet me illud scelus commisisse* = *paenītet me, quod illud scelus commīsi*.

(864) Ἡ αἰτιατικὴ τῆς ἀντωνυμίας λαμβάνεται ὑπὸ τινων ὡς ὀνομαστικὴ (δηλ. εἶναι τότε προσωπικὴ σύνταξις). Ἡ ὀνομαστικὴ τῶν οὐδετέρων ἐπιθέτων, σπανιωτάτη οὖσα, δύναται ἴσως νὰ ἐξηγηθῇ ἐκ τοῦ ὅτι λίαν σπανίως εὗρηται προσωπικῶς τὸ *puđeo* καὶ *paenīteō*.

πρόσωπον δὲ ὅπερ δέχεται τὸ αἴσθημα κατ' αἰτιατικὴν (§ 219).

Σημ. Ἐκτὸς τοῦ *miseret me* λέγεται καὶ *miseror*: *miseremini amīcōrum* (αἰσθάνθητε οἷόντων διὰ τοὺς φίλους).

§ 209. 3) με ρήματα δικαστικά. Τὰ δικαστικά ρήματα (v. iudiciālia): α) *accūsāre*⁽³⁶⁵⁾, *reum facere*, *īnsimulāre*, *arguere* (αἰτιάσθαι, ὑπάγειν, διώκειν, κατηγορεῖν, ἐνοχοποιῶ), β) *arcessere* (πρβλ. προκαλεῖσθαι), *postulāre* (καλεῖν εἰς τὸ δικαστήριον, διώκειν, κλητεύειν, ἐγκαλεῖν), γ) *convincere*, *coarguere* (ἐλέγχειν, ἀποδεικνύειν ἑνὸς ἐνοχόν), δ) *damnāre*, *condemnāre* (καταγινώσκειν τινός τι, καταδικάζω), *absolvēre* (ἀθροῦν) δέχονται γενικὴν τῆς αἰτίας ἢ τοῦ ἐγκλήματος (gen. *crīmīnis*) καὶ αἰτιατικὴν (προσώπου) τοῦ ἀμέσου ἀντικειμένου: *accūsāre aliquem* (κατηγορεῖν τινα) *proditiōnis* (προδοσίας), *furti* (κλοπῆς), *repetundarum* (παρανόμου ἢ βιαίας ἀργυρολογίας)⁽³⁶⁶⁾, *ambītūs* (σπουδαρχίας). Περὶ τοῦ *capitis damnāre* ἰδὲ § 203 Σημ.

Ἡ **ποινή**, ὡς καὶ αἱ γενικαὶ λέξεις *crīmen* (ἐγκλημα), *nōmen* (ὄνομα, πρόφασις), *iudiciūm* (κρίσις = κατηγορία) κ.ά., τίθενται πάντοτε κατ' ἀφαιρετικὴν (εἰς τὴν Ἑλληνικὴν κατὰ δοτικὴν τοῦ ὀργάνου): *Pausanias accūsātus capitis* (§ 203 Σημ.) *absolvitur*, *multatur* (τιμωρεῖται, ζημιοῦται) *tamen pecuniā* (ἀφαιρετικὴ τοῦ ὀργάνου [§ 202 καὶ 232] διὰ χρημάτων, χρηματικῶς). *Damnātus est decem milibus aeris* (κατεδικάσθη εἰς πρόστιμον 10000 ἀσσαρίων). Πρβλ. ζημιωθήσεται μναῖς τρισί.

Ἀντὶ γενικῆς τίθενται καὶ προθέσεις, ἰδίᾳ ἡ *dē* (inter, propter, [ad]): *dē vī*⁽³⁶⁷⁾ (βία, ἐπὶ βιαιοπραγίᾳ), *dē ambītū* (ἐπὶ σπουδαρχίᾳ [δι' ἀθεμίτων μέσων]), *dē māiestātē* (ἐπὶ ἐσχάτῃ προδοσίᾳ),

⁽³⁶⁵⁾ *Accūsāre* με αἰτιατικὴν πράγματος = φέγω, μέφομαι, παραπενοῦμαι, π.χ. *accūsāre perfidiām eius*. *Accūsāre regem temeritātis*. *Accūsāre cōnsulem sēgnitiāe*. *Accūsāre aliquem graviter*.

⁽³⁶⁶⁾ Κυρίως ἡ γενικὴ ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς ἐννοουμένης ἢ τιθεμένης ἀφαιρετικῆς *crīmīne*: *accūsāre aliquem (crīmīne) venēni* κλπ. Πρβλ. εἰς τὴν Ἑλληνικὴν: κρίνειν τινὰ (κρίσιν) θανάτου = θανάτου ὑπάγειν τινὰ (§ 203 Σημ. α').

⁽³⁶⁷⁾ Πάντοτε ἐμπροθέτως, διότι τοῦ *vīs* δὲν ἀπαντᾷ ἡ γενικὴ τοῦ ἐνικοῦ (§ 53, 4).

dē repetundis (= [pecūniārum] repetundārum = ἐπὶ παρανόμῳ ἀρ-
γυρολογία, ἐπὶ κακώσει ἐπαρχίας), dē venēficīis (ἐπὶ φαρμακείᾳ),
inter sīcārīos (ἐπὶ δολοφονία, ἐπὶ φόνο), [ad bestīas condemnāre
= καταψηφίζεσθαι τινος θηριομαχεῖν, in metallum damnāre, ad me-
talla condemnāre = μεταλλεύειν (παθητ. μεταλλίζεσθαι), καταδικάζω
τινὰ νὰ ἐργάζεται εἰς τὰ μεταλλεῖα ἢ τὰ λατομεῖα].

Η ΔΟΤΙΚΗ

§ 210. 1) Δοτική τοῦ ἀντικειμένου. Ἡ δο-
τική τοῦ ἐμμέσου ἀντικειμένου (εἰς τὴν ἐρώτησιν: τίνι;) τί-
θεται ὁμοῦ μὲ τὴν αἰτιατικήν (δηλ. τὸ ἄμεσον ἀντικείμενον)
ἔπειτα ἀπὸ ῥήματα μεταβατικά, π.χ. vēndēre, dīcēre, impēṛāre
(διατιτάω) ἢ ῥήματα ἀμετάβατα⁽³⁶⁸⁾, π.χ. prōdesse, adesse, nocēre,
servīre, cēdēre, ὡς καὶ μὲ ἐπίθετα, π.χ. utīlis, amīcus: impēṛāre
civitātībus frūmentum (ἐπιτάττω σίτον, ἐπιβάλλω εἰς τὰς πολιτείας
παράδοσιν σίτον). Καθὼς λέγομεν Socrātēs discipūlis prōdērat
(= ὁ Σωκράτης ὠφέλει τοὺς συνόντας) λέγεται καὶ Socrātēs disci-
pūlis utīlis erat (prōsum = utīlis sum).

Κατὰ ταῦτα τίθεται τοιαύτη δοτική:

α) μὲ ἐπίθετα σημαίνοντα τὸ ὠφέλιμον (ἢ τὸ βλαβερόν), τὸ
εὐχάριστον (ἢ δυσάρεστον): utīlis (inutīlis), grātus (ingrātus)⁽³⁶⁹⁾
εὐχάριστος (δυσάρεστος), πρβλ. iūcundus (τερπνός) καὶ opportūnus
(πρόσφορος, ἐπιτήδειος), salutāris (σωτήριος), fēlix (εὐτυχής): stu-
dīum discipūlis utīle est. Triumphus grātissīmus (τὰ μάλιστα
εὐάρεστος) pōpūlo Romāno. Corporībus rēs salutāris.

Σημ. Τὰ ἐπίθετα utīlis (inutīlis ἀνωφελής, βλαβερός), aptus (κατάλλη-

⁽³⁶⁸⁾ Κυρίως intrānsitīvus (ἀμετάβατος) = μὴ μεταβαίνων εἰς (ἄμε-
σον) ἀντικείμενον. Ὡς τοιαῦτα σχηματίζουν τὸ παθητικὸν ἀπροσώ-
πως (§ 137).

⁽³⁶⁹⁾ Grātus (ingrātus) μὲ τὴν σημασίαν τοῦ εὐγνώμων (ἀγνώμων)
δὲν συντάσσεται μὲ δοτικήν ἀλλ' ἐμπροθέτως: grātus adversus (ergā ἢ
in) alīquem καὶ ingrātus adversus (ἢ in) alīquem. — Amīcus, inimīcus καὶ
familiāris μόνον εἰς τὸν θετικὸν καὶ ὑπερθετικὸν βαθμόν, ὡς οὐσια-
στικά ὅμως δέχονται γενικήν ἢ κτητικήν ἀντωνυμίαν: familiārissīmus
meus ἢ Caesāris (ὁ ἐμπιστοτέρος ἰδικός μου ἢ τοῦ Καίσαρος φίλος). Ὁμοίως καὶ
ὁ θετ. βαθμὸς τῶν ἐπιθ. adversariūs, intīmus, invīdus, supplex, superstēs.

λος), accommodātus (ἀρμοδῖος), opportūnus, idōnēus (κατάλληλος), necessarīus (ἀναγκαῖος) συντάσσονται συνήθως καὶ μετὰ τὴν ad + αἰτιατ.: locus ad egrediendum (πρὸς ἀπόβαιον) idōnēus.

β) μετὰ ἐπίθετα σημαίνοντα ὁμοιότητα (ἢ ἀνομοιότητα): simīlis (dissimīlis) ὁμοῖος (ἀνόμοιος), pār (dispār) ἴσος, ὁμοῖος, (ἄνισος, διάφορος). Τὸ simīlis (dissimīlis) ὅταν ἔχῃ τὴν σημασίαν τοῦ «αὐτόχρομα ἢ εἰκὼν» δέχεται κατὰ κανόνα γενικήν, ἰδίᾳ μετὰ: meī, tuī, suī, nostrī, vestrī = ὁμοῖός (μου, σου, του, κτλ.): filīus simīlis patri υἱὸς ὁμοῖος τῷ πατρί, ἀλλὰ simīlis patris = αὐτόχρομα ἢ εἰκὼν τοῦ πατρὸς του. Τὸ pār ἐπίσης δέχεται τὰς ἀντωνυμίας ὡς τὸ simīlis. Τὸ pār ὅμως μετὰ τὴν σημασίαν τοῦ ἐφάμιλλος, ἀντάξιος δέχεται πάντοτε δοτικήν. Πάντοτε ὅμως τὸ κλασσικὸν εἶναι: vēri simīlis ἢ simīlis vēri (εἰκῶς, πιθανός).

Σημ. Τὰ ὡς οὐσιαστικά: propinqui (οἱ ἀγχιστεῖς ἢ οἱ γείτονες), aequālis (ὁ ὁμηλιξ), vicīnus (ὁ γείτων), finītīmus (ὁ ὁμορος), affinis (ὁ κηδεστής) δέχονται συχνάκις γενικήν πτῶσιν ἢ κτητικήν ἀντωνυμίαν.

γ) μετὰ ἐπίθετα δηλοῦντα τὸ φιλικὸν (ἢ τὸ ἐχθρικὸν) πνεῦμα, ἅπερ ὡς οὐσιαστικά⁽⁸⁹⁹⁾ δέχονται κατὰ τὸ πλεῖστον γενικήν⁽⁸⁹⁹⁾, π.χ. amīcus (inimīcus), familiāris (οἰκεῖος), contrārius (ἀντίθετος): amīca lūto sūs (ὅς φιλοβόροβρος)· πρβλ. ἐναντίος τινί, ἐναντίος τινός).

§ 211. δ) μετὰ ῥήμ. ἀμετάβατα σύνθετα μετὰ τὰς προθέσεις ad, con, in, inter, ob, sub, super, re- (§ 161) ὡς καὶ μετὰ ῥήμ. μεταβατικά σύνθετα μετὰ τὰς προθέσεις ab, ad, ante καὶ prae, circum, con, dē, ex, in, inter, ob, post: addo alicūi anīmum (ἐμβάλλω τινὶ θάρρος). Interpōnēre sē bellō (ἐμπλέκομαι εἰς πόλεμον). Intercēdere legi (ἐνίσταμαι τῷ νόμῳ). Praeficō alīquem classi (προτίστημι τινὰ τοῦ στόλου). Intercēdo rogatīōni (ἐνίσταμαι, ἀντιλέγω τῷ νόμῳ ἢ εἰς τὴν ψήφισιν τοῦ νόμου). Insto victis et fugientībus (πρόσκειμαι τοῖς ἡττημένοις καὶ τοῖς φεύγουσι, [πιέζω]). Helvetīi virtūte (κατὰ τὴν ἀνδρείαν) omnībus Gallis praestābant (διέφερον, ὑπερεῖχον).

Σημ. Ἡ δοτικὴ συνήθως τίθεται ἐπὶ μεταφορικῆς σημασίας, ἄλλως, ἐὰν δηλοῦται σχέσις τόπου, γίνεται ἐπανάληψις τῆς αὐτῆς προθέσεως ἢ ἄλλης συγγενοῦς σημασίας: adesse alicūi (παρίστασθαι τινι = βοηθῶ), adesse ad iudiciūm, in senātū εἶμαι παρὼν εἰς τὴν δίκην, εἰς τὴν σύγκλητον. Ἀξία σημειώσεως ἡ φράσις: Scribendō adfuērent [ἔπονται τὰ ὀνόματα]

=παρεγένοντο ἦσαν παρόντες κατὰ τὴν σύνταξιν (τοῦ συγκλητικοῦ δόγματος) οἱ ἐξῆς...

ε) μετὸ persuādēo: Themistōcles Atheniensibus persuāsīt⁽³⁷⁰⁾ (ἐπεισε τοὺς Ἀθην.), ut classem aedificārent (παθητ. ā Themistōcle Atheniensibus persuāsum est, ut κλπ.). Κατ' ἀναλογίαν πρὸς τὸ (per)suādēo δέχονται δοτικὴν (alicui ἢ alicui [rei]) τὰ ἐξῆς: maledīco (κακῶς λέγω τινά, κακολογῶ τινά), parco⁽³⁷¹⁾ (φείδομαι), studēo (σπουδάζω), invīdēo (φθονῶ), obtreco (ἐξ ἀντιζηλίας διαβάλλω, ἀντιδρῶ), nūbo⁽³⁷²⁾ (νυμφεύω τινί, συνοικῶ ἀνδρί, ὑπανδρεύομαι), mēdēor⁽³⁷³⁾ (ἰῶμαι, θεραπεύω), favēo (εὖνοῶ) κ.ά.: Pompēius Caesāris gloriāe invīdēbat (παθητ. ā Pompēio Caesāris gloriāe invīdebatur). Novis rēbus studet (καινοτομεῖ, νεωτερίζει, εἶναι σοστασιώτης). Favēte linguīs (σπαν. ἀφαιρ. linguā, mente, ore, anīmis) (εὐφημεῖτε, σιωπή! πρβλ.=οἶγα πᾶς ἔστω λεώς, οἶγα, σιωπά). Architectus architecto invīdet et poēta poētae, πρβλ. καὶ sic figūlus figūlo, faber fabro invīdet=«κεραμεὺς κεραμεῖ κοτέει καὶ τέκτονι τέκτων καὶ πτωχὸς πτωχῷ φθονεῖ καὶ αἰοιδὸς αἰοιδῷ».

Σημ. Ἡ σύνταξις invīdēo gloriāe (δοτ.) Cicerōnis ἢ gloriāe tuae (ζηλεύω, φθονῶ) εἶναι προτιμητέα ἀπὸ τὴν σύνταξιν invīdēo alicui aliquid ἢ in aliquā rē. Ἡ σύνταξις ἐπίσης invīdēo alicui (πρόσ.) aliquā rē (=prīvo alīquem alīquā rē=ἐπιφθόνως σιτρῶ τινά τινος) δὲν εἶναι Κικερώνειος.

§ 212. 2) Δοτικὴ τῆς συμμετοχῆς (τοῦ διαφέροντος).

Προσημεῖωσις. Τὸ studēo littēris (δοτ.)=ἀσχολοῦμαι μετὰ τὴν ἐπιστήμην, δύναται νὰ μεταφρασθῇ καταβάλλω ζῆλον ὑπὲρ (ἢ χάριν) τῆς ἐπιστήμης· οὕτω λέγεται καί: non scholae (δοτ.), sed vitae (δοτ.) discimus. Πρβλ. βούλομαι ζῆν οὐκ ἑμαυτῷ ἀλλὰ τοῖς ἄλλοις.

⁽³⁷⁰⁾ Mihi persuāsi (persuādēo), mihi persuāsum ἢ persuāsissimum est, (mihi) persuāsum habēo rem ita sē habēre (πέπεισμαι, πείθω ἑμαυτόν, ἐπεισα ἑμαυτόν, ἐπεισθην ἀπολύτως ὅτι τὸ πρᾶγμα ἔχει οὕτως). **Sibi persuāsīt** (ἐπεισθῆν, ἐπεισεν ἑαυτόν), ei persuāsum est (ἐπεισεν αὐτόν). Ἀλλὰ πεπεισμένος, ἐν τῇ πεποιθήσει=rātus cōnfisus (id. καὶ § 124,3).

⁽³⁷¹⁾ Ἐνεστ.: nemini parcetur (οὐδενὸς φείδω γίνεται, οὐδενὸς φείδονται). Πρkm. ἀπροσώπως (§ 137) nemini **temperātum** (§ 145) est (οὐδενὸς ἐφείσθησαν).

⁽³⁷²⁾ Τὸ παθητικὸν εἶναι nūpta sum alicui ἢ cum alīquō. Ἐπὶ ἀνδρός λέγεται: in mātrimonīum (ἢ uxōrem) dūcere alīquam (λαμβάνω τινά [ώς] γυναῖκα).

⁽³⁷³⁾ Τοῦ mēdēor (§ 155) ὁ παρακείμενος καὶ ὁλόκληρος ἡ παθητικὴ φωνὴ ἀναπληροῦται διὰ τοῦ sanāvi: Mēdīci morbis mēdentur. Παθητ. morbi a mēdīcis sanantur.

Ἡ δοτική αὕτη, ἐκφράζουσα εἰς τίνος ὠφέλειαν ἢ ζημίαν καλὸν τι ἢ κακὸν συμβαίνει, εἶναι πολλῶν εἰδῶν:

α) δοτική **χαριστική** (dat. commōdi) ⁽⁸⁷⁴⁾ ἢ **ἀντιχαριστική** (dat. incommōdi), ἥτις φανερώνει τὸ πρόσωπον τὸ ὁποῖον ἔχει νὰ ὠφεληθῇ ἢ νὰ ζημιωθῇ ⁽⁸⁷⁵⁾ ἀπὸ τὸ γινόμενον: homo nōn **sibi** sōlī nātus est sed **patrīae**, πρβλ. οὐ **τῷ** πατρὶ καὶ **τῇ** μητρὶ μόνον γεγενήμεθα ἀλλὰ καὶ **τῇ** πατρίδι.

Σημ. Τὰ ἀκόλουθα ῥήματα ἔχουν πολλαχῶς τὴν ἔννοιαν τῆς φροντίδος ὡς καὶ ποικιλίαν συντάξεως καὶ σημασίας.

cavēo	$\left\{ \begin{array}{l} \text{tibi προνοῶ σου} \\ \text{te, ἄ te φυλάττομαι σε} \end{array} \right.$	prōspicō prōnīdēo	$\left\{ \begin{array}{l} \text{tibi φροντίζω σοῦ} \\ \text{aliquid tibi πορίζω τί σοι} \\ \text{aliquid προβλέπω, προμηθεύομαι τι} \end{array} \right.$
cōnsūlo	$\left\{ \begin{array}{l} \text{tibi προνοῶ σου} \\ \text{te συμβουλεύομαι σε} \end{array} \right.$	tempēro	$\left\{ \begin{array}{l} \text{alicui φείδομαι τίνος} \\ \text{irae μετριάζω τὴν ὀργήν} \\ \text{aliquid κεράννυμι, κυβερονῶ} \\ \text{ἄ lacrimis κατέχω (συγκρατῶ) τὰ δάκρυα} \end{array} \right.$
metūo timēo	$\left\{ \begin{array}{l} \text{tibi φοβοῦμαι περὶ σοῦ} \\ \text{te φοβοῦμαι σε} \end{array} \right.$		
modēror	$\left\{ \begin{array}{l} \text{irae (δοτ.) μετριάζω τὴν ὀργήν} \\ \text{navem κυβερονῶ τὴν ναῦν} \end{array} \right.$	vāco	$\left\{ \begin{array}{l} \text{philosophīae, littēris σχολάζω τῇ φιλοσοφίᾳ, τοῖς γράμμασι, διατρίβω περὶ τὴν φιλοσοφίαν, περὶ τὰ γράμματα} \\ \text{aliquā rē σχολάζω (ἀργῶ) ἀπὸ τίνος.} \end{array} \right.$

β) δοτική **ἠθική** (dat. ēthīcus), ἥτις δεικνύει τὸ πρόσωπον (πάντοτε mihi, tibi, nobis, vobis) τὸ ὁποῖον ἐνδιαφέρεται διὰ τὴν πρᾶξιν τοῦ ῥήματος: Ecce tibi cōsul, praetor tribūnus plebis nova novī genēris edīcta (διατάγματα) propōnunt (προτείνουν). Quid ait nobis Laelīus (τί μας λέγει ὁ Λαίλιός μας;) Πρβλ. εἰ

⁽⁸⁷⁴⁾ Quid hōc sibi vult? = τί σημαίνει αὐτό; τί ἐννοεῖ αὐτό; Quid huic homīni (ἢ hōc homīne ἢ dē hōc homīne) facies? τί θὰ τὸν κάμῃς αὐτόν; καὶ ἄνευ δοτικῆς: quid dē Tullidā meā fiet ἢ futūrum est? (τί θὰ γίνῃ μὲ τὴν ἀγαπημένην μου κόρην Τυλλίαν;)

⁽⁸⁷⁵⁾ Τὸ ὑπὲρ οὗ γίνεται τι δύναται νὰ δηλωθῇ καὶ διὰ τῆς **prō** (μὲ ἀφαιρ.): **prō patrīā mōrī** (ὑπὲρ πατρίδος ἀποθανεῖν).

mihi! vae victis! καί: τούτῳ πάνυ μοι προσέχετε τὸν νοῦν.

Σημ. Παρεμφερὴς πρὸς ταύτην εἶναι καὶ ἡ δοτικὴ τοῦ συμπα-
 θούντος προσώπου (dat. sympathēticus), τὸ ὁποῖον ἐξ αἰτίας ἐνεργείας
 τινὸς ὑποφέρει σωματικῶς ἢ ψυχικῶς. Ἡ δοτικὴ αὕτη ἐκφράζει τὸ δια-
 φέρον ἅμα καὶ τὴν κτήσιν: mihi ad pedes (εἰς τοὺς πόδας μου) misēra
 iacuit. Tibi ego oculum excutiam tuum. Πρβλ. Γλαύκῳ Κρονίδης φρέ-
 νας ἐξέλετο.

γ) Συγγενὴς πρὸς ταύτην εἶναι ἡ σπανία δοτικὴ τῆς ἀνα-
 φορᾶς τοῦ τόπου (dat. relātiōnis). Ἡ Λατινικὴ σχεδὸν πάντοτε
 προτιμᾷ τὸν πληθυντικόν, ἐνῶ ἡ Ἑλληνικὴ συνήθως ἔχει τὸν
 ἐνικόν ἀριθμόν: Gomphos pervēnit, quod est oppīdum prīmum
 Thessalīae venientībus (ὡς πρὸς τοὺς ἐρχομένους) ab Epīro. Πρβλ.
 Ἐπίδαμνός ἐστι πόλις ἐν δεξιᾷ ἐσπλέοντι τὸν Ἰόνιον κόλπον.

δ) δοτικὴ τῆς ἀναφορᾶς ἢ τοῦ κρίνοντος προσώπου (dat.
 iudīcantis): ille mihi (κατὰ τὴν κρίσιν μου) est mortuus (ὅσον δι' ἐμέ,
 ἐγὼ τὸν θεωρῶ νεκρόν). Quīntīa fōrmōsa est multis (κατὰ τὴν
 κρίσιν πολλῶν). Πρβλ. καίτοι σ' ἐγὼ 'τίμησα τοῖς φρονούσιν εἴ.

Σημ. Ὁμοία δοτικὴ εἶναι κατὰ μίμησιν τῶν Ἑλλήνων καὶ ἡ δο-
 τικὴ μετοχῶν σημαίνουσῶν θέλησιν, πάθος: mihi est volenti (cu-
 pīenti, invīto, libenti). Si tibi libenti est audīre. Πρβλ. εἴ σοι βου-
 λομένῳ ἐστὶν ἀποκρίνασθαι.

ε) δοτικὴ τοῦ αἰτίου τῆς πράξεως (dat. auctōris) κυρίως
 μὲ τὰ γερουνδῖβα (§ 268) ἀντὶ τῆς προθ. ā μὲ ἀφαιρετικὴν
 (ὀνομάτων ἐμψύχων ἢ προσωποποιημένων [π.χ. ā natūrā, ā for-
 tūnā] ἢ περιληπτικῶν δηλούντων πρόσωπα [ā pōrūlo]), συνο-
 δεύουσαν ρήματα ἐνεργητικὰ μεταβατικὰ εἰς τὸ παθητικὸν ἢ
 ρήμ. ἀμετάβατα ἔχοντα παθητικὴν σημασίαν (π.χ. interēo ἀπόλ-
 λυμαι, vērēo πωλοῦμαι, salvēo χαιρετίζομαι, dēχομαι χαιρετι-
 σμούς): Caesāri erat uno tempōre omnīa agēnda (ὁ Κ. ἐπὶ ὅσῃ
 ταυτοχρόνως τὰ πράττει ὅλα. Πρβλ. ὁ ποταμός ἡμῖν ἐστι διαβατέος),
 καὶ ἐνίοτε μὲ παθητικούς τύπους τῶν ρημάτων: nobis est expo-
 sītum (ὅφ' ἡμῶν ἐξετέθη. Πρβλ. πανθ' ἡμῖν πεποιήται ἢ τὰ
 ἔμοι βεβουλευμένα), σπανίως ὁμῶς μὲ ἐνεστώτα τοῦ παθητι-
 κοῦ: honesta bonis (ὕπὸ τῶν χρηστῶν) quaeruntur, πρβλ.
 τοῖς Κερκυραίοις οὐχ ἑωρώντο.

§ 213. ζ) δοτική (§ 198, 1) με τὸ *sum* καὶ *fīlērī*, ἥτις φανερώνει τὸ πρόσωπον εἰς ὃ ἀνήκει τι ὑλικὸν ἢ ἐξωτερικόν: *eī est fīlīus* ⁽³⁷⁶⁾ (*εἰς αὐτὸν ὑπάρχει υἱὸς* = *ἔχει υἱόν*). πρβλ. ἐνταῦθα Κύρῳ βασιλεία ἦν. Πρβλ. καὶ *pater nobis dēcēssit* = *pater noster dēcēssit* (*ἀπέθανε*). *Sum lēgātus Caesārī* (*εἶμαι lēgātus* [*εἰς τὸν στρατὸν*] τοῦ *Καίσαρος*).

Σημ. α'. Ὅταν πρόκειται περὶ ιδιότητος ἠθικῆς ἢ πνευματικῆς δύνανται νὰ γίνεται χρήσις καὶ τοῦ *habēo* ⁽³⁷⁷⁾: *suavitātem Isocrātes habuit*. *Habes virtūtem atque eloquentīam*.

Σημ. β'. *Mihi est nōmen* (*ὀνομάζομαι*) *Marcus* ἢ *mihi est nōmen Marco* (ἢ *nomen do alicūi Marcum* ἢ *Marco*, ἀλλὰ *nōmen habēo Marci* καὶ οὐδέποτε *Marcum* κατὰ παράθεσιν). Ὡς πρὸς τὸν τρόπον τῆς συμφωνίας πρβλ. σύνοιδα ἐμαυτῷ ἀγαθὸς ὢν ἢ σύνοιδα ἐμαυτῷ ἀγαθῷ ὄντι.

§ 214. 3) Δοτικὴ τοῦ σκοποῦ. Ἡ δοτικὴ τοῦ σκοποῦ (*datīvus fīnālīs*), ἄγνωστος εἰς τοὺς Ἑλληνας ⁽³⁷⁸⁾, τίθεται: α) μετὰ τὸ *esse*: *Hannībal odērat* (ἐνν. *Rōmānos*) *odiōque erat Rōmānis* (ὁ Ἀννίβας ἐμίσει καὶ ἐμισεῖτο ὑπὸ τῶν *Ρωμαίων*). Τοιαῦται φράσεις εἶναι: *laudi* (*usūi*, *ēmolumentō*, *calamitatī*, *exitīō*, *dētrimentō*, *salūtī*, *honōri*, *exemplō*) *esse* = πρὸς ἔπαινον (*χοῖσιν*, *ὠφέλειαν*, *καταστροφὴν*, *συμφορὰν*, *βλάβην*, *σωτηρίαν*, *τιμὴν*, *παράδειγμα*) εἶναι, (ὥς) ἔπαινος ἢ ἐπαινετικὸν εἶναι κτλ.

Σημ. Τὸ πολὺ ἢ ὀλίγον δηλοῦται διὰ συνοδίας ἐπιθέτου: *magnō tibi dētrimentō est*. *Rēs mihi est magnae* (*maīōri*, *maxīmae*) *cūrae* = μετὰ ἀπασχολεῖ ὑπόθεσις τις πολὺ (περισσότερον, τὰ μέγιστα). *Rēs est mihi* (*maxīmē*) *cordi* = στέργω τι (τὰ μέγιστα).

β) μετὰ τὰς ἐκφράσεις: *laudi dāre*, *crīmīni dāre* (ὥς) ἔπαινον, σφάλμα, ἔγκλημα, καταλογίζω, νομίζω, θεωρῶ τινα ἐπαινῶν ἄξιον, νομίζω τινα ὑπόλογον σφάλματος. *honōri dūcere* (*dāre*) θεωρῶ πρὸς

⁽³⁷⁶⁾ Ἐπὶ συγκεκριμένων ἀντικειμένων τίθεται κατὰ κανόνα πρὸς δῆλωσιν τῆς κτήσεως ἢ τῆς κατοχῆς τὸ *habēo* καὶ ἐπὶ ἀντικειμένων μὴ κινητῶν τὸ *possīdēo* (*κατέχω*).

⁽³⁷⁷⁾ Ἐπίσης καὶ μετὰ τὸ *esse* (*inesse*) in alīquō: in Cicerōne *summa erat* (ἢ *inērat*) *eloquentīa* ἀλλὰ καὶ *summa fuit eloquentīa Cicerōnis*.

⁽³⁷⁸⁾ Ἡ ἀρχαία ἐλληνικὴ γλῶσσα μεταχειρίζεται πρὸς δῆλωσιν τοῦ σκοποῦ ἀπαρέμφата: τοῖς Αἰγινήταις οἱ Λακεδαιμόνιοι ἔδωσαν Θυρέαν οἴκειν. Ὁ στρατηγὸς τοῖς στρατιώταις τὴν πόλιν ἔδωκε διαρπάζειν (πρβλ. ὁμοίως εἰς τοὺς Ῥωμαίους ποιητὰς: *dedērat comam dif-fundere ventis*. Ἰδὲ καὶ § 255 Σημ. 1).

τιμήν. vitīo vertēre (dāre) καταλογίζω ὡς σφάλμα, ἐλάττωμα, πλημμέλειαν. Ignāviae tribuēre ἐπιρρίπτω, ἀποδίδω εἰς.

γ) ἐπὶ κινήσεως μὲ τὰ ρήματα dāre (δίδω), mittēre (πέμπω), arcessēre (μεταπέμπομαι, προσκαλῶ), venīre (ἐρχομαι) ἐκτὸς τῆς πρώτης δοτικῆς (σχεδὸν πάντοτε ἐνικῶς) προστίθεται πολλάκις καὶ δευτέρα δοτικὴ τοῦ προσώπου (διπλῇ δοτικῇ): Virtus sola neque datur dōno (ὡς δῶρον) neque accipitur (δεκτὴ γίνε-ται). Caesar quinque cohortes castris (τοῖς ἐν τῷ στρατοπέδῳ) praesidiō (ὡς φρουράν) relīquit⁽⁸⁷⁹⁾.

§ 215. Η ΑΙΤΙΑΤΙΚΗ

Προσημείωσις. Ἡ αἰτιατικὴ δύναται νὰ φανερώνη διευθύνειν καὶ τέρμα τῆς κινήσεως, εἰς ἣν ἐπεκτείνεται ἡ ἐνέργεια, τὴν ὁποίαν σημαίνει τὸ ρῆμα, πρβλ. domum eō=οἴκαδε, εἰς τὸν οἶκον μεταβαίνω. Iuvat me=χαίρω. Amo parentes=ἀγαπῶ τοὺς γονεῖς (μου).

1) Αἰτιατικὴ τῆς διευθύνσεως ἢ τοῦ τέρματος⁽⁸⁸⁰⁾.

Αὕτη τίθεται: α) μὲ ρήματα κινήσεως δεχόμενα αἰτιατικὴν τῶν ὀνομάτων domus (οἶκος) καὶ rus (τὰ ἔξω τοῦ ἄστεως) ὡς καὶ τῶν ὀνομάτων πόλεων, χωρίων καὶ μικρῶν νήσων: domum (οἴκαδε), rūs (ἀγρόνδε, εἰς τὸν ἀγρόν). Romam eo (εἰς Ρώμην μεταβαίνω). Ephēsum (εἰς Ἐφεσον) proficiscor. Athēnas (εἰς Ἀθήνας) venio.

Σημ. α'. Ὅταν τὸ ὄνομα τῆς πόλεως συνοδεύεται ἀπὸ ἄλλο γενικὸν ὄνομα κατὰ παράθεσιν, τὸ τελευταῖον τοῦτο, ἐάν εἶναι μόνον του, προηγεῖται τοῦ γεωγραφικοῦ ὀνόματος, ἐάν ὅμως ἔχη ἐπιθετικὸν διορισμόν, τίθεται μετὰ τὸ γεωγραφ. ὄνομα εἴτε μὲ πρόθεσιν εἴτε χωρὶς πρόθεσιν: in urbem Athēnas eō ἢ Athēnas, (in) urbem praeclearam, eō.

Σημ. β'. Εἰς τὸ domum δύναται νὰ προστεθῇ κτητικὴ ἀντωνυμία ἢ γενικὴ τοῦ κτήτορος: domum meam, domum illius ἀλλὰ in domum vetērem. Ἡ πρόθεσις ad πρὸ γεωγραφικοῦ ὀνόματος κει-

⁽⁸⁷⁹⁾ Εἰς τὴν Ἑλληνικὴν ἡ δοτικὴ τοῦ σκοποῦ ἔγινε κατηγορούμενον: πρβλ. ἀπέσταλά σοι τόνδε τὸν λόγον δῶρον (κατηγ.=ὡς δῶρον).

⁽⁸⁸⁰⁾ Πρβλ. pessum ire=ἐρρεῖν, οἴχεσθαι, ἀφανίζεσθαι=κυρίως πάω σὸν μπάτο· καὶ exsequias ire μεταβαίνω εἰς τὴν κηδεῖαν, ἐπίσης δὲ τὰ ὑπτια εἰς -um (§ 273) καὶ τὰ τελικὰ ἀπαρέμφατα (ὕπ. 378).

μένη δηλοῖ τὰ περίχωρα ἢ τὴν διεύθυνσιν πρὸς τὰ μέρη ἐκεῖνα: ad Gergonīam, ad Carūam.

β) μὲ ρήματα τὰ ὅποια ἀπὸ ἀπλᾶ ἀμετάβατα, δηλωτικά κινήσεως, συντεθέντα μὲ πρόθεσιν ἔγιναν μεταβατικά. Συνήθως ἡ πρόθεσις εἶναι circum, praeter, trāns, p̄r, π.χ. trānsēo flūmen (διαβαίνω τὸν ποταμόν), circumvēn̄io hostes (περικυκλώνω τοὺς ἐχθρούς), praetervēhor insūlam (παραπλέω τὴν νῆσον), trānsgrēdīor Alpes (ὑπερβαίνω τὰς Ἀλπεῖς), perāgro Italīam (διατρέχω τὴν Ἰταλίαν). Πρβλ. διαβαίνειν τὸν ποταμόν, ὑπερβαίνειν τὸ ὄρος.

Τοιούτου εἵδους αἰτιατική εἶναι καὶ ἡ μὲ τὰ σύνθετα τοῦ εἶδ., π.χ. bellum (magistrātum, consilīum) inēo (εἰσέρχομαι εἰς τὸν πόλεμον, ἀρχίζω τὸν πόλεμον, καθίσταμαι εἰς ἀρχήν, ἀναλαμβάνω τὴν ἐξουσίαν, βουλευόμαι, ἀποφασίζω), mortem obēo (εὐρίσκω τὸν θάνατον, τελευτῶ), prōvincīam obēo (τὴν ἐπαρχίαν περιέρχομαι), praetōrem adēo (προσέρχομαι [διὰ παράκλησιν] πρὸς τὸν πραιτώρα) κ.τ.τ. Πρβλ. εἰσῆι με ἔλεος.

Σημ. α'. Ἄλλα ρήματα δέχονται καὶ προθέσεις πρὸς ἐναργεστέραν δηλῶσιν τοῦ πράγματος: incīdo in hostem (ἐμπίπτω εἰς τὸν ἐχθρόν). Invēhor in portum (εἰσπλέω εἰς τὸν λιμένα).

Σημ. β'. Ἐπὶ ρημάτων δηλούντων διαβίβασιν, π.χ. trāicēre, trā(ns)-dūcēre, trānsportāre τίθεται διπλῇ αἰτιατικῇ, ἐξ ὧν μόνον ἡ αἰτιατικὴ τοῦ τόπου τηρεῖται εἰς τὸ παθητικόν: Caesar exercītum Rhēnum (διὰ τοῦ Πήνου, εἰς τὸ πέραν τοῦ Πήνου) trādūxit (trānsportāvit) τὸ παθητ. exercītus ā Caesāre Rhēnum trāductus est. Alpes sē trāicēre (διαπεραιοῦσθαι). Ἄλλὰ καὶ μὲ ἐπανάληψιν τῆς προθ. trāns, ἐὰν προστίθεται τὸ τέρμα τῆς κινήσεως: Caesar exercītum trāns Rhēnum in Gallīam trādūxit.

Σημ. Τὸ trānsicēre καὶ trānsmittēre τίθενται καὶ ἄνευ προσωπικοῦ ἀντικειμένου: amne trānsiectō (διαβάντες τὸν ποταμόν).

§ 216. γ) Αἰτιατικὴ τῆς ἐκτάσεως. Ἡ αἰτιατικὴ αὕτη προήλθεν ἐκ τῆς αἰτιατικῆς τῆς διευθύνσεως, π.χ. ὅταν λέγωμεν fossa decem pedēs longā ἢ latā (τάφος δέκα πόδας μακρὰ ἢ εὐρεῖα) ἐνοοῦμεν ὅτι ἡ τάφος εἰς τὴν κατὰ μῆκος ἢ πλάτος διεύθυνσιν μετρεῖ δέκα πόδας καὶ δηλοῖ τὴν τοπικὴν ἔκτασιν ἢ τὴν χρονικὴν διάρκειαν: trabes inter sē ternos pedēs distābant (δοκοὶ ἀπειχον ἀλλήλων τρεῖς πόδας). Caesar totam hiēmē ad exercītum mansit (πλησίον τοῦ στρατοῦ ἔμεινε). (Per) annos quattuor et viginti primō Punīcō bellō certātum est (ἄγων ἐγένετο, ἡγωνίσθησαν) cum Poenis. Minor (māior) vīginti annōs nātus (γεγονώς)=εἰς ἡλικίαν μικροτέραν (ἢ μεγαλυτέραν) τῶν εἴκοσιν ἐτῶν. Ἰδ. § 87 Σημ. β'. Περὶ τοῦ εἶ-

δους τῆς αἰτιατικῆς ταύτης ἰδὲ § 235. Πρβλ. ἀπέχει ἡ Πλάταια τῶν Θηβῶν σταδίους ἑβδομήκοντα. Αἱ σπονδαὶ ἐνιαυτὸν ἔσσονται.

Εἰς τὴν ἐρώτησιν πόσον καιρόν; δύναται νὰ δοθῇ ἀποκρίσις μὲ τὴν πρόθεσιν *per* καὶ αἰτιατικὴν: *per triennium* (ἐπὶ τριετίαν). Πρβλ. παρὰ πάντα τὸν βίον ἡ διὰ παντὸς τοῦ βίου.

δ) Αἰτιατικὴ τῆς ἀναφορᾶς (ἢ τῆς σχέσεως). Ἡ αἰτιατικὴ αὕτη, προελθοῦσα ἐκ τῆς Ἑλληνικῆς ἀπὸ τινος παλαιᾶς ἐκφράσεως μὲ τὰς λέξεις: μῆκος, εὖρος, δέμας, ὕψος, μέγεθος, ὄνομα, γένος, αἱ ὅποιοι ἐτέθησαν μὲ ὠρισμένα ἐπίθετα (συγκριτικὰ καὶ ὑπερθετικά), ἔπειτα δὲ καὶ μὲ ῥήματα ὡς αἰτιατικὴ τῆς ἀναφορᾶς, ἐχρησιμοποιήθη κυρίως ὑπὸ τῶν ρωμαίων ποιητῶν καὶ ὀνομάσθη ὑπὸ τῶν νεωτέρων, διὰ τὴν πολλὴν χρῆσιν⁽⁸⁸¹⁾ τὴν ὁποῖαν ἔκαμνον οἱ Ἕλληνες, *accūsātivus Graecus* ⁽⁸⁸¹⁾: *femur ictus* (τὸν μηρὸν τετρωμένον). *Indūtus vestem purpurēam* (ἐνδεδυμένος πορφύραν). *Velātus temporā vittā* (διαδεδεμένος ταινίᾳ τοὺς κροτάφους). *Os umērosque deō simīlis* (τὸ πρόσωπον καὶ τοὺς ὤμους ὅμοιος θεῷ). *Femīnae nūdae braccīa* (γυναῖκες γυμναὶ [κατὰ] τοὺς βραχίονας). Πρβλ. ἀποτυμηθέντες τὰς κεφαλὰς ἐτελεύτησαν. Τὸ εἶδος νεανίσκοι καὶ τὴν ψυχὴν εὗρωστοι.

ε) Αἰτιατικὴ μὲ ἐπιφωνήματα. Αὕτη τίθεται μὲ οὐχὶ σπανίως προτασσόμενα ἐπιφωνήματα: *ὦ* (ἢ *heu*) *mē misērum* (φεῦ τῶν ἐμῶν κακῶν, φεῦ εἰς ἐμὲ τὸν δυστυχῆ) πρβλ. *μωρὲ τὸν ἀνόητον!* Περὶ τῆς κλητικῆς μὲ ἐπιφωνήματα ἰδὲ § 164 Σημ..

§ 217. 2) Αἰτιατικὴ τοῦ ἐξωτερικοῦ ἀντικειμένου. Ταύτην δέχονται τὰ ἐξῆς ῥήματα:

α) τὰ ῥήματα ψυχικοῦ πάθους (τῶν ὁποίων τὰ πλεῖστα ἀμετάβατα) δέχονται αἰτιατικὴν δηλοῦσαν τὸ αἷτιον τοῦ ψυχικοῦ πάθους: *scelus horrēre* (*perhorrescere*, *refōrmīdāre*) = *τρέμω τὸ ἐγκλημα*, *ἐκ φόβου φεύγω τὸ ἐγκλημα*, *φοβίττω πρὸ τοῦ ἐγκλήματος*. *Mortem dolēre* (*lugēre*, *maerēre*) = *θρηνῶ*, *πενθῶ* (διὰ) *τὸν θάνατον*. *Indīgnāri aliquid* (ἢ *dē* + ἀφαίρ.) = *ἀγανακτῶ διὰ τι*. *Dēspērāre salūtem* (ἢ *dē* + ἀφαίρ., ἢ ἀπλῶς *δοτ. salūti*) = *ἀπελπίζω τι*, *ἀπελπίζομαι διὰ τι*. *Calamītātem rei publicae gemēre* (*queri*, *dēplōrāre*, *lāmentāri*, *misērāri*) = *ἀναστενάζω*, *παραπονοῦμαι διὰ τὴν συμφορὰν τοῦ κράτους*. *Rīdēre* (γελῶ). *Tacēre*, *silēre* (σιγῶ, σιωπῶ). *Ulcīsci*

⁽⁸⁸¹⁾ Μεταχειρίζονται τὴν αἰτιατικὴν αὕτην οἱ ποιηταὶ (ἰδίᾳ τῶν χρόνων τοῦ Αὐγούστου): *Crēssa genus* (Κρήσσα τὸ γένος). *Quī genus?* (τίνες τὸ γένος;). *Aere caput fulgens* (= *φορῶν χαλκοῦν κράνος*). *Intonsus comam* ἢ *comas* (ἄκατος τὴν κόμην).

(ἐκδικοῦμαι)⁽⁸⁸²⁾: conquēri⁽⁸⁸³⁾ fortūnam adversam, non lāmen-
tāri dēcet (πρέπει νὰ μεμυρμιορῇ τις διὰ τὴν κακὴν τύχην [καὶ]
ὄχι νὰ θρηνῇ).

§ 218. β) Τὰ ρήματα: (ad)aequāre aequipērāre (ἐξιχνεῖσθαι τι,
οὐκ ἀπολείπειν, ἐξισάζω, ἵσον καθιστῶ), dēfīcēre (ἀπολείπειν, ἐπι-
λείπειν), fūgēre (φεύγειν), iūvāre (βοηθεῖν), imītāri (μιμεῖσθαι), sēquī
(ἀκολουθεῖν) καὶ τὰ σύνθετα τούτων: Glōrīa virtūtem tamquam
umbra sequitur (ἡ δόξα τὴν ἀρετὴν ὥς σκιά ἀκολουθεῖ).

Σημ. Τὸ παθητικὸν τοῦ iūvo σχηματίζεται προσωπικῶς iūvor,
adiūvor (βοηθοῦμαι), adiūtus sum (ἐβοηθήην). "Αξιὸν σημειώσεως: anī-
mō dēfīcīo (ἀδυνῶ). A Rōmānis ad Poenos dēfīcīo (ἀπὸ τῶν Ῥωμαίων
πρὸς τοὺς Καρχηδονίους ἀφίσταμαι, ἀποστατῶ).

γ) Τὰ ἀπρόσωπα ρήματα.

219. Κατὰ τὸ fūgit me διαφεύγει με λέγεται μὲ τὴν αὐτὴν
σημασίαν fallit me (λανθάνει με, διαφεύγει με) καὶ praetērit me
(παρατρέχει με, λανθάνει με, εἶναι εἰς ἐμὲ ἄγνωστον). Πρβλ. οὐδὲν
λανθάνει τὸν θεόν.

Εἰς ταῦτα ἀνήκουν τὰ ἀπρόσωπα ρήματα τῆς § 136 καὶ 137:
laetitīa iuvēnem dēcet (ἡ χαρὰ ἀρμόζει εἰς τὸν νέον). Quem fallit?
(τίνα λανθάνει; τίς ἀγνοεῖ;). Περὶ τοῦ pīget, pūdet κλπ. Ἰδὲ § 208.

§ 220. 3) Αἰτιατικὴ τοῦ συστοίχου ἢ τοῦ ἐσωτερικοῦ ἀντικειμένου.

Προσημείωσις. Ἡ αἰτιατικὴ αὕτη τοῦ περιεχομένου (ἄλλως κα-
λουμένη figūra etymologīca)⁽⁸⁸⁴⁾ δηλοῖ ἔννοιαν οὐσιαστικοῦ, τὴν
ὁποῖαν καλύπτει κατὰ τὸ μάλλον καὶ ἥττον τὸ περιεχόμενον τῆς ρηματι-

⁽⁸⁸²⁾ Τιμωρῶ τινα ἢ τι, ἐκδικοῦμαι = ulcīscor aliquem prō aliquā rē
ἥτοι λαμβάνω διὰ τὸ ἀδίκημα τιμωρίαν (ἐκδίκην) παρὰ τινος.

⁽⁸⁸³⁾ Λέγεται ἐπίσης conquēri (= expōstūlāre) cum aliquō dē aliquā
rē (μέμφομαι τινί τι, παραπονοῦμαι διὰ τι). Quēri cum aliquō dē aliquō
ἢ dē aliquā rē = μέμφεσθαι τινος ἢ τι πρὸς τινα, παραπονοῦμαι διὰ τι πρὸς τινα.

⁽⁸⁸⁴⁾ Κυρίως ὅταν τίθεται μὲ τὸ ρῆμα αἰτιατικὴ λέξεως τῆς αὐτῆς
ἢ συνωνύμου ρίζης: servītūtem servīre «δουλείαν δουλεύειν», proelīa pūgnāre,
pūgnam pūgnāre (μάχας πολεμεῖν, μάχην μάχεσθαι). Τὸ εἶδος τοῦτο τῆς αἰ-
τιατικῆς εἶναι εἰς μεγαλυτέραν χρῆσιν εἰς τὴν Ἑλληνικὴν ἢ εἰς τὴν
Λατινικὴν.

κῆς ἐννοίας, π.χ. sanguinem sitire (διψῆν αἵματος, διψῶ αἷμα = sanguinis sitim sitire διψῶ δίψαν αἵματος). Unguenta olere ὀζειν μύρων (πρβλ. τῆς νέας ἑλλην. μυρίζω μυρωδιές). Ἡ αἰτιατική τοῦ οὐσιαστικοῦ εἰς τοὺς κλασσικοὺς συνοδεύεται ἀπὸ διορισμὸν ἐπιθετικὸν (τιθέμενον ἢ νοοῦμενον) ἢ καὶ ἀπὸ ἀνάλογον γενικήν: iūcundam vītam vivēre (τερπνὸν βίον ζῶ, διάγω). Vītam beātam vivēre. Servītūtem (ἐνν. iūstam νόμιμον, κατὰ τὸ ρωμ. δίκαιον) servīre. Vītam exūlis vivēre (ζῶ βίον φυγάδος). Dicta dīcere (λέγω λόγους δηκτικούς, χλευαστικούς). Olympīa vincēre (Ὀλύμπια νικᾶν=Olympīam victoriām vincēre). Πρβλ. νικᾶν νίκη. Οἱ φιλάργυροι χαλεπήν δουλεύουσι δουλείαν.

Περὶ τοῦ sanguinem pluere ἰδὲ § 232, 1, β Σημ.

Ἀντὶ οὐσιαστικοῦ μὲ ἐπιθετικὸν προσδιορισμὸν τίθεται συχνάκις εἰς τοὺς ποιητὰς μόνον τὸ ἐπίθετον κατ' οὐδέτερον⁽³⁸⁵⁾ γένος σχεδὸν πάντοτε ἐνικοῦ ἀριθμοῦ: dulce rīdēre (=dulcem rīsum rīdēre, πρβλ. «ἦδὺν γελᾶν» «ἀπαλὸν ἢ ἡμερόεν γελάσαι»), transversa, torva, acerba tuēri (λοξά, ὑποδράξ [πρβλ. ταυροδόν], δεινὰ ὑποβλέπειν).

§ 221. 4) Διπλῇ αἰτιατικῇ (§ 196), ἐξωτερικὸν καὶ ἐσωτερικὸν ἀντικείμενον. α) Ἀντικείμενον καὶ κατηγορούμενον:

Μὲ δύο αἰτιατικὰς συντάσσονται, ὥς καὶ εἰς τὴν Ἑλληνικήν, τὰ ρήματα τῶν ὁποίων ἡ δευτέρα αἰτιατικὴ περιέχει τὸ κατηγορούμενον, διὰ τοῦτο εἰς τὸ παθητικὸν γίνεται αὕτη διπλῇ ὀνομαστικῇ (§ 263). Τοιαῦτα ρήματα εἶναι τὰ ἔχοντα τὴν σημασίαν τοῦ ὀνομάζειν (dīcere, vocāre, appellāre, nōmīnāre), τοῦ ἐπιγράφειν=θέτω τίτλον: (inscrībēre), τοῦ ἐκλέγειν (dēligēre, ēligēre, καὶ [προκειμένου περὶ τῶν ἀρχῶν] creāre=αἰρεῖσθαι, χειροτονεῖν, ἀποδεικνύναι, declārāre=ἀναγορεύειν, renūtiāre=ἀναγγέλλειν, ἀνακηρύσσω τὸν ἐκλεχθέντα), τοῦ ποιεῖν, καθίσταναι, δημιουργῶ νέαν κατάστασιν (facēre, efficēre, reddēre)⁽³⁸⁶⁾,

⁽³⁸⁵⁾ Ἐπίσης τὸ οὐδέτερον ἀντωνυμιῶν καὶ ἀριθμητικῶν ἐπιθέτων εἶναι συχνάκις ἐσωτερικὸν ἀντικείμενον: id gaudēo, unum studēo, nihil impēdīo. Πρβλ. καὶ τὰς ἐπιρρηματικὰς αἰτιατικὰς multum, plūs, plūrimum, plērumque ([ὥς ἐπὶ] τὸ πολὺ), maxīmam partem (τὸ πλεῖστον) κλπ.

⁽³⁸⁶⁾ Παθητ. fiēri. Τὸ reddo μὲ τὴν σημασίαν τοῦ καθίσταναι (=μίαν ἤδη δημιουργηθεῖσαν κατάστασιν μεταβάλλω) δέχεται πάντοτε ἐπίθετα καὶ χρησιμοποιεῖται εἰς τὴν ἐνεργητικὴν φωνήν: cupiditas homīnes caecos reddit. Περὶ τοῦ facēre ἰδὲ καὶ § 267,2.

τοῦ κρίνειν, ἡ γέισθαι (pūtāre, exīstīmāre, arbitrāri, iūdīcāre, dūcēre, habēre), τοῦ ἔχειν (habēre), τοῦ διδόναι (dāre), τοῦ λαμβάνειν (sūmēre), τοῦ διδόναι ἢ λαμβάνειν (adiungēre, π.χ. collēgam *συνάρχοντα*), πρβλ. καὶ τὴν φράσιν: certīdrem⁽⁸⁸⁷⁾ facēre alīquem (dē alīquā re καὶ σπανιώτ. alicūius rei=πληροφοροῦν *τινα περὶ τινος*), certīor fīo (dē alīquā rē καὶ σπανιώτ. alicūius rei=πληροφοροῦμαι *περὶ τινος*): Marīus Sullam quaestōrem habūit. Caesārem ēgregīum ducem habēmus (*εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ Καίσαρος ἔχομεν [ἕνα] ἑξοχον στρατηγόν*).

Σημ. Πρὸς διακρίσιν: puto ἢ habēo te amīcum (ἔχω εἰς τὸ πρόσωπόν σου ἕνα φίλον) καὶ puto ἢ habēo te in amīcis ἢ (in) amīcōrum numērō ἢ locō amīci (ἔχω εἰς τὸ πρόσωπόν σου ἕνα φίλον) καὶ habēo te prō amīcō (σὲ θεωρῶ ὡς ἕνα ἢ ὅμοιον μὲ ἕνα φίλον). Ἐπίσης ἀντι **fortem** sē praestāre (praebēre) λέγεται **fortiter** sē gērere (χωρὶς δηλ. τὴν δευτέραν αἰτιατικήν).

§ 222. β) Αἰτιατικὴ τοῦ προσώπου καὶ τοῦ πράγματος:

1) docēo (σπαν. *ἐδδῶ, διδάσκω*) alīquem alīquam rem (id): dōcēo te linguam Latīnam (*διδάσκω σε τὴν λατινικὴν γλῶσσαν*). Κατὰ τὸ docēo συντάσσεται καὶ τὸ cēlo: cēlo te pericūlum (πρβλ. =κρύπτω σε τὸν κίνδυνον).

Σημ. α'. (ē)docēo (alīquem) dē alīquā rē ἢ id (=certīdrem facīo dē alīquā rē) *πληροφοροῦν τινα περὶ τινος*, cēlo alīquem dē... *κρύπτω τινά τι*.

Σημ. β'. Τὸ παθητ. τοῦ cēlo te pericūlum εἶναι cēlor **dē** pericūlō (*ὁ κίνδυνος λανθάνει με, ἀφίνομαι εἰς τὴν ἄγνοιαν τοῦ κινδύνου*) ἀλλὰ πάντοτε ἀπλὴ αἰτιατικὴ μὲ τὸ οὐδ. τῶν ἀντων.: cēlor id (hōc, illūd) *ἀποκρύπτεται τι εἰς ἐμέ καὶ τοῦ docēo te artem τὸ παθητικὸν εἶναι disco artem ab alīquō ἢ erudīor, institūor arte ab alīquō (διδάσκομαι τέχνην παρὰ τινος ἢ ὑπὸ τινος)*.

Ἀξία σημειώσεως ἡ φράσις: littēris Graecis ἢ Latīnis doctus (*ἐντριβής, εἰδήμων τῆς ἑλληνικῆς ἢ λατινικῆς φιλολογίας*). Ūsū doctus (*ἐμπειρος*). Calamītate doctus (*ἐκ τῶν ἀτυχιῶν σεσφωρονησμένος, παθός — μαθός*).

§ 223. 2) τὰ αἰτητικά, κ.τ.τ.: flagīto κλπ.: Caesar Aedūs frumentum (σίτον) flagītābat (*ἐπιμόνως ἀπῆτει*, πρβλ. αἰτοῦσί με σίτον) καὶ συχνότ. alīquam rem (id) ab alīquō (*παθητ. σπαν.*

(⁸⁸⁷) Τοῦτο γίνεται ἐὰν ἡ αἰτιατικὴ τοῦ πράγματος δὲν δηλοῦται μὲ αἰτιατικὴν τοῦ οὐδετέρου ἀντωνυμίας.

flagitior aliquam rem). Πάντοτε λέγεται *poscēre*, (*ἀπαιτεῖν re-poscēre*) aliquam rem (ιδ) ἢ aliquem ab aliquō (*παθητ. aliquid ab aliquō poscitur*), *pōstulāre* (*ἀπαιτεῖν*), ὁμοίως *dēposcēre*, *exposcēre*, *petēre*, *contendēre*, *exīgēre*, *implōrāre* aliquam rem (ιδ) ab aliquō, *ōrāre*, *rōgāre* (*ζητῶ ἱκετεύων*) aliquam rem ἢ ιδ (ἄνευ ἀντικειμ. προσωπικοῦ) ἢ aliquem (σχεδὸν πάντοτε ἄνευ ἀντικειμένου πράγματος, ἐκτός τοῦ ιδ, ἢ μὲ τὸ ut ἢ nē [§ 299]). *Rōgāre*, *interrōgāre* (*ἔρωτᾷν*) aliquem dē aliquō ἢ dē aliquā rē (*παθητ. rōgor, interrōgor dē aliquā rē* (ιδ) ἢ μὲ ἐξηρημαμένην ἐρωτηματικὴν πρότασιν (π. χ. *interrōgo te quid sentīas*—τὴν γνώμην σου [§ 305])). *Quaerēre* (*ζητεῖν*), *exquīrēre*, *requīrēre*, *sciscītārī* (= *ζητῶ περιέργως*), aliquam rem (ιδ) ab (ex, σπαν. dē) aliquō. *Percontārī* (*ζητῶ λεπτομερῶς*) aliquem dē aliquā rē (ιδ) ἢ aliquam rem (ιδ) ex (ab) aliquō. Περὶ τοῦ cōnsūlo ιδὲ § 212 Σημ.

Σημ. Εἰς τὸν ἐπίσημον λόγον: cōnsul collēgam sententiām rogāvit (*ἠρώτησε τὸν συνύπατον* [κατὰ τὴν συνεδρίαν τῆς συγκλήτου] *τὴν γνώμην του*). Εἰς τὸ παθητικὸν παραμένει ἡ αἰτιατικὴ τοῦ πράγματος: ā cōnsule collēga sententiām rogātus est. Rogo pōpūlum, tribūnos, aedīles κλπ.=*προσκαλῶ τὸν δῆμον νὰ ἐκλέξῃ τοὺς δημόρχους, τοὺς ἀγορανόμους* κλπ.

*Αξιὸν σημειώσεως: A me petitur (*παρακαλοῦμαι*), petor (*προσβάλλομαι, κατ' ἐμοῦ στρέφονται*).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'

Η ΕΠΙΡΡΗΜΑΤΙΚΗ ΣΧΕΣΙΣ

§ 224. 1) ΑΙΤΙΑΤΙΚΗ ΜΕ ΠΡΟΘΕΣΕΙΣ

(ἐπιρρηματικὴ σχέσις τοῦ τόπου)

Προσημείωσις. Αἱ προθέσεις τῆς Λατινικῆς, αἱ ὁποῖαι, ὡς εἶδομεν ἀνωτέρω περὶ τοῦ causā καὶ gratiā (§ 160 καὶ 201 Σημ.), ἦσαν πτώσεις ἀποκρυσταλλωθεῖσαι ἀλλὰ κατὰ τὸ πλεῖστον ἐπιρρήματα (§ 160), ἐτίθεντο πλησίον τῆς πτώσεως πρὸς σαφεστέραν σημασίαν αὐτῆς, π. χ. domum tuam eō καὶ βραδύτερον in domum tuam eō (§ 215 Σημ. β).

1) Αἰτιατικὴν δέχονται αἱ ἐξῆς προθέσεις:

Ad (εἰς, πρὸς) τοπικῶς: ad te vēnīo (*πρὸς σὲ ἔρχομαι*). Ad Sēquānam (*πλησίον τοῦ Σ.*). Ad urbem (*πρὸς τὴν πόλιν*). Ad portas ([*ἵσταμαι*] *πλησίον τῶν πυλῶν*). Ad iūdīces (*πρὸ τῶν δικαστῶν*). Ad

Cannas (πλησίον τῶν Κ.)· χρονικῶς: ad noctem (μέχρι νυκτός). Ad sōlis occāsum (περὶ τὴν δύσιν [τοῦ ἡλίου])· μεταφορικῶς: ad ducentos (περὶ τοὺς 200). Ad ūnum omnes (πάντες μέχρις ἑνός, ὅλοι ἀνεξαιρέτως οἱ ἄνδρες). Ad salūtem (πρὸς σωτηρίαν). Ad nūtum alicūius (κατὰ βούλησιν [κατὰ τὸ κέφι] τινός).

Σημ. Ūsque ad=ἀρχ. ἔλλ. ὥς (ἀντί: ὥς εἰς, π.χ. ὥς τὸν βασιλέα ἰέναι).

adversus (παλαιὰ ὀνομαστ. τοῦ ἀρσεν.), φιλικῶς καὶ ἐχθρικῶς: adversus amīcos, adversus hostes (πρὸς τοὺς φίλους ἢ κατὰ τῶν ἐχθρῶν). Τὸ adversus (=adversum) ἐνίοτε ἐπιφέρεται: hunc adversus.

antē (πρβλ. ἀντί), τοπικῶς: antē oppīdum (πρὸ τῆς πόλεως). χρονικῶς: antē noctem (πρὸ τῆς νυκτός), antē novam lūnam (πρὸ τῆς νέας σελήνης). Ἀντίθ. post.

apud (σπανίως τοπικῶς): apud Cannas (παρὰ τὰς Κ.). Apud senātum lōquī (ὁμιλῶ ἐνώπιον τῆς Συγκλήτου). Apud Caesārem (παρὰ τῷ Κ., στὸ σπίτι τοῦ Κ.)· μεταφορικῶς: apud Cicerōnem est ἡ scīptum est ἡ scīptum vidēmus (ἀναγινώσκει τις παρὰ τῷ Κ.), apud alīquem multum valēre ἢ posse (μέγα δύνασθαι παρὰ τινι).

circum (αἰτ. τοῦ circus πρβλ. κρίκ-ος=κύκλος), τοπικῶς: circum moenīa (περὶ τὰ τείχη). Ἐκ τοῦ circum ἔγινεν ἡ circā (κατὰ τὸ contrā, intrā κλπ.) μὲ τὴν αὐτὴν σημασίαν: circā (ἢ circīter) meridīem (περὶ τὴν μεσημβρίαν).

cīs καὶ (ἢ ἐξ αὐτῆς παράγωγος) cītrā: cīs ἢ cītrā Pādum (ἐπὶ τάδε τοῦ Πάδου). Ἀντίθ.: trāns, ultrā. Ἰδ. § 63.

contrā ⁽³⁸⁸⁾ τοπικῶς: contrā Italīam (ἀπέναντι, ἀντικρὺ τῆς Ἰτ.)· μτφρ.: contrā hostem (κατὰ τοῦ ἐχθροῦ), contrā legem (παρὰ τὸν νόμον), contrā natūram (παρὰ φύσιν, ἀντίθ. secundum [κατὰ] natūram). Ἐπίσης ἐπιρρηματικῶς: contrā dīcere (ἀντιλέγειν).

ergā ⁽³⁸⁹⁾ (κυρίως μὲ πρόσωπα): ergā deos (πρὸς τοὺς θεούς, ἀπέναντι τῶν θεῶν).

⁽³⁸⁸⁾ Κυρίως ἀφαιρ. ἐκ τοῦ com(=cum ὁμοῦ [§ 227]) καὶ τῆς συγκριτικῆς καταλήξεως τοῦ θηλ. -t(ē)ra (πρβλ. dex-t(ē)rā, cītrā).—Τὸ extrā ἐκ τῆς ex καθὼς τὸ contrā ἐκ τῆς cum—con.

⁽³⁸⁹⁾ Ἐκ τοῦ μὴ εἰς χρῆσιν ē*regā (=ē regiōne)=ἀπὸ τὴν κατεύθυνσιν (ὕπ. 334 ergō).

extrā ⁽³⁹⁰⁾ τοπικῶς: extrā munitiōnes (ἀντίθ. intrā munitiōnes)=ἐκτός ἢ ἐντός τῶν ὁχυρωμάτων· μτφρ.: extrā causam (ἔξω τῆς υποθέσεως), extrā modum (παρὰ τὸ μέτρον), extrā unum (ἐκτός ενός).

infra τοπικῶς καὶ χρονικῶς: infra lūnam (ὕπὸ τὴν σελήνην), infra pontem (κάτωθεν τῆς γεφύρας), ἀντίθ. suprā. Infra Lycurgum (μετὰ τὸν Λυκούργον, μεταγενεστέρως τοῦ Λυκούργου).

inter ⁽³⁹¹⁾ τοπικῶς: inter montes (μεταξύ), χρονικῶς: inter cēnam (κατὰ τὸ δεῖπνον)· μτφρ. inter amīcos (ἐν τοῖς φίλοις, μεταξὺ τῶν φίλων), inter nos amāmus (ἀγαπῶμεν ἀλλήλους).

intrā (ἀφαιρ. τοῦ inter), τοπικῶς καὶ χρονικῶς: intrā castra (ἐντός τοῦ στρατοπέδου), intrā viginti annos (ἐν εἰκοσιν ἔτεσιν, ἐντός 20 ἐτῶν). Ἰδ. § 63 καὶ 242.

ob (ἐκ τῆς ἑλλ. ἐπὶ), τοπικῶς: ob viam ire (ἀντίον ἰέναι, ὑπάγω πρὸς συνάντησιν), ob (ἢ ante) oculos (aliquid versatur)=ἔχω τι πρὸ ὀφθαλμῶν· μτφρ.: ob eam rem (διὰ τοῦτο), ob rem publicam (πρὸς τὸ συμφέρον τῆς πολιτείας).

p̄nēs ⁽³⁹²⁾ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον μὲ τὸ esse: p̄nēs regem omnis potestas est (παρὰ τῷ βασιλεῖ, εἰς χεῖρας τοῦ βασιλέως). Penes te es? πρβλ.=ἐν σαυτῷ, ἐν σοὶ εἶ;

p̄r (πρβλ. περί), τοπικῶς καὶ χρονικῶς: per (ἀνὰ) urbem, per hostes (διὰ τῶν ἐχθρῶν), per totam vitam (διὰ παντός τοῦ βίου)· μτφρ.: per servos (διὰ [χρησιμοποίησεως] δούλων), per vim (βιαιώς), per aetatem (ἐνεκα, διὰ τὴν ἡλικίαν), per deos immortāles! (ἐν ὀνόματι τῶν ἀθανάτων, τῶν αἰώνιων θεῶν!)

post (ἐκ τοῦ postē ἦτοι post καὶ -nē ἐξ οὗ τὸ ἀπρηχαιωμένον pōne), τοπικῶς: post tergum hostium (ὀπισθεν τῶν πολεμίων)· χρονικῶς: post pūgnam (μετὰ τὴν μάχην), post homīnum memoriā ἢ post homīnes nātos (ἐφ' ὅσον ἀνθρώπων μνήμη ἐφικνεῖται, ἐξ ἀμνημονεύτων χρόνων). Ἀντίθετον antē (ἰδὲ καὶ § 160).

praeter ⁽³⁹³⁾ τοπ.: praeter murum (παρὰ τὸ τεῖχος)· μτφρ.

⁽³⁹⁰⁾ Ἡ πρόθ. in μὲ τὴν συγκριτικὴν κατάλ. -tēro.

⁽³⁹¹⁾ Τὸ intrā seditiōnem εἶναι μτγν.=τὴν ὥραν τῆς σιάσεως (τὴν ὥρα που ἦτο σιάσις).

⁽³⁹²⁾ Τοπικὴ πτώσις τοῦ penus (πρβλ. penitus=ἐνδον).

⁽³⁹³⁾ Τὸ praeter εἶναι συγκριτικὸς σχηματισμὸς τοῦ prae: praeter (=περισσότερον) alīos, omnes, cetēros (οὐδέποτε reliquos) excellēre, florēre.

praeter spem (παρ' ἐλπίδα), praeter opīnīdōnem (παρὰ δόξαν), praeter amīcos (πλήν, ἐξαιρέσει τῶν φίλων), praeter sē (πλήν ἑαυτοῦ, ἑαυτῶν, μὴ ὑπολογιζομένον τοῦ ἑαυτοῦ του, τοῦ ἑαυτοῦ των).

prōpe (proprius, proximē [§ 63], τοπ.: prōpe castra (πλησίον, ἐγγὺς τοῦ στρατοπέδου)⁽³⁹⁴⁾, πρβλ. καὶ prope metum res fuērat, prope sēditīdōnem ventum est (παρ' ὀλίγον γὰ γίνῃ στάσις), ἀλλὰ καὶ ἐπιρρηματικῶς prōpe **ab** urbe (ἐγγὺς τῆς Ρώμης, ἀντίθ. procul ab urbe) πρβλ. prōpe abesse ab+ἄφαιρ. (εἶμαι πλησίον).

Ἐκ τοῦ prōpe παράγεται:

propter τοπ. καὶ συνήθως μτφρ.: propter statūam Platōnis (παρὰ [=πλησίον] τὸν ἀδριάντα). Propter frīgus (ἐξ αἰτίας, ἔνεκα τοῦ ψύχους· πραγματικὴ αἰτία). Ἡ αἰτία ἐκφράζεται καὶ μὲ τὴν prae.

sēcundum (κυρίως γερονδίδιον τοῦ sēquor), τοπικῶς: sēcundum flūmen (κατὰ μῆκος τοῦ ποταμοῦ)· χρονικῶς: sēcundum quiētem (κατὰ τὸν ὕπνον), sēcundum cōnsules (ἀμέσως μετὰ τοὺς ὑπάτους [π.χ. εἶναι οἱ στρατηγοί])· μτφρ.: sēcundum natūrā (ὁμολογουμένως τῇ φύσει, κατὰ φύσιν).

suprā τοπικῶς: suprā lūnam (ὑπὲρ τὴν σελήνην)· χρονικῶς: paulo suprā hanc memoriā (ὀλίγον πρὸ τῶν χρόνων μας, πρὸ τῆς ἐποχῆς μας)· μτφρ.: suprā vires (ὑπὲρ τὰς δυνάμεις, πέρα τῶν δυνάμεων). Τίθεται, ὡς τὸ ἀντίθ. infrā, καὶ ἐπιρρηματικῶς.

trāns (κυρίως ὀνομαστ. ἐνικοῦ τῆς μετοχῆς τοῦ in-trāre): trāns mare (πέραν τῆς θαλάσσης, ὑπερποντίως). Ἀντίθ. cīs.

ultrā ⁽³⁹⁵⁾ (ἀπὸ ἐκεῖνο τὸ μέρος): τοπικῶς: ultrā montem (πέραν τοῦ ὄρους)· μτφρ.: ultrā mōdum (πέρα τοῦ μέτρου, ὑπερμέτρως), ultrā vires (=suprā vires). Ἰδ. § 63.

versus (κυρίως παθ. μτχ τοῦ vertēre, πρβλ. adversus). Τίθεται μετὰ τὸ οὐσιαστικόν, μόνον ἢ συνοδευόμενον μὲ τὴν in ἢ ad: Rōmam (in Italiā, ad mare) versus (proficīsci, navīgāre)=πορεύομαι, πλέω εἰς τὴν Ρώμην, εἰς τὴν Ἰταλίαν, πρὸς τὴν θάλασσαν.

§ 225. 2) Αἰτιατικὴν ἐπίσης δέχονται μόνον εἰς τὴν ἐρώ-

⁽³⁹⁴⁾ Ἐκ τοῦ prōque δι' ἀφομοίωσης (§ 11α α), ἐξ οὗ τὸ ὑπερθετικὸν proximē.

⁽³⁹⁵⁾ Ἐκ τοῦ ἀρχαϊκοῦ λατ. ollus=ille (ἐκεῖνος). Ἰδ. ὑπ. 129.

τησιν ποῖ; (εἰς ποῖον μέρος;) ⁽⁸⁹⁶⁾ αἱ ἐξῆς προθέσεις (ἄλλως ἀπαιτοῦν ἀφαιρετικήν § 227,2): **in** (ἐκ τοῦ in + s[ε] = in, πρβλ. ἐν-ς = εἰς), τοπικῶς: in urbem, in Graeciā, in viam (καθ' ὁδόν)· χρον.: in praesēns (εἰς τὸ παρόν, τώρα), in perpetuum (διαρκῶς), in diēs (ὁσημέραι, καθημερινῶς), ἀλλὰ in diem vivēre (ζῶ ἐκ τοῦ καθημερινοῦ κέρδους). Περὶ τοῦ odium in + αἰτ. ἰδὲ § 206.

sūb (πρβλ. ὑπὸ), τοπ.: sub terram (ὑπὸ τὴν γῆν), sub montem succēdere (πρὸς αὐτὰς τὰς ὑπωρείας [τοῦ ὄρους] προχωρεῖν), sub iugum mittere (πέμπω ὑπὸ ζυγόν), sub ictum (μέχρι βολῆς) venīre, χρον.: sub occasum solis (περὶ τὴν δύσιν), sub noctem (ὑπὸ τὴν νύκτα, μόλις νυκτώσῃ), μτφρ.: sub potestatem (ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν). Ἐκ τῆς sūb ἔχομεν:

sūper (πρβλ. ὑπὲρ) (ἐκ τῶν κάτω πρὸς τὰ ἄνω), τοπικῶς: super Sūnium (γεωγραφικῶς: ὑπὲρ τὸ Σούνιον), ἀλλὰ καὶ ἐπὶ στάσεως: sūper tumūlum (ἐπὶ τοῦ τύμβου), sūper naves (ἐπὶ [τοῦ καταστρώματος] τῶν νεῶν).

2) Η ΑΦΑΙΡΕΤΙΚΗ ΜΕ ΠΡΟΘΕΣΕΙΣ (ἐπιρρηματική σχέσις τοῦ τόπου)

§ 226. **Μὲ ρήματα στάσεως** ⁽⁸⁹⁷⁾ (μὲ ρήμ. κινήσεως ἰδὲ ὑπ. 396): cōnsisto, cōnsīdo, (col)lōco, stātūo (cōnstītūo), p̄no, hābēo alīquem (ἢ dūco, numēro) hostem καὶ numēro inter hostes = τάττειν, τίθεσθαι τινα ἐν τοῖς πολεμίοις, ἡγεῖσθαι τινα πολλοὺς (ὑπολογίζω τινα εἰς τοὺς ἐχθρούς, λογαριάζω τινα ὡς ἐχθρόν).

Ἡ ἀρχαία ἐλληνικὴ συμφωνεῖ πρὸς τὴν Λατινικὴν (in [= ἐν] μὲ ἀφαιρετικήν), ἐνῶ ἡ νέα ἐλληνικὴ μεταχειρίζεται ἐπὶ στάσεως τὴν πρόθεσιν εἰς.

Μὲ ἀφαιρετικὴν συντάσσονται αἱ ἐξῆς προθέσεις:

§ 227. 1) **ab, ā** (πρβλ. ἐλλ. ἀπό· πρὸ τοῦ t ἐπίσης abs, τὸ ā πρὸ συμφ. ἐκτὸς τοῦ h): (ἐκ τοῦ ab-s[ε]—aps πρβλ. ἄψ), τοπ.: ab urbe ἀπὸ (ἐκ) τῆς πόλεως, ā tergo (κατὰ νώτου, ἐκ τοῦ ὀπισθεν),

⁽⁸⁹⁶⁾ Αἰτιατικὴν δέχονται ἐμπρόθετον εἰς τὴν ἐρώτησιν εἰς ποῖον μέρος; τὰ ἐξῆς ρήματα: advēnīo, concurro, cōgo, confēro, contrāho, appello, abdo, nūntīo, dēvertor (§ 226).

⁽⁸⁹⁷⁾ Inscrībo in alīquā rē καὶ alicūi rei (ἐπιγράφειν τινί, ἐπιγράφω ἐπὶ τινος), figo in cruce ἢ fīgo in crucem (ἀνασταυρῶ τινα).

ā fronte (κατὰ μέτωπον), *ā latēre* (ἐκ πλαγίου)⁽³⁹⁸⁾, χρον.: *ā puēris*, *ā pueritiā* (ἐκ παιδων) (§ 241 τέλ.), *ab urbe condītā* (§ 180), μτφρ. (ἐπὶ προσώπων) πρὸς δῆλωσιν τοῦ ποιητ. αἰτίου (§§ 232. 234. 268).

cōram ⁽³⁹⁹⁾ (μὲ πρόσωπα): *cōram tē*, *cōram pōpūlō* (ἐνώπιον, παρόντος τοῦ δήμου), *cōram adesse* (αὐτὸς πάρεμι, προσωπικῶς παρίσταμαι).

cum (ἀρχαιοτ. λατ. *com* [πρβλ. κοινὸς ἐκ τοῦ κομ-μός, —κοινός] καὶ εἰς τὴν σύνθεσιν *com-*, *con-*, *co-*), κυρίως=κοινῇ, *δομοῦ*: *cum patre esse* (σὺν τῷ πατρί, μετὰ τοῦ πατρὸς εἶναι).

Σημ. Ἡ πρόθεσις *cum* μὲ ρήματα ἀποτελεῖ περιφράσεις: *cum alīquō esse* (εἶμαι τῆς ἀκολουθίας τινός, εἶμαι μετὰ τινος [§ 237]), *cum tunīcā* (ἐνν. *vestītum*) *sedēre* (κάθηναι ἐνδεδυμένος μὲ χιτῶνα [§ 237]). Ἐπίσης *facēre*, *sentīre cum alīquō* (φρονῶ τὰ τινος, εἶμαι μὲ τὸ μέρος τινός), *agēre cum pōpūlō* (χορηματίζεσθαι τῷ δήμῳ), *pūgnāre* ἢ *bellum gerēre cum alīquō* (μάχεσθαι τινι· πρβλ. τῆς νέας ἑλλην. πολεμῶ μὲ τὸν ἐχθρόν), *commūnīcāre aliquid cum alīquō* (ἀνακοινῶ τι εἰς τινά), *sēcum repūtāre* (ἀναλογίζομαι). Περὶ τῆς *cum* πρὸς δῆλωσιν τρόπου ἰδὲ § 238. Περὶ τοῦ *mēcum*, *sēcum* κλπ. ἰδὲ § 68 Σημ.

dē τοπικῶς: *dē monte* (ἀπὸ [τῆς κορυφῆς] τοῦ ὄρους), *dē caelō tactus* (κεραννόβλητος), *homo dē plēbe* (ἐκ τοῦ δήμου), *dē patre* (παρὰ τοῦ πατρός)· χρον.: *dē diē* (ἀφ' ἡμέρας), *dē prandīō* (ἐξ ἀρίστου [εὐθὺς μετὰ τὸ πρόγευμα])· μτφρ.: *eā dē causā* (ἐξ ἀφορμῆς αὐτῆς), *dē industriā* (ἐπίτηδες), *dē intēgrō* (ἐξ ἀρχῆς, ἐκ νέου = *dē-nūō*), *dē rē publicā agitur* (περὶ τῆς πολιτείας πρόκειται), *dē sententiā alicūius* (κατὰ γνώμην τινός)⁽⁴⁰⁰⁾. Ἰδὲ §§ 204, 207, 217 α.

ēx (ἐξ, ἐκ, ἐκ τοῦ *ec-s*, πρβλ. *ec-fātus*) καὶ **ē** (πρὸ συμφώνου, ἐκτὸς τοῦ *h*), **τοπικῶς**: *ex urbe*, *ex equō*, χρονικῶς: *ex illō diē* (ἐξ ἐκείνης τῆς ἡμέρας), *pendēo ex* ἢ *ab arbōre* (καὶ *in*) (κρέμαμαι ἐκ τοῦ δένδρου)· μτφρ.: *ex anīmō* (ἐκ καρδίας), *ex vulnēre aeger* (ἐνεκα τοῦ τραύματος ἀσθενής [§ 234]), *ē rē publicā faciō* (πράττω τι

⁽³⁹⁸⁾ *Incipīō*, *ordīor*, *initīum faciō* *ab* (ἀρχεσθαι ἀπὸ τινος), *absum*, *disto ab* (*ā Tolōsātīum finībūs* ἢ *ab eius castris* = ἀφίσταμαι, ἀπέχω ἀπὸ τὴν χώραν τῶν Τολωσαίων ἢ ἀπὸ τοῦ στρατόπεδον τούτου), *dēfendo*, *tuēor ab alīquō* (ἀποκρούω τινά).

⁽³⁹⁹⁾ Ἐκ τοῦ *cō-ōs-am* = *cōsam*, *cōram* (ρωτακισμός) (§ 67 Σημ. α') ἢ ἐξ αἰτιατικῆς τοῦ ἐνικοῦ τοῦ θηλυκοῦ τοῦ μὴ εἰς χρήσιν ἐπιθέτου *cōrus* (ἐκ τοῦ *cum+ōs* [γεν. *ōris*]).

⁽⁴⁰⁰⁾ *ācta res* *est* ἢ *āctum est* ἢ *āctum est dē mē* (φράσις ἰδίᾳ τῶν κωμικῶν ποιητῶν) = (ἀπὸ)λόγια, κατεστράφη, χάθηκα.

ἐπ' ὠφελείᾳ τῆς πολιτείας), ex senatūs consultō (κατὰ δόγμα, ἀπόφασιν τῆς συγκλήτου), ex lege (κατὰ νόμον), ex sententiā (κατ' εὐ-
χὴν), ex ūsū est (fit, accidit)=εἶναι χορήσιμον (ὠφέλιμον).

pālam (ἀντίθ. clam)=cōram: pālam pōrūlō=δημοσίᾳ, ἐν ὄψει τοῦ
δήμου (τοῦ λαοῦ).

prae⁽⁴⁰¹⁾ το π.: prae sē agĕre (ἄγειν ἔμπροσθεν ἑαυτοῦ), prae
sē ferre (=ostentāre ἐπιδείκνυμαι, ἐπιδεικτικῶς φέρω), μτφρ.: Rō-
mam prae Capūā (ἐν συγκρίσει πρὸς τὴν Καπύην) contemnĕre, prae
nōbis beātus est (ἐν συγκρίσει ἢ συγκρινόμενος πρὸς ἡμᾶς [ἢ πρὸς
ἐμὲ] εἶναι εὐτυχής), prae lacrimis scribĕre ἢ loquī **nōn** possum
(ἐνεκα τῶν δακρύων, τὰ δάκρυα μ' ἐμποδίζουν νὰ γράψω ἢ νὰ ὁμιλῶ).

Εἰς τὴν τελευταίαν σημασίαν κανονικῶς μὲ ἀρνητικὰς φρά-
σεις ἢ μὲ ρῆμα ἀρνητικῆς σημασίας (π.χ. negligo=prō nihīlō
puto κ.τ.τ.): prae metū oblīti (=immemōres).

prō⁽⁴⁰²⁾ το π.: prō moenībus (μὲ τὰ νῶτα [τὴν πλάτην] ἐστραμ-
μένην πρὸς τὰ τείχη), ἐπομένως = ὑπὲρ τῶν τειχῶν μτφρ.: **prō**
patriā mōri. Cornībus ūti prō pocūlis (μεταχειρίζομαι κέρατα ἀντὶ
ποτηρίων). Prō patre esse alicūi (ἐπέχειν τινὶ θέσιν πατρός). Prō
cōnsūle (ἀντὶ ὑπάτου, ἀνθυπάτου). Prō victis abiĕrunt (ἀπῆλθον ὡς
ἡττημένοι). Gratīam referre prō... (εἰς ἀνταμοιβήν...). Prō virībus
(ἀναλόγως τῶν δυνάμεων). Prō tempōre (ἀναλόγως τῶν περιστάσεων).

sīnĕ⁽⁴⁰³⁾: homo sīnĕ ingenīō (ἄνευ νοῦ, ἀφηνής). Sīnĕ dubīō
(ἄνευ ἀμφιβολίας). Sīnĕ ūllā dubitatīōne (ἄνευ δισταγμοῦ). Ἀντίθ.
cum.

tēnus (ἐκτεινόμενος ἕως, πρβλ. pertīnĕre): Taurō tēnus (μέχρι Ταύ-
ρου). Ἡ πρόθ. tēnus τίθεται μετὰ τὴν λέξιν τὴν ὁποίαν προσδιορίζει
(πρβλ. καὶ quātēnus=μέχρις οὗτου).

2) Μόνον εἰς τὴν ἐρώτησιν ποῦ ; (ἐν ποίῳ τόπῳ ;) τίθεται ἀφαι-
ρετικῇ (ἄλλως αἰτιατικῇ [§ 225]).

in (ἀρχ. λατιν. en, πρβλ. ἐν): το π.: in castris (ἐν τῷ στρατο-
πέδῳ), in Graeciā (ἐν [τῇ] Ἑλλάδι), in summā senectūte (παρὰ

⁽⁴⁰¹⁾ Συγγενής πρὸς τὸ prīmus, prīdie κ.τ.τ.

⁽⁴⁰²⁾ Prō καὶ prō (πρβλ. πρὸ—πρῶτῃ, prōficīscor, prōfundo ἀλλὰ prō-
ficiō.

⁽⁴⁰³⁾ Ἐκ τοῦ prōn. reflex. (§ 68) sē (sēd—sē) καὶ τοῦ μορίου -nĕ, ἐπο-
μένως sī-nĕ (ἀντὶ sē-nĕ).

τὸ βαθὺ γῆρας)· χρόν.: in fugā (κατὰ τὴν φωνήν [§ 241]), in capite (ἐπὶ τῆς κεφαλῆς). Διάφοροι φράσεις: in manibus habēre (ἔχειν ἐν ταῖς χερσίν, κρατῶ). In armis esse (εἶμαι ὑπὸ τὰ ὅπλα). In ore habēre (ἔχω εἰς τὸ στόμα, μνημονεύω διαρκῶς). In aliquā rē versārī (ἀσχολοῦμαι εἷς τι). Quantum in mē est (ὅσον ἐξαορτᾶται ἀπὸ ἐμέ).

sūb (πρβλ. ὑπό), **τοπ.**: sub monte esse (εὐρίσκομαι ὑπὸ τοὺς πόποδας τοῦ ὄρους), sub dīno (ἐν ὑπαίθρῳ), χρόν.: sub adventū (ὑπὸ [περὶ] τὴν ἄφιξιν)· **μτφρ.** sub imperiō alicūius (ὑπὸ τὴν δεσποτείαν τινός), sub dicīōne esse (ὑπὸ [ἐν] τῇ ἐπικρατείᾳ τινός εἰμι). Περὶ τῆς subter ἰδὲ § 240, 1.

sūper (σπανία): hāc sūper rē=περὶ τούτου (τοῦ πράγματος).

3) Η ΑΦΑΙΡΕΤΙΚΗ

(συνέχεια τῆς ἐπιρρηματικῆς σχέσεως)

§ 228. Προσημείωσις. Περὶ τοῦ ὀνόματος τῆς ἀφαιρετικῆς εἵπομεν ἀνωτέρω ὡς καὶ περὶ τῆς σημασίας αὐτῆς (ὑπ. 17). Μὲ αὐτὴν τὴν κυρίως ἀφαιρετικὴν συνεχωνεύθησαν ἡ ὀργανικὴ καὶ ἡ τοπικὴ (§ 340).

Α'. Ἡ κυρίως ἀφαιρετικὴ (sēparātīvus).

1) Ἀφαιρετικὴ μὲ ὀνόματα πόλεων. Αὕτη τίθεται πρὸς δῆλωσιν τῆς ἀφετηρίας⁽⁴⁰⁴⁾ ἐπὶ ὀνομάτων πόλεων καὶ μικρῶν νήσων: Rōmā, Athēnis venīo (ἐκ Ρώμης, ἐξ Ἀθηνῶν ἔρχομαι). Corinthō proficīscor (ἐκ Κορίνθου ἀπέρχομαι, ὁρμῶμαι). Rhodō navīgo (ἐκ Ρόδου πλέω). Ἐπίσης dōmō (ἐκ τοῦ οἴκου), rūrē (ἐκ τοῦ ἀγροῦ) (πρβλ. § 215 Α, α) τούναντίον procul ἢ longē ā dōmō⁽⁴⁰⁴⁾, ab Athēnis. Περὶ τῆς ex⁽⁴⁰⁴⁾ ἰδὲ § 227.

§ 229. 2) Ἀφαιρετικὴ τοῦ χωρισμοῦ⁽⁴⁰⁵⁾. Ἡ ἀφαιρετικὴ τοῦ χωρισμοῦ (abl. sēparātīvus) χρησιμοποιεῖται ὡς ἔμμεσον συμπλήρωμα ἄνευ προθέσεως μὲ ρήματα σημαίνοντα χω-

⁽⁴⁰⁴⁾ Εἰς τὴν ἑλληνικὴν γλῶσσαν ἡ πτώσις αὕτη καλεῖται γενικὴ (ἀφαιρετικὴ) διὰ τοῦτο καὶ συμπίπτει τὸ εἶδος τοῦτο τῆς λατιν. ἀφαιρετικῆς μὲ τὴν ἑλληνικὴν γενικὴν.

⁽⁴⁰⁵⁾ Οἱ ποιηταὶ καὶ οἱ μεταγενέστεροι παραλείπουν καὶ εἰς ἄλλας περιστάσεις τὰς προθέσεις: caelō venīre. Ἐπίσης καὶ εἰς τὰ οὐσιαστικά δύναται νὰ τεθῇ ὄνομα τόπου: quī Narbōne redītūs? (ποία ἢ ἐκ Ν. ἐπάνοδος;), discēssus Athēnis (ἢ ἐξ Ἀθηνῶν ἀναχώρησις), πρβλ. ὁμοίαν χρῆσιν εἰς τὴν ἀρχαίαν ἑλληνικὴν: ἐν σκέπη φόβου (=ἐξήσφαλισμένοι ἀπὸ φόβου).

ρισμόν, ἀπομάκρυνσιν, ἀπαγόρευσιν, ἀπαλλαγὴν, στέρησιν, ἀποχήν, κώλυμα: lēvāre (ἀνακουφίζω), solvĕre (λύω, ἀπαλλάττω, σπανιώτατα testāmentī solvo=λύω [τοὺς κληρονόμους] τῆς διαθήκης), libĕrāre (ἐλευθερῶ), prīvāre (στερῶ), fraudāre, dĕfraudāre καὶ παλαιότ. dĕfrūdāre (ἀποστερῶ τινά τινος), spoliāre (σκληλεύω), orbāre (στερῶ), vācāre (ἀλλὰ καὶ μὲ τὴν πρόθεσιν ab=εἶμαι ἀπηλλαγμένος τινός), nūdāre (γυμνῶ), exŭĕre (ἐκδύω), carĕre (στεροῦμαι), dĕterrĕre (φοβίζω, ἀποτρέπω): vācans culpā (αἰτίας ἀπηλλαγμένος). mens vācans corpore (ψυχῇ σώματος κενή). Ἀλλὰ κλασσικῶς πάντοτε μὲ ἐμπρόθετον ἀφαιρετικὴν τὰ σύνθετα ἐκ τοῦ dīs- καὶ sē- ὥς καὶ τὸ dĕfīcĕre (ἀποστατῶ), abhorrĕre (ἔχω ἀντιπάθειαν κατὰ τινος). Τὸ abstīnĕre (ἀπέχεσθαι) διαφορεῖται: Alpēs Italiām ā Gallīā sēiungunt (ἀπὸ τῆς Γαλατίας χωρίζουν). Alexander, cum interemisset (ἀφοῦ ἐφόνευσε) Clītum, vix ā sē manūs abstīnūt (μόλις ἀφ' ἑαυτοῦ ἐκράτησε τῶν χειρῶν). Fabā Pythagorēi abstīnēbant (κνάμων οἱ Πυθαγόρειοι ἀπέχοντο). Distinguĕre Grānīum ā Crasso. Vĕra ā falsis dīiudīcāre.

Σημ. Ἀξίαι σημειώσεως αἱ φράσεις: consilīō dēsistĕre (ἀφίσταμαι τῆς γνώμης), (ex) lōcō cēdĕre (ἐγκαταλείπω τὴν θέσιν μου), cōnsulātū abīre ἢ sē abdīcāre (καὶ cōnsulātum abdīcāre καταθέτω τὴν ὑπατείαν), senātū movĕri (ἀποδιώκομαι ἐκ τῆς τάξεως τῶν Συγκλητικῶν), aquā et ignī interdīcĕre (εἴργειν τινά ὕδατος καὶ πυρός, ἐξορίζω τινά).

Τὸ ĕgĕre καὶ līdīx τὸ īndīgĕre (ἐκ τοῦ ind[o]- ἢ ind[u]- ĕgĕre=ἔχω ἀνάγκην) ταλαντεύονται μεταξὺ τῆς γενικῆς καὶ τῆς ἀφαιρετικῆς. Τὸ alīĕnus (=ἀλλότριος, ἀδιάφορος, ἀπάδων), καὶ μὲ τὴν ab ἄλλὰ alīĕnus (=ἀντιπαθής, ἐχθρικῶς ἢ κακῶς διακείμενος) καὶ μὲ τὴν ab καὶ alīcūī rei. Ἰδ. § 199 καὶ Σημ.

Κατὰ τὸ ĕgĕo alīquā rē συνετάχθη καὶ τὸ **opus est** alīquā rē⁽⁴⁰⁶⁾ (δεῖ τινος, χρειάζομαι τι).

§ 230. 3) Ἀφαιρετικὴ τῆς καταγωγῆς. Ἡ ἀφαιρετικὴ τῆς καταγωγῆς (abl. origīnis) κεῖται ἰδίως μὲ τὸ ρῆμα nāscor καὶ μὲ μετοχὰς δηλούσας τὴν καταγωγὴν, οἷον: ortus (genītus, prōcrēātus prōgnātus κ.ἄ. [εἰς τοὺς ποιητάς]=κατα-

⁽⁴⁰⁶⁾ Ἡ ὀνομαστικὴ τοῦ οὐδετέρου ἐπιθέτων καὶ ἀντωνυμιῶν (īd, hīc, illūd) ἐξηγεῖται ὥς ἐξῆς: τοῦτο εἶναι δι' ἐμὲ ἐργασία νὰ κάμω, χρειάζομαι ἀκόμη τοῦτο.

γόμενος, γεγονώς, γεννηθείς) καὶ δηλοῖ τὴν οἰκογενειακὴν καταγωγὴν ἢ τὴν πολιτειακὴν κατάστασιν (τὴν κοινωνικὴν τάξιν): Apollo Iove nātus (=Iovis filius) est et Latōnā (=Latōnae filius). Bonis ἢ humilībus parentībus nātus, equestri locō nātus ἢ ortus (ἐξ ἱππέων καταγόμενος), humīli locō nātus (ἐκ ταπεινοῦ γένους).

Σημ. Πρὸς δῆλωσιν τῶν γεννητόρων, τίθεται κατὰ κανόνα ἀπλὴ ἀφαιρετική, ἀλλὰ πάντοτε ἐμπροθέτως μὲ τὴν ex, ἐὰν οἱ γονεῖς δηλοῦνται μὲ ἀντωνυμίαν, συχνάκις δὲ (ἀλλὰ καὶ σπανιώτ. μὲ τὴν ab καὶ τὴν dē) ὁσάκις τὸ ὄνομα τῆς μητρὸς κεῖται μόνον, χωρὶς τὸ ὄνομα τοῦ πατρὸς, ἢ τέλος ἐπὶ μεταφορικῆς σημασίας ἢ ex ἢ ab: ex illis, ex illā, ex eō nātus, ex servā nātus, ex illo factiōnes (κόμματα) nāscuntur (ἐκεῖνος εἶναι ὁ πνευματικὸς τρόπος τινά πατὴρ τῶν...). Invidiā ex opulentīa oriūtur (nāscitur, gignitur).

Πρὸς δῆλωσιν ὅμως τοῦ ἀπωτέρω γένους τίθεται σχεδὸν πάντοτε ἢ ab (σπανιώτ. ex, ὅταν μάλιστα πρόκειται περὶ ἔθνους) μὲ τὸ ortus, oriundus, prōgnātus: ab ingenūis oriundus, ab Germānis orti, ex Cimbris prōgnāti (ἀλλὰ καὶ obscuris orti maiōribus).

§ 231. 4) Ἀφαιρετικὴ τῆς συγκρίσεως. Ὁ β' ὅρος τῆς συγκρίσεως, ὅταν ὁ α' ὅρος, μὲ τὸν ὁποῖον συμφωνεῖ τὸ συγκριτικὸν ἐπίθετον, εἶναι εἰς τὴν ὀνομαστικὴν ἢ τὴν αἰτιατικὴν ἄνευ προθέσεως τίθεται εἰς τὴν ἀφαιρετικὴν (abl. comparātivus ἢ comparātivōnis). Ἡ ἀφαιρετικὴ τῆς συγκρίσεως δύναται νὰ ἀντικατασταθῇ διὰ τοῦ quam (=ἢ) ἔπειτα ἀπὸ τὰ συγκριτικὰ ὀνομαστικῆς ἢ αἰτιατικῆς πτώσεως, π.χ. virtus est pretiōsior aūrō ἢ quam aūrūm [ὀνομαστ.]. Sequor virtutem meliōrem aūrō (ἢ quam aūrūm [αἰτ.]). Aut tace, aut dīc meliōra silentiō πρβλ.=ἢ λέγε τι σιγῆς κρεῖττον ἢ σιγῇν ἔχε. Παροιμία: tunīca propīor palliō (ἐνν. est=ὁ χιτῶν εἶναι ἐγγύτερος τοῦ ἱματίου)· πρβλ. ἀντίστοιχον: γόνυ κνήμης ἔγγιον.

Ἐπίσης τίθεται ἀφαιρετικὴ τοῦ β' ὅρου, ἐφ' ὅσον εἰς τὸν α' ὅρον ὑπάρχει ὀνομαστικὴ μὲ συγκριτικὸν ἐπίρρημα: Varro magis laudātur Nepōte (ἢ quam Nepōs).

Σημ. α'. Ἐὰν ὁ α' ὅρος εἶναι εἰς ἄλλας πτώσεις ἢ εἶναι εἰς ἐμπρόθετον αἰτιατικὴν ἀποφεύγεται ἡ ἀφαιρετικὴ. Οὕτω κλασσικῶς δὲν λέγεται: Varrōnis memīni, homīnis doctiōris Cláudiō ἀλλὰ quam Cláudius fuit ἢ qui homo doctior fuit Cláudiō ἢ quam Cláudius, οὔτε ἄλλιν λέγεται Varrōnem magis laudāmus Cláudiō (ἀφαιρ.) ἢ Varrōni magis confidimus Cláudiō (ἀφαιρ.) ἀλλὰ quam Cláudium ἢ quam Cláudiō (δοτ.).

Σημ. β'. Ἡ ἀναφορική ἀντωνυμία, καθὼς καὶ ἡ φράσις *alius alīo* (μὲ συγκριτ.), ὡς β' ὅρος τῆς συγκρίσεως τίθεται πάντοτε κατ' ἀφαιρετικήν: *patrīa, quā nihil potest esse iūcundius* (ἡ πατρίς τὸ γλυκύτερον παντὸς ἄλλου πράγμα). *Alius alīo magis* (ὁ εἰς περισσότερον ἀπὸ τὸν ἄλλον). *Alius alīo pēquior* (ὁ εἰς χειρότερος ἀπὸ τὸν ἄλλον). Προτιμᾶται δὲ ἡ ἀφαιρετική, ἐάν ἡ πρότασις εἶναι ἀρνητική ἢ ἐρωτηματική μὲ ἀρνητικήν σημασίαν: *quid est iūcundius patrīā? = nihil est iūcundius patrīā.*

Ἀξίαι σημειώσεως αἱ ἀφαιρετικάι: *expectātīōne*, *opīnīōne* (ιδίᾳ μὲ τὴν γενικὴν *omnīum*), καὶ *aēquō*, *iūstō*, *solītō*, *necessarīō* ἀντὶ *quam est* (*erat, fuit*) *spēs*, *opīnīo* κλπ. ἢ *quam quis putat, putābat*, *spērābat* κλπ. ἢ *quam oportet, necesse erat* κλπ.: *Caesar celerius omnīum opīnīōne* (ἢ *omnīum expectātīōne*) *vēnit*.

Σημ. γ'. Μετὰ τὸ *plūs*, *amplius*, *minus* καὶ *longius* παραλείπεται συνήθως τὸ *quam*, ἐάν ἀκολουθῇ λέξις χρόνου, μέτρου ἢ ἀριθμητικόν: *amplius ἢ minus decem mēses* (10 μῆνας καὶ πλέον ἢ καὶ ὀλιγώτερον, ἐπὶ πλέον ἢ ἔλαττον τῶν 10 μηνῶν). Τίθεται ὅμως καὶ ἀφαιρετικὴ τῆς λέξεως τοῦ χρόνου κλπ., ἐάν τὸ *plūs*, *amplius* κλπ. ἐπέχουν εἰς τὴν πρότασιν θέσιν ὀνομαστικῆς ἢ αἰτιατικῆς: *plūs ducentos ἢ plūs quam ducentos ἢ plūs ducentis* (πλέον τῶν 200) *trucidaverunt*.

§ 232. Β'. Ἡ ἀφαιρετικὴ ὡς ὀργανικὴ. ⁽⁴⁰⁷⁾

(Ἐρώτησις: μὲ τίνα; μὲ τί; πῶς;)

Προσημείωσις. Ἡ ὀργανικὴ πτῶσις, ἔχουσα ἄλλοτε ιδίᾳς καταλήξεις, συνεχωνεύθη μὲ τὴν ἀφαιρετικήν (*abl. instrumentālis*). Αὕτη ὡς καὶ τὸ ὄνομα δηλοῖ, σημαίνει τὸ μέσον ἢ τὸ ὄργανον (*abl. instrumenti*) διὰ τοῦ ὁποίου γίνεται τι, καὶ γενικώτερον δηλοῖ πᾶσαν κοινωσίαν ἢ συνοδίαν (*abl. sociātivus*). Ἡ ὀργανικὴ ἀφαιρετικὴ δηλοῖ:

1) Τὸ πρᾶγμα ἢ τὸ πρόσωπον (τὸ τελευταῖον θεωρούμενον ὡς πρᾶγμα) δι' οὗ ἐκτελεῖται τὸ ὑπὸ τοῦ ρήματος σημανόμενον: *Cornibus tauri, apri dentibus, morsu leones se tūtantur* (ἀμύνονται). *Suēbi lacte atque pecore vivunt* (ἢ *vescuntur*). *Clodius servis Etruriam vexavit* (οὕτω καὶ *navem militibus complere* Πρβλ. τοῖν ὀφθαλμοῖν προορᾶν καὶ δυοῖν ὥτοιιν ἀκούειν). ⁽⁴⁰⁸⁾

⁽⁴⁰⁷⁾ Ἡ ἑλληνικὴ γλῶσσα καλεῖ αὐτὴν ὀργανικὴν δοτικὴν, ἥτις ἰσοδυναμεῖ πρὸς τὴν ἀφαιρετικὴν τῆς Λατινικῆς.

⁽⁴⁰⁸⁾ Ὅταν τὸ πρόσωπον θεωρῇται ὡς μέσον τίθεται ἀφαιρετικὴ ἀπλή (ἰσοδυναμοῦσα πρὸς τὴν δοτικὴν τῆς Ἑλληνικῆς): *obsidibus cavere inter se* (ἀνταλλάσσω δμήρους πρὸς κοινὴν ἀσφάλειαν), Πρβλ. φυλαττόμενος ἱκανοῖς φύλαξι.

Ἐάν τὸ μέσον εἶναι πρόσωπον, γίνεται κανονικῶς χρήσις τῆς *per* (πρβλ. διὰ: ἔλεγε δι' ἑρμηνέως) ἢ τῆς περιφράσεως *opĕrā* ⁽⁴⁰⁹⁾ (τῇ *ἐνεργείᾳ*), *beneficiō*, *auxiliō* ⁽⁴⁰⁹⁾ (τῇ *βοηθείᾳ*) μὲ γενικὴν προσώπου ἢ τέλος πρὸς δῆλωσιν τοῦ προσωπικοῦ ἢ ἄλλως ποιητικοῦ αἰτίου τῆς *ab* (§ 227, 1 *ab*): *Caesar per explorātōres certior factus est* (διὰ κατασκόπων ἐπληροφωρήθη). *Cicerōnis unius opĕrā* (ἢ *ā Cicerōne*) *res publica cōservāta est*.

Σημ. Τὸ μέσον ἐκφράζεται καὶ δι' ἀφαιρετικῆς ρηματικοῦ ὀνόματος: *mens discendō alitur et cogitandō* (ὁ νοῦς τοῦ ἀνθρώπου τρέφεται διὰ τῆς μαθήσεως [ἢ διδασκόμενος] καὶ διὰ τῆς σκέψεως [ἢ σκεπτόμενος]).

Ἰδιόζοντα: α) Τὰ πληρώσεως, ἐξαρτύσεως καὶ ἀφθονίας σημαντικὰ συντάσσονται μὲ ἀφαιρετικὴν (*abl. cōpīae*): *Germaniā Galliāque abundant rīvis et flūminibus*.

β) Μὲ (ὀργανικὴν) ἀφαιρετικὴν συντάσσονται καὶ τὰ ῥήματα *utor* (συνηθίζω μέ τι καὶ ἔπειτα μεταχειρίζομαι), *abutor* (§ 157), *frutor* (§ 157), *fungor*, *dēfungor*, *perfungor* (Ἰδ. ὑπ. 461): *victōriā ūti Hannibal nesciēbat*.

Τὸ *pōtior* ταλαντεύεται μεταξὺ τῆς (ὀργανικῆς) ἀφαιρετικῆς καὶ τῆς γενικῆς: *urbe potīri* (λαμβάνω κατοχὴν τῆς πόλεως) ἀλλὰ πάντοτε *rērum potīri* (γίνομαι κύριος τῶν [πολιτικῶν] πραγμάτων, ἔχω τὴν ἡγεμονίαν).

Ἐπίσης (ὀργανικὴν) ἀφαιρετικὴν δέχονται καὶ τὰ ἐπίθετα: *refertus* (§ 206 γ6 Σημ.), *confertus* (ἐμπλεως, μεστός), *dignus* (ἄξιος), *frētus* (θαυρῶν, πιστεύων, πεποιθώς), *praeditus* (πεπροικισμένος, ἔχων): *admīrātīōne dignus* (θαυμασμοῦ ἄξιος). Ἰδὲ καὶ § 235.

Σημ. Ἀξιαὶ σημειώσεως αἱ φράσεις: *pedibus proficisci* (πεζῇ πορεύομαι). *Proeliō vinci* (ὑπ. 416), *proeliō lacescere* (τὸν ἐχθρὸν προσβάλλω). *Pilā, alēā ludere* (παίζω σφαῖραν, κύβους). *Tibīs canere* (παίζω αὐλόν). *Tectō* (ἢ *mensā*) *recipere* (ἐποδέχομαι τινα εἰς τὴν οἰκίαν μου). *Lapidibus* (ἢ *lapides*) *sanguine* (ἢ *sanguinem* αἵτιατ. τοῦ περιεχομένου [§ 220]) *pluere* λίθους αἶμα ἢ λίθους αἵματι ὕειν' πρβλ. νιφέτω μὲν ἀλφίτοις, ψακαζέτω δ' ἄρτοισιν, ὕετω δ' ἔτνει (μὲ φάβα).

§ 233. 2) Ἀφαιρετικὴ τοῦ τιμήματος. Τὸ *prāγμα*, δι'

⁽⁴⁰⁹⁾ *Meā, tuā, suā, nostrā, vestrā opĕrā* (μεο κτλ. *auxiliō*) = δι' ἐμοῦ, διὰ σοῦ κ.τ.λ. (τῇ ἐμῇ βοηθείᾳ κ.τ.λ.), *beneficiō tuō* (διὰ σοῦ) *sum salvus* (§ 200 Σημ.).

οὐ προμηθευόμεθά τι, εἶναι τὸ ὄργανον ἢ τὸ μέσον, ἐπομένως ἡ ἀφαιρετική τῆς ἀξίας ἢ τοῦ τιμήματος (abl. praetīi) προήλθεν ἀπὸ τὴν ὀργανικήν: Laborībus vendunt dei nobis omnia bona πρβλ.= τῶν πόνων πωλοῦσιν ἡμῖν πάντα τὰγάθ' οἱ θεοί. Viginti talentis (ἀντὶ 20 τάλαντων) unam oratōnem Isocrātēs vēndīdit. C. Caesar (ὁ Καλιγόλας) centiēs sēstertiō (ἀντὶ 1.000.000 σηστερτίων [σελ. 148]) cēnāvit. Πρβλ. ἐνθεν οἰνίζοντο... Ἀχαιοί, ἄλλοι μὲν χαλκῷ, ἄλλοι δ' αἷθωνι σιδήρῳ. (Περὶ τῆς γενικής⁽⁴¹⁰⁾ τοῦ τιμήματος ἰδὲ § 203).

Ἡ χρῆσις τῆς ἀφαιρετικῆς⁽⁴¹⁰⁾ εἶναι πάντοτε ἐλευθέρα μὲ τὰ ρήματα ἀγοράς, πωλήσεως, (ἐκ)μισθώσεως κττ., ὅταν τὸ τίμημα εἶναι συγκεκριμένον: pater domum magnā pecuniā (ἀντὶ πολλῶν χρημάτων) ēmit, ἄλλως, ὅταν δηλ. ἀναφέρεται γενικῶς ἡ ἀξία, τίθεται ἡ ἀφαιρετική τοῦ magnō, parvō, plurīmō (per-māgno), minīmō (μὲ ὑπονοουμένην τὴν λέξιν pretiō), nihīlo⁽⁴¹¹⁾ κ.ἄ. πρβλ. πολλοῦ (ὀλίγου) πωλεῖν, τιμᾶν.

§ 234. 3) Ἀφαιρετική τῆς αἰτίας (abl. causae). Προσημείωσις. Ἐπίσης ἡ ἀφαιρετική εἶναι τὸ μέσον⁽⁴¹²⁾ μὲ τὸ ὁποῖον δηλοῦται διὰ ποίαν ἐσωτερικὴν αἰτίαν (π.χ. gaudīo exsultō= ἀγαλλῶ, πηδῶ ἀπὸ χαρᾶν) ἢ ἐξωτερικὴν αἰτίαν (domus incendiis delēta est) γίνεται τι. Πρβλ. φόβῳ συνεσχέθησαν. Ρίγει ἀπωλλύμεθα.

Κυρίως δέχονται ἀφαιρετικὴν τῆς αἰτίας τὰ ρήματα dolēo (π.χ. delictō), gemo (π.χ. dēsīderiō amīci), maerēo (π.χ. bonis alicūius), angor, gaudēo, laetor, dēlecto me=dēlector, ardēo, flāgro, glōriōr καὶ μὲ τὰ ἐπίθετα τὰ ὁποῖα ἐκφράζουν ψυχικὸν αἵτιον: superbus, maestus, laetus, anxīus, fessus (π.χ. bellō ἄλλὰ καὶ dē viā fessus), ferox (π.χ. victoriā): laetāmur secundis rēbus et dolēmus adversis. Laeta cognōmīne gens (χαῖρον ἔνεκα τῆς προσωνομίας ἔθνος).

Σημ. α'. Πολλάκις μεταξὺ τοῦ ρήματος καὶ τῆς ἀφαιρετικῆς, ἥτις

(⁴¹⁰) Εἰς τὴν ἑλληνικὴν γλῶσσαν ἀντὶ τῆς δοτικῆς γίνεται συνήθως χρῆσις τῆς γενικῆς.

(⁴¹¹) Ἀντικαθίστανται αἱ κοιναὶ φράσεις: cārō, cārē ἢ vilī emēre= ἀγοράζω ἀκριβᾶ ἢ μὴ διὰ τοῦ malē ἢ bēnē (melīus, optīme) emēre, καθὼς καὶ αἱ ἀφαιρετικαὶ plūre, minōre, tantō, quantō διὰ τῶν γενικῶν plūris, minōris, tantī, quantī (§ 203).

(⁴¹²) Εἰς τὴν ἑλληνικὴν γίνεται χρῆσις τῆς δοτικῆς, ἥτις ἀντικατέστησε τὴν ὀργανικὴν.

δηλοῖ τὸ κίνητρον, παρεμβάλλεται ἀνάλογος μετοχή, π.χ. *mōtus, commōtus, permōtus, impulsus* (*perterrītus, frāctus*), ἥτις δύνανται νὰ μείνῃ ἀμετάφραστος: *odīō, irā incēnsus* (*adductus, incītātus, inflammātus*) *hōc fecit*=ἐκ μίσους, ἐξ ὀργῆς... Πρβλ. *metū perterrītus* (φόβῳ, ἐκ φόβου). *Misericordiā adductus* (*incītātus, mōtus, commōtus*)=ἐξ οὔκτου. *Despērātīōne frāctus* (ἐξ ἀπογνώσεως). *Amōre incēnsus* (*impulsus*)=ἐξ ἐρωτος.

Σημ. β'. Τίθενται εἰς τὴν Λατινικὴν καὶ προθέσεις, π.χ. ἡ **in** μὲ τὸ *laetāri, dēlectāri, glōriāri, exsultāre, se iactāre, labōrāre*, ἡ **dē** μὲ τὸ *dolēre, labōrāre, laetāri*, ἡ **ex** μὲ τὸ *labōrāre* (*ex capite, ex pedibus, ex alvo, ex intestinis*), ἡ **ab** (σπανιώτερον) μὲ τὸ *labōrāre*.

Περὶ τοῦ *dolēre mortem* κ.τ.τ. ἰδὲ § 217. Τὸ (*con*)*fīdēre* συντάσσεται καὶ μὲ δοτικὴν προσώπου ἢ πράγματος (ἐὰν τὸ πρᾶγμα ἰσοδυναμῇ πρὸς πρόσωπον): *virtūtī milītum* (= *militibus*) *confīsus*.

Εἰς τὴν Ἑλληνικὴν τίθεται δοτικὴ ἢ ἡ πρόθεσις ἐπὶ [+δοτ.], διὰ [+αἰτ.], περὶ [+γεν.], ἐν.

Ἄξιοι σημειώσεως αἱ φράσεις: *iūssū* (*iniūssū*), *monītū* (*admonītū*), *missū*, *rogātū*, *hortātū* (*meō* ἢ *alicūius*)=ἐνεκα τῆς ἐμῆς διαταγῆς ἢ διαταγῇ τινος κλπ., ἐπίσης: *iūre*, *meō iūre* (μὲ *πληρὲς δίκαιον*). Περὶ τῶν προθέσεων *ab, propter, ob, ex, dē, causā* καὶ *prae* ἰδὲ §§ 224. 227. 232,1. καὶ 201 Σημ.

§ 235. 4) Ἀφαιρετικὴ τῆς ἀναφορᾶς.⁽⁴¹³⁾ Ὅταν λέγωμεν *Agēsilaus altērō pede clāudus erat* (ἦτο χωλὸς τὸν ἑτερον πόδα) δηλοῦται ὅτι ὁ Ἀγησίλαος ἦτο χωλὸς ἐξ αἰτίας τοῦ ἑτέρου ποδός. Ἡ ἀφαιρετικὴ ἄρα αὕτη (*abl. līmītatīōnis* [ἢ *respectūs*]) εἶναι συγγενὴς πρὸς τὴν προηγουμένην καὶ σχετίζεται σημασιολογικῶς μὲ τὴν αἰτιατικὴν τῆς ἀναφορᾶς (§ 216, δ *ōs umērosque deō simīlis*): *aeger oculis* (*ὀφθαλμίων*). *aeger pedibus* (*πονῶν, νοσῶν τοὺς πόδας*). *Sex. Rōscius fuit genēre, nōbilitāte et pecuniā...facile* (*ἀναμφισβητήτως*) *prīmus*. *Doctrīnā Graeciā Rōmānos et omni litterārum genēre supērabat*. *Numērō navium hostes superiōres erant*⁽⁴¹⁴⁾.

Σημ. Ἄξιοι σημειώσεως αἱ φράσεις: *verbō, nōmīne, speciē* (*ἀντίθ. rē, rē vērā, rē ipsā*), *meā sententiā*. *Nātū grandis* (*grandior, māior, naxīmus*) *προσβύτης, (προσβύτερος, προσβύτατος [γενεῇ])*, *ἀντίθ. nātū minor* (*minīmus*). *Aetāte prōnectus* (*εἰς προβεβηκυῖαν ἡλικίαν, γῆρα βαρύν*). *Mente*

(⁴¹³) Οἱ Ρωμαῖοι ποιηταὶ κατὰ μέμνησιν τῶν Ἑλλήνων προτιμῶσι τὴν αἰτιατικὴν τῆς ἀναφορᾶς.

captus (φρενοβλαβής, «οὐ φρενήρης»). Anímo pendēo (μετέωρος τῇ διανοίᾳ εἰμι [ὑπ. 417]). Anímō angor (εἶμαι ἀνήσυχος, ἀδημονῶ), dēfício anímō (ἀθυμῶ).

§ 236. 5) Ἀφαιρετική τοῦ μέτρου (abl. mēnsūrae).⁽⁴¹⁴⁾ Καί αὕτη εἶναι συγγενῆς πρὸς τὴν ὀργανικὴν, διότι διὰ τῆς ἀφαιρετικῆς ὀρίζεται τὸ μέσον ἢ τὸ ὄργανον, δι' οὗ πρᾶγμα τι φαίνεται κατὰ πόσον εἶναι μεγαλύτερον ἢ μικρότερον: Hibernia (ἢ Ἰρλανδία) dimidiō minor est quam Britannia. Homērus annis multis ante Rōmūlum fuit. Ūri sunt magnitudīne paulō infṛā (infṛā=κατωτέρω) elephantos (οἱ οὗροι εἶναι κατὰ τὸ μέγεθος ὀλίγον μικρότεροι τῶν ἐλεφάντων). Multō mālo (πολλῷ μᾶλλον αἰροῦμαι, προτιμῶ ἰδιαιτέρως). Omnībus partīb. māior (ἀσυνκρίτως ἢ κατὰ πάντα μεῖζων). Πρβλ. καὶ páucis post mēnsīb. ἢ páucis annis post.

Σημ. α'. Ἐκ τοῦ εἶδους τούτου τῆς ἀφαιρετικῆς ἐξηγοῦνται τὰ συγκριτικὰ καὶ αἱ συγκριτικαὶ φράσεις: ante [ἰδ. ἄνωτ.], post, infṛā [ἰδ. ἄνωτ.], supṛā, multō post, páulō ante, páulō post, nihīlō (melīor), tantō—quantō, quō—eō, aliquantō (ἄξιον λόγου μέρος): homīnes quō plūra habent eō cupiunt ampliōra (ὅσῳ περισσότερα ἔχουν, τόσῳ ἀφθονώτερα ἐπιθυμοῦν). Ter tantō=tribus partīb. tantō (τριπλασίως).

Σημ. β'. Ἀξίαι σημειώσεως αἱ φράσεις: multō ἢ multum (πρβλ. πολλῷ, μακρῷ, πολὺ μεῖζων) ἢ longē praestāre (antecedēre, antecellēre, supṛāre)=πολλῷ, πολὺ ὑπερέχειν, ἐπίσης τὰ ρήμ. τῆς στάσεως distāre, abesse (διστηκέναι, διέχειν), ὥς καὶ τὸ differre=διαφέρειν: magnō spatīō ἢ magnum spatīum [ἰδ. καὶ § 216] abesse, nōn longō spatīō distāre (ἀπέχειν πολὺ ἢ ὀλίγον). Illī nātūris (ἐκείνοι τῇ φύσει) diffērunt.

§ 237. 6) Ἀφαιρετική τῆς συνοδίας⁽⁴¹⁵⁾. Αὕτη κεῖται μερῆματα δηλοῦντα: εἶμαι, εὐρίσκομαι φιλικῶς ἢ ἐχθρικῶς μετὰ τινος, ἢ τίθεται μετὰ στρατιωτικὰς ἐκφράσεις (abl. sociātīvus). Συνήθως προσλαμβάνει τὴν cum: Exīrant cum Crasso adolescentes. Dictātor ingenti (ἢ cum⁽⁴¹⁵⁾ ingenti) exercītū ab urbe profectus est. Hostes ad castra Caesāris omnīb. (ἢ

(414) Οἱ Ἕλληνες ἔχουν τὴν (ὀργανικὴν) δοτικὴν, πρβλ. ταχὺς ποσίν, ἰσχυρὸς χερσίν, (τῷ) ἔργῳ, προφάσει, λόγῳ, τῷ ὄντι, δέκα ἔτεσιν, ὀλίγῳ πρό τινος.

(415) Ἡ Ἑλληνικὴ ἔχει (ὀργανικὴν) δοτικὴν μετὰ ρήματα, ἐπίθετα καὶ ἐπιρρήματα, ἀλλὰ καὶ ἀναπληροῖ αὐτὴν διὰ τῶν προθέσεων σύν, ἄμα: κατέπλευσαν εἰς Πάρον ναυσὶν εἴκοσιν. Πολλῇ βοῇ καὶ θορύβῳ προσέκειντο. Σύν τῇ ἄλλῃ στρατιᾷ. Ἀμα τῷ στρατῷ.

cum omnībus) copīis contendērunt (ἔσπευσαν). Relīquis (ἢ cum relīquis) legiōnībus subsēqui (ἐφέπεσθαι). Περί τῆς cum ἰδὲ καὶ § 238 Σημ.

Ἄλλὰ πάντοτε εἶναι ἀναγκαῖα ἢ πρόθεσις, ὅταν ὑπάρχῃ ἀρθμητικὸς προσδιορισμὸς = cum mille equitibus, cum duābus legionibus proficīsci.

Πρβλ. cum exercitū, cum comitatū, cum agminē καὶ māgnō (ἢ cum māgnō) comitatū, longō (ἢ cum longō) agminē κ.τ.τ. Περί τοῦ māgnō ἢ cum māgnō clāmōre ἰδὲ § 238 γ Σημ.

*Αἱ σημειώσεως αἱ φράσεις: cum alīquō esse (facere sentire)=φορνεῖν τὰ τινος, πρὸς τινος εἶναι. Cum tunīcā sedere (ἰδὲ § 227 cum). Cum canībus exīre=εἰς θήραν ἵέναι· mittere (καὶ μετὰ σύνθετα τοῦτου): cum legiōnibus mittere. Ἡ πρόθεσις cum εἰς αὐτὰ εἶναι ἀπαραίτητος.

§ 238. 7) Ἀφαιρετική τοῦ τρόπου (⁴¹⁸). Προσημείωσις. Εἰς τὴν ἀφαιρετικὴν τῆς συνοδίας ἀνήκει καὶ ἡ ἀφαιρετικὴ τοῦ τρόπου (abl. mōdi), ἡ ὁποία δεικνύει τὰς περιστάσεις, καθ' ἃς γίνεται τι.

Κυρίως κατ' ἀφαιρετικὴν (ἄνευ τῆς cum) τίθενται αἱ λέξεις α) αἱ δηλοῦσαι τρόπον: viā et ratīōne (λόγῳ καὶ μεθόδῳ, μεθοδικῶς), mōdō et ratīōne (μετὰ μέτρου καὶ μεθόδου), ordīne (ἐν τάξει), mōre (κατ' ἔθος), πρβλ. ἐπίσης ritū (δίκην, τρόπον), iūre, sacrāmētō, gratīs (=gratīs), merītō, vī, frāude, agminē (εἰς τάξιν πορείας), vitīō (κατὰ τρόπον πλημμελῆ), auspiciis ἢ imperiō alicūius (εισηγουμένου τινός). Πρβλ. καὶ libēns, laetus, frequēns, rārus κλπ. (§ 194 Σημ. γ').

Σημ. Τὸ mōdō καὶ ratīōne μόνον μετὰ ἀντωνυμικὸν ἢ γενικωτέρας σημασίας ἐπιθετικὸν διορισμόν: hōc (omni, pari, simīli) mōdō, eā (simīli) ratīōne, ὅχι fortī mōdō, ἀλλὰ fortīter. Ἡ ἀφαιρετικὴ τοῦ τρόπου ἀντικαθίσταται ἐνίοτε διὰ τῆς per: per īnsidiās (μετὰ ἐνέδραν, προδοτικῶς), per littēras (ἐγγράφως).

β) αἱ συνοδευόμεναι μετὰ τὸ ἐπίθετον nūllus (Cic. p. Mil. 28) ἀλλὰ καὶ σπανιώτερον ἐμπροθέτως, καὶ

γ) αἱ δηλοῦσαι μέρη τοῦ σώματος καθὼς καὶ αἱ ἀφαιρετικαὶ τῶν ρηματικῶν, π.χ. nūdo [inopertō, ἀντίθ. operto] capīte=γυμνῇ [ἀκαλύπτῳ] τῇ κεφαλῇ, nūdis pedibus incēdere (γυμνόποδα βαδίζειν), ἄλλως εἶναι ἀπαραίτητος ἢ cum, ἥτις μετὰ τὴν ἀφαιρετικὴν ἰσοδου-

ναμει πρὸς ἐπίρρημα: duōbus mōdīs fīt iniūrīa aut vī aut fraude. Nullō ordīne (ἀτάκτως). Nullo negōtīō (ἑρδίως). Amicitīam colere cum fide (=fidēlīter). Honestē id est (τοντέστι) cum virtūte (ἐναγρέτως) vīvere. Cum curā diligentīāque scrībēre (λίαν εὐσυνειδήτως γράφω). Cum flētū precībusque (κλαίοντες καὶ παρακαλοῦντες). Ἀλλὰ καὶ gemītū (ἀντὶ cum gemītū) εἰς τοὺς ποιητάς.

Σημ. Ἡ cum (§ 237) δύναται νὰ τεθῇ καὶ ἂν ἀκόμη τὸ οὐσιαστικὸν συνοδεύεται ἀπὸ ἐπίθετον· multis (cum) lacrimis, bonā (cum) veniā (=σύγνωθί μοι, μὴ χαλέπαινε τοῖς λεγομένοις μου).

§ 239. 8) Ἀφαιρετικὴ τῆς ιδιότητος. Αὕτη, οὖσα ἴδιον τῆς Λατινικῆς χαρακτηριστικόν, τίθεται ἄνευ προθέσεως ἀλλὰ πάντοτε συνοδευομένη ἀπὸ ἐπιθετικὸν διορισμὸν ἢ ἀπὸ οὐσιαστικὸν μὲ πτώσιν γενικὴν πρὸς χαρακτηρισμὸν προσώπου ἢ πράγματος εἰς δοθεῖσαν περίστασιν (abl. quālītātis): Ἐνίστε ἀπαντᾷ εἰς τὴν αὐτὴν φράσιν ἐκτὸς τῆς ἀφαιρετικῆς καὶ ἡ γενικὴ τῆς ιδιότητος ἄνευ οὐσιώδους διαφορᾶς (§ 202): Catilīna fuit magna **vī** et anīmi et corpōris, sed **ingeniō** malō prāvdque (μεγάλῃς δυνάμει καὶ ψυχῇ καὶ σώματι, ἀλλὰ νοῦ κακοῦ καὶ διεστραμμένου). Clāvis ferrēis digītī pollīcis crassitūdīne (διὰ σιδηρῶν ἥλων μεγέθους ἀντίχειρος). Vir māgni ingenīi summāque prūdētīā.

Πρὸς δῆλωσιν παροδικῶν διαθέσεων (anīmō bonō, tristī, laetō esse) ἢ ἐξωτερικῶν καὶ σωματικῶν ιδιοτήτων τίθεται πάντοτε ἀφαιρετικὴ τῆς ιδιότητος: Caesar fuisse trādītur excelsā statūrā, colōre candidō, terētībus membris, ōre paulō plenīōre, nīgris vegētisque oculīs, valetūdīne prospērā (ὁ Καῖσαρ παραδίδεται ὅτι ἐπῆρξεν ἐψηλοῦ ἀναστήματος, χρώματος λευκοῦ, μελῶν στοργγύλων [καλοκαμωμένων], προσώπου παχέος πως [γεμάτου], μαύρων καὶ γοργῶν ὀφθαλμῶν, υγείας καλῆς).

Σημ. Ἡ ἀφαιρετικὴ ὥς καὶ ἡ γενικὴ τῆς ιδιότητος (§ 202) δύναται νὰ ἀναπληρωθῇ διὰ τοῦ habēre: suāvītātem Isocrātēs, subtilītātem Lysīas, acūmen Hyperīdēs habūit ἢ σπανιώτατα διὰ τοῦ esse alicūi alīquid: Menelāo fuit suāvilōquens (ἡδυεπής) iūcundītas.

Τὸ λεχθὲν ἀνωτέρω (§ 202 Σημ.) ἰσχύει καὶ διὰ τὴν ἀφαιρετικὴν τῆς ιδιότητος μὲ γενικὰς λέξεις (π.χ. vir, homo, mulier, dux [ιδ. καὶ § 194 Σημ. α']).

§ 240. Γ') 'Η ἀφαιρετική ὡς τοπική

(σχέσις τοῦ τρόπου καὶ τοῦ χρόνου).

Προσημείωσις. Ἡ Λατινική εἶχεν ἀρχῆθεν ἰδιαιτέραν πτώσιν (ἀνταποκρινομένην εἰς τὴν ἑρώτησιν: ποῦ; καὶ λήγουσαν εἰς -ī: dom-ī = ἐν τῷ οἴκῳ (πρβλ.=οἶκο-ι). Ἡ αὐτὴ πτώσις ἀνταπεκρίνετο καὶ εἰς τὴν ἑρώτησιν: πότε; Τέλος βραδύτερον ἢ πτώσις αὕτη ἐταυτίσθη ⁽⁴¹⁶⁾ μὲ τὴν ἀφαιρετικήν.

1) Ἀφαιρετική τοῦ τόπου. Τὰ ὀνόματα τῶν πόλεων χωρίων καὶ μικρῶν νήσων ἐτίθεντο ἐπὶ στάσεως ἀρχῆθεν εἰς τὴν τοπικήν, ἥτις, ὡς εἴπομεν, ἐταυτίσθη βραδύτερον μὲ τὴν ἀφαιρετικήν (abl. loci), εἰς δὲ τὰ ὀνόματα τῆς α' καὶ β' κλίσεως μὲ τὴν γενικήν τοῦ ἐνικοῦ: Carthagīne (καὶ σπανιώτατα -ī), Tībūrī (καὶ συνηθέστ. Tībūrē), Athēnīs ('Αθήνησι), Delphis, Rōmae, Corinthī, Lesbī, ἐπίσης domī (ἐρώτ. ποῦ;) rūrī, humī (χαμα-ι). Ἡ ἀφαιρετική τοῦ τόπου εἰς τὰς λοιπὰς περιπτώσεις ἐκφέρεται μὲ τὴν πρόθεσιν in (§ 227, 2), ἐνίοτε μὲ τὴν sub (§ 297, 2), εἰς τοὺς ποιητὰς δὲ προσέτι μὲ τὴν σπανίζουσιν subter, ἥτις εἰς τοὺς πεζοὺς δέχεται (εἰς τὴν ἐρώτησιν ubi?) αἰτιατικήν.

Καὶ χρονικῶς: vespērī καὶ vespērē (ἐσπέρας, ἀργά), postrīdīē (τῇ ἐπομένῃ [ἡμέρᾳ]), merīdīē (τὴν μεσημβρίαν), hērī καὶ hērē (κυρίως τοπικὴ πτώσις τοῦ ἀχρ. hes=χ[θ]ές).

Σημ. α'. In urbe Rōmā.—(In) ipsā Rōmā.—Antiochiāe, celēbri quondam <in> urbe.

Σημ. β'. Τὸ anīmī ⁽⁴¹⁷⁾ δὲν φαίνεται νὰ εἶναι τοπικῆς ⁽⁴¹⁸⁾ πτώσεως εἰς τὰς φράσεις: pendēre anīmī (καὶ anīmō ἢ anīmīs)=ἐνδοσκομαι εἰς ψυχικὴν ἀγωνίαν, εἶμαι ἀνήσυχος (§ 235 Σημ.), angi anīmī (ἢ anīmō)=καταφοβοῦμαι, δειλιάζω.

Σημ. γ'. Ἀπλῶς ἀφαιρ. locō καὶ locīs (μὲ ἀντωνυμίας καὶ ἐπί-

⁽⁴¹⁶⁾ Εἰς τὴν ἀρχαίαν Ἑλληνικὴν ἐταυτίσθη πρὸς τὴν δοτικὴν καὶ ἡ σημασία αὐτῆς συνεχύθη, ὥστε δὲν διακρίνεται σαφῶς ἐὰν πρόκειται περὶ τῆς δοτικῆς ἢ τῆς παλαιᾶς τοπικῆς, (π.χ. μάχη νικᾶν, πρβλ.=pro elīō vinci § 232,4).

⁽⁴¹⁷⁾ Ὅτι τὸ anīmī δὲν εἶναι τοπικῆς πτώσεως φαίνεται καὶ ἐκ παρομοίας συντάξεως: desīpio mentis (χάνω τὸ νοῦ μου, τᾶχα χαμένα) καὶ ἐκ τοῦ ὅτι ἡ γενική αὐτῆς ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὴν γενικήν καὶ οὐχὶ πρὸς τὴν δοτικὴν—τοπικὴν τῶν Ἑλλήνων.

θετα): hōc ἢ certō locō, multis locīs (ἀλλὰ καὶ ἐμπροσθέντος μὲ τὴν in), meliōre locō esse. Ἐπίσης μὲ τὸ ἐπίθ. tōtus: tōtā urbe, tōtā Graeciā=per tōtam Graeciā, καὶ in Graeciā tōtā (ἐντός τῶν ὁρίων τῆς Ἑλλάδος), tertīō librō (εἰς ὁλόκληρον τὸ βιβλίον) καὶ in tertīō librō (εἰς [ὠρισμένα] χωρία τοῦ βιβλίου). Locō (in locō) + γεν. ἴδ. § 221 Σημ.

Περὶ τῆς in πρὸς δῆλωσιν τῆς εἰς τόπον κινήσεως ἴδ. § 227.

2) Ἀφαιρετικὴ τοῦ χρόνου. Ἀπλὴ ἀφαιρετικὴ τοῦ χρόνου (abl. tempōris) τίθεται (εἰς τὴν ἐρώτησιν: πότε;) μὲ λέξεις δηλούσας ἰδίᾳ χρόνον: tempōre, temporibus (=aetate), tempes-tate (=tempore), saeculō, annō, mense, diē (ἡμέρας), nocte (νυκτός), hōrā, vigiliā, punctō tempōris (ἐν ἀκαρεῖ), aestate, v̄ere (ἔαρος), hieme (χειμῶνος, ἐν χειμῶνι), ἀλλὰ καὶ μὲ ἄλλας λέξεις: initīō, principīō (κατ' ἀρχάς), exītū (κατὰ τὸ τέλος), patrum ἢ māīdrum memoriā (=temporibus κατὰ τοὺς χρόνους τῶν...), occāsū (ortū) sōlis=κατὰ τὴν δύσιν (ἀνατολήν) τοῦ ἡλίου, comitīis (κατὰ τὰς ἀρχαιρεσίας) κ. ἄ.

Αἱ μὴ καθαρῶς τοῦ χρόνου λέξεις τίθενται συνοδευόμεναι μὲ ἐπιθετικὸν διορισμόν, ἐνίοτε μὲ παράλειψιν τοῦ οὐσιαστικοῦ ἢ τοῦ ἐπιθέτου: Lūdis Isthmiīs (κατὰ τοὺς ἀγῶνας τῶν Ἰσθμίων), lūdis (ἐνν. publicis, ἐπιτελουμένων τῶν ἀγῶνων, κατὰ τοὺς ἀγῶνας), Sātūrnālībus (κατὰ τὴν εορτὴν τῶν Κρονίων). Līberālībus (ἐνν. lūdis), ferīis Latīnis [καὶ ἀπλῶς Latīnis], πρβλ. Διονυσίοις τοῖς μεγάλοις. Bellō Peloponnēsiacō. Leuctricā pūgnā. Tertīis castris (τριταῖος, τὴν τρίτην ἡμέραν). Prīmā pueritiā. Extrēmā senectūte.

§ 242. Σημ. α'. In pace (ἐν καιρῷ εἰρήνης), in senectūte (ἐν τῷ γήρατι), ἀλλὰ in summā senectūte (παρὰ τὸ βαθὺ γῆρας), in adolescētiā (ἐν νεαρῇ ἡλικίᾳ), in iūventūte (ἐν τῇ νεότητι), in vitā (ἐν τῷ βίῳ), in cōsulātū (κατὰ τὴν ὑπατείαν), in bellō ([χρον.] = ἐν καιρῷ πολέμου ἐνῶ bellō [ὄργ. = τῷ πολέμῳ]), domī bellīque ἢ domī militīaeque (ἐν καιρῷ εἰρήνης καὶ πολέμου), in bellīs Persārum (διαρκούντων τῶν κατὰ τῶν Περσῶν πολέμων), bellis Persārum (κατὰ τὸν χρόνον τῶν Περσικῶν πολέμων).

Ἀξία σημειώσεως: tempōre (in tempōre, suō tempōre) καιρῷ (=εἰς καλὴν στιγμήν, ἐγκαίρως), in eō ἢ in hōc tempōre (εἰς αὐτὴν τὴν [κρίσιμον] κατάστασιν), hōc tempōre (εἰς τοὺς χρόνους αὐτούς), in praesentiā ἢ impraesentiārum (ἐκ τοῦ in praesentiā hārum [rērum] = ἐν τῷ παρόντι, διὰ τῶρα), bīs (ter) in diē

(καὶ in diem), bī's **in** annō (καὶ in annum)=δῖς, τρῖς [εἰς τὸ διάστημα] τῆς ἡμέρας, τοῦ ἔτους. Πρβλ. τρῖς εἰς ἐνιαυτόν.

Εἰς τὴν ἐρώτησιν: 1) ἐντὸς πόσον χρόνου; (καιροῦ); γίνεται τι, κεῖται συνηθέστερον ἀφαιρετική ἢ τίθεται ἡ πρόθεσις intrā με αἰτιατικήν (§ 224 σελ. 182): tribus diēbus opus perfīci potērit (ἐντὸς 3 ἡμερῶν τὸ ἔργον θὰ εἶναι δυνατὸν νὰ συντελεσθῇ). Intrā páucos diēs domum revertar (ἐντὸς ὀλίγων ἡμερῶν θὰ ἐπιστρέψω οἴκαδε).

2) πόσον χρόνον πρὶν ἢ ἔπειτα; τίθεται συνηθέστερον ἀφαιρετική (§ 236) ἀκολουθουμένη ἀπὸ τὸ (ὡς ἐπίρρημα θεωρούμενον) antē ἢ post (§ 160) ἢ αἰτιατική με προηγουμένην τὴν (πρόθεσιν) antē ἢ post (§ 224): multis post annis ἢ multis annis post eādem ēvēnēre (=ēvēnērunt συνέβησαν). Themistōcles fēcit idem, quod vīgintī annis antē fēcērat Coriolānus. Cimon post annum quintum (ἢ post annos quinque) quam expulsus erat, in patriā revocātus est. 'Ιδ. κατωτ. 3.

Σημ. Ἐὰν ὁ συνεχιζόμενος χρόνος ἐξακολουθῇ ἀκόμη, γίνεται χρῆσις αἰτιατικῆς με τακτικὸν ἀριθμητικὸν ἢ με ἀπόλυτον ἄλλ' ἢ ἡξιμὸνον κατὰ μίαν μονάδα: iam trēs annos rēgnat ἢ quartum annum (ἤδη ἀπὸ τριῶν ἐτῶν βασιλεύει) = iam sunt trēs anni, ex quō rēgnat.

Γίνεται ὡσαύτως χρῆσις τῆς αἰτιατικῆς πρὸς δήλωσιν τοῦ: διὰ πότε; με τὴν πρόθ. in: in crāstinum res sevēras (εἰς αὔριον τὰ σπουδαῖα).

3) πόσον χρόνον ἀπὸ σήμερον; ἀπὸ τώρα; τίθεται ἐνίοτε ἀφαιρετική συνοδευομένη ἀπὸ τὴν δεικτικήν ἀντωνυμίαν hic ἢ συνηθέστερον αἰτιατική (καὶ σπανιώτ.) ἀφαιρετική με τὸ ἐπίρρ. abhinc (ἤδη πρὸ, πρὸ): his novem annis ἢ abhinc annos novem (=abhinc annis novem=ἐνατον ἔτος τουτί, πρὸ ἐννέα ἐτῶν [=antē hos novem annos. 'Ιδ. ἀνωτ. 2.]).

4) πόσον χρόνον κατὰ συνέχειαν; τίθεται ἐνίοτε ἀφαιρετική: scripsi tribus hōris (ἔχω γράψει ἐπὶ τρεῖς ὥρας συνεχῶς). Agamemnon vix decem annis ūnam cēpit urbem. Περὶ τῆς χρονικῆς διαρκείας ἰδὲ § 216 γ. Περὶ τοῦ ἀπὸ πότε; ἰδὲ § 227 ab, ἀ. Περὶ τοῦ ποσάκις; ἰδ. σελ. 198 τέλ.

Περὶ τῆς ἀπολύτου χρονικῆς ἀφαιρετικῆς ἰδὲ § 266.

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

ΑΠΛΗ ΚΑΙ ΑΝΕΠΤΥΓΜΕΝΗ ΠΡΟΤΑΣΙΣ

Α'. ΟΙ ΧΡΟΝΟΙ ΕΙΣ ΤΗΝ ΟΡΙΣΤΙΚΗΝ (§ 90)

Χρήσις τῶν χρόνων (*tempōra*).

§ 243. Προσημείωσις. Πρὸς πλήρη κατανόησιν προτάσεώς τινος ὀφείλει τις νὰ μελετήσῃ τὴν σημασίαν τῶν χρόνων διὰ τῶν ὁποίων δηλοῦται ἅφ' ἑνὸς μὲν τὸ χρονικὸν σημεῖον ἢ ἡ χρονικὴ βαθμὶς (τοῦτέστι τὸ παρόν, τὸ παρελθὸν καὶ τὸ μέλλον), ἅφ' ἑτέρου δὲ ὁ τρόπος τῆς ἐνεργείας μὲ τὸν ὅποιον παρουσιάζεται τὸ ὑπὸ τοῦ ρήματος σημαινόμενον, π.χ. *scrībēbam* (*ἔγραφον*, δηλ. κατεγινόμεν ἢ μετὰ τὸ γράφειν), *scrīpsī* (*ἔγραψα ἅπασι*).

Τοῦ πρώτου χρόνου *scrībēbam* ὁ τρόπος τῆς ἐνεργείας, ἥτοι τὸ ποῖον τῆς πράξεως, ἐμφανίζεται ὡς ἀτελής (μὴ συντελικός, δηλ. *imperfectus*) ἢ διαρκής (ἐξελισσόμενος), τοῦ δευτέρου χρόνου *scrīpsī* ὁ τρόπος τῆς ἐνεργείας παρουσιάζεται ὡς τέλειος (συντελικός) ἢ ἀκαριαῖος. Ἐπομένως διάρκεια (ἢ διεξαγωγή) καὶ ἔναρξις (ἢ τέλος) τῆς πράξεως πρέπει νὰ διακρίνονται.

Ὁ χρόνος *scrīpsī* δηλοῖ ἐπίσης γέγραφα (= *ἔχω γράψῃ, εἶμαι ἐτοιμὸς μετὰ τὸ γράφειν*) ἥτοι τὸ τετελεσμένον. Ὁ τρόπος οὗτος τῆς ἐνεργείας ὀνομάζεται τετελεσμένος (*perfectus*).

Ὁ ἐνεστὼς (*praesēns*), ὡς καὶ εἰς τὴν ἑλληνικὴν γλῶσσαν, ἀντικαθιστᾷ τὸν παρακείμενον (= ἄοριστον τῆς Ἑλληνικῆς) καὶ λέγεται ἱστορικὸς ἐνεστὼς (*praesēns historicum*).

Ὁ ἐνεστὼς ἀναπληροῦται ἐνίοτε διὰ περιφράσεως, ὡς καὶ εἰς τὴν Ἑλληνικὴν, *civitas florēns esse* (= *florēre*) *potest*.

Σημ. Καὶ τὸ ἀπαρέμφατον, συνήθως δύο ἢ περισσότερα, χρησιμοποιεῖται πρὸς ἱστορικὰς ἀναγραφάς (*infinitivus historicus* § 196).

Εἰς τὰς ἐπιστολάς τῶν Ρωμαίων γίνεται ὀρθή, ὡς πρὸς τὸν παραλήπτην, χρήσις τῶν χρόνων: *nihil habēbam quod scrībērem* (*οὐδὲν ἔχω νὰ σοῦ γράψω*) ἀντὶ *nihil habēo quod scrībam* ⁽⁴¹⁸⁾.

Ὁ ἐνεστὼς τίθεται ἐνίοτε, ὡς καὶ εἰς τὴν Ἑλληνικὴν, ἀντὶ μέλλοντος, μάλιστα δὲ εἰς τοὺς κωμικοὺς ποιητάς.

Ὁ ὑπερσυντέλικος (*plūsquamperfectum*) εἶναι σχετι-

⁽⁴¹⁸⁾ Πρβλ. Μετ' Ἀρταβάζου, ὃν σοι ἔπεμψα (= τὸν ὅποιον στέλλω), πρᾶσσε.

κός χρόνος, διότι σημαίνει κυρίως ὅτι τὸ ὑπὸ τοῦ ρήματος σημαινόμενον εἶχε γίνει εἰς τὸ παρελθὸν πρὸ ἄλλης πράξεως: Pausanias ad aedem Minervae sepultus est; ibi vītam posuērat. Scripsēram, cum magister vēnit.

Ὁ ἀπλοὺς μέλλων (futūrum I) σημαίνει σχεδὸν ὅτι καὶ εἰς τὴν ἀρχαίαν καὶ νέαν Ἑλληνικὴν, τίθεται δ' ἐνίστε ἀντὶ ἐνεστῶτος: crās venīam (κατὰ λέξιν: αὐριον θὰ ἔλθω) = ἔρχομαι αὐριον.

Ὁ τετελεσμένος μέλλων (futūrum II ἢ exāctum) δηλοῖ πρᾶξιν τετελεσμένην πρὸ ἄλλης πράξεως: ut sēmentem fēcēris, ita metes = ὅπως θὰ ἔξης σπείρει [ἢ ὅπως θὰ σπείρῃς] οὕτω θὰ θερίσῃς (§ 275). Συχνάκις τὸν μέλλοντα II χρησιμοποιοῦν οἱ ποιηταὶ πρὸς ζωηροτέραν παράστασιν ἀντὶ τοῦ μέλλοντος I, π.χ. mox vīdēro (ἀντὶ mox vīdēbo), πολλάκις μάλιστα διὰ καθαρῶς μετρικοὺς λόγους.

Περὶ τῆς coniugātīo periphrastīca ἰδὲ § 120.

§ 244. Ἄξιοι ἰδιαιτέρας προσοχῆς εἶναι ὁ παρακείμενος καὶ ὁ παρατατικός.

1) Ὁ παρακείμενος, ὡς δηλοῖ τὸ ὄνομα αὐτοῦ ([tempus] perfectum τετελεσμένος [χρόνος]), φανερώνει πρᾶξιν ἢ ὁποῖα πάντοτε ἔχει συντελεσθῇ:

α) perfectum praesēns (= ἱστορικὸς ἐνεστῶς). Οὗτος δηλοῖ πρᾶξιν τετελεσμένην εἰς τὸ παρὸν καὶ τὴν ἐκ ταύτης προελθοῦσαν κατάστασιν, εἶναι ἄρα ἰσοδύναμος πρὸς ἐνεστῶτα: πῶνι (πρβλ. = οἶδα), memīnī (πρβλ. = μέμνημαι), ὁδῖ = ὁδύσσομαι, μισῶ, cōnsuēnī (πρβλ. = εἴωθα § 132 Σημ. β'). Πρβλ. καὶ: τέθνηκε = εἶναι νεκρός, εὖρηκα = ἔχω, ἐπίσης scripsī (= γέγραφα), āctum est dē tē (= διέφθορας, ἐχάθης καὶ εἶσαι πλέον χαμένος), cōnsēdī (= sedēo), cōnstītī (= stō) ⁽⁴¹⁹⁾.

Σημ. Γίνεται ἐνίστε περίφρασις τοῦ παρακειμένου διὰ τοῦ habēo, π.χ. cōgnītum (compertum, explorātum, perspectum) habēo ὅπερ εἶναι ἐντονώτερον τοῦ cognōnī κλπ. Πρβλ. θαυμάσας ἔχω.

§ 245. β) perfectum historicum (= ἱστορικὸς παρακεί-

(⁴¹⁹) Ἐξηγεῖται ἐκ τῶν ἀνωτέρω ὅτι εἰς τὴν νέαν ἑλληνικὴν πολ-
λάκις γίνεται χρῆσις παρακειμένου, ὁ ὁποῖος εἰς τὴν λατινικὴν ἐκφέ-
ρεται κατ' ἐνεστῶτα, π.χ. εἶμαι ἡναγκασμένος = cōγοι, εἶ-
ναι ἐπιτετραμμένον = concēditur κλπ.

μενος). Οὗτος, ὡν ἄλλοτε ἰδιαίτερος χρόνος με ἰδίους τύπους, εἶναι ὅλως διάφορος τοῦ ἱστορικοῦ ἐνεστώτος καὶ ἰσοδυναμεῖ πρὸς τὸν ἡμέτερον ἀόριστον: Caesar Rōmānis nūntiāvit «*nēnī, vīdī, vīcī*» = ...*ἀνήγγειλεν* «*ἦλθον, εἶδον, ἐνίκησα*». Εἰς τὴν Λατινικὴν συνέπεσεν ὁ ἱστορικός παρακείμενος με τὸν ἱστορικὸν ἐνεστώτα, ἀλλ' ἡ σημασία του εἶναι ὅλως διάφορος καὶ χρησιμεύει ἵνα δηλώσῃ ὅτι τὸ ὑπὸ τοῦ ρήματος σηματινόμενον συνετελέσθη. Διὰρκεία τῆς πράξεως δὲν παρουσιάζεται εἰς αὐτόν, ἀλλὰ μόνον πρόοδος τῆς πράξεως ἢ νέον τι (συντελικὴ χρονικὴ βαθμὶς): *sedēbam et scrībēbam; subītō pater intrāvit; tum ego surrēxi*.

Σημ. *Επὶ ζωηρᾶς παραστάσεως χρησιμοποιοῖται ἀντὶ τούτου ὁ ἱστορικός ἐνεστώτης (§243 Σημ.). Παρηλλαγμένος ἱστορικός παρακείμενος εἶναι ὁ γνωμολογικός παρακείμενος (*perfectum logicum*): *rectē fecisti* (πρβλ. *σιγᾶν ἐπῆνεσα* [= *ἰπαίνω*, ἀποδέχομαι *σιγᾶν σε*])· με αὐτὸν τίθενται αἱ λέξεις: *rectē, bēnē, frūstrā, sātis, saepē, semper, multum*.

§ 246. 2) *Ο παρατατικός, ὡς σημαίνει τὸ ὄνομα ⁽⁴²⁰⁾ *imperfectum*, δηλοῖ ὅτι ἡ ὑπὸ τοῦ ρήματος σηματινόμενη πρᾶξις δὲν εἶχεν εἰσέτι τελειώσει, ἐπομένως ἐξεκλίσσετο ἢ διήρκει ἀκόμη ὅταν ἤρχισεν ἄλλη (τρόπος τῆς πράξεως ἀτελής): *iam vēr appropinquābat* ([κατάστασις] = *τὸ ἔαρ ἦτο εἰς τὴν προσέγγισίν του*) *cum Hannībal profectus est* (ἔναρξις τῆς πράξεως). *Cato dīcēbat Carthāginem esse dēlendam* = ὁ Κάτων ἐπανειλημμένως ἔλεγεν ἢ συνήθιζε νὰ λέγῃ ὅτι... ⁽⁴²¹⁾.

*Ο παρατατικός δηλοῖ ἐνίοτε θέλησιν ἢ προσπάθειαν τοῦ ὑποκειμένου νὰ πράξῃ τι, βουλευτικός ἢ ἀποπειρατικός ἐνεστώτης (*imperfectum dē cōnātū*): *hostes flūmen trānsībant ἢ hostes nostros prohiībēbant* (οἱ πολέμιοι προσεπάθουν νὰ διαβοῦν ἢ νὰ ἐμποδίσουν...). *Iam dīū faciēbas* (ἤδη ἀπὸ πολλὴν καιρὸν ἤθελες νὰ κάμῃς).

⁽⁴²⁰⁾ *Οχι μόνον τὸ ὄνομα ἀλλὰ καὶ ἡ σύστασις τοῦ παρατατικοῦ δίδει τὴν ἐξήγησιν. Δηλ. ἡ κατάληξις αὐτοῦ *-bam* ἐνέχει παρατατικὸν ἀπὸ θέμα *fua-fā* τοῦ *esse* (§ 110), ἐνῶ τὸ πρῶτον μέρος εἶναι μετοχὴ ἢ τοπικὴ πτώσις τοῦ ἀπαρεμφάτου: *amā-bam* = *amāns* *eram* ἢ *amāre* *eram*: ἤμην ἀγαπῶν ἢ εἰς τὸ ἀγαπᾶν, κατεγινόμην μετὰ τὴν ἀγάπην.

⁽⁴²¹⁾ Πρβλ. «ὅπου καὶ ῥίγει ἀπωλλόμεθα καὶ χιών πλεῖστη ἦν». «Σωκράτης τὰ μέγιστα τοὺς βουλομένους ὠφέλει» (πρβλ. τῆς νέας Ἑλλην.: αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος ἔλεγε ψέματα, συνήθιζε νὰ λέγῃ ψέματα).

Σημ. Ὁ παρατατικός χρησιμεύει συχνάκις, ὥς καὶ εἰς τὴν Ἑλληνικὴν, πρὸς περιγραφὴν ἡθῶν, ἐθίμων, πράξεων κατ' ἐπανάληψιν γενομένων, τόπων (κυρίως τὸ erat) ἢ περιστατικῶν ἀνηκόντων εἰς τὸ παρελθὸν (ἀντὶ τοῦ perf. historicum), ψυχικῶν καταστάσεων, ιδιοτήτων, γνωμῶν (κυρίως εἰς δευτερευούσας προτάσεις): Rōmae (ἐν Ρώμῃ) bīni cōnsūlēs quotanni (ὅσα ἔτι ἐκάστου ἐνιαυτοῦ, ἐνιαυσίως), creābantur. Alesīa erat oppīdum in colle summō (ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ λόφου).

ΠΙΝΑΞ

τοῦ τρόπου καθ' ὃν γίνεται τὸ ὑπὸ τοῦ ρήματος δηλούμενον

διάρκεια	ἐναρξίς	τέλος
ἐνεστῶς	ἐνεστῶς	perf. praesēns (= παρακείμενος) scrīpsi (γέγραφα) ἐτελείωσα τὸ γράφειν
scrībo καταγίνομαι μετὰ τὸ γράφειν	scrībo λαμβάνω ἀνὰ χειρὸς τὸν κονδυλοφόρον πρὸς γραφὴν	
παρατατικός	perf. historicum (= ἄοριστος τῆς Ἑλλ.) scrīpsi (ἔγραψα) ἔγραψα ἅπαξ, ἔλαβον ἀνὰ χειρὸς τὸν κονδυλοφόρ. κλπ.	ὑπερσυντέλικος scrīpsēram εἶχον τελειώσει τὸ γράφειν
scrībēbam κατεγινόμην μετὰ τὸ γράφειν		
μέλλων I scrībam θὰ καταγίνομαι μετὰ τὸ γράφειν	μέλλων I scrībam θὰ γράψω ἅπαξ	μέλλων II scrīpsēro θὰ ἔχω τελειώσει τὸ γράφειν

Περὶ τῆς ἀκολουθίας τῶν χρόνων εἰς μὲν τὰς ἐξηρημένους καθ' ὀριστικὴν ἰδὲ § 275, εἰς δὲ τὰς ἐξηρημένους καθ' ὑποτακτικὴν ἰδὲ § 276.

Β'. ΑΙ ΕΓΚΛΙΣΕΙΣ

1) Σημασία τῶν ἐγκλίσεων (mōdī).

§ 247. Αἱ ἐγκλίσεις τῆς Λατινικῆς ἔχουν τὴν αὐτὴν σημασίαν (⁴²²) τὴν ὁποίαν ἔχουν καὶ αἱ ἐγκλίσεις τῆς Ἑλληνικῆς.

Σημ. Ὑπάρχουν ὅμως διαφοραὶ τινες μετὰ τὰ ρήμ. τὰ ὁποῖα δηλοῦν: δύνασθαι, ὀφείλειν, πρέπειν ἢ μετὰ τὰ γερονδῖβα ἢ μετὰ τὰς ἐξῆς φράσεις (πρβλ. ἀρχ. Ἑλλην.: ἔδει κλπ.): possum multa exempla afferre = θὰ ἡδυνάμην (ἀλλὰ δὲν ἔχω τὴν πρόθεσιν νὰ τὸ πράξω). Longum est, difficile est = μακρόν, χαλεπὸν ἂν εἴη (θὰ ἦτο μακρόν, δύσκολον).

(⁴²²) Περὶ τῆς ὀνομασίας τῶν ἐγκλίσεων ἰδὲ § 90,4.

Mellius, optimum est=ἄμεινον, ἄριστον ἂν εἴη (θὰ ἦτο). Oportet=θὰ ἔπρεπε. Potēram, debēbam ἢ potūī, debūī multa exempla afferre=θὰ ἡδυνάμην, θὰ ὤφειλον, (ἀλλὰ δὲν τὸ πράττω ἢ δὲν τὸ ἔπραξα). Potuēram, debuēram... θὰ ἔπρεπε, θὰ ὤφειλον πρὸ ὀρισμένης στιγμῆς τοῦ παρελθόντος (ἀλλὰ δὲν τὸ ἔκαμα τὴν στιγμήν ἐκείνην). Id faciendum erat (=id fieri debuit ἢ oportebat)=τοῦτο θὰ ἔπρεπε νὰ εἶχε (ἢ νὰ ἔχῃ) συμβῇ (γίνει) κ. ἄ. '18. καὶ § 249, 1.

Περὶ τοῦ potuissēm ἰδὲ § 290, β' Σημ.

"Αξίαι σημειώσεως αἱ φράσεις: nōn putānī (ἢ nōn putāram=nōn putavēram)=δὲν θὰ τὸ ἐπίστευον (καὶ ὅμως συνέβη). Quis nōn audīvit?=ποῖος δὲν θὰ (τὸ) ἤκουσε; (=πᾶς τις [τὸ] ἤκουσε). Quis nescit?=ποῖος θὰ τὸ ἡγνώνει; (=οὐδεὶς τὸ ἄγνοεῖ). Mīror=θὰ ἔπρεπε νὰ ἐκπλήττωμαι. Ὡσαύτως μὲ τὸ raenē καὶ prōrē (μὲ πρκμ. ὀριστικῆς καὶ μτγν. μὲ πρκμ. ἢ ὑπερσυντέλικον ὑποτακτικῆς): raenē (prōrē) dīxī=παρ' ὀλίγον θὰ ἔλεγον (ὀλίγον ἔλειψε νὰ εἴπω, ἀλλὰ δὲν τὸ εἶπα), raene in fonēam dēcīdī. Πρβλ. ὀλίγου ἢ μικροῦ μὲ ἀκολουθοῦντα ἄριστον τῆς ὀριστικῆς=ὀλίγον ἔλειψε νά...

2) Χρήσις τῶν ἐγκλίσεων

(εἰς τὰς ἀνεξαρτήτους προτάσεις)

Αἱ προτάσεις εἶναι τριῶν εἰδῶν:

Α'. προτάσεις κρίσεως.

Β'. προτάσεις ἐρωτηματικαί.

Γ'. προτάσεις ἐπιθυμίας.

Α'. Προτάσεις κρίσεως (ἄρνησις nōn=οὐ, [δέν]).

§ 248. α) μὲ ὀριστικὴν σχεδὸν πάντοτε: omnes homīnes mortāles sunt. Amīcus nōn profectus est.

§ 249. β) μὲ ὑποτακτικὴν. 1) coniūnctīvus potentiālis. Ἡ ὑποτακτικὴ δυνητικὴ ⁽⁴²³⁾ ἐκφράζει τι ὡς δυνατόν ἢ ὡς ἀπλοῦν ἰσχυρισμὸν τοῦ λέγοντος. Τίθεται ἐνεστῶς ἢ παρὰ κείμενος διὰ τὸ παρόν, καὶ παρατατικὸς διὰ τὸ πα-

⁽⁴²³⁾ Ἑλλήν. εὐκτική δυνητική: ἴδοι τις ἄν, οὐκ ἄν ἴδοι τις (=δύναται νὰ ἴδῃ τις, θὰ ἔβλεπε τις, δὲν δύναται νὰ ἴδῃ τις κ.τ.τ.).

πρελθόν: hic cōnfīrmāvērit (ἢ cōnfīrmet) ⁽⁴²⁴⁾ id (=οὗτος βεβαιώσκειεν ἄν τοῦτο [τώρα]). Ille hōc cōnfīrmāret (=ἐκεῖνος βεβαιώσκειεν ἄν τοῦτο [τότε], ἡδύνατο νὰ βεβαιώσῃ καὶ ἴσως τὸ ἐβεβαίωσε [=fortāsse cōnfīrmāvit]). Τὸ α' πρόσωπον εἶναι σπάνιον⁽⁴²⁵⁾. 'Ιδ. καὶ § 247 Σημ.

2) cōnīūnctīvus irreālis. Ἡ ὑποτακτικὴ τοῦ ἀπραγματοποιήτου ἐκφράζει τὸ ὑπὸ ὅρους ἀπραγματοποίητον, δηλ. ἐκεῖνο ὅπερ ὑπὸ ὠρισμένας συνθήκας συμβαίνει ἢ θὰ ἔπρεπε νὰ συμβῇ, ἀλλὰ εἰς τὴν πραγματικότητα δὲν συμβαίνει ἢ δὲν συνέβη. Τιθεταὶ παρατατικὸς διὰ τὸ παρὸν καὶ ὑπερσυντέλικος διὰ τὸ παρελθόν: caecis simīles essēmus (πρβλ. =*ὅμοιοι τοῖς τυφλοῖς ἄν ἡμεν* [θὰ ἤμεθα, ἀλλὰ δὲν εἴμεθα, διότι ἔχομεν φῶς]). Dedissem (πρβλ. =*ἔδωκα ἄν* ⁽⁴²⁶⁾ [θὰ ἔδιδον, θὰ εἶχον δώσει τότε, ἀλλὰ δὲν ἔδωσα]). 'Ιδ. § 290, β'.

Β'. Ἑρωτηματικαὶ ἀνεξάρτητοι προτάσεις (ἄρν. *nōn*).

§ 250. α) μὲ ὀριστικὴν: quō annō Pericles nātus est? Quam varīa (ἐν ν. sunt) homīnum genēra! (ἀναφών.).

β) μὲ ὑποτακτικὴν. Αὕτη εἶναι: 1) potentiālis: quis crēdat (crēdidērīt)=τίς ἄν πιστεύοι ἢ πιστεύσειεν; (τώρα ἢ εἰς τὸ μέλλον), quis crēdēret (=τίς ἄν πιστεύσειεν; [τότε]). 'Ιδ. § 248.

2) irreālis: Hēctōra quis nōssēt, fēlīx sī Trōia fuisset? 'Ιδ. § 249 καὶ 290.

3) dubitātīvus (ἢ dēlībērātīvus) ἀπορηματικὴ (τ. ἔ. ἐκφράζουσα ἀπορίαν ἢ δισταγμόν): κατὰ α' (καὶ σπανιώτερον κατὰ γ') πρόσωπον. Τιθεταὶ ἐνεστώως διὰ τὸ νῦν πρακτέον καὶ παρατατικὸς διὰ τὸ πάλαι πρακτέον: quid faciām? =τί ποιῶ; τί χρὴ ποιεῖν με; (τί νὰ κάμω;). Quid facerem? =τί ἔδει με ποιῆσαι; (τί νὰ ἔκαμνα;). Cūr fortunam perīclitarētur (διατὶ νὰ διακυβεύσῃ τὴν τύχην;).

⁽⁴²⁴⁾ Forsītan cōnfīrmāvērit ἢ cōnfīrmāre potest.

⁽⁴²⁵⁾ Ἐπὶ ἀορίστου ὑποκειμένου τίθεται τὸ β' πρόσωπον: crēdās (crēdidērīs)=οἷοιτο ἄν τις, ἡγήσαιτο ἄν τις, crēdērēs νομίσειεν ἄν τις. Πρβλ. καὶ quid faciās? τί δεῖ ποιῆσαι τίνα; (τί νὰ κάμῃ κανεὶς;).

⁽⁴²⁶⁾ Ἡ νέα Ἑλληνικὴ οὐδέποτε εἰς τὴν περίστασιν αὐτὴν χρησιμοποιεῖ ἀόριστον.

Σημ. α'. Συγγενής εἶναι καὶ ἡ ὑποτακτικὴ ἢ δηλοῦσα ἀγανάκτη-
σιν ἢ ἐκπληξιν: *tibi* (ἢ *illi*) *egō ratīōnem reddam* ἢ *refēram* (*reddērem*
ἢ *referrem*)? = εἰς σέ (ἢ εἰς ἐκείνον) ἐγὼ νὰ δώσω (νὰ ἔδωκα) λόγον (λογοδο-
σίαν, λογαριασμόν);

§ 251. **Σημ. β'.** *Εκτὸς τῶν διὰ τῶν ἐρωτηματικῶν ἀντωνυμιῶν ἐκφε-
ρομένων ἐρωτηματικῶν προτάσεων (*quis? ūter? quōt? cūr? κ.τ.τ.*) ὑπάρ-
χουν καὶ αἱ εἰσαγόμεναι δι' ἰδιατέρων ἐρωτηματικῶν μορίων εἰς τὰς
ὁποίας ἡ ἀπόκρισις εἶναι καταφατικὴ ἢ ἀποφατικὴ ⁽⁴²⁷⁾: *nōnne* ([πρβλ.
οὐ, ἄρ' οὐ, οὐκοῦν;] ἀπόκρισις: *ναί*), *num* ⁽⁴²⁸⁾ ([μή, ἄρα μή, μὲν;],
ἀπόκρισις: *ὄχι*) καὶ *ne* (ἀπόκρισις: *ναί* ἢ *ὄχι*): *nōnne vidēs?* (ἀπόκρ.:
Vīdēs). *Num Athēnis manēbis?* (ἀπόκρ.: *Nōn manēbo*). *Veniesne ad*
nos? ⁽⁴²⁹⁾ (ἀπόκρ.: *Venīam* ἢ *nōn venīam*).

Διπλαῖ (ἢ πολλαπλαῖ) ἐρωτήσεις
(*interrogatīōnes disiunctivae*).

1) *ŭtrum—ān* ⁽⁴³⁰⁾ (*ŭtrum captīvus ān sociūs tuus sum?*)

2) *-ne* —*ān* (*captīvusne ān sociūs tuus sum?*)

3) (*οὐδὲν*)—*ān* ⁽⁴³⁰⁾ (*captīvus ān sociūs tuus sum?*)

Σημ. α'. Τὸ *ŭtrum* (=πότερον, *ποῖον ἐκ τῶν δύο*) εἰς τὸ α' μέρος
δύναται, νὰ παραλείπεται. Τὸ β' μέρος εἰσάγεται διὰ τοῦ *ān* (ἤ). Τὸ
ān εἰσάγει ὡσαύτως ἀπλᾶς ἐρωτήσεις προηγουμένης γενικῆς ἐρωτή-
σεως ἢ πρὸς δικαιολογίαν προηγουμένου ἰσχυρισμοῦ: *Quid ad me (τὸν*
Ἀριόβιστον) venītis? an speculandi causā? ([ἐνν. *sincēris anīmīs*] ἢ *μή-*

⁽⁴²⁷⁾ Ἡ ἀπάντησις εἰς αὐτάς δύναται νὰ δοθῇ ἢ μὲ τὸ *sānē* (*sānē*
quidem χωρὶς ἄλλο, βέβαια, *etiam, certē, certō ita, ita est, ita vērō est*)
vērō (μάλιστα μὲ προηγουμένην ἀντωνυμίαν *ego vērō, ille vērō=ναί*,
ἢ μὲ τὸ *nōn ita* (*minīmē, nōn vērō, nihil sānē, nihil minus, minīmē*
vērō)=*ὄχι*, ἢ τέλος μὲ ἐπανάληψιν τῆς τονιζομένης λέξεως: (ἐρώτ.)
Num causa bona est? (ἀπόκρ.) *Nōn bona est.* (ἐρώτ.) *Solusne venīsti?*
(ἀπόκρ.) *Nōn sōlus.* (ἐρώτ.) *Vidistīne eum?* (ἀπόκρ.) *Vīdī.*

Διὰ τοῦ *immō* ἢ τοῦ ἐνισχυμένου *immō vērō* (μάλιστα *γε, πάνν γε*)
διορθώνεται τὸ περιεχόμενον τῆς ἐρωτήσεως εἴτε μὲ τὸ νὰ αἰρῇ τὴν
ὑπάρχουσαν εἰς τὴν ἐρώτησιν ἀμφιβολίαν εἴτε μὲ τὸ νὰ ἀντιτάσῃ εἰς
αὐτὴν τι ὀρθότερον: *Nōn igitur patria praestat omnibus officiis? Immo*
vērō (βεβαίωται). *Catilīna tamen vivit. Vivit? Immo vērō etiam in se-*
nātum venit (ἀλλὰ μὴν καί, καὶ δὴ καὶ ἔρχεται...) *Causa igitur nōn bona*
est? Immo optima (καὶ καλλίστη μέντοι, καὶ καλλίστη μὲν οὖν).

⁽⁴²⁸⁾ Συγγενὲς πρὸς τὸ *num-c* (*vñn*).

⁽⁴²⁹⁾ Εἰς τὸν παλαιὸν καθημερινὸν λόγον: *vīdēs'n? āī'n? sātī'n?*
(ἀντὶ *vidēs[n]e? aīsn[e]? sātsī[n]e*). Ἰδ. ὑπ. 12.

⁽⁴³⁰⁾ Ἐκ τοῦ μὴ εἰς χρῆσιν *at-ne, anne* (κυρίως: *ἀλλὰ ὄχι*).

πως διὰ κατασκοπίαν;) Invinus te offendi. An putas...? (ἢ τυχόν, ἢ μήπως νομίζεις ὅτι εὐρίσκω εὐχαρίστησιν νὰ προσβάλλω τὸν κόσμον;), ρητορική (ἢ φαινομενική) ἐρώτησις, ἥτις ἰσοδυναμεῖ μὲ ἄρνησιν.

Σημ. β'. Τὸ ἢ εἰς τὰς ἐρωτήσεις, ἔαν δὲν εἰσάγῃ τὸ β' μέλος ἀλλὰ ἐξακολουθῇ ἢ συμπληρώσῃ τὴν ἐρώτησιν, μεταφράζεται διὰ τοῦ **aut** ἢ **vel**=καί: quid est Iēnūs (μᾶλλον ἀσυλλόγιστον) aut (=καί) turpūs?

* Ἀξιὸν σημειώσεως εἶναι τὸ quid? ἢ quid vēdō? (πολὺ χρησιμοποιοῦμενον ἀπὸ τούς ρήτορας πρὸ ἐρωτήσεως): quid? deum etsi oculis nōn vidēmus, nōnne mente tamen complecti possūmus? Quid? quod... (μὲ ὀριστικὴν) τί; οὐ..., τί πρέπει κανεῖς ἐδῶ νὰ εἴπῃ; (⁴⁸¹).

Περὶ τῶν ἐξηρητημένων (πλαγίων) ἐρωτήσεων ἰδὲ § 297.

Γ'. Προτάσεις ἐπιθυμίας (ἄρν. nē).

§ 252. Αὖται ἐκφράζουν τὴν βούλησιν (coni. voluntātivus) ἢ τὴν εὐχὴν (coni. optātivus). Ἄρνησις πάντοτε **nē**=μὴ (§ 254). Τίθενται μὲ ὑποτακτικὴν (ἐνδεχομένως ὑποτακτικὴν εὐχετικὴν=εὐκτικὴν) καὶ μὲ προστακτικὴν.

α) μὲ ὑποτακτικὴν. 1) coniūctivus voluntātivus: α) διὰ τοῦ α' προσώπου τοῦ πληθυντικοῦ τοῦ ἐνεστώτος δηλοῦται προτροπὴ ἀπειθυνομένη πρὸς τὸν ἑαυτὸν μας (coni. hortātivus ἢ adhortātivus=προτρεπτική): ēāmus (⁴⁸²) Salamīna (πρβλ.=ἴομεν εἰς Σαλαμῖνα). Amēmus Graeciam ([ἄς] ἀγαπῶμεν τὴν Ἑλλάδα). Māiōres nostros, nōn extēras nātiōnes, imitēmur ([ἄς] μιμώμεθα τοὺς προγόνους μας, [καί] ὅχι τοὺς ξένους). Nē dēspērēmus ([ἄς] μὴ ἀπελπίζωμεν).

β) διὰ τοῦ β' [καί γ'] προσώπου τοῦ ἐνεστώτος δηλοῦται συχνάκις παρόρμησις ἢ γενικὴ διαταγὴ (coni. iussivus=ἐπιτακτική): quidquid āgīs (πράττεις), prūdēnter agās (νὰ τὸ πράττῃς). Plūrimū valēat auctoritas (νὰ ἰσχύῃ...).

Ὁ μὲ ἄρνησιν coni. iussivus καλεῖται ἀπαγορευτικὸς (prohibītivus): puer telum nē habēat (ὁ παῖς δὲν πρέπει ποτὲ νὰ

(⁴⁸¹) Τὸ an ἢ an vēdō δύναται νὰ τεθῇ εἰς τὴν ἀρχὴν δύο ἐρωτηματικῶν κατὰ παράταξιν προτάσεων, ὧν ἡ πρώτη ἀντιτίθεται εἰς τὴν δευτέραν: an hōc Scythēs Anacharsis potuit..., nostrātes philosophi nōn potērunt? (ἀφοῦ ἀπαξ τοῦτο ὁ Σκύθης Ἀνάχαρσις ἠδυνήθη..., οἱ φιλόσοφοι τῆς χώρας μας δὲν θὰ δυνήθοῦν; δὲν θὰ ἔπρεπε νὰ δυνήθοῦν;)

(⁴⁸²) Καὶ ἄγε ēāmus (πρβλ. ἄγε (δὴ), ἴθι (δὴ), φέρε (δὴ)). Ἰδ. § 133 age).

ἔχῃ ὄπλον). Τὸ β' πρόσ. δηλοῖ συχνάκις ἀόριστον ὑποκείμενον: *istō bonō* (δηλ. *corpōris virībus*) *ūtāre* (= *ūtāris*, 'Ιδ. ὑπ. 425), *dum* (ἐφ' ὅσον) *adsit*, *cum absit*, *nē requīras* (= γ' πρόσ. = νὰ μὴ ζητῇ τις).

"Αξιον προσοχῆς: *nē* (μὲ τὸ β' πρόσ. τοῦ παρακειμένου): *nē quid fēcēris* (νὰ μὴ κάμῃς τίποτε· πρβλ. μὴ ποιήσης). Τὸ *nē* (ἢ *nihil* κ.τ.τ.) συνεχίζεται, ὅταν εἶναι ἀνάγκη, μὲ τὸ *nē v' ē* (ἄλλως τίθεται τὸ *nēquē*): *nē fūgēris nē v' ē pericūlum timēris*. *Venī nēque pericūlum timēris*.

Ἡ ὑποτακτικὴ αὕτη ἀντικαθιστᾷ τὴν μὲ ἄρνησιν προστακτικὴν (ὑπ. 435).

γ) ἡ ὑποτακτικὴ τοῦ ἐνεστώτος καὶ (σπανίως) τοῦ παρακειμένου⁽⁴⁸⁸⁾ δηλοῖ ἐπίσης συγκατάθεσιν ἢ παραχώρησιν (*coni. concessivus*). "Αρνήσις εἶναι *ut nōn ἢ σπανιώτ. nē: sit ita (sānē)* (ἔστω! καλῶς! καλὰ!). *Odērint, dum metūant*. *Mālus avis Cn. Carbo fuit, fuērit* (ἔστω ὅτι ὑπῆρξε) *aliīs, tibi quando esse coepit?* *Nē sit sānē* (δεδόσθω ὅτι δὲν εἶναι) *summum mālum dolor, mālum certē est*.

Δύναται νὰ συνάπτεται ἐκτὸς τοῦ *sānē* τὸ *ut* (ὑποθετέον, καὶ ἂν παραδεχθῶμεν ὅτι), *licet* (εἶναι ἐλεύθερον): *ūt dēsint* (καὶ ἂν υποθέσωμεν ὅτι λείπουν) *vīrēs*, *tamen ēst laudānda volūntās*. *Frēmant omnēs* (*licet*), *dīcam quod sentīo* (ἄν ὅλοι φροντίζουν, θὰ εἴπω ὅτι φρονῶ, θὰ εἴπω τὴν γνώμην μου). *Haec verba sint acerbā (sānē), falsa nōn sunt*.

§ 253. 2) *coniūctivus optātivus*. Ἡ ὑποτακτικὴ τῆς εὐχῆς (ἀναπληροῦσα τὴν ἐλλείπουσαν εὐκτικὴν τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς) ἐκφράζει εὐχὴν δυναμένην νὰ ἐκπληρωθῇ (Ιδ. καὶ § 249, 1) μὲ τὸν ἐνεστώτα (ἢ σπανίως ἐπὶ παρελθουσῶν πράξεων μὲ τὸν παρακειμένον), προηγουμένου ἢ μὴ τοῦ *utīnam*, ἐκφράζει δ' εὐχὴν ἀνεκπλήρωτον (Ιδ. καὶ § 249, 2) μὲ τὸν παρατατικὸν διὰ τὸ παρὸν ἢ μὲ τὸν ὑπερσυντέλικον διὰ τὸ παρελθὸν (πάντοτε μὲ τὸ *utīnam* = εἰ γάρ, εἴθε): *sīs* (γένοιο) *fēlicior Augustō, melior Traiānō*. *Utīnam vērē augurāvērim* (εἴθε νὰ ἔχω ἀληθῶς προ-

(488) Μὲ σημασίαν παρελθόντος ἢ (σπανιώτερον) παρόντος.

φητεύσει). Utīnam pater revīnīscēret. Utīnam tum vīxissem.

Σημ. α'. Ἀντὶ τοῦ utīnam δύναται νὰ τεθῇ εἰς εὐχὴν ἐκπληρώσιμον (potentiālis) τὸ vēlim⁽⁴³⁴⁾ (nōlim, mālim), καὶ εἰς εὐχὴν ἀπραγματοποιήτον (irreālis) τὸ vēllem⁽⁴³⁴⁾ (nōllem, māllem): vēlim mihi ignōscas. Vēllem (λέγει ὁ ἐξηπλωμένος ἐξ ὀκνηρίας) hōc esset laborāre.

Σημ. β'. Ἐπὶ ὅρκου: perēam, μοῖταρ, sī vērum nōn dīco (ἀπολοιμην, τεθναίην, εἴθε νὰ ἀποθάνω, μακάρι νὰ ἀποθάνω, μὰ τὴν ζωὴν μου! ἐὰν δὲν...). Nē sim salvus, sī alīter scrībo ac sentīo (νὰ μὴ σώσω! ἂν...).

§ 254. β) μὲ προστακτικὴν. Ἡ προστακτικὴ εἶναι ἡ ἔγκλισις τῆς δεδηλωμένης ἀπαιτήσεως: ī (ἴθι, πῆγαινε), īte (ἴτε, πηγαίνετε) (ὕπ. 526). Cūrā ut valēas (= ἐπιμελήθητι σεαυτοῦ ὅπως ὑγιαίνης, ὑγίαине, ἔρρωσο). Ἐπὶ ἀρνήσεως τίθεται ἐπὶ τοῦ β' προσ. τὸ nē μὲ παρακείμενον⁽⁴³⁵⁾ ὑποτακτικῆς (§ 252) ἢ τὸ nōlī (σπαν. nōlītō), nōlīte (σπαν. nōlītōte) μὲ ἀπαρέμφατον ἐνεστώτος: nē iēris=μὴ ὑπάγης. Nōlī turbāre circūlos meos (μὴ τάραιτε τοὺς κύκλους μου). Nōlī ἢ nōlīte exīstīmāre (ὕπ. 435).

Σημ. α'. Ἡ διαταγὴ ἐπιτείνεται διὰ τοῦ fāc ἢ cāvē μὲ ὑποτακτικὴν: fāc veniās (κοίταξς χωρὶς ἄλλο νὰ εἰθῇς), cāvē ēās (κοίταξς νὰ μὴ ὑπάγῃς), γίνεται δὲ ἡπιωτέρα⁽⁴³⁶⁾ διὰ προσθήκης τοῦ quaeso (παράκαλῶ)⁽⁴³⁶⁾ ἢ διὰ χρησιμοποίησεως τοῦ copī. iussīvus (§ 252 β) ἢ τοῦ vēlim, π.χ. dīc mihi, quaeso ἢ vēlim, dīcas mihi (εἰπέ μοι, ἂν ἀγαπᾷς).

Σημ. β'. Ἡ προστακτικὴ τοῦ μέλλοντος⁽⁴³⁷⁾ δηλοῖ διαταγὴν, ἥτις θὰ ἐπακολουθήσῃ εἰς τὸ μέλλον κυρίως ὑπὸ ὅρον τινὰ (ὕπ. 175) ἀπαντᾷ συνήθως εἰς διαθήκας, συνθήκας, νόμους καὶ παραγγέλματα τοῦ βίου: crās petītō, dābītur; nunc abī. Nocturna muliērum sacrificiā nē suntō! Salus pōpūli suprēma lēx estō! Servus meus Stīchus liber estō. Borēa flante nē arātō, sēmen nē iacītō.

ΑΝΑΠΤΥΞΙΣ ΤΗΣ ΑΠΛΗΣ ΠΡΟΤΑΣΕΩΣ ΜΕ ΑΠΑΡΕΜΦΑΤΟΝ ΚΑΙ ΜΕΤΟΧΗΝ

Α'. ΑΠΑΡΕΜΦΑΤΟΝ

§ 255. Προσημεώσεις. Τὸ ἀπαρέμφατον κατὰ τὴν μορφήν⁽⁴³⁸⁾ του

⁽⁴³⁴⁾ Vēlim=βουλοίμην ἂν, vēllem=ἐβουλόμην ἂν.

⁽⁴³⁵⁾ Εἰς τοὺς ποιητάς εὐρηταί nē μὲ ἐνεστώτα προστακτικῆς: Tū nē cēdē mālīs sēd cōtra audētīor ītō. Ἄξιον παρατηρήσεως: nōlī ἢ nōlīte velle (μὴ εὐχεσθς, καταδέχθην νὰ μὴ θέλῃς κλπ.).

⁽⁴³⁶⁾ Πρβλ. «χωρὶς ἂν εἴσω» (τὸ ὅποιον εἶναι ἐπιεικεστέρα ἔκφρασις τοῦ χῶρεϊ)=δύνασαι νὰ εἰσεέλθῃς.

⁽⁴³⁷⁾ Εἰς τοὺς ποιητάς εὐρηταί συχνάκις ἕκ μετρικῆς ἀνάγκης χρησιμοποιοῖται ὁ μέλλων II ἀντὶ τοῦ μέλλοντος I.

⁽⁴³⁸⁾ Ἡ ὀνομαστικὴ του φύσις εἰς τὴν Λατινικὴν (docēo tē legēre=

είναι ὄνομα καὶ δι' αὐτὸ τίθεται καθὼς τὸ ὄνομα (ἰδίᾳ ὡς ὑποκείμενον ἢ ἀντικείμενον), συντάσσεται μὲ τὴν αὐτὴν πτῶσιν τοῦ ρήματός του καὶ προσδιορίζεται ὁμοίως μὲ ἐπιρρήματα (ὅχι μὲ ἐπίθετα) ⁽⁴⁸⁹⁾: **errāre** (ὑποκ.) *hūmānum est*. Scīo **scrībĕre**. *Ars difficīlis est rēctē rem publicam rēgĕre*. **Vivĕre** est **cōgītāre** (ὁ βίος εἶναι οὐκέρως).

1) ΤΟ ΑΠΑΡΕΜΦΑΤΟΝ ΩΣ ΥΠΟΚΕΙΜΕΝΟΝ

§ 256. Τὸ ἀπαρέμφατον τίθεται ὡς ὑποκείμενον μὲ ἀπροσώπους ἐκφράσεις, ὡς καὶ εἰς τὴν Ἑλληνικὴν:

α) μὲ τὰ συνδετικὰ *esse*, *putāre* κ.τ.τ. (§ 196) συνοδευόμενα ἀπὸ κατηγορούμενον: *turpe est dēspērāre*. *Mentīri turpe putātur*. Πρβλ. σωφρονεῖν καλόν.

β) μὲ τὰ κυρίως ἀπρόσωπα ρήματα (§ 136 καὶ 137) *dĕcet*, *lĭcet*, *pĭget*, *iūvat* κ.τ.τ.: *cāutum esse oportet*. *Dīsplĭcet philoſōphāri*. Πρβλ. δεῖ φυλάττεσθαι.

Σημ. Τὸ ἄνευ προσδιορισμοῦ (εἰς τὸν ἐνικὸν ἀριθμὸν τοῦ ἀρσενικοῦ) κατηγορούμενον τοῦ ὑποκειμένου τίθεται κατ' αἰτιατικὴν (συμφωνοῦσαν πρὸς τὸ μὴ τιθέμενον γενικὸν καὶ ἄοριστον ὑποκείμενον, π.χ. *alĭquem* = *τινα* § 257): **tālem** *esse dĕcet*. *Lĭcet esse otīōsum* (ἀλλὰ καὶ *tibi otīōso* *esse*). Τὸ **tālem** καὶ **otīōsum** συμφωνοῦν πρὸς τὸ ὑπονοούμενον *alĭquem*.

2) ΤΟ ΑΠΑΡΕΜΦΑΤΟΝ ΩΣ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟΝ

§ 257. Τὸ ἀπαρέμφατον τίθεται ὡς ἀντικείμενον μὲ ρήματα δηλωτικὰ τοῦ δύνασθαι, βούλεσθαι, ὀφείλγειν, ἄρχεισθαι, πειρᾶσθαι, ἐπιμελεῖσθαι, εἰωθέναι, εἰδέναι καὶ γενικῶς μὲ τὰ *verba voluntātis*: *nōlo plūra dīcĕre*. Τὸ κατηγορούμενον τοῦ ἀπαρεμφάτου συμφωνεῖ πρὸς τὴν πτῶσιν τοῦ ὀνόματος εἰς τὸ ὁποῖον ἀναφέρεται (§ 256 Σημ.): *Dionȳsĭus ā Zēnōne fortis esse dīdĭcĕrat*: *Dionȳsĭum* *Zēno*

docĕo *tē littĕras*, *vidĕo* *tē laetāri* = *vidĕo* *tē laetum*) φαίνεται ἀπὸ τῆς καταλήξεως -ĕ (ἐκ τοῦ *ī* [τοπ. πτῶσις] καὶ *ī* [δοτ.] πρβλ. ἑλλ. -αι). Εἶναι ἄρα τοπικὴ ἢ δοτικὴ πτῶσις (κυρίως τοῦ σκοποῦ): *da mihi bibĕre* (δός μοι *vā pīw*), *habĕo dīcĕre* (ἔχω *vā eĩpw*). *Pūdet dīcĕre* (αἰδώς μ' *εχει ἐν τῷ λέγειν*). Εἰς τὴν Ἑλληνικὴν ἡ ὀνομαστικὴ φύσις αὐτοῦ φαίνεται καὶ ἐκ τούτου ὅτι λαμβάνει ἄρθρον.

⁽⁴⁸⁹⁾ Δύναται ὁμῶς νὰ προσδιορισθῇ μὲ ἀντωνυμίαν ἢ μὲ πρόθεσιν: *intĕrest inter dāre et accĭpĕre* (ὑπάρχει διαφορὰ μεταξὺ τοῦ *dāre* καὶ τοῦ *accĭpĕre*). Πρβλ.: ἀντὶ τοῦ πόλις εἶναι φρούριον κατέστη.

fortem esse docēbat. Omnes homīnes stūdent beāti fiēri (§ 258,1).

Περὶ τοῦ ἱστορικοῦ ἀπαρεμφάτου (infīnītīvus historīcus, π.χ. **Verrēs** minītāri Diodōro, vō cifērāri palam, lacrimas interdum vix tenēre) ἰδὲ § 196 καὶ 243.

Σημ. Πολλάκις τὸ ἐκ τοῦ κυρίου ρήματος ἐξαρτώμενον ἀπαρέμφατον μεταφράζεται διὰ κυρίας προτάσεως καὶ τὸ κύριον ρῆμα δι' ἐπιρρήματος ἢ ἐπιρρηματικῆς φράσεως (§ 263 Σημ.): *contendo* (δρομαίως), *mātūro*, *propĕro* (ἐσπενσμένως, μετὰ σπουδῆς), *solĕo*, *cōnsuēvi* (συνήθως), *nōn cūctor* (ἀμελλητί), *nōn dubĭto* (ἀδιστάκτως): *hostes fugĕre contendērunt* (ἔφηνον δρομαίως). Πρβλ. τῆς Ἑλλ. φιλεῖ τίκτειν (συνήθως τίκτει) ὕβρις ὕβριν.

Accūsātīvus cum infīnītivō⁽⁴⁴⁰⁾

(ἀπαρεμφατικὴ σύνταξις ἢ **a.c.i.** = σύνταξις).

§ 258. Προσημείωσις. Ἡ σύνταξις τοῦ ἀπαρεμφάτου μὲ ὑποκείμενον κατ' αἰτιατικὴν (ἐπὶ ἑτεροπροσωπίας) προήλθεν ἀπὸ προτάσεις, εἰς τὰς ὁποίας ἡ αἰτιατικὴ (δηλ. τὸ ὑποκείμενον τοῦ ἀπαρεμφάτου) ἦτο πρότερον τὸ ἀντικείμενον τοῦ ρήματος, π.χ. ἐκ τοῦ **vidĕo eum** (ἀντικ.) *sedĕre* καὶ **audĭo eum** (ἀντικ.) *venĭre* (§ 258 Σημ.) προέκυψε: *vĭdĕo eum* (ὑποκ.) *sedĕre* καὶ *audĭo eum* (ὑποκ.) *venĭre* (πρβλ. ὁ πατὴρ ἐκέλευσέ σε [ἀντικ.] ἐπανελεθεῖν οἴκαδε = ὁ πατὴρ οἴκαδε σε [ὑποκ.] ἐπανελεθεῖν ἐκέλευσε).

Ἀπαρεμφατικὴν σύνταξιν δέχονται:

1) τὰ *verba sentiēndi* καὶ *dēclārandi* (*dīcendi*) καθὼς καὶ τὰ ἐξισούμενα πρὸς αὐτὰ (π.χ. *auctor sum*, *certīdrem facĭo*, *nūntiūm affĕro*, [*sententiā*, *opīniō*, *spēs est*]) ἢ καὶ μὲ ἄλλας συναφεῖς φράσεις (π.χ. *dūcuntur spēs*, *illa opīniō tollĭtur* κ.τ.τ.).

Ἡ αἰτιατικὴ μὲ ἀπαρέμφατον (**a.c.i.** = σύνταξις), ὡς πρότασις κρίσεως, τίθεται α) μὲ ρήματα λεκτικὰ καὶ δοξαστικά: *dīco tē legĕre*, *tē esse bonum*. *Putat sē rēctē fēcisse*. *Crĕdo egō vōs mīrāri*⁽⁴⁴¹⁾. Τὸ κατηγορούμενον συμφωνεῖ πρὸς

⁽⁴⁴⁰⁾ Ἡ **a.c.i.** = σύνταξις = *accūsātīvus cum infīnītivō* καὶ **n.c.i.** = σύνταξις = *nōminātīvus cum infīnītivō*.

⁽⁴⁴¹⁾ *Crĕdo fĕre*, *ut hūius facti te paenitĕat* (νομίζω ὅτι θὰ μετανοήσης). Τὸ ἀπαρέμφατον τοῦ μέλλοντος περιφράζεται διὰ τοῦ *fĕre ut* (ἐάν τὸ ρῆμα [ὡς ἐδῶ τὸ *paenitĕre*] δὲν ἔχη παθητ. παρακείμενον, [ἐξ οὗ σχηματίζεται ὁ μέλλον τῆς ἐνεργητικῆς μετοχῆς], ἐνίοτε ὅμως καὶ χωρὶς τὸν λόγον αὐτὸν ἀπαντᾷ ἡ περίφρασις: *Catilīna spērāvit fĕre ut cōsul creārĕtur* (ἰδ. καὶ § 276 Σημ. δ').

τὴν αἰτιατικὴν τοῦ ὑποκειμένου : Cato dixit **rādīces** litterārum **amāras** esse. Mementō **tē** homīnem esse (§ 257).

Περὶ τοῦ reflex. **prōnōmen** τοῦ γ'. προσ. ἰδὲ κατωτ. (§ 259 Σημ.).

Σημ. α'. Τὸ **vīdēō**, cerno, **adspīcō**, cōnspīcō, **amimadvertō** δέχονται ἐπὶ ἀμέσου ἀντιλήψεως καὶ κατηγορηματικὴν **μετοχὴν** : **vīdī** **puēros** **māgnō** **studiō** **lūdentes** (§ 267).

***Avtī** **āudīo** **dīcentem** **alīquem** (**ἀκούω** **τινὸς** **λέγοντος**) λέγεται συνηθέστερον **āudīo** **alīquem** **dīcēre** ἢ **āudīo** **ex** **alīquō** **cum** **dīcat** (**audīvi** **cum** **dīcēret**).

Σημ. β'. Εἰς τὴν ποίησιν ἐπὶ ταυτοπροσωπίας μετὰ ῥήματα λεκτικὰ καὶ δοξαστικὰ ὅχι μόνον παραλείπεται ἐνίοτε, καθ' ἑλληνικὴν χρῆσιν, ἡ αἰτιατικὴ τῆς ἀντωνυμίας, ἀλλὰ καὶ τίθεται τὸ κατηγορούμενον καθ' ἑλξιν εἰς πτώσιν ὀνομαστικὴν. Οὕτω, ἐνῶ τὸ κανονικὸν εἶναι **Alexander** **dicēbat** **sē** **esse** **filīum** **Iovis** (καὶ ὅχι **dicēbat** **esse** **filīus**), λέγουν οἱ ποιηταί : **āit** **esse** **parātus** (**ἀντί** **sē** **esse** **parātum**). Πρβλ. καὶ **uxor** **invicti** **Iovis** **esse** **nescis** (πρβλ. «οὐκ οἶσθα οὐδὲ»).

Σημ. γ'. ***Ἄλλος** τρόπος, προφανῶς κατὰ μίμησιν τῶν Ἑλλήνων, εἶναι ἡ ὀνομαστικὴ μὲ μετοχὴν κατηγορηματικὴν : **sēnsit** **mediōs** **dēlāpsus** **in** **hostēs** (=ἦσθετο ἐμπεσών). **Gaudent** **perfūsi** **sanguīne** **frātrum**.

β) τὰ ῥήματα τὰ δηλοῦντα ὑπόσχεσιν, ὅρκον, ἐλπίδα καὶ ἀπειλήν, κατὰ κανόνα εἰς χρόνον μέλλοντα, ἐφ' ὅσον δὲν πρόκειται περὶ πράγματος παρόντος ἢ περὶ ὕφους οἰκείου (τὸ **posse** καὶ τὸ **vēlle** ἔχουν αὐτὰ καθ' ἑαυτὰ μελλοντικὴν σημασίαν) : **spērēmus** **vēr** **brevī** **ventūrum** **esse**. **Pollicēor** **mē** **nōn** **trādītūrum** (**ἐνν.** **esse**), ἀλλὰ : **iūro** **eum** **innōcentem** **esse** (**οὔτι** **εἶναι** **ἀθώος**). **Dīc** (= **prōmitte** **δὸς** **ὑπόσχεσιν**) **tē** **dātūrum** (**ἐνν.** **esse**), **ut** **abēat**. — **Ego** **dīcam** **dāre** ?

Σημ. Δέχεται τὸ **spēro** ἀπαρέμφατον ἐνεστώτος ἐὰν σημαίνῃ **ρομίζω** ἢ ἐὰν τὸ ἀπαρέμφατον ἔχῃ μελλοντικὴν σημασίαν : **spēro** (**ρομίζω**) **nostram** **amicitiām** **nōn** **egēre** **testībūs**. **Spērābam** (**ἤλπιζον**) **tuum** **adventum** **adpropinquāre**.

§ 259. 2) τὰ **verba affectūs** (ἢ **affectūm**). Τοιαῦτα ῥήματα εἶναι τὰ ψυχικοῦ πάθους : (**per**)**gāudēō**, **laetor**, **dolēō**, **aegrē** (**molestē**, **indīgnē**, **gravīter**) **fēro**, **mīror** (**θανμάζω**, **μὲ** **ἐκπληξιν** **παρατηρῶ**), **indīgnor**, **quēror**, **angor**, **cōnfīcior** (= **angor**) κ.τ.τ.,

π.χ. gáudēo vēr adpropinquāre. Δύναται ὁμῶς νά τεθῇ καί quod (πρβλ. ὅτι [=διότι]). 'Ιδ. § 284.

Σημ. Πάντοτε ἀντὶ τῆς ἀντωνυμίας τοῦ γ' προσώπου τίθεται τὸ sui, sibi, sē (sēsē), suus, sua, suum, ἐὰν ἀναφέρεται εἰς τὸ αὐτὸ πρόσωπον μὲ τὸ ὑποκείμενον τῆς προτάσεως ἐξ ἧς ἐξαρτᾶται ἡ a.c.i.: σύνταξις: Arioivstus Caesāri respondit sē (δηλ. τὸν 'Αριόβιστον) prius in Galliam vēnisse quam pōpulum Rōmānum. Caesar affirmābat sē nōn sibi vīcisse, sed patriāe (§ 267 Σημ.).

§ 260. 3) τὰ ρήματα voluntātis. Τοιαῦτα εἶναι: α) vōlo⁽⁴⁴²⁾, nōlo, mālo, cūpio, stūdeō (ἐπιθυμῶ, ἐπιδιώκω) ἐπὶ ἑτεροπροσωπίας: omnes cupiunt amīcos esse beātos. Vōlo (nōlo) hōc fīēri.

Σημ. Καὶ ἐπὶ ταυτοπροσωπίας τίθεται συχνάκις ἡ a.c.i.: σύνταξις, ἰδίᾳ ὅταν ἔχωμεν τὸ esse ἢ ἀπαρέμφατον παθητικὸν ἢ τέλος ἐὰν ὑπάρχῃ ἀντίθεσις: cupio **mē** esse clementem (=cupio esse clemens). Nihil mālo quam **mē** et esse grātum et habēri (καὶ νά θεωροῦμαι).

β) iūbēo, vēto, sīno καὶ pātior (§ 263,1): Caesar⁽⁴⁴³⁾ vētat (iūbet) mīlītes urbem dēlēre (ἢ pontem fācere), ἀλλὰ Caesar⁽⁴⁴³⁾ urbem dēlēri vētat ἢ pontem **fīēri** iūbet (τὸ dēlēri καὶ τὸ fīēri τίθενται εἰς τὸ παθητικόν, διότι δὲν ἀναφέρεται τὸ πρόσωπον ὅπερ ὀφείλει νά δράσῃ).

"Αξιὸν σημειώσεως: Caesar receptūi canēre iussit (διέταξε νά σαλπίσῃ ὑποχώρησιν). 'Εδῶ τίθεται τὸ ἐνεργητ. canēre, διότι τὸ διατασσόμενον νά δράσῃ πρόσωπον εἶναι ἀφ' ἑαυτοῦ γνωστὸν (πρβλ. ἐσάλπιγξε [§ 191 Σημ. α, 2]).

§ 261. 4) αἱ ἀπρόσωποι ἐκφράσεις. Προσημείωσις. Εἰς αὐτάς ἡ a.c.i.: σύνταξις εἶναι εἰς χρῆσιν ὡς ὑποκείμενον, ἐνῶ εἰς τὰ προηγούμενα ρήματα χρησιμεύει ὡς ἀντικείμενον.

Τοιαῦται ἀπρόσωποι ἐκφράσεις εἶναι: cōnstat (=omnes scīunt)=ὁμολογεῖται, appāret, manifestum est (=omnes intelligunt), apertum est (φαίνεται, εἶναι δῆλον), vēri simīle est (εἶναι πιθανόν), turpe est (εἶναι αἰσχρόν), opīnio est (=omnes opīnantur

⁽⁴⁴²⁾ Vōlo hōc fīēri ἢ factum esse=θέλω νά ἴδω τοῦτο πεπραγμένον.

⁽⁴⁴³⁾ Εἰς τὸ παθητικόν εἶναι προσωπικὴ ἢ σύνταξις: mīlītes iussi sunt venire (διετάχθησαν νά...). Mīlītes castris exīre vetīti sunt (ἀπηγορεύθη εἰς τοὺς στρατιώτας νά...). Περὶ τοῦ παθητικοῦ τοῦ adiūvo ἰδὲ § 218.

[Idē kai § 257])=γνώμη επικρατεῖ, spēs est (=spēratur, spērāmus [Idē kai § 257])=ἐλπίζουν, plācet (ἀρέσκει), lēx est (=lēx praecīpit), condūcit, expēdit (συμφέρει, λυσιτελεῖ), necesse⁽⁴⁴⁾ est (εἶναι ἀναπόφευκτον, εἶναι ἀνάγκη) κ.τ.τ.: Cicerōnem prīncīpem dīrātōrum Rōmānōrum fuisse cōnstat (δομολογείται [γνωρίζουν ὅλοι] ὅτι ὁ Κικέρων ἦτο..., ἢ ὁ Κικέρων, ὡς γνωστόν, ἦτο... [§ 137]).

§ 262. 5) αἱ ἀναφωνήσεις. Mē meis civībus famem, vās-titātem īnferre Itālīae! Mēn ē⁽⁴⁴⁵⁾ inceptō **dēsistēre** victam, nec posse Itālīā Teucrōrum avertēre gentem! (ἐγὼ νὰ ἀποσῶ ἀπὸ τὸ ἔργον μου, καὶ νὰ μὴ...). Πρβλ. ἐμὲ παθεῖν τάδε, φεῦ, ἐμὲ παλαιόφρονα κατὰ γὰς οἰκεῖν.

Nōminātīvus cum infīnītīvo

(ὀνομαστική με ἀπαρέμφατον ἢ n.c.i.= σύνταξις).

§ 263. Ἡ a.c.i.= σύνταξις εἰς τὸ παθητικὸν ἀντικαθίσταται διὰ τῆς n.c.i.= συντάξεως (=ὀνομαστικῆς με ἀπαρέμφατον [§ 221 καὶ ὑπ. 440]), δηλ. γίνεται προσωπικὴ σύνταξις με τὰ ἐξῆς ῥήματα:

1) iūbēor, vētor, sīnor (§ 260 β): pons fiēri iūssus est (Id. kai § 132 Σημ. γ'). Sēsītus accūsāre Clōdīum per senātūs auctōritātem nōn est sītus (ἐκωλύθη).

Σημ. Vīdēor mihi ἐπὶ ταυτοπροσωπίας=νομίζω: vīdēor mihi probus esse. Vīdēor mihi vīdēre (νομίζω ὅτι βλέπω). Vīdētur (ἀπροσώπως)=plācet (ἀρέσκει), π.χ. mihi vīsum est proficīsci Athēnas (ἤρρεσεν, ἀπεφάσισα νὰ ὑπάγω εἰς Ἀθήνας).

2) vīdēor (φαίνομαι) εἰς ὅλα τὰ πρόσωπα καὶ τοὺς χρόνους: fēlīcissīmus fuisse vīdēris (mihi vīsus es). In nostrā acīē Castor et Pollūx ex equis pūgnāre vīsi sunt.

3) τὰ δηλοῦντα λέγειν, νομίζειν, π.χ. dīcor, pūtor, exīstīmor, iūdīcor (νομίζομαι, νομίζουν, λέγεται περὶ ἐμοῦ ὅτι...), āudīor (ἀκούομαι, λένουν ὅτι) καὶ ἄλλα τινὰ (scrībōr, repērīor,

⁽⁴⁴⁴⁾ Μὲ τὸ necesse (ἐκ τοῦ nē-cēd-ēre οὐδεμία ἐποχώρησις) τίθεται καὶ δοτικὴ με ἀπαρέμφατον: homīni nēcēsse est mōri.

⁽⁴⁴⁵⁾ Εἰς τὰς ἐρωτήσεις αὐτὰς τῆς ἐκπλήξεως δύναται νὰ ὑπονοηθῇ τὸ crēdi potest ἢ τι παρόμοιον.

intellēgor, ostendor κλπ.) εἰς ὅλα τὰ πρόσωπα καὶ τοὺς χρόνους, ὥς ἐπὶ τὸ πλεῖστον τοὺς μὴ συνθέτους (§ 263, 4 Σημ. α') τῆς παθητικῆς φωνῆς (π.χ. παρακείμενον, ὑπερσυντέλικον καὶ γερουνδῖβον): Homērus caecus fuisse dīcitur (exīstīmātur)=νομίζουν ὅτι ὁ Ὅμηρος ὑπῆρξε τυφλός. Occīdisse patrem Sex. Rōscius arguītur (λέγουν ἐναντίον του, ἐνοχοποιεῖται, κατηγορεῖται). Bibŭlus nōndum audīebātur esse in Syrīā.

4) fertur, trādītur, nārrātur, nūntiātur μόνον εἰς τὰ γ' πρόσ. ἐνικοῦ καὶ πληθυντικοῦ (λέγεται, ἐκ παραδόσεως λέγουν, πληροφοροῦν, διηγούνται ὅτι): Caesar adventāre iam iamque (ἤδη) (ἐνν. nūntiābātur) et adesse eius equītes nūntiābantur.

Σημ. α' Ἡ ἀπρόσωπος σύνταξις τῆς a.c.i.: συντάξεως α) ἐπιτρέπεται (§ 263,3) ἔάν μὲ τὸ dīcitur καὶ nūntiātur συνάπτεται ἐπίρρημα (π.χ. vērē, rēctē, repentē) ἢ δοτικῇ (π.χ. mihi, nobis): nōn dubiē mihi nūntiābātur Parthos trānsisse Euphrātem. β) εἶναι κανονικῇ μὲ τὸ esse καὶ τὰς μετοχὰς τοῦ παρακειμένου ἢ τὸ γερουνδῖβον ρημάτων δηλούντων λέγειν καὶ νομίζειν: Philōnem exīstīmandum est disertum fuisse (ἀλλὰ καὶ Philo exīstīmandus est disertus fuisse). Trādītum est (memoriāe prōdītum est) Homērum caecum fuisse. γ) εἶναι ἐπίσης κανονικῇ, ἔάν τὸ ρῆμα ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ potest, dēbet (ὕπ. 345): vērē dīci potest magistrātum esse lēgem loquentem.

Σημ. β' Πολλάκις ἡ a.c.i.: σύνταξις ἀποτελεῖ τὴν κυρίαν ἔννοιαν καὶ τότε τὸ κύριον ρῆμα μεταφράζεται ἐλευθέρως πῶς ἡ δι' ἐπιρρήματος (§ 257 Σημ.): putat sē rēctē fēcisse (ὥς νομίζει [ἀντί: νομίζει ὅτι] καλῶς ἔπραξε), πρβλ. ὁμοίως: scīo (ὠρισμένως), suspīcor (πιθανῶς), appāret (προφανῶς), dolēo (δυστυχῶς), cōnstat (ὁμολογούμενως), aequum est (εἰκότως), vērī simīle ἢ vērī simīle est (πιθανῶς), iūstum est, fās est (δικαίως). Πρβλ. ἑλλ. μετοχὴν: ἀσκοῦντες διετέλεσαν (ἀδιαλείπτως ἡσκησαν).

Β' Η ΜΕΤΟΧΗ (partīcīpium)⁽⁴⁴⁶⁾

1) Η ΜΕΤΟΧΗ ΩΣ ΟΝΟΜΑΤΙΚΟΣ ΤΥΠΟΣ

§ 264. Ἡ μετοχὴ ὡς ὀνοματικὸς τύπος χρησιμοποιεῖται:

⁽⁴⁴⁶⁾ Μετοχὴ καλεῖται ἐκ τοῦ particeps (=μέτοχος), διότι κατὰ τὸν τύπον μετέχει τῆς τῶν ὀνομάτων (οὐσιαστικοῦ καὶ ἐπιθέτου) καὶ τῶν ρημάτων ιδιότητος καὶ ἔχει τρεῖς χρόνους δηλούντας τὴν

α) ἐπιθετικῶς⁽⁴⁴⁷⁾: homo sapiēns, rosa flōrēns, in domō ardentī.

β) οὐσιαστικῶς: adulēscēns (ὁ νέος, ἡ νεᾶνις), sapiēns (ὁ σοφός), contīnēns (ἐνν. terra, ἡ ἡπειρος), regentes (οἱ κυβερνῶντες, οἱ πολιτικοί), (bēnē ἢ bonum) factum (ἡ [καλὴ] πράξις), dictum (ὁ λόγος), docti (οἱ ἐπιστημονικῶς μορφωμένοι, οἱ εἰδήμονες), mortūi (οἱ νεκροί), morītūri (οἱ μελλοθάνατοι), armāti (οἱ ἐνοπιοί), senātūs cōnsultum (τὸ δόγμα τῆς βουλῆς), lēgentes (οἱ ἀναγνώσται), audīentes (οἱ ἀκροαταί)⁽⁴⁴⁸⁾ κ.ἄ.

γ) μὲ τὸ esse (§ 98) καὶ τὸ habēre, π.χ. amātus est (sit, erat, erit, esset) ἢ amātus fuit (ὑπῆρξεν ἡγαπημένος, ἡγαπήθη, ἐὰν θέλωμεν νὰ τονισθῇ τὸ παρελθόν), ἀλλὰ καὶ μὲ ἐνεργητικὰς μετοχάς: sum audīēns, oboedīēns, cōnsentīēns (ὑπήκοος, εὐπειθής, σύμφωνός εἰμι)=audīo, oboedīo, cōnsentīo.

Σημ. Πρὸς δῆλωσιν διαρκοῦς καταστάσεως τίθεται τὸ habēre⁽⁴⁴⁹⁾ μὲ παθητικὴν μετοχήν: cōgnītum, compertum, explōrātum, perspectum hābēo=ἔχω (ὥς) ἐγνωσμένον, σαφῶς οἶδα, ἔχω γινῶσιν, κατανοῶ=mihī cōgnītum est (ἐντονώτ. τοῦ cōgnōvī κλπ.), πρβλ. καὶ mihī persuāsūm hābēo (πέπεισμαι) πρβλ. τῆς Ἑλλ. θαυμάσας ἔχω, κρύψας ἔχω. Οὕτω καὶ τὸ tēnēre: urbem occūpātam tēnēo (τὴν πόλιν κατειλημμένην ἔχω).

Περὶ τῆς σημασίας ἐνίων μετοχῶν τοῦ παρακειμένου ἀποθετικῶν τινων ρημάτων ἰδὲ § 124.

χρονικὴν σχέσιν, ἀλλ' οὐχὶ καὶ τὴν χρονικὴν βαθμίδα (§ 243), ἦτοι:

μὲ οἷονδῆποτε χρόνον:	ὁ ἐνεστ. τῆς μτχ. δηλοῖ ταυτόχρονον πρᾶξιν:	ὁ παρακειμ. τῆς μτχ. δηλοῖ τὴν προτερό- χρονον πρᾶξιν:
respondet respondit respondēbit	rīdēns (γέλως καὶ ἀπόκρισις εἶναι σύγχρονος)	interrōgātus (ἡ ἐρώτησις προηγείται τῆς ἀποκρίσεως)

⁽⁴⁴⁷⁾ Μετοχαὶ τινες μάλιστα κατήντησαν ἐπίθετα: falsus (ψευδής), acūtus (ὀξύς) ἢ λαμβάνουν τοὺς βαθμοὺς τῶν παραθετικῶν: sapientior, amantissimus, mūnitissimus κ.ἄ.

⁽⁴⁴⁸⁾ Πρβλ. τὰς συνάρθρους ἐπιθετικὰς μετοχάς: οἱ ἀκροώμενοι, οἱ λέγοντες.

⁽⁴⁴⁹⁾ Πρβλ. J'ai aimé (τῆς γαλλικῆς γλώσσης) ἐκ τοῦ ego habēo amātum.

2) Η ΜΕΤΟΧΗ ΩΣ ΜΕΡΟΣ ΤΗΣ ΠΡΟΤΑΣΕΩΣ

§ 265. Ἡ μετοχή ὡς μέρος τῆς προτάσεως τίθεται: α) ὡς ἐπιθετικὸς προσδιορισμὸς: *mīlites fortiter resistentes=οἱ γενναίως ἀνθιστάμενοι στρατιῶται ἢ οἱ στρατιῶται, οἵτινες γενναίως ἀνθίστανται ἢ ἀνθίσταντο*. Πρβλ. οἱ νῦν παρόντες=οἱ ἄνθρωποι, οἱ νῦν πάρεσιν.

Σημ. α'. Ὁ λεγόμενος κλπ.= *quī (quae, quod) vocātur (dīcitur), quem (quam, quod) vocant (dīcunt, appellant)*. Ὁ προρρηθεὶς κλπ.= *quem (quam, quod) suprā dīxi (dīximus, commemorāvimus)*. Ὁ ἐπιγραφόμενος = *quī īnscrībītur* κ.τ.λ.

Σημ. β'. Ἀναπληροῦνται ἐλλείπουσαι εἰς τὴν Λατινικὴν μετοχαί: 1) δι' ἀναφορικῆς προτάσεως, π.χ. ἀγαπώμενος=*quī amātur (amābatur)*, οἱ πεσόντες (ἐν τῇ μάχῃ)=*quī (in proelīo) cecīdērunt* 2) διὰ μετοχῆς συνωνύμων ἀποθετικῶν ρημάτων, π.χ. *reversi (ἐπανελθόντες)*⁽⁴⁵⁰⁾ 3) διὰ τροπῆς τῆς ἐνεργητικῆς συντάξεως εἰς παθητικὴν: *Trōiā ā Graecīs captā (τὴν Τροίαν ἐλόντες οἱ Ἕλληνες)* καὶ 4) διὰ τῆς μτχ. τοῦ ἐνεστώτος τοῦ *sum* (ἐπὶ ἀκροατῶν καὶ ἀναγνωστῶν παροδικῶν): (ii) *quī audīunt (audīebant, audīent, lēgunt, κλπ.)*, *quī adsunt (οἱ παρόντες)*, ἐνῶ περὶ τακτικῶν ἀκροατῶν λέγεται *audītōres: audītōres Aristotēlis*. Πρβλ. καὶ *līberātor*=ὁ ἐλευθερωτὴς (ὡς τιμητικὸς τίτλος).

§ 266. β) ὡς ἐπιρρηματικὴ. Ἡ μετοχή αὕτη, οὔσα εἰς πολὺ μεγάλην χρῆσιν, ἢ συνάπτεται πρὸς τὸ προσδιοριζόμενον ὄνομα (§ 266 Σημ. α) ἢ τίθεται ἀπολύτως, ἰσοδυναμοῦσα πρὸς πρότασιν εἰσαγομένην διὰ συνδέσμου ἢ πρὸς ἐμπρόθετον προσδιορισμόν. Διακρίνονται τῆς μετοχῆς ταύτης, ὡς καὶ εἰς τὴν Ἑλληνικὴν, δύο εἴδη: 1) τὸ *participium coniūctum* ([σχετικὴ ἢ] συνημμένη ἐπιρρηματικὴ μετοχή): *omne mālum nāscēns facīle opprīmītur*=ἕκαστον κακὸν γεννώμενον ῥαδίως κατέχεται. 2) τὸ *participium absolūtum* ἢ *ablātivus absolutus*⁽⁴⁵¹⁾ (μετοχὴ ἀπόλυτος), ὅταν ἔξῃ ὅλως ἰδιαιτερόν ὑποκειμενὸν μὴ ἀνήκον εἰς τὴν πρότασιν, τὴν ὁποῖαν προσδιορίζει. Ἀμ-

⁽⁴⁵⁰⁾ Κατὰ τὸ *reversi* (ἀντὶ τῆς μτχ. πρκμ. τοῦ *redēo*) χρησιμοποιοῦνται ὁμοίως συνώνυμα ρήμ., π.χ. *lōquī* (ἀντὶ *dīcere*), *adhortārī* (ἀντὶ *admōnēre*), *cōnspīcārī* (ἀντὶ *cōnspīcēre*), *pollicērī* (ἀντὶ *prōmittēre*), *trānsgredī* (ἀντὶ *trānsīre*) κλπ.

⁽⁴⁵¹⁾ Πρβλ. ἀντίστοιχον γενικὴν ἀπόλυτον τῆς Ἑλληνικῆς: *δρυὸς πεσοῦσης πᾶς ἀνὴρ ξυλευέται*. Ἀνηγάγεται ἐπὶ τὴν Κύζικον ὕοντος πολλῶ.

φότεροι δηλοῦν χρόνον, αἰτίαν, τρόπον, ὑπόθεσιν, παραχώρησιν, δηλ. *ὁμολογίαν καὶ συγκατάθεσιν* (καὶ σκοπὸν ὑπ. 468): *Risus interdum ita repentē erumpit, ut eum cupientes* (καίπερ ἐπιθυμοῦντες, εἰ καὶ ἐπιθυμοῦμεν) *tēnere nequēamus. Trōiā captā* (τῆς Τροίας κυριευθείσης, μετὰ τὴν ἄλωσιν τῆς Τροίας) *Graeci domum rediērunt. Augustō imperante* (μτχ. ἀπόλυτος χρόν. = τοῦ Αὐγοῦστου βασιλεύοντος) *Christus nātus est. Reluctante* (μτχ. ἀπόλ. ὑποθ. = ἐναντιουμένης) *nātūrā irritus* (μάταιος) *lābor est.*

Σημ. α'. Τὸ participium coniunctum λέγεται παραθετική μετοχή (ἢ ἄλλως participium relātivum) διότι παρατίθεται συμφωνοῦσα κατὰ γένος, ἀριθμὸν καὶ πτώσιν, εἰς λέξιν ὑπάρχουσαν εἰς τὴν πρότασιν, τὴν ὅποιαν προσδιορίζει: *M'. Cū rīō ad focum sedenti māgnū auri pondus* (μέγα ποσὸν χρυσίου) *Samnītes attulērunt. Flēns* (μτχ. τροπ.) *mē obsēcrāvit. Promēthēus ignem ad homīnes dēferre āsus* (μτχ. αἰτιολ.) *gravissimā poenā affectus est* (βαρύντα ἐπιμωρήθη).

Σημ. β'. Εἰς τοὺς Λατίνους συγγραφεῖς (ἰδίᾳ εἰς τὸν Λίβιον καὶ μάλιστα εἰς τὸν Τάκιτον) εὐρίσκονται εἰς ἀφαιρετικὴν ἀπόλυτον μετοχὴ τοῦ παρακειμένου τοῦ ἀπρὸς ὧπου παθητικοῦ (§ 137 Σημ.) ὧν τὸ ὑποκειμενὸν ἢ κεῖται εἰς τὴν ἔννοιαν τοῦ ρήματος ἢ εἶναι ἢ ἐξ αὐτῶν ἐξηρητημένη πρότασις (πρβλ. τῆς ἀρχ. Ἑλληνικῆς: ἀγγελθέντος, δηλωθέντος, ἐσαγγελθέντων ὅτι...): *augūrātō, auspicātō* (μετὰ τὴν λήψιν αἰσίων οἰωνῶν), *ortātō* (ὥσπερ ἡύχόμεν, ὥσπερ ἡύχεσο κλπ., κατὰ νοῦν), *sātis dātō* (ἐγγυήσεως παρσχεθείσης), *audītō* (= postquam auditum est); *cōgnītō, compertō, nūntiātō, impetrātō, intellēctō, scriptō* (⁴⁵²) κτλ.: *nec auspicātō nec litātō* (καὶ χωρὶς τοῦ καλλιεργῆσαι) *instrūnt aciem. Explōrātō* *profectos esse amīcos* (πληροφορηθεῖς ὅτι οἱ φίλοι ἐπορεύθησαν).

Σημ. γ'. Ἀντὶ μετοχῆς (⁴⁵³) δύναται νὰ τεθῇ οὐσιαστικὸν ὡς κατηγορούμενον (δηλοῦν κυρίως ὑποῦργημα, ἀξίωμα, ἡλικίαν, ἱκανότητα) ἢ ἐπίθετον ὡς κατηγορούμενον (ἀτελὲς *ablātivus absolutus* ἢ *duo ablātivi*): *Augustus nātus est Cicērone et* (§ 274β) *Antōnīō cōnsulībūs* (καὶ συντετμ.: *coss.*). *Nātūrā dūce* (= *dūcente*). *Hannibālē puēro ἢ vīno* (= *vīvente*). *Caelo serēno* (αἰθρίας [οὐσῆς]) *aliquandō tōnat.* Πρβλ. βασιλέως ἄκοντος (ἐκόντος) κατὰ παράλειψιν τῆς μτχ. ὄντος.

(⁴⁵²) Ἡ ἀφαιρετικὴ ἀπόλυτος δύναται, ὡς καὶ τὸ participium coniunctum, νὰ μεταφράζεται ἀναλόγως εἰς τὴν Ἑλληνικὴν μὲ δευτερευούσας προτάσεις ἢ μὲ ἐμπροθέτους διορισμοὺς: *inītā hiēme* = *ἀξαμένον χειμῶνος, μετὰ τὴν ἀρχὴν τοῦ χειμῶνος* (§ 266).

(⁴⁵³) Ἐνταῦθα ὑπονοεῖται ἡ ἑλλείπουσα μετοχὴ (ὑπ. 193) τοῦ ἐνεστώτος τοῦ *esse* (ὄντος, οὐσης, πρβλ. Περικλέους ἡγεμόνος ὄντος = *Pericle duce*). Ἀπεφεύγεται νὰ λέγεται: *Cicērone cōnsule creātō* ἀντὶ τοῦ: *cum Cicēro cōnsul creātus esset.*

Σημ. δ'. Ἐάν τὸ κατηγορούμενον εἶναι μετοχή (§ 266) καὶ ἔχη ἄρνησιν μεταφράζεται διὰ τοῦ χωρὶς νά (§ 296): *Rōmāni nōn rogāti (χωρὶς νά παρακληθῶν) adversus tyrannum Nabim Graecis auxilium offē-runt (παρέχουν).*

§ 267. γ) ἡ μετοχή ὡς κατηγορούμενον. Ἡ κατηγορηματικὴ μετοχή (*accūsativus cum participio* § 221) εἶναι εἰς τὴν Λατινικὴν πολὺ σπανιωτέρα ἢ εἰς τὴν Ἑλληνικὴν. Τοιαύτην δέχονται 1) τὰ ρήματα *vidēre* καὶ *audīre* (§ 258 Σημ. α'). 2) τὰ ρήματα *fācēre* (εἰσάγειν, τιθέναι, παριστῶ), *indūcēre* (= *facēre*), *finēre* (τιθέναι, πλάττειν τῇ διαβολᾷ, φαντάζεσθαι) με ἀιτιατικὴν μετοχῆς ⁽⁴⁵⁴⁾ ἐνεστώτος τοῦ ἐνεργητικοῦ ἢ σπανιώτατα με ἀιτιατικὴν μετοχῆς τοῦ παρακειμένου ἀποθετικῶν ρημάτων: *Homērus Polyphēmum cum ariēte collōquentem fācit. Hāc ōrātīōne Plāto fācit Sōcrātem ūsum apud iūdīces* (πρβλ. *ποιεῖν* [= παριστῶ], *τιθέναι* [= ὑποθέτω, φαντάζομαι]). Ἰδ. καὶ § 300.

Σημ. Ἡ ἀντωνυμία τοῦ γ' προσώπου εἰς τὴν μετοχὴν, ἐάν ἀναφέρεται εἰς τὸ ὑποκείμενον τῆς προτάσεως, ἀντικαθίσταται με τὸ πρὸ-νόμην *reflexivum*, π.χ. *quīs potest dēsartā per sē patrīā beātus esse? Alexander mīlitem in sē ruentem trānsfīxit* (§ 259 Σημ.).

Γ' ΤΟ ΓΕΡΟΥΝΔΙΒΟΝ ΚΑΙ ΤΟ ΓΕΡΟΥΝΑΙΟΝ

§ 268. Προσημείωσις. Τὸ γερουνδῖβον εἰς *-ndus* (§ 93 Σημ. γ') εἶναι ρηματικὸν ἐπίθετον με παθητικὴν σημασίαν καὶ χρησιμοποιεῖται ὡς προσδιορισμὸς καὶ ὡς κατηγορούμενον ⁽⁴⁵⁵⁾: *facinus laudandum* (*πρᾶξις ἐπαινετή, ἀξιεπαινος*) καὶ *facinus laudandum est* (*ἡ πρᾶξις ἐπαινετή ἐστί*), ἀλλὰ ἀπροσώπως: *eundum est, parcendum est* *victis* κατ' οὐδέτερον

⁽⁴⁵⁴⁾ Σπανίως ἀντὶ μετοχῆς τίθεται ἀπαρέμφατον ἐνεστώτος: *prōetae impendēre* (ἀντὶ *impendēns*) *apud infēros saxum Tantālo faciunt*, ἀλλὰ πάντοτε τίθεται ἀιτιατικὴ με ἀπαρέμφατον ὅταν τὸ ἐξαρτώμενον ρῆμα εἶναι εἰς τὸν παρακείμενον ἢ εἰς τὴν παθητικὴν φωνήν: *Plāto cōnstrūi ā deō atque aedificāri mundum fācit* (*ποιεῖ δημιουργοῦμενον, παριστᾷ*). *Fēcērat* (= εἶχε παραστήσει [εἰς τὴν ἀσπίδα]) *et virīdi fētām Māvortis in antrō prōcubūisse* (= *quae prōcubuerat*) *lupam*...

⁽⁴⁵⁵⁾ Ὡς ἐπίθετον τίθεται εἰς πάσας τὰς πτώσεις, ἀλλὰ ἡ ἀιτιατικὴ ἀπαντᾷ μόνον με προθέσεις, ἰδίως τὴν *ad*, σπανίως τὴν *in*, *ob*, *inter* (ὕπ. 165), ὅταν δ' ἐξαρτᾶται ἀπὸ ὀνομα, ρῆμα ἢ πρόθεσιν δέχεται, ὡς καὶ τὸ ἀπαρέμφατον, ἐπιρρήματα πρὸς συμπλήρωσιν τῆς ἐννοίας (§ 270).

τοῦ ἐνικοῦ (ὡς κατηγορούμενον) μὲ τὸ esse, διότι τὸ ire καὶ τὸ parco εἶναι ἀμετάβατα· πρβλ. οὐδενὶ ἀπιτέον, ἐμοὶ ἰτέον ἐστὶ (⁴⁵⁶).

Τὸ πρόσωπον ὅπερ γίνεται αἰτία εἰς τὴν ἐνέργειαν, ἦτοι τὸ πρόσωπον τὸ ὅποιον ὀφείλει (⁴⁵⁷), πρέπει, δύναται (⁴⁵⁸) νὰ πράξῃ ἢ νὰ μὴ πράξῃ τι τίθεται σχεδὸν πάντοτε κατὰ δοτικὴν (⁴⁵⁹) τοῦ δ ρ ὦ ν τ ο ς προ-
σώπου (dativus auctōris) m i h i eundum est = ἐ μ ο ἰ ἰτέον ἐστὶ (§ 212, ε').

§ 269. Τὸ γερουνδίβον τίθεται μὲ τὰ ρήματα τὰ σημαίνοντα διδόναι, λαμβάνειν, φροντίζειν (do, trādo, permitto, concēdo [σπαν. ad + γερουνδίω]), relinquo, accīpio, suscīpio, cūro, lōco (ἐκμισθοῦν, ἐνοικιάζω, δίδω ἐπὶ ἐνοικίω), condūcere (μισθοῦν, μισθοῦσθαί τι, ἐνοικιάζω δι' ἐμαντόν) τίθεται ἀπλῇ αἰτιατικῇ (⁴⁶⁰) τοῦ γερουνδίου ἢ ὀνομαστικῇ μὲ τὰ παθητικὰ τῶν ρημάτων τούτων ὡς κατηγορούμενον (εἰς τὴν ἐρώτησιν : πρὸς τί;) : **dux mīlitibus urbem dirīpiendam tradīdit καὶ urbs mīlitibus dirīpienda** (πρὸς διαρπαγὴν) tradīta est (παθητ.) **Caesar legiōnem lēgato in hiberna dūcendam** (ἓνα ὁδηγήσῃ) dedit.

Φράσις : alīquem ad imītandum sibi prōpōnere ἢ dēlīgere (προβάλλω τινὰ πρὸς μίμῃσιν).

Σημ. Τὰ γερουνδία (⁴⁶¹) ūtendus, fruendus, fungendus, potien-
dus (potiundus) εἰς τὰς πλαγίας (⁴⁶²) πτώσεις τῆς γερουνδιακῆς συντά-
ξεως (§ 271) συντάσσονται ὡς τὰ γερουνδία τῶν μεταβατικῶν ρημά-
των : spēs potiendae urbis discessit (ἐξηφανίσθη). **Agrum Campānum fru-**
endum (πρὸς ἐπιχαρίαν) lōcare (ἐκμισθοῦν, δίδω ἐπὶ ἐνοικίω, ἐνοικιάζω).

(⁴⁵⁶) Πρβλ. φιλητέος, ποιητέος, γραπτέος κτλ. προσωπικῇ σύν-
ταξις : flūvius est trānseundus = ὁ ποταμὸς διαβατέος (ἐνῶ
flūvius trānsiri potest = ὁ ποταμὸς διαβατός)· ἀπρόσω-
πος σύνταξις : eundum (nōbis) est (domum). Celeritātē ūtendum
est. Ἰδ. καὶ § 137 Σημ.

(⁴⁵⁷) Ἐκ τῆς σημασίας τοῦ ὀφείλειν (πρβλ. ὕπ. 182 καὶ 183) : νο-
μίζουσιν τινὲς ὅτι τὸ γερουνδίβον ἦτο ἀρχικῶς part. praes. pass. (med.
[ὕπ. 130]) : secundus (ἐπόμενος, ἀντὶ sequendus), oriundus. Ἰδ. ὕπ. 206.

(⁴⁵⁸) Ἡ σημασία τοῦ δύνασθαι φαίνεται καὶ εἰς τὰ ἀρνητικῶς
ἐκφερόμενα γερουνδία : homo vix ferendus (μόλις ἀνεκτός).

(⁴⁵⁹) Ἐνίστε, ὅταν προηγῇται ἄλλῃ δοτικῇ, πρὸς ἀποφυγὴν ἀσαφείας,
τίθεται ἡ πρόθ. ā : hostibus victis (δοτ.) ā nōbis parcendum est (ἡμεῖς
πρέπει νὰ φεισθῶμεν τῶν ἡττημένων πολεμίων). Ἰδ. § 232, 1.

(⁴⁶⁰) Ἡ αἰτιατικὴ αὕτη ἰσοδυναμεῖ πρὸς τὸ ἀπαρέμφατον τοῦ σκο-
ποῦ (ὕπ. 378 καὶ 438).

(⁴⁶¹) Τὰ ρήματα ταῦτα ἀρχῆθεν ἦσαν μεταβατικὰ (§ 232, β).

(⁴⁶²) Κατ' ἐξάίρεσιν κεῖται μεμονωμένως ὀνομαστικῇ ὡς κατηγο-
ρούμενον μὲ τὸ esse ὅταν ἐξομοιώνεται πρὸς μεταβατικὸν ρῆμα : sa-
pientia nōn **paranda** solum, sed etiam **fruenta** est.

§ 270. Γερούνδιον.

Τὸ γερούνδιον ἄνευ ὀνόματος ἀνήκοντος εἰς αὐτὸ γίνε-
ται γερούνδιον. Ἀπὸ τὸ *ars scribendi libri* ἔγινεν *ars scri-*
bendi (ἡ τέχνη τοῦ γράφειν), ἀπὸ τὸ *parātus ad scribendum liberum*
ἔγινε *parātus ad scribendum* (ἔτοιμος πρὸς τὸ γράφειν)⁽⁴⁶³⁾. Οὕτω
τὸ γερούνδιον χρησιμεύει πρὸς σχηματισμὸν τῶν πλαγίων πτώ-
σεων τοῦ ἐνεργητικοῦ ἀπαρεμφάτου τοῦ ἐνεστώτος (§ 272
Σημ. α').

Τὸ γερούνδιον δέχεται καὶ αὐτὸ ἀντικείμενα (εἰς τὴν αὐτὴν
καὶ τὸ ρῆμα πτώσιν) καὶ προσδιορίζεται μὲ ἐπιρρήματα (ὕπ.
456): *pārendo* (ἀφαιρ.) *lēgibus* (δοτ.). *Rectē facere sātis est ad*
bēnē beātēque vīvendum. *Cupiditās illud* (ἡ *omnia* ἢ *nōva*)
vīdendi (ὅχι *illius* κλπ., διότι θὰ ἐγίνετο σύγχυσις εἰς τὸ γένος).

Σημ. Ἡ χρῆσις τῆς ἀφαιρετικῆς τοῦ γερούνδιου, ὡς ἰσοδυνά-
μου μὲ μετοχῆς⁽⁴⁶⁴⁾ ἐνεργητικοῦ ἐνεστώτος, εἶναι μεταγενεστέρα
(ἰδίως ἀπαντᾷ εἰς τὸν Λίβιον): *commēantes saepiusque abeundō*
(ἀντὶ *abeuntes*). *Assurgens et pōpūlandō* (ἀντὶ *pōpūlans*).

§ 271. Γερουνδίον (παθητικὴ σύνταξις)

Ἐάν τὸ γερούνδιον εἶναι εἰς τὴν δοτικὴν⁽⁴⁶⁵⁾ ἢ συνοδεύεται
ἀπὸ πρόθεσιν⁽⁴⁶⁶⁾, δὲν ἐπιτρέπεται ἡ χρησιμοποίησις αὐτοῦ,

⁽⁴⁶³⁾ Σπανίως μὲ παθητικὴν σημασίαν: *Athēnas ērudīendi gratiā*
(= χάριν τοῦ μορφωθῆναι) *missus est*.

⁽⁴⁶⁴⁾ Ἡ ἰταλικὴ γλῶσσα τὸν τύπον εἰς -ndo ἔχει ὡς κατάληξιν τῆς
μετοχῆς τοῦ ἐνεστώτος (π.χ. *dicendo, crescendo* κττ.).

⁽⁴⁶⁵⁾ Ἐπὶ ὀρισμένων ἐκφράσεων εἰς τοὺς κλασσικοὺς τίθεται ἡ
δοτικὴ πρὸς δῆλωσιν σκοποῦ μὲ τὰ ρῆμ. *praeesse, opēram dāre,*
[vacāre (= opēram dāre)], labōrem impertire, studēre, diem dicēre, locum
cāpēre, ἐπίσης μὲ ὀνόματα δηλωτικὰ ἀξιώματος, μὲ τὴν λ. *comitiā* μὲ τὰ
ἐπίθετα *pār* (ἐφάμιλλος), *impār* (ἥτιον): *trēs viri* (ἢ *trēs viri*) *colōniae*
dēdūcendae (δοτ.). *Locum oppidō condendō* (δοτ.) *cēpērunt*. *Comi-*
tia magistrātibus creandis (δοτ.) (ἐκκλησία πρὸς ἀρχαιρείαν ἀρχόντων). *La-*
tīnē dicendō (δοτ.) *cuīvis erat pār* (εἰς τὴν καθαρότητα τῆς λατίν. γλώσσης πρὸς
πάντας ἦτο ἐφάμιλλος). Ἄλλ' εἰς τοὺς ποιητὰς καὶ μεταγενεστέρως ἡ χρῆ-
σις τῆς τοιαύτης δοτικῆς εἶναι συχνότερα καὶ ἐλευθερωτέρα ὡς ἐπί-
σης εἶναι καὶ ἡ γενικὴ τοῦ γερούνδιου πρὸς δῆλωσιν τοῦ σκοποῦ:
Germanicus Aegyptum proficiscitur (= *iter facit*) *cōgnōscendae antiquitā-*
tis (πρὸς γνῶσιν τῆς ἀρχαιότητος).

⁽⁴⁶⁶⁾ Μὲ ἀφαιρετικὴν τίθενται μόνον αἱ προθέσεις: *dē, in, ab, ex,*
καὶ *pō*, μὲ αἰτιατικὴν ἢ *ad* καὶ σπανίως ἢ *in, ob, inter* (ὕπ. 456) καὶ μὲ
γενικὴν τὸ *cāusā* καὶ *gratiā*: *dē lēgibus scribendis* (*scribundis*).

ὅταν τὸ ἔχη ἀντικείμενον κατ' αἰτιατικήν. Εἰς τοιαύτην περιπτώσιν τίθεται ἀντ' αὐτοῦ τὸ γερουνδίβον (*attractio gerundiva*, **γερουνδιακὴ ἔλξις**): *triumviri agris dividendis* (δοτ., ὅχι *agros dividendō*) = οἱ τρεῖς οἱ αἰρεθέντες διαιρεῖν καὶ διανέμειν τὴν δημοσίαν χώραν. *Decemviri lēgibus scribundis* = οἱ δέκα ἄνδρες οἱ (καταπαθέντες) ἐπὶ τῆς τῶν νόμων συγγραφῆς· ὁμοίως *ad libērandam patriam* (ἀντὶ *ad libērandum patriam*), *prō libērandā patriā* (ἀντὶ *prō libērandō patriam*), *pacis petendae* (ἀντὶ *pacem petendī*) *causā* = *ad petendam pacem* (§ 269 Σημ.).

Ὅταν ὑπάρχῃ αἰτιατικὴ τοῦ ἀντικειμένου εἰς πάσας τὰς περιπτώσεις γίνεται ἐλευθέρᾳ χρήσις τοῦ γερουνδίου ἢ τοῦ γερουνδίου ἄνευ διαφορᾶς τῆς σημασίας, *signum proelii committendī* συχνότερον τοῦ *signum proelium committendī*, ἐπίσης *studium matris amandae* συχνότ. τοῦ *studium matrem amandī*. Πλὴν ὅμως μὲ τὰς γενικὰς τῆς προσωπικῆς ἀντωνυμίας *meī, tuī, suī, nostrī, vestrī* ἡ γενικὴ τοῦ γερουνδίου μένει ἀμετάβλητος ἀδιακρίτως γένους καὶ ἀριθμοῦ: *facultas suī colligendī* ἀντὶ τοῦ *sē colligendī* (= ἑαυτόν, ἑαυτήν, ἑαυτοῦς, ἑαυτάς).

§ 272. Σημ. α'. Τὸ γερουνδίβον (γερούνδιον) ἔχει σχέσιν πρὸς τὸ ἀπαρέμφατον (ὕπ. 460) καὶ διὰ τοῦτο, ὅταν μάλιστα εἶναι ἠνωμένον μὲ τὰς λέξεις *tempus est, mōs est, cōnsilium capere* κ.τ.τ., δύναται νὰ ἐναλλάσσεται: *tempus est abeundī* (= *tempus est abire*). *Cōnsilium cepit* (= *constituit*) *sē libērāre* (= *cōnsilium libērandī* ἢ *suī libērandī cepit*), ἀλλὰ πάντοτε: *occāsio sē libērandī* (γερούνδιον) ἢ *suī libērandī* (γερουνδίου).

Σημ. β'. Τὸ γερουνδίβον δὲν δηλοῖ, ὡς ἡ παθητικὴ μετοχὴ τοῦ παρακειμένου, πρᾶξιν τετελεσμένην ἀλλ' ἐπικειμένην ἢ μελετωμένην: *Thrasymbulus cōnsilium cepit civitātis libērandae* (= *civitātem libērāre* τῆς ἐλευθερώσεως...), ἀλλὰ *laus Thēbarum libērātārum* (τῆς ἐλευθερίας τῶν Θηβῶν) *Pelopidae tribuenda*.

Δ. ΤΟ ΥΠΤΙΟΝ

§ 273. 1) Τὸ ὑπτιον (§ 92,5) εἰς -um εἶναι ἀμετάβλητος αἰτιατικὴ τῆς διευθύνσεως (§ 215) σχηματισθεῖσα ἀπὸ οὐσιαστικὸν τῆς ἡ κλίσεως (ἐρώτησις: πρὸς τί; πρὸς ποῖον σκοπόν;) καὶ

τίθεται σχεδόν μόνον με ρήματα κινήσεως: īre, redīre, venīre, convenīre, mittēre κλπ. (εἰς τὴν ἀρχαίαν Ἑλλην. ἰσοδυναμεῖ πρὸς μετοχὴν μέλλοντος): vēnātum īt⁽⁴⁶⁷⁾ = πρὸς κυνήγιον πορεύεται (πηγαίνει κυνῆγι), propērant pūgnātum (=πολεμῆσοντες).

Κατὰ τὸ domum īre (§ 215), vēnum īre (ὕπ. 92) λέγεται καὶ cubītum (=dormītum) īre, aquātum (līgnātum, frūmentātum, pābulātum [τοῦ aqu-(līgn-, frūment-, pābul-)or] mittēre, alīquam nūptum dāre, trādēre, (collōcāre) = νυμφεύειν, ἐκδιδόναι (ὕπανδρεύω): legīo frūmentātum (πρὸς προνομήν) missa est. Mīlites aquātum (=ὕδρευσομένοι) iērunt⁽⁴⁶⁸⁾.

Σπανίως τὸ ὕπτιον δέχεται ἀντικείμενον: pacem petītum lēgātos mīsērunt.

2) Τὸ ὕπτιον εἰς -ū εἶναι καὶ αὐτὸ πτώσις⁽⁴⁶⁹⁾ (ἐρώτησις: (κατὰ ποίαν ἔπουν; [abl. līmītātīōnis § 235]), καὶ τίθεται μετὰ ἐπιθετὰ ūtīlis, (per)facīlis, difficīlis, dīgnus, indīgnus, incredībīlis, iūcundus, mīrābīlis, optīmus, honestus, turpis καὶ μετὰ τὸ fās, nēfās (καὶ ὅπως εἰς τοὺς ποιητάς). Κατὰ τὸ πλεῖστον εἶναι εἰς χρῆσιν τὰ ἐξῆς ὕπτια: dictū, factū, vīsū, audītū, cōgnītū, inventū, ūsū, adītū (=ἀπαρέμφατον τῆς ἀρχ. Ἑλλην.): sī hōc fās est dictū. Rēs facīlis intellēctū (πρᾶγμα εὐνόητον). Incredībile audītū (=ἄπιστον [ἀπίστευτον] ἀκοῦσαι). Mīrābile est dictū (=θαυμαστὸν εἰπεῖν). Facīle cōgnītū⁽⁴⁷⁰⁾.

(467) Μετὰ τὸ īrī (§ 125) καὶ τὸ ὕπτιον εἰς -um σχηματίζεται τὸ ἀπαρέμφατον τοῦ παθητικοῦ μέλλοντος: laudātum īrī (κατὰ λέξιν: πρὸς ἔπαινον ἔρχεσθαι). Ἰδ. σελ. 86.

(468) Συνηθέστερον λέγεται: lēgātī vēnērunt ad pacem petendam ἢ pacis petendae (ἢ pacem petendi) causā ἢ ut ἢ quī pacem petērent (σπανιώτερον pacem petītūrī [=αἰτησόμενοι] ἢ pacem petentes μετὰ ρήματα σημαίνοντα ἔρχεσθαι καὶ πέμπειν).

(469) Πιθανῶς ἀρχαίας δοτικῆς (§ 30 Σημ. καὶ § 92,5) τῆς ὁποίας σφύζονται εἰσέτι λείψανα: lepīda (εὐχάριστα) memorātūi. Δὲν πρέπει ὁμῶς νὰ παροράται ὅτι εἰς τὸ β' ὕπτιον συνεχωνεύθησαν ἀμφότεραι αἱ πτώσεις (δοτικὴ καὶ ἀφαιρετικὴ).

(470) Τὸ β' ὕπτιον ἰσοδυναμεῖ (ἰδίᾳ μετὰ τὸ facīlis, difficīlis καὶ iūcundus) πρὸς τὰ ἐξῆς: α) rēs est facīlis ad cōgnōscendum. β) facīle est rem cōgnōscere. γ) rēs facīle cōgnōscītūr. δ) rei cōgnitīo facīlis est. Μετὰ τὸ dīgnus, indīgnus συχνότατα τίθεται ἡ ἀναφορικὴ ἀντωνυμία μετὰ ὑποτακτικὴν (§ 280).

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟΝ

ΣΥΝΘΕΤΟΣ ΛΟΓΟΣ

§ 274. Α'. ΣΥΝΔΕΣΙΣ ΤΩΝ ΠΡΟΤΑΣΕΩΝ ΚΑΤΑ ΠΑΡΑΤΑΞΙΝ

Προσημείωσις. Σύμπλεγμα προτάσεων είναι ή σύνδεσις δύο ή περισσοτέρων προτάσεων εις ἓν ὅλον. Ἐάν μὲν αἱ συνδεόμεναι προτάσεις είναι τοῦ αὐτοῦ εἶδους, τότε ἔχομεν παράταξιν (coördinā-tīo) ⁽⁴⁷¹⁾, ἐάν δὲ δὲν είναι τοῦ αὐτοῦ εἶδους τότε ἔχομεν ὑπόταξιν (subōrdinā-tīo).

Διὰ τῆς τελευταίας ταύτης δηλοῦται ή ἐσωτερική (ή λογική) σχέσις, ποία δηλ. ἐκ τῶν δύο προτάσεων φανερώνει τὸ κύριον νόημα καὶ ποία τὸ δευτερεύον.

Ἡ παράθεσις τῶν προτάσεων (σχῆμα ἀσύνδετον) είναι ὁ παλαιότερος τρόπος τοῦ συνειρμοῦ πάσης γλώσσης (προτιμώμενος καὶ σήμερον εις τὴν καθωμιλημένην) ἐξ οὗ προήλθεν ή παράταξις, ἔπειτα δὲ ἐκ τῆς παραθέσεως καὶ παρατάξεως ή υπόταξις.

Ἡ σύνδεσις τῶν προτάσεων κατὰ παράταξιν γίνεται :

α) ἀσυνδέτως, ὑπὸ τὴν στενωτέραν σημασίαν διὰ παραθέσεως κυρίων προτάσεων (ὕπ. 471). Κατὰ παράταξιν σύνδεσις θεωρεῖται καὶ ή παρέμβλητος ⁽⁴⁷²⁾ πρότασις, π.χ. tum Brutus: Quid, Crasse, **inquit**, censes?

β) μὲ συνδέσμους, ὡς καὶ εις τὴν Ἑλληνικὴν, παρατακτικοὺς (§ 162). Ἀσυνδέτως ὁμοῦς κατὰ παράλειψιν τοῦ οἰκείου συνδέσμου ἐκφέρονται τὰ ὀνόματα τῶν ὑπάτων εις τὴν ἀφαιρετικὴν ἀπόλυτον (§ 266,2), ἐάν συναναφέρονται τὰ προωνόμια: Lū cīō Domitīō Apprīō Claudīō cōnsulībus.

Β'. ΣΥΝΔΕΣΙΣ ΚΛΘ' ΥΠΟΤΑΞΙΝ

Προσημείωσις. Ἡ σύνδεσις αὕτη συμβαίνει, ὅταν μία πρότερον αὐτοτελὴς πρότασις γίνεται ἐξηρητημένη καὶ ὡς τοιαύτη σχηματίζει

⁽⁴⁷¹⁾ Ἡ παράταξις εις τὴν Λατινικὴν διετηρήθη εις τὴν κωμωδίαν, εις τὸν μῦθον ὡς καὶ εις ζωηράς παραστάσεις, λακωνικάς ἐκφράσεις καὶ εις ἀντιθέσεις: Abī, renūntia! Abīit, excēssit, ēvāsīt, ērūpit (ὁ Κατιλίνας). Vēni, vīdi, vīci.

⁽⁴⁷²⁾ Ἡ παρέμβλητος (παρένθετος) πρότασις δύναται νὰ λάβῃ καὶ συνδέσμους (nam, autem), π.χ. quotīēns cumque filiūm tuūm vīdēō—vīdēō autem ferē cot(t)īdīē—dē tē ipsō recordor.

δρον τινά (ὑποκείμενον, ἀντικείμενον, κατηγορούμενον, ἐπιρρηματικὸν προσδιορισμὸν) τῆς κυρίας προτάσεως: *tīmēo. Nē vñpīat* (φοβοῦμαι. *Nā mē ēlθῃ*) = *tīmēo, nē vñpīat* (φοβοῦμαι, *mē ēlθῃ*), φοβοῦμαι τὴν ἀφ' ἐξ ἑν τού (ἀντικείμενον)].

Οἱ σύνδεσμοι, οἵτινες εἰσάγουν τὴν δευτερευούσαν πρότασιν ἦσαν ἀρχικῶς ἀντωνυμιαί (quod=ὅτι) ἢ ἐπιρρήματα (π.χ. ut).

Περὶ τῶν ὑποτακτικῶν συνδέσμων ἰδὲ § 163.

Σημ. Εἰς πάσας τὰς ἐσωτερικῶς ἐξηρητημένας προτάσεις, τ.ἔ. τὰς προτάσεις ἐπιθυμίας μὲ τὸ ut καὶ nē (ut nē) καθ' ὑποτακτικὴν, τὰς προτάσεις εὐχῆς, τὰς ἐξηρητημένας ἐρωτηματικάς, ὡς καὶ τὰς καθ' ὑποτακτικὴν αἱ ὁποῖαι δηλοῦν ξένην γνώμην τίθεται τὸ *prōn. reflexivum* (§ 70), ἐὰν ἡ ἀντωνυμία εἶναι τὸ αὐτὸ πρόσωπον μὲ τὸ ὑποκείμενον τῆς κυρίας προτάσεως (αὐτοπάθεια).

Γ'. ΟΙ ΧΡΟΝΟΙ ΤΩΝ ΕΞΗΡΤΗΜΕΝΩΝ ΠΡΟΤΑΣΕΩΝ

1) Καθ' ὀριστικὴν.

§ 275. Προσημείωσις. Ὁ χρόνος τῆς καθ' ὀριστικὴν ἐξηρητημένης προτάσεως καθορίζεται ὡς καὶ ὁ τῆς κυρίας (§ 243). Ἐν τούτοις ἄξιον προσοχῆς εἶναι ὅτι ἡ Λατινικὴ μεταχειρίζεται ἰδιορρυθμῶς τοὺς χρόνους, ὧν ἐξάρτησιν ἡ Ἑλληνικὴ οὐδόλως ἔχει. Μόνον ἡ ὀριστικὴ ἐκτὸς τῆς χρονικῆς βαθμίδος δηλοῖ καὶ τὸ ἀπόλυτον ποιὸν τῆς πράξεως (§ 243).

Οἱ χρόνοι τῆς Λατινικῆς χρησιμοποιοῦνται εἰς τὰς δευτερευούσας προτάσεις ὡς ἑξῆς: 1) Ὅταν εἰς τὴν κυρίαν πρότασιν ὑπάρχῃ μέλλων ἢ μελλοντικὴ ἔννοια (δηλ. προστακτικὴ ἢ ἐκφράσεις τοῦ δεῖν κ.τ.τ.), τίθεται εἰς τὴν δευτερευούσαν ἐπὶ συγχρόνων πράξεων ὁ μέλλων I ἢ τίθεται ὁ μέλλων II ἐὰν ἡ πρᾶξις τῆς δευτερευούσης εἶναι χρονικῶς προτερόχρονος: *lōgam cum licēbit; rem tēnē, verba sequentur* (=κάτεχε τὸ θέμα σου, οἱ λόγοι [θὰ] ἀκολουθοῦν). *Ut sēmentem fēcēris* (II μέλλων), *Itā metes* (μέλλων I)=καθὼς θὰ σπείρης (κατὰ λέξιν: θὰ ἔχῃς σπείρει), οὕτω θὰ θερίσῃς ἢ καθὼς σπείρεις, θερίσεις (*14).

2) Πρὸς δῆλωσιν τοῦ προτεροχρόνου, ὅταν πρόκειται περὶ συμβάντων κατ' ἐπανάληψιν γινομένων, τίθεται εἰς τὴν δευτερευούσαν παρακειμενος (§ 285, 2) ἐὰν ὑπάρχῃ εἰς τὴν κυρίαν ἐνεστώς, ἢ ὑπερσυντέλικος ἐὰν ὑπάρχῃ εἰς τὴν κυρίαν παρατατικός: *quicumque Athēnas vñērāt, templum Minervae* (=τὸν Παρθενῶνα) *vñsere solēbat. Quotīēns rūs vñi* (δόσakis ἤλθον εἰς τὴν ἐξοχὴν) *ad tē littēras do* (γράφω εἰς σέ). Ἰδ. καὶ § 89, 2.

(*14) Ὅταν πρέπη νὰ τονισθῇ τὸ παρὸν (ἢ τὸ παρελθόν) τότε οἱ χρόνοι τίθενται ὡς εἰς τὴν Ἑλληνικὴν καὶ λέγονται ἀπόλυτοι (αὐτοτελεῖς) πρὸς διάκρισιν ἀπὸ τοὺς ἄλλους, οἵτινες λέγονται σχετικοί: *sī ignis est anīmus, exstinguētur*.

3) Ὁ αὐτὸς χρόνος εἰς τὴν κυρίαν καὶ τὴν δευτερεύουσαν δηλοῖ τὸ σύγχρονον. Ἐπὶ συγχρόνων πράξεων διὰ μὲν τὸ παρὸν τίθεται ὁ ἐνεστώτης, διὰ δὲ τὸ παρελθὸν ὁ παρατατικός (⁴⁷⁵): *bēnē fācis, cum mānes. Dum egō scrībēbam, tu lēgēbas.*

ΣΥΝΟΠΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΞ (⁴⁷⁶)

ἐὰν γίνεταί ἡ κυρία πράξις εἰς τὸ:	τίθεται ἡ σύγχρονος δευτερεύουσα πράξις εἰς τόν:	τίθεται ἡ προτεχρό- χρονος δευτερεύουσα πράξις εἰς τόν:
παρὸν dēlector	ἐνεστώτα cum (δόσεις, δταν) epistūlam scrībō	παρακείμενον cum (δόσεις, δταν) epistūlam accēpi
παρελθὸν dēlectābar	παρατατικὸν cum (δόσεις, δταν) epistūlam scrībēbam	ὑπερσυντέλικον cum (δόσεις, δταν) epistūlam accēpēram
μέλλον dēlectābor	μέλλοντα I cum (δταν) epistūlam scrībām	μέλλοντα II cum (δταν) epistūlam accēpēro

2) Καθ' ὑποτακτικὴν (consecūtio tempōrum)

§ 276. Προσημείωσις. Εἰς τὴν ἐσωτερικῶς (§ 274 B) ἐξηρητημένην δευτερεύουσαν πρότασιν δὲν τίθεται συχνάκις ὁ αὐτὸς χρόνος ὥσει

(⁴⁷⁵) Καὶ παρακείμενος ἐπίσης τίθεται διὰ τὸ παρελθὸν εἰς ἀμφότερας, ἐὰν ἡ ἐπανάληψις ρητῶς ἀναφέρεται, π.χ. *quotiēns cumque (δόσεις) mē retisti (προσέβαλες), per mē tibi obstiti (ἀντέστην)*. Ἐπὶ ἐπαναλήψεως εἰς τὸ παρελθὸν τίθεται ἐνίοτε εἰς τὴν καθ' ὑποτακτικὴν δευτερεύουσαν, εἰσαγομένην μὲ τὸ cum ἢ si, ὁ ὑπερσυντέλικος ἢ ὁ παρατατικός: *sī proellum committerētur, propinquitās castrōrum celērem receptum dābat* (ἢ *sempēr dedit*). Εἰς τὴν κυρίαν ὑπάρχει παρατατικός (ἢ παρακείμενος μὲ τὸ saepē, sempēr κ.τ.τ.). Ἐπὶ ἐπαναλήψεως εἰς τὸ μέλλον ἰσχύει τὸ ἀνωτέρω § 275,1.

(⁴⁷⁶) Ἐπὶ ἅπασι γενομένων πράξεων κεῖται εἰς τὴν καθ' ὀριστικὴν (ἢ καθ' ὑποτακτικὴν) δευτερεύουσαν, ὅταν αὕτη δηλοῖ τὸ προτερόχρονον, ὁ ὑπερσυντέλικος (ἢ ὁ παρατατικός, ἰδίως μὲ ρήματα δηλοῦντα: ἐρωτᾶν): *legiōnes, quae primae vēnerant, castra mūnīre cēperunt. Titūrius cum Ambīōrigem conspēxisset, Pompēium ad eum mittit. Cum ex captīvis quae rēret Caesar, hanc rēpēriēbat causam.*

ἦτο ἢ πρότασις ἀνεξάρτητος, ἀλλ' ὁ χρόνος κανονίζεται κατὰ τὸν χρόνον τῆς κυρίας προτάσεως, π.χ. : *quid in anīmo habet?*—*Interrōgāvi, quid in anīmo habēret. Quid in anīmo habūit?*—*Interrōgāvi, quid in anīmo habūisset.*

Ἀκολουθία τοῦ παρόντος

1ος κανὼν. Ὅταν εἰς τὴν κυρίαν πρότασιν ὑπάρχουν οἱ χρόνοι τοῦ παρόντος ἢ τοῦ μέλλοντος (δηλ. ἐνεστώς ἢ μέλ-λων I καὶ μέλων II), τότε τίθεται εἰς τὴν δευτερεύουσαν ὁ ἐνε-στώς τῆς ὑποτακτικῆς (ἐπὶ συγχρόνου πράξεως) ἢ ὁ παρα-κείμενος τῆς ὑποτακτικῆς (ἐπὶ τοῦ προτεροχρόνου): *audīo* (*audīam, audīverō*) *quid faciāt* (συγχρονισμός) ἢ *quid fēcērit* (τὸ προτερόχρονον).

Ἀκολουθία τοῦ παρελθόντος

2ος κανὼν. Ὅταν εἰς τὴν κυρίαν πρότασιν ὑπάρχουν οἱ χρόνοι τοῦ παρελθόντος (παρατατικός, παρακείμενος [ισοδυνα-μῶν πρὸς ἀόριστον τῆς ἐλληνικῆς], ὑπερσυντέλικος) τότε τίθε-ται εἰς τὴν δευτερεύουσαν ὁ παρατατικός τῆς ὑποτακτικῆς (ἐπὶ συγχρόνου πράξεως) ἢ ὁ ὑπερσυντέλικος τῆς ὑποτακτικῆς ἐπὶ τοῦ προτεροχρόνου: *audīebam* (*audīvi* [=ἤκουσα], *audīveram, quid fācēret* (συγχρονισμός) ἢ *quid fēcisset* (τὸ προτερόχρονον).

Σημ. α'. Ὁ ἱστορικός ἐνεστώς (*praesēns historicum* § 243) καὶ ὁ κυρίως παρακείμενος (*perfectum praesēns* § 244, α) κυμαίνονται ἀνα-λόγως τοῦ τύπου ἢ τῆς σημασίας των μεταξὺ τοῦ 1ου καὶ τοῦ 2ου κανό-νος: *lēgāti ad Caesārem vēnīunt, ut ab eō auxilium petant* ἢ *petē-rent. Audīvi* (=scīo), *quid faciāt* ἢ *facēret. Oblītus es* (=nescis), *quid initīō dīxērim* (⁴⁷⁷).

Σημ. β'. Πρότασις καθ' ὑποτακτικὴν (β' βαθμοῦ), ἡ ὁποία ἐξαρ-τᾶται ἀπὸ ἄλλην ὑποτακτικὴν (α' βαθμοῦ) οὖσαν καὶ αὐτὴν ἐξηρ-τημένην, ἔχει τὸν χρόνον, ὃν θὰ εἶχεν ἂν ἐξηρτᾶτο ἀπὸ τὸν αὐτὸν χρό-νον τῆς ὀριστικῆς. Ὁ παρακείμενος τῆς ὑποτακτικῆς (ἐξαιρέσει τοῦ *coni. potentiālis* [§ 249] καὶ τοῦ *coni. prohibītivus* [§ 252β καὶ 254]) ἰσχύει ὡς χρόνος τοῦ παρελθόντος: *nescīo, quidnam causae fuērit,*

(⁴⁷⁷) *Memīni, nōvi, cōgnōvi, cōgnītum est* = *scīo*. *Oblītus sum* = *nescīo*. *Alicūi ā nātūrā tribūtum est* = *alīquis habet ā nātūrā* κ.τ.τ.

cūr ad mē litteras nōn dāres ἀλλὰ: nē dubitāveris (=nōlī dubitāre), quīn hōc vērū sit (πιστευσον ἀληθές εἶναι).

Σημ. γ'. Ὁ χρόνος τῆς δευτερευούσης προτάσεως (β' βαθμοῦ) ἐξηρημένης ἀπὸ verbum infinitum⁽⁴⁷⁸⁾ κανονίζεται οὐχὶ κατὰ τοῦτο, ἀλλὰ κατὰ τὸ verbum finitum τῆς κυρίας προτάσεως (ἐκτὸς ἐὰν τὸ ἀπαρέμφατον εἶναι χρόνου παρακειμένου): pater cupiēbat scīre, quid filiūs ageret (āctūrus esset), ἀλλὰ: scīo amīcum profectum esse, ut patrem aegrotū vidēret.

Σημ. δ'. Πρᾶξις ἐπικειμένη (μελλοντική) δύναται μόνον εἰς ἐξηρημένης (πλαγίας) ἐρωτηματικὰς προτάσεις (§ 297)—εἰς ἃς περιλαμβάνονται αἱ διὰ τοῦ quīn (π.χ. nōn dubīto quīn δὲν ἀμφιβάλλω σὺ, πιστεῖω σὺ) εἰσαγόμεναι—νὰ εἰσαχθῇ διὰ τῆς coniūgātīo periphrastīca (§ 120) εἰς -ūrus sim ἢ essem, ἐὰν αὕτη τυπικῶς⁽⁴⁷⁹⁾ δύναται νὰ σχηματισθῇ (ἰδ. καὶ ὑπ. 441): scīre cupīo (cupiēbam), quō dīē ad nos ventūrus sīs (ventūrus esses). Nōn dubīto (nōn dubitābam), quīn legiōnes ventūrae sint (ventūrae essent).

Σημ. ε'. Ὁ μέλλων II τοῦ εὐθέως λόγου τρέπεται εἰς τὴν καθ' ὑποτακτικὴν δευτερεύουσαν πρότασιν εἰς παρακειμένον τῆς ὑποτακτικῆς (μετὰ χρόνον τοῦ παρόντος) ἢ εἰς ὑπερσυντέλικον τῆς ὑποτακτικῆς (μετὰ χρόνον τοῦ παρελθόντος). Οὕτω τὸ faciēmus, quae Caesar imperāverit (μέλλων II) γίνεται: Galli pollicentur (pollicebantur) sē factūros (ἐνν. esse), quae Caesar impērāverit=θὰ ἔχῃ διατάξει (impērāvisset=θὰ εἴχῃ διατάξει). Ὁ μέλλων I, ἐὰν ἐξαρτᾶται ἀπὸ ρῆμα χρόνου μέλλοντος ἢ ἀπὸ ρῆμα μὲ σημασίαν μελλοντικὴν, γίνεται ἐνεστῶς (μετὰ χρόνον τοῦ παρόντος) ἢ παρατατικός τῆς ὑποτακτικῆς (μετὰ χρόνον τοῦ παρελθόντος). Οὕτω τὸ faciēmus, quae Caesar impērābit γίνεται: Galli pollicentur (pollicebantur), quae Caesar impēret=θὰ διατάξῃ (imperāret=θὰ διέτασσε).

§ 277. Παρεκκλίσεις ἀπὸ τῆς ἀκολουθίας τῶν χρόνων.

Δὲν τηροῦνται οἱ κανόνες τῆς ἀκολουθίας τῶν χρόνων

⁽⁴⁷⁸⁾ Δηλ. ἀπὸ ἀπαρέμφατον, μετοχὴν, γερούνδιον, γερουνδῖβον καὶ ὑπιον.

⁽⁴⁷⁹⁾ Ὅταν τὸ ρῆμα δὲν ἔχῃ ἐνεργητικὴν μετοχὴν τοῦ μέλλοντος (ὑπ. 441) δύναται, ἐὰν εἶναι ἀναγκαῖον, νὰ προστίθεται ἐν τῶν μελλοντικῆς σημασίας ἐπιρρημάτων (π.χ. mox, brēvi [κατὰ παράλειψιν τοῦ tempore], statim, iam, postēa) ἢ τίθεται τὸ μελλοντικῆς σημασίας ρῆμα possum (§ 258, β): sapientis est propriūm (σοφοῦ ἴδιον εἶναι) nihil facere, quod paenitere possit. Ἐνίοτε τοιαῦτα ἐπιρρήματα κεῖνται πλεοναστικῶς μὲ τὴν coniūg. periphrastīca: nōn verēor, nē meae vītae modestiā parum valitūra sit in postērū.

(consecūtio tempōrum), ἀλλὰ τίθενται ἐκεῖνοι οἱ χρόνοι, •ῖτινες θὰ ἐτίθεντο, ἐὰν ἡ ἐξηρημένη ἦτο ἀνεξάρτητος:

1) εἰς τὰς διὰ τοῦ ut (ἢ δι' ἄλλης λέξεως ἰσοδυναμούσης πρὸς τὸ ut [π.χ. qui=ut is]) εἰσαγομένης συμπερασματικᾶς προτάσεις (§ 295) ἀνεξαρτήτως τοῦ χρόνου ἐξ οὗ ἐξαρτῶνται αὗται, ἐὰν μὲν τὸ ἀποτέλεσμα διαρκῇ μέχρι τοῦ χρόνου καθ' ὃν ὁμιλεῖ ἡ γράφει τις, τίθεται ἐνεστώως τῆς ὑποτακτικῆς, ἐὰν δὲ τὸ ἀποτέλεσμα παρίσταται ὡς ἐξηκριβωμένον γεγονός, κεῖται ὁ παρακείμενος τῆς ὑποτακτικῆς (ὅστις ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὸν ἀόριστον τῆς Ἑλληνικῆς (§ 245)): cum tantā laude Pericles urbi Athēniensium praestitit (*προέστη*), ut vel hōdī multis vidētur perfecti principis praebere imaginem. Verrēs Siciliam ita vexavit ac perdidit, ut eā restitui in antiquum statum nullō mōdō possit (*καὶ σήμερον ἔτι δὲν δύναται*). Ardēbat Hortēsius cupiditate dicendi sic, ut in nullō umquam flagrantius studium viderim (*εἶδον*, ἀντὶ viderem). Inventus est scriba quidam, qui (=talis ut) cornicum (*τῶν κορωνῶν*) oculos cōnfixerit (*ἐξώρυσεν*, ἀντὶ cōnfigaret. Ἡ ἔννοια: τοιοῦτος, ὥστε κατάρθωσε νὰ ἀπατήσῃ καὶ αὐτοὺς τοὺς προσεκτικούς ποντίφικας).

Σημ. Ἐνίοτε διὰ τοὺς ἰδίους λόγους συμβαίνει τὸ αὐτὸ εἰς τὰς ἐξηρημένους (πλαγίως) ἐρωτηματικὰς προτάσεις: tum cōgnitum est ἡ cōgnōsci potuit (*ἐγνώσθη*), quantum in bellō fortuna possit et quantos affērat cāsūs (*ἴσχυε καὶ ἰσχύει μέχρι σήμερον καὶ...*)

Ἄλλως, εἰς τὰς συμπερασματικὰς ἐφαρμόζεται ἡ ἀκολουθία τῶν χρόνων, ἰδίως α) ὅταν ἡ κυρία εἶναι ἀρνητικὴ ἢ ὅταν γίνεται παραβολή (§ 292): nēmo est (erat), qui nesciat (nesciret). β) μὲ τὸν παρακείμενον τῶν ρημάτων τῶν δηλούντων συμβαίνει: accidit [πρκμ.], contigit, factum est κλπ.): accidit cāsū, ut lēgati Prūsiae apud C. Quinctium cōnārent.

2) εἰς τὰς δευτερευούσας ἀπορηματικὰς τοῦ παρελθόντος (§ 250,3), εἰς τὰς δυνητικὰς (§ 250,1) προτάσεις τοῦ παρελθόντος ὡς καὶ εἰς τὰς προτάσεις τοῦ ἀπραγματοποιήτου (§ 250,2) τίθεται παρατατικὸς ἀντὶ ἐνεστώτος: quaero ex tē, quid facerem (δηλ. τίθεται ὁ αὐτὸς χρόνος τῆς ἀνεξαρτήτου: quid

facĕrem?). Nescĭo, quid facĕrem, nisĭ tū amĭcus esses. Verĕor nē turpĭter facĕrem, sĭ imprŏbum homĭnem dĕfendĕrem.

Σημ. Εἰς εἰσαγωγικὰς καὶ παρενθετικὰς προτάσεις ὁ χρόνος τίθεται ἀπολύτως χωρὶς οὐδεμίαν συσχέτισιν μὲ τὸ περιεχόμενον τῆς κυρίας προτάσεως: *vĕrum, nē plūra dīcam, nōn dīxisti. Quōmōdō, ut alĭa omittam, Cato mortem filiī tūlit?*

Δ'. ΑΙ ΕΓΚΛΙΣΕΙΣ ΕΙΣ ΤΑΣ ΔΕΥΤΕΡΕΥΟΥΣΑΣ

Ι. ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΚΡΙΣΕΩΣ

α) Ἀναφορικαὶ προτάσεις.

§ 278. Προσημείωσις. Ἐπειδὴ αἱ δευτερεύονται προτάσεις προῆλθον ἐκ τῶν ἀνεξαρτήτων, διὰ τοῦτο ἔχουν γενικῶς τὴν αὐτὴν ἔγκλισιν, ὡς ἂν ἦσαν ἀνεξάρτητοι. Οὕτω τίθενται αὐταὶ καθ' ἑαυτὰς αἱ μὲν προτάσεις κρίσεως εἰς τὴν ὀριστικὴν, αἱ δὲ προτάσεις ἐπιθυμίας πάντοτε εἰς τὴν ὑποτακτικὴν. Ἡ ὑποτακτικὴ ὁμῶς εἰς τὰς δευτερευούσας τόσον πολὺ ἐπεξετάθη, ὥστε καὶ αἱ προτάσεις τῆς ἀκολουθίας καὶ αἱ ἑρωτηματικαὶ κατ' αὐτὴν ἐξηγέθησαν.

Αἱ ἀναφορικαὶ προτάσεις προῆλθον κατὰ τὸ πλεῖστον ἀπὸ τὰς ἑρωτηματικὰς προτάσεις. Ἰκαναὶ τούτων δύνανται νὰ διασαφηνισθοῦν ἀπὸ προτάσεις μὲ ἀντωνυμίαν ἄοριστον: *urbem quam statĭo, vestra est* ⁽⁴⁸¹⁾=(ποῖαν πόλιν;) πόλιν τινὰ ἰδρύω, εἶναι ἰδική σας. Ἐκ τῆς ὑπάρξεως τῆς ἀναφορικῆς προτάσεως διασαφηνίζεται ὅτι ἡ παράθεσις ἐμπλέκεται εἰς αὐτὴν: *Belgae, quae gens...*=(ποῖος λαός;) *λαός τις, ὁ ὁποῖος...*) καὶ ὅτι ἐνίοτε ἐπαναλαμβάνεται ἡ λέξις, εἰς τὴν ὁποῖαν ἀναφέρεται τὸ ἀναφορικὸν (*castra posŭerunt, quae castra*). Αἱ ἀναφορικαὶ προτάσεις, ὡς καὶ εἰς τὴν Ἑλληνικὴν, ἀναπληροῦν ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ προσδιορισμὸν (§ 193 καὶ 195): *latrocinĭa, quae... fiunt* (τί εἶδους ληστρικαὶ ἐπιδρομαί;). Ἐκτὸς τούτου ὁμῶς δύνανται νὰ ἀναπληροῦν ὑποκείμενον ἢ ἀντικείμενον: *quĭ tacet* [(=ποῖος συμφωνεῖ;] ὁ σιωπῶν), *consentire vidĕtur*.

Πάντοτε συντάσσονται μὲ ὀριστικὴν ὄσαι ἀναφορικαὶ προτάσεις εἰσάγονται διὰ γενικῶν ἀναφορικῶν, π.χ. *quisquĭs, quĭt-quĭt, quĭcumque, quantuscumque, ubicumque, quodcumque, quandōque* [σπανιώτερον *quandōcumque*], *quotĭēnscumque* κλπ. :

⁽⁴⁸¹⁾ Αὐτὸ λέγεται ἀνιούσα ἢ ἀντίστροφος ἑλξις (*attractio inversa*) καὶ εἶναι συχνότερα εἰς τὴν Λατινικὴν ἢ εἰς τὴν Ἑλληνικὴν (πρβλ. τὴν οὐσίαν *ἀντί* ἢ οὐσία) ἣν κατέλιπε τῷ υἱεὶ οὐ πλείονος ἀξία ἐστίν).

quidquid oritur (ὅτι γεννᾶται), quālecumque est (ὅτι ὑπάρχει) causam (αἰτίαν, ἀφορμὴν) habet. Quidquid agis, prudenter agās (ποῦντε συνετῶς). Quidquid id est, timēd' Danāō's et dō'na ferentis (=ferentes). Quodquod mōdō rēs sē habet (ὅπως καὶ ἂν ἔχη τὸ ποῶγμα).

§ 279. Ἀναφορικὴ σύνδεσις.

Τὸ ἀναφορικὸν τίθεται κατὰ προτίμησιν εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς προτάσεως καὶ ἀντιστοιχεῖ πρὸς δεικτικὸν μὲ παρατακτικὸν σύνδεσμον (et, igitur, itaque, autem, nam, enim κλπ.), ὅστις χρησιμεύει, ὥς καὶ εἰς τὴν Ἑλληνικὴν, πρὸς στενωτέραν σύνδεσιν τῶν προτάσεων: multas ad rēs perūtīles Xenophontis libri sunt, quos (=hos igitur ταῦτα λοιπὸν) lēgite, quaeso, studiōsē. Σύνδεσμος ἄλλος (ἐκτὸς τοῦ tamen) δὲν πρέπει νὰ τίθεται, ⁽⁴⁸²⁾ εἰς συνδέσεις δὲ ὡς: quod sī = εἰ δέ, ἐὰν δέ (ἀρνητικῶς quod nī sī = εἰ δὲ μή), τὸ quod (αἰτ. οὐδ. ἐπιρρηματικῶς κειμένη) χρησιμεύει ἀπλῶς μόνον διὰ τὴν σύνδεσιν ⁽⁴⁸²⁾.

§ 280. Τὰ ἀναφορικὰ μὲ ὑποτακτικὴν.

Ἐὰν ἡ ἐσωτερικὴ σύνδεσις μεταξὺ κυρίας καὶ δευτερευούσης πρέπει ἰδιαιτέρως νὰ ἐξεαρθῇ, γίνεται χρῆσις τῆς ὑποτακτικῆς. Καθ' ὑποτακτικὴν τίθενται:

1) αἱ ἀναφορικαὶ τελικαὶ προτάσεις (§ 299): lēgātī missi sunt, qui (=ut ii) oracūlum consulērent. Vos duo dēlēgi, quibus (=ut vobis) essem amīcissīmus. Diem (προθεσμίαν) dīcunt (ὁρίζουν), quā (καθ' ἣν) omnēs convēniant.

2) αἱ ἀναφορικαὶ ἀποτελεσματικαὶ (§ 295) α) μὲ τὰ δεικτικὰ is, tālis, tam, itā, sic, ēiusmōdī: nōn is (=tālis) sum, qui (=ut ego) dissimūlem (δὲν εἶμαι ἄνθρωπος ποὺ νὰ...). Eā est Rōmāna gens, quae (=ut eā) victa quīēscēre nescīat. β) μὲ τὸ dīgnus, indīgnus: tu indīgnus es, qui (τὸ ut ἀποφευκτέον) laudēris.

⁽⁴⁸²⁾ Ὅσακις ὁμοῦς τίθεται σύνδεσμος (π.χ. autem, igitur) ἀνήκει οὗτος εἰς τὴν ἀκολουθοῦσαν πρότασιν.—Ἀξία παρατηρήσεως: quae (ἢ haec) cum audisset (ταῦτα δὲ ἀκούσας). Quod factō (τούτου δὲ γενομένου). Quae cum ita sint (essent) = τούτων δὲ οὕτως ἐχόντων (ιδ. καὶ § 286,2).

Τὸ ἰδὼν εὐς καὶ aptus συντάσσονται ὁμοίως, ἀλλὰ καὶ μὲ τὴν ad καὶ γερονδιῖβον (§ 268). γ) μὲ τὰς ἀρνητικὰς φράσεις: nōn dē-sunt qui (εἰσὶν οἱ), nēmo est qui, nihil (nōn) est quod, quis est qui?, quid est quod?, quōtusquisque (ἢ quōtus quisque) est qui? = πόσον ὀλίγοι ὑπάρχουν: nōn dēerant qui Cassī et Brūtī memī-nerint (ὑπῆρχον οἱ ἐνθυμούμενοι τὸν Κάσσιον καὶ τὸν Βροῦτον).

Σημ. α΄. Αἱ καταφατικαὶ φράσεις: est, sunt, reperiuntur, inveniuntur, existunt qui εἰσὶν (εὐρίσκονται) οἱ..., δέχονται ὀριστικὴν ἢ ὑποτακτικὴν⁽⁴⁸⁸⁾: sunt qui putent (putant [ποιητ.])=ὑπάρχουν οἱ νομίζοντες.

Σημ. β΄. Ἐνταῦθα ἀνήκει καὶ ἡ περιοριστικὴ ἀναφορική: quod scīam (καθ' ὅσον γνωρίζω), quod intellēgam (καθ' ὅσον ἐννοῶ), quod memīnerim (=quantum memīni καθ' ὅσον ἐνθυμούμαι), quod audīerim (καθ' ὅσον ἔχω ἀκούσει). Πρὸς ἐπίτασιν τοῦ περιορισμοῦ δύναται νὰ προστεθῇ τὸ quidem: orātiōnes Cicēronis, quas quīdem lēgērim (ὅσους τοῦλάχιστον ἀνέγνωσα, ἔχω ἀναγνώσει). Ἀλλὰ πάντοτε: quantum in mē (ἀφαιρ.) est (ὅσον ἐπ' ἐμοί, ὅσον ἐξαργιᾶται ἀπὸ ἐμέ), quantum memīni, quantum scīo (καθ' ὅσον γινώσκω).

3) αἱ ἀναφορικαὶ αἰτιολογικαὶ (σπανίως): ō fortunāte, inquit (ὁ Ἀλέξανδρος), adulēscēns (Ἀχιλλεῦ), qui (=cum [quod, quā] tu ἐπειδὴ σὺ) tuae virtūtis Homērum praecōnem (κήρυκα) invēneris (εὑρες). Ἐνισχύεται (§ 286,2) συχνάκις ἡ αἰτιολογικὴ ἔννοια προτασσομένου πρὸ τοῦ ἀναφορικοῦ τοῦ qui ppē (τοῦ ὅτ καὶ σπαν. τοῦ ut pōtē=cum is § 286) μὲ ὑποτακτικὴν συνηθέστερον ἢ μὲ ὀριστικὴν.

4) αἱ ἀναφορικαὶ παραχωρητικαὶ ἢ ἐνδοτικαὶ (σπανιώτερον) [§ 294]: egōmet qui (cum ego εἰ καὶ) sērō ac lēvīter Graecas littēras attīgīsem, tamen, cum Athēnas vēnissem (εἰς Ἀθῆνας ἀφικόμενος), complūres (ἀρχετὰς) tum ἱbi diēs sum commōrātus. Caesar, qui (=cum is εἰ καὶ) omnes superiōres diēs mīlītes in castris continūisset (εἶχε συγκαταίσει), septīmō diē quinque cohortes frūmentātum (§ 213,1) mīsit.

Περὶ τῶν ἀναφορικῶν καθ' ὑποτακτικὴν προηγουμένου συγκριτικοῦ μὲ τὸ quam ἰδὲ § 281,2 β.

Ἐπίσης κατὰ τὸ πλεῖστον ἔχουν ἀναφορικὴν σύνδεσιν:

⁽⁴⁸⁸⁾ Ἡ ὀριστικὴ κεῖται εἰς τὸν πεζὸν λόγον κυρίως ὅταν ὑπάρχῃ ὑποκείμενον ὀρισμένον ἢ τὸ περιεχόμενον τῆς προτάσεως εἶναι θετικόν: sunt bestīae quaedam, in quibus nest (=quibusdam bestīs inest) aliquid simile virtūtis, ut (=π.χ.) in leōnibus.

β) Παραβολικαὶ ἢ συγκριτικαὶ προτάσεις.

§ 281. 1) Συσχετικαὶ παραβολικαὶ προτάσεις.

Αὗται ἐκφέρονται διὰ τοῦ *quantus—tantus* (ὅσος - τοσοῦτος), *quālis—tālis* (οἷος - τοιοῦτος), *quam—tam* (ὅσον - τόσον, ὅχι πῶν *tam—quam*), *quō—eō* (ὅσῳ - τοσοῦτῳ, ὅσον - τοσοῦτον [§ 236 Σημ. α]), *quantō—tantō* (ὅσῳ - τόσῳ, ὅσον - τόσον [§ 236 Σημ. α]), *quantō—pērē—tantō—pērē*, *quotiēns—totiēns*, *ut (sicut, quemadmodum)—Itā ἢ sic* (ὡς-οὕτως), *quam—tam* (ὅσον-τοσοῦτον, ὥσπερ - οὕτῳ), *quōt—tōt* (ὅσοι - τοσοῦτοι) : *quālis domīnus, tālis servus* (ἐνν. est). *Sic, Scipio, ut avus tuus, iustitiam colē et pietatem. Tantum scimus, quantum memoriā tenemus. Quōt capita, tōt sēnsūs* (γνώμαι). 'Ομοίως *cum—tum* (ἀφ' ἐνὸς μὲν - ἀφ' ἐτέρου δέ), *cum—tum vēro* (εἰς, maxīmē=ἀφ' ἐτέρου δέ ἰδίᾳ, ἀφ' ἐτέρου δέ πρὸ πάντων). 'Ιδ. καὶ § 292.

2) Παραβολικαὶ προτάσεις μὲ ἐλλειπὸν ἀναφορικόν.

Αὗται ἐκφέρονται διὰ τοῦ :

α) *ut* (ὡς, ὥσπερ, ὅπως, καθάπερ, καθὰ) λίαν συνήθους παρενθετικῶς : *ut (=sic ut) potui* (ὅσον καλύτερον ἠδυνήθην), *tūli*. *Possum falli ut (=sic ut) homo* (ὥσπερ [σὰν] ἄνθρωπος). *Alexander, ut erat iracundus* (ὡς ὀργίλος πρὸς ἦτο, ἐπειδὴ...) *Clitum amicū interfecit. Multi gloriōsē mortui sunt, ut* (ὡς, ὥσπερ, οἷον=π.χ.) *Leōnidās, ut Epamīnōndās, alii*.

β) *quam*⁽⁴⁸⁴⁾ (ἐπειτα ἀπὸ τὰ συγκριτικὰ)=ἡ ὥστε : *māior sū'm quam cū'i* (=quam ut mihi ἡ ὥστε νά...) *possit fortūna nocēre* (πρβλ. τῆς Ἑλληνικῆς : ἡ ὥστε, ἡ ὥς, ἡ κατὰ). Ἀντὶ τοῦ ἀναφορικοῦ δύναται νὰ τεθῇ τὸ *ut* : *Aegyptii māiores habent clipeos quam ut* (ἡ ὥστε) *possint vīdēre. Caesar carior erat suis militibus quam ut* (ἡ quam quem) *timērent hostes*.

⁽⁴⁸⁴⁾ *Quam* (αἰτίατ. τοῦ θηλ. τοῦ *quī=πῶς*) ἠδύνατο νὰ τεθῇ μόνον μετὰ τὸ *tam* (π.χ. *māior est quam frater* (=non tam parvus est quam frater). Ἀξία μνείας εἶναι καὶ ἡ μετὰ τὰ συγκριτικὰ παραβολικὴ πρότασις *quam prō...*, π.χ. *mīnor caedes fuit quam prō tantā victōriā* (ἡ σφαγὴ ὑπῆρξε πολὺ μικρὰ ἐν παραβολῇ πρὸς τὴν τόσον μεγάλην νίκην). 'Ιδ. καὶ § 227 πρῶ.

Σημ. Nōn māgis — quam [μέ την κεφαλαίωδη ιδέα εν εις το β' μέλος της προτάσεως] Ισοδυναμεί δια της αντιστροφής των μελών με το nōn minus — quam [μέ την κεφαλ. ιδέα εν εις το α' μέλος της προτ.] (=τόσον—δσον, τόσον [πολύ]—δσον): libēri hominibus **nōn māgis** cāri esse dēbent **quam** patrīa (ή πατρίς πρέπει να είναι τόσον [πολύ] προσφιλης εις τους ανθρώπους δσον τα τέκνα) [το περιεχόμενον της έννοιας αὐτῆς εἶναι θετικόν] = patrīa hominibus **nōn minus** cāra esse dēbet **quam** libēri (ή πατρίς πρέπει να είναι τόσον [πολύ] προσφιλης εις τους ανθρώπους δσον τα τέκνα). "Αν ὅμως το περιεχόμενον της έννοιας εἶναι ἀρνητικόν, τότε το nōn māgis quam=τοσοῦτον—δσον, τόσον [ὀλίγον]—δσον: anīmus, qui in alīquō morbō est, **nōn māgis** est sānus, **quam** corpus, quod in morbō est (ή νόσον τινά ἔχουσα ψυχή, εἶναι τόσον ὀλίγον ὑγιής, δσον το νοσοῦν σῶμα, ἥτοι ἀμφοτέρωθεν εἶναι ὑγιᾶ, οὔτε το μὲν οὔτε το δὲ ὑγιᾶς ἔχουν).

3) Παραβολικαὶ προτάσεις με το quam καὶ συγκριτικὰς έννοιας.

Accipere quam facere praestat iniuriā (εἶναι προτιμότερον να ἀδικῆται τις ἢ να ἀδικῇ). Ὅμοίως με το malle (=māgis velle μᾶλλον αἰροῦμαι προτιμῶ) (⁴⁸⁶).

Φράσεις: quam celerrimē potuit (ὥς τάχιστα [ἡδυνήθη]), δσον ἢ ὅτι τάχιστα), ἢ καὶ χωρὶς το ρῆμα quam brevissimē (κατὰ παράλειψιν τοῦ potui) (ὥς οἶόν τε βραχύτατα, ὥς βραχύτατα [ἡδυνήθη], διὰ βραχυτάτων). Περὶ τοῦ quam (=ὥς) με ὑπερθετικά ἰδὲ § 60 Σημ. β', περὶ τοῦ similis (similiter, pār, pariter, idem, alius, aliter, aequē, perindē) quam ὁμοίως (ὁμοίως) καὶ ἰδὲ καὶ ὑπ. 139. Περὶ τοῦ ut sī, quāsī κλπ. ἰδὲ § 292.

§ 282. γ) Αἰτιολογικαὶ προτάσεις (⁴⁸⁷).

Αὐται προήλθον (⁴⁸⁸) ἐκ τῶν ἀναφορικῶν, εἰς τινὰς δὲ περιπτώσεις καὶ ἐκ τῶν ἐρωτηματικῶν προτάσεων.

(⁴⁸⁵) *Αξιον προσοχῆς: fortius quam prudētius (γενναϊότερον ἢ συνετώτερον = māgis fortiter quam prudenter) hōc fecisti. Το δεύτερον ἐπίθετον ἐξωμοιώθη πρὸς το πρῶτον.

(⁴⁸⁶) Σπανίως με το velle.

(⁴⁸⁷) Αἱ παραθετικά (ἐπιρρηματικά) προτάσεις ἐπεκτείνονται ἀπὸ τὰς §§ 282-296.

(⁴⁸⁸) Nōn habēbam, quod scribērem=δὲν εἶχόν τι ὅπερ θὰ ἡδυνάμην να γράψω ἢ δὲν εἶχον λόγον να γράψω, τοῦτου ἔνεκα δὲν ἔγραψα, ἐνῶ nōn habēo, quid scribam=δὲν γνωρίζω, δὲν εὗρίσκω τί πρέπει να γράψω. Nihil est, quod nōn suscensēam. (Τὸ quod ἐπιρρηματικῶς ἰδὲ εἰς § 280).

α) Quod με ύποτακτικήν.

Τὴν μετάβασιν ἀπὸ τῶν ἀναφορικῶν εἰς αὐτάς δεικνύουν αἱ φράσεις: *est quod, habeo quod* (ἔχω λόγον νά), *nōn* (*nihil*) *est* ἢ *nōn habeo quod* (με ύποτακτικήν) = δὲν ἔχω λόγον νά κλπ.: *nihil est, quod metus* (δὲν ύπάρχει λόγος νά φοβῆσαι).

Σημ. Ἀντὶ τοῦ *quod* ἀπαντᾷ καὶ τὸ *cūr* ἢ *quārē* ἰδίως με τὸ *quae causa est, cūr...* (με ύποτακτικήν) = ποῖα εἶναι ἡ αἰτία, δι' ἣν...

Αἱ δευτερεύουσαι αὐταὶ προτάσεις τίθενται εἰς τὴν ύποτακτικήν (§ 274 B), διότι περιέχουν γνῶμην οὐχὶ τοῦ συγγραφέως ἀλλὰ τοῦ ύποκειμένου τοῦ ρήματος τῆς προτάσεως, ἐξ ἧς ἐξαρτᾶται ἡ αἰτιολογικὴ πρότασις (ἐσωτερικὴ ἐξάρτησις): *Socrātem accūsāvunt, quod corrumpēret iūventūtem* (διότι, ὡς ἔλεγον οἱ κατήγοροὶ του, διέφθειρε τὴν νεολαίαν). Ἰδ. § 284,2 καὶ 306.

β) Quod με ὀριστικήν.

Τὸ *quod*, ἀρχῆθεν αἰτιατικὴ τοῦ οὐδετέρου τοῦ *quī* (=ὅς) λαμβανομένη ἐπιρρηματικῶς, ἔγινε μικρὸν κατὰ μικρὸν σύνδεσμος, καθὼς εἰς τὴν Ἑλληνικὴν τὸ ὅτι. Ἡ μετάβασις φαίνεται ἀπὸ φράσεων, ὡς: *nihil est, quod timeas* = οὐδεὶς ύπάρχει λόγος διὰ τὸν ὁποῖον ἔχεις νά φοβῆσαι.

§ 283. Τὸ πραγματικὸν *quod*.

Συνήθως τίθεται τὸ πραγματικὸν *quod* (πρβλ. ὅ, ὅτι) α) με προηγούμενον δεικτικὸν (*hōc, illūd, id, hōc, eā rē, eō, ex eō*) ἢ ὀλόκληρον πρότασιν, ὡς: *quod* (τὸ γεγονὸς ὅτι) *natūram sequimīni. Multum hostes adiuvābat, quod* (τὸ γεγονὸς ὅτι) *flūmen ex nivibus crēvērat* (⁴⁸⁹).

Σημ. Ἐνταῦθα ἀνήκει καὶ τὸ *nisi quod, praeterquam quod* (ἐκτός ὅτι, πλὴν ὅτι, πλὴν ὅσον).

(⁴⁸⁹) Πάντοτε ὁμοῦς *illūd dīco* (*pūto*) με *a.c.i.* (πρβλ. *verba sentiendi* καὶ *dīcendi* § 258). Τὸ *dīco quod* (λέγω ὅτι) δὲν εἶναι κλασσικόν (ἐξ αὐτοῦ προήλθε τὸ *que* τῆς Γαλλικῆς). *Illūd optō ut* (εἶναι πρότασις ἐπιθυμίας).

β) με ρήματα δηλοῦντα δύνασθαι, συμβαίνειν, συνοδευόμενα με ἐπιρρήματα γνωμοδοτικά, π.χ. *bēnē* (*mālē, rectē, prūdentē*) *fācīo quod*, (*per*)*grātum fācīo* (κάνω [μεγάλην] χάριν εἰς τινα) *quod*, *bēnē* (*mālē, commōdē*) (*per*)*opportūnē fīt, accēdit* *ēvēnit quod* (καλή, εὐνοϊκή ἢ κακὴ σύμπτωσης εἶναι *δοι*): *bēnē* *mīhi ēvēnit quod* (εἶναι εὐτυχὲς γεγονός) (*δοι*) *mittor ad mortem* (λέγει ὁ Σωκράτης πρὸς τοὺς δικαστάς) (⁴⁹⁰).

Σημ. *Adde quod*, *eō* (*eōdem, hīc*) *accēdit* (παρακεῖμ. *accessit*) *quod* ἀλλὰ καὶ *ut: accēdit, quod patrem amo* (εἶτι δὲ πρὸς τοῦτοις τὸν πατέρα ἀγαπῶ). *Perī* τοῦ *accēdit*, *sēō* (πολὺ ἀργά) *fīt* κλπ. ἅτινα ἀπαιτοῦν τὸ ἀποτελεσματικὸν *ut* *idē* § 295.

Τὴν μετάβασιν ἀπὸ τοῦ πραγματικοῦ *quod* εἰς τὸν αἰτιολογικὸν *quod* φανερώνουν τὰ ρήματα:

§ 284. 1) τοῦ χαίρειν, λυπεῖσθαι κλπ. ἅτινα λαμβάνουν καὶ *a.c.i.* σύνταξιν (§ 259): *gāudēo, quod* (ὅτι, διότι [§ 259 καὶ 284 Σημ.] *vales* (⁴⁹¹). *Crassus sē* *paenītēre dīxit, quod* (διότι) *Carbōnem in iūdicium* (δικαστήριον) *vocāssēt* (ὕποτακτική, διότι ἐκφράζει τὴν γνώμην τοῦ ὑποκειμένου τῆς κυρίας προτάσεως § 274 B).

Σημ. Τίθεται ὀριστική με τὸ αἰτιολογικὸν *cum* (ισοδυναμοῦν πρὸς τὸ *quod* [§ 284]) ἰδίως μετὰ τὰ ρήματα *gaudēo, laetor, māgna mīhi laetitīa est, laudo, gratiās āgo: te quīdem, cum istō anīmō es* (διότι ἔχεις αὐτὸ τὸ ψυχικὸν σθένος), *satis laudāre nōn possum*.

2) τοῦ ἐπαινεῖν, ψέγειν, χάριτας ὁμολογεῖν (=λέγω *εὐχαριστῶ*) καὶ τοῦ κατηγορεῖν (ἀλλὰ μόνον τὸ *accūsō* καὶ *reum fācīo*): *Sōcrātēs accūsātus est* (εἰσηγγέλθη), *quod* (⁴⁹²) (ὥς) *corrumpēret iūventūtem* (διότι, ὥς ἔλεγον οἱ κατήγοροί του, *διέφθειρε τοὺς νέους* [§ 282, α]).

Ἄλλοι αἰτιολογικοὶ σύνδεσμοι εἶναι α) με ὀριστικήν: *quīa* (⁴⁹³)=διότι, *quonīam* (⁴⁹⁴)=ἐπειδὴ· *quandō, quandōquī-*

(⁴⁹⁰) Ἐὰν τὸ *quod* προηγῇται δύναται νὰ μεταφράζεται διὰ τοῦ: ὥς πρὸς τοῦτο *δοι*, ὅσον ἀφορᾷ τὸ *δοι*, εἰ δέ: *quod me Agamemnonem* (ἡ-δὸν) *aemūlārī* (ἀμιλλῶμαι) *putas* (λέγει ὁ Ἐπαμεινώνδας εἰς τὸν Μενεκλειδην), *fallēris* (ἀπατᾶσαι ἢ μάθῃς [ἢ σοῦ λέγω] *δοι* ἀπατᾶσαι).

(⁴⁹¹) *Gratūlor* (§ 284, 1, Σημ.) *quod* ἢ *cum* (ἐπειδὴ) ἢ με *a.c.i.* Τὸ *damno* δέχεται τὸ *quod* ἢ ἀπαρέμφατον, ἀλλὰ *argūo, insimūlo* πάντοτε τὴν *a.c.i.* σύνταξιν.

(⁴⁹²) Πρβλ. εἰς τὴν Ἑλληνικὴν τὴν διαφορὰν τοῦ *δοι* ἀπὸ τοῦ *ὥς*.

(⁴⁹³) Τὸ *quīa* εἶναι οὐδέτερον πληθυντικὸν τοῦ *quid*, κυρίως=διατί; Τὸ *quonīam* ἐκ τοῦ *quom* καὶ *iam*, πρβλ. ἐπειδὴ τῆς ἀρχ. Ἑλλην.

dem=ἐπειδή, ἐπειδή γε (ἐπειδή περ) ⁽⁴⁹⁴⁾, β) με ὑποτακτικήν: cum ἐπειδή (§ 286 καὶ 284, 1, Σημ.), nōn quod=(nōn quod), nōn eō quod (καθ' ἑλξιν ἀντί quod), nōn quod (οὐχ ὅτι, ὅχι διότι), nōn quod (quod) nōn ἢ nōn quīn (ὅχι διότι δὲν): pugīles (οἱ πυγμάχοι) in iactandis caestibus (προβάλλοντες τὴν μολυβδοφόρον πυγμὴν) ingemiscunt, nōn quod dolēant (ὅχι διότι [ὥς ὑποτίθεται] ὑποφέρουν), sed quia profundendā voce (διὰ τῆς κραυγῆς) corpus omne intenditur (ἐντείνεται, τεντώνεται). Egō mē ducem in cīvili bellō negāvi esse, nōn quīn rectum esset, (ὅχι διότι δὲν ἦτο [ὥς ἴσως νομίζεται] ὀρθόν sed quia (ἀλλὰ διότι πράγματι)... id mihi fraudem (βλάβην) tulit.

Περὶ τοῦ αἰτιολογικοῦ cum ἰδὲ § 286.

§ 285. δ) Αἱ χρονικαὶ προτάσεις.

Προσημείωσις. Οἱ περισσότεροι χρονικοὶ σύνδεσμοι, οἵτινες εἰσάγουν χρονικὰς προτάσεις εἶναι ἀναφορικῆς προελεύσεως καθὼς τὸ cum⁽⁴⁹⁵⁾ (ὅτε, ὅταν), π.χ. cum tu adēris, tum ego quodquē adēro (ὅταν σὺ θὰ εἶσαι [αὐτοῦ], τότε καὶ ἐγὼ θὰ εἶμαι. (Κυρίως τὸ cum ἦτο ἐρωτηματικὴ ἀντωνυμία = πότε; cum—tum=πότε—τότε).

α) Cum με ὀριστικήν (παντὸς χρόνου).

1) Cum temporāle (cum καθαρῶς χρονικόν)=ὅτε, τὸν χρόνον πού... Συχνάκις ἀπαντᾷ δεικτικὴ λέξις εἰς τὴν κυρίαν πρότασιν (π.χ. tum, eō dīē, eō tempore = τότε, τὸν χρόνον ἐκείνον κλπ.): fortūna saepe vitrēa est, tum, cum (=eō tempore, quod), splendet frangitur. Tūm tua rē's agitur paritēs cum prōximus ardet. Cum Rōmam venēro, scribam ad tē (§ 275 καὶ 243 ἐξ.).

Σημ. Τὸ cum τοῦτο προηγουμένου οὐσιαστικοῦ σημαίνοντος χρόνον (π.χ. annus, diēs) τίθεται με ὀριστικήν, ἐὰν δηλοῦται ἀπλῶς ὁ

Τὸ quoniam ἔχει καὶ τὴν σημασίαν τοῦ ἀφοῦ εἰς τὴν ἀρχὴν προτάσεως: Quoniam... = ἀφοῦ....

⁽⁴⁹⁴⁾ Εἰς αὐτοὺς δύναται νὰ προστεθῇ καὶ ὁ siquidem ἢ si quidem εἴπερ, εἰ γε (ἐπειδὴ βέβαια): molesta veritas si quidem ex ea nascitur odium, quod est venenum amicitiae. Ἡ ὑποτακτ. ἀπαντᾷ εἰς τοὺς μεταγενεστέρους.

⁽⁴⁹⁵⁾ Cum (παλαιότερον quom, ἔπειτα ἦτον ὁρθῶς quum) εἶναι κυρίως αἰτιατικὴ τοῦ ἐνικοῦ τοῦ ἀρσενικοῦ τῆς ἀναφορικῆς ἀντωνυμίας quī.

χρόνος: Scipīōni clārissīmus ille fuit diēs, cum (=quō) domum redūctus est ā pōpūlo, ἄλλως τίθεται ὑποτακτικῇ πρὸς δήλωσιν τῆς φύσεως ἢ τῶν συνθηκῶν τοῦ χρόνου: fuit tempus (τοιούτος καιρός), cum rura colērent homīnes, neque urbem habērent. Tō cum τοῦτο λέγεται cum relātivum. ἴδ. καὶ ὑπ. 499.

Εἶδη τοῦ χρονικοῦ cum, εἶναι:

2) Cum itērātivum (cum ἐπαναληπτικόν): omnīa sunt incerta, cum (δοάκις) ā iūre discessum est. Cum (δοάκις) ad gubernācula rei pūblīcae temerārīi atque audāces homīnes accēssērānt (ἤπιοντο τῶν οἰάκων), maxīma ac miserīma naufragīa fiēbant. Ōrācula Graeci consūlēbant (συνεβουλευόντο), cum bella erant inītūri (δοάκις ἐμελλον νὰ ἀναλάβουν), ἀλλὰ καὶ μὲ τὸ quotiēns (§ 275, α, 2): quotiēns cohors pṛōcucurrerat, hostes recēdēbant.

3) Cum coincīdēns ⁽⁴⁹⁶⁾ ἢ identīcum (cum συγχρονιστικόν). Δηλοῖ τὴν χρονικὴν καὶ πραγματικὴν σύμπτωσιν δύο πράξεων. Εἰς ἀμφοτέρας τὰς προτάσεις τίθεται τὸ αὐτὸ ὑποκείμενον, χρόνος καὶ ἔγκλις: cum nēgas, mentīris (μὲ τὸ νὰ ἀρῆσαι, ψεῦδεσαι). Cum tācent confītentur (σιωπῶντες ὁμολογοῦν, ἡ σιωπὴ τῶν ἐλέγχει ὁμολογίαν, σιωπὴ καὶ ὁμολογία εἶναι ἐν καὶ τὸ αὐτό). Hercūli Dēianīra nocēre nolūit, cum ei tunīcam sanguīne Centauri tīnctam dēdit (cum dēdit=δοῦσα, μὲ τὸ ὅτι ἔδωκε).

Σχεδὸν μόνον μὲ τὸν παρακείμενον ἢ τὸν ἱστορικόν ἐνεστώτα ἠνωμένον εἶναι τό:

4) Cum inversum ⁽⁴⁹⁷⁾ (cum ἀντίστροφον). Ἡ κυρία πρότασις, κατὰ παρατατικόν ⁽⁴⁹⁸⁾ ἢ ὑπερσυντέλικον, λαμβάνει συνήθως τὸ iam (ἤδη), aegrē (χαλεπῶς), nōndum (οὐπω), vix καὶ vixdum (μόλις πως [=tantum quod ἢ commōdum]), ἡ δὲ δευτε-

⁽⁴⁹⁶⁾ Τοῦτο λέγεται καὶ cum explīcātivum (cum διασαφητικόν).

⁽⁴⁹⁷⁾ Τὸ κύριον νόημα εἰσάγεται διὰ τῆς ἐκφερομένης διὰ τοῦ cum (ὅπερ ἔδω=tum) (ὑπ. 482) δευτερευούσης προτάσεως, ἥτις κατ' οὐσίαν εἶναι ἡ κυρία πρότασις· ἐξ οὗ καὶ τὸ ὄνομα cum inversum (ἀντίστροφον) ἢ cum invertens (ἀντιστρέφον) ἢ τέλος cum repentinum (αἰφνίδιον).

⁽⁴⁹⁸⁾ Ὁ παρατατικὸς τῆς κυρίας προτάσεως δηλοῖ τὴν μὴ τετελεσμένην πράξιν, καὶ ὁ παρακείμενος (perf. [praesēns]) τῆς δευτερευούσης σημαίνει τὴν ἐναρξιν.

ρεύουσα (σημαίνουσα αἰφνίδιον συμβάν) κατὰ παρακείμενον (perf. praesēns) ⁽⁴⁹⁸⁾ ἢ ἱστορικὸν ἐνεστώτα (§ 243) δέχεται τὸ repentē, subitō (ἐξαίφνης) καὶ ἐπὶ συγχρονισμοῦ τὸ intērim, intēreā, quīdem, tāmen: vix prior tumultus conticūerat (πρᾶξις τετελεσμένη), cum Scīpīo alīos iūbet vī māiore aggrēdi urbem (μόλις... , ὅτε [ἐξαίφνης] ἢ μόλις... καὶ ἐξαίφνης) διατάσσει νὰ προσβάλουν τὴν πόλιν). Iam Galli ex oppīdo fūgere appārābant (πρᾶξις ἀτελῆς=ἡτοιμάζοντο), cum mātres familiāe repentē in pūblicum (εἰς τὰς ὁδοὺς) prōcurrerunt (κατὰ τοῦτον τὸν χρόνον).

§ 286. β) Cum μὲ ὑποτακτικὴν.

Συνετάχθη τὸ cum μὲ ὑποτακτικὴν ἐξ ἐπιδράσεως πρὸς τὰς ἄλλας καθ' ὑποτακτικὴν προτάσεις καὶ ἰδίως πρὸς τὰς ἀναφορικές. Ἔχομεν:

1) Cum historīcum ἢ narrātivum ⁽⁴⁹⁹⁾ (cum ἱστορικὸν ἢ διηγηματικόν). Τίθεται παρατακτικὸς ἐπὶ συγχρονισμοῦ (ὅτε, ὅταν) καὶ ὑπερσυντέλικος ἐπὶ προτεροχρόνου (ἀφοῦ. Ἰδ. ὅμως καὶ § 275). : (Cum (ὅτε καὶ ἐπειδὴ) cīvitas iūs suum exsequi cōnārētur, Orgetōrix mortūus est. Cum revertissem, in morbum incidī (ἀφοῦ ἐπέστρεφα, μετὰ τὴν ἐπιστροφήν μου...) ⁽⁵⁰⁰⁾).

Σημ. α'. Ἐπὶ ἐπαναλήψεως δύναται ἐνίοτε νὰ τεθῇ καὶ ὑπερσυντέλικος τῆς ὑποτακτικῆς: cum (δόakis, κάθε φορὰ πὺν [§ 285,2]) cohortes ex acīe prōcucurrissent, Numīdae effūgībant (χρόνος καὶ αἰτία ὁμοῦ).

Σημ. β'. Πρὸς διάκρισιν: cum nūper Athēnas fūi, in morbum incidī (κατὰ τὴν πρόσφατον ἄφιξιν μου εἰς Ἀθῆνας ἡσθένησα). Cum Athēnis

⁽⁴⁹⁹⁾ Τοῦτο πολὺ πλησιάζει εἰς τὴν σημασίαν τοῦ cum tempore, ὡς φαίνεται ἐκ τῶν ἐξῆς παραδειγμάτων: fuit tempus, cum rūra colērent homīnes καὶ fuit quoddam tempus, cum in agris homīnes... bestiarum mōdō vagābantur (§ 285 Σημ.). Τὸ cum μὲ ὑπερσυντέλικον πρέπει νὰ μεταφράζεται διὰ τοῦ ἐπει, ἐπειδὴ (= ἀφοῦ) μὲ ὀρίστον.

⁽⁵⁰⁰⁾ Exiit, cum diceret=ἀπῆλθε λέγων=ἀπῆλθε, καὶ πρὸς τοῦτους ἔλεγε (δύο πράξεις). Id affirmāvit, cum adderet=ἐβεβαίωσε τοῦτο, ἐνῶ ἐπὶ πλέον προσέθετε (δύο πράξεις). Ἀλλὰ με offēdit, cum dīxit=μὲ προσέβαλε μὲ τοὺς λόγους του (μὴ πράξις) [§ 285,3].

essem, templum. Minervae vīsi (ὅτε [=ἐπειδὴ] ἤμην ἐν Ἀθήναις, ἐπεσκέ-
φθην τὸν Παρθενῶνα). Εἰς τὸ πρῶτον παράδειγμα ἐξαίρεται ἡ χρονικὴ
σχέσις καὶ εἰς τὸ δεύτερον ἡ αἰτιολογικὴ.

2) Cum causāle (cum αἰτιολογικόν). Τοῦτο δύναται
νὰ ἐνισχύεται (§ 280,3) διὰ τοῦ praesertim⁽⁵⁰¹⁾ (ἄλλως τε καί,
καὶ μάλιστα, κυρίως): tempōra nē culpes, cum sis tibi causa do-
lōris (νὰ μὴ αἰτιάσαι τὰς περιστάσεις, ἐπειδὴ σὺ εἶσαι εἰς τὸν ἐαν-
τόν σου ἡ αἰτία τῆς λύπης). Sociōrum est (καθῆκον τῶν συμμάχων
εἶναι) nos adiūvāre, praesertim cum (ἄλλως τε καὶ ἐπειδὴ) prō
iis bellum suscēpērīmus. Quae cum itā sint (essent)=τού-
των δὲ οὕτως ἐχόντων (ὕπ. 482). Συγγενὲς πρὸς τοῦτο εἶναι τό:

3) Cum concessivum (cum παραχωρητικόν [§
294,2]): (Phōcīōn) fuit perpetuō pāuper, cum divitissimus esse
posset (ὁ Φωκίων ὑπῆρξεν ἀδιαλείπτως πένης, εἰ καὶ ἡδύνατο [ἦ καίπερ
δυνάμενος...]). Sōcrātēs cum (εἰ καὶ) facile posset ēdūci ē cū-
stōdīā, noluit. Εἰς τὴν κυρίαν πρότασιν πολλάκις πρὸς ἑξα-
σιν τῆς ἀντιθέσεως προστίθεται τὸ tāmen.

Τὸ cum δύναται νὰ ἔξη τὴν σημασίαν τοῦ: ἐνῶ (τοῦ ναν-
τιον) καὶ λέγεται adversatīvum (cum ἐναντιωματι-
κόν) ⁽⁵⁰²⁾: cum scribere debēas, lūdis=ἐνῶ τὸ καθῆκόν σου εἶναι
νὰ γράφῃς, (τοῦναντίον) παίζεις. Multi cum (ἐνῶ) possidēant plū-
rīma, plūra pētunt (τοῦναντίον ἐπιθυμοῦν περισσότερα). Συχνά-
κις προστίθεται τὸ praesertim (προηγούμενον ἢ ἐπόμενον)
τοῦ cum.

§ 287. γ') Dum donec, quoad, quamdiū. ⁽⁵⁰³⁾

1) Τὸ dum: (ἕως [+ὀριστικῇ], ἐνῶ, ἐν ᾧ χρόνῳ), συντάσ-
σεται μὲ ἱστορικόν (praesēns historīcum) καὶ σπανιώτερον μὲ

⁽⁵⁰¹⁾ Ἐκ τοῦ praesēro (sēro=εἴρειν, ἀραδειάζω) προτιμῶ. Τὸ cum
praesertim ἀπαντᾷ σπανιώτερον. Ὡσαύτως ἡ αἰτία ἐνισχύεται διὰ τοῦ
quippe cum καὶ σπανιώτερον διὰ τοῦ utpote cum.

⁽⁵⁰²⁾ Ἡ ἀντιθεσις δύναται νὰ ἐκφρασθῇ καὶ παρατακτικῶς: Caesar
lēgātum contrā hostes mīsit, ipse (αὐτὸς τοῦναντίον) in castris remānsit.

⁽⁵⁰³⁾ Abite, dum est facultas (ἀπέλθετε, εἰναι καιρός, ἐπειδὴ ἡ ἐφ' ὅσον
εἶναι καιρός, εὐκαιρία). Τὸ dum εἶναι αἰτιατικὴ τοῦ χρόνου καὶ γίνεται ἀπὸ
μῆαν λέξιν συγγενῇ πρὸς τὸ dīēs καὶ diū (πρβλ. nōn-dum=οὐπω, δὲν
εἶναι ἀκόμη καιρός, interdum=ἐνίοτε).

καθ' αὐτὸ ἐνεστῶτα. Ὁ χρόνος τῆς κυρίας εἶναι συνηθέστατα ὁ ἱστορικὸς παρακείμενος, συχνάκις ἐπίσης εἶναι ὁ ἱστορ. ἐνεστώς, ἐνίοτε καὶ ὁ παρατατικὸς ἢ ὁ ὑπερσυντέλικος, ἐπὶ πράξεων δὲ τοῦ παρόντος ἢ τοῦ μέλλοντος τίθεται ἐπίσης ὁ καθ' αὐτὸ ἐνεστώς, ὁ μέλλων ἢ μελλοντικὴ ἔκφρασις: *dum salūti sociōrum consūlo...*, *fēci nōn sapienter*. *Haec dum apud Hellēspontum geruntur*, *Perdiccās apud flūmen Nīlum interficitur ā Seleucō*. *Dum haec Rōmae geruntur*, *Saguntum iam summā vī oppūgnābātur* (ἐνῶ [χρόνῳ] [καθ' ὃν χρόνον] ταῦτα ἐν Ρώμῃ ἐπράττοντο, ἡ πόλις Σάγουντον ἤδη ἐντονώτατα ἐπολιορκεῖτο). *Haec dum aguntur*, *interēa* (ἢ *intērim*) *Cleomēnēs iam ad Hēlōri lītus* (νῦν *Colisseo San Filippo* πρὸς Β. τοῦ ἄκρωτ. Παχύνου τῆς Σικελίας) *pervēnērat*. *Dum tempus... terītur*, *repentē* (ἢ *subītō*) *mīlītēs concurrērunt*. *Perpaucos diēs*, *dum pecuniā accipītur*, *commōrābor*. *Dum adēs...*, *prōvīdē*.

Σημ. Σπανίως κεῖται ὁ *dūm* εἰς τοὺς μὴ κλασσικοὺς συγγραφεῖς μὲ παρατατικὸν ἢ ὑπερσυντέλικον: *haec dīvīna rēs (ἡ θυσία) dum conficiēbātur*, *quaesivit ā mē...* *Dum in ūnam partem oculos animosque hostiū certāmen āvertērat*, *plūrīb' locis scālis capītur mūr'us*.

2) Οἱ σύνδεσμοι α) *dūm*, *quā dū* (⁵⁰⁴), *dōnec* (ἀρχ. λατ. *dōnīcum*), *quamdīū* συντάσσονται μὲ ὀριστικὴν ὅλων τῶν χρόνων (*ὅσον [ὀπόσον] χρόνον, καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν καθ' ἣν*). Εἰς ἀμφοτέρων τὰς προτάσεις ὑπάρχει ὁ αὐτὸς χρόνος. Ἐπὶ παρελθουσῶν ὁμῶς πράξεων τίθεται εἰς μὲν τὴν κυρίαν παρατατικὸς ἢ παρακείμενος, εἰς δὲ τὴν δευτερεύουσάν συνήθως παρατατικὸς, ἐνίοτε δὲ παρακείμενος: *fuit Lacedaemoniōrum gēns fortis*, *dum Lycūrgi lēges vigēbant*. *Dum Carthāginiēnses incolūmes fuēre*, *iūre omniā saeva patīēbāmur*. *Dum spīrāmus*, *spērēmus* (*ὅσον ζῶμεν*, *ὡς ἐλπίζωμεν*). *Dō'nec erīs sōspēs* (*ὅσον χρόνον θὰ εἶσαι εὐτυχής*), *multós nūmērā'bis amī'cos* (*θὰ ἀριθμῆς, θὰ ἔχῃς...*). *Dum (ὅσον χρόνον) eram vobiscum*, *anīmum meūm vidēbātis*. *Quamdīū Hannībal in Italīā fuit...*, *nēmo adversus eum post Cannēnsem pūgnam in campō castra posuit*. *Catō, quōdā vīxit* (καθ' ὅλην τὸν ζώην), *virtūtum laude crēvīt*.

(⁵⁰⁴) Ἐκ τοῦ *quōd-ād*=μέχρις, πρὸς τι.

β) με τὴν σημασίαν τοῦ ἕως, ἕως οὗ, μέχρις οὗ, ἔστ' ἂν τίθενται (πλὴν τοῦ *quamdīū*) με ὀριστικὴν ἐνεστώτος, παρακειμένο. σχεδὸν πάντοτε εἰς ἀμφοτέρας τὰς προτάσεις) καὶ μέλλοντος II ἢ (ἰδίᾳ πρὸς δῆλωσιν σκοποῦ ἢ ἐπιθυμίας = *ut intereā*) με ὑποτακτικὴν ἐνεστώτος ἢ παρατατικοῦ ⁽⁵⁰⁵⁾: *dum redēo* (ἢ *rediēro*), *dēlibērā hōc* (σκέφθητι περὶ τούτου). *Dum redēo* (*ἔστ' ἂν ἐπανέλθω*), *pāsce capellas*. *Nōn faciām finem rogandi, quōdā renūntiātum erit te id fēcisse*. *Equītes sustinuerunt, dum (dōnec, quōdā) dux ipse cum exercitū accēssit*. *Rūsticus exspectat* (περιμένει), *dum fluvius dēfluat* (ὑποτακτ.: ἕως ἂν [ἕως γὰρ καὶ διὰ γὰρ] σταματήσῃ τὸ ρεῦμα τοῦ ποταμοῦ).

Εἰς τὴν κυρίαν πρότασιν εὐρίσκεται ἐνίοτε χάριν ἐπιτάσεως τὸ *tam dīū, tantisper, ūsque, ūsque adēd, ūsque ad eum finem, tantisper, ēd ūsque*, κλπ.

Περὶ τοῦ *dūm* (ἀρκεῖ μόνον γὰρ) με ὑποτακτικὴν ἰδὲ § 304.

§ 288. δ) *Antequam, priusquam* (*antē quam, prius quam*) = πρὶν ἢ, *nōn prius quam, n n antē quam* = οὐ πρότερον ἢ.

Τὸ *an quam* (*antēā — quam* καὶ *priusquam* (*prius — quam*) συντάσσονται, ἐὰν δηλοῦται τὸ πραγματικόν, με ὀριστικὴν (ἐνεστώτος ⁽⁵⁰⁶⁾), παρακειμένου καὶ [ὅταν ἢ κυρία εἶναι ἀρνητικὴ] μέλλοντος II) ἢ με ὑποτακτικὴν (ἐνεστώτος ⁽⁵⁰⁶⁾) ἢ [ὅταν δηλοῦται τάσις τις ἢ τὸ προτερόχρονον] παρατατικοῦ καὶ [σπασιώτερον] ὑπερουντελικοῦ ⁽⁵⁰⁷⁾: *respondēs, priusquam interrōgo* (*interrōgāvi*). *Vērēri nōn dēsīnam, antequam* (ἢ *nōn antē vērēri dēsīnam, quam*) *revertērit* (μέλλ. II). *Priusquam* (*antēquam*) *vocēris, nē accēssēris! Nec prius sunt vīsi, quam hosti adpropinquārent ἢ adpropinquāvērunt* (οὐδὲ ὥφθησαν πρὶν ἢ ἐπλησίασαν, ὥφθησαν ἀφοῦ ἐπλησίασαν = *vīsi sunt, cum appropinquārent* [*Id. cum historicum* § 286,1]). *Saepē magnā in-*

⁽⁵⁰⁵⁾ Εἰς ἐξηρημένον λόγον με ὑποτακτικὴν παρακειμένου καὶ ἐνίοτε ὑπερουντελικοῦ.

⁽⁵⁰⁶⁾ *Ανευ οὐσιώδους διαφορᾶς: *nunc antequam ad rem* (ὑπόδειξιν) *redēo ἢ redēam* ὑποτακτ. (δυνητικὴ) *dē mē pauca dīcam* (ἢ κυρία πρότασις εἰς ἀμφοτέρας εἶναι πάντοτε καταφατικὴ).

dōlēs virtūtis (φύσις ὁργῶσα πρὸς ἀρετήν), p̄riusquam rēi p̄b̄licae prōdesse potūisset, extīncta est.

ε) Postquam (postquam, postēāquam, postēa quam) = ἀφ' οὗ.

Συντάσσεται μὲ παρακείμενον⁽⁵⁰⁸⁾ τῆς ὀριστικῆς, καίπερ δηλοῦν πρᾶξιν προτερόχρονον ἅπαξ γενομένην εἰς τὸ παρελθόν (εἰς τὴν κυρίαν πρότασιν τίθεται παρακείμενος ἢ ἱστορικὸς ἐνεστῶς): postquam Caesar a d v̄nī t, obsīdes poposcit (ἢ poscit ἱστορ. ἐνεστῶς) ἢ μὲ ὑπερσυντέλικον (καὶ σπανιώτ. μὲ παρακείμενον) ὅταν παρεμβάλλεται μεταξὺ κυρίας καὶ δευτερευούσης προτάσεως ἀφαιρετικῇ τοῦ μέτρου (§ 236) ἢ δῆλωσις χρόνου: Hannībal quartō annō postquam (quartō annō post, quam ἢ post annum quartum, quam τέσσαρα ἔτη ὕστερον ἢ) domō profūgērat, Afrīcam (=in Afrīcam) accēssit (προσωρμίσθη). Centum et octō annis post, quam Lycūrgus lēges scrībēre instītūt (πρkm.), p̄rīma posīta est Olympīas. Σπανιώτερον ἀντὶ παρακειμένου τίθεται μὲ τὸ postquam (postēāquam) ἐνεστῶς ἱστορικὸς⁽⁵⁰⁸⁾—ἰδίως τοῦ ρήμ. vīdēre—ἢ ἐνίοτε παρατατικὸς⁽⁵⁰⁹⁾: postquam rūrī est, sē refīcit (ἀπὸ τὸν καιρὸν πὺν ἔμεινεν εἰς τὴν ἐξοχὴν, ἀνέλαβε).

Σημ. Τὸ postquam (postēāquam) συντάσσεται καὶ μὲ παρατατικὸν ἢ ὑπερσυντέλικον τῆς ὑποτακτικῆς ἐξ ἐπιδράσεως τοῦ cum historīcum (§ 286,1).

§ 289. Ὡt (p̄rīmum), ūbi, (p̄rīmum), cum p̄rīmum, sīmūlatque, sīmūlac (p̄rīmum), sīmūl (p̄rīmum) = εὐθὺς ὥς.

Μὲ παρακείμενον τῆς ὀριστικῆς (ἢ τὸν ἰσοδύναμον ἱστορικὸν ἐνεστῶτα) ἐπὶ ἅπαξ γενομένων πράξεων· εἰς τὴν κυρίαν

⁽⁵⁰⁷⁾ Τοῦ παρατατικοῦ καὶ ὑπερσυντελικοῦ τῆς ὑποτακτικῆς, ἔαν ἔχουν ἔννοιαν τελικὴν ἢ δυνητικὴν, ἢ κυρία πρότασις εἶναι καταφατικῇ.

⁽⁵⁰⁸⁾ Ἱστορ. ἐνεστῶς = παρακείμενος. Ὁ κυρίως ἐνεστῶς τίθεται, ὅταν δηλοῦται κατὰστασις διαρκοῦσα μέχρι τοῦ χρόνου τοῦ ὁμιλοῦντος: relēgātus mihi vidēor, postēāquam (ἐξ οὗ) in Formiānō sum (=in Formiānum v̄nī).

⁽⁵⁰⁹⁾ Ὁ παρατατικὸς τῆς ὀριστικῆς δηλοῖ ὅτι ἡ πρᾶξις ἔγινε κατ' ἐπανάληψιν (Caes. b. g. 7, 87, 5). Ἐνίοτε τίθεται εἰς τὴν αὐτὴν πρότασιν παρακείμενος [δηλῶν τὸ στιγμιαίον] καὶ παρατατικὸς [δηλῶν διάρκειαν] (Caes. b. c. 3, 60, 5. Sall. C. 12, 1).

πρότασιν τίθεται παρακείμενος ἢ ἱστορικὸς ἐνεστῶς: *lēgāti hostiūm, sī mūlatque (sī mūlac) in castra vēnērunt, ad cōn-sūlem ducti sunt (ἢ dūcuntur).*

Ἐπὶ ἐπαναλήψεως εἰς τὸ παρελθὸν τίθεται εἰς τὴν χρονικὴν πρότασιν ὑπερσυντέλικος καὶ εἰς τὴν κυρίαν παρατακτικός: *Messānam ūt quisque nostrum vēnērāt, haec vīsere solēbat (δόσκις τις ἡμῶν ἤρχετο... [§ 275,2]).*

Ἐπὶ μελλούσης πράξεως τίθεται μέλλων I, ἐὰν ἡ κυρία ἔχῃ ἐνεστῶτα, ἢ μέλλων II, ἐὰν ἡ κυρία ἔχῃ μέλλοντα ἀπλοῦν: *ubi erit dīūm (διαν θὰ ἔχῃς καιρὸν), revertēre (προστακτ.= ἐπίστρεψον) ad mē extemplō. Ἀλλὰ καὶ sī mūl quid erit (μέλλ. I) certī, scrībam (μέλλ. I) ad tē πρὸς δῆλωσιν πράξεως ἀμέσως ἐπακολουθοῦσης. Sī mūlac potēro (προτερόχρονον), tibi scrībam⁽⁵¹⁰⁾.*

Σημ. Μὲ τὸ ὡς κυρίως δύνανται νὰ συνάπτωνται τὰ ἐπιρρήματα *contīnūō, stātim, subītō (cōnfestim, extemplō, iam): iste contīnūō ūt vīdit, nōn dubītāvit tollēre.*

§ 290. ε) Ὑποθετικάι προτάσεις.

Προεισαγωγή.—Ὅταν τὸ κατηγορούμενον (ἢ ἀπόδοσις) ἀναφέρεται εἰς τὸ ὑποκείμενον (τὴν ὑπόθεσιν) οὐχὶ ἀπολύτως ἀλλ' ὑπὸ ὅρους, σχηματίζονται δύο μερικώτεραι κρίσεις, τῶν ὁποίων ἡ μία, ἢ διορίζουσα, λέγεται ὑπόθεσις (ἡγούμενον, ὅρος, λατ. *sententiā secundāriā*), ἡ δὲ ἄλλη, ἢ διοριζομένη πρότασις, καλεῖται ἀπόδοσις (ἐπόμενον, λατ. *sententiā p̄māriā*).

Αἱ ὑποθετικάι προτάσεις εἰσάγονται διὰ τοῦ ὑποθετικοῦ συνδέσμου *sī*⁽⁵¹¹⁾ = *ἐάν, ἂν* (ἀρχ. ἑλλ. εἰ, ἐάν, ἄν, ἦν), *nī* *sī* ἢ *nī* (ἐάν ἢ ἄρνησις ἀνήκη εἰς ὅλην τὴν πρότασιν) = *ἐάν δέν, ἐὰν μή, εἰ μή, sī nōn* (ἂν ἢ ἄρνησις ἀνήκη εἰς μίαν μόνον λέξιν τῆς προτάσεως) = *ἂν δέν, ἂν μή.*

⁽⁵¹⁰⁾ Ἀντὶ *sī mūlac* ἀπαντᾷ καὶ *sī mūl et* (μόνον εἰς τὸν Κικέρωνα καὶ σπανίως) ἢ ἀπλῶς πρὸ φωνήεντος *sī mūl*.

⁽⁵¹¹⁾ Τὸ *sī* (ἀρχ. λατ. *sei*, πρβλ. εἰ), καθὼς τὸ *sic* (ἐκ τοῦ *sī-c*, πρβλ. *hō-c*) διδάσκει, εἶναι λέξις δεικτική: *quiesce, sī sapiēs=ἡσύχασε, οὕτω πράττεις φρονίμως (=ἐὰν εἶσαι φρόνιμος)* πρβλ. *sī dīs plācet=οὕτω εἰς τοὺς θεοὺς ἀρέσκει (=ἐὰν οἱ θεοὶ θέλουν)* πρβλ. καὶ *sic vīsum est sup̄eris*).

Σημ. Τύπος συνήθης: *nīsī fallor, nīsī me fallo, nīsī me fallit* (ἀπροσώπως), *nīsī me fallit anīmus, nīsī me omnia fallunt*.

Τὰ εἶδη τῶν ὑποθετικῶν λόγων εἶναι εἰς τὴν Λατινικὴν κυρίως τρία⁽⁵¹²⁾ καὶ ἰσοδυναμοῦν μὲ τὰ ἀντίστοιχα ἑλληνικὰ τοῦ πραγματικοῦ (*mōdus reālis*), τοῦ ἀπραγματοποιήτου (*mōdus irreālis*) καὶ τοῦ δυνατοῦ (*mōdus potentiālis*):

α) *Mōdus reālis*: Εἶδος τοῦ πραγματικοῦ (ἢ ὑποτιθεμένου ὡς πραγματικοῦ), ὑπόθεσις καὶ ἀπόδοσις μὲ ὀριστικὴν παντὸς χρόνου: *sī diēs est, lūcet. Sī vāles, bēnē est* (εἰ ὑγιαίνεις, καλῶς ἔχει). *Sī vōles* (εἰ βουλήσῃ ἢ ἂν βούλῃ), *potēris*.

Σημ. Ἡ ἀπόδοσις δύναται νὰ τεθῇ καὶ εἰς τὴν προστακτικὴν ἢ τὴν ὑποτακτικὴν (εὐκτικὴν [§ 253 καὶ Σημ. α']): *sī homo ēs, vī vē ūt hōmō. Sī quid habes certius, vēlim scīre. Nē sim salvus, sī alīter scrībo ac (ἢ) sentīo* (μεικτὸν εἶδος).

β) *Mōdus irreālis* (513). Εἶδος τοῦ ἀπραγματοποιήτου.

1) Εἰς τὸ παρὸν (ὑπόθεσις καὶ ἀπόδοσις μὲ παρατακτικὸν τῆς ὑποτακτικῆς): *sī hōc crēdēres, errāres* (εἰ τοῦτο ἐπίστευες, ἡμάρτανες ἂν, *ἐὰν [θα]* τὸ ἐπίστευες, *θα ἐπλανᾶσο*, ἀλλὰ δὲν τὸ πιστεύεις διὰ τοῦτο δὲν πλανᾶσαι). *Nīsī essem Alexander, Diogēnēs esse vēllem* (εἰ μὴ Ἀλέξανδρος ἦν, ἔγωγε ἡβουλόμην ἂν εἶναι Διογένης). (Ἰδ. § 249).

2) Εἰς τὸ παρελθόν (ὑπόθεσις καὶ ἀπόδοσις μὲ ὑπερσυντέλικον τῆς ὑποτακτικῆς): *sī hōc crēdīdisses, errāvisses* (εἰ τοῦτο ἐπίστευσας [ἐπεπιστεύκεις], ἡμαρτες [ἡμαρτήκεις] ἂν, *ἐὰν [θα]* τὸ ἐπίστευες, *θα ἐπλανᾶσο*, ἀλλὰ δὲν τὸ ἐπίστευσας καὶ διὰ τοῦτο δὲν ἐπλανήθης). *Sī Trōiāni Helēnam redīdissent, patrīam servāvissent*. Ἰδ. § 249.

(512) Εἰς τὴν Ἑλληνικὴν ὁμοῦς εἶναι (κυρίως) τέσσαρα. Τὸ α' εἶδος τοῦ λατινικοῦ ἀντίστοιχῇ πρὸς τὸ α' καὶ δ' τῆς ἑλληνικῆς, διότι καὶ τὸ προσδοκώμενον εἰς τὸ μέλλον παρίσταται εἰς τὴν Λατινικὴν ὡς πραγματικόν: *sī vōlet, potērit* = ἂν ἐθελήσῃ, δυνήσεται.

(513) Πολλάκις ἀναλόγως τῆς ἐκδοχῆς τοῦ ὁμιλοῦντος (ὕπ. 515) εἶναι δυνατὴ ἡ χρῆσις τῆς ὑποτακτικῆς τοῦ δυνατοῦ ἢ τοῦ ἀπραγματοποιήτου (§ 290γ). Ἡ φράσις δηλ.: «ἂν ἤθελεν, ἡδύνατο νὰ σὲ βοηθήσῃ» ἀποδίδεται: *sī vēlit* (ἢ *vēllet*), *tē adiūvāre possit* (ἢ *posset*) (*vēlit* = *θα ἤθελε καὶ πιθανὸν θέλει*, *vēllet* = *θα ἤθελεν, ἀλλὰ δὲν θέλει*).

Σημ. Ἡ ἀπόδοσις τίθεται κατὰ παρατατικὸν ἢ παρακείμενον τῆς ὀριστικῆς ἀντὶ ὑποτακτικῆς μὲ ρήματα δηλοῦντα τὸ δυνατόν ἢ τὸ δεόν (posse, debere, oportere) ἢ προσδιορίζεται μὲ τὸ *paenē* ἢ *propter* (ιδ. § 247 Σημ.): ⁽⁵¹⁴⁾ *dēlērī tōtus exercītus pōtūit* (ἀντὶ *pōtūisset*) ἢ *omnībūs mōriendum fuit* (ἀντὶ *fūisset*), *sī quis aggrēdi āsus esset* = *θὰ ἠδύνατο νὰ καταστραφῇ, ἐὰν τις ἐτόλμα νὰ προσβάλῃ*, ἀλλὰ δὲν κατεστράφη, διότι οὐδεὶς προσέβαλε (§ 247). *Sī ūlla in tē piētās esset*, *patris eum lōcō colēre dēbēbas* (ἀντὶ *dēbēres*). *Hostes paenē* (§ 247) *victi sunt* (ἀντὶ *victi essent*), *nīsī nox finem pūgnandi fēcisset*.

γ) *Mōdus potentiālis*: Εἶδος τοῦ δυνατοῦ (καθαρὰ ὑπόθεσις):

1) Εἰς τὸ παρὸν ἢ εἰς τὸ μέλλον (ὑπόθεσις καὶ ἀπόδοσις μὲ ἐνεστώτα ἢ σπανιώτερον μὲ παρακείμενον τῆς ὑποτακτικῆς [*coni. potentiālis* § 248]) = *δυνητικὴν εὐκτικὴν τῶν Ἑλληνῶν*: *sī hōc crēdas* (σπανίως *crēdīdēris*), *erres* (*errāvēris*) = *εἰ τοῦτο πιστεύεις* (πιστεύσεις), *ἀμαρτάνεις* (ἀμάρτοις) *ἄν* = *ἐὰν τοῦτο ἤθελες πιστεύ(σ)ει, θὰ ἐπλανᾶσο ἢ ἤθελες πλανηθῇ*. *Haec sī tēcum patrīa lōquātur* (διαλεχθεῖν), *nōnne imprētrāre dēbēat?* (ὁ Κικέρων ὑποθέτει ἐνταῦθα τὴν πατρίδα ὡς ζωντανὴν καὶ δυναμένην νὰ ὁμιλήσῃ). *Sī quis id fēcērit*, *imprudentem eum dīxēris* (εἴποις *ἄν*).

2) Εἰς τὸ παρελθόν (ὑπόθεσις καὶ ἀπόδοσις μὲ παρατατικὸν ὑποτακτικῆς [*coni. potentiālis* § 248]): *sī crēdēret*, *errāret* ⁽⁵¹⁵⁾ (= *ἐὰν ἤθελε πιστεύσει, θὰ ἐπλανᾶτο*) ἢ σπανιώτερον ὑπόθεσις μὲ ὑπερσυντέλικον καὶ ἡ ἀπόδοσις μὲ παρατατικὸν τῆς ὑποτακτικῆς: *sī crēdīdisset*, *errāret* = *ἐὰν ἤθελε πιστεύσει, ἐὰν θὰ εἶχε πιστεύσει, θὰ ἐπλανᾶτο ἢ ἤθελε πλανηθῇ*. *Sicilia tōtā sī ūnā voce lōquērētur*, *hōc dīceret* (τὸ αὐτὸ παράδειγμα ἀναλόγως τῆς ἐκδοχῆς [ὑπ. 513] δύναται νὰ εἶναι *potentiālis* ἢ *irreālis* τοῦ παρόντος [§ 290 β 1]): *sī quī vīdisset servos sequentes*, *crēdēret* (*ἐὰν τις ἤθελεν ἶδει [καὶ πιθανὸν νὰ εἶδε]* τοὺς ἀκολουθοῦντας δούλους, *ἤθελε νομίσει...*)

⁽⁵¹⁴⁾ Ἐπίσης τίθεται παρατατικὸς ἢ ὑπερσυντέλικος τῆς ὀριστικῆς ἐὰν πρέπη ὅλως ἰδιαιτέρως νὰ τονισθῇ τὸ βέβαιον τῆς ἀποδόσεως: *tōtus exercītus dēlētus erat*, *sī quis aggressus esset* = (ὁ στρατός [θὰ] ἦτο *ἠφανισμένος*, [θὰ] *ἠφανίζετο*, *ἐάν...*) *Dēfērēbat ferrum* ([θὰ] *ἐνεπήγνυε τὸ ξίφος*) *in pectus*, *nī proximi mānum attinūissent*.

⁽⁵¹⁵⁾ Ἀρχικῶς ὁ *potentiālis* καὶ ὁ *irreālis* δὲν διεκρίνοντο (ὑπ. 513).

§ 291. Ἐξηρητημέναι ὑποθετικάι προτάσεις τοῦ ἀπραγματοποιήτου.

1) Ἡ μὲν ὑπόθεσις μένει πάντοτε ἀμετάβλητος. ἡ δ' ἀπόδοσις τοῦ ἀπραγματοποιήτου, ὅταν εἶναι ἐξηρητημένα ἀπὸ ρῆμα (ἔστω καὶ χρόνου τοῦ παρόντος [ιδ. καὶ § 304 Σημ.]) ἀπαιτοῦν ὑποτακτικὴν (πλαγία ἐρώτησις *ἤτ, nē, quīn*), μένει ἐπίσης ἀμετάβλητος εἰς τὸν παρατατικόν (τοῦ ἐνεργητικοῦ καὶ παθητικοῦ) καὶ εἰς τὸν ὑπερσυντέλικον (τοῦ παθητικοῦ) ἀλλὰ μὲ τὴν διαφορὰν ὅτι ἀντὶ τοῦ ὑπερσυντέλικου τοῦ ἐνεργητικοῦ τίθεται ὁ τύπος - *ūrus fuērim* ⁽⁵¹⁶⁾, ἐὰν εἶναι δυνατὸς ⁽⁵¹⁷⁾ ὁ σχηματισμὸς αὐτοῦ: *nōn dubīto ἢ nōn dubītābam quīn, sī possētis (pōtūissētis), venīrētis (ventūri fuerītis). Dīc quidnam factūrus fuēris* (εὐθεῖα ἐρώτ.: *quid factūrus fuisti?*), *sī eō tempore cēnsor fuisses. Nōn dubīto (dubītābam) quīn, si hōc facērētis (fēcissētis), vos paenītēret (paenītūisset ἢ quīn vitūpērāti essētis).*

2) Ἡ *a. c. i.* = σύνταξις ἀναπληροῦσα ἐξηρητημένην ἀπόδοσιν ὑποθέσεως ἀναλήθους λαμβάνει διὰ τὸ παρὸν καὶ τὸ παρελθὸν τὸν τύπον -*ūrum fuisse* (§ 120), ἐκτὸς ἐὰν ὁ τύπος εἰς -*ūrus* εἶναι ἀδύνατον νὰ σχηματισθῇ ⁽⁵¹⁸⁾ ἢ ἐκτὸς ἐὰν τὸ ρῆμα τῆς ἀποδόσεως εἶναι παθητικῆς φωνῆς, ὁπότε γίνεται χρήσις τῆς περιφράσεως *futūrum fuisse* ἢ μὲ παρατατικὸν ὑποτακτικῆς. Οὕτω τὸ *sī hōc crēdēres (crēdīdisses), errāres (errāvisses)* γίνεται: *dīco (dīcēbam, dīxi) tē, sī hōc crēdēres (crēdīdisses), errātūrum fuisse*, ἐπίσης τὸ *sī hōc facērētis (fēcissētis), castīgārēmīni (castīgāti essētis)* γίνεται: *dīco (dīcēbam, dīxi), sī hōc facērētis (fēcissētis), futūrum fuisse ἢ castīgārēmīni*. Ὡσαύτως τὸ *sī hōc facēres (fēcisses), tē paenī-*

⁽⁵¹⁶⁾ Σπανίως -*ūrus fuisset* κατὰ τοὺς κανόνας τῆς ἀκολουθίας τῶν χρόνων (§ 276): *quaero (quaerēbam), nūm, sī id dīxisses, errātūrus fuēris (fuisses)*. Δὲν τίθενται εἰς ὑπερσυντέλικον τῆς ὑποτακτικῆς αἱ ἀποτελεσματικά καὶ αἱ διὰ τοῦ *quīn* εἰσαγόμεναι (*nōn dubītābam quīn, sī id dīxisses, errātūrus fuēris*).

⁽⁵¹⁷⁾ Ἐὰν δηλ. ἔχη μετοχὴν μέλλοντος εἰς -*ūrus* καὶ ἐὰν δὲν εἶναι τὸ ρῆμα παθητικόν.

tēret (paenītuisset) γίνεται: scīo (scīēbam), sī hōc facēres (fēcisses), futūrum fuisse ūt tē paenītēret⁽⁵¹⁸⁾.

Σημ. Αἱ ἐκφράσεις αἱ δηλοῦσαι τὸ δυνατόν, τὸ δέον (§ 290 Σημ. καὶ 247 Σημ.) ὡς ἀπόδοσις τοῦ ἀπραγματοποιήτου εἰς τὴν a.c.i.: σύνταξιν γίνονται ἀπαρέμφατον τοῦ ἐνεστώτος ἢ παρακειμένου ἢ τέλος τίθενται εἰς ὑποτακτικὴν τοῦ παρακειμένου (ἀντὶ ὑπερσυντελικού): dīco vos, sī hōc facērētis (fēcissētis), vitupērāri posse ἢ dēbēre ἢ vitupērandos esse (vitupērāri pōtuisse ἢ vitupērandos fuisse). Nōn dubīto quīn, sī hōc fēcissētis, vitupērāri pōtuerītis ἢ vitupērāndi fuerītis. Nōn dubītō quīn, sī hōc crēdīdisses, errāre potūeris.

§ 292. Παραβολικαὶ ἢ συγκριτικαὶ προτάσεις μὲ τὸ sī.

Τὸ sī δύναται νὰ συναφθῇ μὲ παραβολικὰς ἐκφράσεις: ūt sī, vēlūt sī (καὶ ἀπλῶς vēlūt) = ὥσεί, ὥσάν, tam quam sī (καὶ ἀπλῶς tamquam), aequē (perindē) ac sī = ὥσάν εἰ, ὁμοίως ὥσπερ ανεί, ὁμοίως ὥσάν, quāsi⁽⁵¹⁹⁾ = ὥσεί, ὥσάν κλπ. καὶ συντάσσεται μὲ ὑποτακτικὴν, ἐπειδὴ τὸ περιεχόμενον εἶναι μόνον ὑποτιθέμενον. Ἡ ἀπόδοσις ἔχει ἡττον συνήθως τὰ συσχετικὰ δεικτικά: itā, itēm, sic, proindē (perindē σπάν.) κλπ. (ἰδ. καὶ § 281): sic vīve cum hōmīnībus, tamquam sī (vēlūt sī) deus vīdēat. Amīci absentis negōtīa aequē tuērī dēcēt ac sī tua negōtīa sint. Quāsi tua rēs agātur, itā labōras.

§ 293. **Σημ.** Μὲ τὸ sī δύναται ἐπίσης νὰ συνάπτεται:

1) τὸ sēd, vērō, autem, quod: sēd sī, sī vērō, sī autem, quod sī (εἰ οὖν, ἐὰν τοίνυν, εἰ δέ, ἀλλ' ἐὰν) μετὰ προηγούμενον (ἢ συμπληρούμενον) sī, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον sīn ἢ sīn autem = εἰ δέ, ἐὰν δέ, ἀλλ' ἐὰν τούναντιον: sī vērum dīcis, laudābēris, sīn (autem) falsum, pūnīeris.

2) δύναται τὸ sī νὰ συναφθῇ μὲ τὸ nē (π.χ. εἰς τὸ nīsi⁽⁵²⁰⁾) = εἰ μὴ, πλὴν εἰ, ἐκτός ἐάν), ὅταν ἢ ἀρνησις ἀνήκη εἰς ὅλην τὴν προηγούμενην πρότασιν ἢ μὲ τὸ nōn (π.χ. sī nōn = ἐὰν μὴ, ἐὰν δέν, ὅταν ἀποφάσκη μεμονωμένην λέξιν [§ 290]): parvī sunt forīs arma, nīsi est cōnsīlīum domī (ὁ στρατός εἶναι μικρὰς ὠφελείας ἐκτός τοῦ πατρίου ἐδάφους, ἐὰν μὴ ὑπάρχῃ ἐντός τοῦ Κράτους ἢ σύνεσις). Sī id fēcēris, māgnam habēbo grātīam, sī nōn fēcēris (ἢ ἀπλῶς sī mīnus, sīn mīnus, sīn alīter, [sī sēcus, sīn sēcus

⁽⁵¹⁸⁾ Ἐὰν δηλ. τὸ ρῆμα δὲν ἔχῃ ὑπτιον.

⁽⁵¹⁹⁾ Ἐκ τοῦ quāsi sī. Τὸ quāsi sī εἶναι προκλασσικόν καὶ σπάνιον. Quāsi vērō (ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ εἰρωνικῶς).

⁽⁵²⁰⁾ Ἐκ τοῦ nē-sei (nē-sī, nī-sī, πρβλ. sēmēl καὶ sīmīlis).

σπανιώτερον, sī contrā ποιητ.] πρὸ πάντων χωρὶς ρῆμα = εἰ δὲ μή, ἐὰν δὲ μή), īgnōscam (θὰ συγχωρήσω).

Ἐπίσης τίθεται τὸ sī nōn, ἐὰν ἀκολουθῇ εἰς τὴν κυρίαν ἢ εὐκόλως δύναται νὰ βοηθῇ ἐπανορθωτικὴ πρότασις μετὰ τὸ ἄτ, tāmēn, certē, saltem, ἄτ tāmēn, ἄτ certē, ἄτ saltem (ἀλλ' οὖν, ἀλλ' οὖν γε, ἐν πάσῃ ὁμῶς περιπτώσει): dolōrem, sī frangēre nōn potēro, (certē) occultābo, ἢ ἐὰν προηγήται πρότασις μετὰ τὸ sī: ferrum sī exercēas, conteritur; sī nōn exercēas (ἢ sī mīnus), tāmēn rūbīgo (ἢ σκωρία) interficit.

3) τὸ fortē, quidē: sī fortē⁽⁵²¹⁾ = εἰ ἄρα, ἂν τυχόν, sī quidē = εἴπερ, εἴγε, καθ' ὅσον (σχεδὸν = quoniam): vīsam eum, sī fortē est domī (ἐπισκέπομαι τοῦτον, εἰ οἴκοι ὦν τυγχάνει).

Σημ. Μετὰ ἀρνητικὰς ἐκφράσεις (ἰδίως τὸ nōn) τίθεται εἰς τὴν κυρίαν, ὡς καὶ εἰς τὴν Ἑλληνικὴν, τὸ nī sī (nī sī nōn ἢ nōn nī sī)⁽⁵²²⁾ μετὰ σημασίαν ἐπιρρηματικὴν = dumtaxat (εἰμὴ, πλὴν, ἐκτός, ἐκτὸς μόνον, παρὰ μόνον): nī sī in bonis (in bonis = inter bonos vīros) amīcītīa esse nōn potest (μόνον μεταξὺ τῶν χρηστῶν ἀνδρῶν δύναται νὰ ὑπάρχῃ φιλία ἢ δὲν δύναται νὰ ὑπάρχῃ φιλία εἰμὴ [παρὰ μόνον] μεταξὺ τῶν χρηστῶν ἀνδρῶν).

Περὶ τοῦ etsī (ἐκ τοῦ et καὶ sī), tametsī (ἐκ τοῦ tamen καὶ etsī), etīamsī (ἐκ τοῦ etīam καὶ sī) ἰδὲ § 294.

§ 294. ζ) Ἐναντιωματικαὶ προτάσεις.

Αὗται εἰσάγονται διὰ τῶν ἐναντιωματικῶν (§§ 162-163) συνδέσμων etsī, tāmetsī, etīamsī (εἰ καί, καὶ εἰ, καὶ ἐὰν), οἷτινες συντάσσονται, καθὼς τὸ sī, (ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ) μετὰ ὁριστικὴν: etsī homīnēs fallis, deum tāmēn fallēre nōn potēris. Mihi nōn persuāsisset (ἀπραγματοποιήτον), etīamsī cupīvisset. Δέχεται ἐπίσης ὁριστικὴν⁽⁵²³⁾ ὅλων τῶν χρόνων τὸ quamquam (εἰ καί, καίτοι, καίπερ, μολονότι), καθότι ὡς ἀναφορικὸν ἔχει γενικὴν σημασίαν (§ 278): medīci quamquam intellēgunt saepe,

(521) Nī sī fortē = εἰ μὴ ἄρα, ἐὰν μὴ τυχόν, nī sī vērō = εἰ μὴ ἄρα, μὴ τυχόν, ἐὰν μὴ τυχόν) (τὸ τελευταῖον πάντοτε εἰρωνικῶς) δέχονται, συνήθως μετὰ ἀρνησιν, μόνον ὁριστικὴν: nēmo saltat sōbrius, nī sī fortē īnsānit. Nī sī vērō existīmātis dēmentem (ἀνόητον) P. Africānum fuisse.

(522) Εἰς τὴν δόκιμον γλῶσσαν πάντοτε κεχωρισμένως. Ἄξιον προσοχῆς: nescīō (neque... scīō) nī sī = γνωρίζω μόνον ὅτι.

(523) Πρβλ. καὶ quamquam putem. Τὸ quamquam εἰς τοὺς ἔπειτα χρόνους τίθεται ἐνίοτε μετὰ τὸν irrealis ἢ τὸν potentiālis (quamquam sint).

tāmen (ἢ sānē ἐνισχυτικὸν τῆς ἀντιθέσεως) numquam dīcunt aegris illō morbō eos esse morītūros.

Σημ. Quamquam ἐν ἀρχῇ προτάσεως ὡς ἐπανορθωτικόν: quamquam quid loquor? (ἀλλὰ μέντοι, τί λέγω; καίτοι τί λέγω; καὶ ὁμως τί λέγω;).

Συντάσσονται πάντοτε μὲ ὑποτακτικὴν (coni. concessivus § 252γ): 1) quamvīs, quantumvīs (=εἰ καί, καὶ εἰ, καίπερ, μολονότι): ferāmus sortem nostram, quamvīs sit dūra atque acerba (ἄς ὑποφέρωμεν τὴν τύχην μας, ἀκόμη καὶ ἂν τύχη νὰ εἶναι σκληρὰ καὶ λυπηρὰ).

2) cum (cum concessivum). 'Ιδ. § 286,3.

3) ūt (=καὶ ἂν [ὑποτεθῇ ὅτι] καὶ ἀρνητικῶς ūt nōn, ūt nūllus ἢ σπανιώτατα nē), licet=καὶ ἂν, κἂν (τὸ licet ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον μὲ ἐνεστώτα ἢ παρακείμενον). 'Ιδ. § 252.

Σημ. Τὸ quamvīs = ὅσον βούλει, ὅσον καὶ ἂν θέλῃς συνάπτεται καὶ μὲ ἐπίθετον (ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον οὐχὶ ὑπερθετικοῦ βαθμοῦ) ἢ μὲ ἐπίρρημα: quamvīs eruditus homo. Quamvīs subitō. Τὸ quamvīs συντάσσεται σπανιώτατα (ποιητ. καὶ μτγν.) μὲ ὀριστικὴν (κατ' ἀναλογίαν πρὸς τὸ quamquam): erat dignitāte regīa, quamvīs carebat nōmīne (εἶχε βασιλικὸν ἀξίωμα, εἰ καὶ δὲν μετεχειρίζετο τὸν βασιλικὸν τίτλον, καίπερ οὐ χρώμενος τῷ βασιλικῷ ὀνόματι).

Ἐξηρτημέναι προτάσεις καθ' ὑποτακτικὴν.

§ 295.ζ) Ἀποτελεσματικαὶ (ἢ τῆς ἀκολουθίας) προτάσεις.

α) Ūt.

Προσημείωσις. Περί τοῦ ūt εἰς τὰς ἀναφορικὰς παραβολικὰς καὶ χρονικὰς προτάσεις εἶδομεν ἀνωτέρω (§ 281 καὶ 289). Εἰς τὰς ἀποτελεσματικὰς ἀρχικῶς ἐσήμαινεν ὅπως: πρβλ. τῆς Ἑλλ. ὡς τε.

Αἱ ἀποτελεσματικαὶ εἰσάγονται:

1) διὰ τοῦ ūt = ὥστε (καὶ ἀρνητικῶς ūt nōn = ὥστε οὐ, ὥστε μὴ, ὥστε δέν, ὥστε νὰ μὴ, ūt nēmo, ūt nūllus, ūt nīhīl) καὶ τίθενται καθ' ὑποτακτικὴν τῆς ὁποίας συνηθέστατα προηγεῖται δεικτικόν (δηλ. ἀντωνυμία ἢ ἐπίρρημα ἢ δεικτικὴ⁽⁵²⁴⁾ ἔννοια, π.χ. itā,

⁽⁵²⁴⁾ Ἐὰν δὲν προηγῇται τοιοῦτόν τι, μεταφράζεται ὁ ūt διὰ τοῦ: εἰς τρόπον ὥστε, τοσοῦτον ὥστε.

sic [tam μὲ ἐπίθετα καὶ ἐπιρρήματα], adēd, adēd nōn, itā nōn, ūsque eō, tantōrēre [μὲ ρήματα], is [= ēiusmōdi], tālis, tantus, tōt κ.τ.τ.): sic Atticus Graecē loquebātur, ūt Athēnis nātus esset vidērētur (τόσον [πολὺν] ὥστε νά..., τόσον... ὥστε νὰ ἐφαίνετο ὅτι ἐγεννήθη ἐν Ἀθήναις). Consilium tuum tāle est, ūt mihi nōn prōsit (ὥστε νὰ μὴ με ὠφελῇ = nōn tāle est, ūt prōsit). Περὶ τῆς ἀκολουθίας τῶν χρόνων τῶν προτάσεων ἰδὲ § 277.

Σημ. Quam ūt μετὰ συγκριτικόν=ἢ ὥστε, ἢ ὥς. Ἰδὲ § 281.

2) Δι' ἐκφράσεων δηλουσῶν: τὸ συμβαίνειν ⁽⁵²⁴⁾. Αἱ ἀπρόσωποι αὗται ἐκφράσεις εἶναι: fīr (γίγνεται), fīeri potest (εἶναι δυνατόν [νὰ συμβῇ]), accidit (ἐνέχit, contingit), est (συμβαίνει), accidit ūt (προστίθεται ὅτι, πρὸς τούτοις, ἐπίσης), relinquītur (ὑπολείπεται), in eō est ūt (εἰς τοῦτό ἐστι, κοιτεῦναι νά...): (nōn) fīeri potest ūt fallar=(δὲν) εἶναι δυνατόν (νὰ συμβῇ) νὰ σφάλωμαι.

Σημ. Πρβλ. τοὺς μεταβατικούς ἢ τοὺς εἰς τὸ τέλος τύπους: restat, reliquum est (ὑπολείπεται νά...), sequītur (=efficitur) ūt: π.χ. sequītur ūt falsum sit (ἐκ τούτου ἐπεται ὅτι=id falsum esse sequītur ἢ intelligītur).

Τὸ mōs est (ἢ mōris est), cōnsuetūdo est (ἔθος ἐστὶν ὅτι...) κυμαίνονται μεταξὺ τοῦ ūt καὶ τῆς a.c.i.=συντάξεως.

Περὶ τῆς ἀκολουθίας τῶν χρόνων τῶν προτάσεων τοῦτων ἰδὲ § 277.

§ 296. β) Quīn ⁽⁵²⁶⁾ (πάντοτε μετ' ἀρνητικὴν κυρίαν πρότασιν).

Τὸ quīn κεῖται ἀντὶ τοῦ ūt nōn: nūlla fuit cīvitas, quīn Caesāri parēret (οὐδεμία ὑπῆρχε πολιτεία χωρὶς νὰ [ὥστε νὰ μὴ] ὑπακούῃ εἰς τὸν Καίσαρα). Nūquam accēdo, quīn abs te abēam dōctōr (οὐδέποτε προσέρχομαι χωρὶς νὰ ἀπέρχομαι ἀπὸ σοῦ σφώτερος). Ἰδ. § 266 Σημ. δ'.

⁽⁵²⁵⁾ Αὗται εἶναι ὑποκειμενικαὶ προτάσεις.

⁽⁵²⁶⁾ Τὸ quīn προήλθεν ἐκ τοῦ quī (ἀφαίρ. τοῦ quī) πῶς; διατί; καὶ πῶς, ἐπομένως = cūr nōn? (διατί ὅχι; πρβλ. quīn abis? διατί (ἢ πῶς) δὲν ἀπέρχομαι, ἀπείθε ταχέως. Quīn respondes? διατί (ἢ πῶς) δὲν ἀποκρίνεσαι; Τὸ quīn ἐπίσης τίθεται καὶ με προστακτικὴν ἐκ συμφύσεως δύο συντάξεων: quīn mē aspice (ἐκ τοῦ quīn mē aspicias? καὶ τοῦ aspice mē [§ 254 β]).

Σημ. 1) *Facere nōn possum* (ἢ *fiēri nōn potest* κ.τ.τ.) *quī n* (ἢ *ŭt nō n*) *te reprehendam* (ὁφείλω χωρὶς ἄλλο νὰ σε μεμφθῶ). 2) *Quī nōn* (*quae nōn, quod* [ὄνομαστ. ἢ αἰτιατ.] *nōn*): *Timolēontem māter nōn aspēxit quī n* (= *quae nō n, ŭt nō n*) *patricīdam eum compellāret* (τὸν *T.* ἡ μήτηρ δὲν ἠτένεισε χωρὶς νὰ τὸν φωνάζῃ...). *Quis est* (= *nēmo est*) *quī n scīat*=*τίς ἀγνοεῖ*; (*πᾶς τις γνωρίζει*). 3) *Nōn* (*haud*) *multum* (ἢ *pārum*) *abest, quī n* (οὐ πολλοῦ δέω). *Nōn multum abērat, ŭt urbs capērētur* (ὀλίγον ἔλειψε νὰ ἀλωθῇ ἡ πόλις). 4) Μετὰ τὰς ἀρνητικὰς τελικὰς τοῦ *παρὰ* λείπειν, κωλύειν κλπ. ἰδὲ § 301.

**Μετάβασις εἰς τὰς ἐξηρημένους (πλαγίας)
ἐρωτηματικὰς προτάσεις.**

Μετὰ τὰς ἀρνητικὰς ἢ ἀρνητικῆς σημασίας προτάσεις, οἷον *nōn dubīto*, (⁵²⁷) *dubīum nōn est* = δὲν ἀμφιβάλλω ὅτι, *nōn īgnōro*, *dubītārī nōn potest, quis dubītāt, nōn ambīgītur* [σπαν]. κλπ. ἀκολουθεῖ ἀντικειμενικὴ καὶ ἐνίοτε ὑποκειμενικὴ πρότασις μὲ τὸ *quī n*: *quis dubītet, quī n* (*τίς δύναται νὰ ἀμφιβάλλῃ ὅτι*) *in virtūte dīvītīae* (ὁ πλοῦτος) *sint. Quis īgnōrat quī n tria Graecōrum genēra sint* (*τίς ἀμφιβάλλει ὅτι* = οὐδεὶς ἀμφιβάλλει ὅτι...). Περὶ τοῦ *dubīto* -*nē* (ἀμφιβάλλω ἄν) ἰδὲ § 297.

II. ΕΞΗΡΤΗΜΕΝΑΙ ΕΡΩΤΗΜΑΤΙΚΑΙ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ (⁵²⁸)

§ 297. Αἱ πλάγια ἐρωτήσεις, ὡς ἀνήκουσαι εἰς τὰς ἐσωτερικὰς ἐξηρημένους προτάσεις, συντάσσονται μὲ ὑποτακτικὴν. Τίθενται ἰδίως μὲ ρήματα δηλοῦντα ἐρωτᾶν, λέγειν, γινώσκειν καὶ εἰσάγονται, ὡς καὶ αἱ εὐθεῖαι, διὰ τῶν ἐρωτηματικῶν ἀντωνυμιῶν κλπ. Μόνον τὸ *nūm* (εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς ἐξηρημένης) καὶ τὸ -*nē* (προσαρτώμενον εἰς τὴν το-

(⁵²⁷) Τὸ *nōn dubīto* (δὲν ἀμφιβάλλω, σαφῶς οἶδα) δύναται νὰ συνταχθῇ καὶ μὲ *a.c.i.*, διότι κατὰ λιτότητα τὸ *nōn dubīto*=*crēdo, mihi persuāsum est* (= πιστεύω, πέπεισμαι). Τὸ *nōn dubīto* (=δὲν διστάζω) κυμαίνεται μεταξὺ τοῦ ἀπαρεμφάτου καὶ—σπανιώτερον—τοῦ *quī n*: *nōn dubīto mē tempestātībūs obnīum ferre* ἢ *quī n mē obnīum fēram* = οὐκ ὀκνῶ (τολμῶ, δὲν διστάζω) ἀντίον ἵναί τοῖς κινδύνοις.

(⁵²⁸) Τίθενται καθ' ὑποτακτικὴν καθὼς καὶ αἱ διὰ τοῦ *quī n* προτάσεις μετὰ τὸ *nōn dubīto*, ὡς προσερχόμεναι ἐκ τοῦ *coniunctīvus dubītātīvus* (§ 250), π.χ. *quaero, quid faciām* (ἐρωτῶ τί πρέπει νὰ κάμω). *Quaerit, quid sentīant* (ὑποτακτικὴ ἄλλοτρίως γνώμης [§ 274 B]) = ἐρωτᾷ τί νὰ σκέπτονται).

νιζομένην λέξιν) κεῖνται ἄνευ διαφορᾶς τινος. Τὸ *nōnnē* ἀπαντᾷ εἰς τὸν Κικέρωνα καὶ μόνον μετὰ τὸ *quaero* (ἐρωτῶ): *incertum est, quandō lēgātus ventūrus sit* (θα ἔλθῃ). *Nuntiā, nūm lēgātus vēnērīt* (ἀνάγγελον ἂν ἦλθε). *Quaero, nūm ita sit* (ἐρωτῶ, εἰ ἔχει οὕτως). *Quaero ā tē, nōnnē putes* (σ' ἐρωτῶ, ἂν δὲν πιστεύεις...). *Dubīto, prōfuērītne* (= *dubīto an nōn prōfuērīt*) *Alcibiādēs patriāe suae* (ἀμφιβάλλω ἂν, ἔχω ἀμφιβολίαν ἂν ὁ Ἀλκιβιάδης ὠφέλησε τὴν πατρίδα του, ἴσως δὲν ὠφέλησεν...).

Σημ. α'. Τῆς ἀκολουθίας τῶν χρόνων καὶ τῆς χρήσεως τοῦ *prōn. reflexivum* πρέπει νὰ γίνεται αὐστηρὰ χρήσις: *quaero, num* *iniūstē aut imprōbē fēcērīt* (ἐρωτῶ ἂν ἀδίκως ἢ φαύλως ἔπραξε). *Nesciō verumne* *hōc sit* ἢ *nesciō hōcne sit verum* (ἀγνοῶ ἂν πράγματι τοῦτο ἀληθεύῃ).

Σημ. β'. Τίθεται ἀπλῆ ἐξηρητημένη ἐρωτηματικὴ πρότασις καθ' ὑποτακτικὴν μετὰ τὸ *haud scīo, nesciō an* (⁵²⁹), *dubīto* (ἢ *dubium, incertum est*) *an* (ἀμφιβάλλω, ἀμφίβολον εἶναι ἂν), ἅπερ ἰσοδυναμοῦν πρὸς τὸ ἐπίρρημα ἴσως=fortasse (⁵³⁰): *dubīto, an Venusiām tendam* (ἀμφιβάλλω [ἂν πρόειπ] νὰ ὑπάγω εἰς Β.) = ἴσως νὰ κατευθυνθῶ εἰς Βενουσίαν. *C. Gracchus sī vīxisset diutius* (εἰ πλείω χρόνον ἐβίωσεν), *eloquentiā nesciō an... habūisset parem nemīnem* (ἴσως οὐκ ἂν εἶχεν ὅμοιον οὐδένα [δυσκόλως θὰ εἶχεν ὅμοιον]). *Haud scīo an alīter sentiās* (ἴσως νὰ ἔχῃς ἄλλην γνώμην, ἴσως φρονεῖς ἄλλως).

Μετὰ τὰ ρήματα τὰ σημαίνοντα: *προσδοκᾶν, πειρᾶσθαι* (π.χ. *spectāre, exspectāre, cōnārī, quaerēre, temptāre, experīrī*) τίθεται, ὥς καὶ εἰς τὴν Ἑλληνικὴν, τὸ *sī* (εἰ, εἴπως, διὰ νὰ ἔδῃ [νὰ ἔδωσιν] ἂν) με ὑποτακτικὴν, ἰδίως τοῦ *possum*: *illi vadum flūmīnis temptāre* (= *temptābant*), *si transīre possent* (εἴπως δύναιντο...). Συχνάκις δύνονται νὰ ὑπονοηθῇ μετοχὴ τις τῶν τοιούτων ρημάτων (π.χ. *spectans* κλπ.): *circumfunduntur ex reliquis hostes partibus* (ἐνν. *temptantes*; ἀποπειρώμενοι), *sī quem aditum repērīre possent*.

(⁵²⁹) Τὸ *nesciō quis* (ἢ *quid*) τίς, τί (οὐκ οἶδ' ὅστις, ὅτι) καὶ *nesciō quō mōdo* (οὐκ οἶδ' ὅπως, ἀθελήτως, δυστυχῶς) τίθενται ἀπολύτως, τ.ἔ. ἀσχέτως πρὸς τὴν κατασκευὴν τοῦ λόγου: *nesciō quid maius nascitur Iliadē*.

(⁵³⁰) Τὸ ἴσως δὲν λέγεται *nesciō an nōn, dubīto an nōn* (*an nēmo, an nihīl, an nullus* [§ 297 Σημ. β']), ἀλλὰ λέγεται *forsitān* = *incertum est an* (ἐκ τοῦ *fors sit an* [ποιητ. *forsit*, καὶ συντομώτερον *ποιητ. καὶ μὲν*, *forsan* ἐκ τοῦ *fors an*] συνήθως με ὑποτακτικὴν καὶ — ἥτιον ὁρθῶς — σπανιώτερον με ὀριστικὴν).

§ 298. Ἐάν ἡ ἀναφορικὴ πρότασις περικλείῃ τὸ ἀντικείμενον ρημάτων ἐχόντων τὴν σημασίαν τοῦ ἐρωτᾶν, λέγειν, γιγνώσκειν, τίθεται αὕτη καθ' ὑποτακτικὴν (ἐξηρητημένη ἐρώτησις [§ 298]), ἄλλως καθ' ὀριστικὴν: *multi nōn vērunt (= scīunt γνωρίζουν), quā viā ad virtūtem perveniātur (τὴν ὁδὸν τῆς ἀρετῆς).*

Μὲ ἄλλα ρήματα τίθεται ἡ ἀναφορικὴ πρότασις καθ' ὀριστικὴν: *dā mihi, quod vōles.*

Σημείωσον τὰς διαφοράς: *Aenēas nārrat ea, quae gessit, Didōni* (διηγεῖται τὰ κατορθώματά του). *Nārrā mihi, Aenēā, quae gessēris* (τί ἔπραξας, διηγῆθι). *Quaerē, ubi liber est* (ἐρεῦνησον ἐκεῖ ὅπου εἶναι τὸ βιβλίον, εἰς τὴν θέσιν τοῦ βιβλίου). *Quaerē, ubi liber sit* (ζήτησον [νὰ εὑρῃς] ποῦ εἶναι τὸ [ἐγκαταλελειφθὲν] βιβλίον). *Dīcam, quid sentīam* (θὰ εἴπω τί φρονῶ, θὰ εἴπω τὴν γνώμην μου). *Dīcam (id), quod sentīo* (θὰ εἴπω [τοῦτο], ὅπερ σκέπτομαι, τὴν πραγματικὴν σκέψιν μου). Τὸ *quod sentīo* τίθεται εἰς τὴν ὀριστικὴν, διότι εἶναι προσδιορισμὸς τοῦ τιθεμένου ἢ νοουμένου *id*.

III. ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΕΠΙΘΥΜΙΑΣ (§ 253)

§ 299. Α) Τελικαὶ προτάσεις (⁵³¹)

1) Προτάσεις δηλοῦσαι διαταγὴν καὶ ἐπιθυμίαν:

Προσημείωσις. Ἡ ἐξηρητημένη πρότασις εἶναι τὸ ἀντικείμενον ἐνεργητικῶν ρημάτων καὶ τὸ ὑποκείμενον τῶν παθητικῶν, π.χ. *cūrā ūt valēas* (κοίταξε τὴν ὑγίαν σου). *Cūrandum est, ūt sit mens sāna in corpore sānō*=φροντιστέος ἐστὶ τοῦς ὑγιῆς ἐν σώματι ὑγιεῖ. Ἀρχικῶς μάλιστα δὲν ἐμεσολάβει σύνδεσμος ὡς φαίνεται ἐκ τῶν φράσεων *fāc vñīas* (ἐλθέ), *cāvē crēdas* (μὴ πίστευε), ἐπίσης πρβλ. *vñlim, ita sit* (§ 253)=θὰ ἐπεθύμουν νὰ ἔχῃ τὸ πρᾶγμα οὕτως.

Αἱ προτάσεις αἱ δηλοῦσαι διαταγὴν καὶ ἐπιθυμίαν εἰσάγονται διὰ τοῦ *ūt*=ἵνα, ὅπως, ὡς (ἄρνησις *nē*) (⁵³²) καὶ

(⁵³¹) Αὗται προέρχονται ἐκ τοῦ *coni. voluntātivus* (§ 252), π.χ. *ēat* (ἴτω, ἄς ὑπάγῃ), *suādēo, ēat* (συμβουλεύω, ἄς ὑπάγῃ) καὶ ἔπειτα *suādeo ūt ēat* (συμβουλεύω νὰ ὑπάγῃ).

(⁵³²) Τὸ *nē* τοῦτο δὲν εἶναι σύνδεσμος, ἀλλ' ἀρνητικὸν μόριον (πρβλ. *nē*), καθὼς ἐξηγεῖται ἐκ τοῦ *ūt nē*. Ἄλλ' ὅταν ἡ ἀρνησις ἀποφάσκη μίαν λέξιν τίθεται *nōn*, ὅπερ, μετὰ τῆς λέξεως εἰς ἣν ἀνήκει, ἀποτελεῖ σημασιολογικῶς νέαν λέξιν: *Caesar aciem instructam habuit, ūt ei potestās nōn dēssset* (*nōn dēssset*=*esset*).

σπανίως διὰ τοῦ ūt nē⁽⁵³³⁾ = ἵνα μή, ὅπως μή, ὥς μή καὶ εἶναι ἐξηρητημέναι α) ἀπορήματα δηλωτικά τοῦ αἰτεῖν (postūlandi), τοῦ συμβουλεύειν⁽⁵³⁴⁾, τοῦ κελεύειν (ἀλλ' ὅχι τοῦ iūbēre⁽⁵³⁵⁾ [a.c.i.]), τοῦ παρρακινεῖν (mōvēre, addūcere, incītāre) κ. ἄ. : cūra ūt valēas (ἐπιμελήθητι νὰ ὑγιαίνης, φρόντισε διὰ τὴν ὑγείαν σου). Cūrābas ūt valēres. Ἐπίσης καὶ ρῆμα dīcendi δύναται νὰ λάβῃ τὸ ūt, ἐὰν σημαίῃ : δίδω διαταγὴν, προτείνω, π. χ. dīxit ūt sīne cūrā esset (εἶπεν [ἔδωκε διαταγὴν] νὰ μείνῃ ἄνευ φροντίδων).

Σημ. Διαφορὰ συντάξεων : persuādēo μὲ a.c.i. (πειθεῖν τινὰ ὅτι), persuādēo ūt (παράκινω τινὰ νὰ), mōvēo⁽⁵³⁶⁾ μὲ a.c.i. (ὑπομνήσκω ὅτι), mōvēo (νουθετεῖν) μὲ τὸ nē (συμβουλεύω νὰ μή), concēdo μὲ a.c.i. (συνομολογῶ ὅτι...) μὲ τὸ ūt (ἐπιτρέπω νὰ).

Παρεκκλίσεις. Τὸ postūlo ἀπαιτῶ (ὅχι προτρέπω = iūbēo, mōvēo) καὶ τὸ impēro κυμαίνονται μεταξὺ τοῦ ūt καὶ τοῦ a.c.i., τὸ permitto, concēdo (ἐπιτρέπω) μεταξὺ τοῦ ūt καὶ τοῦ ἀπαρεμφάτου· ὡσαύτως τὸ cōgīto (προτίθεμαι, cōgo (ἀναγκάζω) καὶ hortor. Τὰ ρήματα τὰ δηλοῦντα ἀποφασίζουν (stātūo, constītūo, dēcerno καὶ mihi plācet) ἔχουν ἐπὶ ταυτοπροσωπίας ἀπαρέμφατον, ἐπὶ ἑτεροπροσωπίας τὸ ūt (εἰς ἀμφοτέρας ὁμως τὰς περιπτώσεις καὶ a.c.i. μὲ γερουνδίζον)⁽⁵³⁷⁾.

Ἐκ τῶν δηλωτικῶν εὐχῆς ρημάτων τὸ μὲν opto λαμβάνει ūt, τὸ δὲ cūrō ἀπαρέμφατον ἢ a.c.i. (§ 260).

§ 300. β') Ἀπὸ verba cūrandi : faciō, afficiō, perficiō (ποιῶ, κατορθῶ νὰ...), ἐπίσης do opēram, vīdēo, id āgo, id specto, committo (διαπρατίνω), impētro (ἐπιτιγχάνω διὰ δεήσεων) ūt : vīdēant cōnsūles, nē quid rēs pūblica dētrīmenti capīat (ὡς ἔχουν διὰ φροντίδος... νὰ μή...). Opēram dāmus, ūt melīores fīāmus.

⁽⁵³³⁾ Τὸ ūt nōn τίθεται ὅταν ἡ ἄρνησις nōn πίπτῃ εἰς μίαν λέξιν : ūt nōn dīcam = διὰ νὰ ἀφήσω ἀμνημόνευτον (= ūt omittam)· εἶναι τύπος τῆς λεγομένης παραλείψεως (praeteritīo). Τοῦ nē dīcam ἡ ἄρνησις nē πίπτει ἐφ' ὅλης τῆς φράσεως : imprūdēns, nē dīcam (ἵνα μὴ εἴπω) dēmēns.

⁽⁵³⁴⁾ Λίαν μεμονωμένως μὲ ἀπαρέμφατον (ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον εἰς τοὺς ποιητάς).

⁽⁵³⁵⁾ Σπανιώτατα μὲ τὸ ūt ἐπὶ ἐπισήμου διαταγῆς.

⁽⁵³⁶⁾ Τὸ mōvēo ἄνευ ἀντικειμένου δέχεται ἀπαρέμφατον.

⁽⁵³⁷⁾ Τὸ cēnsēo ἀπαιτεῖ μόνον a.c.i. (ιδίως μὲ γερουνδίζον) ἢ ūt...

Σημ. Παρεκκλίσεις: Κυμαίνονται: *contendo* (*προσπαθῶ*, πα-σχίζω *νά*) μεταξύ τοῦ *ūt* καὶ τοῦ ἀπαρεμφάτου, *stūdēo* (*προσπαθῶ*, κοιτάζω) μεταξύ τοῦ *ūt* (σπανίως), ἀπαρεμφάτου καὶ *a.c.i.*, *fāc* μὲ *a.c.i.* = *ἐπὶ* *ὅπως* *ὅτι* (π.χ. *fāc anīmos nōn remānēre post mortem*).

Ἡ ἐξακολούθησις τοῦ *ūt* καὶ *nē* γίνεται διὰ τοῦ *nēvē* (*neu*) ἢ *nēquē* πάντοτε μὲ ὑποτακτικὴν: *te rogo atque hortor, nē dēfatīgēre, nēvē diffīdas*, πρβλ. καὶ *nē quis μηδείς* (ἐνισχυ-μένον *nē quisquam μηδείς ἀνεξαιρέτως*) καὶ ἐπιθετικῶς *nē quī, ἢ nē ūllus, nē quid* (καὶ ἐνισχυμένον *nē quicquam*), *nē unquam* (*ἴνα*) *μή ποτε, nē quandō* (*ἴνα*) *μή ποτε, nēcūbi* (*ἴνα*) *μή πον, (nē fortē* *μή τυχόν*).

§ 301. γ') Ἀπὸ *verba impēdīendi*. Τὰ ρήματα τοῦ κωλύειν, ἀνθίστασθαι, ἐναντιοῦσθαι, ἀρνεῖσθαι ἔχουν *nē* (κατὰ τὸ *impēdīo nē ēat κωλύω αὐτὸν νά ὑπάγῃ, δὲν πρέπει νά ὑπάγῃ*) ἢ *quōmīnus* καί, ἐπὶ ἀρνήσεως⁽⁵³⁸⁾, *quīn*: *impēdīor dolōre anīmi, nē plūra dīcam* (*ἐμποδίζομαι ἐκ λύπης νά...*, ἄς *μή* εἴπω *περισσότερα, ἐμποδίζομαι ἐκ λύπης*). *Sententiā nē dīcēret recūsāvit Regūlus* (*ἡρνήθη νά ἀποφανθῇ γνώμην*). *Senectus Sophoclem nōn impēdīvit, quōmīnus (ἢ quīn) tragoedīas scrībēret*.

Σημ. *Prohībēo* (*κωλύω*) ὥς ἐπὶ τὸ πολὺ μὲ ἀπαρέμφατον (ἐνίοτε καὶ μὲ *a.c.i.*). *Recūsō* (*ἀρνοῦμαι*) μὲ ἀπαρέμφατον, μὲ *nē* ἢ *quōmīnus*: *nōn recūsō quīn ἢ quōmīnus. Interdīco* (*ἀπαγορεύω*) καὶ *cāvēo* (*φυλάττομαι*) μὲ τὸ *nē*: *cāvē, nē cādas* (*φυλάξω μὴ πέσης*).

§ 302. 2) Προτάσεις ἐνδοιαστικαί. (*verba tīmendi*)⁽⁵³⁹⁾.

Αἱ ἀπὸ ἐνδοιαστικῶν ρημάτων καὶ ἐκφράσεων φόβου⁽⁵⁴⁰⁾

⁽⁵³⁸⁾ Πρβλ. καὶ τὰς φράσεις: *nihil* (ἢ *nōn*) *praetermitto* (*οὐδὲν παραλείπω*), *nōn mē tēnēo* (*continēo*), *tempēre mihi nōn possum, retīnēri mihi nōn possum quīn* (*δὲν συγκρατοῦμαι ἀπὸ τοῦ νά...*). Ἀρνησιν λανθάνουσιν περιέχουν καὶ αἱ ρητορικαὶ ἐρωτήσεις.

⁽⁵³⁹⁾ Αἱ ἐξηρητημένοι ἀπὸ τὰ ρήματα τοῦ φόβου προτάσεις τῆς εὐχῆς οὐδὲν ἄλλο εἶναι ἢ ἀρνητικαὶ προτάσεις εὐχῆς μὲ τὸν *conī. optātīvus*: *tīmēo nē hostes venīant* = *nē hostes venīant*; *tīmēo* (*εἴθε νά μὴ ἔλθουν οἱ ἐχθροί* *πολὺ τὸ φοβοῦμαι*).

⁽⁵⁴⁰⁾ Π.χ. *perīculum est, in timōre* (*in metū*) *sum, pavor cāpit alīquem κλπ.*

ἐξηρητημέναι προτάσεις εισάγονται διὰ τοῦ *nē* ⁽⁵⁴¹⁾ (*μή, ὅπως μή, μήν, μήπως, νὰ μή*) καὶ *nē nōn* ⁽⁵⁴¹⁾ (*μὴ οὐ, μὴ δέν, μήπως δέν*) ἢ *ūt* ⁽⁵⁴¹⁾ (= *nē nōn*): *tīmēo nē hostes vññant* (*δὲν θέλω τὴν ἄφιξιν καὶ φοβοῦμαι μὴ οὗτοι ἔλθουν*) καὶ *tīmēo nē socīi nōn* *vññant* (*θέλω τὴν ἄφιξιν καὶ φοβοῦμαι μὴ οὗτοι δὲν ἔλθουν*). Πρβλ. *δέδοικα μὴ θάνῃ καὶ δέδοικα μὴ οὐ θάνῃ, tīmēo (vēřeor, mētūo) nē... et ἡ aut (et nē, aut nē): vēřeor, nē hōc turpe sit et minīmē dēcēat.*

Σημ. Τὸ *vēřeor* καὶ *tīmēo* (*διστάζω, δὲν τολμῶ [δελιιάζω] νὰ πράξω* *τι*) δέχονται ἀπαρέμφατον: *vēřeor tē laudāre praesentem.*

§ 303. 3) Προτάσεις καθαρῶς τελικαί.

Αὔται δηλοῦν τὸ τέλος δηλ. τὸν σκοπὸν καὶ εἶναι ἐπιρρηματικαὶ προτάσεις εισαγόμεναι διὰ τοῦ τελικοῦ *ūt* ⁽⁵⁴²⁾ (*ἵνα, ὅπως, ὥς*) καὶ ἐπὶ ἀρνήσεως διὰ τοῦ *nē* (*ἵνα μή, μὴ*): *ēdīmus, ūt vīnāmus, nōn vīnīmus, ūt ēdāmus.* Πολλάκις εἰς τὴν κυρίαν πρότασιν ὑπάρχουν καὶ δεϊκτικά, π.χ. *idēō (idcirco, propter eā, ob hanc causam, eā mente, eō consiliō, eā condiciōne ἢ eā lēge) ūt: Sulla mālo pñētae praemīum tūlit (ἔδωκε), sēd eā condiciōne (ὑπὸ τὸν ὅρον), nē quid postēā scribēret.*

Σημ. Ἀντὶ προτάσεως μὲ τὸ *ūt* δύναται νὰ τεθῇ καὶ ἀναφορικὴ τελικὴ πρότασις (§ 280), ἀλλὰ καὶ τὸ *ad*, τὸ *causā* [μὲ γερούνδιον] ἢ τὸ ὑπτιον εἰς *-um* (§ 273,1).

§ 304. B) Ἐξηρητημέναι (ὑπὸ ὅρον) προτάσεις εὐχῆς.

Αὔται εισάγονται διὰ τοῦ *dūm* (ιδ. καὶ § 287), *mōdō* (*[ἀρκεῖ] μόνον νὰ...*), *dum mōdō* (*ἐὰν μόνον, ἀρκεῖ μόνον νὰ, φθάνει νὰ*)—σπανίως διὰ τοῦ *mōdō ūt*—καὶ ἐκφράζουν εὐχὴν ἢ σύστασιν ὑπὸ ὅρον, ἀναπληροῦσαι ὥς ὑποθετικά τὴν ἐπιρρηματικὴν σχέσιν. Ἐπὶ ἀρνήσεως τίθεται τὸ *nē* ⁽⁵⁴³⁾ (διότι εἶναι ἡ ἔγκλις τοῦ *conī. optā-*

⁽⁵⁴¹⁾ Διὰ τοῦ *nē* δηλοῦται ὁ φόβος μὴ γίνῃ τὸ ἀνεπιθύμητον, ἐνῶ διὰ τοῦ *nē nōn* ἢ *ūt* δηλοῦται ὁ φόβος μὴ δέν γίνῃ τὸ ἐπιθυμητόν.

⁽⁵⁴²⁾ Ἡ *quō* πρὸ τῶν συγκριτικῶν: *lēgem brevem esse oportet, quō facīlius ab imperītis tēnēatur.*

⁽⁵⁴³⁾ Τοῦ *dūm nē* (*ἀρκεῖ μόνον νὰ μὴ*) πρέπει νὰ διακριθῇ ὁ τελικὸς σύνδεσμος *nē dūm* = μὴ ὅτι (ἔτι μάλλον, πολὺ ὀλιγώτερον).

tīvus (§ 253)): *ōdērint, dūm metūant* (ἄς [μὲ] μισοῦν, [πρέπει νὰ μὲ μισοῦν], ἀρκεῖ μόνον νὰ [μὲ] φοβοῦνται)· **κατὰ λέξιν**: *εἶθε μόνον νὰ μὲ φοβοῦνται*). *Omnia tibi ignōscam, dummodo nē* (ἐὰν μόνον μὴ, ἀρκεῖ μόνον νὰ μὴ) *fidem laedas. Mānent ingenia senibus modo permāneat studium et industria* (οἱ γέροντες διατηροῦν τὰς διανοητικὰς δυνάμεις των, ἀρκεῖ νὰ διατηροῦν τὴν ὀρεξιν τῆς μελέτης καὶ τὴν δραστηριότητα). *Tō nēdūm* (μὴ ὅτι, πολὺ ὀλιγώτερον) *δέχεται ὁμοίως ὑποτακτικὴν. Nē Periclēs quidem invidiam potuit effūgere, nēdūm potuerit Alcibiādēs* (οὐδ' αὐτὸς βέβαια ὁ Περικλῆς ἠδυνήθη νὰ διαφύγῃ τὸν φθόνον, μὴ ὅτι (πολὺ ὀλιγώτερον) ἠδυνήθη ὁ Ἀλκιβιάδης, κατὰ μείζονα λόγον ἔπρεπε νὰ ὑποκύψῃ εἰς τὸν φθόνον ὁ Ἀλκιβιάδης).

Σημ. Ἐπὶ τοῦ ἀπραγματοποιήτου (*modus irreālis*) τίθεται παρατακτικὸς ἢ ὑπερσυντέλικος, καὶ ἂν ἀκόμη ἡ κυρία πρότασις ἀνήκῃ εἰς χρόνον τοῦ παρόντος (ιδ. καὶ § 291,1): *summas laudes merentur* (ἄξιοι εἶναι) *Athēniēnses, dummodo nē tam lēves fuissent* (εὐχὴ ἀπραγματοποιήτος).

§ 305. Πλάγιος λόγος.

Πλάγιος λόγος (*ōrātio oblīqua*) εἶναι ἡ ἐξάρτησις εὐθέος λόγου (*ōrātio rēcta*) ἀπὸ ρῆμα λεκτικὸν (ὑπάρχον ἢ ὑπονοούμενον), αἰσθητικόν, γνωστικόν, δοξαστικόν (*verbā sentiendi et dēclārandi*) καὶ δὴ μὲ μίαν μεταβολὴν τοῦ προσώπου καὶ τῆς ἐγκλίσεως (ἐφ' ὅσον τὸ ρῆμα δὲν εἶναι εἰς τὴν ὑποτακτικὴν).

Εὐθύς λόγος: *Egō, inquit* ⁽⁵⁴⁴⁾ *Ariostus, prius in Galliam vēni quam tū* (σὺ [ὦ Καῖσαρ]). *Quid tibi vīs? Cūr in meas possessiones vēnis?*

Κανόν. Πλαγιαζονται εἰς αἰτιατικὴν μὲ ἀπαρέμφατον ⁽⁵⁴⁵⁾ α) πᾶσαι αἱ κύριαι προτάσεις κρίσεως (§ 248 καὶ

⁽⁵⁴⁴⁾ Ὁ εὐθύς λόγος εἰσάγεται διὰ τοῦ ἐλλειπτικοῦ ρῆμ. *inquam* (λέγω). Ἰσοῦτο τίθεται μετὰ μίαν ἢ δύο λέξεις καὶ προηγείται τοῦ ὑποκειμένου. Ἐπίσης χρησιμοποιεῖται καὶ τὸ *āio*, ἀλλὰ παρενθετικῶς, ἐκτὸς ἐὰν ὁ λόγος εἶναι πλάγιος: *patrīa, ut ait Cicēro, summum bonum est*.

⁽⁵⁴⁵⁾ Ἀλλὰ καὶ εἰς ὑποτακτικὴν, ἐὰν εἶναι *coni. dubitātīvus* ἢ *potentīālis* (quis dubitet?).

262), ὥς καὶ αἱ ἰσοδυναμοῦσαι πρὸς αὐτὰς ρητορικαὶ ἐρωτήσεις⁽⁵⁴⁶⁾ τοῦ α' καὶ ὥς ἐπὶ τὸ πλεῖστον τοῦ γ' προσώπου.

β) Πλαγιαρίζονται εἰς ὑποτακτικὴν ἐνεστώτος ἢ παρατατικοῦ 1) πᾶσαι αἱ κύριαι προτάσεις προσταγῆς καὶ ἐπιθυμίας (ἄρν. πῆ), 2) πᾶσαι αἱ καθ' αὐτὸ ἐρωτηματικαὶ προτάσεις (τοῦ β' προσώπου), 3) πᾶσαι αἱ δευτερεύουσαι τοῦ εὐθέος λόγου. Τέλος παραμένουν ὡσαύτως εἰς τὴν ὑποτακτικὴν πᾶσαι αἱ ἀνεξάρτητοι ἐρωτηματικαὶ προτάσεις.

α) Παραδείγματα⁽⁵⁴⁷⁾.

Εὐθύς λόγος

Magna, inquit Cicero, **vis est** cōnscientiae.

Hōc sīnē ũllā dubitatīōne **cōfirmāverim** (ὑποτ. δυνητ.), eloquentiam esse rem ũnam omnium difficillimam.

Num etiam recentium iniuriarum memoriam **dēpōnere** possum? (ρητορ. ἐρώτ. 'Ἡ ἔννοια εἶναι : nōn possum).

Πλάγιος λόγος

Cicero ait ἡ dicit magnam **esse vim** cōnscientiae.

Cicero profitetur ἡ dicit sē hōc sine ũllā dubitatīōne **cōfirmāre** (ἢ **cōfirmātūrum esse**) eloquentiam κλπ.

Caesar ita respondit: num etiam recentium iniuriarum memoriam **sē dēpōnere posse**.

β) Παραδείγματα.

Subvenite misero **mihi**, **ite** obviam iniuriae

Nolite iniusta **ā mē petere**.

Nē **rediēris**, mī fili.

Quam quisque **nōrit** artem in hāc sē **exercēat**.

Clāmavit ut **subvenirent** misero **sibi**, **irent** obviam iniuriae.

Respondit nē iniusta **ā sē petērent**.

Respondit nē filiūs **rediret**.

Apud Graecos in prōverbio erat ut quam quisque **nōset** artem in hāc sē **exercēat**.

⁽⁵⁴⁶⁾ Αἰσθαι, κατὰ τὸν μόνον ἐρωτηματικαί, εἶναι κυρίως ἀποφάνσεις. Διὰ τούτων δὲν δηλοῦται ἄγνοια ἢ ἀμφιβολία, ἀλλ' ἀκράδαντος (περὶ τοῦ ἐναντίου) βεβαιότης, διὸ καὶ οὐδεμία ἀπάντησις ἀναμένεται.

⁽⁵⁴⁷⁾ Εἰς τὴν ἀρχαίαν Ἑλληνικὴν ἀκολουθεῖ μετὰ τὰ λεκτικὰ ἀπαρέμφατον ἢ εἰδικὸς λόγος, μετὰ τὰ δοξαστικὰ καὶ τὸ φάναι ἀπαρέμφατον καὶ μετὰ τὰ αἰσθητικὰ καὶ γνωστικὰ εἰδικὸς λόγος. Διαφέρει ἄρα τοῦ λατιν. πλαγίου λόγου.

Omnīa **periē** runt; **cō** sūlīte, mī-
lītes, salūti **vestrae**.

Quid **veremī** ni?

Quō **mē** **vertam**? (ὅποτκ. ἀπορημ.)

Quis ei **fidat**? (ὅποτκ. δυνητ.).

Omnes in eō, quod **sciū** nt, sātis
sunt elōquentes.

Quī nōn **prō** pulsāt iniūrīam ā suis,
cum **potest**, iniūste **fāc** it.

Rēs **est** mirābīlis, propterēā quīa
nōn saepē **fī** t.

Dux dīxit omnīa **per** lisse (⁵⁴⁸), mī-
lītes **suae** salūti **cō** sūlērent.

Caesar **suos** incūsāvit: Quid tan-
dem **verē** rentur.

Ille clāmītābat quō **sē** **vertē** ret.

Quis ei **fidē** ret.

Sōcrātēs dīcēre solēbat, omnes (αἱτ.)
in eō, quod **sciē** rent, sātis **esse**
elōquentes.

Cicēro dīcēbat quī nōn **prō** pulsāret
iniūrīam ā suis, cum **posset**,
(eum) iniūste **fācē** re.

Cicēro dīcēbat rem **esse** mirābīlem
propterēā quīa nōn saepē **fīē** ret.

Ἀλλά: explōrātōres Caesāri refērunt apud Suēbos esse
silvam infinītā māgnitūdīne, quae **appellā** tur Bācēnis (*Βακηνίς*).
Τὸ appellātur τίθεται ἐνταῦθα εἰς τὴν ὀριστικὴν, διότι
εἶναι προσθήκη τοῦ συγγραφέως πρὸς διαφώτισιν τοῦ ἀνα-
γνώστου.

Ἀντωνυμίαι: Εἰς τὸν πλάγιον λόγον ἀντιστοιχεῖ εἰς τὸ
α' πρόσωπον τοῦ εὐθέως λόγου ἡ αὐτοπαθῆς suī, sibi, sē ἢ, ὅταν
δὲ τονίζεται, ἡ ipse, π.χ. mē=sē ἢ ipsum, meus=suus ἢ ipsius
κλπ., εἰς τὸ β' καὶ γ' πρόσ. ἀντιστοιχεῖ ἡ is, ὅταν δὲ τονίζεται,
ἡ ille, π.χ. tē=eum ἢ illum, tuus=eius ἢ illius κλπ. Ἀντὶ τοῦ
nunc τίθεται συνήθως tum, eō (illō) dīē, postērō dīē, prīdīē,
ad id tempus, ἀντὶ τοῦ hīc (*ἐνταῦθα*) τίθεται ibi (*ἐκεῖ*). Οἱ χρό-
νοι τῶν ρημάτων κανονίζονται κατὰ τοὺς περὶ ἀκολουθίας
τῶν χρόνων κανόνας (§ 276).

§ 306. Ἔλξις τῶν ἐγκλίσεων (*attractio modorum*).

Ἡ ἀναφορικὴ ἰδίως πρότασις δύναται καὶ αὐτῇ, ὡς ὁ πλά-
γιος λόγος, νὰ ἔχη τὸ ρῆμα εἰς τὴν ὑποτακτικὴν καθ' ἑλξιν
(*attractio modi*), ὅταν ἐξαρτᾶται ἀπὸ πρότασιν, ἥτις ἐκφέ-
ρεται καθ' ὑποτακτικὴν: dī bēnē vortant, quod agas! Illud,

(⁵⁴⁸) Ὁ παρακείμενος τοῦ ἀπαρεμφάτου τίθεται ἀντὶ τοῦ παρατατι-
κοῦ, τοῦ παρακειμένου καὶ τοῦ ὑπερσυντελικοῦ τοῦ εὐθέως λόγου.

mī Tīro, tē rōgo, sumptūi nē parcas ūllā in rē, quae ad va-
valētūdīnem opus sit.

Τὸ αὐτὸ συμβαίνει, ἐὰν ἡ ἀναφορικὴ πρότασις προσδιο-
ρίζῃ λέξιν ἀπαρεμφατικῆς προτάσεως καὶ περιέχῃ γνώμην τοῦ
συγγραφέως (ἐσωτερικὴ σύνδεσις) καὶ οὐχὶ παρατήρησιν τοῦ
ὁμιλοῦντος ἢ γράφοντος: apud Hyrānim fluvīum, quī ab
Eurōpae parte in pontum īnflūit (παρατήρησις τοῦ ὁμιλοῦν-
τος ἢ γράφοντος), Aristotēlēs āit bēstiōlas quasdam nāsci, quae
ūnum dīem vīvant (σκέψις τοῦ Ἀριστοτέλους). Ἰδ. καὶ § 282.

Τοιούτου εἴδους ἔλξεις ἢ ἀφομοιώσεις τῶν ἐγκλίσεων ἔχει
καὶ ἡ ἀρχαία ἑλλην. γλῶσσα, πρβλ. ὡς ἀπόλοιτο καὶ ἄλλος,
ὅτι τοιαυτὰ γε ρέζοι. Εἶπε τῷ εἰργοφύλακι ὅτι ἄνδρα ἄγοι
παρὰ πολεμάρχων, ὃν εἶρξαι δέοι.

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΤΩΝ ΘΕΜΕΛΙΩΔΩΝ ΑΝΩΜΑΛΩΝ ΡΗΜΑΤΩΝ

(οι ἄριθμοὶ παραπέμπουν εἰς τὰς παραγράφους)

aboleo 112 Σ
accendo 146
acuō 153
adipiscor 158
adulesco 152
affligo 147
aggredior 157
ago 144
aio 133
algeo 142
alicio 148
alo 154
amicio 143
amplector 157
ango 154
aperio 143
arceo 141
arcesso 150
ardeo 142
arguo 153
aspicio 148
assentior 156
audeo 123
augeo 142
aveo 141
bibo 145
cado 145
caedo 145
caleo 141
cano 145
capesso 150
capiō 144
careo 141
carpo 147
caveo 140
cedo 149
censeo 141
cerno 151
cingo 148
claudio 149
coalesco 154
coepi 132
colo 154
comminiscor 158
como 147
comperio 143
compleo 140
concupisco 152
concutio 149
congruo 153
conspicio 148
consulo 154
contemno 147
conticesco 154
convalesco 154
coquo 147
credo 145
crepo 138
cresco 152
cubo 138
cupio 150
curro 145
debeo 141
deceat 141

defendo 146
deleo 140
demo 147
devertor 123
dico 147
dilucescit 154
disco 145
distinguo 148
divido 149
do 139
doceo 141
doleo 141
domo 138
duco 147
edo 144
egeō 141
elicio 148
emineo 141
emo 144
eo 125
evanesco 154
exardesco 154
excello 145
expergiscor 158
exporio 156
exstinguo 148
exuo 153
facesso 150
facio 144
fallo 145
farcio 143
fateor 155
faveo 140
ferio 143
fero 128
fido 123
figo 147
findo 146
fingo 148
fit 130
flecto 148
fleo 140
floreo 141
fluo 147
fodio 144
for 133
foveo 140
frango 144
fremo 154
frico 138
frigeo 141
fruor 157
fugio 144
fulcio 143
fulgeo 142
fundo 144
fungor 157
furo 154
gaudeo 123
gemo 154
gero 148
gestio 143
gigno 154
glorior 155

gradior 157
habeo 141
haereo 142
haurio 143
horreo 141
horesco 154
iaceo 141
iacio 144
ico 146
illicio 148
imbuo 153
immineo 141
incumbo 154
indulgeo 142
induo 153
ingruo 153
inquit 133
irascor 158
iubeo 142
iungo 148
iuvo 138
labor 157
laccio 150
laedo 149
lateo 141
lavo 138
lego 144
libet 141
liceo 141
liceor 155
licet 141
lino 151
linquo 144
loquor 157
luceo 142
ludo 149
lugeo 142
luo 153
madeo 141
maereo 141
maneo 142
medeor 155
memini 132
mereo 141
mereor 155
mergo 147
metior 156
meto 154
metuo 153
mico 138
[miniscor] 158
minuo 153
misceo 141
miseret 141
miserere 155
mitto 149
molo 154
moneo 141
mordeo 142
morior 157
moveo 140
mulceo 142
nanciscor 158
nascor 158

necto 148
neo 140
niteo 141
nitior 157
noceo 141
nosco 152
nubo 147
nuo 153
obliscor 158
obmutesco 154
obsolesco 152
obstupesco 154
occulo 154
occumbo 154
odi 132
offendo 146
operio 143
oportet 141
opperior 156
ordior 156
orior 156
paciscor 157
paenitet 141
palleo 141
pando 146
pango 144
parco 145
pareo 141
pario 145
pasco 152
pateo 141
patior 157
paveo 141
pecto 154
pellicio 148
pello 145
pendeo 142
pendo 145
percello 145
percrebro 154
pergo 147
perhorresco 154
pertimesco 154
peto 150
piget 141
pingo 148
placeo 141
plaudo 149
[pleo] 140
[plico] 138
polleo 141
polliceor 155
pono 154
posco 145
potior 122
poto 138
praebeo 141
prandeo 142
prehendo 146
premo 148
proficiscor 158
promo 147
pudet 141
pungo 145

quaero 150
 quaeso 133
 quatio 149
 queror 157
 quiesco 152
rado 149
 rapio 154
 rego 147
 relinquo 144
 reminiscor 158
 reor 155
 reperior 143
 repo 147
 revertor 123
 rideo 142
 rigeo 141
 rodo 149
 rumpo 144
 ruo 153
saepio 143
 salio 143
 sancio 143
 sapio 150
 sarcio 143
 scalpo 147
 scando 146
 scindo 146
 scisco 152
 scribo 147

seco 138
 sedeo 142
 sentio 143
 sepelio 143
 sequor 157
 sero, sevi 150
 sero, serui 154
 serpo 147
 sideo 144
 sileo 141
 sino 151
 sisto 145
 soleo 123
 solvo 153
 sono 138
 sorbeo 141
 spargo 147
 sperno 151
 [specio] 148
 splendeo 141
 spondeo 142
 squalleo 141
 statuo 153
 sterno 151
 sto 139
 strepo 154
 stringo 148
 struo 147
 studeo 141

stupeo 141
 suadeo 142
 succumbo 154
 suesco 152
 sum 99
 sumo 147
 suo 153
 surgo 147
taceo 141
 taedet 141
 tango 145
 tego 147
 tendo 145
 teneo 141
 tergeo 142
 tero 150
 terreo 141
 texo 154
 timeo 141
 tingo 148
 tollo 145
 tondeo 142
 tono 138
 torqneo 142
 torreo 141
 traho 147
 tremo 154
 tribuo 153
 trudo 149

tueor 155
 tundo 145
ulciscor 158
 unguo 148
 urgeo 142
 uro 148
 utor 122
vado 149
 valeo 141
 veho 147
 vello 146
 venio 143
 vereor 122
 verro 154
 verito 146
 vescor 158
 veto 138
 video 142
 videor 155
 vigeo 141
 vincio 143
 vinco 144
 vireo 141
 viso 146
 vivo 147
 volo 131
 volvo 153
 vomo 154
 voveo 140

Α. ΠΙΝΑΞ ΛΑΤΙΝΙΚΟΣ ΛΕΞΕΩΝ ΚΑΙ ΠΡΑΓΜΑΤΩΝ

(Οἱ δι' ἄστερίσκου σημειούμενοι ἄριθμοὶ παραπέμπουν εἰς τὰς ὑποσημειώσεις, οἱ δὲ λοιποὶ εἰς τὰς παραγράφους καὶ τὰς σημειώσεις τοῦ κειμένου)

a (ab, abs, absque) 178 Σ. 211.
212 ε. 227,1. 230 Σ. 232,1. *459.
abdere *396
abdicare 229 Σ
abesse 236 Σ β'. *398
abhinc 242,3
abhorre 229
abire 229 Σ
a blativus 228-230.—a b-
solutus 266 κ. Σ γ'—
causae 234.—copiae 232,1.
—limitationis 235.—loci
240,1.—mensurae 236.—
modi 238 κ. Σ.—origi-
nis 230.—pretii 233.—
qualitatis 239. κ. Σ.—
respectus 235.—sepa-
rativus 228,1. 229,2.—
sociativus 237.—tem-
poris 241,2.—*15 καὶ ἁ-
φαιρητικῇ
abolere 112 Σ
absolvere 209
abstinere 229
-a bus ἀντλ-ις 18,3. *25
ac, atque 162,1 Σ. *139 ἀντλ
quam...
accedere (huc) accedit quod
ἦ ut 283 β Σ. 295,2
accidere, accidit 137.—ut 277,1
283 β Σ. 295,2
accipere 269
accommodatus 210 α Σ
accusare 209 *365
accusativus cum infi-
nitivo 258,1. 260 Σ. 261,4.
263,291,2. 295,2 Σ. *440.—
cum participio 247.—
Graecus 216 β
actum est de 244,1α. *400
acuere 97 Σ α'
acutus *447
ad 206,6 Σ α'. 209. 210 α Σ.
211 κ. Σ. 215 Σ β'. 224,269.
303 Σ. *359 *455 *465 *468
*470
ad Opis *346
ad unum omnes 224 Σ
adaequare 218
adde ut ἡ quod 283 β Σ
adductus 234 Σ α'
adeo—ut 295. adeo non—ut 295
adesse 210
adhiberi=usui esse 93 Σ β'
adhortari *450
a diectiva composita
172.—relativa, tran-
sitiva *360

adire 215 β
aditu 273,2
adiungere 221
adiuvare 218 Σ
admirari 93 Σ β'
admiratiō esse 93 Σ
admodum 59 Σ δ'
admonere 207 Σ
adoriri 156
adspicere 258 Σ α'
adulescens 57,2. 264 β' *95
advenire *396
adverbia 64 ἐξ. 159
adversus 206α Σ. 224. *369
aeger 235
aegre (moleste, indigne, gra-
viter) ferre 259,2
aequare 218
aeque ac 162,1 Σ. aeque ac
si 292
aequiparare 218
aequo (ἀφαίρ.) 231 Σ β'
aequum est 263 Σ β'
aes alienum 56
aestate [vere, hieme] 241,2
aestimare 203. *352
affici admiratione 93 Σ β'
agere, agite, agendum 133 Σ β'
*432. agere cum populo
227,1 Σ. agere (spectare) id
300
agier 121,4
agilis *95
agitur (quid agitur?) *333
argmine 239
aio (aiio) *544. aibas,—at,—ant,
aiens 133 Σ
—ai (κατάλ. γεν. ἐν.) 18,2
ain ἀντλ ainsne 133
alii—παραλελειμένοι *144
aliae (γεν. καὶ δοτ. θηλ.) 80
alienus 199 Σ. 229
aliquanto 59 Σ ε. 236 Σ α'
aliquis κ. aliqui 79
alis, alid=alius, aliud 66
aliter ac 66. 162,1 Σ
alius 71.80. *128
alius ac 162,1 Σ
alius alio 231 Σ β'
alter 80.204 *358.—alterum 71.
alterius *149
altero tanto (alterum tantum)
89 Σ β'
alteruter 80 Σ
altus (alitus) *304
amans 206 β. amantissimus
*447
amarier 121,4
amatus fui 264 γ

amb(i)-161
ambire 125 Σ α'
ambo 14 Σ
amicus 210 κ. Σ. *369
a m phora 180 III α 3
amplius χωρίς τὸ quam 241
Σ γ'
an 251 Σ α' καὶ β'. an ἡ aut
251 Σ β'. an ἡ an vero *431
angi 234 259,2.—animo ἡ animi
235 Σ. 240 Σ β'
anne *430
animadvertere (μὲ μτχ. κα-
τηγ.) 258 Σ α'
ante 194 Σ β'. 211.224.242,2.
ante diem 178
antecedere 236 Σ β'
antecellere 236 Σ β'
antequam 288,5. *506
antiquitus *114
anxius 234
apage 133 Σ β'
apertum est 261,4
apisci *229
apparere 137. 261,4. 263 Σ β'
appellare 221. *396
appetens (+γεν.) 206 β
a p p o s i t i o, ἰδ. παράθεσις
apprime 59 Σ δ'
aptus 210 α Σ. 280,2
apud 224
arcessere 209
ardere 234
arduus 59 Σ γ'
arguere 209 263,3
artifex 57 Σ
-as (κατάλ. γεν. ἐν.) 18,1 *24
as (αἰτ. πληθ. ἑλλην. ὄνομα.)
54 δ
as 180 III α 4 καὶ III β'. non
assis facere 203
-assim, -asso 121 Σ β'
assimilatio 11α α.
at, at certe, at tamen, at sal-
tem 293,2
atqui, atquin *330
attat (atai) 164 Σ
attractio gerundiva
271.—inversa *481.—
m o d o r u m ἰδ. ἑλξίς ἐγ-
κλίσεων
attributum, ἰδ. προσδιο-
ρισμός
auctorem esse 258,1
audere 123. ausim *204. ausus
124,3.
audientes 264 β
audire 258 Σ α'. audior 263,3.
audivi=scio 276 Σ α'

audito 266 Σ β
 auditu 273,2
 augurato 266 Σ β
 aureum miliarium
 180 III α Σ β
 aureus (nummus) 180
 III β
 auspicato 266 Σ β
 auspiciis alicuius 238
 aut=αὐτως 162,2 Σ. aut=καί
 251 Σ β. aut=aut 189 Σ α
 autem 162,3
 auxilio dñti τοῦ per 232,1
 auxitis 121 Σ β
 ave (have) 133 Σ β. *237. avere
 133 Σ β. *238
 avidus 206 γ 1
 belli (μὲ τὸ domi) 242 Σ α.
 bello (in bello) 242
 bene 113. 245 Σ. *411
 bene est *111. bene facere
 quod 283 β. bene evenit quod
 283 β. bene (ἢ bonum) fac-
 tum 264 β
 bene mereri de aliquo 155
 beneficio 232
 beneficis 59 Σ β
 benevolus 59 Σ β
 bifariam 67 Σ α
 binarius 87 Σ β
 bis 87 Σ α. 242 *324
 bona (cum) venia 238 γ Σ
 bos 53,4
 brevi *479
 cadus 180 III α 4 Σ α
 Calendae (Kalendae) 176.
 177
 canere 232 β Σ. 260,3 β
 capax 206,6 Σ β
 capere 97 Σ α. 118
 capitis absolvere 203 Σ. — ac-
 cusare (accersere) 203 Σ. —
 damnare (condemnare) 203 Σ.
 capso *204
 captus mente 235 Σ
 carere 229
 causa 160.201 Σ. 303 Σ. *465
 *468
 cave+ὀπορ. 254 Σ α. 299 Πρ.
 cavere 212 α Σ. cavere ne
 301 Σ
 -ce *126
 cedere 210. — (ex)loco 229 Σ
 cedo, cessi *294
 cedo (cedodum) 133 Σ β (σ.
 106). *239
 celare 222 κ. Σ α καὶ β. *305
 cenatus 124,1
 censeo μὲ a.c.i. μὲ γερον-
 ὄβ μὲ ut, μὲ ἀπλ. ὄπ.
 centesima *164
 cernere 258 Σ α
 certe *427
 certior=facere 258,1
 certo *427
 [ceterus], -a, -um 58 B
 cetta 133. *239
 circa
 circum 211.215 β. 224

cis 63.224
 citorior
 cito 67 Σ α
 citra 63.224
 clam 227,1
 clausus *202
 coarguere 209
 coepisse 132. κ Σ β. *229
 coeptus sum 132 Σ β
 cogere 299
 cogitare 299
 cognitu 273,2
 cognitum est=scio *477
 cognitum (compertum, explo-
 ratum, perspectum) habere
 244 Σ
 collocare 226.273,1
 comitatus 124,2
 committere ut 300
 commonefacere 207 Σ
 commonere 207 Σ
 communicare 227,1 Σ
 communis 199 Σ
 comparatio compen-
 diaria *343
 complures 62. *356
 compos 206 γ 5
 conari si 297
 concedere 209.299. κ. Σ
 conceditur 245 β
 confertus 232 β
 confestim 289 Σ
 confici 259,2
 confidere 234 Σ β
 conjunctiones 162.163
 conjunctivus conces-
 sive 252 γ. — (ad)hor-
 tativus 252 α. — dubi-
 tativus *541 — irrea-
 lis 249.2.290 β. *513. — ius-
 sive 252 β. 254 Σ α
 potentialis 249. *544
 — optativus 252.253,2.
 304. *174. *538. — prohibi-
 tivus 252 γ. — volunta-
 tivus 252.252 α *531
 conspici *160
 coarguere 209
 cogere *273 *296
 cognito 266 Σ β
 comperto 266 Σ β
 concurrere *396
 concutere *296
 condemnare 209
 conducere 269. conducit 261,4
 conferre *396
 coniungis 180 III α 4 Σ α
 coniugatio periphras-
 tica 120.243. 276 Σ δ. *479
 conjunctiones 162.163.
 coniuratus 124,1
 conqueri 217. *383
 conscius 206,6 Σ α. 206 γ 2
 consecutio tempo-
 rum 275,2.277
 consedi=sedeo 244 α
 consentes di *193
 consentia sacra *193
 considerare 226
 consilium 25,1.—capere 272 Σ α

consistere 226
 conspiciere 258 Σ α
 constare 137.261,4.263 Σ β
 constiti=sto 244α
 constituere 226.239
 constructio ad sen-
 sum (ad sententiam)
 187.187 Σ α β
 consuetudo est 295,2 Σ
 consuevi 132 Σ β. 244α.257 ε
 consulibus 266 Σ γ
 consulere 212 α Σ
 consulto 67 Σ α
 contendere 223.257 Σ. 300 Σ
 contigit 277,1
 contingit 255,2
 continens 264 β
 continus 289 Σ
 contra 67 Σ α. 160.224
 contrahere *396
 contrarius 162,1 Σ. 210 γ
 convictum 153
 convincere 209
 coram 67 Σ α. 227,1. *399
 cornu (δοτ.) 30 Σ
 creare 221
 credere *204. *441. *445
 credibilis *45
 credulus 206,6 Σ β
 crimen 209
 cubitum *197
 cubitus (-um) 180 III α
 Σ α
 cuiusmodi=cuius modi 140
 cuiusmodi modi (γεω. ἐν.) 77,2
 culeus (culeus) 180
 III α 4 Σ α
 cum (πρόδ.) 211.227,1.237
 cum (σύνδ.) 234,1 Σ. 234,2.
 285α. 285,1. 285α1. 285,2. 285,3.
 285,4. 285 Σ. 286,1. 286,2. 285,3.
 286 Σ α. *495 *496 *497 *499
 *500
 cum primum 289
 cum=tum (vero) 281,1. 189 Σ α
 cupere 260,3 κ. Σ. 299
 cupiens 132 Σ α
 cupidus 206 γ 1
 curare 254.269
 curru (δοτ.) 30 Σ
 cyathus 180 III α 4 Σ α
 damnare 209.—quod ἡ ἀπρὸφ.
 *491
 dare 221 *438 —crimini, ho-
 nori, laudi, vitio 214 β
 dativus auctoris 212ε
 263 — iudicantis 212
 δ — relationis 212 γ
 — sympatheticus 212
 β Σ
 dato *127
 de 206,6 Σ α. 207. κ. Σ. 209.211
 227,1.230 Σ. *358. *465
 debere 263,4 Σ α
 decernere 299
 decet 136 Σ. 219
 decies (centena milia) sester-
 tium = 1 000.000
 declarare 221

defendere *398
 deficere 218. κ. Σ. 229. 235 Σ
 (de)fraudare 229
 defungi 232 β
 deinceps 194 Σ β'
 delectare 234 κ. Σ β'
 delere 102 — 105. delerier 121, 4
 demum 67 Σ α'
 denarius 87 Σ β. 180 III β
 denominativa *336
 denuo *197
 deplorare 217
 desipere *417
 desistere 229 Σ
 desitus sum 132 Σ β'
 desperare 217
 despiciatui duci (sibi habere) 88
 dest=deest *195
 deterere 229
 deum (γ. πλ.) 25, 2 κ. Σ
 deverti 123. *396
 dic 121, 3
 dicere 258 β. 220. 263, 3 Σ. 263, 4.
 265 Σ α'. *189. *533
 dicionis 58 B
 dicis causa (gratia) 58 B
 dictu 273, 2
 dictum 254 β
 die (δοτ.) *41. dies (γεν.) *40.
 diem dicere *465
 differre 235 Σ β'
 difficilis 273, 2. difficile est
 247 Σ
 difficulter 67 Σ β'
 digitus 180 III α Σ α'
 dignus 232 B. 273, 2
 diligens 206 β
 dis- 161, 172
 discere 222 Σ β'
 dissimilatio 11α β
 distare 236 Σ β'. *398
 distinguere 229
 diversus 60 Σ γ'
 dives *65. *361
 divinitus *114
 divisus 117, 2
 divus (=θεός) 25, 2
 dixo *204
 dare (δόνθ.) 145 269
 docere 222 κ. Σ
 dolere 263 Σ β. 217. 234 κ. Σ β'.
 259, 2
 domi, -um, -o 29 Σ β'. domu,
 -us *49
 domi bellique 242 Σ α'. — mi-
 litiaque 242 Σ α'. domum
 215 Πρ. 224 Πρ. 215 Σ β'.
 domo 228, 1
 donec (donicum) 287. 287, 2
 duas, duat *204
 dubitare an 297 Σ β'. — an non
 *530. non dubitare quin
 257 Σ. 296 (σ. 252). *527. *528
 quis dubitat quin 296 (σ. 252).
 dubitari non potest quin 296
 (σ. 252). non est dubium
 quin 296 (σ. 252).
 dubius *361. dubium est an
 297 Σ β'

duc 121, 3
 ducere 203 Σ. 214 β. 221 258, 1.
 *372
 duce (dux) 265 Σ γ'. *453
 duim κλπ *204
 dum 287. 287, 1 κ. 2. 304. *503
 dum ne *513
 dummodo 304 κ. Σ
 dumtaxat 293 Σ
 duplex 89 κ. Σ α'
 duplus, duplum 89 Σ γ'. 89, 2
 dure, duriter 66
 dux 239 Σ
 duxe 121 Σ α'
 ecaster *335
 edepol *335
 edi 158
 edim *204
 edocere 222 κ. Σ
 educ *12
 effatus *235
 efficitur ut 295, 2 Σ
 egeat *96
 egere 229
 ego *117. egomet *119. ego
 vero *427
 elativum 61, 1
 emere *411
 enim 328
 eo (sens) *193
 eo (huc, quo) 205 Σ. — amen-
 tiae 205 Σ
 eo (σημα. '18. ire)
 eo accedit 283 β Σ
 erga 206 α Σ. 224. *369
 ergo 162, 5. *332
 erudiri 222 Σ β
 es (προσάκτ. τοῦ sum) 121, 3
 esse 93 Σ. 99 κ. Σ. 101. 132. 198, 1.
 203 Σ. 214 α. 227, 1 κ. 2 κ. Σ
 237 239 κ. Σ. 240 Σ γ'. est ut
 295, 2. alius est 198, 1. est
 mihi tanti *353. res est
 mihi cordi 214 α Σ. esse in
 aliquo *377. est qui 280, 2 Σ
 α'. est quod 282 α
 esse (τιμᾶσθαι) 203 κ. Σ
 et—et 162, 5 Σ. et—que 162, 5 Σ.
 189 Σ α'
 etiam 59 Σ ε'. *427. etiamsi 294
 est (tametsi) 294
 eu (eū) *335
 euge (eugae). euge-pae (εὐγε
 παί) *335
 eundum est 268. *456
 evenit 295, 2
 ex 211. 227, 1. 230 Σ *358. ex
 ante diem 177
 exigere 223
 existimare 221. 263, 3
 existunt qui 280, 2 Σ α'
 exosus *230
 expedit 261, 4
 experegere *315
 expectare 297
 expectatione 231 Σ β'
 experiri 297
 exporrectus *315
 expers 206 γ 4

extemplo 289 Σ
 expostulare *383
 exsultare 234 Σ β' κ. Πρ.
 exterior 63
 extra 67 Σ α'. 224
 exuere 229
 fac 121, 3. 254 Σ α'. 299 Πρ.
 300 Σ. facere (fieri) 203. 221.
 227, 1 κ. Σ. 237. 267. 296 Σ. 300.
 *374. *451
 faciendus 121, 5. 130 Σ β'
 facie (δοτ.) 41
 facilis (difficilis) 61, 2. 67 Σ β'
 factus 130 Σ β'. factum est ut
 277, 1
 fallit me 219
 falsus *447
 falsus 60 Σ γ'
 fandum (δοτ.), fandus, fando
 audire *234
 familiaris 210 γ. *369
 fari 133 Σ β'. *232
 farsus *266
 fas (μὲ ὅπιον εἰς -u) 273, 2
 fas est 263 Σ β'
 fasti (dies) 176
 fastidiosus 205 γ 1
 fatus *312
 favere 211 ε
 favim κλπ. faxitur, faxo *204
 fecundus *361
 felix 206, 6 Σ β'. 210 α
 femur 53, 3
 fer 121, 3. ferre 128 κ. Σ. 129.
 *216. *217. fertur 263, 4
 fessus 206, 6 Σ β'. 234
 fidere 123
 fide (γεν.) *40. (δοτ.) *41
 fieri 130. κ. Σ α' κ. β' 158. 198, 1.
 260, 3 β'. *386. fieri potest ut
 295, 2. f. non p. quin 296 Σ.
 fit ut 295, 2. quid de aliquo
 fiet (futurum est) *374
 figure *397
 figura etymologica
 220
 fili (κλητ.) 25, 1
 fingere 267
 fixus 117, 2
 flagitare 223
 flagrare 234
 flocci (γεν.) 203
 fore 100 Σ. *194. forem. 100. *194
 forsan, forsit, forsitan *530
 fortasse 297 Σ β'
 forte (si forte) 293, 3.
 fortiter 233 Σ
 forma activa.—passi-
 va 90 Σ β'
 fractus 234 Σ α'
 fraude 238
 frequens 194 Σ γ'. 238
 fretus 232 β
 fruendus est 269 Σ. *462
 frui 232 β
 frumentatum 273, 1
 frustra 245 Σ
 fuam κλπ. 100 Σ
 fugere 218. 219

fuit tempus cum *499
 fungi 232 β'
 fusus *202
 futurum fuisse ut 291,2
 gaudere 123 234,284,1 κ. Σ
 gemere 217,234
 gen. attributivus 202.
 — praedicativus 202.
 *18. γενική
 genitus 230
 genui *199
 gloriari 234 κ. Σ β'
 gerere 221 Σ. 227,1 Σ
 Gnaivod *22,4
 gnarus (ignarus) 206 γ 2
 gnatus *313
 gracilis 61,2
 gradi 118
 gradus elativus *103
 grandis 235 Σ
 gratia 160,201 Σ. *165
 gratis (=gratius) 238
 gratulari *431
 gratus (ingratus) 210 α *369
 habeo quod 282 α. cognitum
 habeo 264 γ Σ
 habere 203 Σ. 213 Σ α'. 221 κ.
 Σ. 226 227,2 239 Σ. *376 *438
 haberi (τιμᾶσθαι) 203
 habessit 121 Σ β'
 haud (haut, hau) *127
 haud scio an ...
 hei mihi 164 Σ
 hendiadyoin 189 Σ β'
 hercle (hercule, mehercules)
 *335
 heres ex dodrante *164
 heri, here 240,1
 heu 164 Σ 216 ε
 hic 74,74,2. *130. hic, hoc =
 hicc, hoc *126. hicc, hoc =
 *130, hicine *126
 omo 194 Σ α'. 202 Σ. 227,1.
 239 Σ
 honestus 273,2
 horrere 217
 hortari 122 (σ. 96) 299
 hsratu 58 B. 234 Σ β'
 huc amentiae 205 Σ
 humilis 61,2
 -i (κατάλ. ἐν. γεν. καὶ κλητ.
 β' κλ.) 25,1
 iactare se 234 Σ β'
 iam 289 Σ. *479
 ibi (ἀντὶ hic) 305
 ici, ictum 146 *268. ictus 216 δ
 idem 75 Σ β'. *132. — qui *139
 — ac 162,1 Σ
 idoneus 59 Σ. γ'. 210 α Σ. 280,2
 i d u s 176,177
 iecur (iocur) 58,3
 iens *214
 igitur 162,5. *330
 ille 74,74,2. — vero *427.
 filius *128
 illud dico, opto *489
 imitari 218
 immo (vero) *427
 immunis 199 Σ

impar *465
 impensus *267
 impedire ne 301
 imperare 299
 imperativus futuri
 *176 — praesens (abso-
 lutus) *175
 imperfectum de co-
 natu 246,2
 imperio (+ γεν.) 238
 impertire *465
 impetrare ut 300. impetrato
 265 Σ β'
 implorare 223
 impotens 206 γ 5
 impraesentiarum 242
 imprimis 59 Σ δ'
 impulsus 234 Σ α'
 impune 67 Σ β'
 in- 161 172
 in 206 α Σ. 206 γ Σ α'. 209.
 211 κ. Σ. 215 β Σ α'. 224 (σ.
 183, 226 227,2 240,1 Σ α' κ.
 γ' 242 κ. Σ α'. 242,2 Σ. *389
 *455. *465. *540. in eo est
 ut 295,2
 inanis 206,6 Σ α'
 incautus 206,6 Σ β'
 incedere 238 γ
 incensum 234 Σ α
 incertum est an 297 Σ β'. *530
 incidere 215 β Σ α'
 incipere 132 Σ β'. *398
 incitatus 273,2
 incredibilis 273,2
 incuriosus *361
 indigere 229
 indignari 217. 259,2
 indignus 273,2
 inducere 267
 indutus 216 δ'
 inesse in (+ἀφ.) *377
 inferior (infimus, imus) 63
 infinitivus histori-
 cus 196 243 κ. Σ. 257
 inflammatus 236 κ. Σ α'
 infra 224 l. 236 κ. Σ α'
 ingens 206,6 Σ β'
 inire 215 β'
 initio (principio) 241,2
 initium facere ab *398
 inops 57 Σ. 206,6 Σ α'
 inquam, inque, inquit 133
 Σ α' κ. β'. *231. *544
 inscius 206 γ 3
 inscribere *397
 insecare *491
 insimulare 209. *491
 institui 222 Σ β'
 insuetus 206,6 Σ α'
 intexer 206,6 Σ β'
 intellecto 266 Σ β'
 inter 209. 211. 224. *455. — se,
 — nos 71
 interdicere 301 Σ. — aqua et
 igni 229 Σ
 interea 285,4
 interesse 199. *439
 interiectiones 164

interim 285,4
 interior 63
 interire 212 ε'
 interrogare 223
 intonsus *387
 intra 63. 224. 242,1. *391
 intus 114
 invenire 230,2 Σ α'
 invehi 215 β Σ α'
 invidere 211 ε'
 invitatus 132 Σ α' *226
 ipse 75 Σ γ' 201 Σ. *128
 ire 125. 127. 215 β' itur, eun-
 dum est 125 Σ β' 137 Σ. 268.
 is 76 Σ. 75 Σ β'
 -is ἀντὶ -ibus 94 ε
 iste 74,2. *128
 ita *427
 itaque 162,5. *332
 iter 53,4
 iterum 67 Σ α'
 iubere 260,3 β. 263,1
 iucundus 210 α. 273,2
 iudicari 263,3
 Iuno Moneta 180 III β
 iugerum 180 III α 2 κ. Σ
 Iu(p)piter 53,4
 iurare 258 β
 iusso, iussit 121 Σ β'
 iuvare 218
 juvenis 95
 iuratus (iniuratus) 124,1
 iure 234 Σ β' 238
 iusiurandum 56
 iussit *204
 iussu 58 B. 234 Σ β'
 iusto 231 Σ β'
 iustum est 263 Σ β'
 iuvat 137
 Kalendae 176,177 *24
 laborare 234 Σ β'
 lacessere 232 β Σ
 lactari 234 κ. Σ β'. 259,2 289,1 Σ j
 laetus 194 Σ γ'. 206,6 Σ β'
 234 238
 lamentari 217
 lapidat de caelo 135 Σ
 lapis miliaris 180
 III α Σ β'
 lassus 206,6 Σ β'
 Latinis (feriis) 241,2
 laudare 284,1 Σ
 lautus (lotus) *247
 lavare 138. *247
 lavere *247
 legere 102. 105. 264 β. *270.
 lepida memoratui *468
 levare 229
 lex est (=praecipit) 261,4
 libens 238
 Liberalibus 241,2
 liberalis *361
 libra (lithra) 180 III α 4
 licet 252 γ. 256 Σ. licet = καὶ
 ἂν 294,3
 lignari 273,1
 locare 269
 loco (locis) 240 Σ γ'. (in) loco
 221 Σ. *465

longe 60 Σ β'. 228,1. longum
est 247 Σ
loqui *450
luci 25,1
ludere alea (pila) 232 β Σ
ludis 241,2
lugere 217
luxuria, -ies 58,3
M' 180 II α
macte 58 A
magis 59 Σ γ'
maerere 217 234
maestus 194 Σ γ'. 234
magni (permagni) 203
magno (parvo κλπ.) 233
male *113 *111
maledicere 211 ε
maledicus 59 Σ β'
malle 131 245 Σ. 260,3. 281,3.
Σ α'
malum! (φεῶ!) *335
manifestum est 261,4
maturare 257 Σ
maturus 205,6 Σ β'. *105
maximam partem *385
maximus 61. 104. -e 60 Σ β'
mea opera *401
meapte κλπ. 73 Σ α'
mecum 70 Σ α'. 227,1 Σ
med (ted, sed) *124
mederi 211 ε. *373
m e d i m n u m (- m n u s)
180 III α 4 Σ α'
medius 194 Σ γ'. 206,6 Σ β'
medius Fidius *335
mei (tui, sui κλπ.) *118
melius est 247 Σ
meme (tete, sese) *119.
memet *119
meminisse 132. 207 κ. Σ. 244,1
α. *229 *362 *477
memor 57 Σ. 206 γ 3
mene 262,5
mensur *202
mentionem facere 207
meo beneficio 200 Σ. *409
meridie 240,1
merito 67 Σ α'. 238
metu (dōt) 30 Σ
metuere 212 α Σ
meum (tuum κλπ.) est. 193,1
mi (=mihi) *121. mihi *123
mihi *123
millies 88 Σ
mille 85. *162. *342. 180 III
α1. - p a s s u u m 180 III α 1
minime (vero) *427
minor, -us 61. 62. 235 Σ
minuere 97 Σ α'
mirabilis 273,2
mirari 247 259,2
miserari 217
misereri 208 Σ
miseret 136,2. 208
missu meo ἢ alicuius 234 Σ β'
missus 117,2
mittere 214 γ. 237
moderari 212 α Σ

modius 180 III α 3
modo (ἐπ(ρρ.)) 67 Σ α'
modo (οὐδ.) 304
modo et ratione 238
modus irrealis (realis) 290 α. 290 β. 304 Σ. -
potentialis 290 γ. *514
monere 207 Σ. 239 Σ. *536.
monui *199. monitus *197
monitu (admonitu) 234 Σ β'
mori 118
mos est 272 Σ α'. mos (mo-
ris est) ut 295,2 Σ
motus (commotus) 234 Σ α'
moveri 229 Σ
mox *479
mulier 239 Σ
multi (pluris κλπ.) 203
multifariam 67 Σ α'
multiplex *167
multitudo 187. *342
multo 59 Σ ε'. -post 236 Σ α'
multum 61,1. 204. 245 Σ. *385
nam, namque *328
narratur 263,4
nasci 230
nati 58 B
natus 216 γ
nauci (γεν.) 58 B. 203. *87.
-ne 251 297. *427
ne 252 β. 253 Σ β'. 254. 274.
294,3. 299. 304. *435 *532 *541
ne (=ἀληθεῖα!) *335
ne qui 300
ne-an 251 Σ β'
ne non = ut *541
ne, ne non 302
necessario 231 Σ β'. -ius 210 α Σ
necesse 58 A. *444. -est 261,4
nedum *543
nefas 273,2
nemo 58 B. 204. 280,2
nequam 58 B
neque-neque 189 Σ α'. neque
quisquam 79,4
nequior, -issimus *80
nequire 125 Σ β
nequiter 66
nescio an 297 Σ β'. -an
non *530 -nisi *522. -quis
*529. -quo modo *529
neuter 80. *355.
ne-utiquam 153
neutralia *185.
neve (neu) 252 β'. 300
neris, nevolt *224
nihil 80, 252 β'. nū *121. ni-
hil est quod 280,2. -minus,
-sane *427. nihilo 236 Σ α'
nihil novi (novum) 204 Σ
nimis, nimius 59 Σ α'. 204.
206,6 Σ β'
nisi 293,2. nisi fallor κλπ. 290
Σ. nisi forte *521. nisi non
(non nisi) 293 Σ. nisi quod
283 Σ. nisi vero *521
nocere 210
nocte (vigilia) 241,2
nolim, nollem 253 Σ α'

nolito, nolitote 254
nolle 131 260,3. noli (nolite)
velle *435. noli, nolite 254
nomen 209. 213 Σ β'
nominare 221
nominatim *114
nominativus cum in-
finitivo *440
nomine 235-Σ
non ambigitur quin 296 (o.
252)
non desunt qui 280,2
non habeo quod (quid) 282 α.
*489
non ignoro quin 296 (o. 252)
non ita *427
non me teneo quin *538
non magis quam, non minus
quam 231, 2. 281 β Σ
non multum abest quin 296 Σ
non putavi (non putaram) 247
non quo (quod), non eo quo,
non quod (quo) non ἢ non
quin 284,2
non solum (modo ἢ tantum) sed
etiam 162,5 Σ. 189 Σ α'
non vero *427
Non a e 176. 177. *24.
nonne 251
nosmet *119
nostras 73 Σ β'
nostri *357. nostrum *118
novi (=scio). 132 Σ β' nosse
132 Σ β'. 244,1 α. *477
novus *365
numbere 211 ε. *372.
nudare 229
nudus 216 δ
nullus 80 238 β. *128. *148
num 251. 297. *427
Numasioi *30
numerare 226
nunc 305
nuntiare 263,4. *396. nuntiatio
266 Σ β'
nuptum dare 273,1
nusquam 205 Σ
ο (ἐπιφών.) 164 Σ. 216 ε. *344
ob 211 224. *155
oblivisci 207 276 Σ α'
obtreccare 211 ε.
occasus 241,2
oculissimus *105
odio (dōt.) esse alicui 214 α
odisse 132 244,1 α. *229
oīnos καὶ οένος *156
olere 220
olle, oltus *129. *395
opera 232,1
operae pretium est *353.
operam dare 300. *465
opinari *280
opinio est 261,4. opinione 231
Σ β'
oportet 247 Σ
oppido 59 Σ δ'
opportunus 210 α κ. Σ
optare 299. optato 266 Σ β'
optimus 61,273,2. -um est 247 Σ

opus est 229
orare 223
ordine 238
ordini *398
oriri 119,156
oriundus 230 Σ. *206. *457
ortus 230
osus sum 132 Σ α'
pactum *276
paene (prope) 247
paenitere 203. *363. *364
palam 227,1
palms 180 III α Σ α'
panctum *276
panxi *276
par (dispar) 210 β'. *465 par
ac 162,1 Σ
parcere 211 ε
parcus *361
pariter ac 162,1 Σ
pars *342. *358.
particeps 206 γ 4
participium absolutum (abl. absol.) 266
β.—coniunctum 266 β.
*452.—praes. pass. [med.]
*457.—relativum 266 Σ α'
particulae inseparabiles 161
partim *114
parum 204
parvi (minoris, minimi) 203
passim *114
passus 180 III α 1
pati, passus 118,250,3 β. *202
patiens 205 β
patruissimus *105
patrum memoria 241,2
pauci (πληθ.) *356
paulo 59 Σ ε'. 236 Σ α'
pauper *361
pax *335
peccus 180 III β'
peior, peius 62
pendere 229,1. 235 Σ. 240 Σ β'
pendero 180 III β
penes 224
penitus *114
peperi 116. *200
pepigi *276
per 215 β. 216 γ 224. 232,1.
238 Σ
percontari 223
percuti *268
perdendus *215
perditus *215
perduim *204
(per)facilis 273,2
perfectum historicum 246 (σ. 203). *173.—logicum 245 Σ.—praesens 244,1 α. 246 (σ. 203). 285,4
pertungi 232 β
(per)gaudere 259,2
pergere 147 *286
(per)gratum facere 283 β'
perhorrescere 217 α
Pericli (γεν. έν., -ε(κλητ.) 54 γ

periculum est *540
perinde ac 162,1 Σ. —si 292
perire 125 Σ α'. *185
permagnus 59 Σ δ'
permittere 269. 299
permotus 234 Σ α'
pernicii (γεν.) *40
perosus *230
(persuadere 211 ε. 299 Σ. mihi
persuasi, mihi persuasum
est, persuasum habeo 264 γ
Σ. *370
perterritus 234 Σ α'
pes 180 III α 1
pessimus 61
pessum 53 B.—dare. *89.—ire
Σ. *380.
petere 223 κ. Σ
piget 136,2. 208
pius 59 Σ γ'
placere 263,1 Σ.—sibi 299
plebi (γεν. έν.) *40
plebs *358
plenus 205 γ 6
plerusque, plerique 58,2. 204
plerumque *385
pluere sanguinem 232,1 β Σ
pluere lapidibus (lapides) 232
β Σ
plures, —ra 62
plurimus, —mi 62. *104. —mum
61,1
plus 231 Σ γ'. —minusve *324.
pluris (minoris κλητ.) *411.
plure (minore) *411
polliceri 253 β
pondo 53 B. 180 III α 4
ponere 225. *306
populatus 124,2. *213
populus *358
por-161
poscere 223
posse 101. 247 Σ. 258 β. 263,4
Σ. *195. *479
possidere 256. *376
possem 101
possum, possem *195
post 211,224
postea *479
posterior 63
postquam 288 ε κ. Σ
postremus 63
postridie 177 Σ. 240,1
postulare 209. 223. 299
potendus 269 Σ
potens *361
potiri 122 (σ. 96). 232 β
potis *195
potissimum 63
potissum *195
prae 211. 224 227,1
praebere 221 Σ
praeditus 232 β
praesens *465
praemonere 207 Σ
praepositiones 160
praesens 101.—historicum 243,245 Σ 276 Σ α'.
285,4. 287

praestare 221 Σ. 236 Σ β'
praesto esse 58 A
praeter 215 β. 224. *393
praeterit me 219
praeteritur 125 Σ β'
praeterquam quod 283 Σ
prandidi 259.
pransus 124,1
prehendere (prehendere) *283
pridie 177 305
primo — postea κλητ. *165
prior — primus 63
primum — iterum κλητ. *165
primum — deinde κλητ. *165
priusquam 283 δ
privare 229
pro, proh (έπιφ.) 25 Σ. *344
pro 227,1. *375. — nihilo 227,1
procreatus 230
procul 224. procul a 228,1
prodesse 210
proditum est 263,4 Σ
proficisci pedibus 232 β Σ
prognatus 230 κ. Σ
prohibere 301 Σ
prohibessis 121 Σ β'
promptus 206,6 Σ β'
pronomen determinativum *131. pronomen gentilicia 73 Σ
β'. — reciprocum 71. *115.—
reflexivum 70 Σ β'. 201 Σ.
267. Σ. 274 Σ. 297 Σ α' *146
prope 63. 224,247.—abesse ab
224
properare 257 Σ
propior, proximus 63. propius
199 Σ
propter 209,224
prospicere 212 α Σ
providere 212 α Σ
providus 59 Σ β'
prudens 206, 6 Σ α'. —nter 66.
pudeo *364
pudet 136,2 208. *438
pugnare 227, 1 Σ. *384
putare (τιμάω) 203
putare 203 Σ. 221 κ. Σ. 263,3
pupugi *200
quae causa est cur 282 α
quae cum ita sint *482
quaerere 223. 297
quaeso, quaesumus 133 Σ β'.
234 Σ α'
qualis — talis 231,1
quam 60 Σ β 231 κ. Σ α'. 231
Σ γ'. 281,2 β. *484. *485.
quam celerrime 281,3. quam
est spes, quam quis putat,
quam necesse erat 231 Σ β'
quam pro *484
quam ut 295 Σ
quamdiu 287 κ. 287,2
quamquam 294 Σ *523
quamvis 294,1 κ. Σ
quando 82. 284,2
quandocumque 82. 278
quandoque 278

quandoquidem 284,2
 quanti *411
 quanto *411.
 quanto—tanto 281,1
 quantopere—tantopere 281,1
 quantum in me (ἀφ.) est 227,2.
 280,2 Σ β'
 quantum scio 280,2 Σ β'
 quantum memini 280, 2 Σ β'
 quantumvis 294,1
 quantuscumque 278
 quantus—tantus 281,1
 quartarius 180 III α 4
 Σ α'
 quasi 292
 que—que, que—et 162,5 Σ
 queri 217. 259,2. *383
 qui? qui (quicum) *138. *141
 qui (=talit ut) 277,1. quicum
 (=quocum) *138
 qui (quae, quod) non 296 Σ
 qui genus? *381
 qui inscribitur 265 Σ α'
 quia 284,2. *493
 quicumque 278
 quid? quid vero? 251 Σ β'
 quid est quod? 280,2
 quidem 285,4. 293,3
 quin 276 Σ γ'. 301. *516. *526.
 quin = ut non 296 *526
 quinarium 180 III β (σ.148)
 quincunx 180 III 4 Σ β'
 quire (nequire) 125 Σ β'
 quis=quibus 137
 quis (ἐπιθετικῶς) *142
 quis est qui? 280,2
 quisque 187
 quisquis 77,2. 278
 quo amentiae 205 Σ
 quo—eo 236 Σ α'. 281,1
 quo = ut eo *542
 quoad 287,2
 quod 259,2. 282 β. 283. *490.
 —si 293,1
 quod sciam 280,2 Σ β'
 quoi (=cui), quouis (=cuius)
 *137
 quominus 301
 quomodo 82
 quoniam 234,2. 293,3
 quot — tot 281,1
 quotiens 275 α 2. 285,2. 281,2
 quotquot 278
 quotusquisque est qui? 280,2
 rapere 118. 144
 raro 67 Σ α'. rarus 238
 ratus 124,3. *312
 re 161 211
 re, (re vera, re ipsa) 235 Σ
 re (δοτ.) *41
 recientor *95
 recipere tecto (mensa) 232 β Σ
 recordari 158,207
 recusare 301 Σ
 recte fecisti 245 Σ
 reddere 221. *386
 redditus Narbone *400
 referre 227,1. refert *347
 refertus 206,6 Σ α'. 232 β

reformidare 217
 relinquere 214 γ. 269,295,2
 reliquum est 295,2
 renuntiare 221
 repente 285,4
 reperire 116 Σ, 263,3
 reperiuntur qui 280,2 Σ α'
 repullit 116 Σ
 reputare 227,1 Σ
 reri *312
 restat ut 295,2 Σ
 retinere *538
 reum facere 209,284,2
 reverti 123
 ridere 217,220
 rogare 223 κ. Σ
 rogatu 234 Σ β'
 rudis 206 γ 2. 206,6 Σ α'
 rure 228,1
 rursus *202
 ruta (et) caesa *303
 sacer 199 Σ. *95
 sacramento 238
 sacrosanctus 169
 saepe 245 Σ
 salus (saltere) *202
 salui (salvi) 116,5
 salutaris 210α, *95
 salve 133 Σ β'
 salvere 212 ε
 sane (s. quidem) *427
 sapiens 57,2. 264 β. *447. sa-
 pientis (sapientia) est 198,1.
 *246
 satfn *12
 satis 204,245 Σ. 266 Σ β'. *354
 sciens locorum 205 β
 scribendo affuerunt 211 Σ
 scriptis 121 Σ α'
 scripulum 180 III 4 Σ β'
 scire 263 Σ β'
 scribi 263,3
 se-161,172
 se (sese) *119. se = sine 168
 secundus *457. -um 206. 224.
 *165
 sed 293,1
 sedere 227,1 Σ. 237
 se iungere 229
 semel 160
 semideponentia 94,123
 senex *43. 194 Σ γ'. *95
 sensus 117,2
 sentire 227,1 Σ. 237
 sequitur ut 295,2 Σ
 servire servitutum 220. *384
 sepse (se ipsam) 70 Σ β'
 sequi 218
 sestertius 180 III β'. -um
 *33
 sescenties 83 Σ
 set 162,3
 sextans 180 III 4 Σ β'
 sextarius 180 III α 3 κ.
 Σ α'
 si (nisi, ni) 290. 293, 1 κ. 2.
 *511. —contra 293,2.—minus
 293,2 sin 293,1 κ. 2.—quidem
 *494

siem κλπ. (=sim κλπ.) 100 Σ
 silere 217
 similis (dissimilis) 61,2. 210 β.
 216 β. —ac 162, 1 Σ
 simul (simulatque κλπ.) 289
 sine 227,1
 sinere 260,3 β. 263,1
 sis=si vis. sultis = si vultis
 *225
 sitire 220
 solere 123. 132 Σ β'. 257 Σ
 solito 231 Σ β'
 solum 67 Σ α'. 189 Σ α'
 solus 80 194 Σ γ'
 solvere testamenti 229
 sont 114
 specie 235 Σ
 spectare si 297
 sperare 258 β κ. Σ. *441
 spes est 261,4
 spoliare 229
 sponsus *202
 sponte 58 B. *90
 stadium 180 III α Σ α'
 statim 239 Σ. *114. *479
 statuere 226. 299
 studere 211 ε. 260,3. 300 Σ. *465
 studiosus 206 γ 1
 stulti (stultitiae, stultum) est
 198,1
 sub 211 225. 227,2. 240,1
 subito 67 Σ α' 285,4. 289 Σ
 subigo *287
 substantiva compo-
 sita 171
 substantivum mobi-
 le 195
 subter 240,1
 sui, sibi, se, suus 259,2 Σ
 sum audiens (consentens, o-
 boediens) 264 γ
 sumere *284
 summus 63
 sunt qui 280,2 Σ α'
 suntod *127
 supellex 56
 super 211 225,227,2
 superare 236 Σ β'
 superbus 234
 superi, superior 63
 supra 224,236 Σ α'
 supremus 63
 surgere *287. surrexe 121 Σ α'
 sus 53,4
 suscensui 158
 suscipere 269
 suscipari 263 Σ β'
 sustinui = sustuli *220
 tacere 217
 taedet 136,2. 208. (per)taesum
 est 141
 tamen 285,4,293,2
 tamquam, —si 292
 tanti (quanti κλπ.) 203. *411
 tanto 236 Σ α' *411
 temere 67 Σ α'
 temperare 212 α Σ. 145. *371
 *538
 tempestate 241,2

tempora primitiva 98
tempore (in tempore) 241, 242.
temporibus = aetate) 241, 2.
tempus est 272 Σ α'
temptare si 297
tenere 264 γ Σ
tenus 227,1
ter tantum (tanto) 89 Σ β'.
236 Σ α', ter novies 88 Σ
tertius castris 241,2
timere 212 α Σ. 302 κ. Σ
timidus 194 Σ γ' 206,6 Σ β'
totus 80. 240 Σ γ' *129
tradere 263,4 Σ. 269,273,1
traditum 263,4
traicere 215 β Σ β'
trans 215 β. 224
transducere 215 β. Σ β'
transcendere *456
transgredi *450
transicere 215 β Σ γ'
transmittere 215 β Σ γ'
transportare 215 β Σ β'
tribuere 214 β
tridui via 202 Σ
triens 180 III 4 Σ β'
triplum *169
triumvir *33
tueri ab aliquo *398. — trans-
versa 220
tuli *217
tum 305
turba *342
turpis 273,2. turpe est 261,4
utatus, sum 155
tute (tutemet, tutimet) *119
tuus 72
- u (δοτ) 30 Σ
uber 57 Σ
ubi? 83 205 Σ. ubi primum
289
ubicumque 278
uleisci 217. *382
ullus 80
ulterior, ultimus 63
ultra 63. 67 Σ α' 224
- u m (κατάλ. γεν. πλ.) 18, 5
κ. Σ. 54 ε. 53,3 *33
u n c i a 180 III α Σ α' κ. β'
unde? 83
une=unice *156
unus 80. unus 80 Σ 86 Σ α'

*128. *150. *324. *358
urere *242
-urus fuerim (fuis-
sem) 291,1. *516
usque ad 224 Σ
usu 273,2—doctus 222 Σ β'.
usui esse 93 Σ β'
usus sum 157
ut 291,2 α. 294,3 295. 303. *516.
*524. ut ne 299. ut non *533
ut, ut primum 289. ut si 292.
ut (sic ut κλπ.) 281,2 Πρ.
utendus 269 Σ
uter 80. *355
uterque 80 Σ. 187. *355. utri-
que *355
uti 122 (α. 96). 232 β
utilis (inutilis) 210 α κ. Σ. 273,2
utinam 253,2
utpote 280,3
utrum 251 Σ α'—an 251 Σ β'
vacare 212 α Σ. 229. *165
vacuus 59 Σ γ'
vae- (ve-) 161,172
valde 59 Σ δ'
vanus 206,6 Σ β'
vapulare *185
vates 32,1
vae- (vae-) 161
vel 59 Σ ε'. 60 Σ β' 131 Σ β'
251 Σ β' vel—vel 189 Σ α'
velatus 216 δ
velim 253 Σ α'. 254 Σ α'. 299
Πρ. *434
velle 131. 260,3. *225. *228. *374
*442
vellem 253 Σ α' *434
velut 292. — si 292
vendendus *215
venditum *215
veneo (πωλοῦμαι) 125 Σ α'.
212 ε. *185
venire 207 Σ. *362. *405
venum 58 B. 273,1. *92
verba affectus 208,259,2.
— a n o m a l a 125 εξ. — c o m -
p o s i t a 173. — d e r i v a t a
d e n o m i n a t i v a, v e r -
b a l i a *336—d e p o n e n t i a
93,122(α. 96), 124,155. *183. *336.
— d e s i d e r a t i v a 167,11.
f a c t i v a 167,14.— f r e -

quentativa 167,12.—
i m i t a t i v a 167,14.— i m -
p e r s o n a l i a 134,138.—
i n c o h a t i v a 167,10.— i n -
t e n s i v a 167,12.— i t e r a -
t i v a (p r a e d i c a t i v a)
196.— r e l a t i v a *360.— s e -
m i d e p o n e n t i a 123.—
s e n t i e n d i e t d e c l a -
r a n d i 253,1
verbo 235 Σ
verbum auxiliare 99
κ. Σ.—finitum 90. 276 Σ
γ' *171.—infinitum 92.
276 Σ γ' *171
vereri 122 (α. 96). 302 Σ
veri simile (est) 261,4. 263 Σ β'.
veri similis 210 β
vero 162,3. *427
versari 227,2
versus 202,224
vertere vitio 214 β
vesci *316
vesperi, vespere 240,1
vestras 73 Σ β'
vestri *457
vetare 260 β. 263,1
veterrimus 60
vettus (vetustior, veterior) 59
vi 238.
via et ratione 233
vide sis (sis vide) *225
viden *12
videre 258 Σ α'. 300. videri
262,2 κ. Σ. videtur 263,1
vincere Olympia 220
vinci proelio 232 β Σ. *416
vir 194 Σ α'. 202 Σ. 239 Σ.
virutum *114
virus 24
vis 53,4. *81
visu 273,2
vitio 233
vivere 265 Σ γ'
vivere vitam beatam κ.τ.τ. 220
vix *458
vocari 265 Σ α'
volens 131 Σ α'. mihi est vo-
lenti 212 δ Σ
volgus—vulgus 24. *39
volt, voltis 132 Σ α'
vostri (vostrum) *119

Β. ΠΙΝΑΞ ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΠΡΑΓΜΑΤΩΝ

αἰτία ἐξωτερική (ἐσωτερική)
234 Πρ.
αἰτιατική 215 - 224 — διπλή
221 - 224. — ἀναφορᾶς 216 δ.
*413.—διευθύνσεως 215.—ἐκ-
τάσεως 216 γ.—ἐπιρρηματική
*385.—περιεχομένου 220,232
β Σ.—συνούρε(ε)ας 232.—ου-
στοίχου ἀντικειμένου 220.
*15. accusativus
ἀναδιπλασιασμός 116 κ. Σ
ἀνάλογια 11α γ'

ἀναφορική περιοριστική πρό-
τασις 280,2 Σ β'
ἀναπληρωσις μετοχῆς ἑλλει-
πούσης 265 Σ β'. 265 Σ γ'.
*450
ἀνάπτυξις συμφώνου 11α γ'
ἀναφορική σύνδεσις 279
ἀναφωνήσεις 262,5
ἀνομοιώσεις 11α β. 166,2
ἀόριστος τῆς ἑλληνικῆς *173
ἀπαρεμφατική σύνταξις, 15.
accusat. cum infinitivo

ἀπαρέμφατον [ιστορικόν, 15.
infinit. historicus.— τελικόν.
*378 *380 *433
ἀπλογραφία 11α ζ
ἀπλοποίησης 11α ζ. *202
ἀποθετικά 93. 122 155
ἀριθμός δοτικός 14 Σ. *172
ἀρθρον 12 Σ α'. *343
ἀφαίρεσις *166
ἀφαίρετική.— γερουνδίου (=
μτχ. ἐνεστ. ἐνεργητ) 270 Σ.
— προσώπου (=δοτ.τῆς Ἑλλ.)

*108. — συγκρίσεως 231. — συνοδ(ε)ας 237. *15. ablativus
 ἀφομοίωσις 11α *15 *394
 ἀχώριστα μόρια 161
βράχυνσις φωνήεντος 11 ζ
γένη (διαθέσεις) 90,5
 γενική 193. 210. — αίτίας 209. — ἀντικειμενική 206. — α πολύτως *350. — διαιρετική 198,1. 204. 206. — ἐγκλήματος 209. — ἐπεξηγητική 201 κ. Σ. — ιδιότητος 202,239 κ. Σ. — ιδιότητος σωματικής, ψυχικής 202. *351. — κτητική 198,199 Σ. — με ρηματ. επίθετα 206,6 Σ β'. — μέτρου 204. — προσδιοριστική 193,1. — τιμής 203. — ὑποκειμενική 200
 γένος γραμματικόν *23. — φυσικόν *18
 γερούνδιον, γερούνδιον 92. 93 Σ α'. 212 ε 232 Σ. 263,4 Σ α'. 271,272 Σ α'. *463 *465
 γερούνδιακή ἑλξίς 271
 γεωγραφικά δνόματα 195 Σ
διάθεσις μέση 90 Σ α'. *183
 διαίρεσις *166
 διάρκεια πράξεως 243,245
 δοτική 210. 215. — ήτική 212 β. — με το esse. fieri 213. — σκοπού 214. — διαφέροντος 212. — χαριστική 212
 δοτική οργανική τής Ἑλληνικής *107 *414 *415
ἐκτάσις θέματος 116,2
 ἐγκλίσεις (modi) 47
 ἑλξίς ἐγκλίσεων 306 — ἀντωνίμας 192 Σ α' κ. β'
 ἐναρξίς πράξεως 243
 ἐνεργείας τρόπος 243
 ἐνεστώς 243. — ἀποπειρατικός 246,2
 ἐξαρτήσεως συμφώνων 11α ε
 ἐξήρτημέναι πλάγιαι ἐρωτημ. προτάσεις 277 Σ
 ἐπέκτασις θέματος *189. *199
 ἐπίθετα ἀναφορικά 206 γ
 ἐπιθετικός διορισμός 220. *344
 ἐπιρρήματα 159
 ἐπιστολικόν ὕφος Ρωμ. *243
 ἐπιφωνήματα 164
 ἐσωτερικόν ἀντικείμενον *385
 ἐτεροώσις 11 γ
 ἐτυμολογικόν 165. 175
 ἐυκτική τής Ἑλλην. *174
ήμιαποθετικά 94,123
θέμα ἀρχικόν 93. — ἐνεστωτικόν, παρακειμένον 95,98 Σ. 115, 116,2 κ. 3
 θέματα χρονικά 115 ἐξ.
 θεματικόν φωνήεν 97 Σ β'. 113. — ἐπεκτεταμένον 96
 θετικόν α' κ. β' *182

ιδιότης 202,239 κ. Σ — παραγωγική 165. 166. — ήτική 213 Σ α'. — σωματική 202. 239. — ψυχική 202
καταλλήσεις προσωπικά 95 κ. Σ. — παραγωγικά 165,166
 κατηγορημα 185
 κατηγορούμενον 188 κ. Σ. 189. 190
 κλητική *344
 κτητική ἀντωνυμία 215 Σ β'. *369
μέλλων 243. *437
 μετοχή 194 Σ γ'. 206 β. 266 Σ α'. δ'. 267. *446. μετοχής ἑλλειπούσης ὑπονόησις *453
μέτρα καί σταθμά 180 III α
νομίσματα 180 III β
ὄνομαστική 196,193. *344
 ὀριστική ἱστορ. χρόνων με το ἄν *174
 οὐσιαστικά *18
παράγωγι 165-169. — ἀντίστροφος 163
 παράθεσις 169. 195. 201. 215
 παραθετική μετοχή 266 Σ α'
 παρακείμενος 244,1. — γνωμο-λογικός 245 Σ. — ἱστορικός 245 Σ. παρακειμένου περίφρασις 244 Σ
 παράλειψις συνδετικού 191. — ρήματος 191 Σ. — ὑποκειμένου 191 Σ
 παρατάξις 274. *471
 παρατατικός 246,2. — βουλητικός 246,2. παρατατικού χρήσις 246,2 Σ
 παρέμβλητος πρότασις *475
 περίφρασις τοῦ παθητικού 93 Σ β'
 περιφραστική συζυγία 120
 πίνας ρωμ. ήμερολογίου σ. 143
 πλάνγιος λόγος 305
 ποιητικόν ἄγιον 232,1. — με δότ. 212 ε
 ποίον πράξεως 243
 προθέσεις 160
 πρόσδος πράξεως 245
 προσδιορισμός 193 ἐξ.
 πρόσθεσις *166
 προστακτική μέλλοντος 254 Σ β'. *437. — ἐνεστ. κ. μέλλ. ρημάτων ἀποθετικόν *177.
 προστακτικής ἀναπλήρωσις 134 Σ
 προσφύματα 114
 προσωποποίησης 206 α Σ. 212 ε
 πρότασις σύνθετος 186
 πτώσις τοπική 13 Σ. *438
ρήματα ἀπρόσωπα 134-138. — βαρύνοντα τής Ἑλλην. *188.

— ἀγοράς, πώλησεως 233.
 — βοηθητικά 111 Σ. 202. — δικαστικά 209. — λεκτικά, δοξαστικά 196 δ. 258 Σ β'. — ἐξυπηρετικά *315. — κλητικά 196 β. — μεταβατικά (ἀμεταβάτα) 91. — μνήμης 207. — οὐδέτερα *176 *178. *185. — παθητικά 93 Σ β'. — περισπώμενα τής Ἑλλην. *187. — προχειριστικά 196 γ. — συμφωνόληκτα 97. — συνδετικά 185. 196 α. — συνηρημένα *187. — φωνεντόληκτα 96. — ψυχικού πάθους 217
 ρηματικά οὐσιαστικά 91. — ὀνόματα 232,1 Σ
 ρητορικά ἐρωτήσεις 305. *538
 ρωτακισμός 11α δ
σημασία καταλήξεων παραγωγικόν 167
 σουπίνον (=ὀπίτιον) *182
 σύγκρισις σύντομος *343
 συμφωνία ἀντωνυμιῶν 192
 συναίρεσις 11 γ
 σύνδεσις ἐσωτερική 306
 σύνδεσμοι 162,163
 σύνθεσις 169-175
 συνθέτων σημασία 175
 σύνταξις ἀπρόσωπος 120 α. — προσωπική 120 β
 συντομία λέξεων καί προωνυμιῶν 180 II α' κ. β'
 συστολή *214
 σχέσις χρόνου 241,2. 243. — τόπου 240,1
τόκος *164
 τοπική (δοτ.) πτώσις *55 *438
 τροπή φωνήεντων 11 α κ. β'
 τύποι βραχύτεροι καί ἀνώμαλοι 121
ὑπερσυντέλικος 243,236 Σ α' ὑποθετικῶν προτ. μεικτῶν εἶδος 290 α Σ
 ὑποκείμενον 184,183,189,190
 ὑποκείμενον ὀρίστον 252 β
 ὑποτακτική = προστακτική τής Ἑλλην. *174. — δηλοῦσα ἀγανάκτησιν, ἐκπλήξιν 250 Σ. — δυνητική 249
 ὕπτιον 182, 273, 273,1 κ. 2. 303 Σ. *350
 φωνή παθητική 125 Σ β'
 φωνήεντα ἐγκλίσεων *189
χαρακτήρ ρημάτων 95 κ. Σ
 χρονική βαθμὶς 243
 χρονικόν σημεῖον 243
 χρόνος 242,4. — περιφραστικός 111 Σ. *198. — ἀτελής (συντελικός) 90. — χρόνοι ἀπόλυτοι (αὐτοτελεῖς), σχετικοί *474
 χωρισμός ἐσφαλμένος 165,1

ΠΑΡΟΡΑΜΑΤΑ ΚΑΙ ΠΡΟΣΘΗΚΑΙ*

σ. 13	στ. 20	ἀν.		πρόσθεσ '1δ. και ὑπ. 123
» 14	» 9	» ἀντι	qñe	γρ. quē
» 17	» 2	» »	cō gnōsco	» cō-gnōsco
» »	» 3	κάτ.	» ἐν τέλει	» εἰς τὸ τέλος
» 21	» 13	» »	(ὑπ. 35)	» (ὑπ. 35 και § 51 B)
» 30	» 16	» »	ὅμως	» ὅμως εἰς τὸν ἐνικ. ἀριθμὸν
» »	» 6	» »	22.4	» 22.4 και 127.
» 32	» 11	» »	art-e	» art-ē
» 53	» 2	» »	πρόθεσις, ἐπίρρημα	» πρόθεσις ἢ ἐπίρρημα
» 54	» 14	» »	ἐντός	» ἐντός,
» 57	» 7	» »	§ 11ς).	» [§ 11ς]).
» »	» 8	ἀν.	» συνηρημένος	» συνηρημένος
» 58	» 7	» »	(§ 60)	» (§ 68)
» »	» 4	κάτ.	» 1.	» 1ον
» 59	» 1	ἀν.	» 2.	» 2ον
» »	» 5	» »	» 3.	» 3ον
» »	» 18	κάτ.	» haec	» haec
» »	» 13	» »	illuc	» illuc
» »	» 5	ἀν.	» πρόσωπον	» πρόσωπον.
» »	» 5	κάτ.	» dātōd),	» dātōd [§ 95]),
» 60	» 14	ἀν.	» ὃ (āz)=κλίσιν	» ὃ=(āz) κλίσιν
» 61	» 6	» »	» idem	» idem
» »	» 11	κάτ.	» δ	» ὁ
» 62	» 18	ἀν.	» quisquis, quidquid	» quisquīs, quidquīd
			καὶ quisquid	» καὶ quicquid
» »	» 15	κάτ.	» ὁποιασδήποτε	» ὁποιοσδήποτε,
» »	» »	» »	» οὐσιαστικῶς	» οὐσιαστικῶς,
» »	» »	» »	» quodquod	» quodquōd
» »	» 14	» »	» ἐπιθετικῶς) δοτικῇ	» ἐπιθετικῶς), γενικῇ
» 63	» 8	ἀν.	» ζ	» ζ
» »	» 15	κάτ.	» ε	» ζ
» 64	» 13	» »	» ἐκάστω	» ἐκάστω
» 65	» 8	ἀν.	» Σημ. α'.	» Σημ.
» »	» 17	» »	» quōmōdō	» quōmōdō
» 68	» 4	» »	» ūbi, alicūbī	» ūbī, alicūbī
» 69	» 13	ἀν.	» octō	» octō
» 73	» 8	κάτ.	» Σημ.	» Σημ. γ'

(*) Τὰ περισσότερα τῶν παροραμάτων τούτων διορθώθησαν ἐπὶ τοῦ πιεστηρίου.

σ. 76	στ. 13	ἀν. ἀντὶ καὶ ἀρχαία	γρ. καὶ πιθανῶς ἀρχαία (ὑπ. 469)
» 80	» 2	κάτ. » τὴν αὐτὴν φωνητικὴν » τὸν αὐτὸν φωνηεντισμὸν	
» 85	» 4	» » Γερουνδίου » Ἀπαρέμφατον	
» 94	» 5	ἀν. » γερονδίου » γερονδίου	
» »	» 12κ.13	κάτ. » patriā » patriā.	
» 95	» 15	» » amerim » auserim,	
» 96	» 1	ἀν. » § 120 » § 122	
» 103	» 5	κάτ. » vidē » vidē	
» 111	» 19	» » licēō » licēō	
» 116	» 15	» » actum » actum	
» 123	» 1	» » χρήσιν » χρήσιν	
» 129	» 16	» » Μὲ πρόσφυμα » § 158. Μὲ πρόσφυμα	
» 131	» 9	» » pars » par	
» 143	» 6	ἀν. » Kalendīs » Kalendīs	
» 144	» 10	κάτ. » Num.)=Numerius » Nūm.)=Nūmerius	
» 145	» 8	ἀν. » prōc. ἢ prōcos. » proc. ἢ procos.	
» »	» 11	» » Christum » Christum	
» »	» 12	» » designātus » dēsignātus	
» 146	» 17	κάτ. » Σημ. » Σημ. α'	
» 148	» 6	ἀν. » 100.000 » 1.000.000	
» 157	» 2	κάτ. » nacte » macte	
» 159	» 16	ἀν. » Σημ. γ' » Σημ.	
» 161	» 13	κάτ. » Σημ. α' » Σημ.	
» 166	» 8	» » memorīa » memorīa	
» 173	» 1	» » Σημ. 1 » ὑπ. 438	
» 175	» 8	» » ἐνοοῦμεν » ἐννοοῦμεν	
» »	» 12	» » Σημ. » Σημ. γ'	
» 176	» 3	ἀν. » πόσον καιρὸν » ἐπὶ πόσον καιρὸν	
» 185	» 3	» » 232. 234. 268 » 232. 268	
» 192	» 2	» » praetii » pretii	
» »	» 6	» » sestertiō » sestertiō	
» »	» 14	κάτ. » flāgro » flāgro	
» 193	» 7	ἀν. » in » in (+ἀφαιρ.)	
» »	» 16	κάτ. » altēr » altērō	
» 197	» 2	ἀν. » τρόπου » τόπου	
» 202	» 13	» » § 243 Σημ. » § 243	
» 206	» 17	κάτ. » certō ita » certō, ita	
» »	» 1	ἀν. » Σημ. α' » Σημ.	
» »	» 5	» » § 251. Σημ. β' » § 251	
» »	» 15	» » ἀναφορικὸν » τὸ συσχετικὸν	

ΠΙΝΑΞ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ

Πρόλογος σ. 5

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ

ΦΘΟΓΓΟΛΟΓΙΚΟΝ

Εισαγωγή » 9

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

ΤΥΠΟΛΟΓΙΚΟΝ

Κεφ. Α'. Γενικοί γραμμα-
τικοὶ ὅροι » 18

Κεφ. Β'. Κλίσις τῶν οὐσια-
στικῶν (καὶ ἐπιθέτων)

ā = κλίσις (1η κλίσις) . . . » 22

ο = κλίσις (2α κλίσις) . . . » 24

ē = κλίσις (5η κλίσις) . . . » 30

ū = κλίσις (4η κλίσις) . . . » 31

ī = κλίσις (3η κλίσις) . . . » 32

*Ανωμαλῖαι ὀνομάτων 3ης
κλίσεως » 43

*Ανωμαλῖαι τῶν κλίσεων . . . » 46

Παραθετικά » 49

Κλίσις τῶν συγκριτικῶν . . . » 53

*Επιρρήματα » 55

Κεφ. Γ'. Ἀντωνυμῖαι » 57

Κεφ. Δ'. Ἀριθμητικά » 69

Κεφ. Ε'. Ρῆμα » 74

Τὸ βοηθητικὸν esse » 81

Τὰ σύνθετα τοῦ sum » 82

Τὰ ρήματα τῶν τεσσάρων
συζυγιῶν » 84

Παρατηρήσεις εἰς τὰς τέσ-
σaras συζυγίας » 87

Ρήματα 3ης συζυγίας εἰς -io » 93

Τύποι βραχυτέροι καὶ ἁ-
νώμαλοι » 94

Ρήματα ἀποθετικά καὶ ἡμι-
αποθετικά σ. 96

Κυρίως ἀνώμαλα ρήματα . . » 98

*Ἀπρόσωπα ρήματα » 107

Κεφ. Ζ'. Ἀρχικοὶ χρόνοι
τῶν εὐχρηστοτέρων ρη-
μάτων » 109

Κεφ. Ζ'. Ἀκλιτα μέρη τοῦ
λόγου :

*Επιρρήματα » 130

Προθέσεις » 130

Σύνδεσμοι » 131

*Επιφωνήματα » 133

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟΝ

ΕΤΥΜΟΛΟΓΙΚΟΝ

Κεφ. Α'. Παραγωγή » 134

Κεφ. Β'. Σύνθεσις » 138

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Τὸ ρωμαϊκὸν ἡμερολόγιον » 141

Συντομῖαι λέξεων καὶ προ-
ωνυμίων » 144

Μέτρα, σταθμά, νομίσματα » 145

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΟΝ

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Κεφ. Α'. Πρότασις καὶ εἶδη
αὐτῆς » 149

Κεφ. Β'. Χρήσις τῶν πτώ-
σεων.

*Ἡ ὀνομαστική » 157

*Ἡ γενική » 158

*Ἡ δοτική » 168

*Ἡ αἰτιατική » 174

Κεφ. Γ'. Ἡ ἐπιρρηματικὴ
σχέσις.

- Ἡ αἰτιατικὴ μὲ προθέσεις. σ. 180
Ἡ ἀφαιρετικὴ μὲ προθέσεις » 184
Ἡ κυρίως ἀφαιρετικὴ. . . » 187
Ἡ ἀφαιρετικὴ ὡς ὀργανικὴ » 190
Ἡ ἀφαιρετικὴ ὡς τοπικὴ
(σχέσις τοῦ τόπου καὶ τοῦ
χρόνου). » 197

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

ΑΠΛΗ ΚΑΙ ΑΝΕΠΤΥΓΜΕΝΗ

ΠΡΟΤΑΣΙΣ

- Οἱ χρόνοι εἰς τὴν ὀριστικὴν » 200
Αἱ ἐγκλίσεις » 203
Προτάσεις κρίσεως. . . » 204
» ἐρωτημ. ἀν-
εξάρτητοι » 205
Προτάσεις ἐπιθυμίας . . » 207
Ἀπαρέμφατον. » 209
Μετοχή » 215
Γερουνδῖον, γερούνδιον. » 219
Ὑπτιον » 222

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟΝ

ΣΥΝΘΕΤΟΣ ΛΟΓΟΣ

- Σύνδεσις κατὰ παράταξιν » 224
Σύνδεσις καθ' ὑπόταξιν. » 225
Οἱ χρόνοι τῶν ἐξηρημέ-
νων προτάσεων :

καθ' ὀριστικὴν σ. 225

καθ' ὑποτακτικὴν (conse-
cutio temporum) . . . » 226

Αἱ ἐγκλίσεις εἰς τὰς δευ-
τερευούσας προτάσεις :

Προτάσεις κρίσεως

Ἀναφορικαὶ προτάσεις. . » 230

Παραβολικαὶ ἢ συγκριτι-
καὶ προτάσεις. . . » 233

Αἰτιολογικαὶ προτάσεις. » 234

Χρονικαὶ προτάσεις. . » 237

Ὑποθετικαὶ προτάσεις. . » 244

Ἐναντιωματικαὶ προτάσεις » 249

Ἀποτελεσματικαὶ προτά-
σεις. » 250

Ἐξηρητμέναι ἐρωτη-
ματικαὶ προτάσεις. . » 252

Προτάσεις ἐπιθυμίας

Τελικαὶ προτάσεις. . » 254

Ἐνδοαστικάι προτάσεις » 256

Ἐξηρητμέναι (ὑπὸ ὄρον) προ-
τάσεις εὐχῆς. . . . » 257

Πλάγιος λόγος. . . . » 258

Ἐλξίς τῶν ἐγκλίσεων. . » 260

Κατάλογος τῶν θεμελιω-
δῶν ἀνωμάτων ρημάτων. » 263

Α'. Πίναξ λατινικὸς λέξεων
καὶ πραγμάτων. . . » 265

Β'. Πίναξ ἑλληνικὸς πρα-
γμάτων. » 272

Παροράματα καὶ προσθήκαι » 275

024000020065

Ἀνάδοχος ἐκτύπωσης : «Ἑλληνικὴ Ἑκδοτικὴ Ἑταιρεία» Α.Ε.
Ἑργοστάσιον Γραφικῶν Τεχνῶν — Ἀθῆναι, Παπαδιαμαντοπούλου 44.

7.500

ΔΙΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΦ. ΔΙΟΙΚΗΣΙΝ ΠΡΩΤΕΥΟΥΣΗΣ

ΔΡΧ. 55.—

ΔΙΑ ΤΑΣ ΕΠΑΡΧΙΑΣ ΔΡΧ. 60.50